

Narodowy Bank Polski
Departament Systemu Płatniczego

Zwyczaje płatnicze Polaków

Opracował:

Tomasz Koźliński

Warszawa, maj 2013 r.

Spis treści

Słowo wstępne	7
Synteza	9
Wstęp	13
1. Charakterystyka próby badawczej	17
2. Posiadanie rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego wśród Polaków.....	22
2.1. Posiadanie konta osobistego - wyniki ogólne	22
2.2. Posiadanie konta osobistego według cech Polaków	24
2.3. Posiadanie konta osobistego/ ROR według banków	31
2.4. Posiadanie indywidualnego i własnego wspólnego konta osobistego	33
2.4.1. Wyniki ogólne	33
2.4.2. Wyniki szczegółowe według cech Polaków.....	35
2.5. Posiadanie konta osobistego według różnych badań empirycznych	39
2.6. Przyczyny nieposiadania konta osobistego.....	47
3. Sposoby pobierania i wartość posiadanej gotówki przez Polaków.....	52
3.1. Sposoby pobierania lub otrzymywania gotówki przez Polaków	52
3.2. Wartość gotówki posiadanej przez Polaków w portfelu i w domu.....	57
4. Posiadanie i korzystanie z kart płatniczych przez Polaków	60
4.1. Wyniki ogólne	60
4.2. Liczba posiadanych kart płatniczych przez Polaków	62
4.3. Posiadanie i korzystanie z kart płatniczych według cech Polaków.....	64
4.4. Posiadanie i korzystanie z kart debetowych.....	70
4.4.1. Wyniki ogólne	70
4.4.2. Wyniki szczegółowe według cech Polaków.....	72
4.5. Posiadanie i korzystanie z kart kredytowych.....	76
4.5.1. Wyniki ogólne	76
4.5.2. Wyniki szczegółowe według cech Polaków.....	77
4.6. Posiadanie i korzystanie z kart zbliżeniowych	81
4.6.1. Wyniki ogólne	81
4.6.2. Wyniki szczegółowe według cech Polaków.....	83
4.7. Opinia Polaków o szybkości płacenia kartami w porównaniu z gotówką.....	87
4.8. Opinie Polaków odnośnie kart zbliżeniowych	88

5.	Dostęp i korzystanie z bankowości internetowej przez Polaków	93
5.1.	Wyniki ogólne	93
5.2.	Wyniki szczegółowe według cech Polaków	94
5.3.	Korzystanie z bankowości internetowej	99
5.4.	Przyczyny niekorzystania z bankowości internetowej	100
5.5.	Stymulanty korzystania z elektronicznej faktury wśród Polaków	101
6.	Liczba płatności gotówką i kartami przez Polaków	103
6.1.	Liczba płatności gotówką przez Polaków w tygodniu	103
6.1.1.	Wyniki ogólne	103
6.1.2.	Wyniki szczegółowe według cech respondentów	104
6.2.	Liczba płatności kartami przez Polaków w miesiącu	108
6.2.1.	Wyniki ogólne	108
6.2.2.	Wyniki szczegółowe według cech posiadaczy kart płatniczych	109
7.	Przyczyny nieposiadania i niepłacenia kartami płatniczymi oraz stymulanty płacenia kartami płatniczymi przez Polaków	113
8.	Struktura sposobów płatności Polaków	122
8.1.	Ogólna struktura sposobów płatności Polaków	122
8.2.	Struktura sposobów płatności Polaków posiadających konto osobiste	124
8.3.	Struktura sposobów płatności Polaków korzystających z kart	126
8.4.	Szczegółowa struktura płatności Polaków z progiem 20 zł i 200 zł	127
8.4.1.	Struktura płatności z progiem 20 zł	127
8.4.2.	Struktura płatności z progiem 200 zł	131
8.5.	Ogólna struktura sposobów płatności w zależności od cech Polaków	144
8.5.1.	Płeć	144
8.5.2.	Wiek	147
8.5.3.	Miejsce zamieszkania	148
8.5.4.	Wykształcenie	149
8.5.5.	Sytuacja społeczno – zawodowa	151
8.6.	Szczegółowy rozkład liczby płatności Polaków	153
9.	Wpływ akceptacji kart płatniczych na strukturę płatności Polaków	157
9.1.	Akceptacja kart płatniczych w płatnościach detalicznych	157
9.2.	Akceptacja kart płatniczych w płatnościach gotówkowych według miejsc	158
9.3.	Struktura płatności Polaków w miejscach akceptujących karty	160
9.4.	Struktura płatności Polaków korzystających z kart w miejscach akceptujących karty	161
10.	Struktura płatności Polaków według miejsc płatności	165
10.1.	Ogólna struktura płatności według miejsc płatności	165
10.2.	Szczegółowa struktura sposobów płatności według miejsc płatności	166

10.3.	Struktura płatności w miejscach, w których najczęściej płacą Polacy	170
10.3.1.	Małe sklepy spożywcze i sklepy osiedlowe	170
10.3.2.	Supermarkety i hipermarkety spożywcze	178
10.3.3.	Stacje benzynowe.....	186
11.	Przeciętna wartość płatności detalicznych Polaków	193
11.1.	Przeciętna wartość płatności w zależności od sposobu płatności	193
11.2.	Przeciętna wartość płatności gotówką	195
11.3.	Przeciętna wartość płatności w zależności od cech Polaków	195
11.4.	Przeciętna wartość płatności w zależności od miejsca płatności.....	198
12.	Struktura płatności Polaków według dni tygodnia	202
13.	Sposoby płatności Polaków za zakupy i aukcje internetowe	208
14.	Opłaty za posiadanie konta osobistego i karty płatniczej.....	211
14.1.	Opłaty za posiadanie konta osobistego	211
14.1.1.	Wyniki ogólne	211
14.1.2.	Wyniki szczegółowe według wybranych cech respondentów.....	212
14.2.	Miesięczne opłaty za posiadanie karty płatniczej.....	216
14.2.1.	Wyniki ogólne	216
14.2.2.	Wyniki szczegółowe według wybranych cech respondentów.....	217
15.	Postawy Polaków wobec wprowadzenia opłat za korzystanie z kart	221
15.1.	Wprowadzenie opłaty za płatność kartami w sklepach	221
15.2.	Wprowadzenie opłaty za wypłatę gotówki z obcych bankomatów.....	228
16.	Sposoby otrzymywania wynagrodzeń przez Polaków	233
17.	Cechy konta podstawowego oraz akceptowane koszty usług bankowych	237
17.1.	Oczekiwane funkcje podstawowego konta osobistego	237
17.2.	Akceptowane opłaty za usługi bankowe przez nieubankowionych.....	241
17.2.1.	Wyniki ogólne	241
17.2.2.	Wyniki szczegółowe według wybranych cech Polaków.....	242
18.	Poziomy rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce	244
18.1.	Poziomy rozwoju obrotu bezgotówkowego według Polaków.....	244
18.2.	Poziomy rozwoju obrotu bezgotówkowego według płatności Polaków.....	246
19.	Całkowita roczna liczba płatności detalicznych Polaków	249
20.	Podsumowanie.....	253
21.	Najważniejsze wnioski z badania	263

Słowo wstępne

Badanie zwyczajów płatniczych Polaków z użyciem dzienniczków płatności jest pierwszym tego typu badaniem w Polsce i jednym z kilku dotychczas przeprowadzonych na świecie. Szczegółowe dzienniczki płatności wypełniane przez respondentów charakteryzują się najlepszą dokładnością i precyznością pozyskiwania danych spośród dotychczas stosowanych metod.

Badanie przeprowadzone przez Narodowy Bank Polski wpisuje się w nurt badań światowych przeprowadzonych dotychczas jedynie przez sześć banków centralnych, tj. Oesterreichische Nationalbank, Deutsche Bundesbank, Bank of Canada, De Nederlandsche Bank, Magyar Nemzeti Bank i Reserve Bank of Australia, których eksperci w ciągu kilku lat wykonali badanie dzienniczkowe sposobów płatności.

Badanie wykazało, że Polacy jedynie w 18% przypadków płacą bezgotówkowo we wszelkiego typu płatnościach dokonywanych przez osoby fizyczne, z czego większość transakcji jest dokonywana kartami płatniczymi. Na gotówkę przypada 82% płatności, co wynika m. in. z tego, że połowa płatności Polaków jest wykonywana w małych sklepach spożywczych, kioskach, na bazarach i targowiskach, gdzie przyjmowane są płatności niemal wyłącznie w gotówce. Spośród powyższej grupy płatności gotówkowych blisko 60% jest realizowana przez posiadaczy kart płatniczych, przy czym ponad jedna trzecia płatności gotówkowych nie może być przez posiadaczy kart płatniczych zrealizowana, gdyż punkt handlowo-usługowy nie akceptuje kart.

Okolo 77% Polaków posiada rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy i wskaźnik ten nie zmienił się w ciągu ostatnich czterech lat, sytuując Polskę na jednym z ostatnich miejsc w Unii Europejskiej. Konto osobiste implikuje liczbę osób, która będzie posiadała i korzystała z kart płatniczych. Jedynie 66% dorosłych Polaków posiada kartę płatniczą dowolnego typu, jednakże spośród tej grupy około 25% osób nie wykonało płatności kartą w ciągu ostatniego miesiąca. Pomimo że dane statystyczne zbierane cyklicznie przez Narodowy Bank Polski wskazują, że użycie kart płatniczych jest coraz powszechniejsze

i dynamicznie rośnie liczba i wartość transakcji bezgotówkowych wykonywanych przez Polaków, to powyższe badanie pokazuje, że w dalszym ciągu większość codziennych transakcji przeprowadzana jest przez Polaków za pomocą gotówki, a obrót bezgotówkowy koncentruje się wśród najbardziej aktywnej części polskiego społeczeństwa. Z badania wynika, że wiele grup Polaków znajduje się bądź całkowicie poza obrotem bezgotówkowym, bądź na podstawowym poziomie rozwoju obrotu bezgotówkowego.

Z tak kompleksowego badania, przedstawiającego pełną diagnozę zwyczajów płatniczych Polaków, będzie wynikać szereg wniosków mogących mieć wpływ zarówno na ogólną politykę systemu płatniczego, jak i na działania poszczególnych podmiotów i instytucji aktywnych na polu płatności.

Dziękuję autorowi i wszystkim osobom, które przyczyniły się do przeprowadzenia tego bardzo trudnego i wielowarstwowego badania. Wyrażam przekonanie, że rezultaty tego badania i wynikające z niego wnioski przysłużą się w najbliższych latach dalszemu rozwojowi obrotu bezgotówkowego.

Adam Tochmański

Dyrektor
Departament Systemu Płatniczego

Synteza

1. Dane wynikające z wypełnionych dzienników płatności przedstawiają codzienny obraz zwyczajów płatniczych Polaków w miejscach, w których rzeczywiście dokonują płatności i z uwzględnieniem ich częstotliwości.
2. Gotówka jest dominującym sposobem płatności Polaków z blisko 82% udziałem w ogólnej liczbie płatności dokonywanych przez osoby fizyczne. Na karty płatnicze, w ogromnej większości debetowe, przypada 16,5% transakcji, a na polecenie przelewu - 1,6%. Wartościowo udział płatności gotówkowych spada do 64%. Wśród osób korzystających z kart płatniczych udział wykonywanych płatności bezgotówkowych w ogólnej liczbie płatności wzrósł aż do 27%, a według wartości płatności do 50%.
3. Spośród wszystkich dorosłych Polaków konto osobiste posiada 77%. Najczęściej konto osobiste posiadają Polacy w wieku 25-44 lat (93-96%), mieszkający w miastach od 20 tysięcy do prawie 100 tysięcy mieszkańców (86%), z wykształceniem wyższym (99%), o najwyższych dochodach (91-92%), urzędnicy i pracownicy instytucji publicznych (99%), specjaliści i technicy (98%), przedsiębiorcy (93%) oraz osoby z 3 lub 4-osobowych gospodarstw domowych (87-89%).
4. W grupie osób posiadających rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe są zarówno osoby bardzo aktywnie wykorzystujące karty do płatności (34%), jak i osoby, które albo w ogóle nie mają karty płatniczej (14%), albo, posiadając ją, nie wykorzystują jej wcale lub używają rzadko (52%).
5. Wśród wszystkich płatności Polaków 82% jest dokonywanych gotówką, ponieważ duża ich część (47% płatności spośród 100% wszystkich płatności) dotyczy płatności realizowanych w miejscach, które nie akceptują kart płatniczych. Wynika z tego, że brak akceptacji kart w sklepach jest główną barierą dla rozwoju obrotu bezgotówkowego. Wśród pozostałych płatności, które były realizowane

gotówką w punktach akceptujących karty (34% ze 100% wszystkich płatności), dużą część stanowiły płatności posiadaczy kart płatniczych (21% z ogółu wszystkich płatności). Oznacza to, że poza barierą braku akceptacji wpływ na wybór metody płatności miały też inne czynniki.

Problemy z przyjmowaniem kart są największe w najmniejszych sklepach. W małych sklepach spożywczych i osiedlowych w 33% wszystkich płatności można było płać kartami. W przypadku supermarketów i hipermarketów spożywczych procent ten rośnie do 87%.

6. W badaniu wyodrębniono pięć poziomów zaawansowania obrotu bezgotówkowego:
 - poziom 1 oznacza Polaków, którzy nie mają rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego (23%),
 - poziom 2 obejmuje Polaków, którzy mają konto osobiste, ale nie mają żadnej karty płatniczej (11%),
 - poziom 3 obejmuje Polaków, którzy mają konto osobiste i kartę płatniczą, ale nie wykorzystują karty płatniczej do płatności (17%),
 - poziom 4 oznacza Polaków, którzy mają konto osobiste i kartę płatniczą, ale wykorzystują ją raczej rzadko, tj. wykonują od 1 do 5 płatności kartą miesięcznie (23%),
 - poziom 5 oznacza Polaków, którzy mają konto osobiste i kartę płatniczą oraz korzystają z niej często, tj. wykonują od 6 płatności kartą miesięcznie (26%).
7. 50% ogółu płatności detalicznych Polacy przeprowadzają w małych sklepach spożywczych, sklepach osiedlowych, kioskach i targowiskach. 18% płatności Polacy wykonują w supermarketach i hipermarketach spożywczych, 12% w innych sklepach, 8% dotyczy usług i rekreacji, a 6% przeprowadzana jest na stacjach benzynowych.
8. Karty płatnicze posiada 66% Polaków i bardzo duża część osób z nich korzysta (95%). Najczęściej karty posiadają osoby młode, mieszkające w miastach, osoby wykształcone, z ponad przeciętnymi dochodami, specjaliści, technicy, urzędnicy, pracownicy instytucji publicznych oraz studenci. Najintensywniej kartami płać osoby najmłodsze, mieszkające w aglomeracjach, z wykształceniem wyższym i o najwyższych dochodach.

9. Najważniejsze przyczyny nieposiadania kart płatniczych to przekonanie respondentów, że gotówką płaci się znacznie szybciej (17%), oraz brak potrzeby posiadania karty (17%).
10. 25% posiadaczy kart płatniczych nie płaciło kartami w miesiącu poprzedzającym badanie. Najważniejsze przyczyny niepłacenia kartami przez posiadaczy kart płatniczych to opinia respondentów, że płatność gotówką jest wygodniejsza (38%), lepsze kontrolowanie i szacowanie wydatków przez respondentów (20%) oraz brak zaufania do płacenia kartą (20%).
11. Przeciętna wartość płatności kartą debetową wynosi 89 zł, kartą kredytową 132 zł, płatność zbliżeniowa jest średnio na 25 zł, płatność gotówką na 38 zł, a polecenie przelewu na 164 zł.
12. W 87% przypadków Polacy otrzymują wynagrodzenie przelewem na konto osobiste. Wśród osób posiadających konto osobiste procent ten rośnie do aż 93%.

Wstęp

Przedstawione badanie jest pierwszym badaniem w Polsce z użyciem dzienniczków płatności. Dotychczas podobne badania zostały przeprowadzone przez pracowników sześciu banków centralnych na świecie¹: Oesterreichische Nationalbank², Deutsche Bundesbank³, Bank of Canada⁴, Magyar Nemzeti Bank⁵, De Nederlandsche Bank⁶ i Reserve Bank of Australia⁷.

Badanie dzienniczkowe jest najdokładniejszą, spośród innych sposobów, metodą zbierania danych dotyczących zwyczajów płatniczych. Badania empiryczne w zakresie zwyczajów płatniczych pokazują, jaki jest rzeczywisty stan korzystania z instrumentów i usług płatniczych, który czasami jest odmienny niż wynika to z danych statystycznych nieujmujących stopnia nasycenia i wykorzystania tych instrumentów i usług u poszczególnych osób.

¹ Tomasz Koźliński, *Porównanie wyników badań dzienniczkowych zwyczajów płatniczych, przeprowadzonych na świecie*, Narodowy Bank Polski, Departament Systemu Płatniczego, Warszawa maj 2013 r.

² Peter Mooslechner, Helmut Stix, Karin Wagner, *How Are Payments Made in Austria? Results of a Survey on the structure of Austrian Households' Use of Payment Means in the context of Monetary Policy Analysis*, w: *Monetary Policy & the Economy, Stability and Security*, Quarterly Review of Economic Policy, Oesterreichische Nationalbank, Q2/06, Vienna 2006, s. 111-134.

³ Andreas Hoffmann, Heike Wörten, Andrea Friedrich, Nadine Knaust, Ulf von Kalckreuth, Tobias Schmidt, *Payment behaviour in Germany. An empirical study of the selection and utilisation of payment instruments in the Federal Republic of Germany*, Deutsche Bundesbank, Frankfurt am Main, 30 June 2009, s. 1-84.

⁴ Carlos Arango, Kim P. Huynh, Leonard Sabetti, *How do You Pay? The Role of Incentives at the Point-of-sale*, European Central Bank, Working Paper Series No 1386/ October 2011, s. 1-42; Carlos Arango, Kim P. Huynh, Leonard Sabetti, *How Do You Pay? The Role of Incentives at the Point-of-Sale*, Bank of Canada/Banque du Canada Working Paper 2011-23, Ottawa October 2011, s. 1-37.

⁵ Anikó Turján, Éva Divéki, Éva Keszy-Harmath, Gergely Kóczán, Kristóf Takács, *Nothing is free: A survey of the social cost of the main payment instruments in Hungary*, Magyar Nemzeti Bank, MNB Occasional Papers 93, Budapest 2011, s. 21-24; *Payment habits of the Hungarian households*, prezentacja Lajosa Bartha z 21 czerwca 2011 r. w NBP, s. 1-12.

⁶ Nicole Jonker, Anneke Kosse, Lola Hernandez, *Cash usage in the Netherlands: How much, where, when, who and whenever one wants?*, DNB Occasional Studies Vol. 10 No. 2, Amsterdam 2012, s. 1-49.

⁷ John Bagnall, Sophia Chong, Kylie Smith, *Strategic Review of Innovation in the Payments System: Results of Reserve Bank of Australia's 2010 Consumer Payments Use Study*, Reserve Bank of Australia, June 2011, s. 1 - 40.

Dotychczas nie przeprowadzono w Polsce dokładnego badania zwyczajów płatniczych Polaków. Zastosowane do tej pory metody, np. badania ankietowe, powodowały, że nie były uwzględniane lub były pomijane transakcje niskiej wartości, rutynowe płatności lub transakcje niestandardowe. Zastosowana w tym badaniu po raz pierwszy w Polsce metoda, polegająca na szczegółowym zapisaniu wszystkich codziennych transakcji w trzech kolejnych dniach, pozwala na bardzo dokładne i skrupulatne uzyskanie danych dotyczących rzeczywistych zwyczajów płatniczych Polaków.

Celem podstawowym badania było poznanie ogólnych i szczegółowych zwyczajów płatniczych Polaków. Dotychczas nieznana była dokładna ilościowa i wartościowa struktura sposobów płatności Polaków, rozkład płatności na szczegółowe miejsca płatności, struktura sposobów płatności w poszczególnych miejscach, przeciętne wartości płatności dla instrumentów płatniczych oraz powiązanie wspomnianych zagadnień z cechami respondentów lub ich zwyczajami płatniczymi. Nieznana była także skala płatności pomiędzy samymi osobami fizycznymi i płatności w internecie w relacji do płatności klientów detalicznych w punktach handlowo-usługowych.

W ramach szczegółowych celów badania zwyczajów płatniczych Polaków ważna była potrzeba banku centralnego poznania szczegółowych zwyczajów płatniczych Polaków, w tym szczególnie: poziomu posiadania i korzystania z rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych, posiadania i korzystania z kart płatniczych, posiadania i korzystania z gotówki, częstości płacenia kartami płatniczymi, zachowania posiadaczy kart płatniczych na wprowadzenie opłat dodatkowych za płacenie kartą w punktach handlowo-usługowych lub na wprowadzenie opłaty za wypłatę gotówki z obcych bankomatów, korzystania z bankowości internetowej, sposobów wykonywania płatności w Internecie (sklepach internetowych i aukcjach internetowych), sposobów otrzymywania wynagrodzeń. Jednym z pobocznych celów badania było także zbadanie skali płatności zbliżeniowych i innych innowacyjnych sposobów płatności.

Kolejnym celem badania była aktualizacja wskaźników obrotu bezgotówkowego z poprzedniego badania Narodowego Banku Polskiego dotyczącego ubankowienia Polaków, w tym ubankowienia wśród studentów, osób starszych i gospodarstw domowych o niskich dochodach, udziału płatności kartami płatniczymi w całości płatności detalicznych

Polaków, a także sposobów otrzymywania wynagrodzeń, które to wskaźniki były wykorzystywane przy konstruowaniu wskaźników monitorowania w „Programie rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce na lata 2011-2013”.

Badanie pt. *Zwyczaje płatnicze Polaków* składało się z dwóch badań na tej samej 1000-osobowej grupie respondentów. Pierwsza część to wywiady osobiste wspomagane komputerowo - CAPI. Druga część to szczegółowe papierowe dzienniczki płatności wypełniane każdego dnia w ciągu trzech kolejnych dni przez respondentów. Dni wywiadów oraz zapisywania płatności w dzienniczkach były w miarę równomiernie rozłożone w czasie przeprowadzania badania, bez ich koncentracji na wybrane dni tygodnia lub części miesiąca. Badanie *Zwyczaje płatnicze Polaków* zostało przeprowadzone w terenie w październiku i listopadzie 2011 r. oraz styczniu 2012 r. W święta 1 i 11 listopada oraz 6 stycznia nie przeprowadzano wywiadów oraz nie notowano transakcji w dzienniczkach.

Koncepcja badania oraz kwestionariusze ankiet, w tym wyjaśnienia dla ankieterów i respondentów, zostały przygotowane przez Tomasza Koźlińskiego z Departamentu Systemu Płatniczego w Narodowym Banku Polskim przy współpracy innych osób⁸. Badania w terenie przeprowadziła firma PBS według przekazanej koncepcji i kwestionariuszy ankiet.

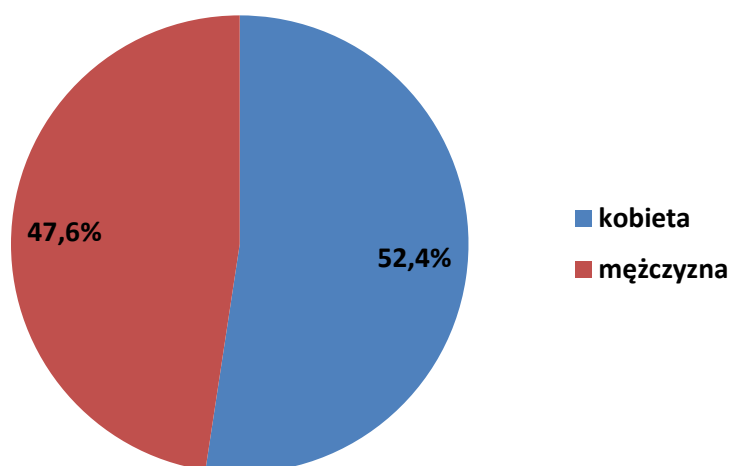
⁸ Uwagi do badania przekazał Adam Tochmański, Dyrektor Departamentu Systemu Płatniczego w Narodowym Banku Polskim, Renata Pawlicka, Zastępca Dyrektora DSP NBP oraz Robert Klepacz, Zastępca Dyrektora DSP NBP.

1. Charakterystyka próby badawczej

Badanie *Zwyczajne płatnicze Polaków* zostało przeprowadzone na 1000-osobowej reprezentatywnej grupie dorosłych Polaków. Próbę dobrała firma PBS DGA według schematu losowania warstwowego, wielostopniowego. Struktura próby w badaniu odpowiada strukturze społeczeństwa polskiego pod względem płci, wieku, województwa i wielkości miejscowości zamieszkania respondenta.

W próbie 52,4% respondentów stanowiły kobiety, zaś 47,6% - mężczyźni.

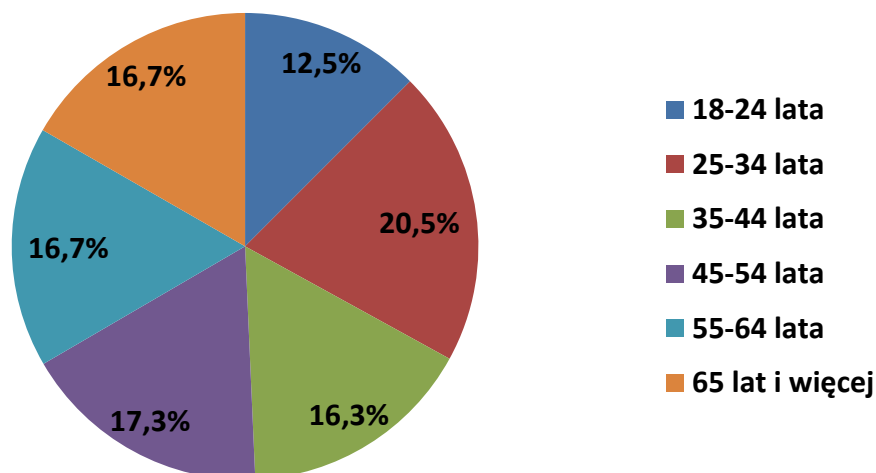
Wykres 1. Struktura próby według płci

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000.

Najliczniejszą grupą w badaniu są osoby w wieku 25-34 lat - 20,5%. Najmniej liczną grupę w badaniu stanowią osoby w wieku 18-24 lata (12,5%).

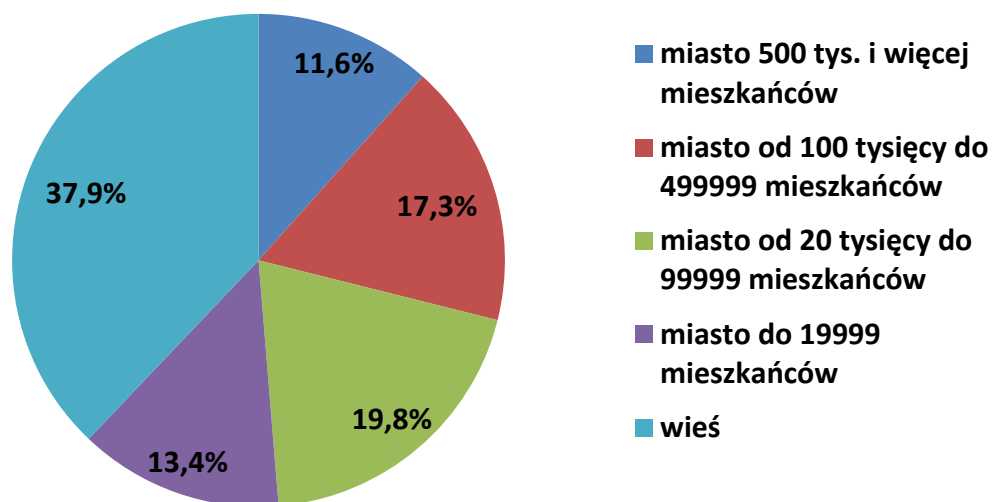
Wykres 2. Struktura próby według wieku

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000.

Najmniejszy udział osób w próbie według miejsca zamieszkania miały osoby mieszkające na wsi, których udział wynosił 37,9%. Najmniejszy udział mieli respondenci z miast powyżej 500 tysięcy mieszkańców, stanowiący 11,6% respondentów.

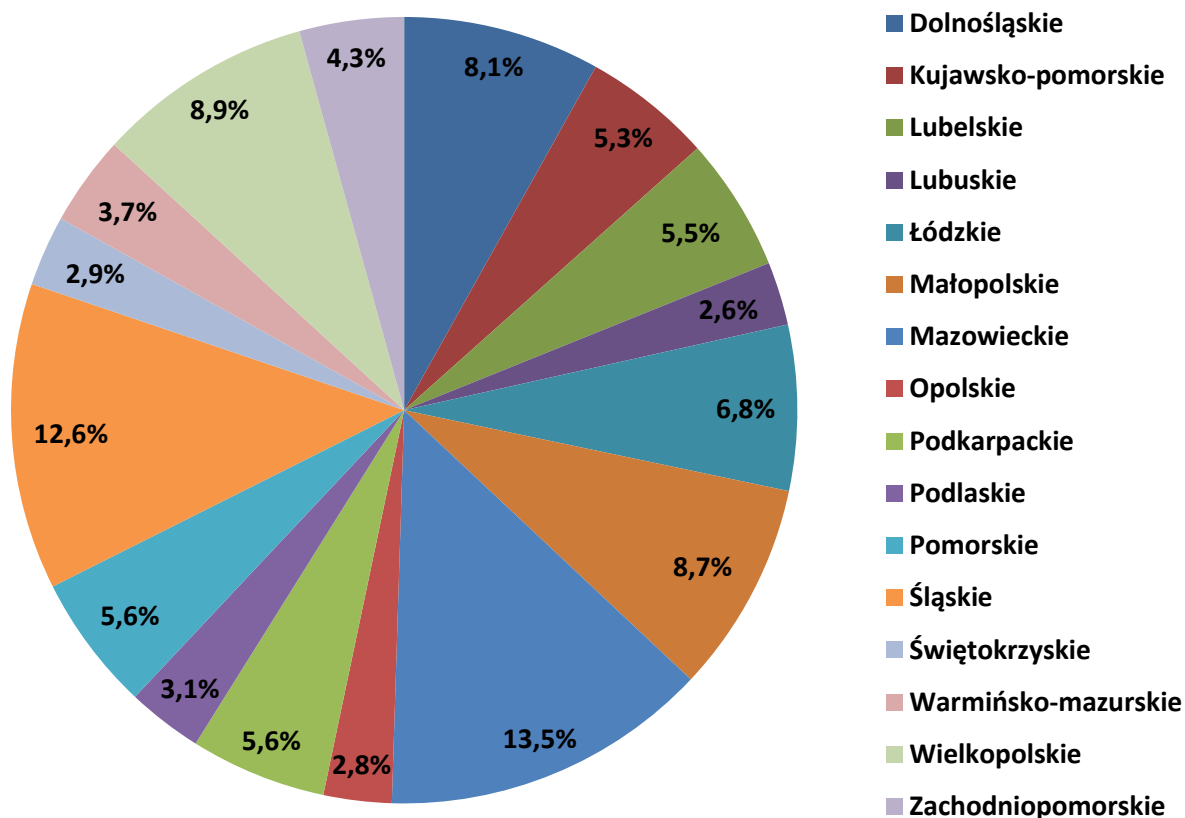
Wykres 3. Struktura próby według wielkości miejscowości zamieszkania

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000.

Najwięcej respondentów było z województwa mazowieckiego, śląskiego, wielkopolskiego i małopolskiego.

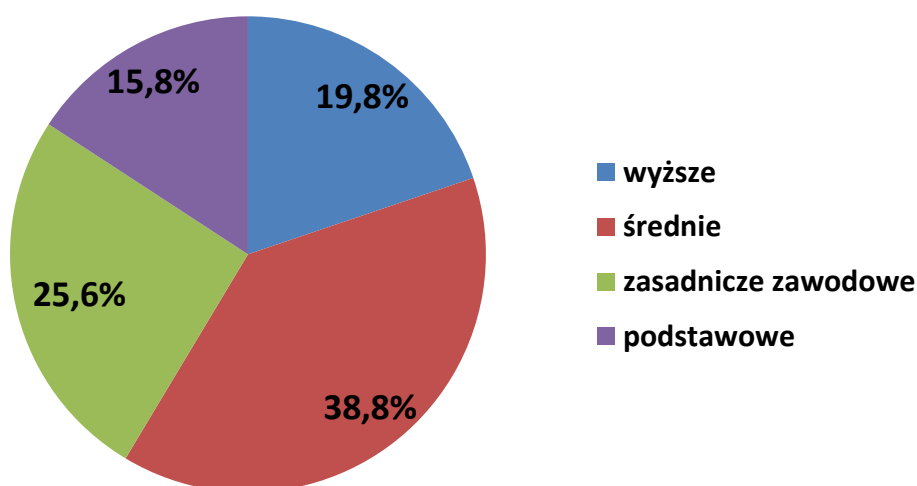
Wykres 4. Struktura próby według województw

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000.

Najwięcej osób w próbie było z wykształceniem średnim ogólnokształcącym, zawodowym, technicznym i pomaturalnym - 38,8%.

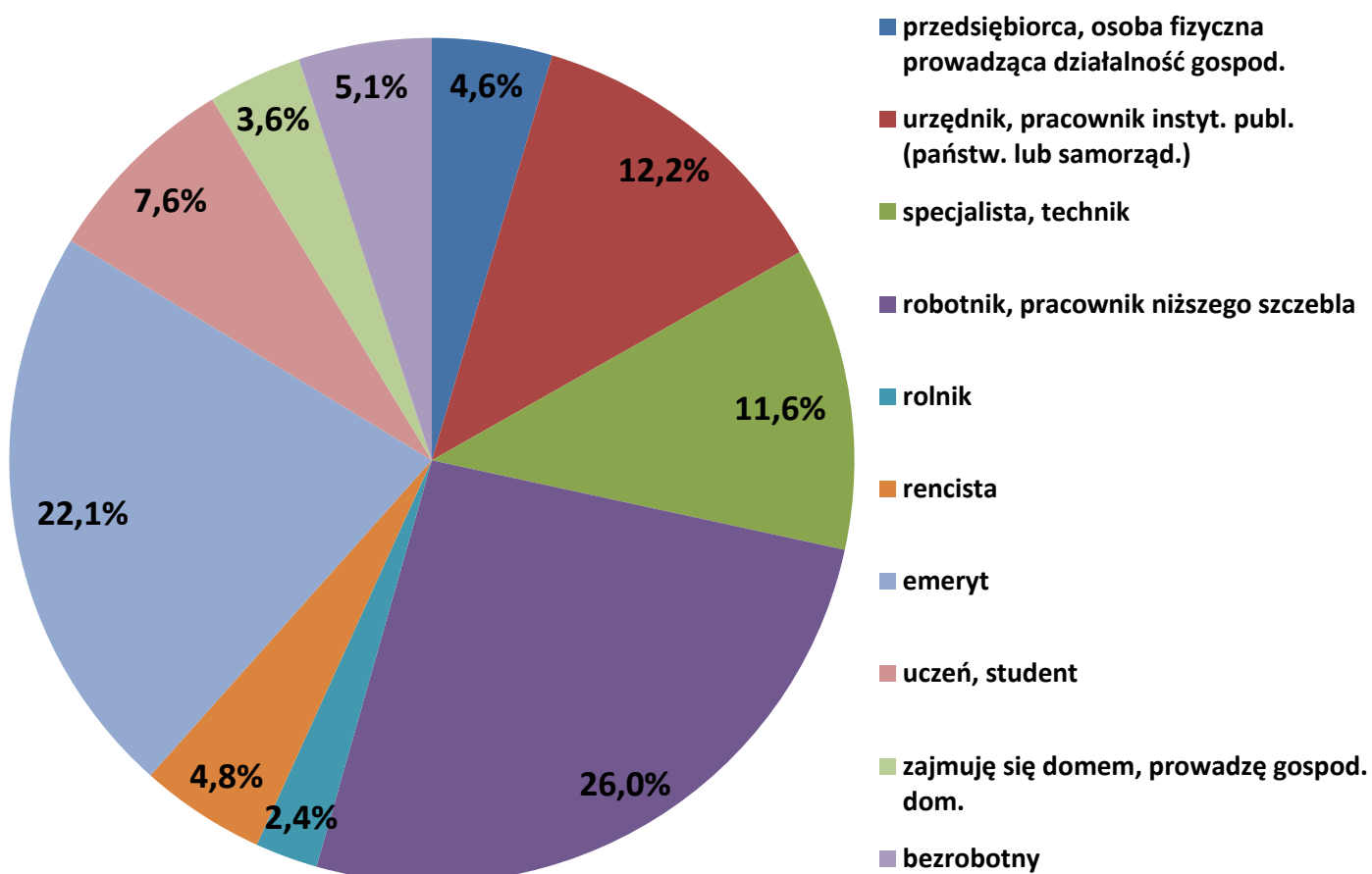
Wykres 5. Struktura próby według wykształcenia

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000.

Najwięcej odpowiedzi uzyskano od robotników i pracowników niższego szczebla (26%) i emerytów (22,1%). Rencistów było 4,6 razy mniej niż emerytów, dlatego jest to zbyt mała grupa, by traktować ją jako odrębną. Urzędników i pracowników instytucji publicznych państwowych i samorządowych było 12,2% w próbie. Do tej grupy zaliczono także osoby pracujące w edukacji, szkolnictwie, służbie zdrowia, wojsku i policji.

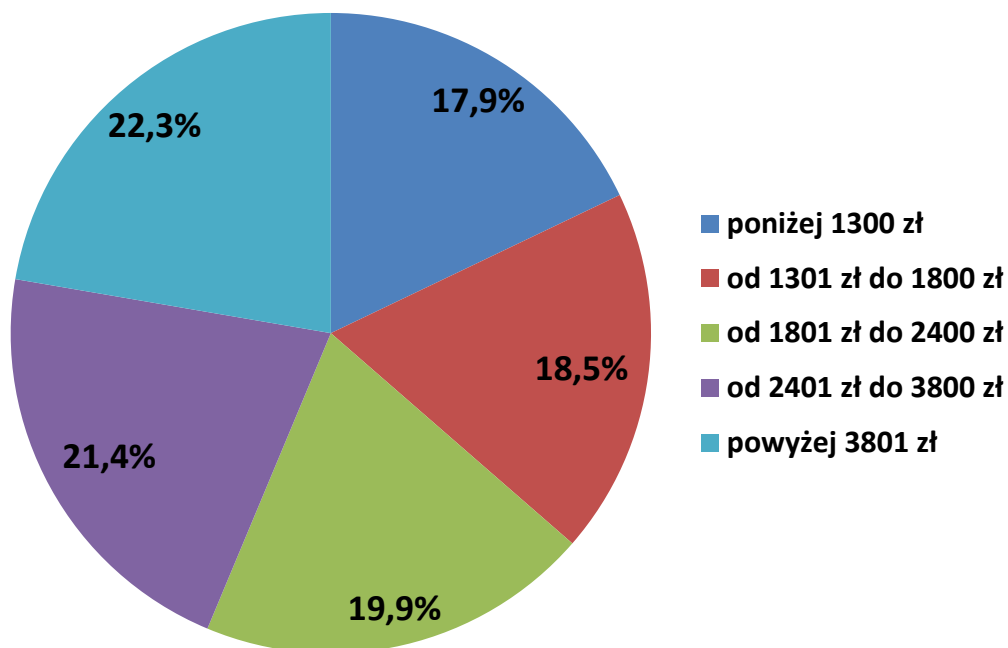
Wykres 6. Struktura próby według sytuacji społeczno-zawodowej

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000.

W próbie największą grupę stanowiły gospodarstwa domowe z dochodami miesięcznymi w wysokości ponad 3801 zł netto - 22,3%.

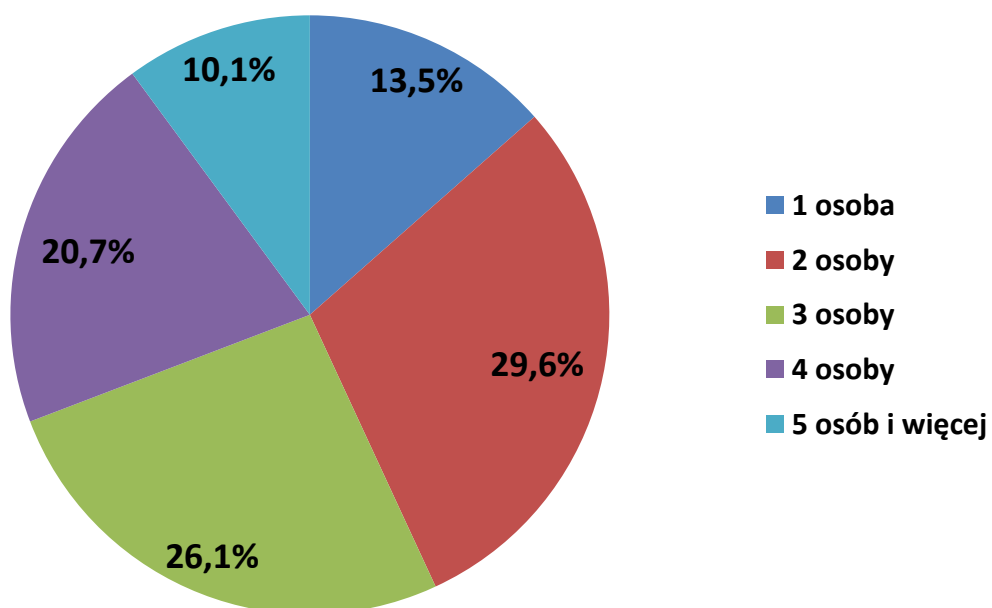
Wykres 7. Struktura próby według dochodów

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000.

W badaniu najczęściej udział brały osoby z dwuosobowych i trzyosobowych gospodarstw domowych (łącznie 55,7% respondentów).

Wykres 8. Struktura próby według liczby osób w gospodarstwie domowym

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000.

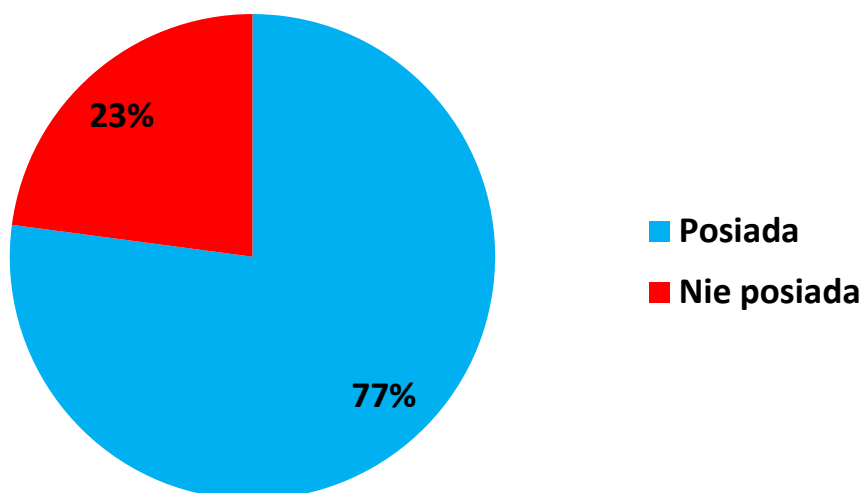
2. Posiadanie rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego wśród Polaków

2.1. Posiadanie konta osobistego - wyniki ogólne

W badaniu okazało się, że 77% dorosłych Polaków posiadało konto osobiste/ rachunek oszczędnościowo - rozliczeniowy w banku lub w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, a 23% respondentów nie miało takiego konta lub rachunku.

W omawianym badaniu uzyskano zbliżone wyniki, jakie były w kilkunastu innych przeprowadzonych badaniach na temat korzystania z usług bankowych w ostatnich latach w Polsce (vide rozdział 4).

Wykres 9. Posiadanie konta osobistego/ ROR przez Polaków w banku lub SKOK

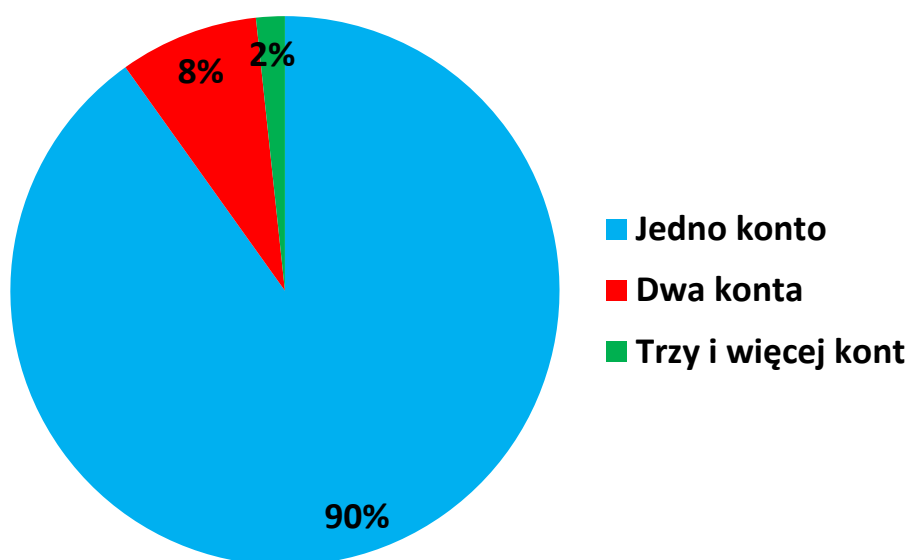

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000.

Zdecydowana większość respondentów posiadających konto, bo 90%, posiada jedno konto osobiste. Dwa konta ma 8%, natomiast trzy lub więcej kont posiada 2% respondentów posiadających konta. W 2009 roku w badaniu przeprowadzonym przez Tomasza Koźlińskiego z Departamentu Systemu Płatniczego w Narodowym Banku Polskim dwa konta osobiste miało 6% dorosłych Polaków posiadających konto bankowe, a trzy lub

więcej kont - 2%⁹. W jeszcze wcześniejszym badaniu, przeprowadzonym w 2006 r., na 1026-osobowej ogólnopolskiej reprezentatywnej grupie Polaków w wieku od 15 roku życia jedno konto osobiste miało 93% respondentów, dwa konta osobiste 6% Polaków, a trzy konta osobiste 1% respondentów posiadających ROR¹⁰.

Wykres 10. Liczba posiadanych kont osobistych/ ROR w banku lub SKOK wśród osób posiadających konto osobiste/ROR

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

Z badania wynika, że w około 90% przypadków Polacy korzystają z usług jednego banku, nie mają zatem możliwości porównania w praktyce produktów i jakości obsługi innych banków. Z reguły osoby te, jeśli posiadają kartę płatniczą, to jest to jedna karta płatnicza. Grupa Polaków aktywnie korzystająca z usług kilku banków jest bardzo niewielka.

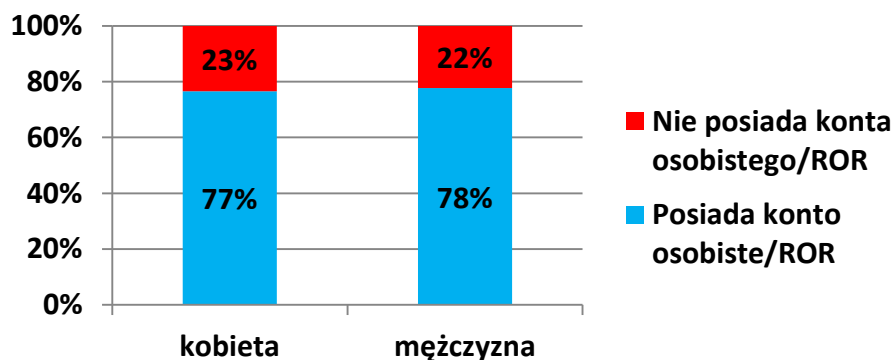
⁹ T. Koźliński, *Porównanie wyników badań ubankowienia Polaków przeprowadzonych przez NBP w 2006 i 2009r.*, Narodowy Bank Polski, grudzień 2009 r. Warszawa, s. 1-30. Opracowanie zaprezentowane na Radzie ds. Systemu Płatniczego w dniu 11 grudnia 2009 r w Narodowym Banku Polskim, http://www.nbp.pl/systemplatniczy/obrot_bezgotowkowy/ubankowienie_polakow.pdf.

¹⁰ Tomasz Koźliński, *Wybrane wyniki badania nt. korzystania Polaków z kont osobistych i kart płatniczych oraz realizowania płatności masowych w Polsce poprzez transakcje gotówkowe i bezgotówkowe*, Departament Systemu Płatniczego, Narodowy Bank Polski, Warszawa 2006, s. 1-30. Wyniki badania zaprezentowane na posiedzeniu Rady ds. Systemu Płatniczego w dniu 21 grudnia 2006 r w Narodowym Banku Polskim.

2.2. Posiadanie konta osobistego według cech Polaków

Wyniki badania wskazują, że nie ma zróżnicowania w posiadaniu kont osobistych pomiędzy kobietami a mężczyznami.

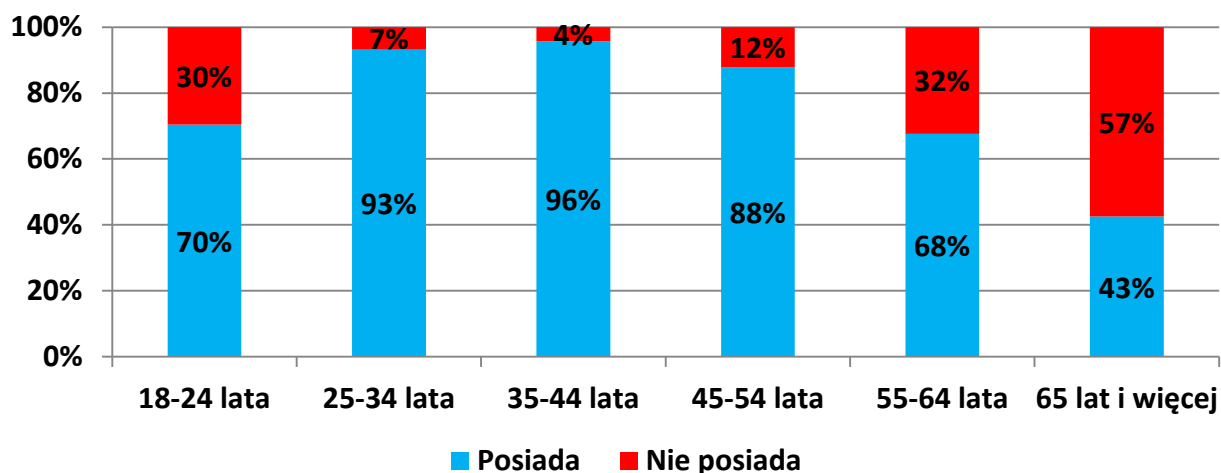
Wykres 11. Posiadanie konta osobistego/ ROR w banku lub SKOK w zależności od płci

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000.

Konto osobiste najczęściej posiadają osoby w wieku 35-44 lata (96%). Niewiele mniejszy jest wskaźnik ubankowienia wśród osób w wieku 25-34 lata (93%) oraz 45-54 lata (88%). Najrzadziej konto osobiste posiadają osoby w wieku 65 lub więcej lat oraz w wieku 55-64 lata (68%).

Wykres 12. Posiadanie konta osobistego/ ROR w banku lub SKOK w zależności od wieku

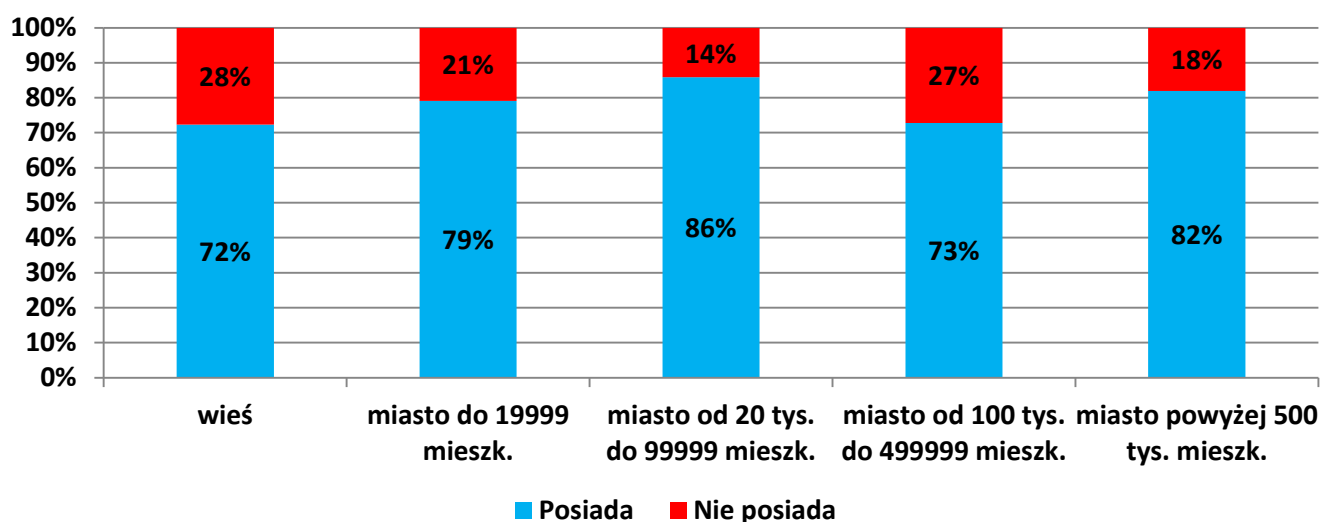
Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000.

Rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy najczęściej posiadają Polacy mieszkający w miastach od 20 do 100 tysięcy mieszkańców (86%) oraz w miastach od 500 tysięcy mieszkańców.

Najrzadziej konto osobiste posiadają osoby mieszkające na wsi (72%) oraz w miastach mających od 100 do 499 tysięcy mieszkańców (73%).

Analizując wyniki, zauważyć można, że ubankowienie Polaków nie ma wyraźnej tendencji rosnącej lub malejącej pod względem wielkości miejsca zamieszkania.

Wykres 13. Posiadanie konta osobistego/ ROR w banku lub SKOK w zależności od wielkości miejsca zamieszkania

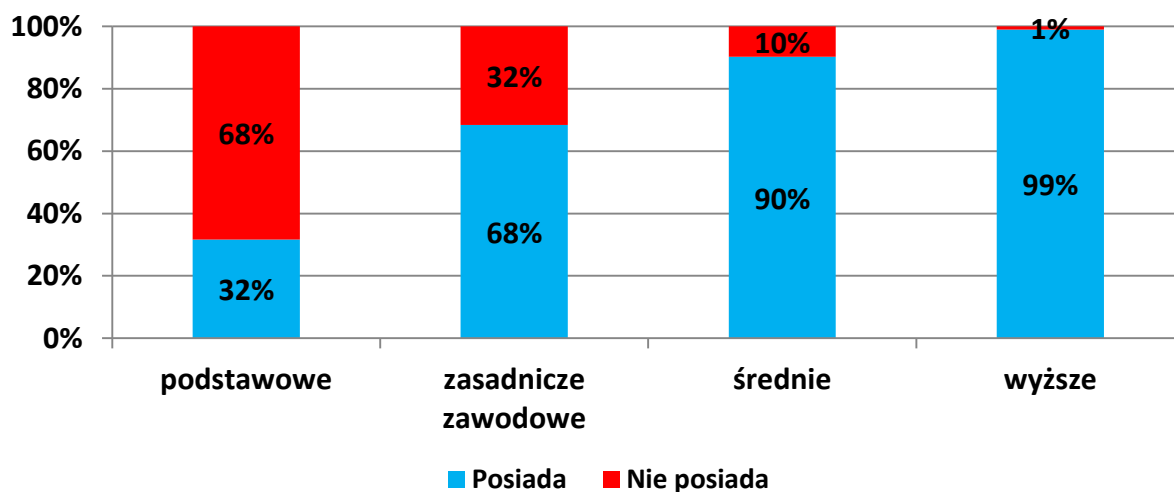

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000.

Konto osobiste mają prawie wszyscy Polacy z wykształceniem wyższym (99%) oraz osoby z wykształceniem średnim (90%).

Zaledwie 32% osób z wykształceniem podstawowym posiada rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy. Badanie potwierdza wyniki kilku wcześniejszych badań, że najmniej ubankowioną grupą są osoby z wykształceniem podstawowym.

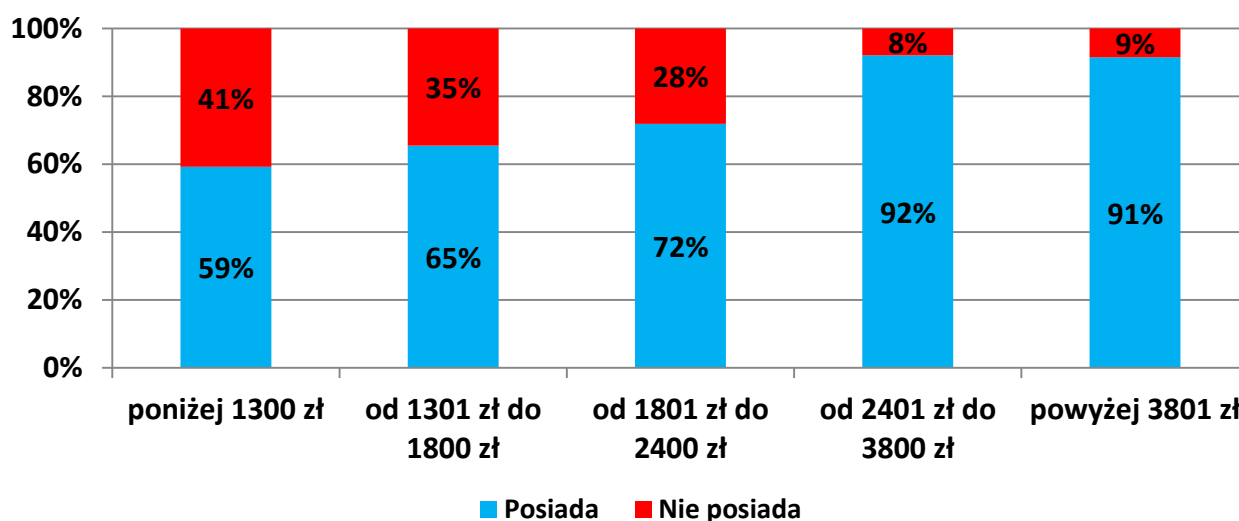
Wykres 14. Posiadanie konta osobistego/ ROR w banku lub SKOK w zależności od wykształcenia

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000.

Najczęściej konto osobiste posiadają Polacy osiągający dochody netto w gospodarstwie domowym powyżej 2401 zł miesięcznie (91-92%). Najrzadziej konto osobiste mają osoby o dochodzie netto w gospodarstwie domowym poniżej 1300 zł miesięcznie (41%).

Wykres 15. Posiadanie konta osobistego/ ROR w banku lub SKOK w zależności od miesięcznego dochodu netto w gospodarstwie domowym

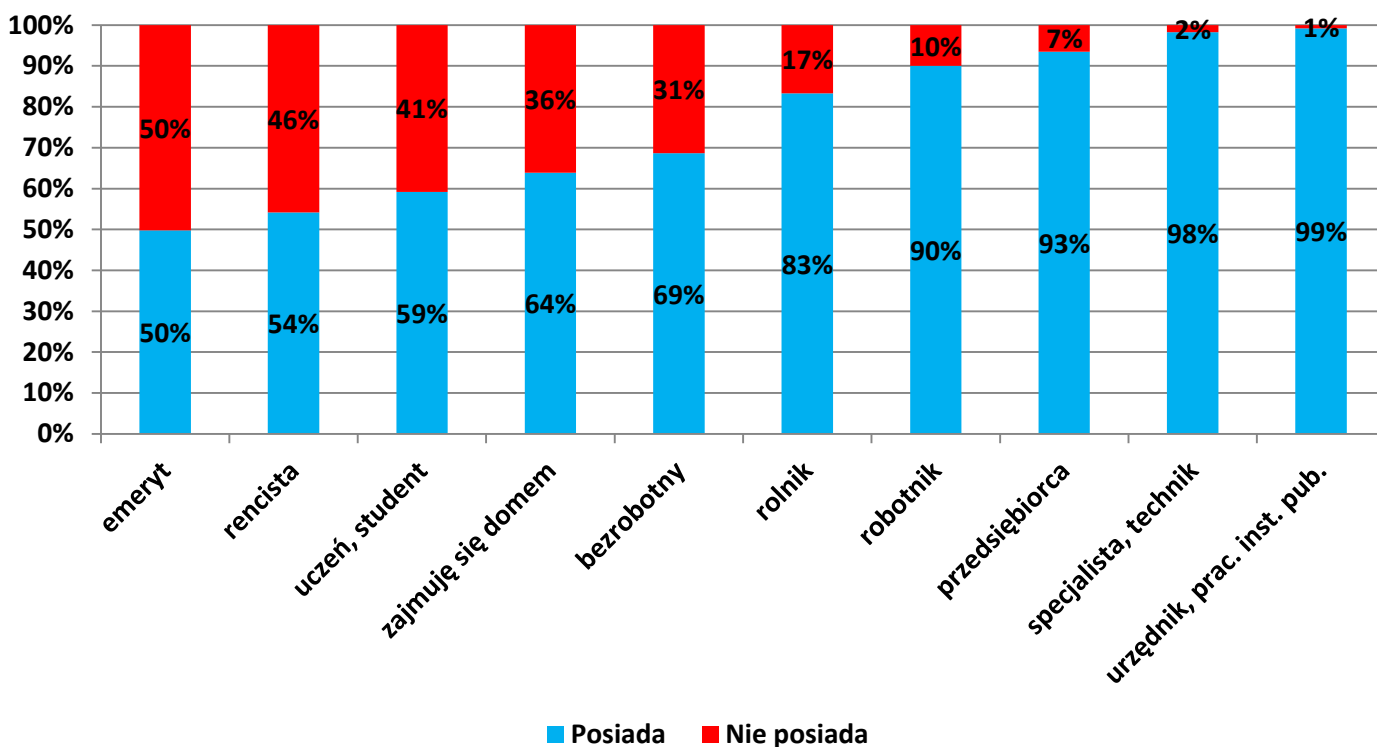

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000.

Rachunek oszczędnościowo - rozliczeniowy posiadają prawie wszyscy urzędnicy, osoby pracujące w administracji publicznej państwowej lub samorządowej, liczeni łącznie z osobami pracującymi w edukacji, szkolnictwie wyższym, publicznej służbie zdrowia, wojsku i policji oraz specjaliści i technicy (98-99%).

Najmniej ubankowioną grupą są emeryci (50%) i renciści (46%), a ponadto uczniowie i studenci (59%) oraz osoby zajmujące się domem (64%).

Wykres 16. Posiadanie konta osobistego/ ROR w banku lub SKOK w zależności od sytuacji społeczno-zawodowej

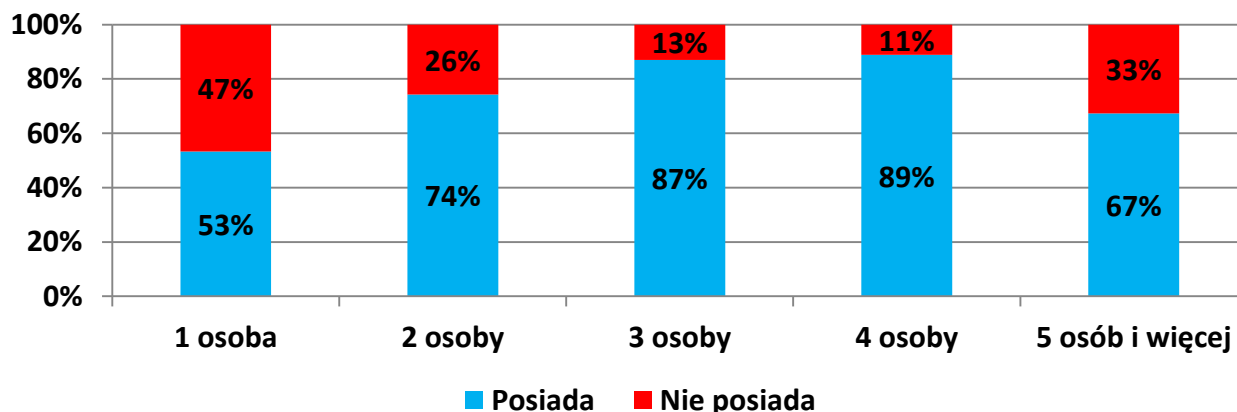

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000.

Rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy w banku lub SKOK posiadają najczęściej osoby z trzy- i czteroosobowych gospodarstw domowych (87-89%).

Najrzadziej konto osobiste posiadają osoby tworzące jednoosobowe (53%) i pięcio- lub więcej osobowe gospodarstwa domowe (67%).

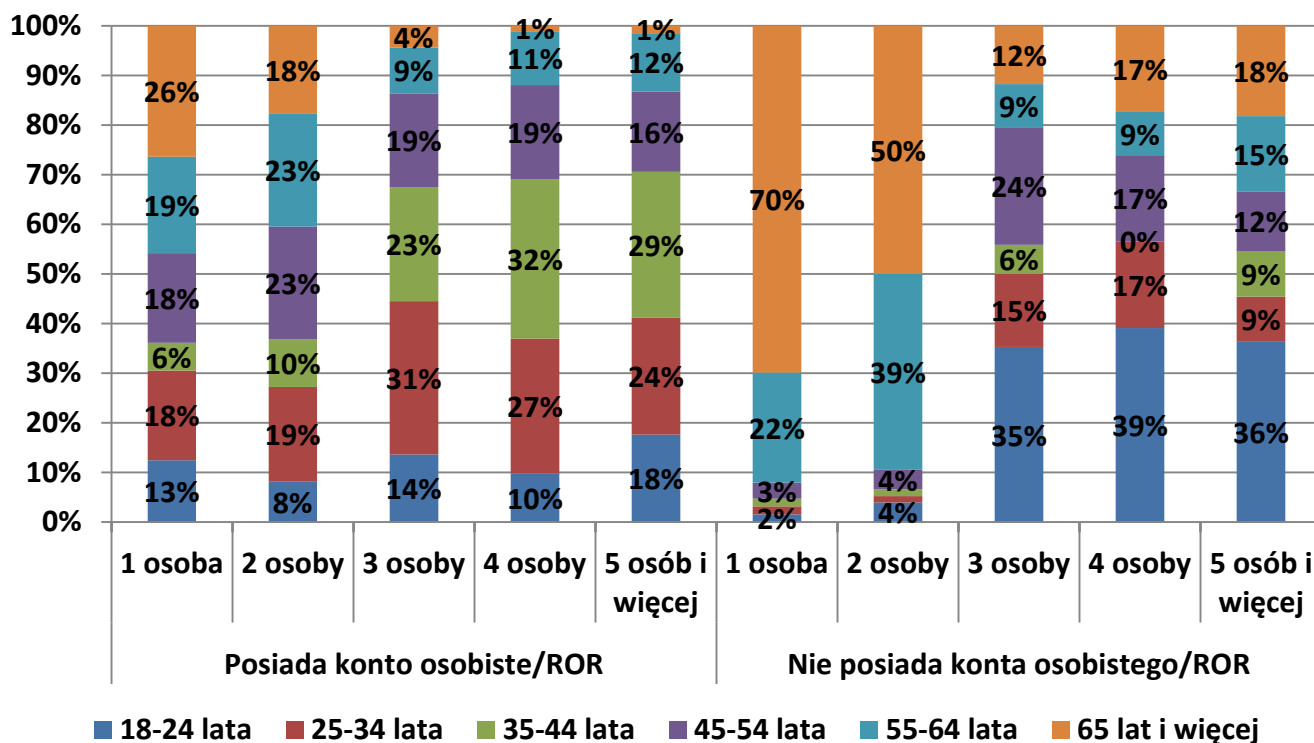
Wykres 17. Posiadanie konta osobistego/ ROR w banku lub SKOK w zależności od liczby osób w gospodarstwie domowym

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000.

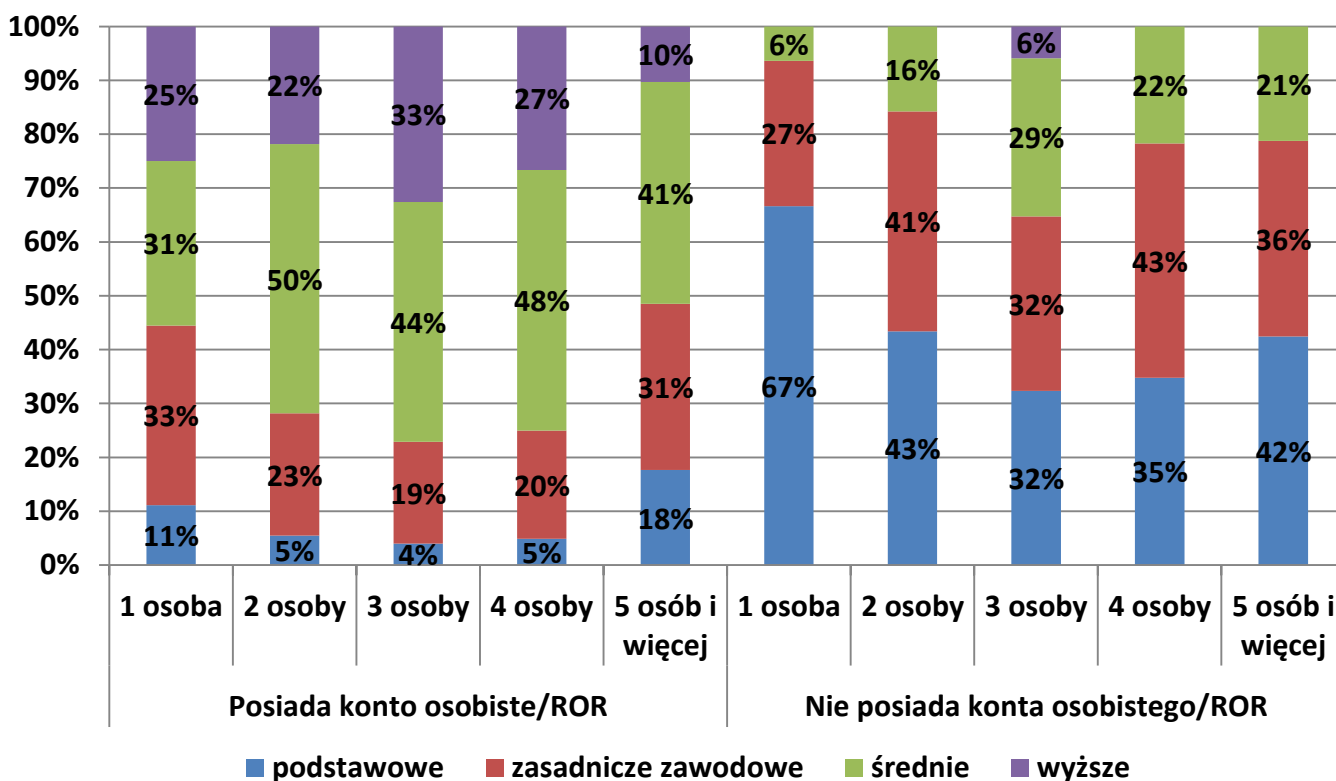
Spośród jednoosobowych gospodarstw domowych, które nie posiadają konta osobistego, w 70% przypadków tworzą je osoby w wieku 65 lub więcej lat, w 67% przypadków osoby z wykształceniem podstawowym, a w 87% przypadków emeryci i renciści.

Wykres 18. Posiadanie i nieposiadanie konta osobistego/ ROR w banku lub SKOK w zależności od liczby osób w gospodarstwie domowym i wieku

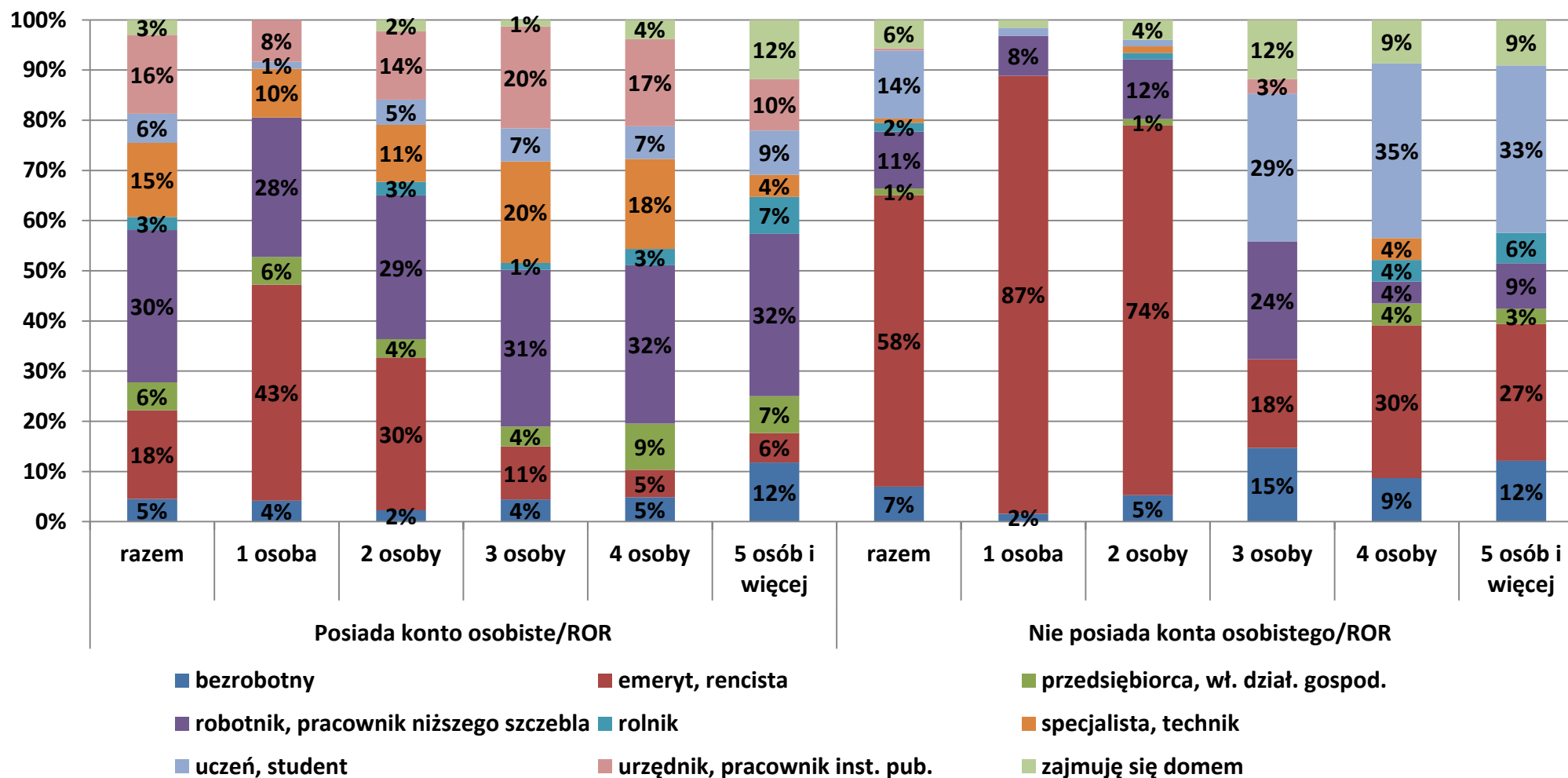
Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000.

Wykres 19. Posiadanie i nieposiadanie konta osobistego/ ROR w banku lub SKOK w zależności od liczby osób w gospodarstwie domowym i wykształcenia

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000.

Wykres 20. Posiadanie i nieposiadanie konta osobistego/ ROR w banku lub SKOK w zależności od liczby osób w gospodarstwie domowym i sytuacji społeczno-zawodowej

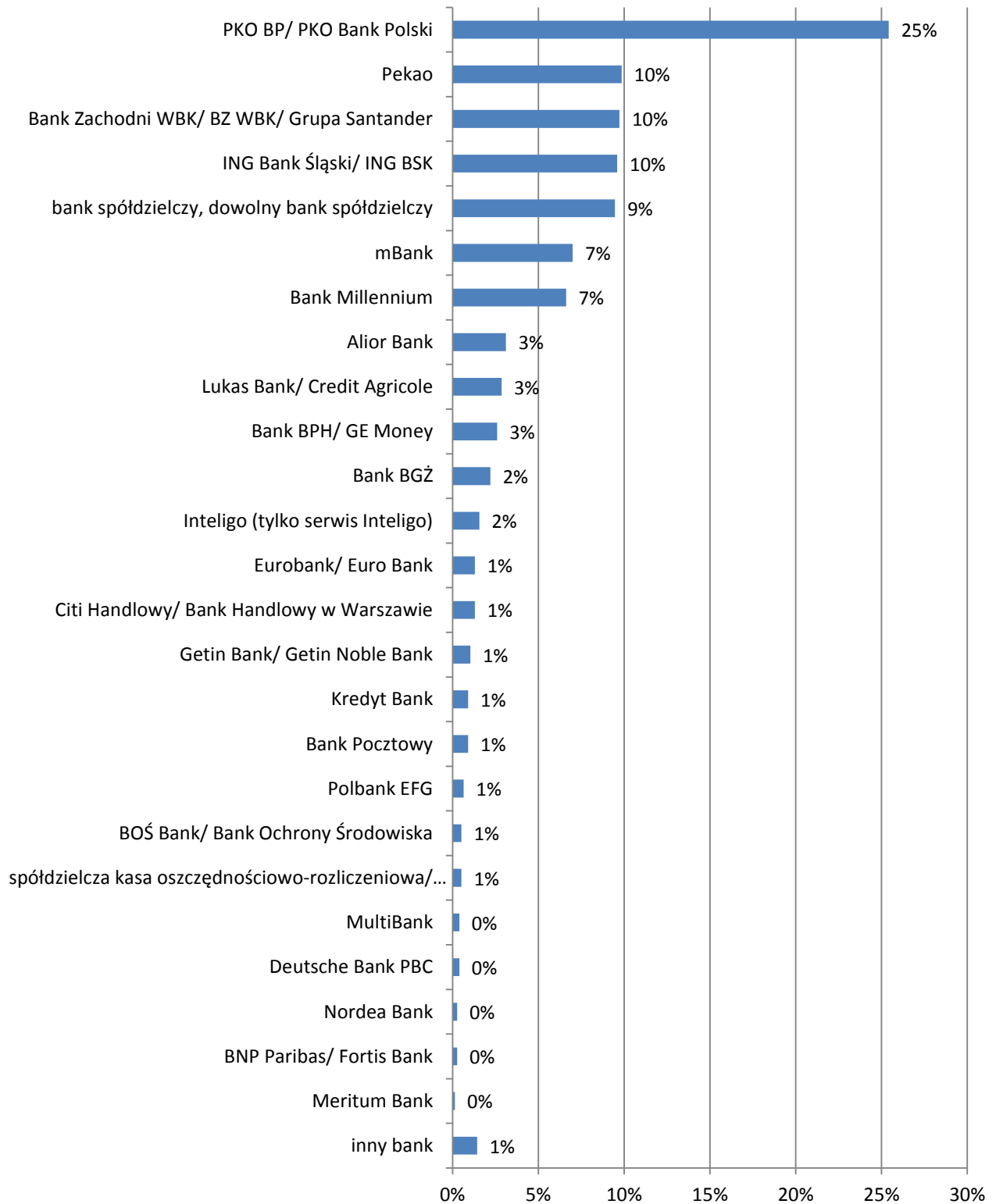

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000.

2.3. Posiadanie konta osobistego/ ROR według banków

Według badania najczęściej podstawowych kont osobistych Polacy posiadali w PKO Banku Polskim (25%). Ponadto dwukrotnie mniejszy procent wskazań osób, które miały konta osobiste, miały: Bank Pekao (10%), Bank Zachodni WBK (Grupa Santander) (10%), ING Bank Śląski (10%) i różne banki spółdzielcze (9%). Na mBank i Bank Millennium przypadało po 7% rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych osób biorących udział w badaniu. Wszystkie osoby, aczkolwiek była to nieliczna grupa, które miały konto osobiste w SKOK-u, nie miały konta osobistego w banku.

Wykres 21. Posiadanie rachunków oszczędnościowo - rozliczeniowych według poszczególnych banków (w %)

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

2.4. Posiadanie indywidualnego i własnego wspólnego konta osobistego

2.4.1. Wyniki ogólne

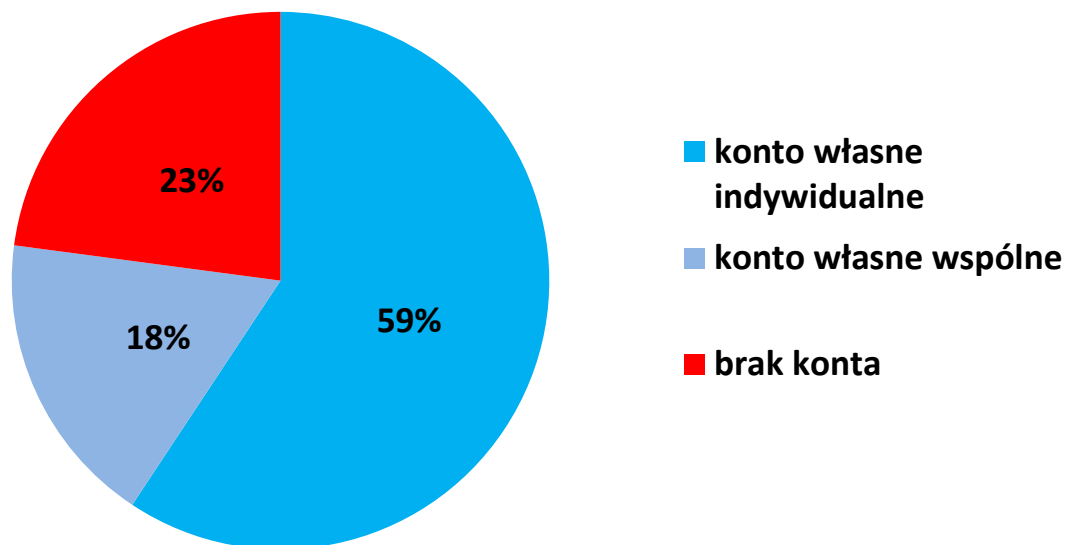
Badanie obejmowało zarówno rachunki indywidualne, jak i konta osobiste, w których respondent jest współwłaścicielem.

W przypadku wspólnego rachunku bankowego prowadzonego dla osób fizycznych, o ile umowa rachunku bankowego nie stanowi inaczej, każdy ze współposiadaczy rachunku dysponuje samodzielnie środkami pieniężnymi zgromadzonymi na rachunku, może posiadać także własną kartę płatniczą. Zatem, zgodnie z prawem bankowym, współwłaściciele rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego mają takie samo prawo do korzystania z niego, wykonywania różnych operacji bezgotówkowych oraz posiadania i korzystania z kart płatniczych. Powyższe oznacza, że z punktu widzenia zwyczajów płatniczych współposiadanie rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego nie różni się od posiadania indywidualnego konta osobistego i nie powinno być traktowane odrębnie.

Własne indywidualne rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe posiadało 59% ogółu Polaków, natomiast konto osobiste własne wspólne (współwłaściciel konta) posiadało 18% wszystkich respondentów. Spośród wszystkich osób posiadających konto osobiste w banku lub w SKOK indywidualne konto osobiste/ROR posiadało 77% osób, natomiast własne wspólne konto osobiste miało 23% osób.

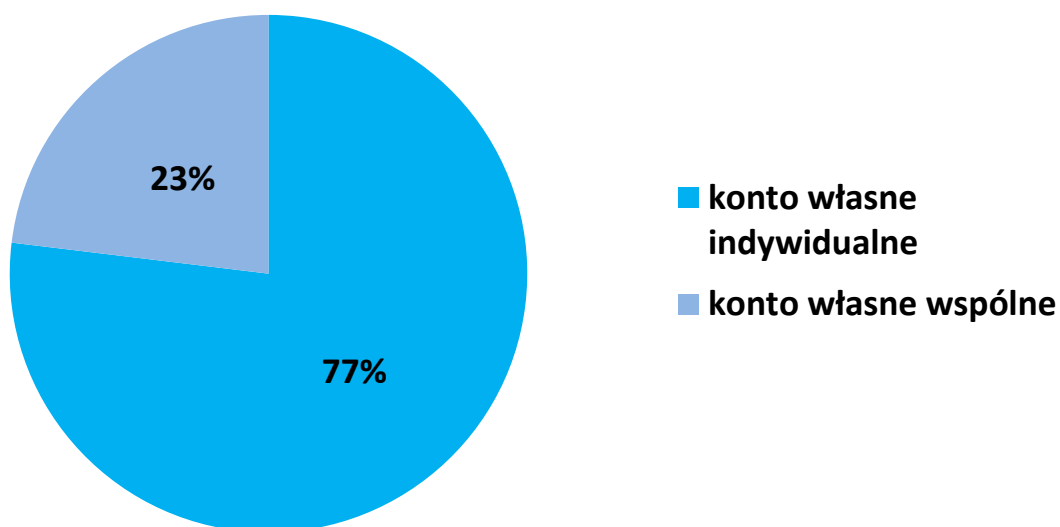
Niewiele osób, bo jeden procent posiadaczy kont osobistych, miało jednocześnie konto osobiste własne indywidualne i rachunek osobisty własny wspólny.

Wykres 22. Posiadanie własnego indywidualnego i własnego wspólnego konta osobistego/ ROR w banku lub SKOK wśród wszystkich respondentów

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000.

Wykres 23. Posiadanie własnego indywidualnego lub własnego wspólnego konta osobistego/ ROR w banku lub SKOK wśród osób posiadających konto osobiste/ROR

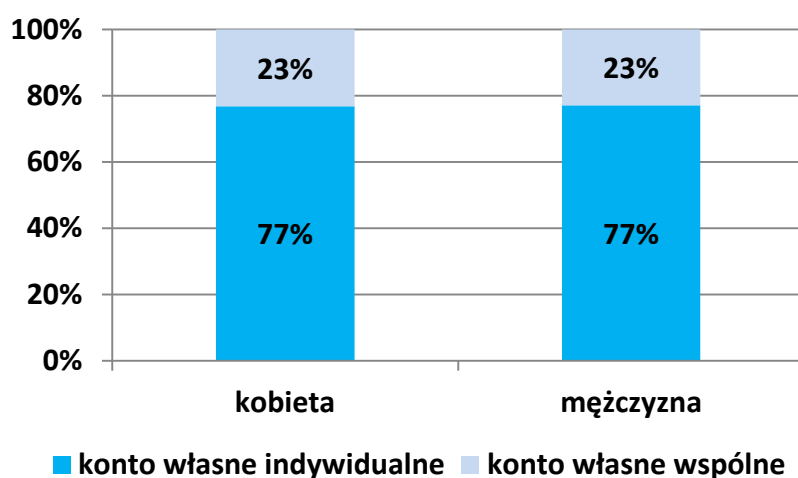

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

2.4.2. Wyniki szczegółowe według cech Polaków

Taki sam procent - 77% - kobiet i mężczyzn posiada własne indywidualne konta osobiste/ rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe.

Wykres 24. Posiadanie własnego indywidualnego lub własnego wspólnego konta osobistego/ ROR w banku lub SKOK wśród osób posiadających konto osobiste/ROR według płci

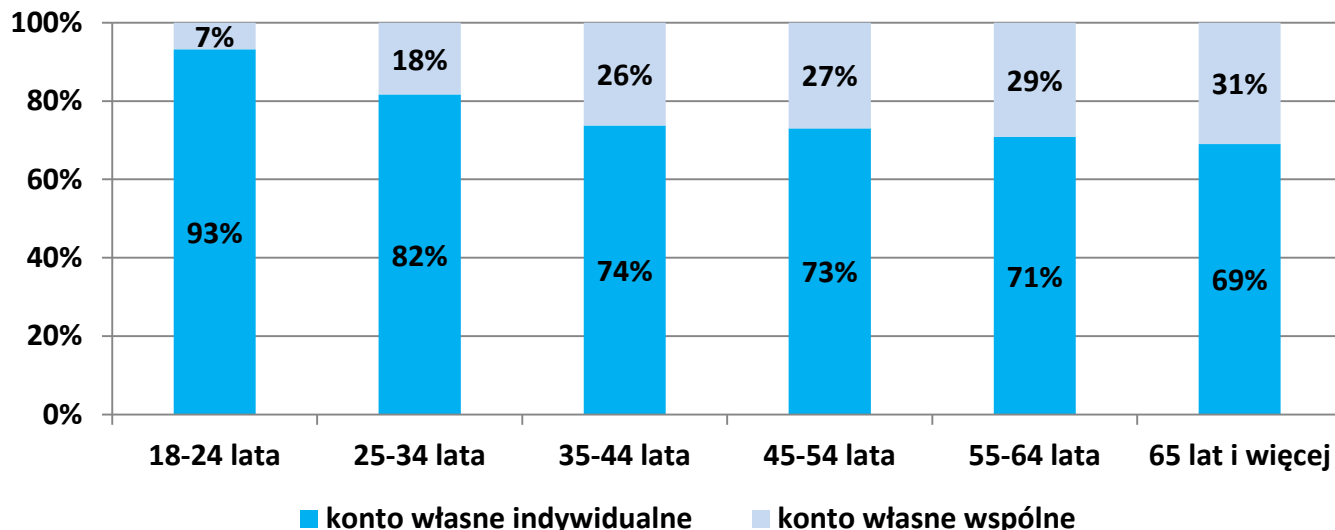

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

Własne wspólne rachunki osobiste/ROR posiadają najczęściej osoby w wieku 65 lat i więcej (31%), osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (29%), o dochodach netto w gospodarstwie domowym od 1801 zł do 2400 zł (33%), osoby zajmujące się domem (65%), rolnicy (55%) oraz osoby z wieloosobowych gospodarstw domowych (31%).

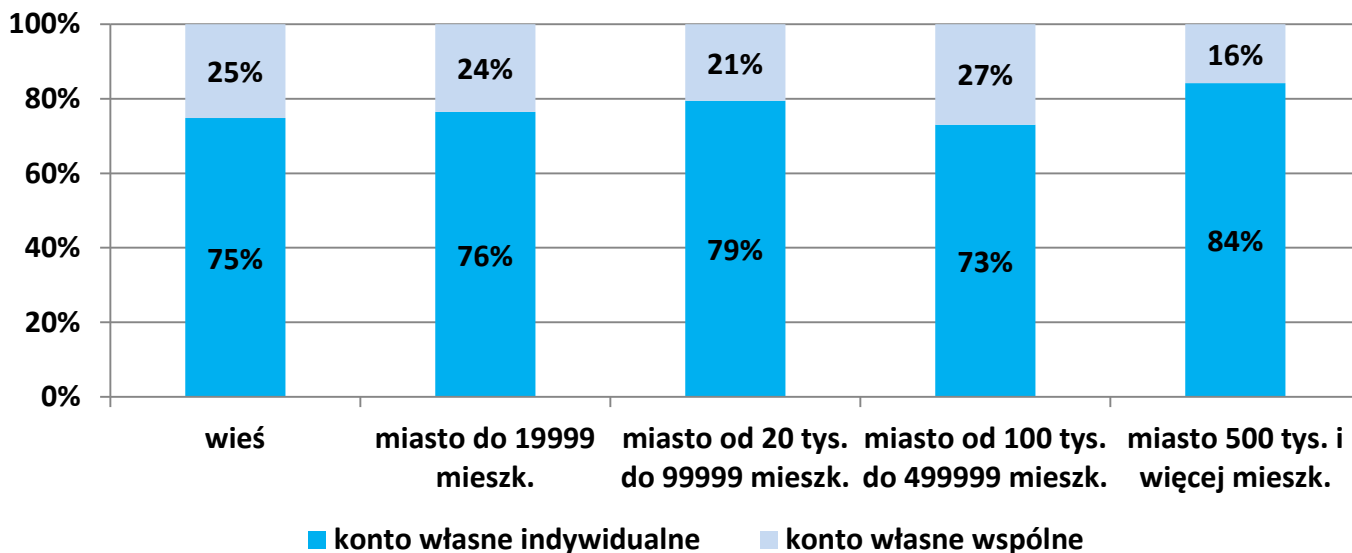
Najmniej własnych wspólnych kont osobistych/ROR mają osoby mieszkające w miastach mających 500 tysięcy lub więcej mieszkańców (16%), z wykształceniem wyższym (17%), o najniższych i najwyższych dochodach (19-22%), uczniowie i studenci (2%). Rachunków własnych wspólnych nie posiadają jednoosobowe gospodarstwa domowe, jednakże tego typu przypadki mogą wystąpić, ponieważ wspólne rachunki bankowe nie muszą być zakładane wyłącznie pomiędzy członkami rodziny.

Wykres 25. Posiadanie własnego indywidualnego lub własnego wspólnego konta osobistego/ ROR w banku lub SKOK wśród osób posiadających konto osobiste/ROR według wieku

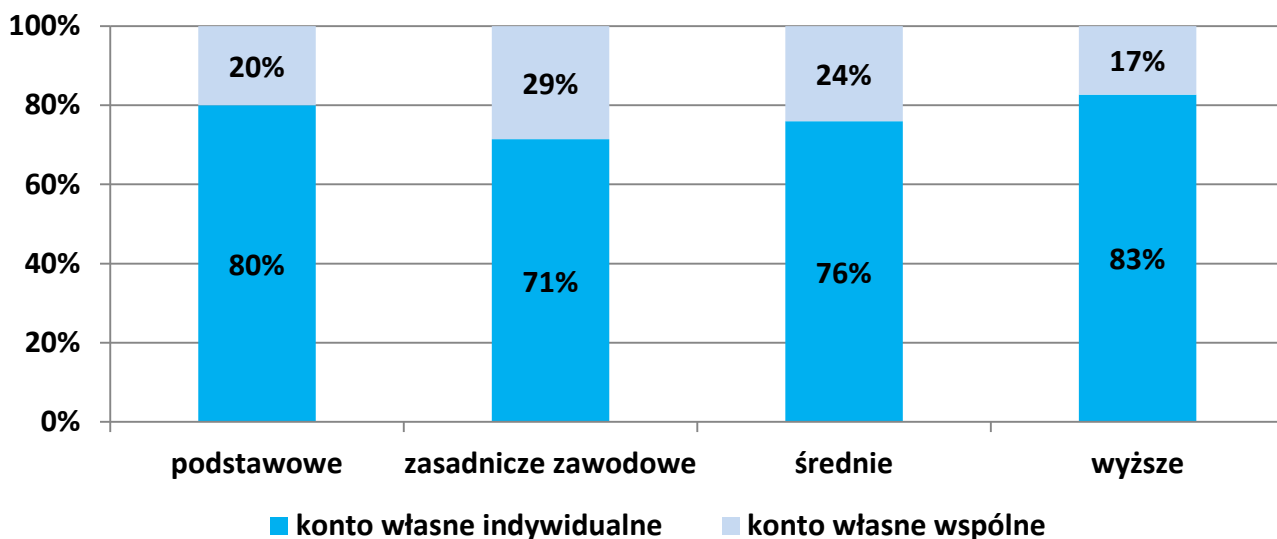
Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

Wykres 26. Posiadanie własnego indywidualnego lub własnego wspólnego konta osobistego/ ROR w banku lub SKOK wśród osób posiadających konto osobiste/ROR według wielkości miejsca zamieszkania

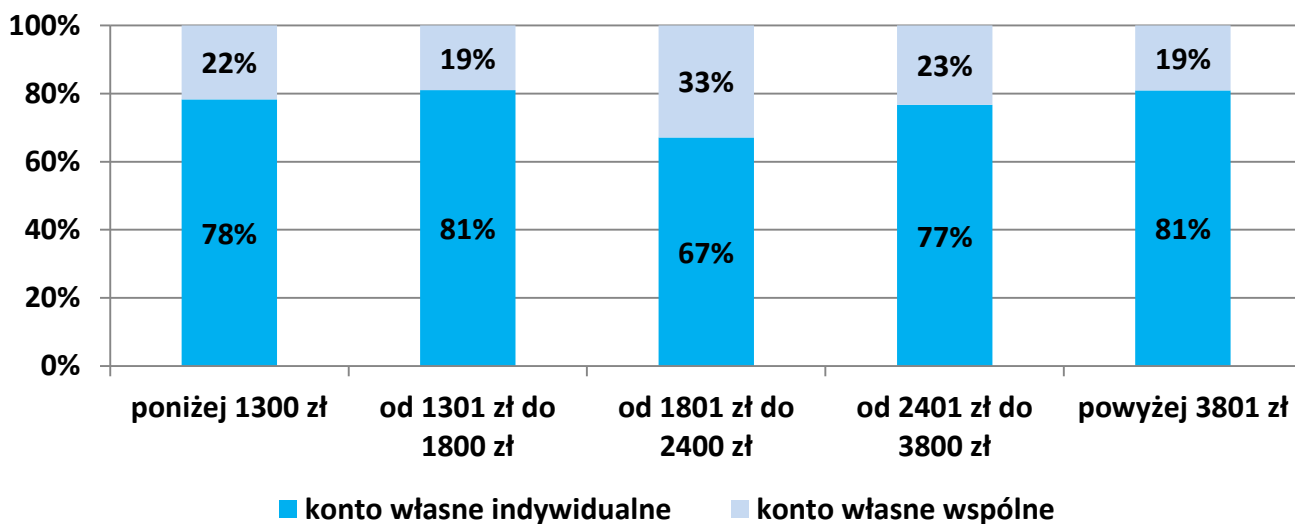
Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

Wykres 27. Posiadanie własnego indywidualnego lub własnego wspólnego konta osobistego/ ROR w banku lub SKOK wśród osób posiadających konto osobiste/ROR według wykształcenia

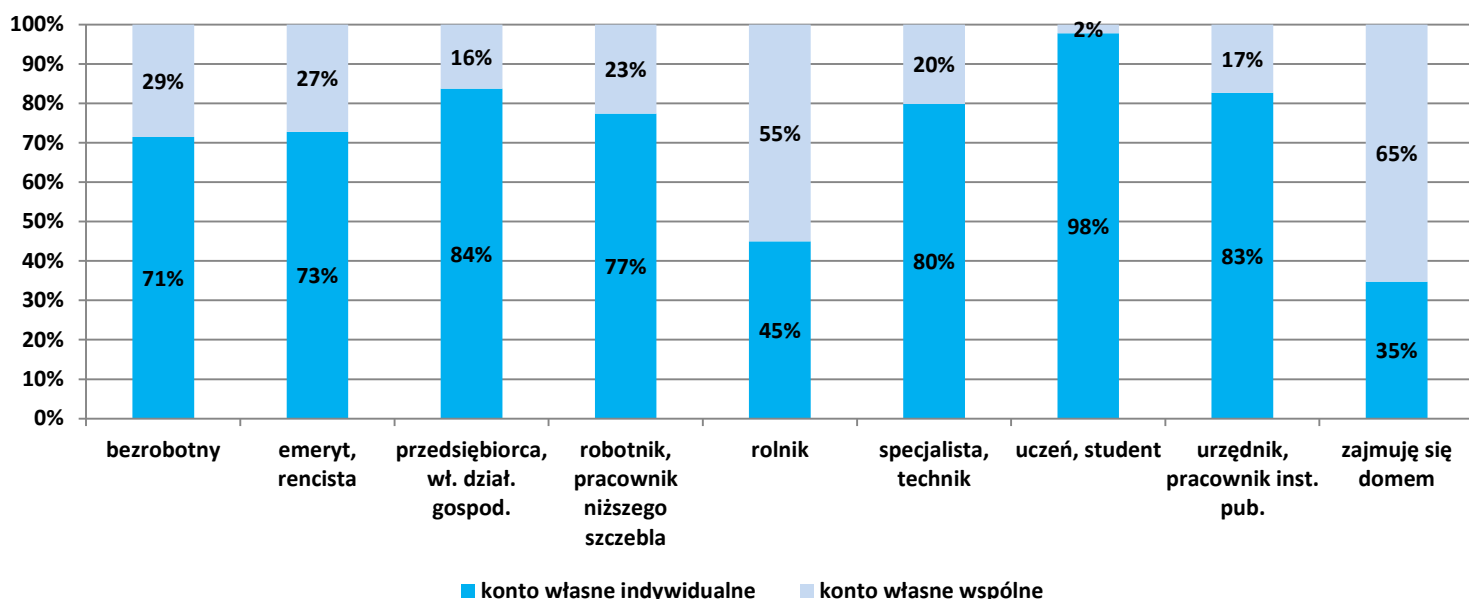
Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

Wykres 28. Posiadanie własnego indywidualnego lub własnego wspólnego konta osobistego/ ROR w banku lub SKOK wśród osób posiadających konto osobiste/ROR w zależności od miesięcznego dochodu netto w gospodarstwie domowym

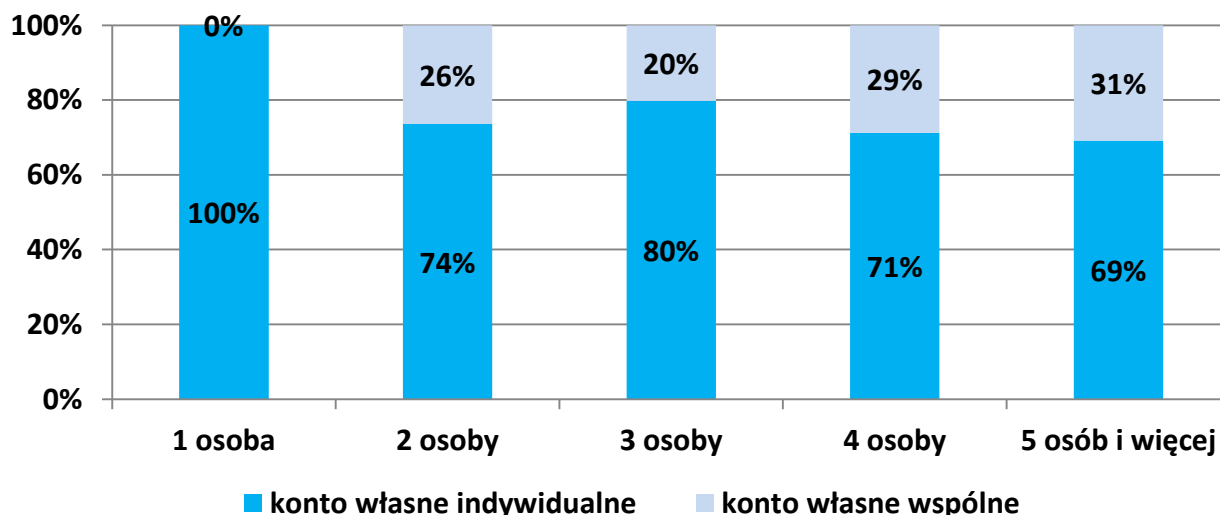
Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

Wykres 29. Posiadanie własnego indywidualnego lub własnego wspólnego konta osobistego/ ROR w banku lub SKOK wśród osób posiadających konto osobiste/ROR w zależności od sytuacji społeczno-zawodowej

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

Wykres 30. Posiadanie własnego indywidualnego lub własnego wspólnego konta osobistego/ ROR w banku lub SKOK wśród osób posiadających konto osobiste/ROR w zależności od liczby osób w gospodarstwie domowym

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

2.5. Posiadanie konta osobistego według różnych badań empirycznych

Posiadanie konta osobistego przez Polaków, zwykle traktowane jako najbardziej popularny wskaźnik ubankowienia, tj. dostępu do usług bankowych, było przedmiotem wielu wcześniejszych badań przeprowadzonych przez różne podmioty i instytuty badawcze.

Posiadanie konta obejmuje oczywiście zarówno własne indywidualne konto, jak i posiadanie wspólnego rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego. Wspólne konta osobiste mają przede wszystkim małżeństwa i pozostali członkowie rodzin. Współposiadacze rachunków osobistych mogą posiadać karty płatnicze oraz zlecać wykonanie polecenia przelewu na przykład w bankowości internetowej i w oddziałach bankowych.

W omawianym badaniu uzyskano podobny wskaźnik posiadania rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych przez dorosłych Polaków, jaki był w kilkunastu innych badaniach na ogólnopolskich reprezentatywnych grupach (Komisja Europejska, Gallup 2008, Tomasz Koźliński, Narodowy Bank Polski 2009, UOKiK, ARC Rynek i Opinia 2009, KIR, ARC Rynek i Opinia 2009, Prof. Dominika Maison, Narodowy Bank Polski, 4P Research Mix 2009, Dom Badawczy Maison, Centrum im. Adama Smitha 2010, PAYBACK Consumer Monitor, GfK Polonia 2010, Dom Badawczy Maison, Centrum im. Adama Smitha 2010, PBS, Puls Biznesu 2011, Asli Demirguc-Kunt, Leora Klapper Bank Światowy, Gallup 2011, *PBS Loyalty Benchmark* 2012, CEBOS 2012).

Analizując wyniki kilkunastu badań przeprowadzonych przez różne osoby, instytucje i firmy badawcze w ciągu ostatnich paru lat, można stwierdzić, że wskaźnik posiadania kont osobistych/ROR w Polsce w większości z nich utrzymuje się w granicach około 75-80%, w zależności od badania. Porównując badania, należy mieć na uwadze, że każde badanie jest inne, co może tłumaczyć, poza rokiem przeprowadzenia badania, różnice w ich wynikach. W wielu przypadkach badania przeprowadzone są jednak z użyciem tych samych lub bardzo podobnych metod i parametrów i mogą być porównywalne. W niektórych badaniach różnie przeprowadzano dobór próby. Wiek respondentów w przypadku korzystania z usług bankowych był określany z reguły na od 18 lat z pewnymi wyjątkami.

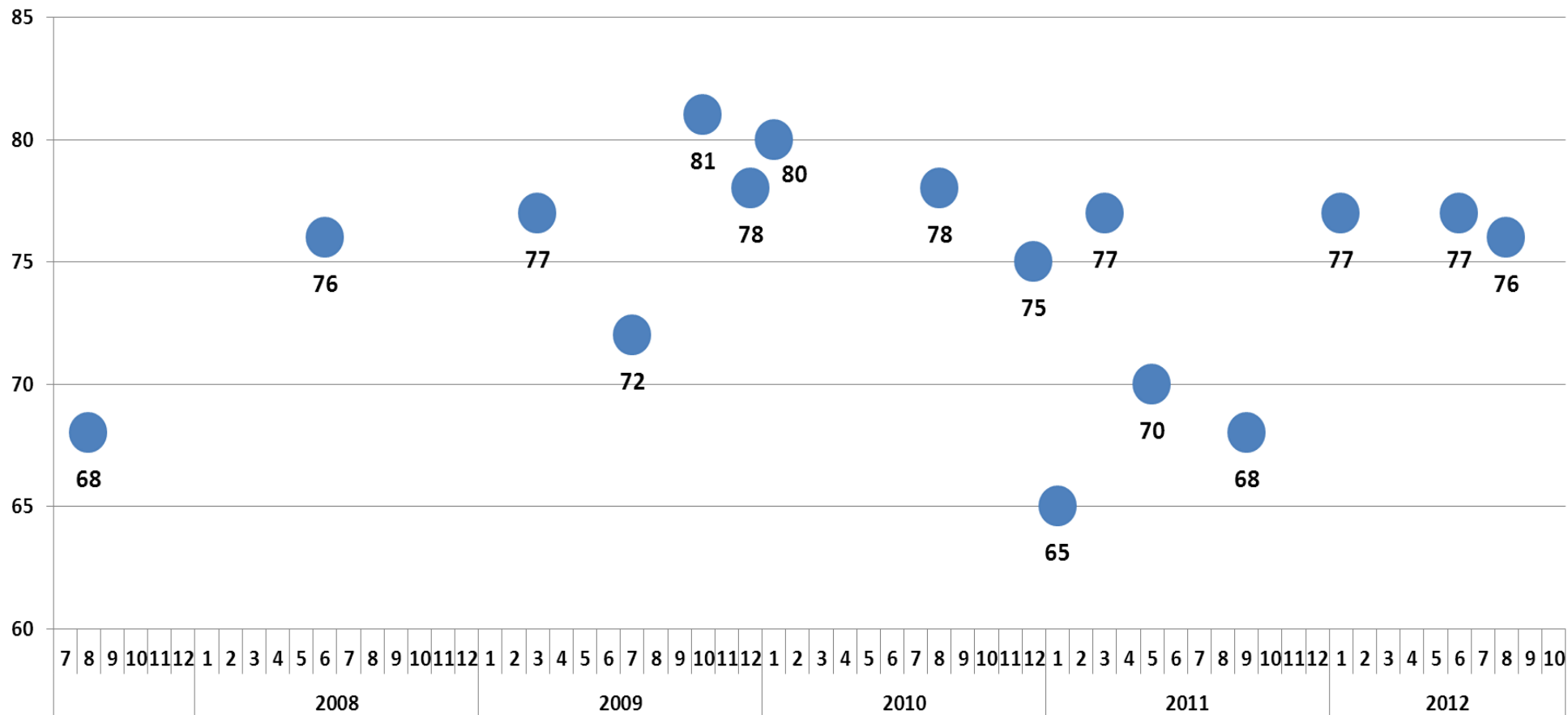
Zaznaczyć należy, że w kilku badaniach pominięto rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe prowadzone przez SKOKi, a nieliczne badania, poprzez niedookreślone sformułowanie pytania dla respondentów, nie obejmowały np. kont wspólnych, ale wyłącznie osobiście posiadane rachunki.

Na kolejnych dwóch wykresach przedstawiono te same wyniki badań przeprowadzonych przez różne osoby i firmy badawcze. Na pierwszym wykresie (wykres 31) zamieszczono oryginalne wskaźniki posiadania konta osobistego/ROR przez Polaków z zachowaniem ewentualnych odmiennych parametrów badań. Na kolejnym wykresie sprowadzono zamieszczone wyniki z pierwszego wykresu do porównywalności. Wskaźnik ubankowienia wystandaryzowano tak, aby obejmował osoby od 18 roku życia oraz wszystkie rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe, więc również w SKOK-ach.

Zakłada się, że teoretyczna zmiana wskaźnika ubankowienia ze względu na zmianę wieku respondentów, z od 15 lat na od 18 lat, spowoduje szacunkowy wzrost wskaźnika posiadania rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych o 3 punkty procentowe i na odwrót.

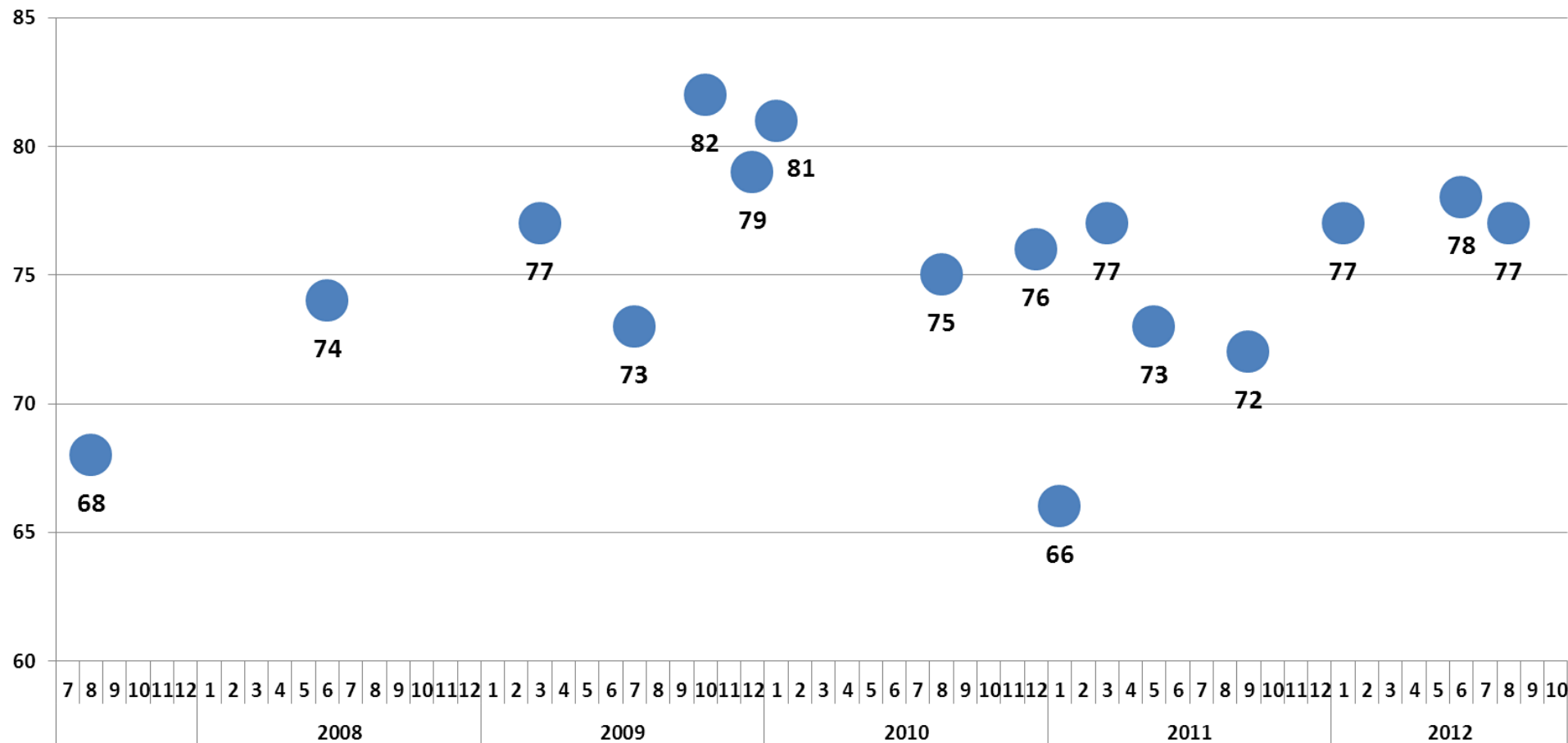
Z przeprowadzonego badania wynika, że spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe mają około jednoprocenowy udział w ogólnej liczbie rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych prowadzonych przez banki i SKOKi. Udział SKOK-ów w badaniu jest niedoszacowany, ponieważ według danych statystycznych dotyczących liczby rachunków bieżących, udział SKOK-ów jest znacznie wyższy niż uzyskany w badaniu i szacować go można nawet na około 5 procent ogółu rachunków oszczędnościowo - rozliczeniowych.

Wykres 31. Oryginalne wskaźniki posiadania rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych/ kont osobistych/ ROR w Polsce w latach 2007-2012 według różnych badań empirycznych (w %)

Źródło: opracowanie i obliczenia własne. Szczegółowe informacje o badaniach są opisane na kolejnych stronach. Uwaga: niektóre wskaźniki są nieporównywalne ze względu na różny przedział wieku respondentów, nieuwzględnienie rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych prowadzonych przez SKOKi oraz kont własnych wspólnych.

Wykres 32. Wystandaryzowane wskaźniki posiadania rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych/ kont osobistych/ ROR w Polsce w latach 2007-2012 według różnych badań empirycznych (w %)

Źródło: opracowanie i obliczenia własne. Szczegółowe informacje o badaniach są opisane na kolejnych stronach. Niektóre wskaźniki zostały wystandaryzowane dla respondentów od 18 lat oraz z uwzględnieniem rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych prowadzonych przez SKOKi. W niektórych badaniach nie uwzględniano wszystkich kont własnych wspólnych (współwłaściciel własnego konta osobistego).

Źródło: opracowanie własne na podstawie:

2007 r.: (1) Prof. Piotr Błędowski, Prof. Małgorzata Iwanicz-Drozdowska, SGH, n=996, wiek respondentów 18-75 lat, sierpień 2007 r., ogólnopolska reprezentatywna próba, próba kwotowa, posiadanie rachunku oszczędnościowo - rozliczeniowego (ROR), część osób posiadających konta osobiste w SKOK-ach mogła zostać nieuwzględniona (**68,4%**)

2008 r.: (2) Komisja Europejska, Gallup Organization, Eurobarometer, n=1000, wiek respondentów od 21 lat, 27 czerwca - 1 lipca 2008 r., ogólnopolska reprezentatywna próba, 700 wywiadów odbyło się telefonicznie (WebCATI), a 300 w formie bezpośrednich wywiadów osobistych, pytanie *Czy mógłbyś powiedzieć, z których z następujących usług lub dostawców korzystasz? - bankowy rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy (bieżący bankowy rachunek) (Could you tell me which of the following services or providers do you use? - current bank account) (76%)*

teoretyczny szacunek wskaźnika posiadania rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego dla respondentów od 18 lat wynosi 76% - 2 punkty procentowe (szacunkowe zmniejszenie wskaźnika posiadania konta osobistego ze względu na teoretyczne obniżenie wieku respondentów z 21 do 18 lat) (**74%**)

2009 r.: (3) Tomasz Koźliński, Narodowy Bank Polski, n=1000, wiek respondentów od 18 lat, styczeń-marzec 2009 r., ogólnopolska reprezentatywna próba, próba losowo-kwotowa, CAPI, pytanie *Czy posiada Pan/Pani konto osobiste/rachunek bieżący/ rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy (ROR) w banku lub SKOK? (77%)*

(4) UOKiK, ARC Rynek i Opinia, n=1000, wiek respondentów 18-75 lat, lipiec 2009 r., ogólnopolska reprezentatywna próba, bezpośrednie wywiady kwestionariuszowe, pytanie *Czy ma Pan/i rachunek oszczędnościowo - rozliczeniowy w banku, tzw. ROR? (72%)*

teoretyczny szacunek wskaźnika posiadania rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego dla respondentów z uwzględnieniem kont osobistych w SKOK-ach wynosi 72% + 1 punkt procentowy (szacunkowe zwiększenie wskaźnika posiadania konta osobistego ze względu na teoretyczne dodanie osób posiadających rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe/ROR w SKOK-ach) (**73%**)

(5) KIR, ARC Rynek i Opinia, n=1016, wiek respondentów od 18 lat, październik 2009, ogólnopolska reprezentatywna próba, próba udziałowa, CATI, pytanie *Czy posiada Pan/i konto w banku? (81%)*

teoretyczny szacunek wskaźnika posiadania rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego dla respondentów z uwzględnieniem kont osobistych w SKOK-ach wynosi 81% + 1 punkt procentowy (szacunkowe zwiększenie wskaźnika posiadania konta osobistego ze względu na teoretyczne dodanie osób posiadających rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe/ROR w SKOK-ach) (**82%**)

(6) Prof. Dominika Maison, NBP, przez 4P Research Mix, n=1000, wiek respondentów od 18 lat, listopad-grudzień 2009 r., ogólnopolska reprezentatywna próba, próba losowo-kwotowa, CAPI, *Czy ma Pan/i konto/rachunek osobisty w banku? (78%)*

teoretyczny szacunek wskaźnika posiadania rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego dla respondentów z uwzględnieniem kont osobistych w SKOK-ach wynosi 78% + 1 punkt procentowy (szacunkowe zwiększenie wskaźnika posiadania konta osobistego ze względu na teoretyczne dodanie osób posiadających rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe/ROR w SKOK-ach) **(79%)**

2010 r.: (7) *MoneyTrack 2011*, Dom Badawczy Maison, Centrum im. Adama Smitha, n=1000, wiek respondentów od 18 lat, styczeń 2010 r., ogólnopolska reprezentatywna próba, CAPI, *korzystanie z usług finansowych, konto* **(80%)**

(8) *PAYBACK Consumer Monitor 2011*, Loyalty Partner Polska, GfK Polonia, n=755, wiek respondentów od 18 lat, lipiec-sierpień 2010 r., losowo wybrani dorośli respondenci posiadający własny dochód, ogólnopolska reprezentatywna próba Polaków z własnymi dochodami, PAPI **(78%)**

PAYBACK Consumer Monitor - usługi finansowe, Loyalty Partner Polska, GfK Polonia, Warszawa, 7 lutego 2011 r.

teoretyczny szacunek wskaźnika posiadania rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego dla respondentów z uwzględnieniem kont osobistych w SKOK-ach wynosi 78% + 1 punkt procentowy **(79%)**

dodatkowo w badaniu nie uwzględniono osób, które nie posiadają dochodów, a takie charakteryzują się niższym wskaźnikiem posiadania rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych/ROR w bankach i SKOK-ach niż przeciętnie, co wpływa na zmniejszenie wskaźnika posiadania kont osobistych w bankach i SKOK-ach (w badaniu dzienniczkowym grupa o najniższych dochodach ma 59% wskaźnik ubankowienia); grupą bez własnych dochodów mogą być uczniowie i studenci, jednakże w przypadku prowadzenia przez te osoby jednoosobowych gospodarstw domowych i braku własnych dochodów otrzymują one np. stypendia socjalne i zasiłki z pomocy społecznej; subiektywnie można przypuszczać, że omawiany wskaźnik zmniejszy się teoretycznie z szacunkowych 79% do około 75% **(75%)**

(9) Dom Badawczy Maison, Centrum im. Adama Smitha, *MoneyTrack 2011*, n=1000, wiek respondentów od 18 lat, listopad-grudzień 2010 r., ogólnopolska reprezentatywna próba, CAPI, pytanie: *Czy korzysta Pan/i z następujących usług finansowych? rachunek osobisty w banku (tzw. konto)* **(75%)**

teoretyczny szacunek wskaźnika posiadania rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego dla respondentów z uwzględnieniem kont osobistych w SKOK-ach wynosi 78% + 1 punkt procentowy **(76%)**

2011 r.: (10) Michał Polasik i inni, wywiady Pentor, n=2974, wiek respondentów od 15 lat, październik 2010 r. - styczeń 2011 r., ogólnopolska reprezentatywna próba, CAPI, pytanie o *posiadanie osobistego konta bankowego*, na tak sformułowane pytanie część respondentów będących współwłaścicielami rachunków oszczędnościowo - rozliczeniowych mogła odpowiedzieć, że nie posiada osobistego konta bankowego **(62%)**, n=2849 dla respondentów od 18 lat **(64,6%)**

teoretyczny szacunek wskaźnika posiadania rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego dla respondentów od 18 lat, z uwzględnieniem kont osobistych w SKOK-ach, wynosi 65% + 1 punkt procentowy (**66%**)

(11) PBS, dla Puls Biznesu, wiek respondentów od 18 lat, marzec 2011 r., ogólnopolska reprezentatywna próba, CAPI, pytanie *o posiadanie konta w banku* (**77%**)

Wskaźnik ubankowienia Polaków zwalnia, informacja prasowa, PBS

teoretyczny szacunek wskaźnika posiadania rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego dla respondentów od 18 lat, z uwzględnieniem kont osobistych w SKOK-ach, wynosi 77% + 1 punkt procentowy (**78%**)

(12) Asli Demirguc-Kunt i Leora Klapper z Banku Światowego, Gallup, n=1029, wiek respondentów od 15 lat, 14 kwiecień - 16 maj 2011 r., ogólnopolska reprezentatywna próba, wywiady osobiste w ramach Gallup World Pool, (**70,2%**), pytanie: *Czy zupełnie sam, czy też wspólnie z kimś obecnie masz konto w którymś z następujących miejsc? Konto może być używane do oszczędzania pieniędzy, zlecania lub otrzymywania płatności oraz do otrzymywania wynagrodzeń lub przekazów zagranicznych. Czy obecnie masz konto w banku lub SKOK? (Do you, either by yourself or together with someone else, currently have an account at any of the following places? An account can be used to save money, to make or receive payments, or to receive wages and remittances. Do you currently have an account at?)*, dla respondentów od 25 lat (**75,5%**), szacować można, że wskaźnik ubankowienia dla respondentów od 18 lat będzie wynosił około (**73%**)

2012 r.: (13) Tomasz Koźliński NBP, wywiady PBS, n=1000, wiek respondentów od 18 lat, październik-listopad 2011 i styczeń 2012, ogólnopolska reprezentatywna próba, próba losowo-kwotowa, CAPI, pytanie *Czy posiada Pan/i konto osobiste/ rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy tzw. ROR/ rachunek osobisty w banku lub spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej (SKOK)?* (**77%**)

(14) Komisja Europejska, TNS OBOP, n=1000, wiek respondentów od 15 lat, 3-18.09.2011 r., Pytanie: *Który z wymienionych produktów finansowych masz - rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy (ROR) w banku/ bieżący rachunek bankowy* (*Do you have current bank account?*) (**68%**)

teoretyczny szacunek wskaźnika posiadania rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego dla respondentów od 18 lat wynosi 68% + 3 punkty procentowe = (71%)

teoretyczny szacunek wskaźnika posiadania rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego dla respondentów od 18 lat, z uwzględnieniem kont osobistych w SKOK-ach, wynosi 71% + 1 punkt procentowy (**72%**)

(15) *PBS Loyalty Benchmark*, PBS, n=5212, wiek respondentów od 18 lat, pierwsza połowa 2012 r., ogólnopolska reprezentatywna próba, CAPI, pytanie *o posiadanie konta w banku* (**77%**),

Wskaźnik ubankowienia Polaków zwalnia, informacja prasowa, PBS

(16) CEPOS, n=1011, wiek respondentów od 18 lat, 14-22.08.2012, ogólnopolska reprezentatywna próba, CAPI, pytanie *Z jakich produktów bankowych Pan(i) korzysta? Czy ma Pan(i) konto bankowe?* (**76%**)

teoretyczny szacunek wskaźnika posiadania rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego dla respondentów od 18 lat, z uwzględnieniem kont osobistych w SKOK-ach, wynosi 76% + 1 punkt procentowy (**77%**)

Podsumowując, poziom posiadania rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych przez Polaków przez cały czas w latach 2009 - 2012 był mniej więcej na tym samym poziomie, pomimo stałego wzrostu liczby rachunków bankowych według danych statystycznych zbieranych przez NBP. Wnioskować można, że nie nastąpiło zauważalne zwiększenia upowszechnienia korzystania przez Polaków z kont osobistych, a wzrost statystyczny rachunków bankowych prowadzonych przez banki dotyczył głównie osób, które już mają rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy i otwierają drugie lub trzecie konto osobiste, co potwierdza wzrost frakcji osób posiadających dwa i więcej konta osobiste w stosunku do wcześniejszego badania NBP (w 2009 r. było to 8% Polaków posiadających konto osobiste/ROR, zaś w omawianym badaniu 10%¹¹).

2.6. Przyczyny nieposiadania konta osobistego

Najważniejszy powód nieposiadania konta osobistego w badaniu z 2009 r. to brak takiej potrzeby - 54 % odpowiedzi, preferencja trzymania pieniędzy w gotówce (25%), przekonanie Polaków o tym, że posiadają zbyt niskie dochody, żeby oszczędzać (23%), oraz brak pieniędzy, brak oszczędności przez Polaków (22%).

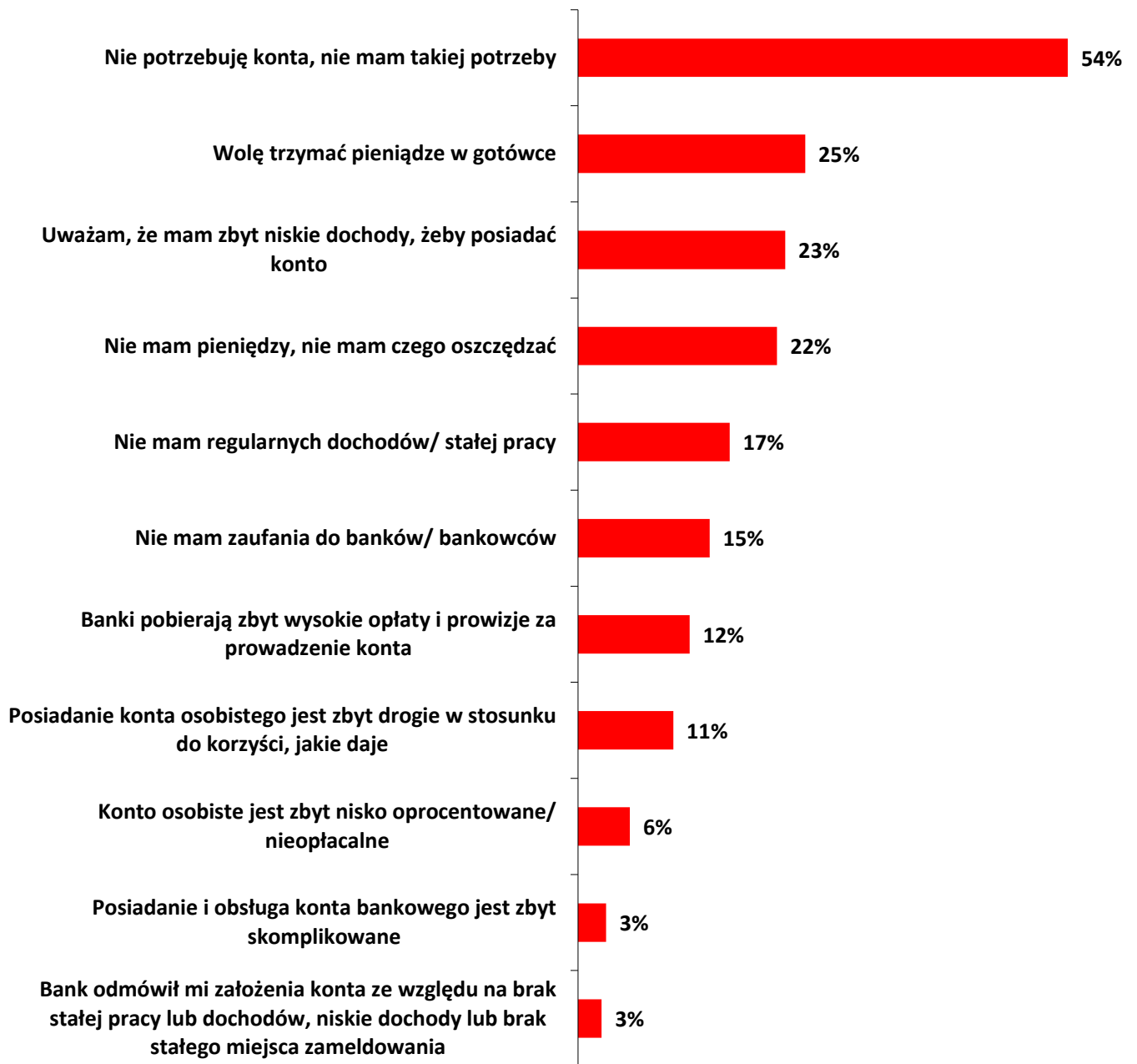
Trzy najczęstsze powody nieposiadania konta osobistego w banku lub SKOK w 2012 r. to brak takiej potrzeby (50%), preferencja trzymania pieniędzy w gotówce (25%) oraz brak pieniędzy lub brak oszczędności (23%). Zauważyć można, że relatywnie rzadko respondenci wskazywali na pobieranie przez banki zbyt wysokich opłat i prowizji za prowadzenia konta (13%) oraz na nieopłacalność posiadania konta bankowego (9%). 14% osób podało, że nie posiada konta bankowego, ponieważ nie mają zaufania do banków lub bankowców.

Odpowiedzi respondentów z 2012 r. zatem niemal pokryły się z tymi, jakie uzyskano w badaniu w 2009 r.¹²

¹¹ T. Koźliński, *Porównanie wyników badań ubankowienia Polaków przeprowadzonych przez NBP w 2006 i 2009 r.*, Narodowy Bank Polski, grudzień 2009 r. Warszawa. Materiał zaprezentowany na Radzie ds. Systemu Płatniczego w dniu 11 grudnia 2009 r. w Narodowym Banku Polskim.

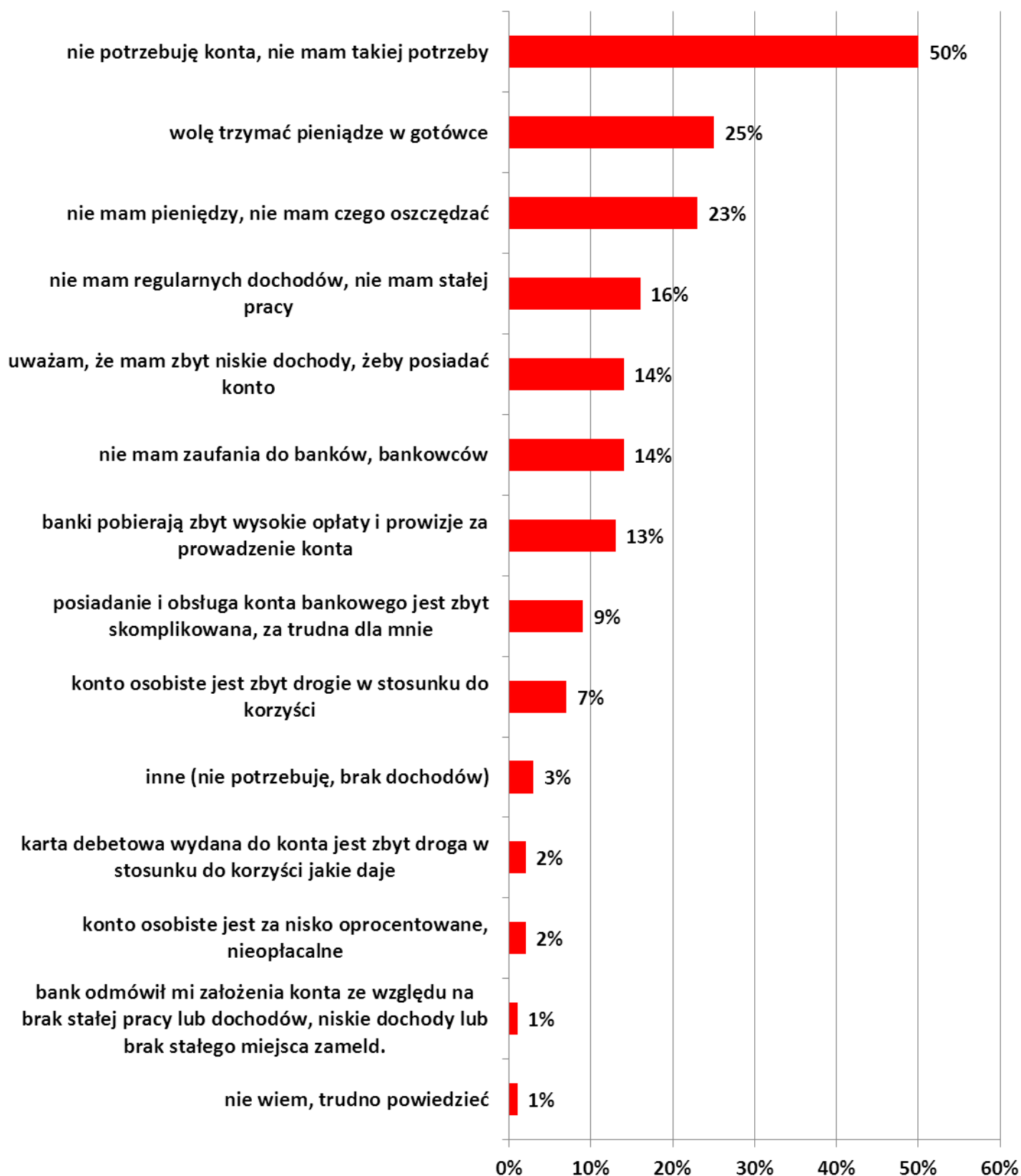
¹² *Ibidem.*

Wykres 33. Przyczyny nieposiadania konta osobistego w banku lub SKOK w 2009 r.

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=228 respondentów. Respondent mógł wskazać maksymalnie trzy powody. Przeciętnie Polacy podawali dwie przyczyny braku konta osobistego.

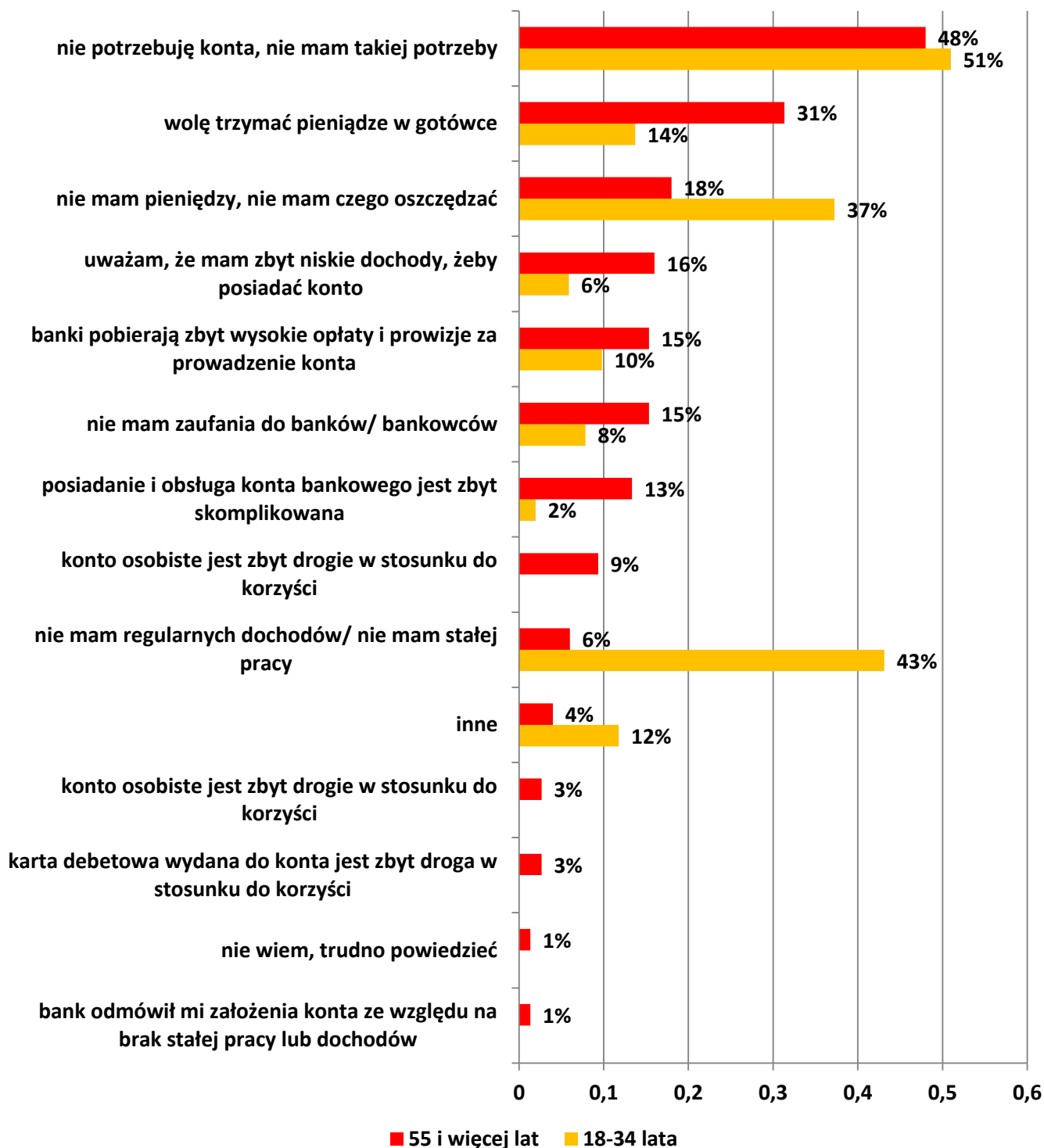
Wykres 34. Przyczyny nieposiadania konta osobistego w banku lub SKOK w 2012 r.

Źródło: badanie i obliczenia własne, 412 odpowiedzi wskazane przez n=229 respondentów. Każdy respondent mógł wskazać maksymalnie trzy powody.

W badaniu z 2012 r. zanotowano znaczne różnice w odpowiedziach osób najmłodszych i najstarszych. Wśród osób najmłodszych drugą najważniejszą przyczyną był brak stałej pracy, brak regularnych dochodów (43%). Zaledwie 14% osób w wieku 18-34 lat wskazywało, że nie ma konta osobistego, ponieważ woli trzymać pieniądze w gotówce, w porównaniu do 31% z taką samą odpowiedzią w przypadku osób mających 55 i więcej lat. Osoby starsze częściej też niż osoby najmłodsze wskazywały, jako przyczyny nieposiadania konta, na brak zaufania, wysokie koszty lub skomplikowaną obsługę konta.

Wykres 35. Porównanie przyczyn nieposiadania konta osobistego w banku lub SKOK w 2012 r. wśród osób w wieku 18-34 lata oraz 55 i więcej lat

Źródło: badanie i obliczenia własne, 370 odpowiedzi wskazane przez n=201 respondentów. Każdy respondent mógł wskazać maksymalnie trzy powody.

Podsumowując omawiane zagadnienie, można stwierdzić, że grupa osób, która nie posiada konta osobistego, nie zmieniła się znacznie na przestrzeni ostatnich paru lat oraz nie zmieniły się istotnie czynniki determinujące ubankowienie w Polsce.

Przyczyny nieposiadania konta osobistego są bardzo różne dla różnych grup wiekowych. Wynika z tego, że do zmiany tej sytuacji należy zastosować odmienne podejścia w wyszczególnionych grupach społecznych. Brak potrzeby, dochodów i oszczędności są najważniejszymi przeszkodami wzrostu ubankowienia wśród osób najmłodszych. Wśród osób najstarszych oprócz braku potrzeby posiadania konta osobistego ważną przyczyną nieubankowienia jest również przyzwyczajenie do trzymania pieniędzy w gotówce.

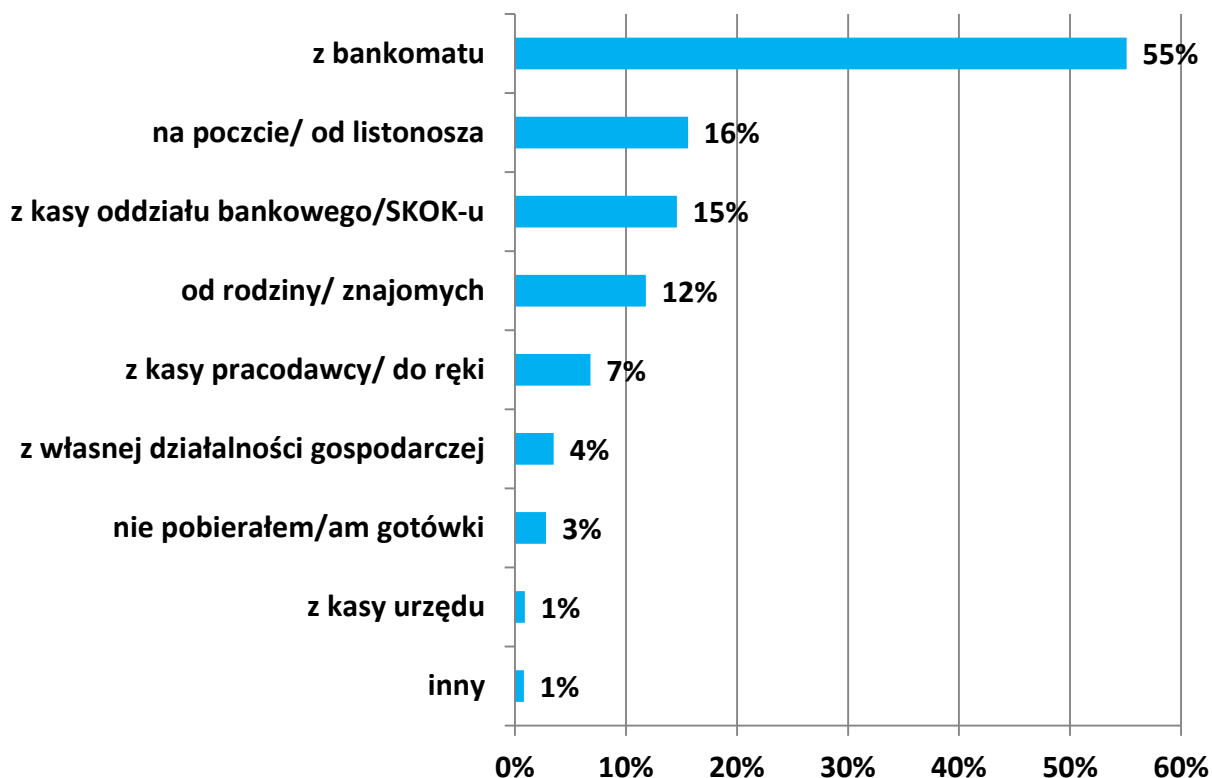
3. Sposoby pobierania i wartość posiadanej gotówki przez Polaków

3.1. Sposoby pobierania lub otrzymywania gotówki przez Polaków

Najwięcej Polaków, 55% respondentów, pobierało gotówkę w ciągu ostatniego miesiąca z bankomatów. Znacznie mniej osób dokonywało tego na poczcie i od listonosza (16%) oraz z kasy oddziału bankowego lub SKOKu (15%).

W zdecydowanej większości przypadków Polacy pobierali lub otrzymywali gotówkę z jednego źródła w ciągu miesiąca i najczęściej był to bankomat.

Wykres 36. Sposoby pobierania lub otrzymywania gotówki przez Polaków w ostatnim miesiącu (w %)

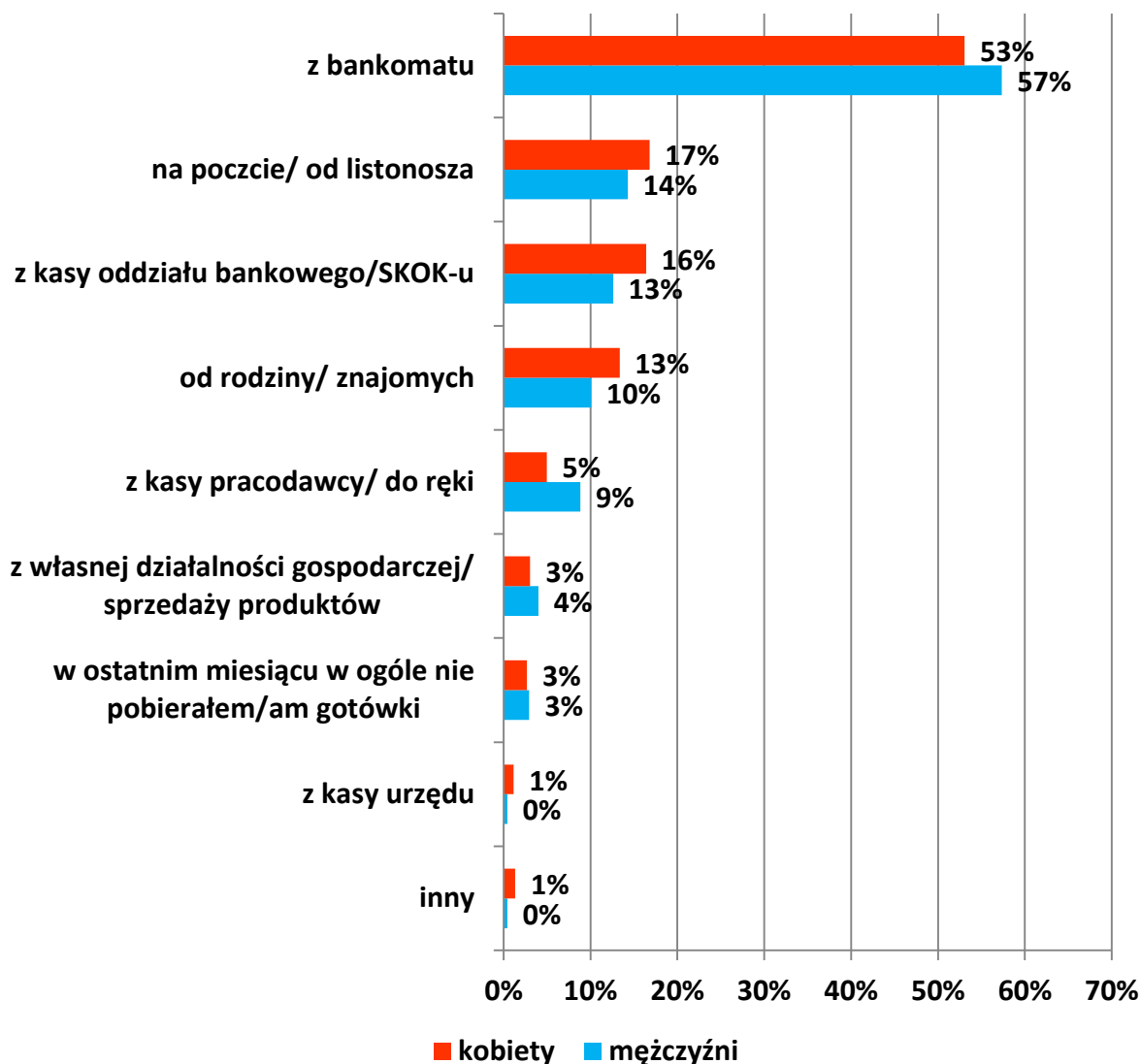
Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000, wielokrotny wybór, wskazano łącznie 1119 sposobów otrzymywania lub pobierania gotówki.

Odpowiedź „inne” obejmuje wszystkie inne sposoby pobierania lub otrzymywania gotówki, w tym wypłatę gotówki w sklepie podczas płacenia za zakupy, jednakże sposób ten ma całkowicie nieistotny udział.

Opcja na poczcie/ od listonosza dotyczy wypłat i poborów gotówki w placówce poczty lub od listonosza.

W badaniu kobiety pobierały lub otrzymywały gotówkę podobnie jak mężczyźni. Niewielka różnica polega na tym, że mężczyźni wypłacają gotówkę z bankomatów nieco częściej niż kobiety. Kobiety natomiast częściej niż mężczyźni pobierały gotówkę na poczcie, od listonosza, z kas oddziałów bankowych/ SKOK lub od rodziny.

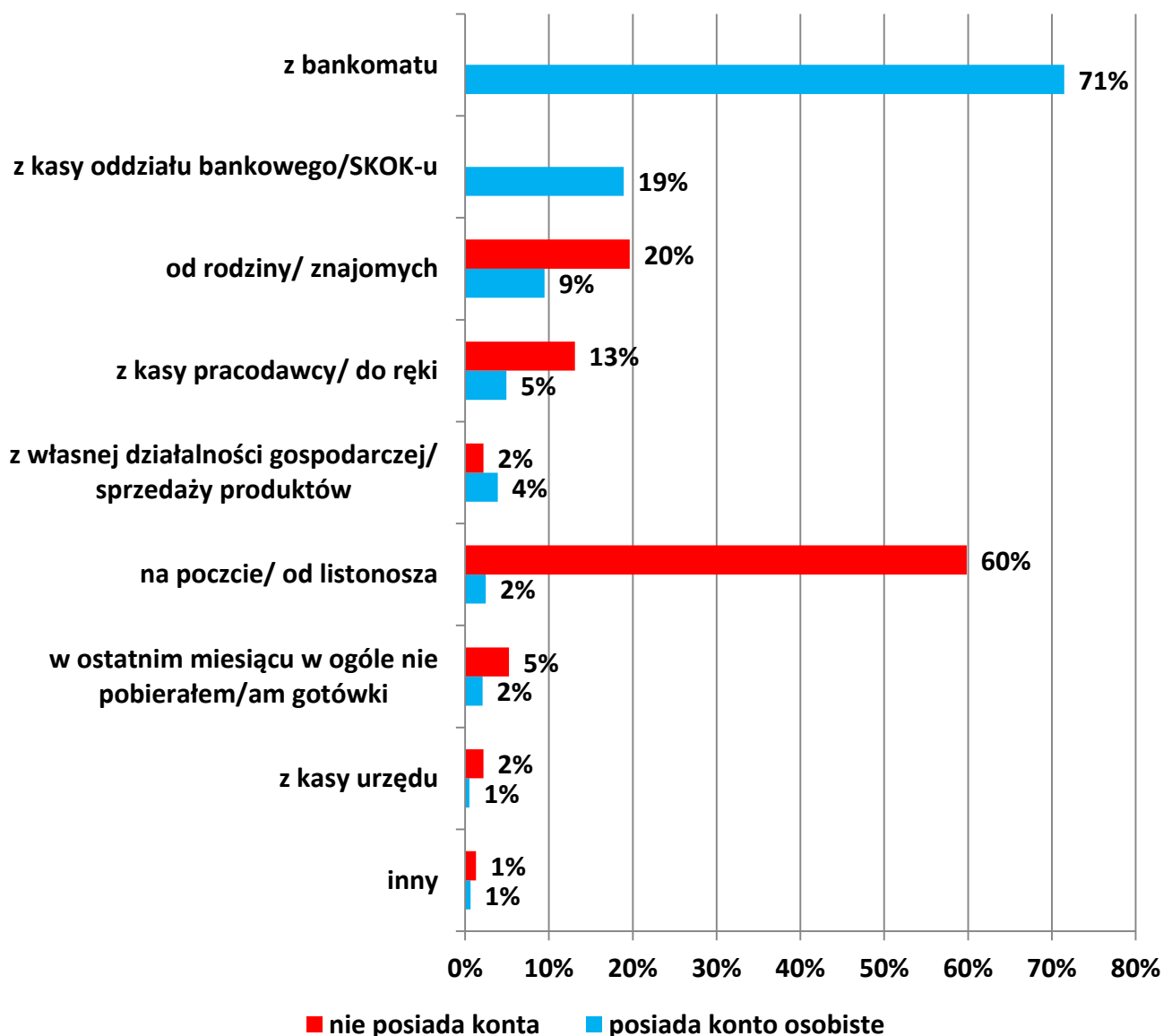
Wykres 37. Sposoby pobierania lub otrzymywania gotówki przez Polaków w ostatnim miesiącu w zależności od płci (w %)

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000, wielokrotny wybór, wskazano 1119 sposobów otrzymywania lub pobierania gotówki.

Dokonano podziału respondentów na dwie grupy: posiadających konto osobiste/ROR oraz nieposiadających konta osobistego. Polacy posiadający konto osobiste najczęściej podejmowali gotówkę z bankomatów (71%) i z kas oddziałów bankowych/SKOK. Natomiast wśród osób nieposiadających konta osobistego najpopularniejsze jest wypłacanie gotówki na poczcie lub otrzymywanie jej od listonosza (60%).

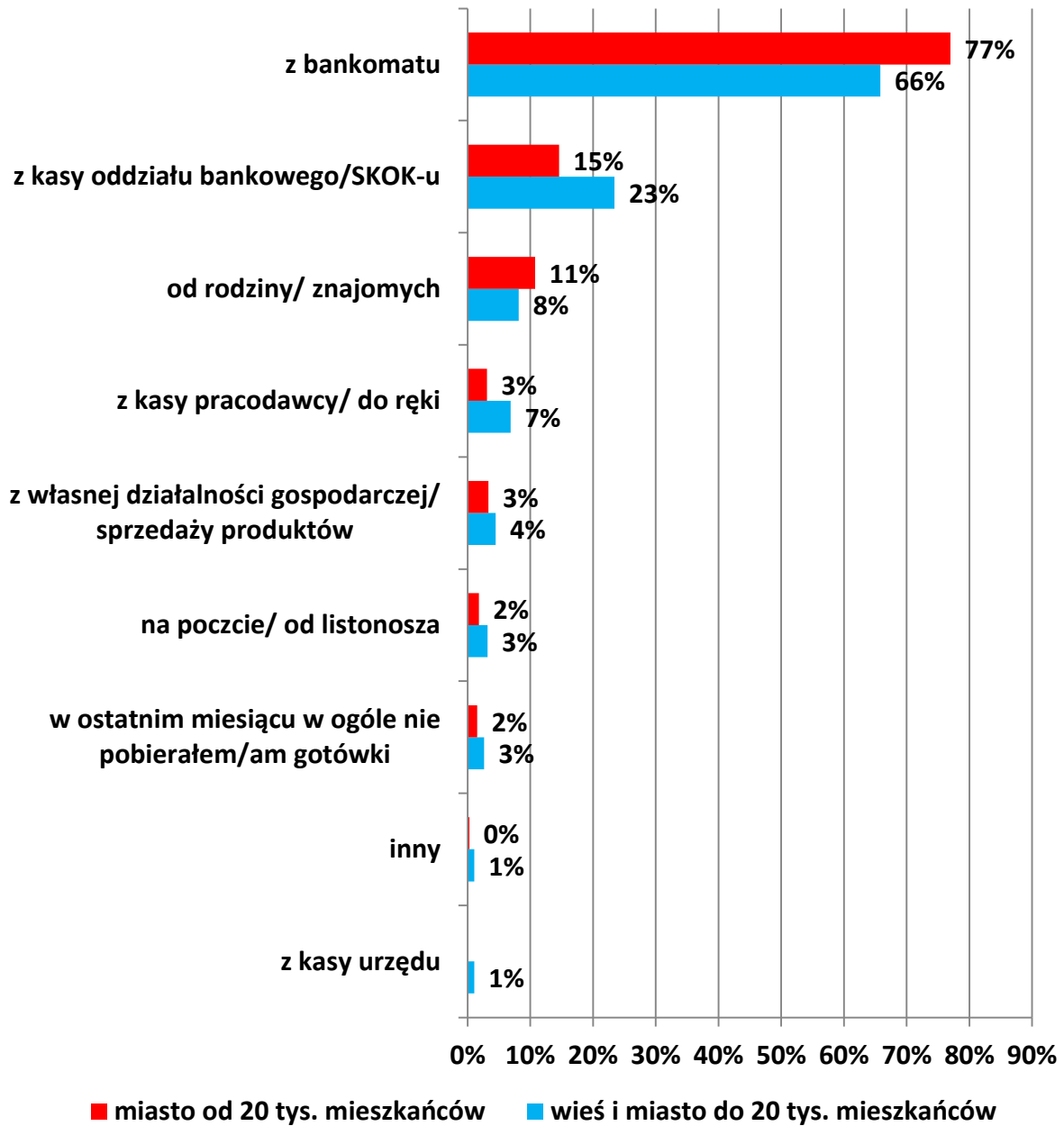
Wykres 38. Sposoby pobierania lub otrzymywania gotówki przez Polaków w ostatnim miesiącu w zależności od posiadania i nieposiadania konta osobistego/ROR

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000, wielokrotny wybór.

Szczegółowo przeanalizowano również sposoby pobierania lub otrzymywania gotówki przez osoby posiadające konto osobiste/ROR w zależności od miejsca zamieszkania. Wśród osób posiadających konto bankowe osoby mieszkające na wsi i w małych miastach rzadziej korzystają z bankomatów niż osoby mieszkające w miastach średniej i dużej wielkości. Osoby mieszkające na wsi lub w małych miastach częściej natomiast korzystają z oddziałów bankowych.

Wykres 39. Sposoby pobierania lub otrzymywania gotówki w ostatnim miesiącu wśród osób posiadających konto osobiste w zależności od miejsca zamieszkania

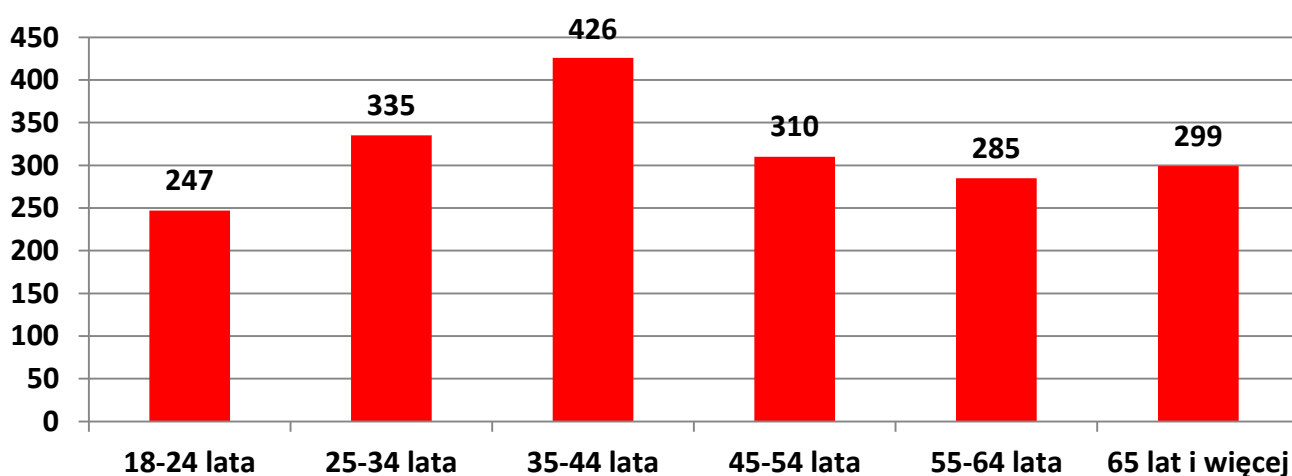

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771, wielokrotny wybór.

3.2. Wartość gotówki posiadanej przez Polaków w portfelu i w domu

Polacy przeciętnie trzymają w domu i w portfelu 320 zł. Najwięcej gotówki w portfelu i w domu posiadają Polacy w wieku 35-44 lat (426 zł), najmniej natomiast mają osoby dorosłe do 24 roku życia - 247 zł.

Wykres 40. Przeciętna wartość gotówki trzymanej przez Polaków w portfelu i w domu w zależności od wieku (w zł)

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=978.

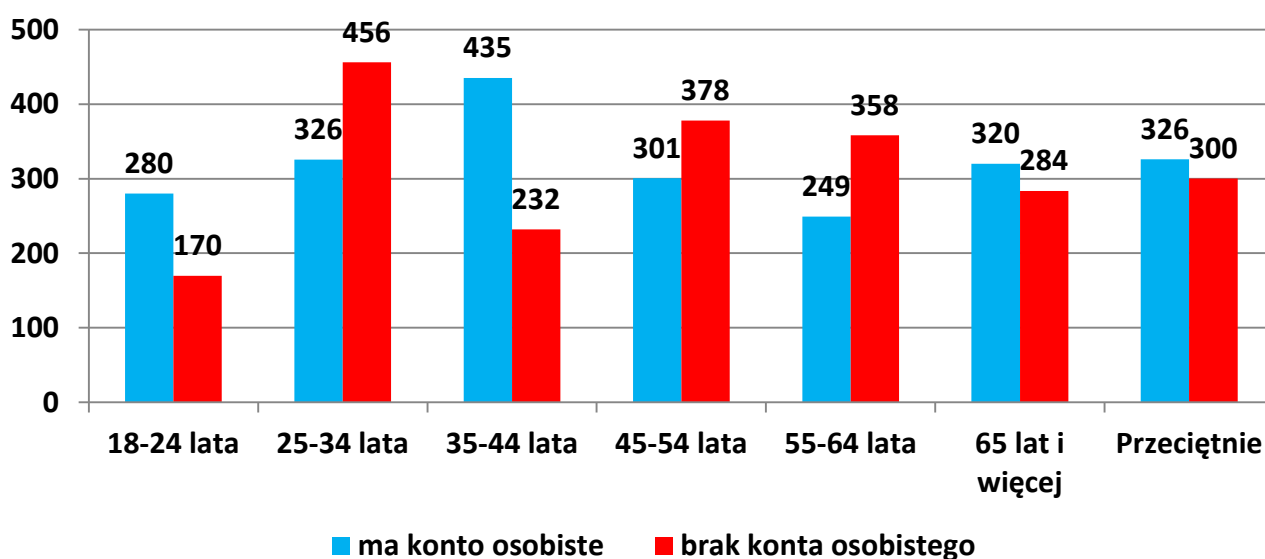
Przed rozpoczęciem udziału w badaniu respondenci posiadali przeciętnie 390 zł gotówki, natomiast pod koniec przeprowadzania dzienniczka płatności, tj. po trzech dniach rejestrowania swoich wydatków, wartość ta zmniejszyła się do 250 zł. Zbieranie szczegółowych transakcji z dzienniczka płatności rozłożone było w okresie kilku miesięcy oraz na poszczególne dni tygodnia, dlatego statystycznie nie powinien wystąpić znaczny spadek przeciętnej wartości gotówki posiadanej przez Polaków w portfelu lub w domu.

Tabela 1. Przeciętna wartość gotówki trzymanej przez Polaków w portfelu i w domu w zależności od wieku (w zł)

wiek	stan początkowy	stan końcowy	średni poziom
18-24 lata	292	202	247
25-34 lata	412	257	335
35-44 lata	521	331	426
45-54 lata	374	246	310
55-64 lata	358	212	285
65 lat i więcej	356	242	299
Razem	390	250	320

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=978.

W badaniu zauważyć można znaczne rozbieżności pomiędzy przeciętną wartością gotówki posiadanej przez respondentów w zależności od wieku i posiadania konta osobistego.

Wykres 41. Przeciętne wartości gotówki trzymanej przez Polaków w portfelu i w domu w zależności od wieku i posiadania konta osobistego (w zł)

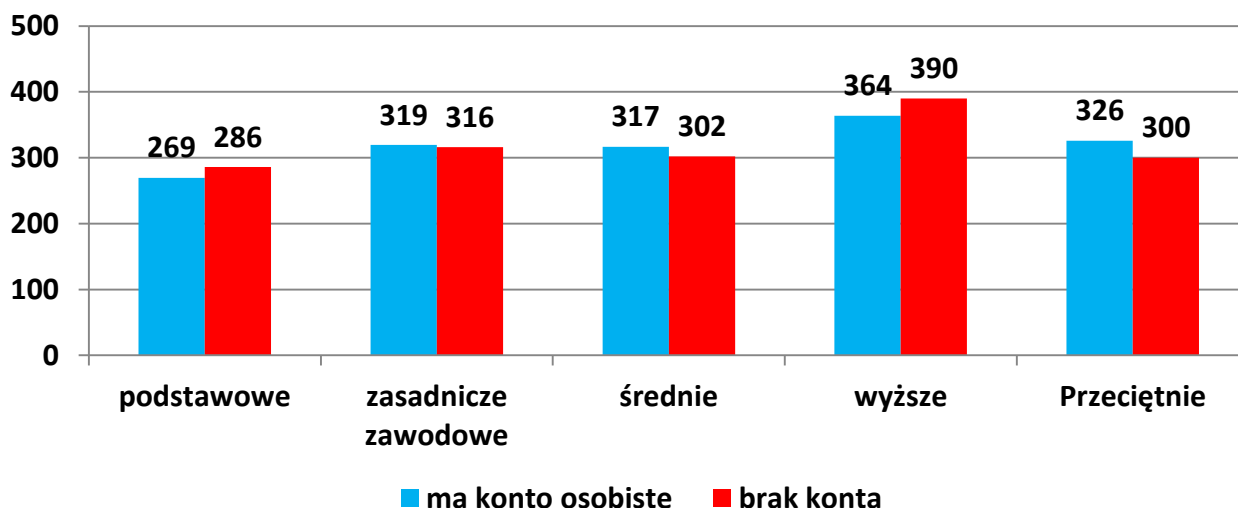
Źródło: badanie i obliczenia własne, n=978.

Tabela 2. Przeciętne wartości gotówki trzymanej przez Polaków w portfelu i w domu w zależności od wieku i posiadania konta osobistego (w zł)

	stan początkowy gotówki w portfelu i domu		stan końcowy gotówki w portfelu i domu		średni poziom gotówki	
	tak	nie	tak	nie	tak	nie
posiadanie konta osobistego						
18-24 lata	327	209	233	130	280	170
25-34 lata	404	518	247	394	326	456
35-44 lata	530	330	340	134	435	232
45-54 lata	361	463	240	292	301	378
55-64 lata	326	423	172	293	249	358
65 lat i więcej	388	333	252	234	320	284
Razem	400	357	252	243	326	300

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=978.

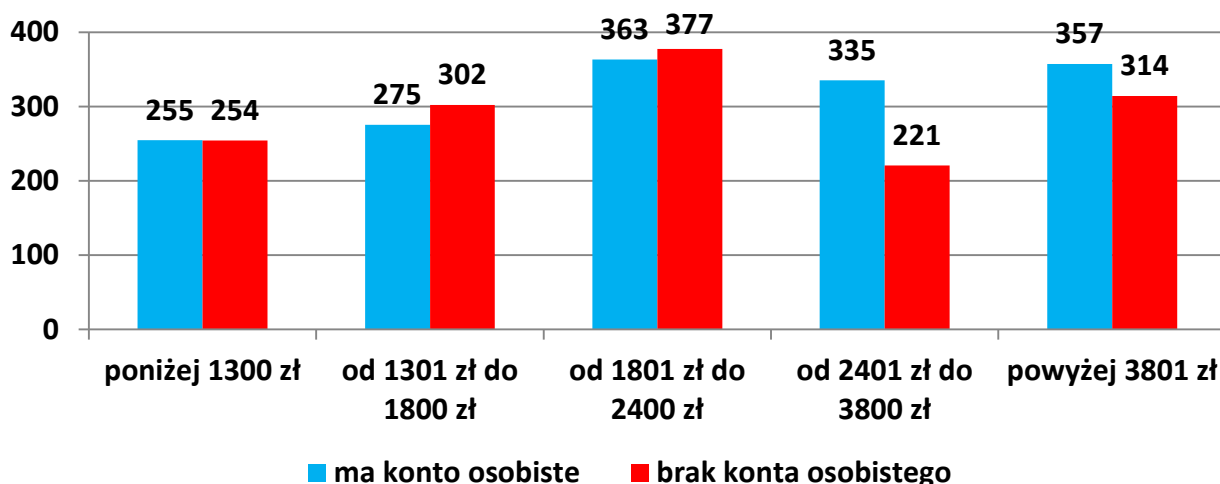
Wraz ze wzrostem wykształcenia rośnie również przeciętna wartość gotówki trzymanej przez Polaków w domu i w portfelu. Przeprowadzone badania wskazują, że nie ma istotnej różnicy pomiędzy wartością gotówki trzymanej przez osoby posiadające konto osobiste oraz respondentów, którzy takiego konta nie mają.

Wykres 42. Przeciętne wartości posiadanej gotówki przez Polaków w portfelu i w domu w zależności od wieku i posiadania konta osobistego (w zł)

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=978.

Przeciętna wartość gotówki posiadanej przez respondentów rośnie i następnie niewiele zmniejsza się w zależności od dochodów netto osiągniętych w gospodarstwie domowym. W najbardziej zamożnych rodzinach osoby, które mają konto osobiste, trzymają więcej gotówki niż ma to miejsce w przypadku gospodarstw domowych z niższymi dochodami.

Wykres 43. Przeciętna wartość gotówki trzymanej przez Polaków w portfelu i w domu w zależności od wieku (w zł)

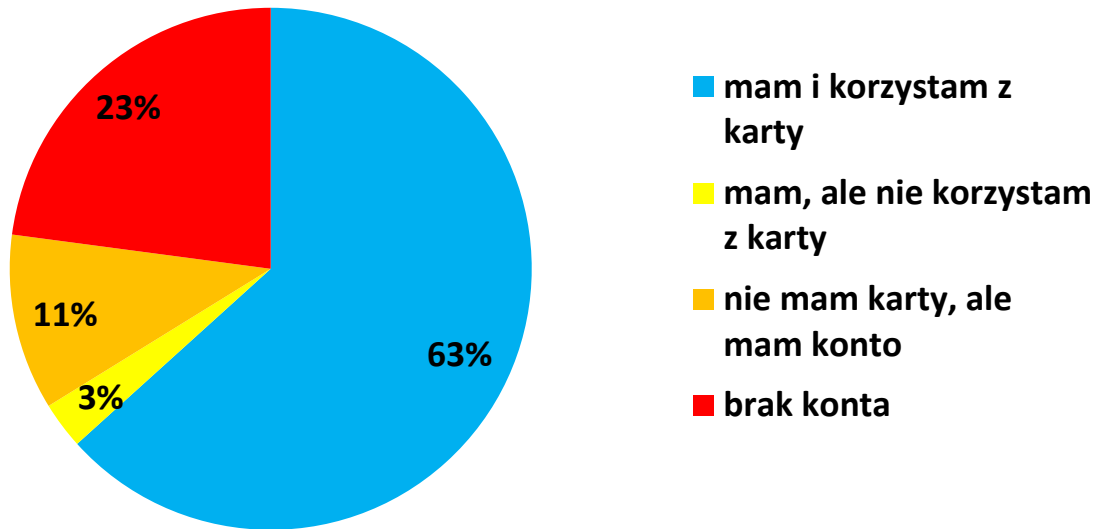
Źródło: badanie i obliczenia własne, n=978.

4. Posiadanie i korzystanie z kart płatniczych przez Polaków

4.1. Wyniki ogólne

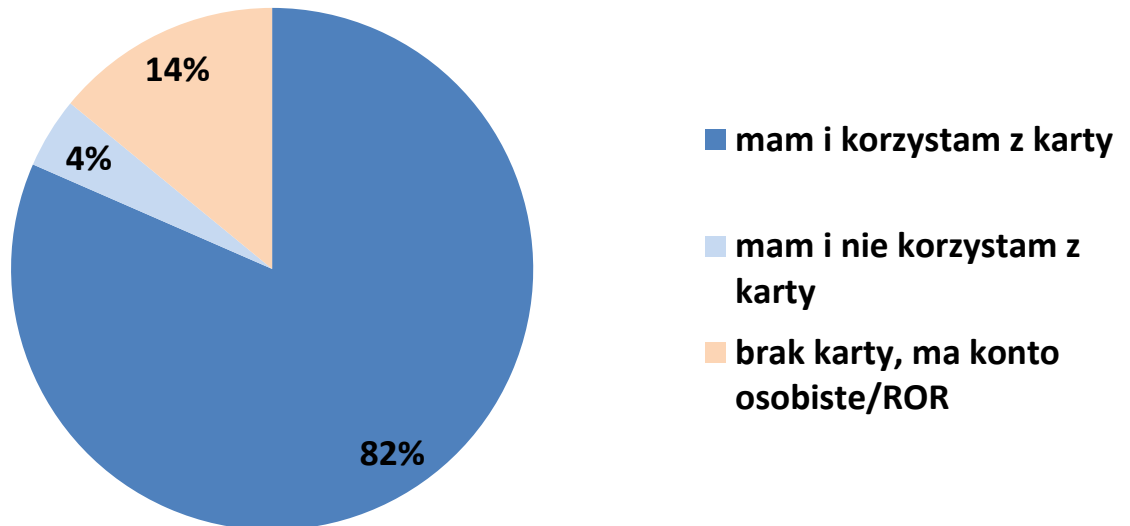
Ogólnie 66% Polaków posiadało kartę płatniczą dowolnego typu, z tego 63% korzystało z niej, a 3% nie. Spośród osób, które mają rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy w banku lub SKOK, 86% Polaków ma jakąkolwiek kartę płatniczą.

Wykres 44. Posiadanie i korzystanie z kart płatniczych przez dorosłych Polaków

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000.

Wykres 45. Posiadanie i korzystanie z kart płatniczych przez posiadaczy kont osobistych/ROR

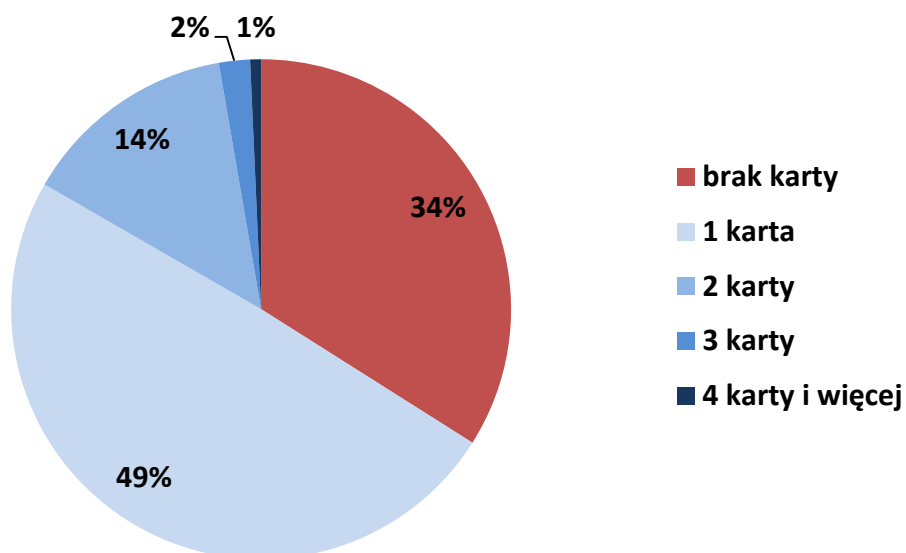
Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

Podsumowując, jedna trzecia Polaków nie ma karty płatniczej. Istnieje zatem istotnie duża grupa Polaków, która nie uczestniczy w obrocie bezgotówkowym. Jeśli ktoś ma już kartę płatniczą, to z niej korzysta.

4.2. Liczba posiadanych kart płatniczych przez Polaków

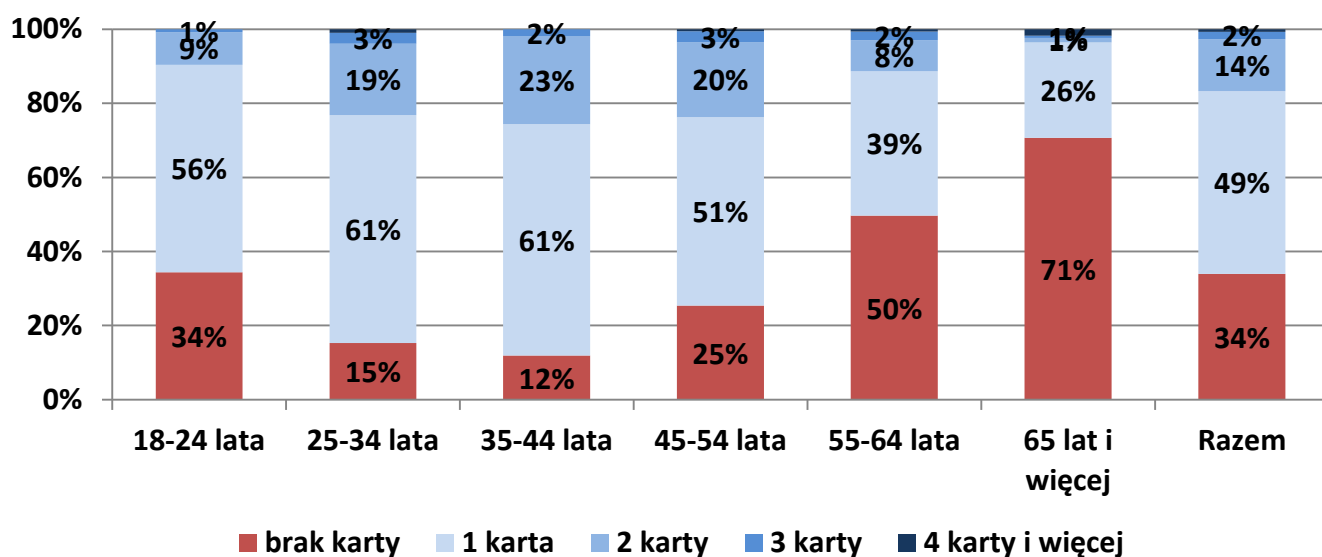
Spośród wszystkich Polaków jedną kartę płatniczą posiadało 49% osób, dwie karty 14% osób, a trzy lub więcej kart 3% osób. Karty płatniczej nie miało ogólnie 34% Polaków.

Wykres 46. Liczba posiadanych kart płatniczych przez dorosłych Polaków

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000.

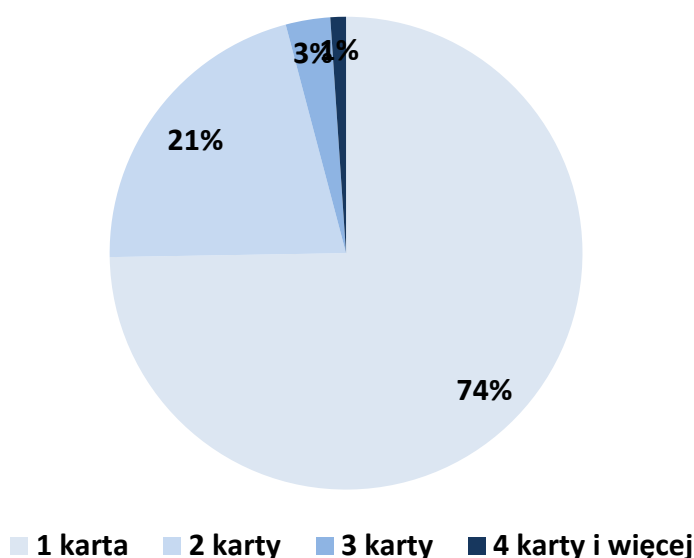
Wykres 47. Liczba posiadanych kart płatniczych przez dorosłych Polaków w zależności od wieku

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000.

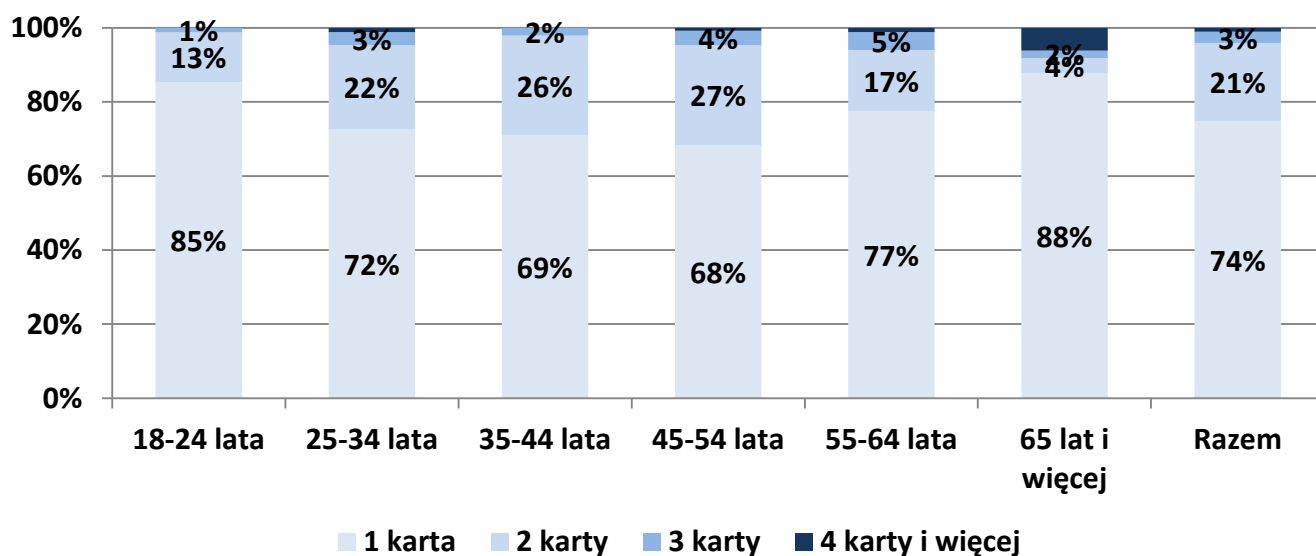
Spośród osób, które posiadają kartę płatniczą, 74% posiadało 1 kartę, 21% posiadało dwie karty, a reszta osób posiadała trzy lub więcej kart. 28-32% osób posiadających kartę płatniczą w wieku 25-54 lat miało dwie karty płatnicze lub więcej.

Wykres 48. Liczba posiadanych kart płatniczych przez osoby posiadające karty płatnicze

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=662.

Wykres 49. Liczba posiadanych kart płatniczych przez osoby posiadające karty płatnicze w zależności od wieku

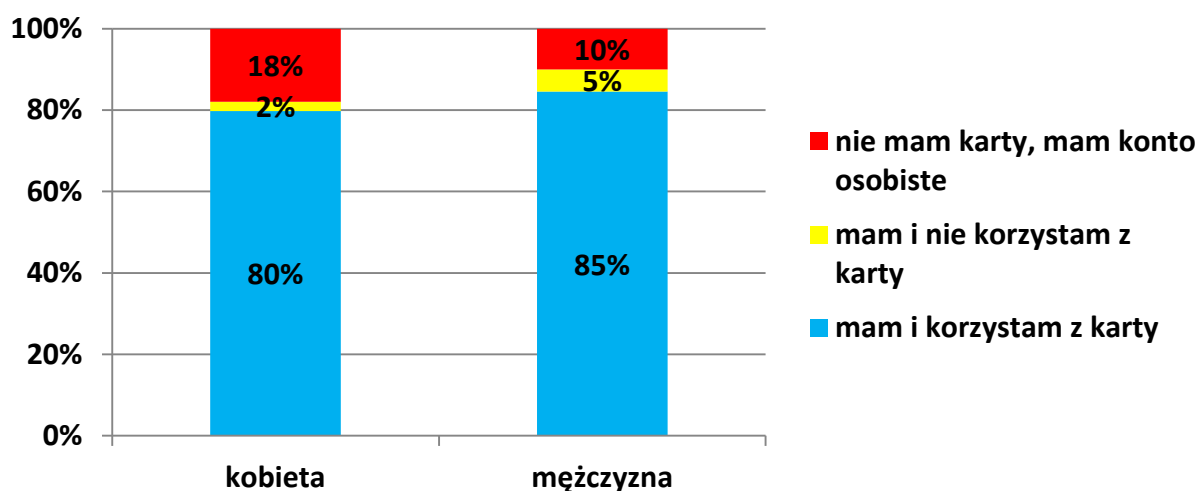

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=662.

4.3. Posiadanie i korzystanie z kart płatniczych według cech Polaków

Spośród ogółu kobiet posiadających konto osobiste/ROR, 82% ma kartę płatniczą. Prawie wszystkie kobiety korzystają z posiadanych kart płatniczych. Wśród mężczyzn posiadających konto osobiste/ROR kartę płatniczą posiada 90%, ale nie korzysta z niej 5%.

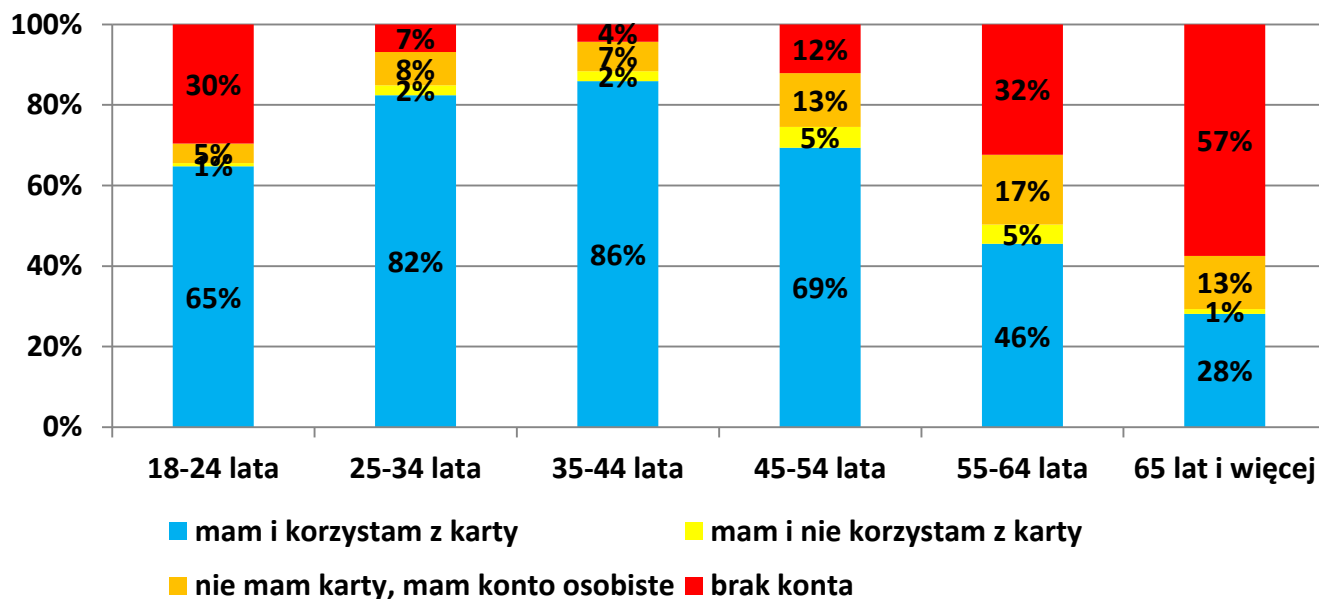
Wykres 50. Posiadanie i korzystanie z kart płatniczych przez posiadaczy kont osobistych/ROR w zależności od płci

Źródło: badanie i obliczenia własne, n = 771.

84-88% ogółu Polaków w wieku 25-44 lat posiada jakąkolwiek kartę płatniczą. Wraz z wiekiem powyżej 44 lat znacznie spada poziom ukartowienia wśród posiadaczy kont osobistych. Wśród Polaków w wieku 65 i więcej lat kartę płatniczą posiada zaledwie 29% osób. Poziom ukartowienia jest w wielu przypadkach powiązany z poziomem ubankowienia.

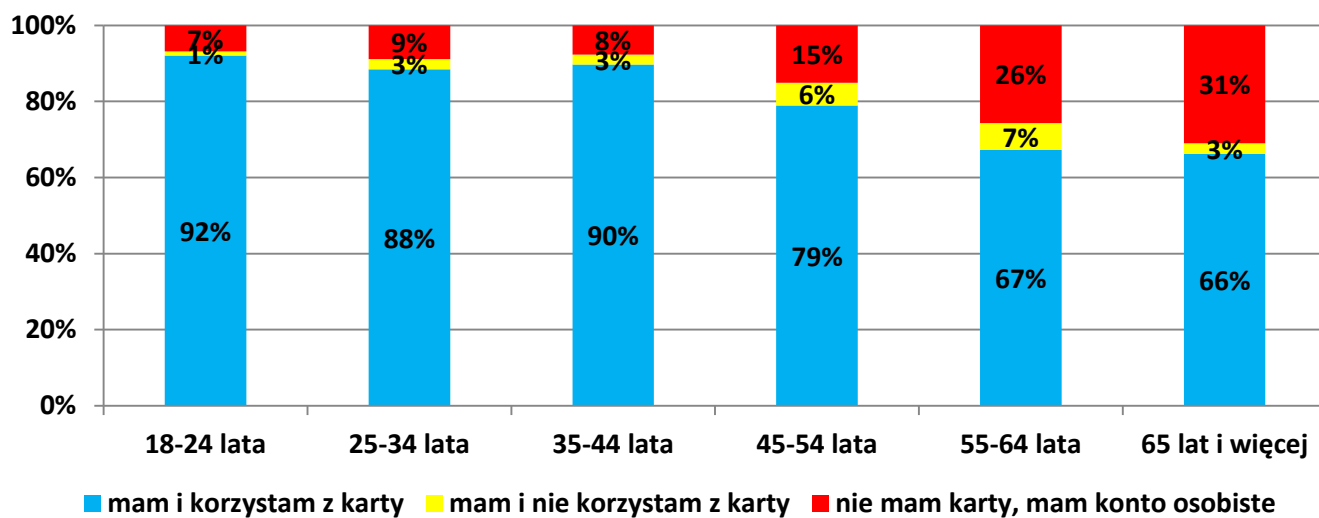
Wykres 51. Posiadanie i korzystanie z kart płatniczych przez Polaków w zależności od wieku

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000.

91-93% osób posiadających konto osobiste/ROR w wieku od 18 do 44 lat posiada kartę płatniczą i prawie wszyscy z niej korzystają. Zaledwie 69% osób w wieku 65 i więcej lat, które mają ROR, mają także kartę.

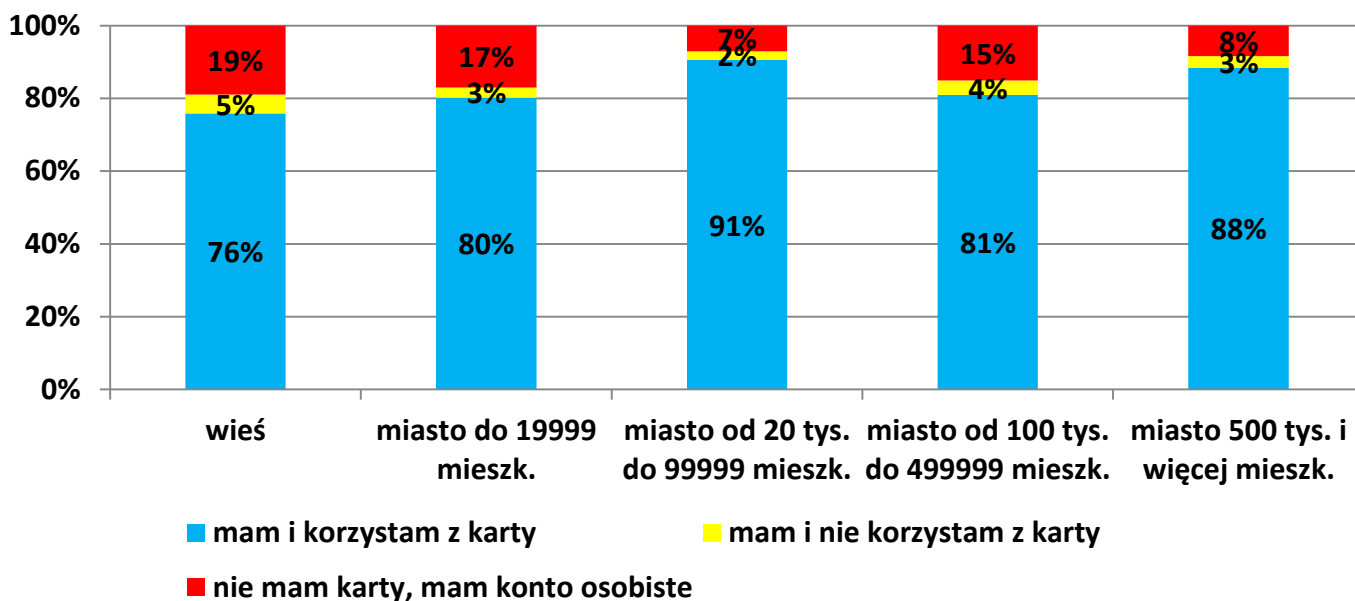
Wykres 52. Posiadanie i korzystanie z kart płatniczych przez posiadaczy kont osobistych/ROR w zależności od wieku

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

Nie ma dużego zróżnicowania w poziomie posiadania kart płatniczych w zależności od wielkości miejsca zamieszkania. Jednakże relatywnie najmniej kart płatniczych posiadają Polacy mieszkający na wsi - 81% posiadaczy rachunków oszczędnościowo - rozliczeniowych.

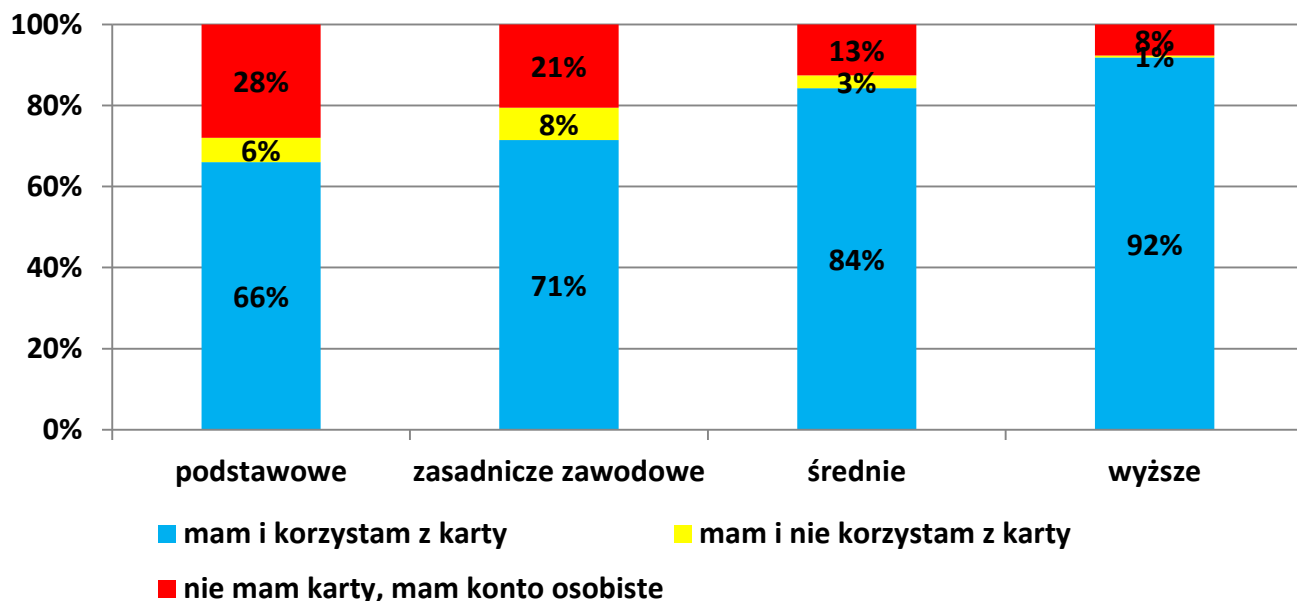
Wykres 53. Posiadanie i korzystanie z kart płatniczych przez posiadaczy kont osobistych/ROR w zależności od wielkości miejsca zamieszkania

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

Relatywnie nisko ukartowioną grupą są osoby z wykształceniem podstawowym posiadające rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy, spośród których 72% osób ma kartę płatniczą. Największy wskaźnik ukartowienia jest wśród osób z wykształceniem wyższym – 93%.

Wykres 54. Posiadanie i korzystanie z kart płatniczych przez posiadaczy kont osobistych/ROR w zależności od wykształcenia

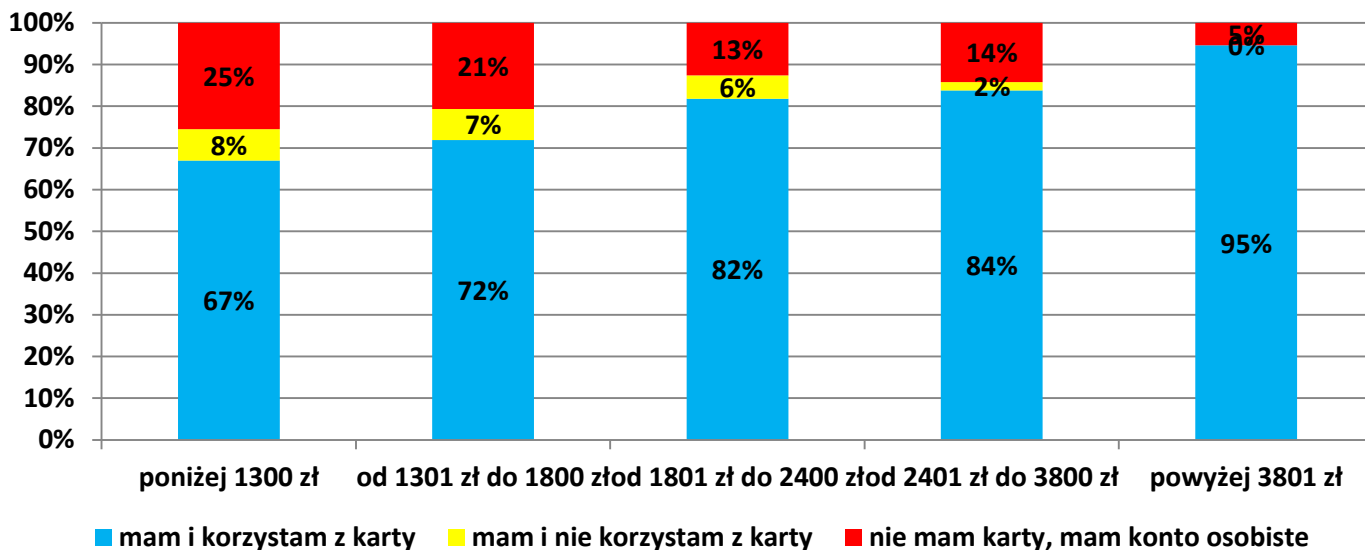

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

Pod względem dochodów najmniej ukartowaną grupą spośród Polaków posiadających konto osobiste/ROR są osoby należące do gospodarstw domowych o dochodach miesięcznych netto poniżej 1300 zł. Polacy należący do najbogatszych rodzin, jeśli posiadają ROR, prawie zawsze posiadają także kartę płatniczą.

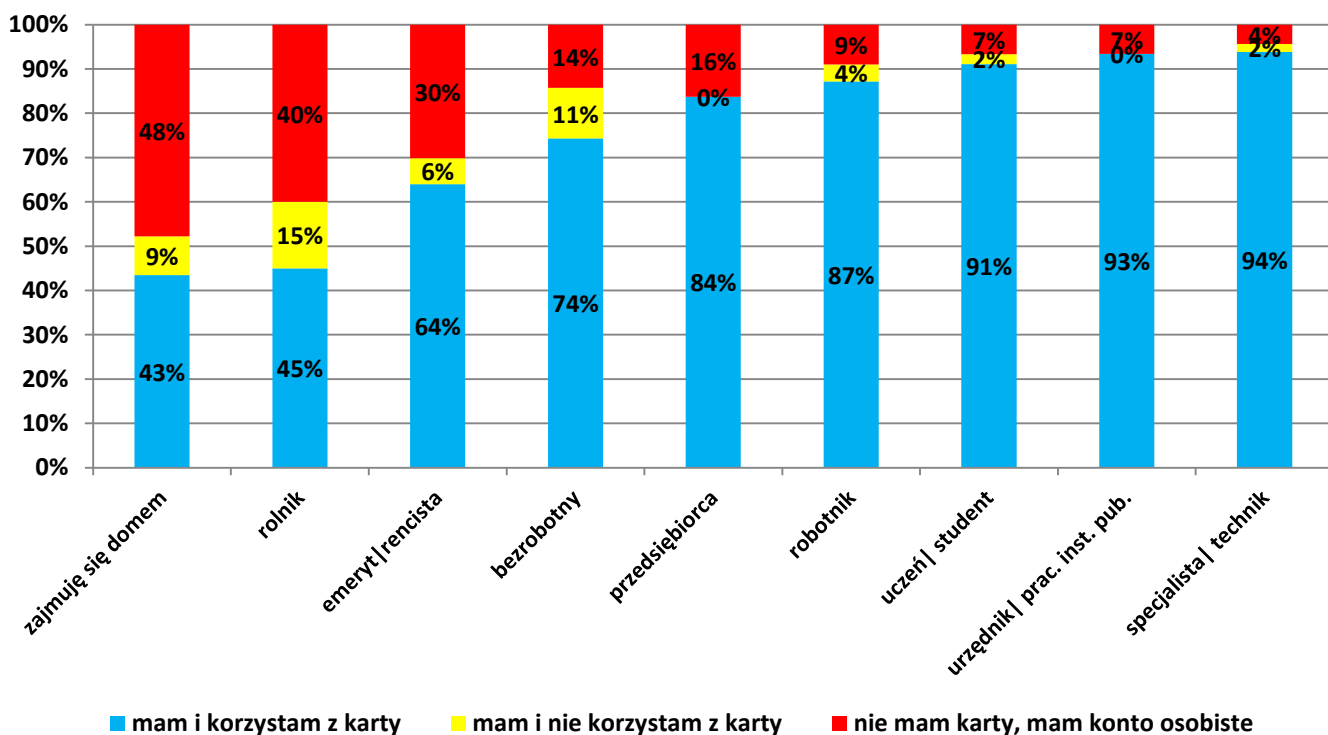
Najrzadziej kartę płatniczą, wśród osób posiadających konto osobiste, mają osoby opiekujące się domem - 52%, rolnicy - 60% oraz emeryci i renciści - 70%. Uczniowie i studenci, którzy są jedną z najmniej ubankowanych grup w społeczeństwie, jeśli mają ROR, to w 93% przypadków mają także jakąś kartę płatniczą. Także urzędnicy, pracownicy instytucji publicznych, specjaliści i technicy, jeśli posiadają konto osobiste, to mają również kartę płatniczą.

Wykres 55. Posiadanie i korzystanie z kart płatniczych przez posiadaczy kont osobistych/ROR w zależności od dochodów

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

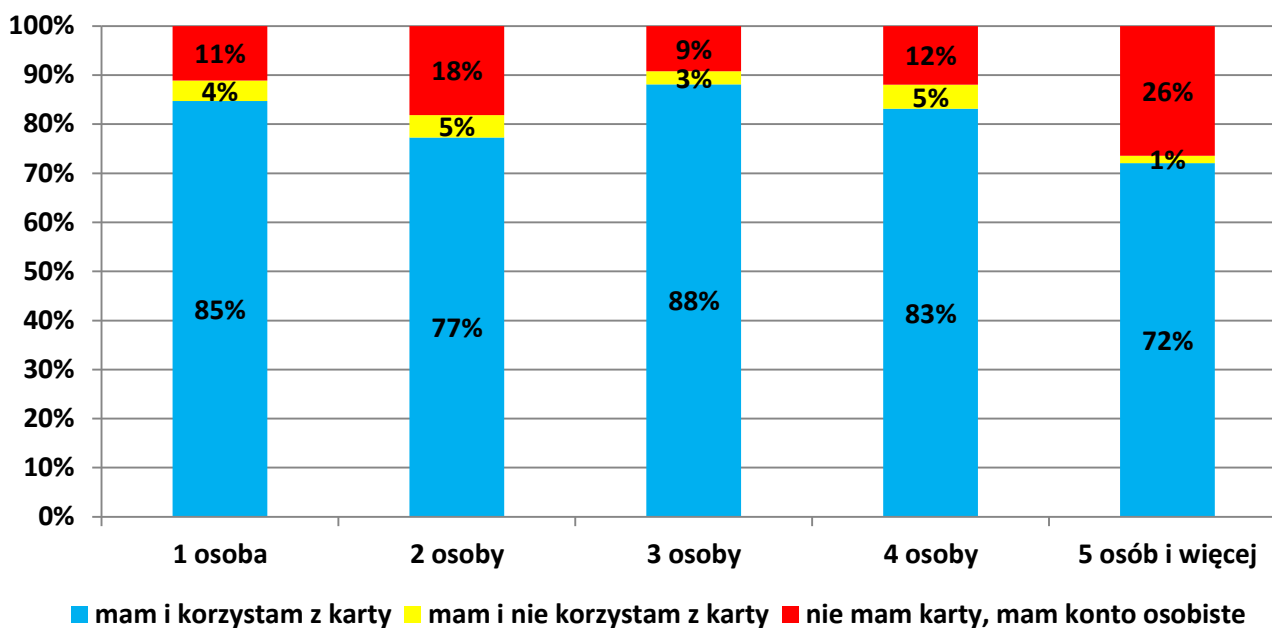
Wykres 56. Posiadanie i korzystanie z kart płatniczych przez posiadaczy kont osobistych/ROR w zależności od sytuacji społeczno-zawodowej

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

Liczba osób w gospodarstwie domowym nie wpływa znacznie na to, czy ktoś posiada, czy też nie posiada kartę płatniczą. Jednakże najrzadziej kartę płatniczą posiadają osoby należące do 5-osobowych i większych gospodarstw domowych (73%).

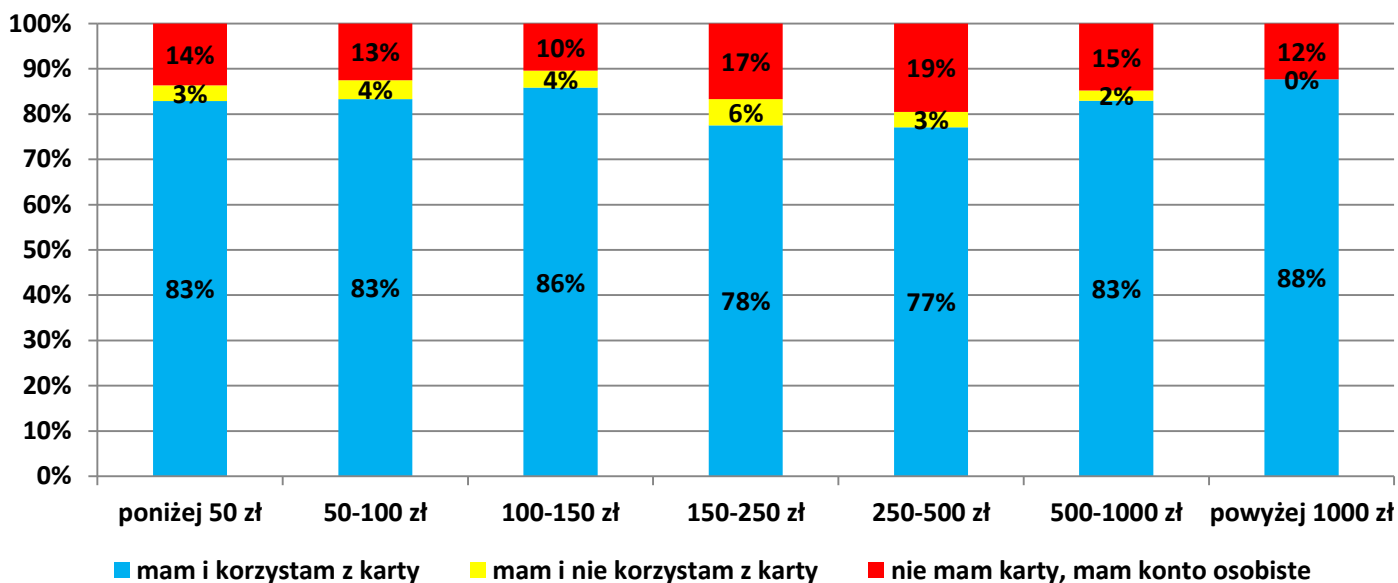
Wykres 57. Posiadanie i korzystanie z kart płatniczych przez posiadaczy kont osobistych/ROR w zależności od sytuacji społeczno-zawodowej

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

Dodatkowo wprowadzono nowe kryterium podziału osób mających i korzystających z kart płatniczych, które pośrednio związane jest z dochodami respondentów. Wartość gotówki w domu i w portfelu respondentów nie różnicuje zauważalnie wskaźnika posiadania kart płatniczych. Posiadanie rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego nie powoduje, że Polacy posiadają mniej gotówki w portfelu i w domu.

Wykres 58. Posiadanie i korzystanie z kart płatniczych przez posiadaczy kont osobistych/ROR w zależności od średniego poziomu posiadanej gotówki w portfelu i domu

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=750.

4.4. Posiadanie i korzystanie z kart debetowych

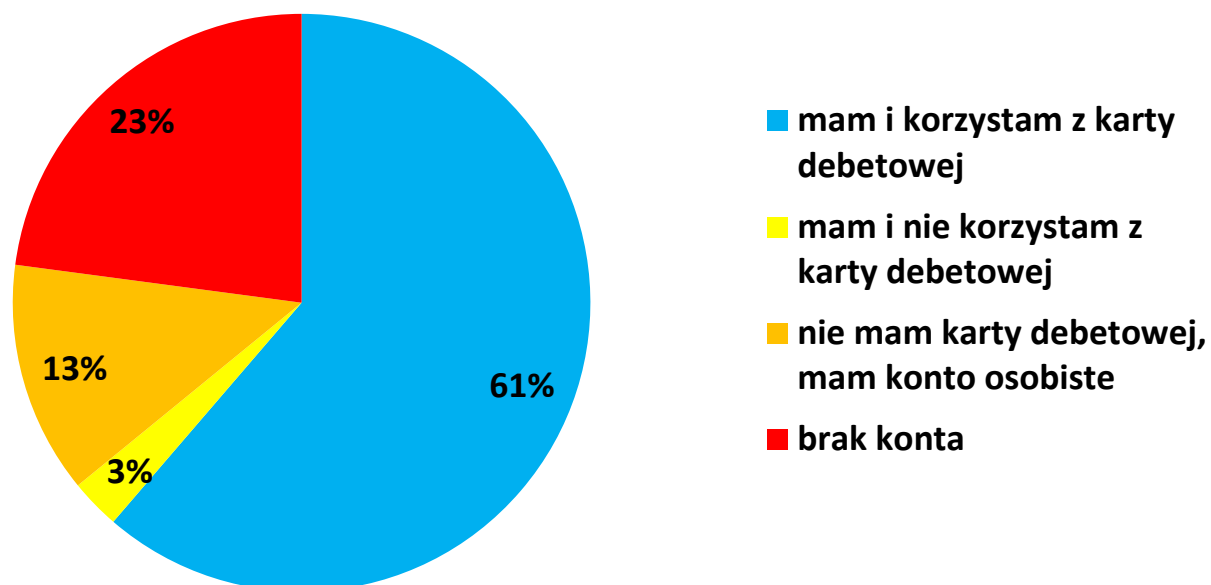
4.4.1. Wyniki ogólne

Zależności w posiadaniu kart debetowych są prawie takie same, jakie występują w przypadku posiadania kart płatniczych.

Spośród wszystkich Polaków 61% posiada kartę debetową i korzysta z niej, a 3% ma kartę debetową, ale z niej nie korzysta. 13% dorosłych Polaków natomiast nie posiada żadnej karty debetowej, choć ma konto osobiste.

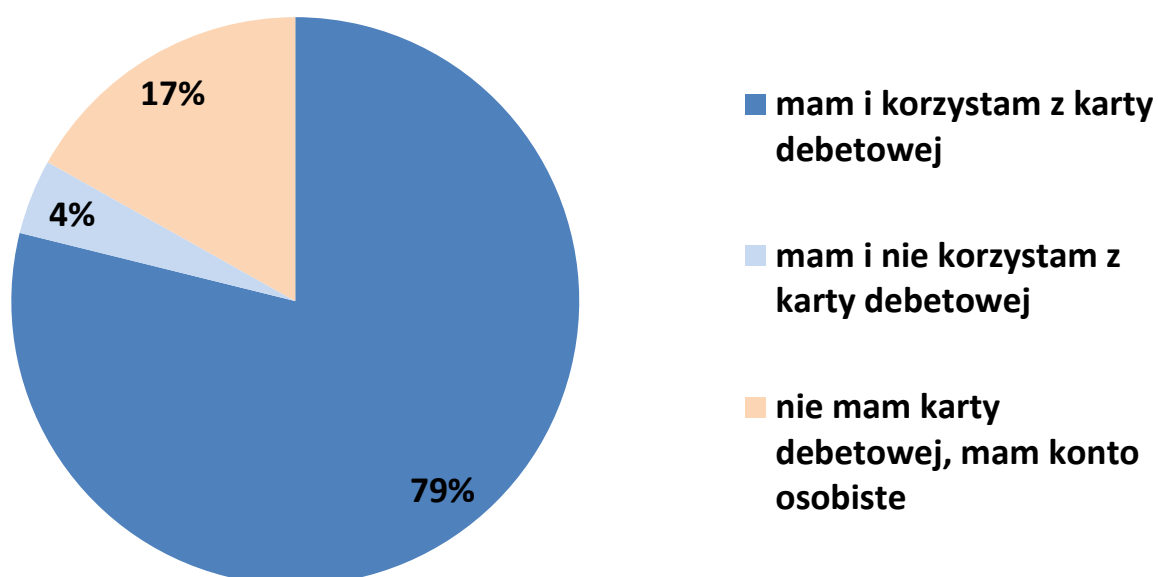
Rozpatrując natomiast wszystkich posiadaczy kont osobistych/ROR, karty debetowe posiada 83% Polaków.

Wykres 59. Posiadanie i korzystanie z kart debetowych przez dorosłych Polaków

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000.

Wykres 60. Posiadanie i korzystanie z kart debetowych przez posiadaczy kont osobistych/ROR

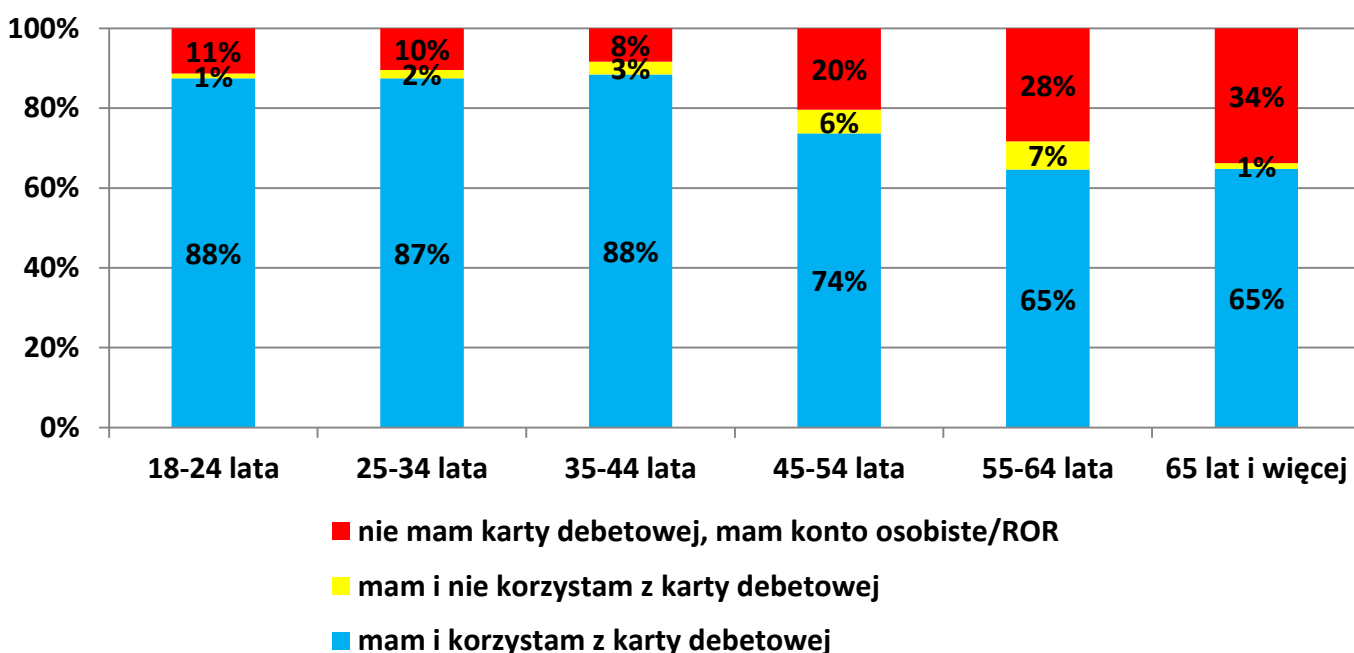

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

4.4.2. Wyniki szczegółowe według cech Polaków

Kartę debetową posiada 89-91% Polaków w wieku 18-44 lata posiadających rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy. Wraz z wiekiem wskaźnik posiadania kart debetowych znacznie obniża się.

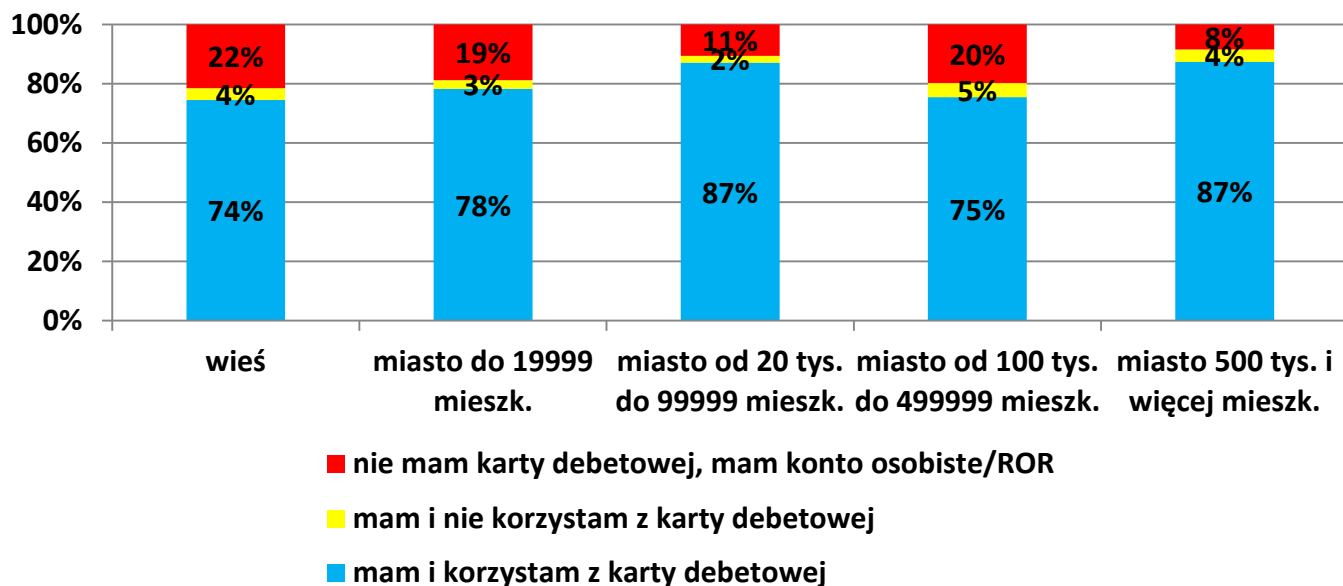
Wykres 61. Posiadanie i korzystanie z kart debetowych przez posiadaczy kont osobistych/ROR w zależności od wieku

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

Spośród respondentów posiadających konto osobiste/ROR, kartę debetową najczęściej posiadali Polacy mieszkający w miastach mających 500 tys. i więcej mieszkańców (91%). Najrzadziej kartę debetową posiadali natomiast Polacy mieszkający na wsi (78%) i w miastach od 100 tysięcy do poniżej 500 tysięcy (80%).

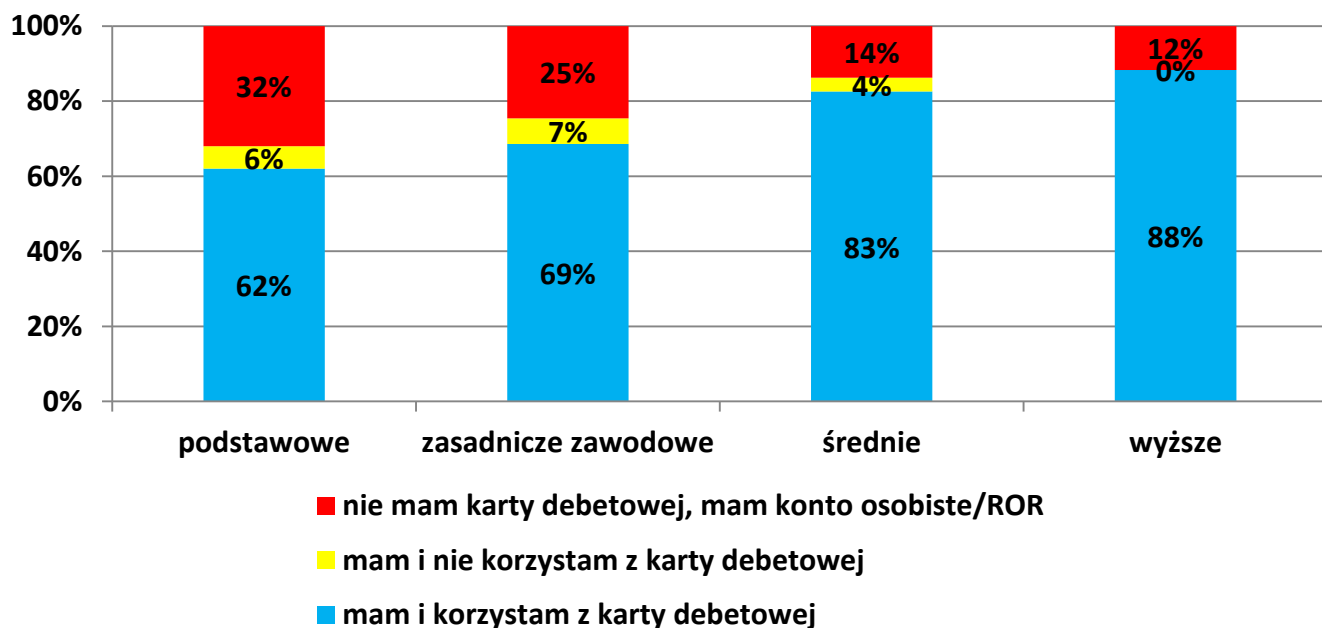
Wykres 62. Posiadanie i korzystanie z kart debetowych przez posiadaczy kont osobistych/ROR w zależności od wielkości miejsca zamieszkania

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

Wskaźnik posiadania kart debetowych rośnie wraz ze wzrostem wykształcenia Polaków.

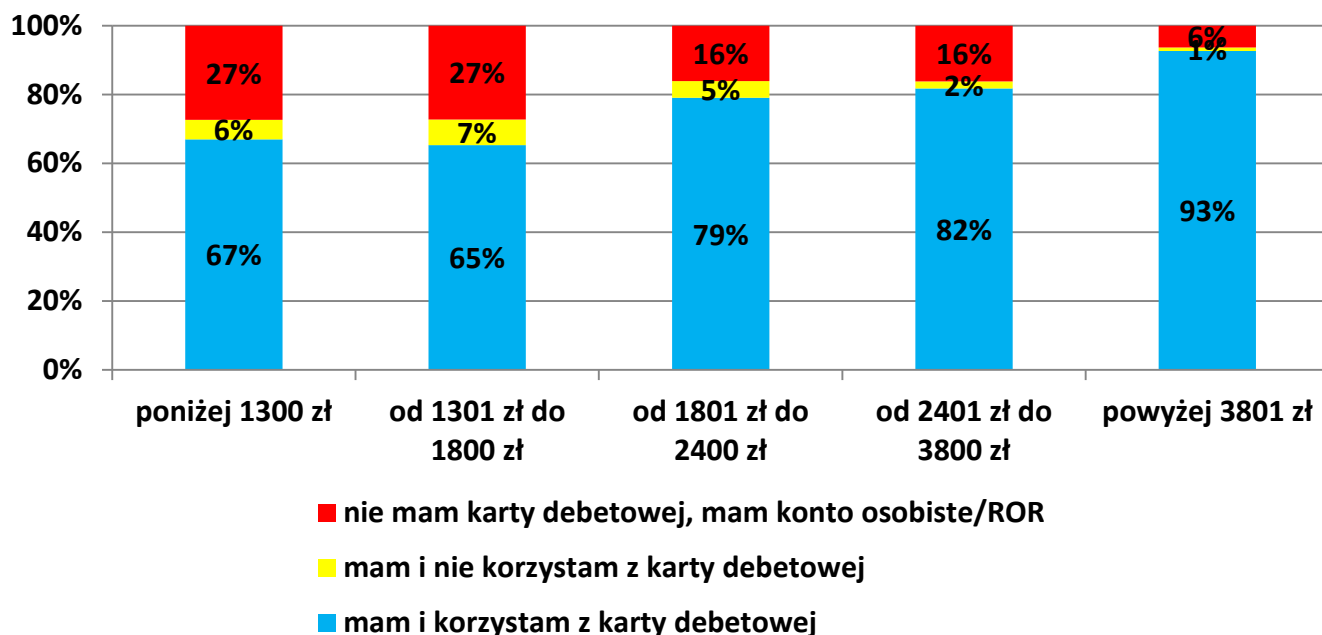
Wykres 63. Posiadanie i korzystanie z kart debetowych przez posiadaczy kont osobistych/ROR w zależności od wykształcenia

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

Najczęściej karty debetowe posiadali Polacy będący członkami najbogatszych gospodarstw domowych. Osoby o najniższych dochodach relatywnie najczęściej także nie korzystały z karty debetowej pomimo jej posiadania.

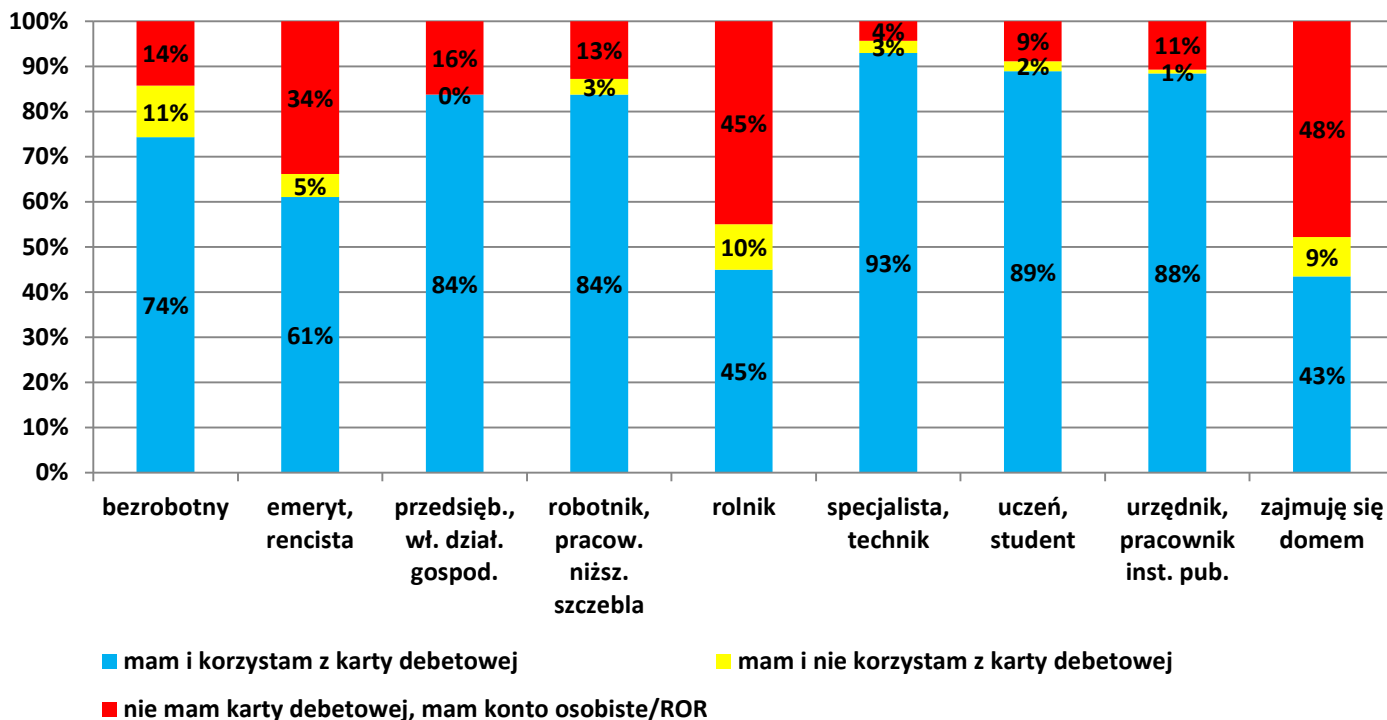
Wykres 64. Posiadanie i korzystanie z kart debetowych przez posiadaczy kont osobistych/ROR w zależności od dochodów

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

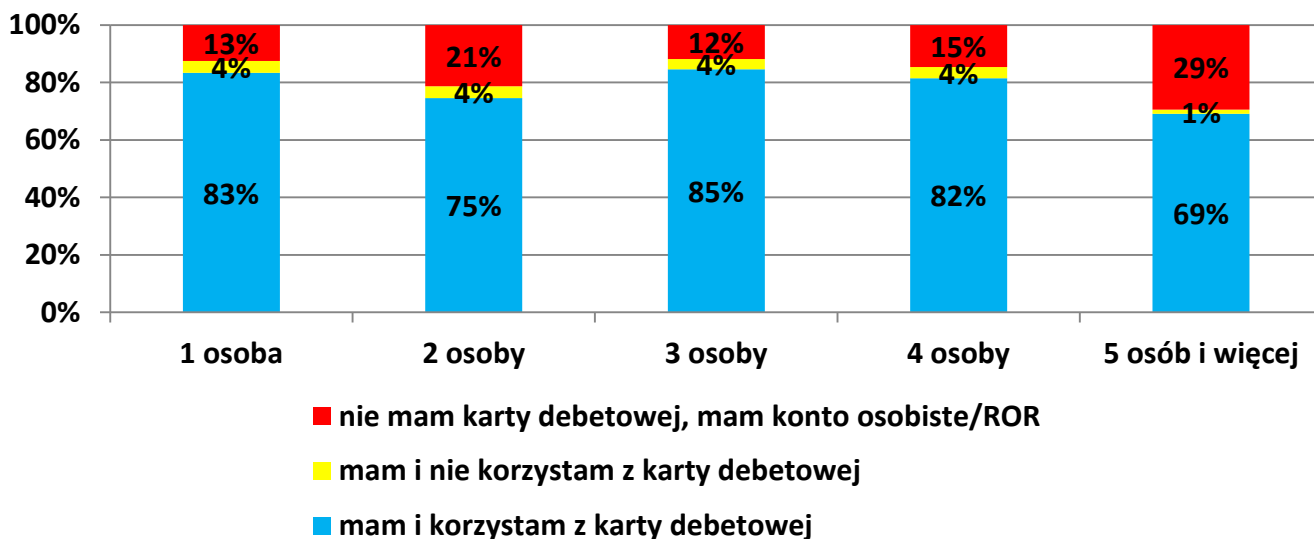
Konta osobiste i karty debetowe najczęściej posiadali specjaliści, technicy, uczniowie, studenci, urzędnicy, pracownicy instytucji publicznych, robotnicy i pracownicy niższego szczebla. Najrzadziej karty debetowe i konta osobiste posiadały osoby zajmujące się domem oraz rolnicy. Karty debetowe rzadko również posiadały osoby będące członkami 5-cio osobowych i liczniejszych gospodarstw domowych.

Wykres 65. Posiadanie i korzystanie z kart debetowych przez posiadaczy kont osobistych/ROR w zależności od sytuacji społeczno-zawodowej

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

Wykres 66. Posiadanie i korzystanie z kart debetowych przez posiadaczy kont osobistych/ROR w zależności od dochodów netto w gospodarstwie domowym

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

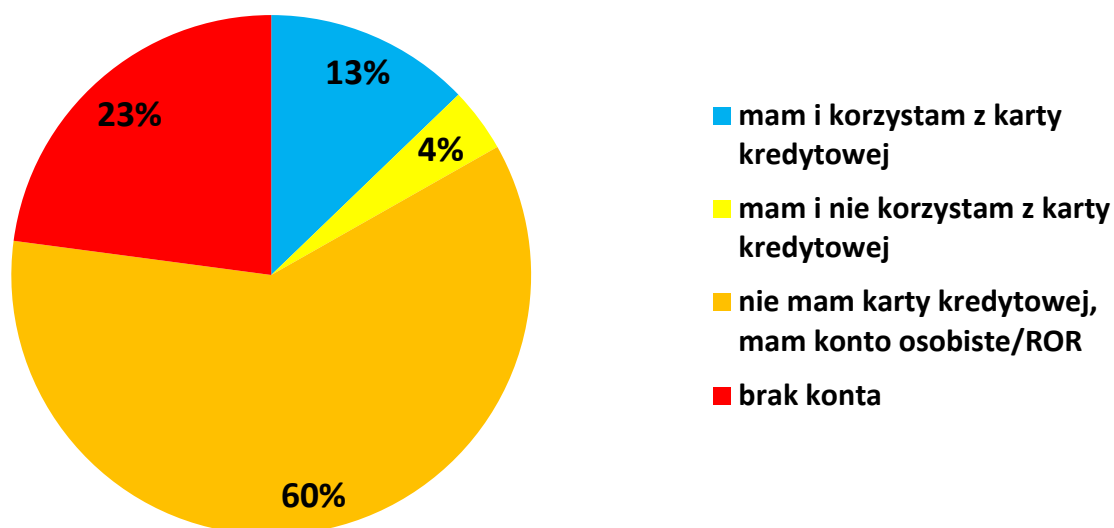
4.5. Posiadanie i korzystanie z kart kredytowych

4.5.1. Wyniki ogólne

Znacznie mniej Polaków posiada karty kredytowe niż karty debetowe. Spośród wszystkich Polaków kartę kredytową ma i korzysta z niej 13% Polaków, natomiast 4% ma taką kartę, ale z niej nie korzysta.

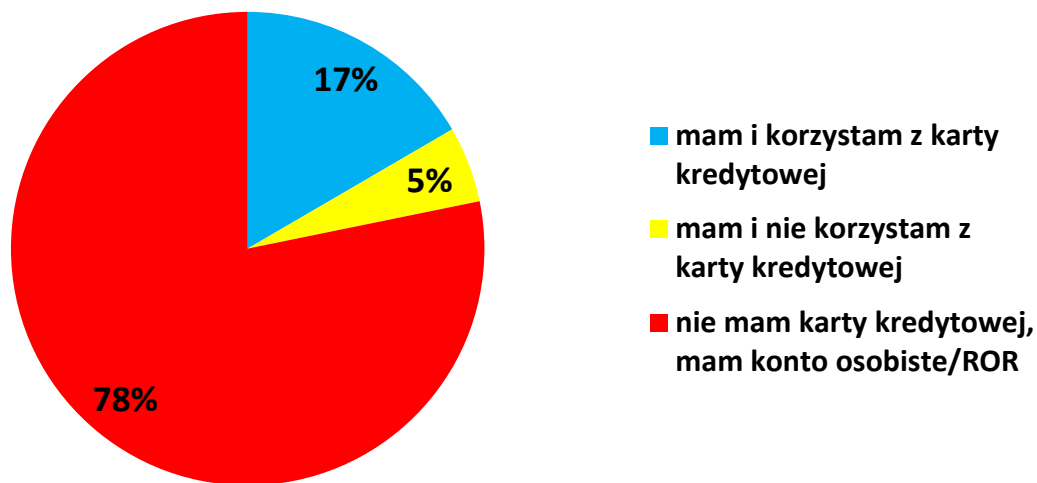
Wśród osób posiadających konto osobiste kartę kredytową ma 22% osób.

Wykres 67. Posiadanie i korzystanie z kart kredytowych przez Polaków

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000.

Wykres 68. Posiadanie i korzystanie z kart kredytowych przez posiadaczy kont osobistych/ROR

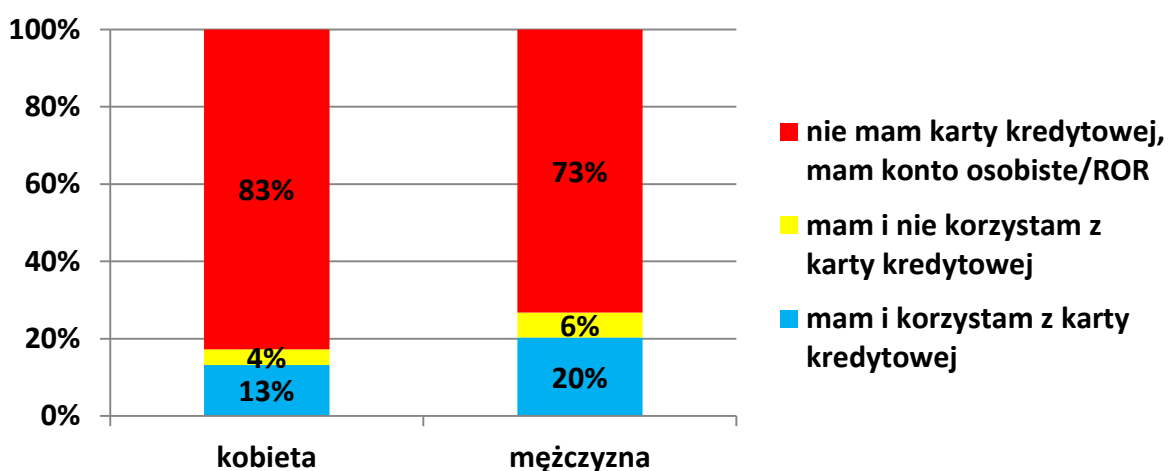

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

4.5.2. Wyniki szczegółowe według cech Polaków

Wśród osób posiadających konto osobiste/ROR zauważalnie więcej mężczyzn (26%) niż kobiet (17%) posiada kartę kredytową.

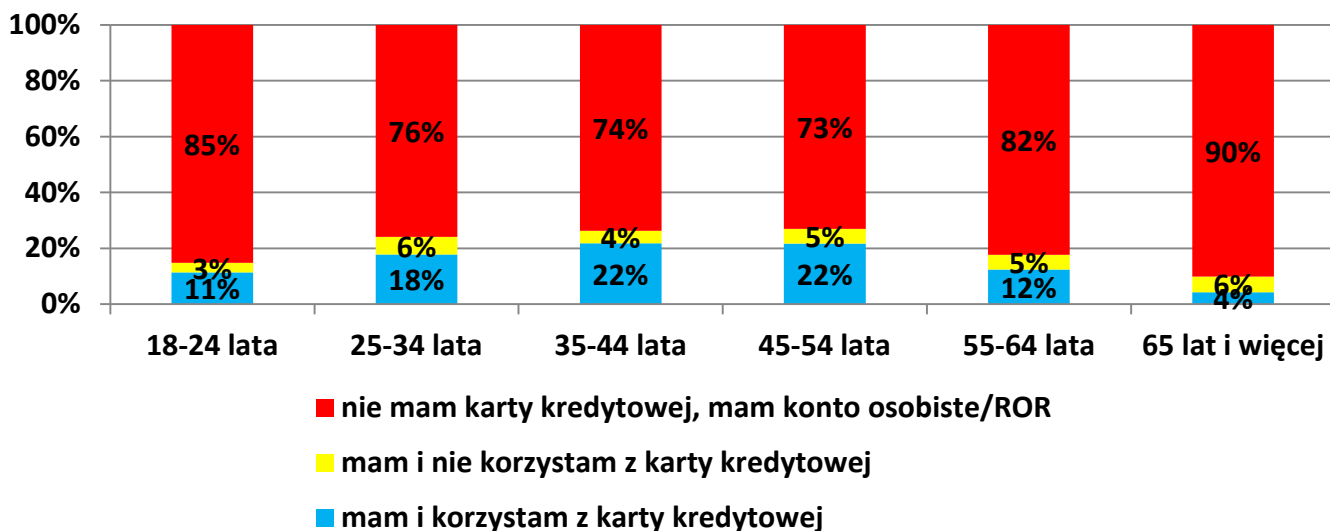
Wykres 69. Posiadanie i korzystanie z kart kredytowych przez posiadaczy kont osobistych/ROR w zależności od płci

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

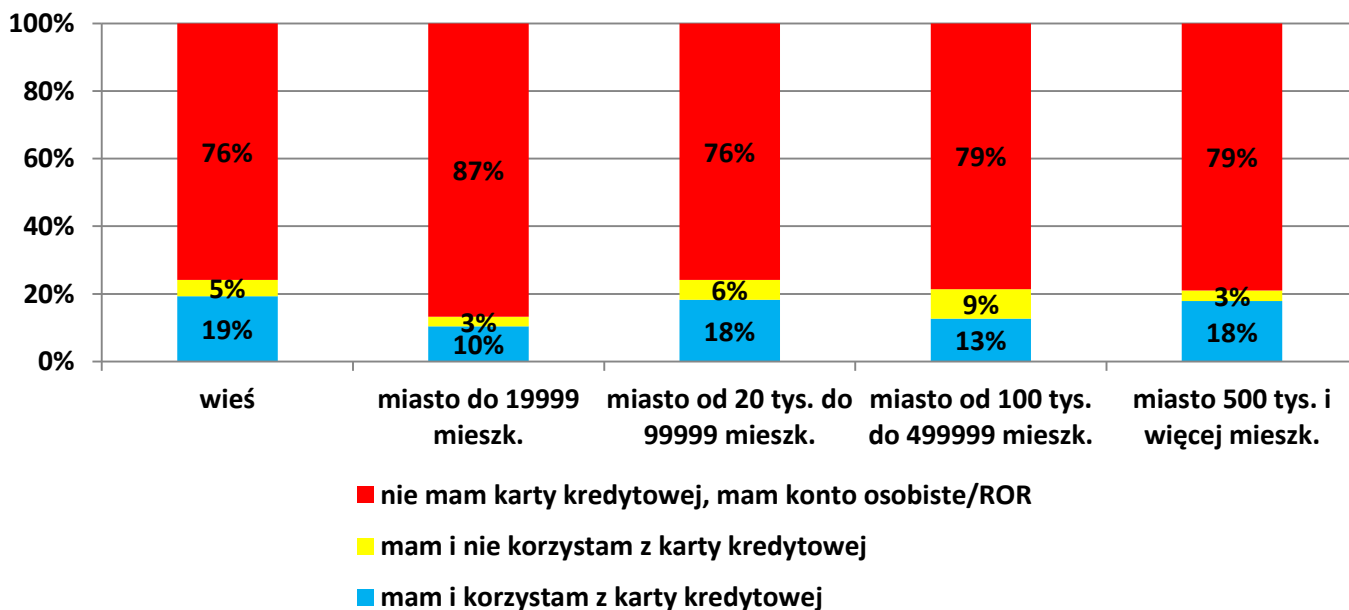
Struktura posiadania kart kredytowych wśród Polaków według wieku jest nieco odmienna, niż ta, jaka ma miejsce w przypadku kart debetowych. Karty kredytowe są najmniej popularne wśród osób najstarszych i najmłodszych. Miejsce zamieszkania nie ma znacznego wpływu na poziom posiadania kart kredytowych.

Wykres 70. Posiadanie i korzystanie z kart kredytowych przez posiadaczy kont osobistych/ROR w zależności od wieku

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

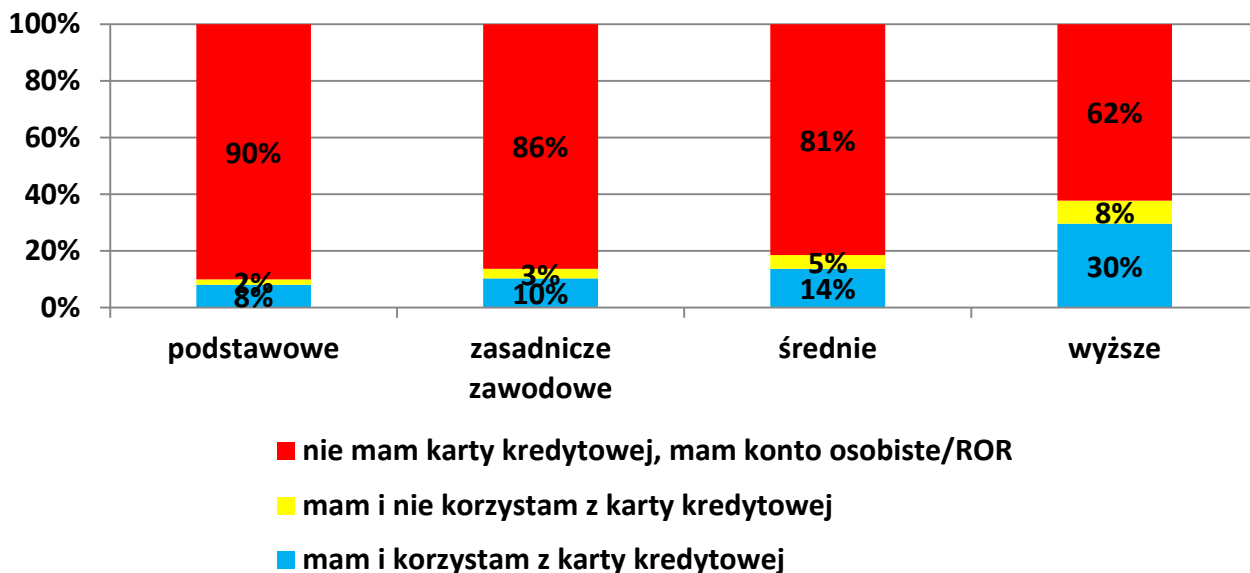
Wykres 71. Posiadanie i korzystanie z kart kredytowych przez posiadaczy kont osobistych/ROR w zależności od wieku

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

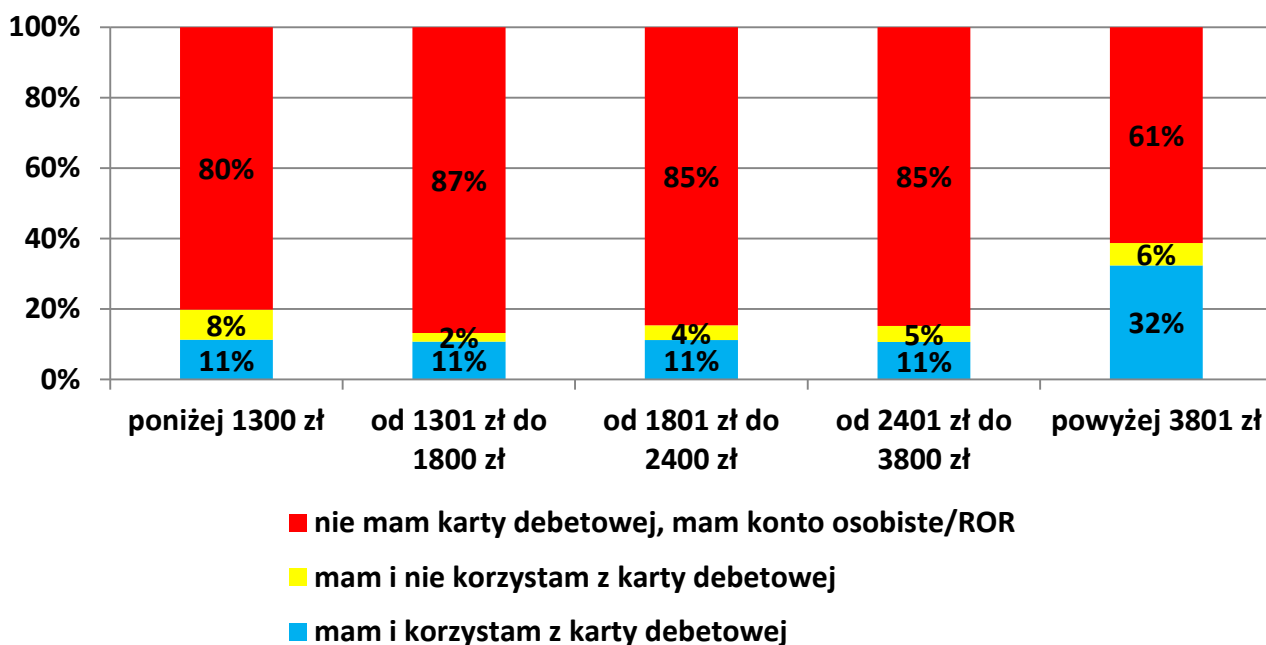
Najczęściej kartę kredytową mają osoby z wyższym wykształceniem i należące do najbogatszych gospodarstw domowych.

Wykres 72. Posiadanie i korzystanie z kart kredytowych przez posiadaczy kont osobistych/ROR w zależności od wykształcenia

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

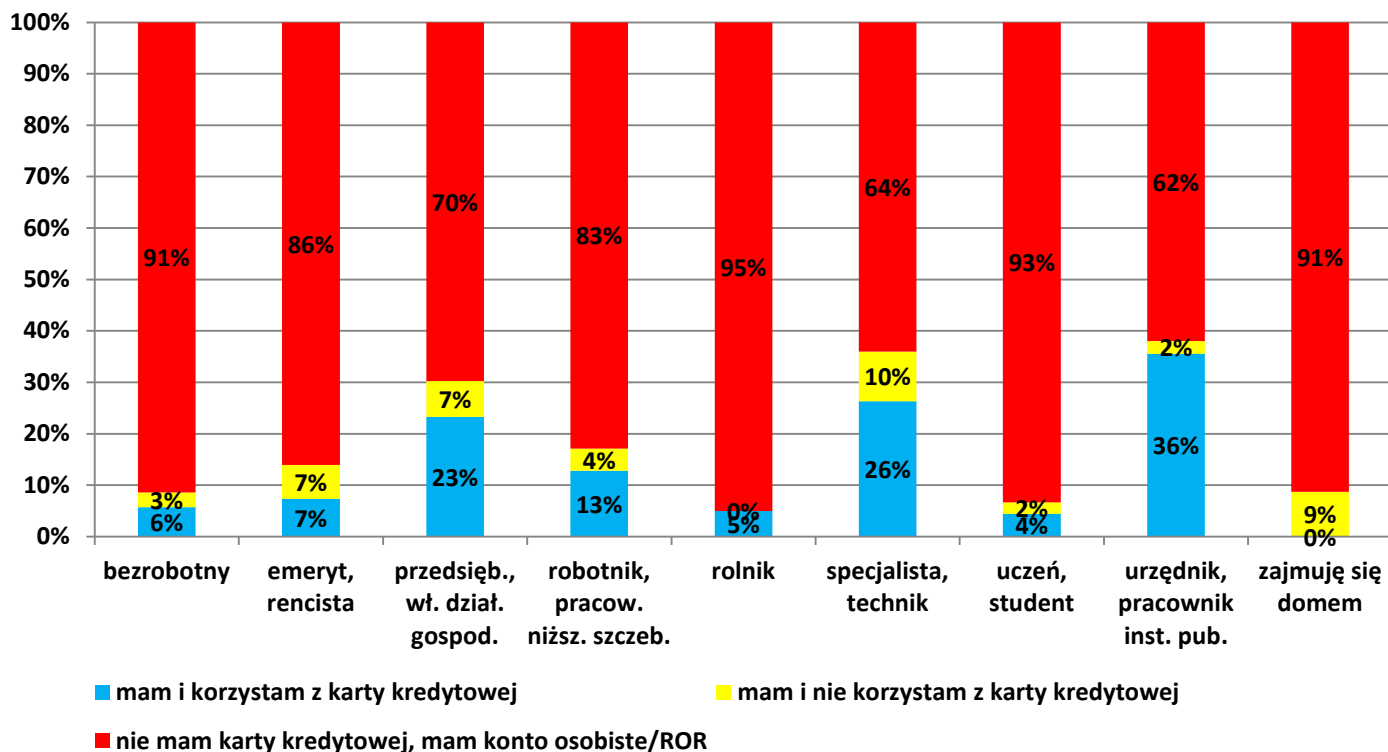
Wykres 73. Posiadanie i korzystanie z kart kredytowych przez posiadaczy kont osobistych/ROR w zależności od dochodów

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

W analizowanej grupie posiadaczy kont osobistych/ROR karty kredytowe najczęściej posiadają urzędnicy, pracownicy instytucji państwowych i samorządowych (38%), specjaliści i technicy (36%) oraz przedsiębiorcy i osoby prowadzące własną działalność gospodarczą (30%). Z kart kredytowych nie korzystają w ogóle osoby, które zajmują się domem.

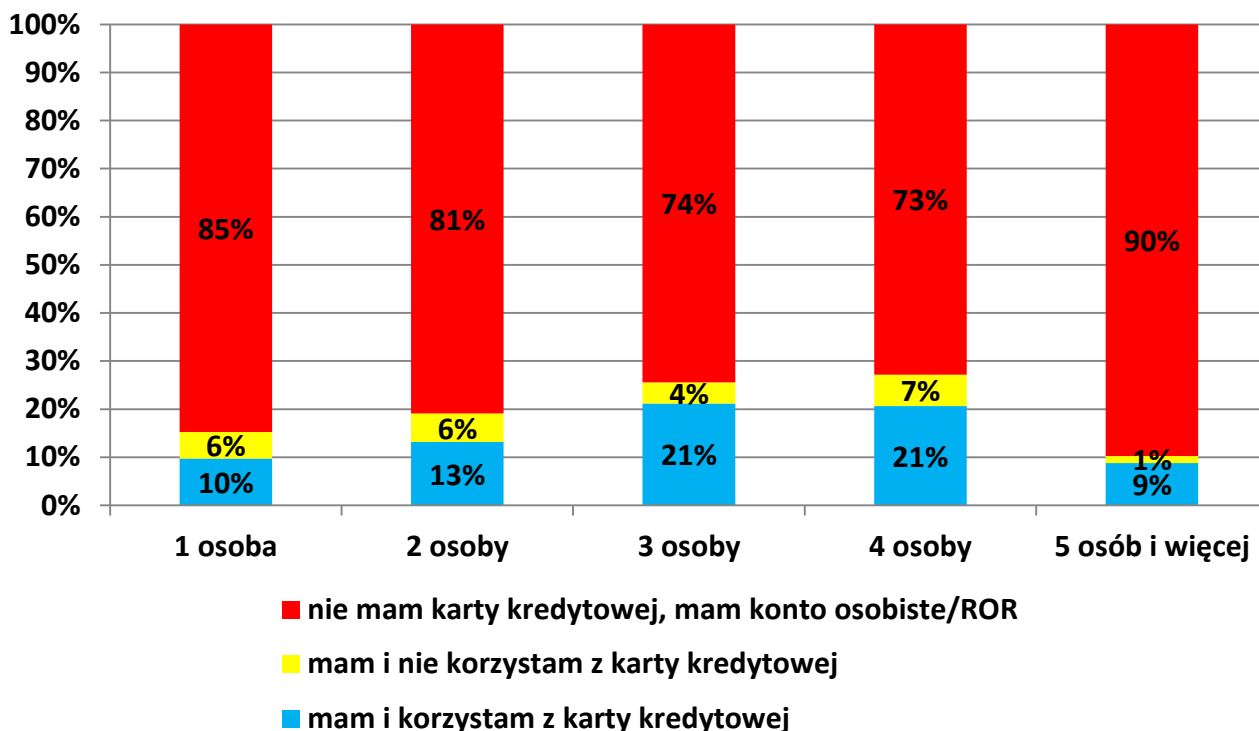
Wykres 74. Posiadanie i korzystanie z kart kredytowych przez posiadaczy kont osobistych/ROR w zależności od sytuacji społeczno-zawodowej

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

Wśród posiadaczy kont osobistych/ROR karty kredytowe najczęściej posiadają osoby należące do 4-osobowych gospodarstw domowych, najrzadziej - osoby należące do gospodarstw licznieszych.

Wykres 75. Posiadanie i korzystanie z kart kredytowych przez posiadaczy kont osobistych/ROR w zależności od liczby osób w gospodarstwie domowym

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

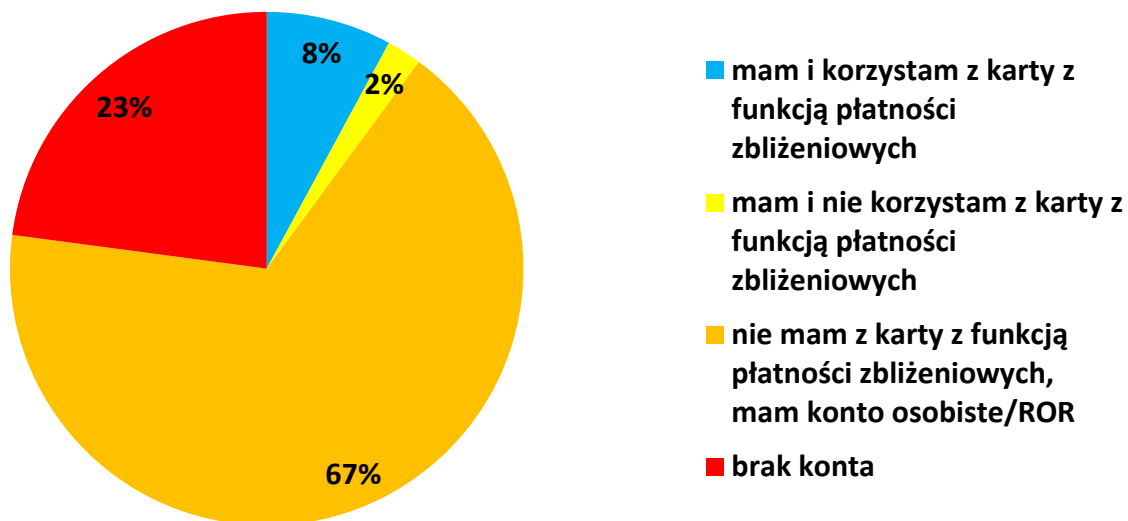
4.6. Posiadanie i korzystanie z kart zbliżeniowych

4.6.1. Wyniki ogólne

Karty płatnicze umożliwiające płatności zbliżeniowe cieszyły się niewielką popularnością w momencie przeprowadzania badania. Część użytkowników kart płatniczych mogła jednak w ogóle nie wiedzieć, że posiada tego typu funkcjonalność na swojej karcie.

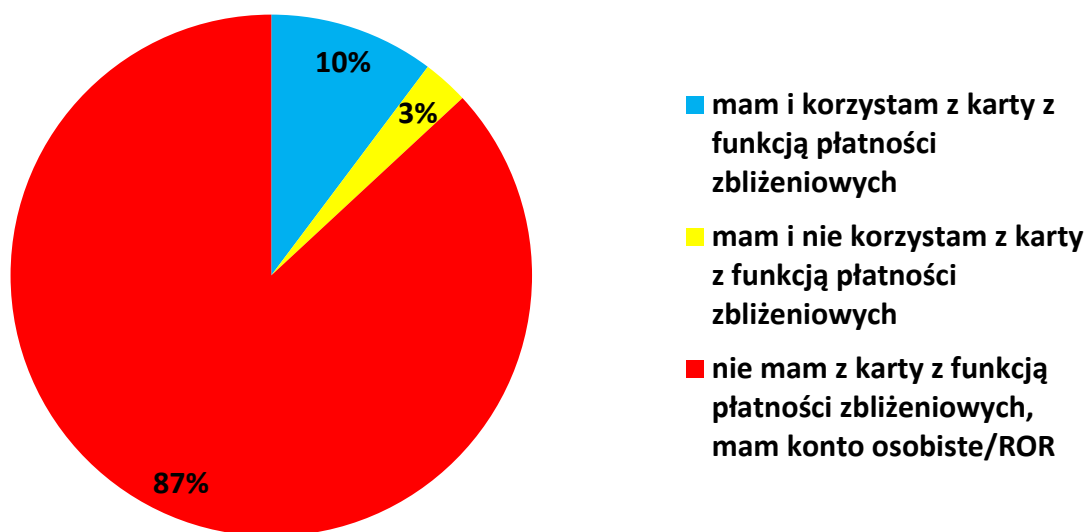
Spośród wszystkich Polaków posiadających konto osobiste/ROR kartę płatniczą z funkcją płatności zbliżeniowych miało 10% Polaków, z czego 2% nie korzystało w ogóle z tego typu karty.

Wykres 76. Posiadanie i korzystanie z kart z funkcją płatności zbliżeniowych przez dorosłych Polaków

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000.

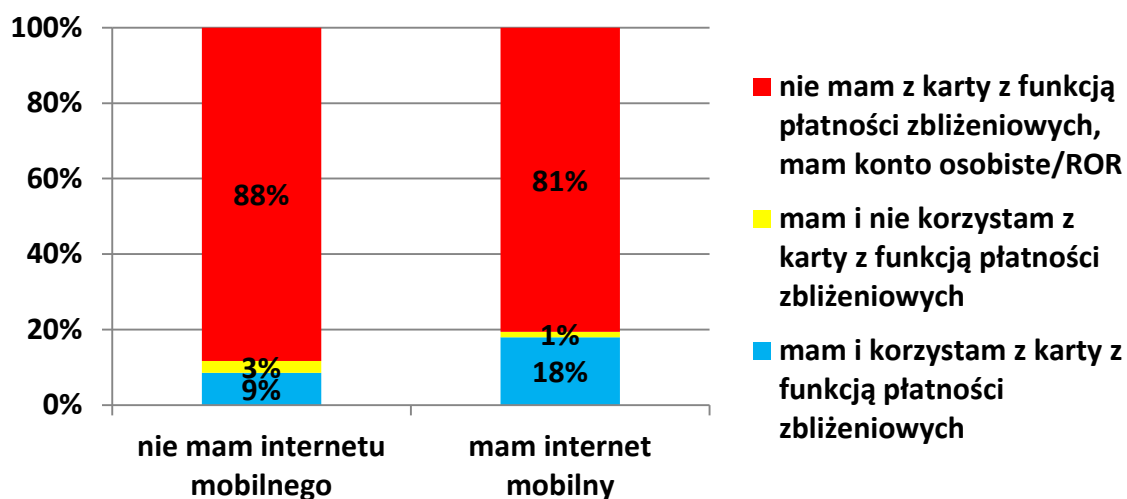
Wykres 77. Posiadanie i korzystanie z kart z funkcją płatności zbliżeniowych przez posiadaczy kont osobistych/ROR

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

Wśród osób mających rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy posiadanie karty płatniczej z funkcją płatności zbliżeniowych deklarowało 19% osób, które miały dostęp do mobilnego internetu oraz około 12% osób, które nie miały tego typu dostępu do internetu.

Wykres 78. Posiadanie i korzystanie z kart z funkcją płatności zbliżeniowych przez posiadaczy kont osobistych/ROR w zależności od posiadania mobilnego internetu

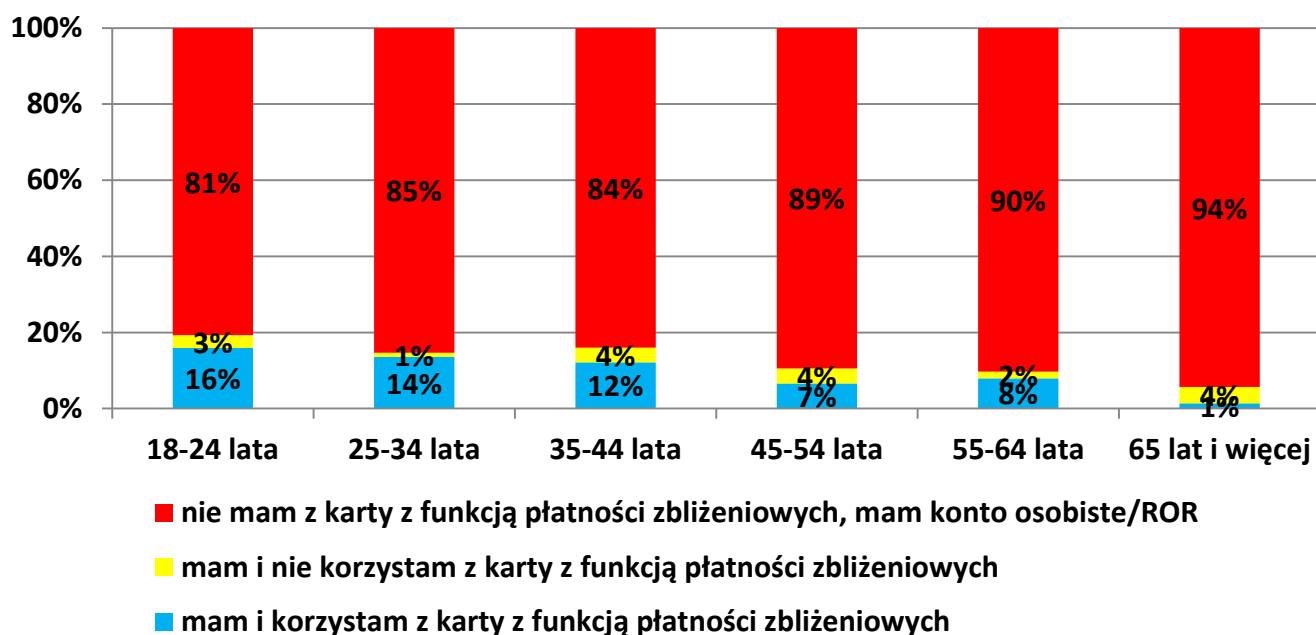
Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

4.6.2. Wyniki szczegółowe według cech Polaków

Wśród posiadaczy kont osobistych karty płatnicze z funkcją płatności zbliżeniowych najczęściej posiadają osoby najmłodsze, tj. do 24 roku życia (19%), oraz osoby mieszkające w miastach o wielkości 500 tysięcy lub więcej mieszkańców (18%).

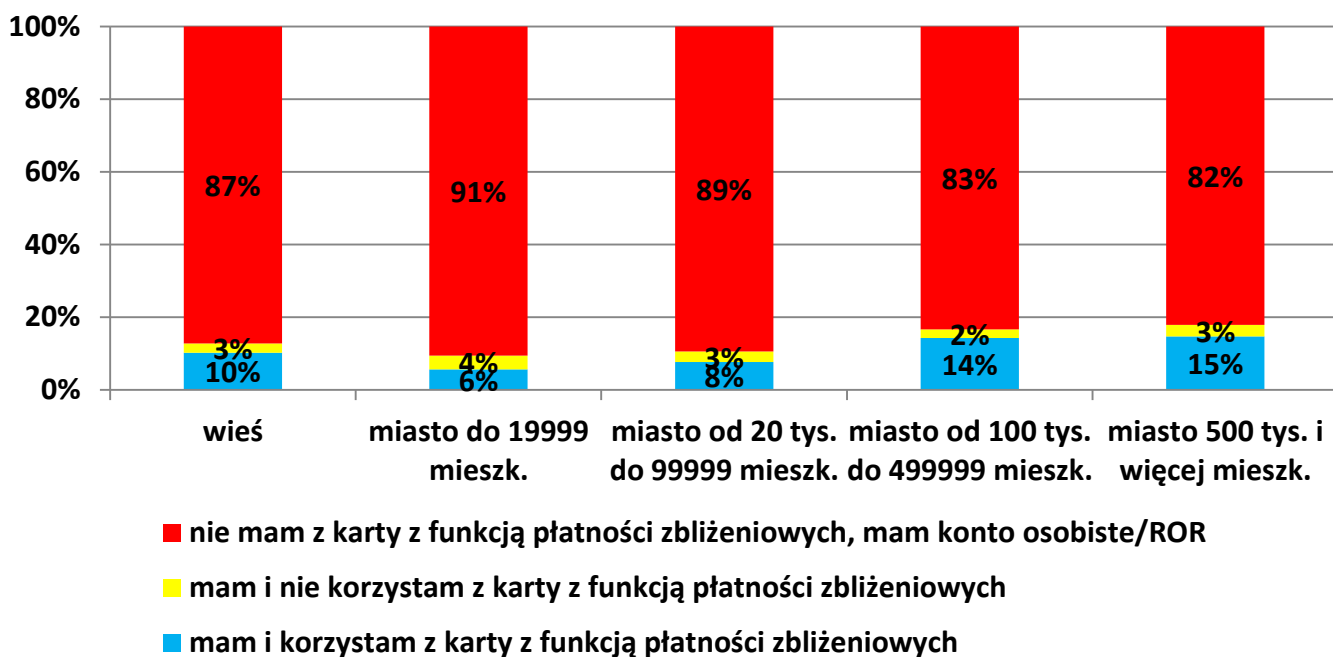
Najrzadziej karty zbliżeniowe posiadają osoby w wieku 65 lat i więcej. Najczęściej karty zbliżeniowe posiadają osoby z wykształceniem wyższym (23%).

Wykres 79. Posiadanie i korzystanie z kart z funkcją płatności zbliżeniowych przez posiadaczy kont osobistych/ROR w zależności od wieku

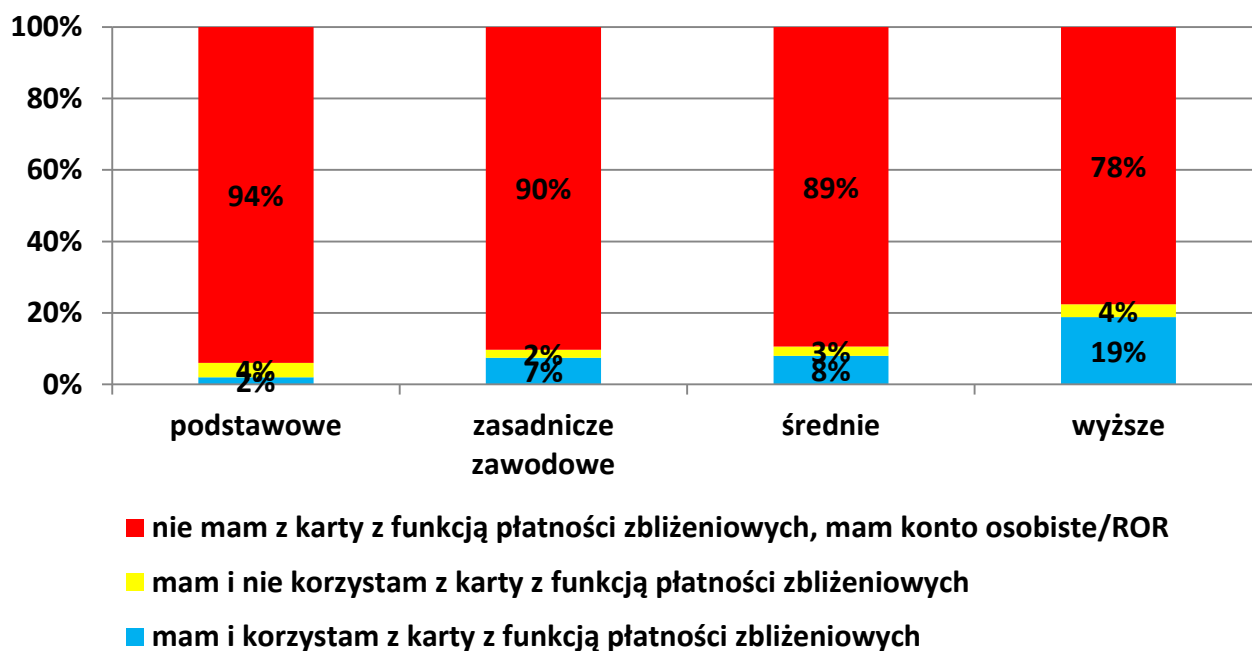
Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

Wykres 80. Posiadanie i korzystanie z kart z funkcją płatności zbliżeniowych przez posiadaczy kont osobistych/ROR w zależności od wielkości miejsca zamieszkania

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

Wykres 81. Posiadanie i korzystanie z kart z funkcją płatności zbliżeniowych przez posiadaczy kont osobistych/ROR w zależności od wykształcenia

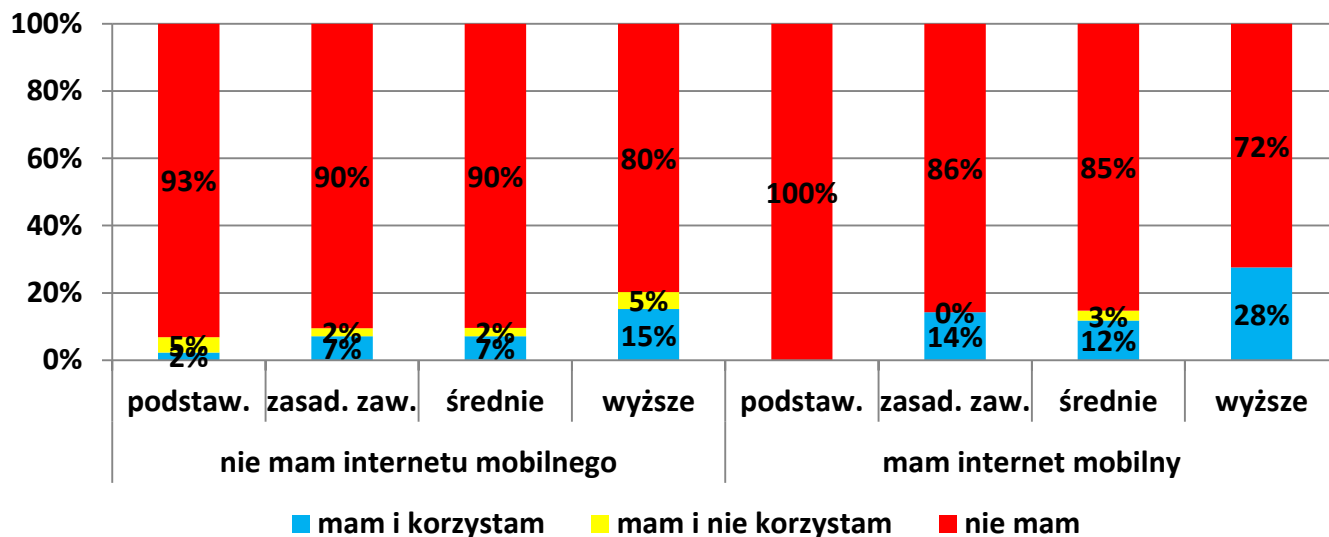

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

Dodatkowo zbadano wpływ faktu posiadania internetu mobilnego oraz wykształcenia respondentów na posiadanie i korzystanie z kart z funkcją płatności zbliżeniowych. Posiadanie mobilnego dostępu do internetu powoduje, że wśród osób z wykształceniem wyższym procent osób posiadających zbliżeniową kartę płatniczą rośnie do 28%.

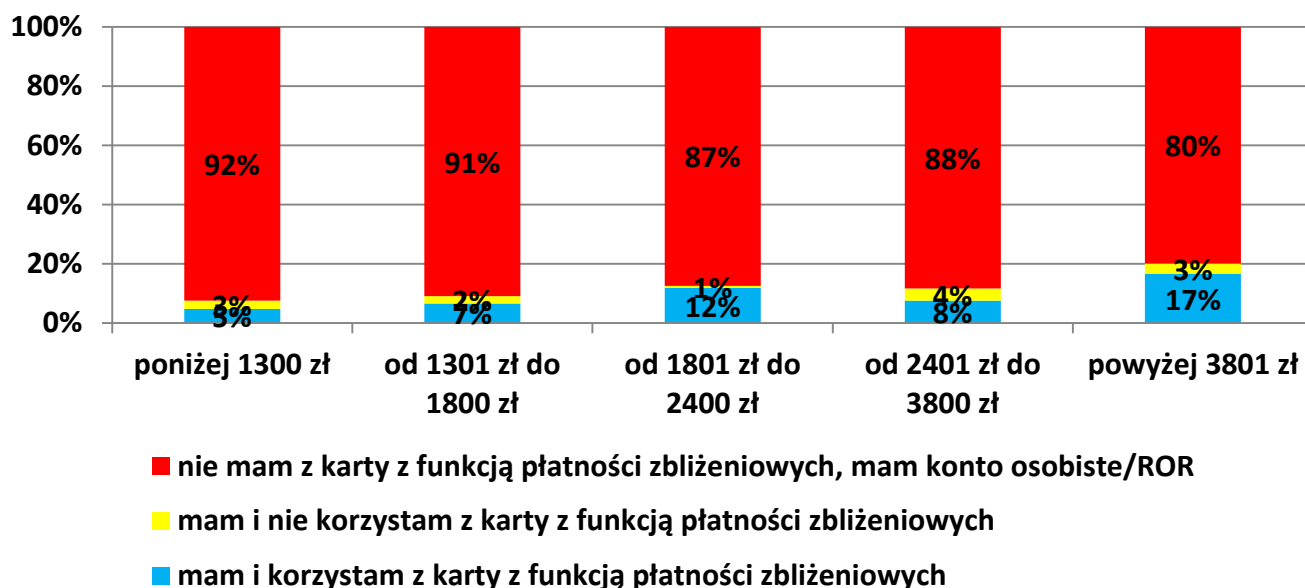
Najrzadziej karty zbliżeniowe posiadają osoby z wykształceniem podstawowym i o najmniejszych dochodach.

Wykres 82. Posiadanie i korzystanie z kart z funkcją płatności zbliżeniowych przez posiadaczy kont osobistych/ROR w zależności od wykształcenia i posiadania mobilnego internetu

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

Wykres 83. Posiadanie i korzystanie z kart z funkcją płatności zbliżeniowych przez posiadaczy kont osobistych/ROR w zależności od dochodów

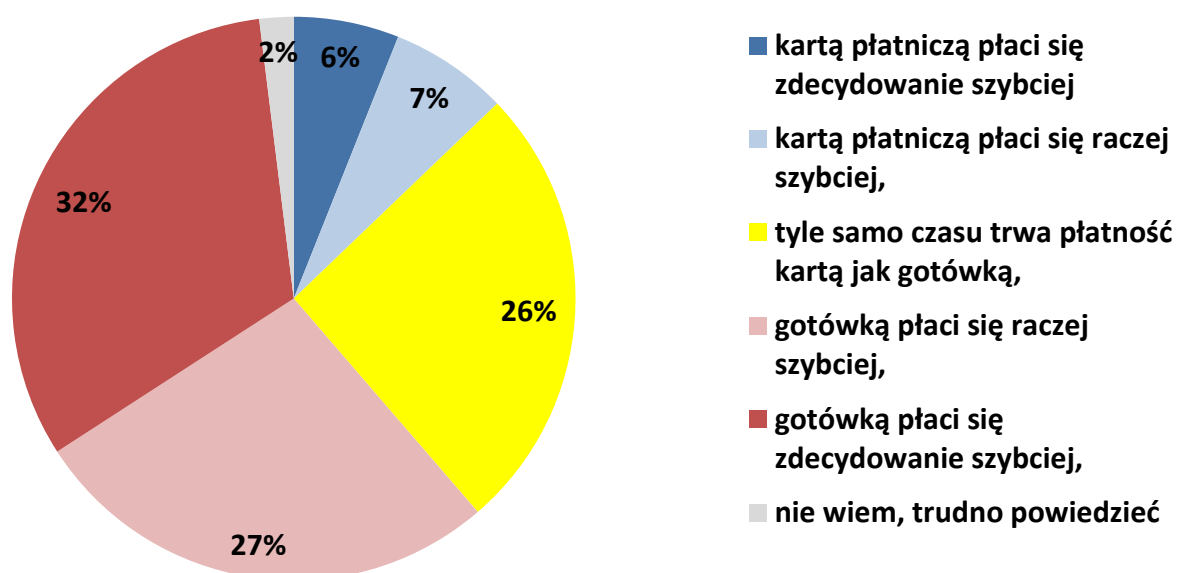

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

4.7. Opinia Polaków o szybkości płacenia kartami w porównaniu z gotówką

Prawie 60 % Polaków twierdzi, że gotówką płaci się raczej lub zdecydowanie szybciej. Dla około 26% płatność kartą i gotówką trwa tyle samo. Tylko 13% osób powiedziało, że płatność kartą jest szybsza.

Wykres 84. Opinia o szybkości płacenia gotówką w porównaniu do karty płatniczej wśród posiadaczy kart płatniczych

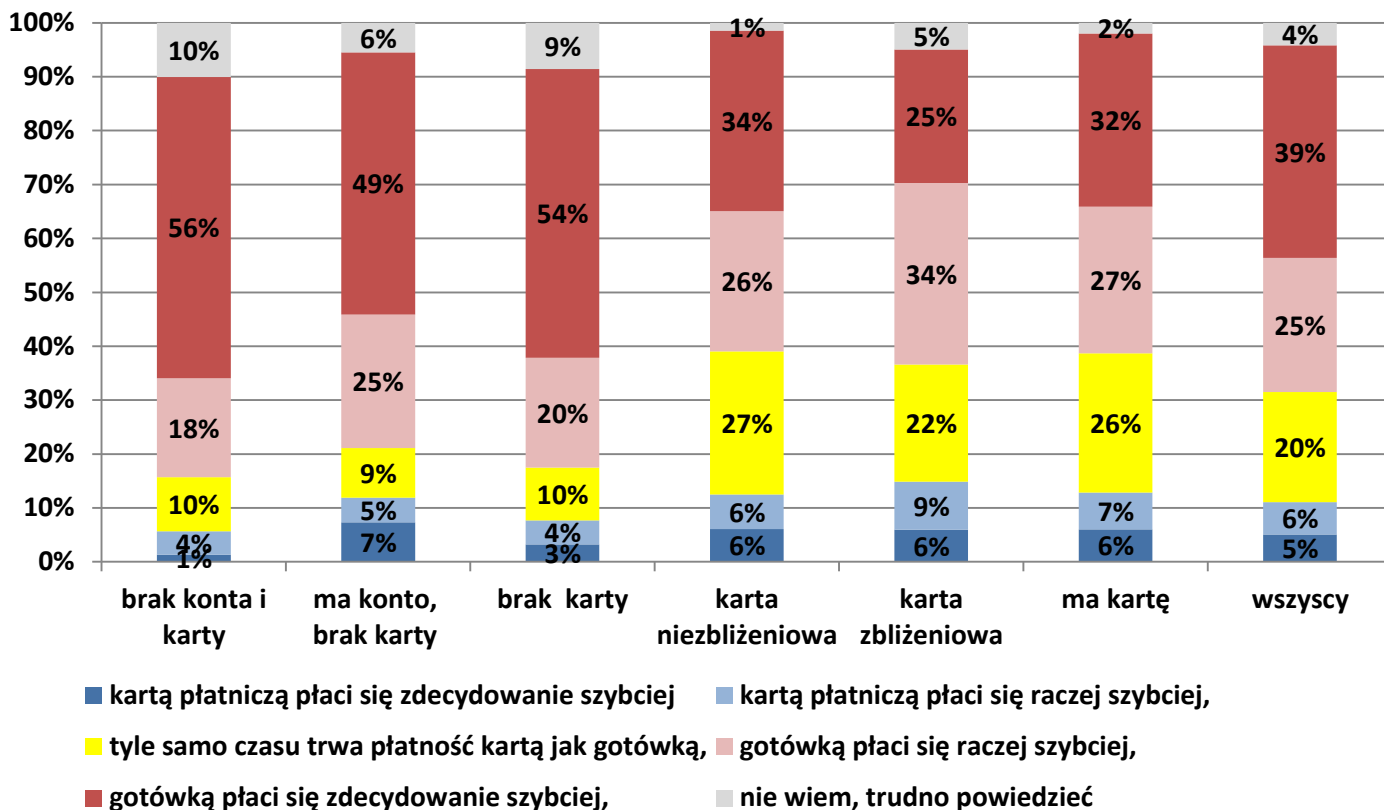

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=662. Polacy posiadający karty płatnicze.

Największy procent osób, które twierdzą, że gotówką płaci się zdecydowanie szybciej, jest wśród osób, które nie mają konta i karty – 56%. W tej grupie niewiele osób twierdzi, że kartą płaci się szybciej.

Największy odsetek Polaków, którzy twierdzą, że kartą płaci się szybciej, jest wśród posiadaczy kart zbliżeniowych, ale i tak wynosi tylko 15%.

Wykres 85. Opinia o szybkości płacenia gotówką w porównaniu do karty płatniczej

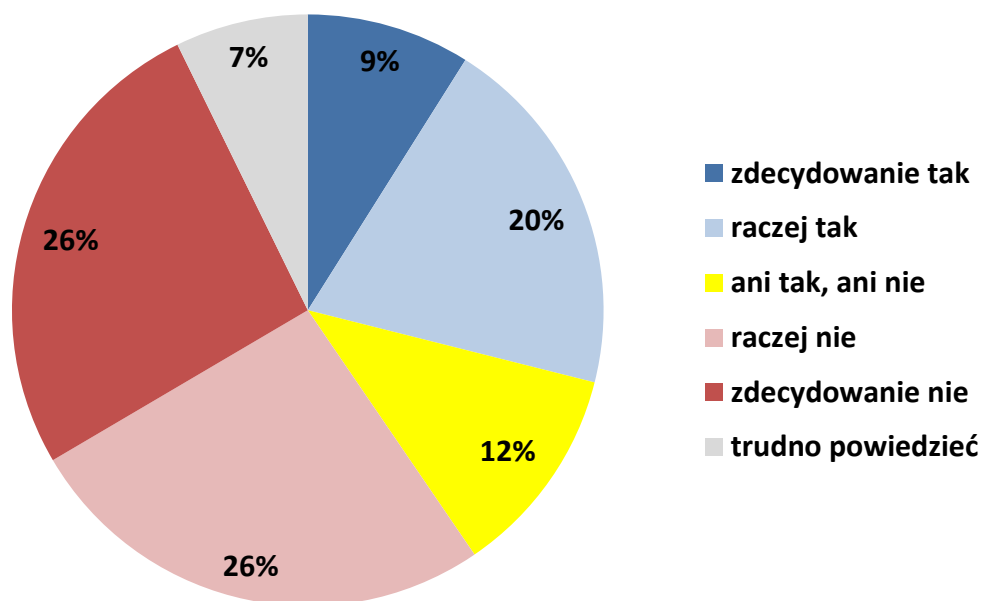

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000.

4.8. Opinie Polaków odnośnie kart zbliżeniowych

Większość osób posiadających konto osobiste raczej nie jest zainteresowana płaceniem kartą zbliżeniową za drobne zakupy. Zadeklarowanymi przeciwnikami jest aż 26% takich osób. Zdecydowani zwolennicy to tylko 9% osób posiadających konto.

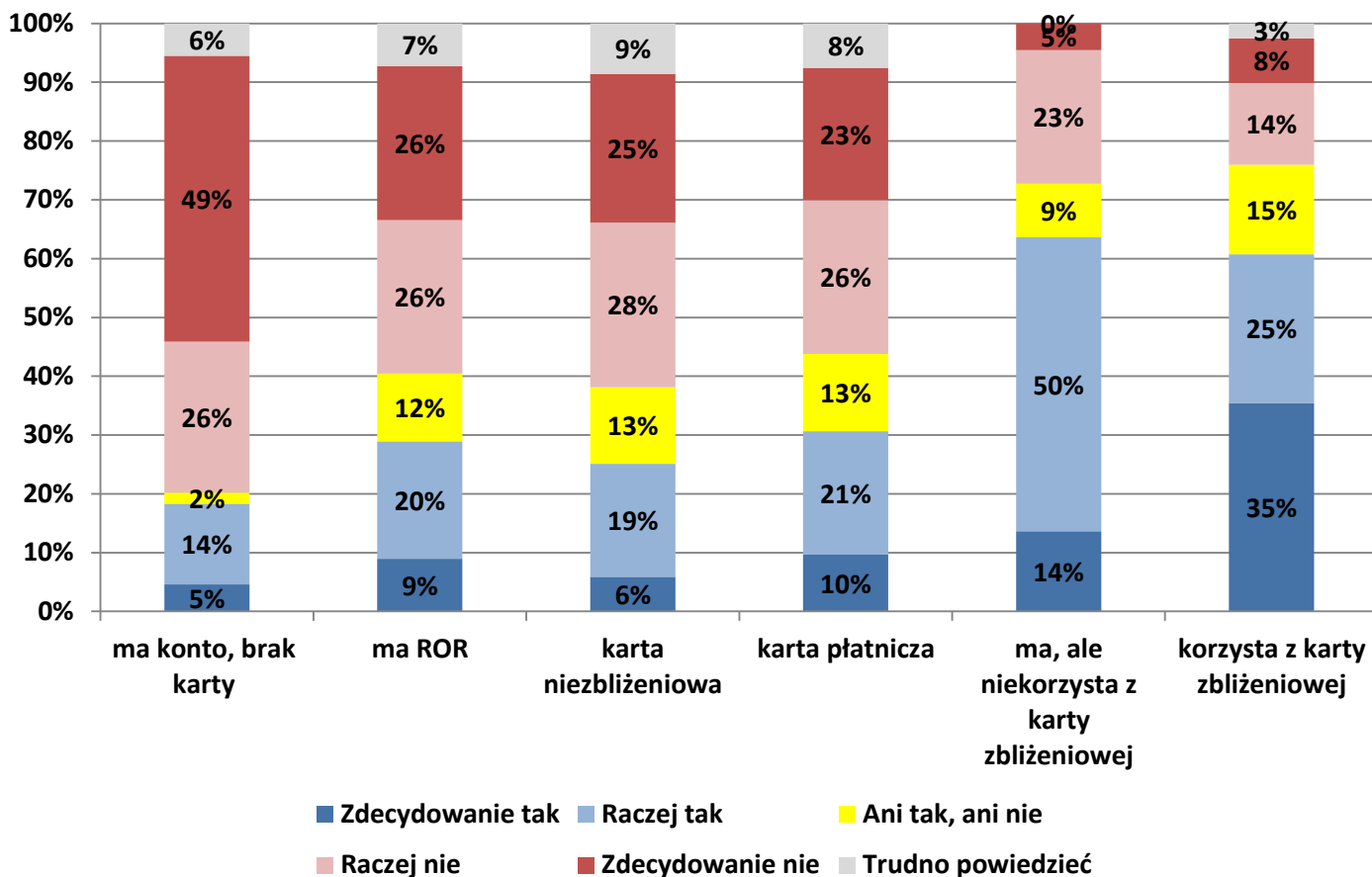
Wykres 86. Zainteresowanie płaceniem kartą zbliżeniową za drobne zakupy wśród Polaków posiadających konto osobiste (w %)

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771. Polacy posiadający rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy.

Nastawienie do kart zbliżeniowych zmienia się wraz ze wzrostem znajomości kart płatniczych i kart zbliżeniowych. Osoby, które nie mają karty, negatywnie nastawione są do płacenia kartami zbliżeniowymi. Wśród osób, które mają rachunek oszczędnościowo - rozliczeniowy, ale nie mają żadnej karty płatniczej, blisko połowa osób jest zdecydowanym przeciwnikiem płacenia kartami zbliżeniowymi. Zwolennicy to tylko 19% osób. Diametralnie inaczej przedstawia się sytuacja w przypadku osób, które korzystają z kart zbliżeniowych. 60% Polaków korzystających z kart zbliżeniowych zdecydowanie lub raczej jest zainteresowana płaceniem kartami zbliżeniowymi. Przeciwnicy płacenia kartami zbliżeniowymi to 22% osób. Z powyższych wyników wysnuć można wniosek, że posiadanie i korzystanie z kart zbliżeniowych znacznie wpływa na zainteresowanie płaceniem kartami zbliżeniowymi za drobne zakupy.

Wykres 87. Zainteresowanie płaceniem kartą zbliżeniową za drobne zakupy (w %)

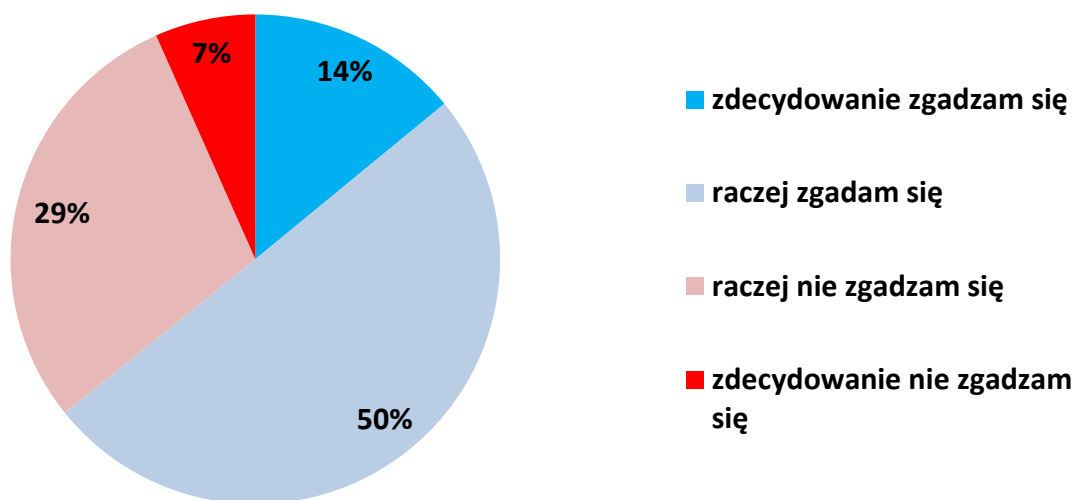

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771. Polacy posiadający rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy.

Zdecydowana większość Polaków, bo 64%, uważa, że karty zbliżeniowe to przyszłościowy sposób płatności. Zdecydowanie nie zgadza się z tym stwierdzeniem zaledwie 7% Polaków.

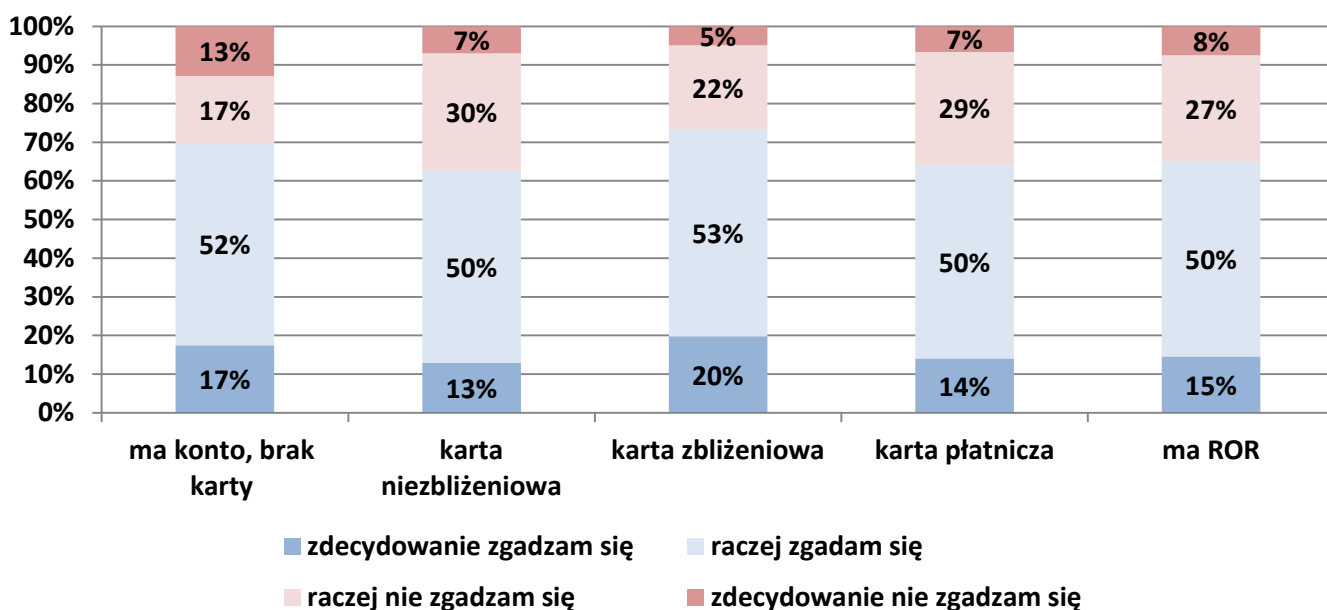
Najwyższy procent osób twierdzących, że karty płatnicze, to przyszłościowy sposób płatności, jest wśród osób posiadających karty zbliżeniowe - 73%.

Wykres 88. Opinia Polaków, że karty zbliżeniowe to przyszłościowy sposób płatności wśród Polaków posiadających konto osobiste

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771. Polacy posiadający rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy.

Wykres 89. Opinia Polaków, że karty zbliżeniowe to przyszłościowy sposób płatności

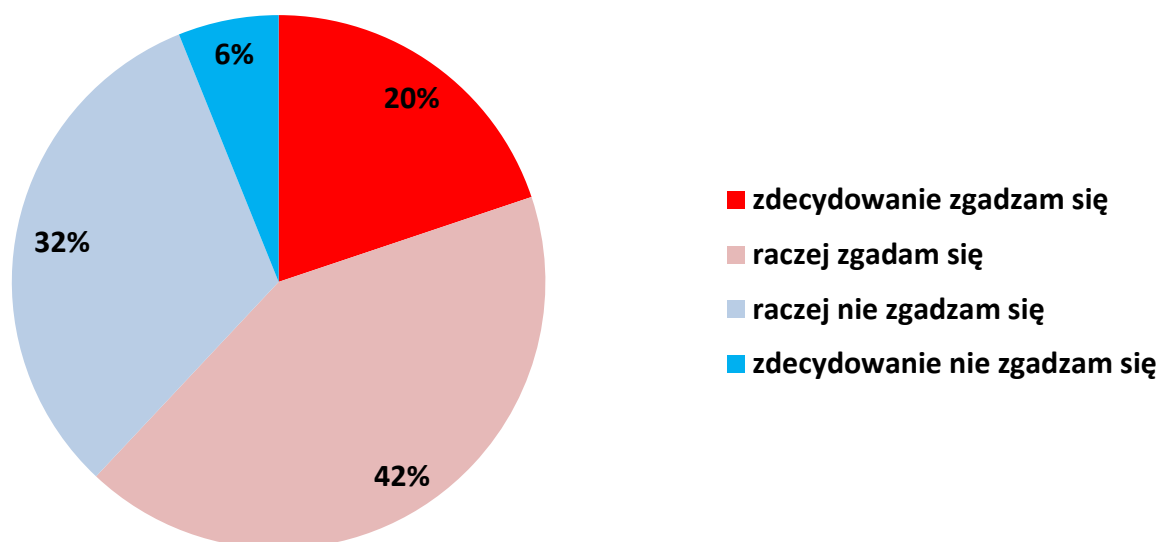

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771. Polacy posiadający rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy.

Generalnie 62% Polaków posiadających konto zdecydowanie lub raczej zgadza się z tezą, że karty zbliżeniowe są niebezpieczne. Zaledwie 6% Polaków zdecydowanie nie zgadza się z tą tezą. Na pytanie odpowiadało również wiele osób, które nie posiadają lub niewiele

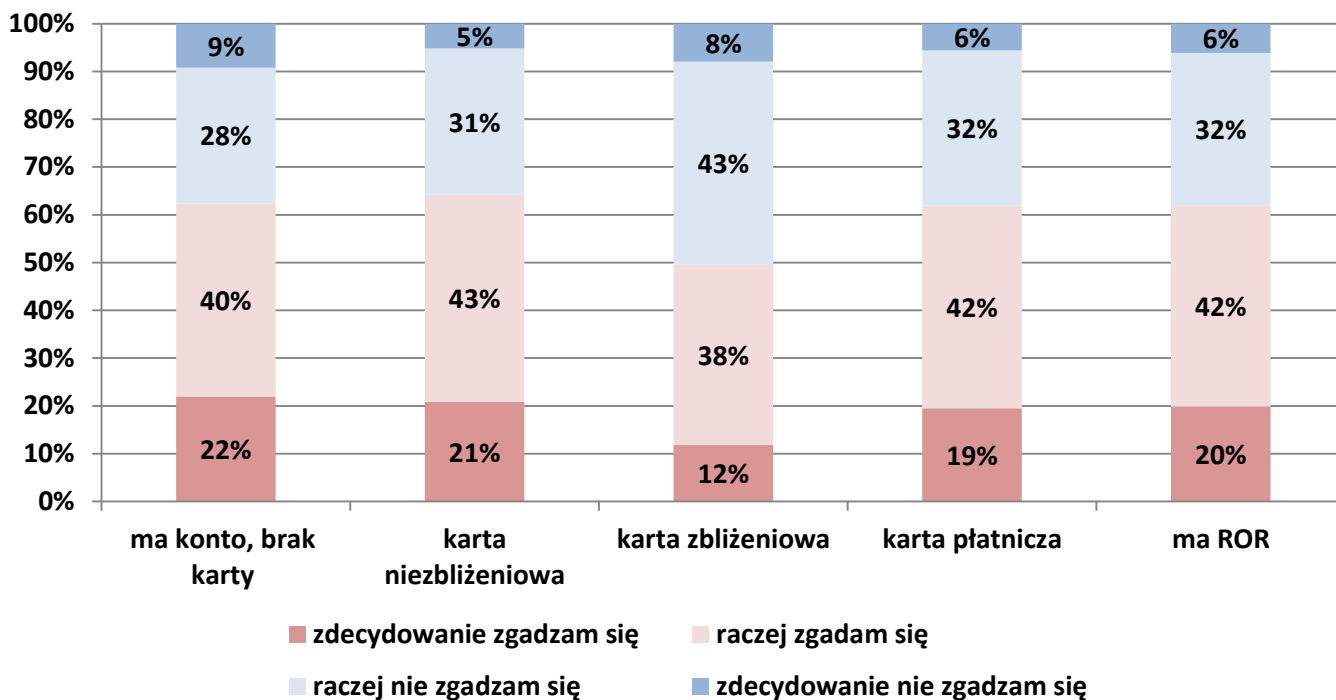
wiedzą o istnieniu lub funkcjonowaniu kart zbliżeniowych, stąd ich odpowiedzi mogą być przypadkowe i niepoparte zgłębieniem problematyki. Sformułowanie zagadnienia kładzie nacisk na kwestie negatywne związane z kartami zbliżeniowymi, co mogło także wpłynąć na odpowiedzi.

Wykres 90. Opinia Polaków na temat tego, że karty zbliżeniowe są niebezpieczne

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771. Polacy posiadający rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy.

Największy procent osób, które się nie zgadzają z twierdzeniem, że karty zbliżeniowe są niebezpieczne, jest wśród osób, które posiadają tego typu karty (51%). Największy procent osób, które uważają, że karty zbliżeniowe są niebezpieczne (64%), jest wśród posiadaczy kart niezblizeniowych. Za najbardziej miarodajne należy uznać odpowiedzi osób posiadających, a jeszcze lepiej korzystających z kart zbliżeniowych, ponieważ przeważnie mniej więcej wiedzą, jak one działają oraz czy mogą być niebezpieczne.

Wykres 91. Opinia Polaków na temat tego, że karty zbliżeniowe są niebezpieczne

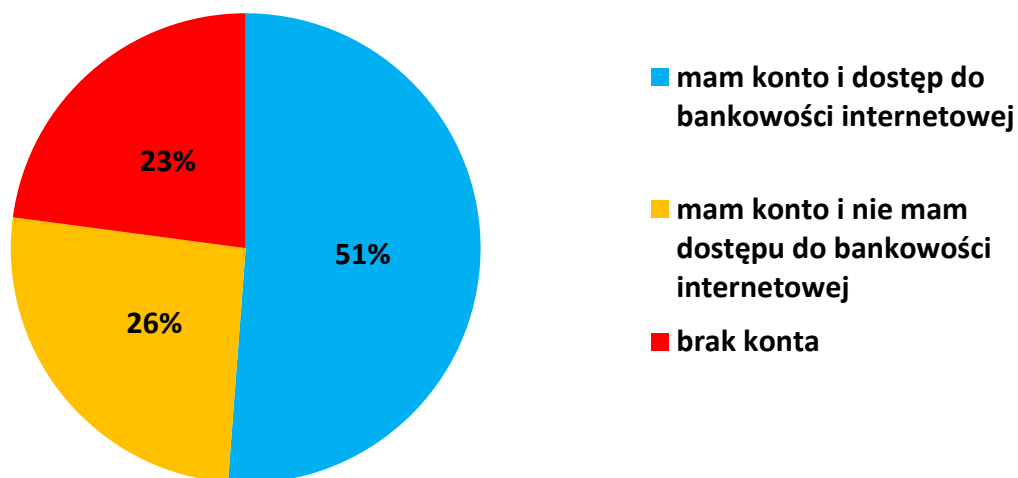
Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771. Polacy posiadający rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy.

5. Dostęp i korzystanie z bankowości internetowej przez Polaków

5.1. Wyniki ogólne

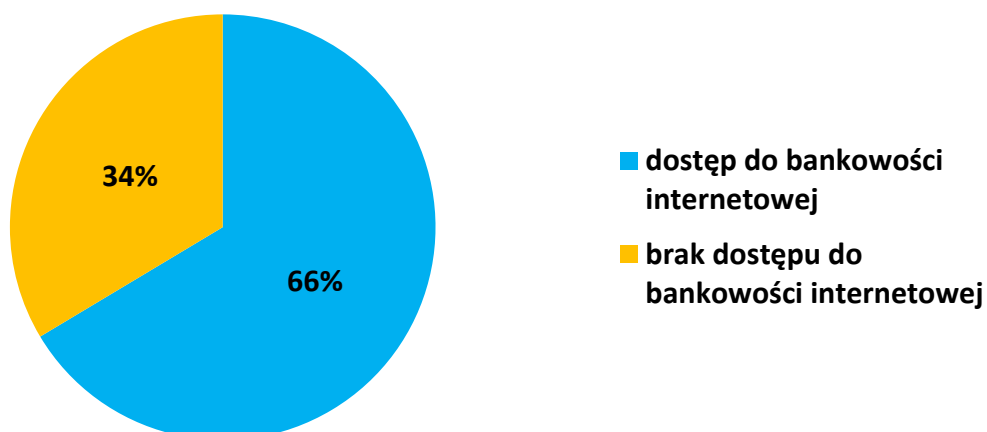
Ponad połowa dorosłych Polaków ma konto osobiste z dostępem do bankowości internetowej. 26% Polaków w wieku 18 i więcej lat ma konto osobiste, ale nie mają dostępu do bankowości internetowej. Na podstawie tych samych danych wynika, że dostęp do bankowości internetowej ma 66% posiadaczy kont osobistych/ROR.

Wykres 92. Dostęp do bankowości internetowej wśród dorosłych Polaków

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000.

Wykres 93. Dostęp do bankowości internetowej przez posiadaczy kont osobistych/ROR

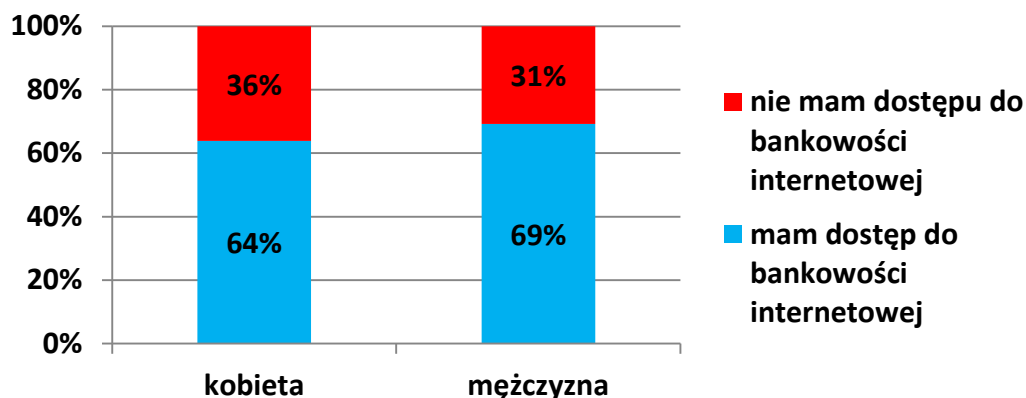

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

5.2. Wyniki szczegółowe według cech Polaków

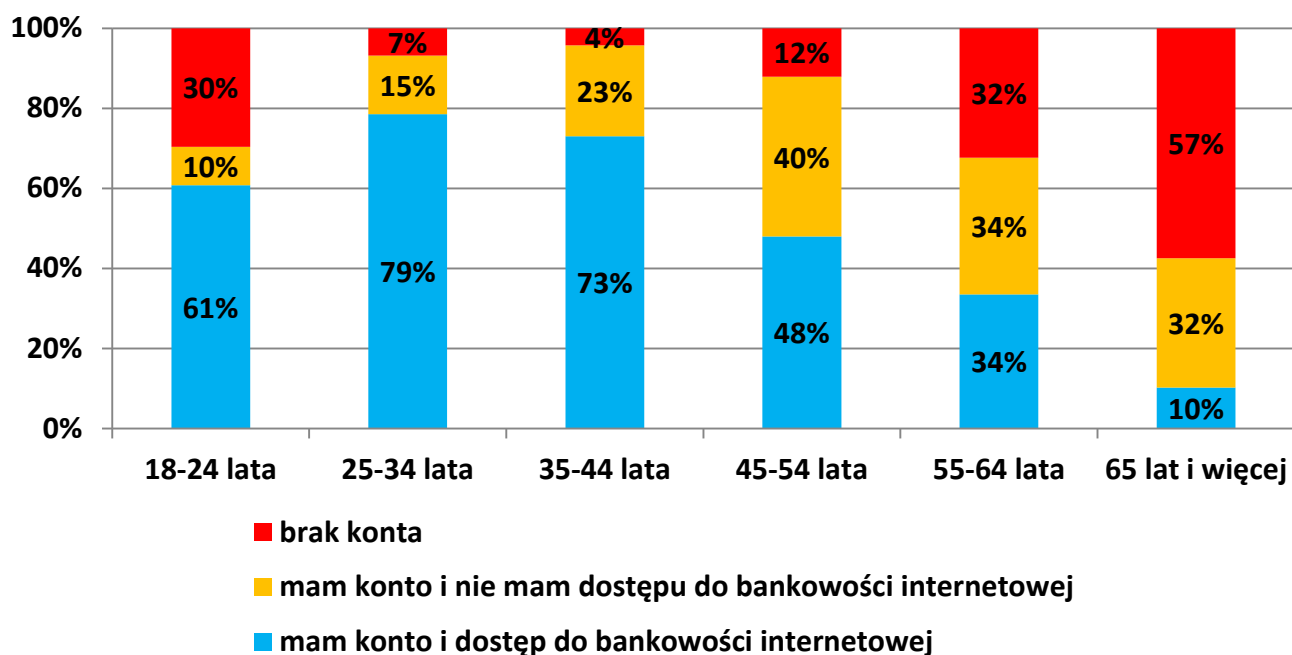
Niewiele więcej mężczyzn niż kobiet ma dostęp do bankowości internetowej. Wśród dorosłych Polaków bankowość internetową najczęściej posiadały osoby w wieku 25-34 lata - 79%. Zaledwie 10% wszystkich osób w wieku 65 i więcej lat posiadało bankowość internetową w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym.

Wykres 94. Dostęp do bankowości internetowej przez posiadaczy kont osobistych/ ROR w zależności od płci

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

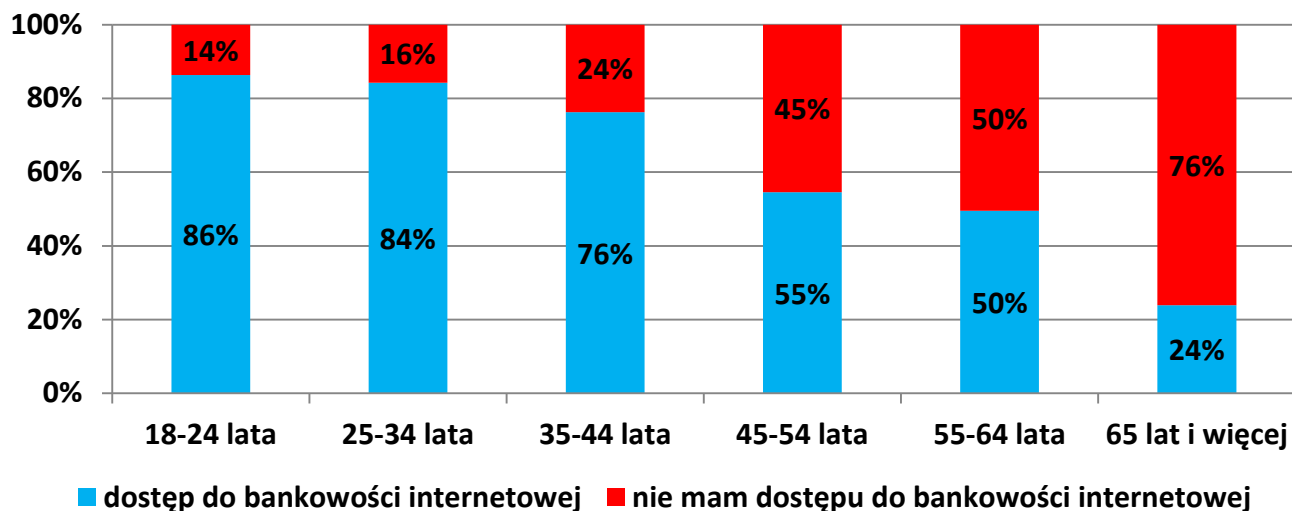
Wykres 95. Dostęp do bankowości internetowej w zależności od wieku

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000.

Wśród posiadaczy kont osobistych bankowość internetową najczęściej posiadają natomiast osoby w wieku 18-34 lata (84-86%).

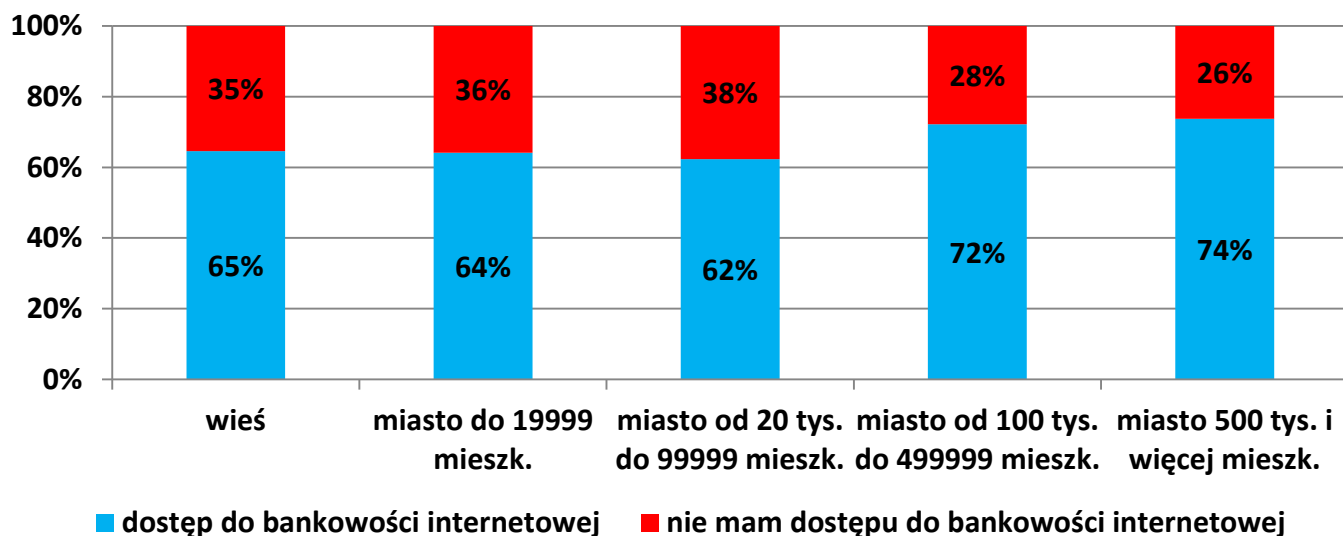
Wykres 96. Dostęp do bankowości internetowej przez posiadaczy kont osobistych/ ROR w zależności od wieku

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

Z bankowości internetowej nieznacznie częściej korzystają osoby mieszkające w dużych miastach.

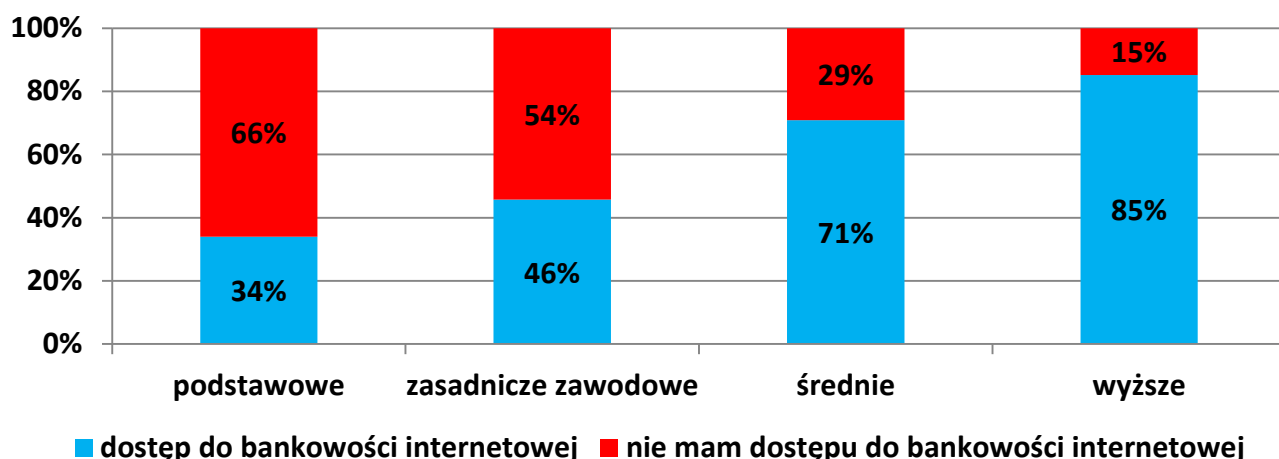
Wykres 97. Dostęp do bankowości internetowej przez posiadaczy kont osobistych/ ROR w zależności od miejsca zamieszkania

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

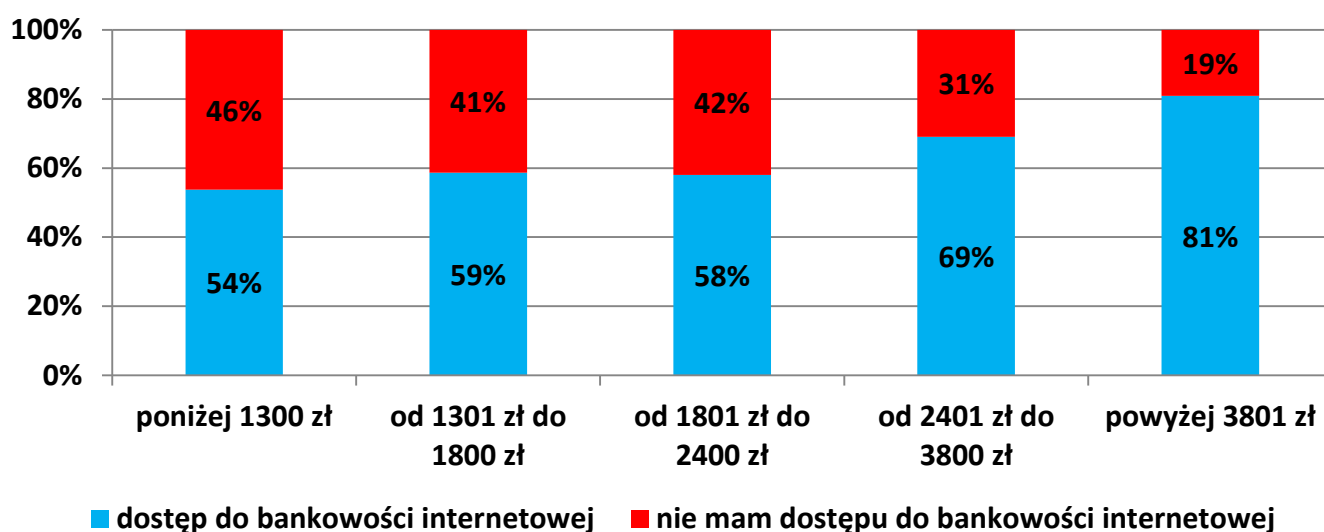
Poziom dostęp do bankowości internetowej przez posiadaczy rachunków-oszczędnościowo-rozliczeniowych znacznie rośnie wraz ze wzrostem wykształcenia. Osoby z wykształceniem wyższym mają w 85% przypadkach bankowość internetową. Wysokie dochody także wpływają na wzrost poziomu dostępu do bankowości internetowej.

Wykres 98. Dostęp do bankowości internetowej przez posiadaczy kont osobistych/ROR w zależności od wykształcenia

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

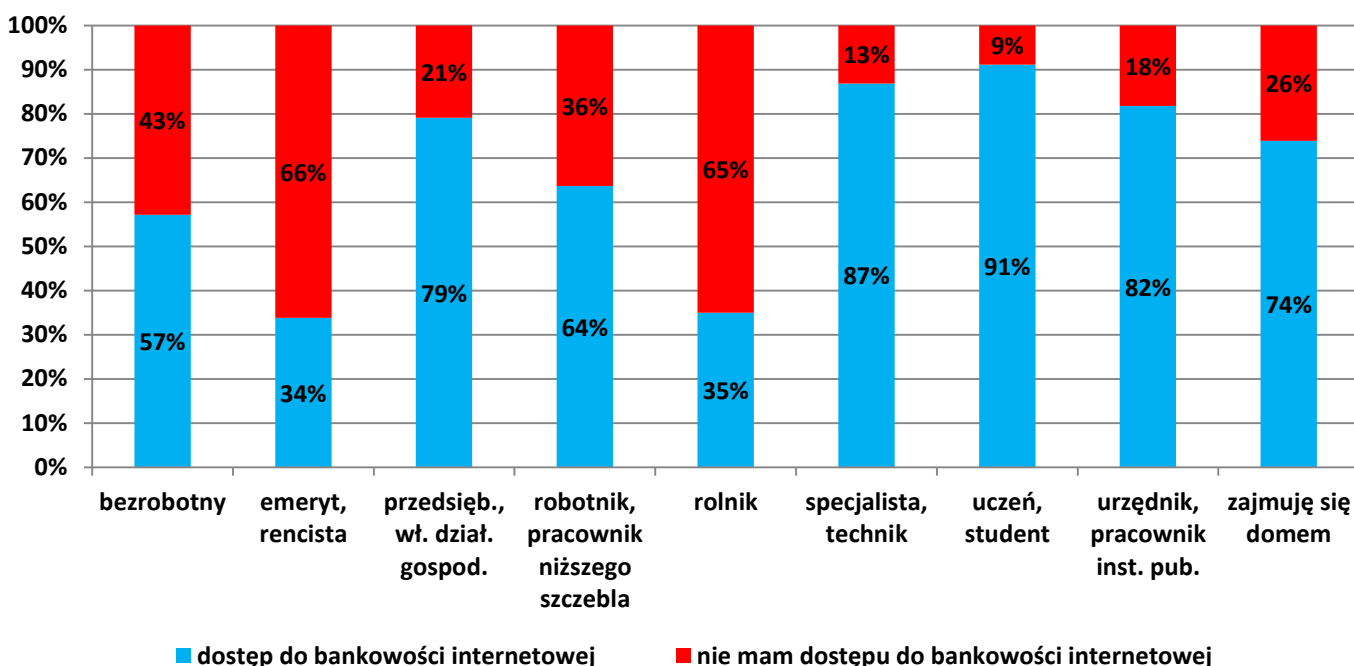
Wykres 99. Dostęp do bankowości internetowej przez posiadaczy kont osobistych/ROR w zależności od dochodów

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

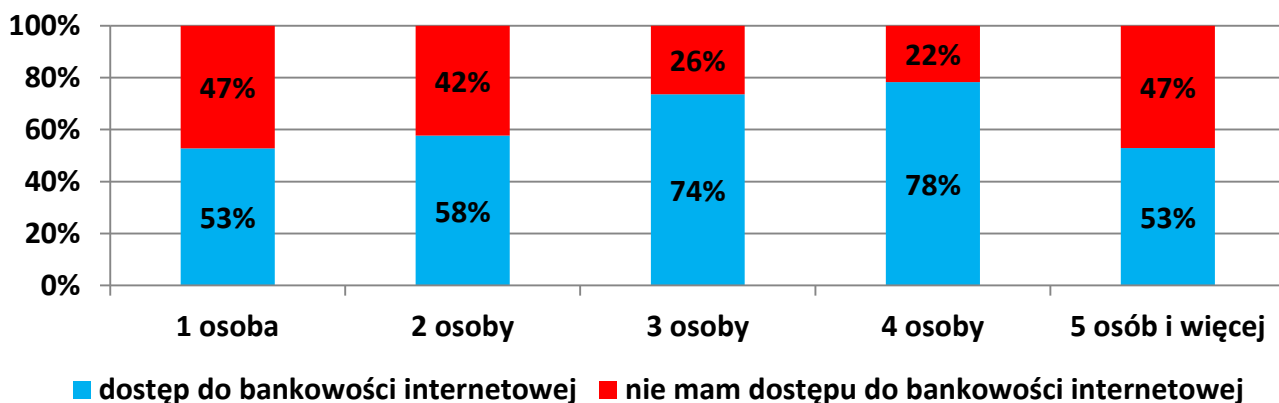
Dostęp do bankowości internetowej mają prawie wszyscy uczniowie i studenci, którzy mają konto osobiste/ROR, oraz specjaliści i technicy. Z drugiej strony zaledwie co trzeci emeryt, rencista i rolnik z ROR - em deklaruje, że ma bankowość internetową. Najczęściej z bankowości internetowej korzystają również osoby należące do 4 - osobowych gospodarstw domowych.

Wykres 100. Dostęp do bankowości internetowej przez posiadaczy kont osobistych/ROR w zależności od sytuacji społeczno-zawodowej

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

Wykres 101. Dostęp do bankowości internetowej przez posiadaczy kont osobistych/ROR w zależności od liczby osób w gospodarstwie domowym

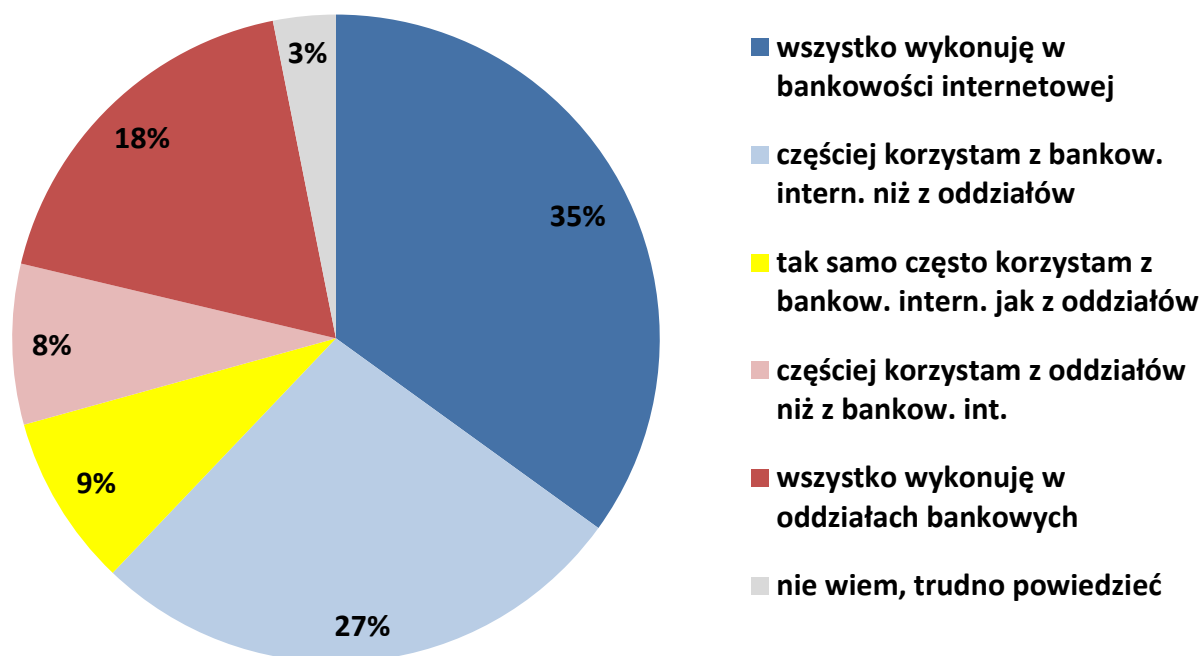

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771.

5.3. Korzystanie z bankowości internetowej

Generalnie 62% Polaków, posiadających bankowość internetową, korzysta z niej bardzo często lub często. Z bankowości internetowej w ogóle nie korzysta 18% Polaków, posiadających do niej dostęp.

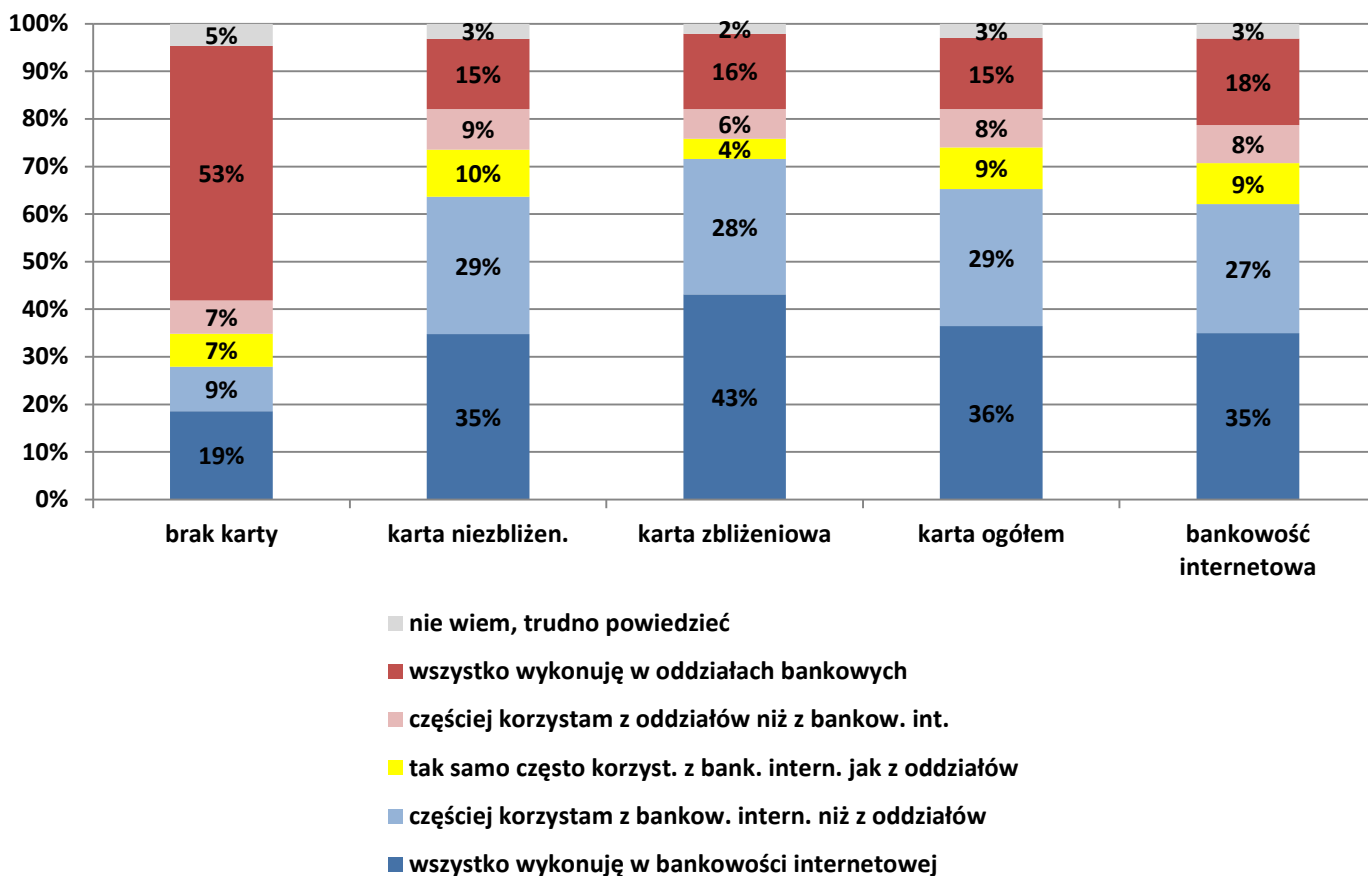
Wykres 102. Częstość korzystania z bankowości internetowej w porównaniu do oddziałów bankowych wśród posiadaczy bankowości internetowej

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=512. Polacy posiadający dostęp do bankowości internetowej.

Najwięcej zwolenników bankowości internetowej jest wśród osób, które posiadają kartę zbliżeniową (71%). Najmniej wśród Polaków, którzy mają ROR i bankowość internetową, ale nie mają karty.

Wykres 103. Częstość korzystania z bankowości internetowej w porównaniu do oddziałów bankowych

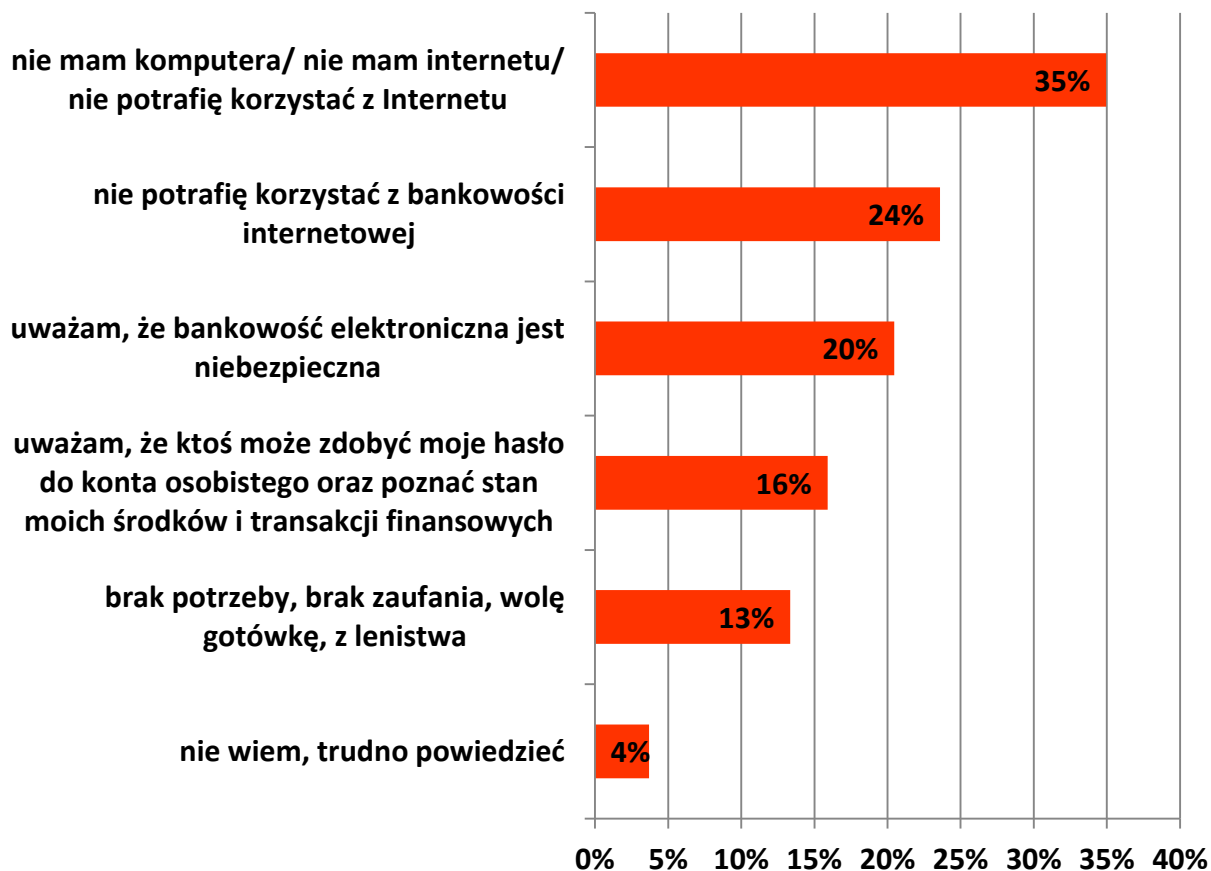

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=512. Polacy posiadający dostęp do bankowości internetowej.

5.4. Przyczyny niekorzystania z bankowości internetowej

Najważniejsza przyczyna niekorzystania z bankowości internetowej to brak komputera, brak internetu lub brak umiejętności korzystania z internetu, na co wskazało 35% osób, które mają konto osobiste, a nie korzystają z bankowości internetowej. Kolejną przyczyną jest brak umiejętności korzystania z bankowości internetowej (24%). Obawy przed korzystaniem z bankowości internetowej były wskazane na kolejnym miejscu (20%).

Niekorzystanie z bankowości internetowej wynika więc z braku technicznych możliwości oraz z nieumiejętności korzystania z internetu i bankowości internetowej.

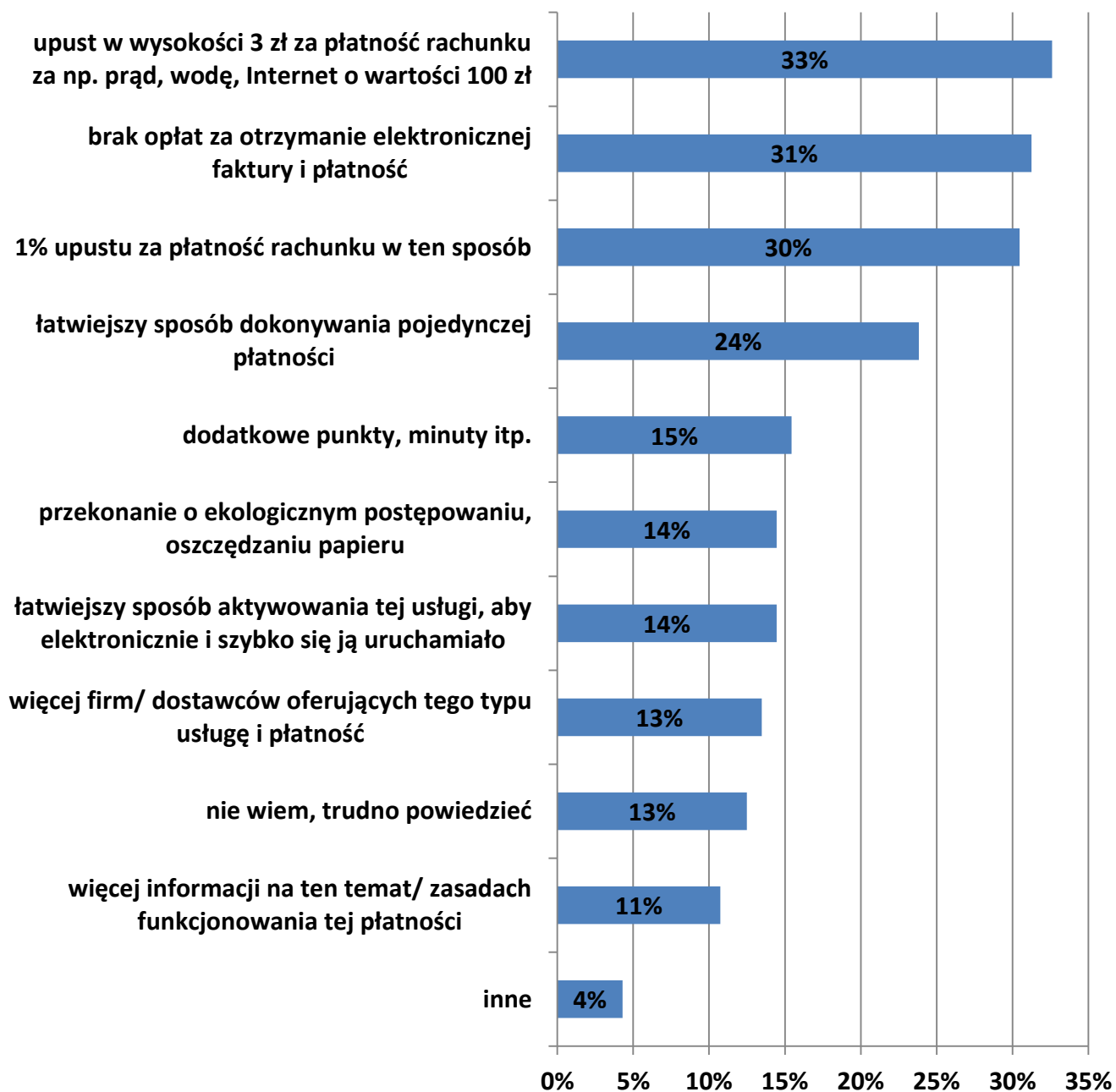
Wykres 104. Przyczyny niekorzystania z bankowości internetowej (w %)

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=352 osoby, które mają rachunek oszczędnościowo -rozliczeniowy, a nie mają bankowości internetowej lub z niej nie korzystają. Respondenci wskazali 394 przyczyny.

5.5. Stymulanty korzystania z elektronicznej faktury wśród Polaków

Elektroniczna faktura i płatność rachunków typu invoobill lub eFaktura mogą być upowszechnione przede wszystkim dzięki upustom dla klientów oraz uproszczeniu dokonywania pojedynczej płatności. Najważniejsze ekonomiczne zachęty, które skłoniłyby Polaków do korzystania z elektronicznej faktury i następnie jej opłacania przelewem w bankowości internetowej, to: upust za płatność rachunkiem w ten sposób w wysokości od 1 do 3% oraz brak opłat za otrzymywanie elektronicznej faktury i płatności.

Wykres 105. Najważniejsze zachęty, które skłoniłyby Polaków do korzystania z elektronicznej faktury i ich płatności w bankowości internetowej (w %)

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=512. Odpowiedzi Polaków posiadających dostęp do bankowości internetowej. Respondenci wskazali łącznie 1042 zachęty.

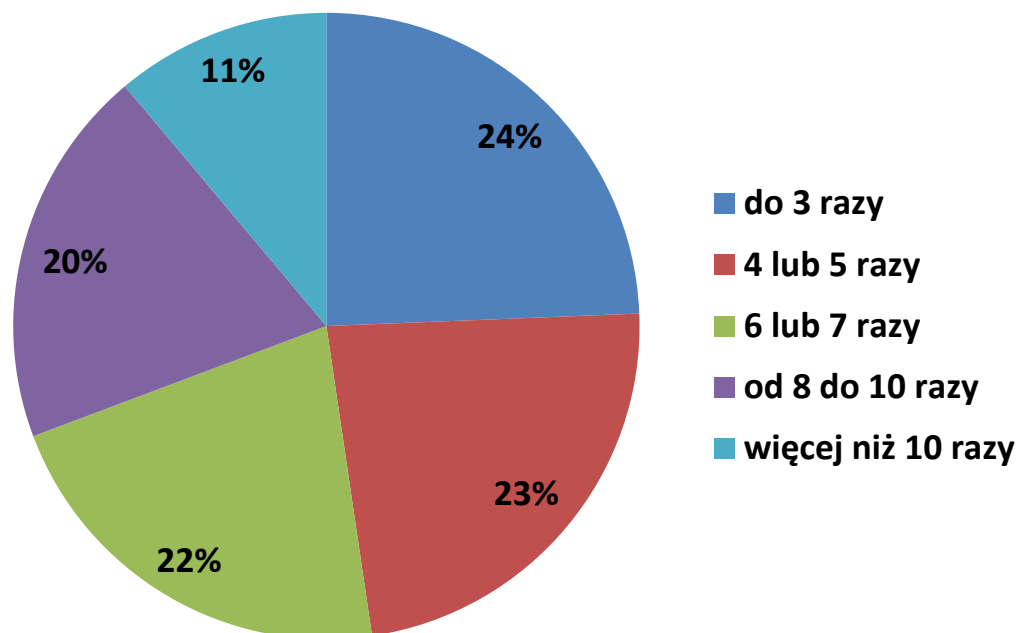
6. Liczba płatności gotówką i kartami przez Polaków

6.1. Liczba płatności gotówką przez Polaków w tygodniu

6.1.1. Wyniki ogólne

Zbadano również, jak często Polacy wykonują płatności gotówką w ciągu tygodnia. Według wywiadów osobistych 47% Polaków wykonuje w tygodniu do 5 płatności gotówką, zaś 11% osób płaci tygodniowo więcej niż 10 razy gotówką.

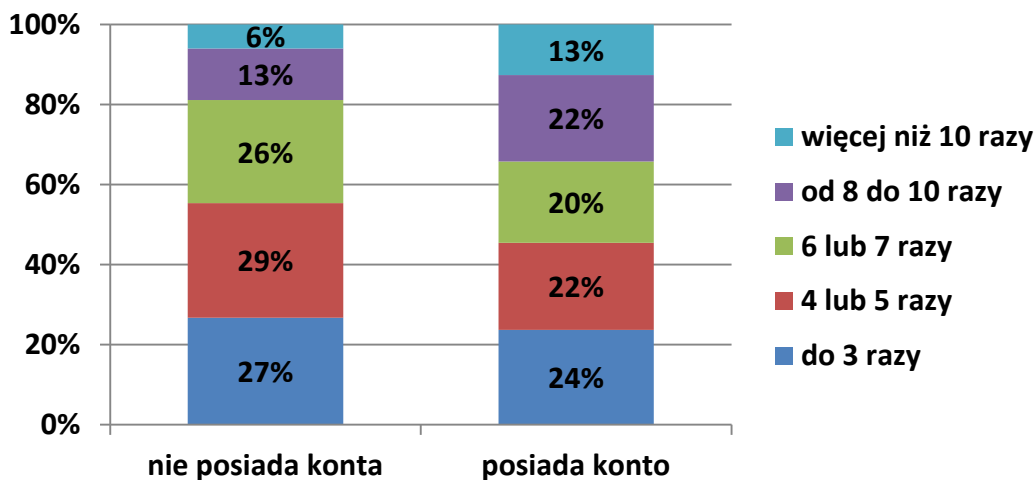
Wykres 106. Liczba płatności gotówką przez Polaków w ciągu tygodnia

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=944. 56 respondentów z 1000 odmówiło odpowiedzi na te pytanie.

Osoby posiadające konto osobiste wykonują więcej płatności gotówkowych niż osoby, które nie posiadają konta osobistego. Wśród osób płacących gotówką w tygodniu 8 lub więcej razy było 35% posiadaczy rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych, w porównaniu do 19% osób, które nie posiadały rachunków.

Wykres 107. Liczba płatności gotówką przez Polaków w tygodniu w zależności od posiadania konta osobistego

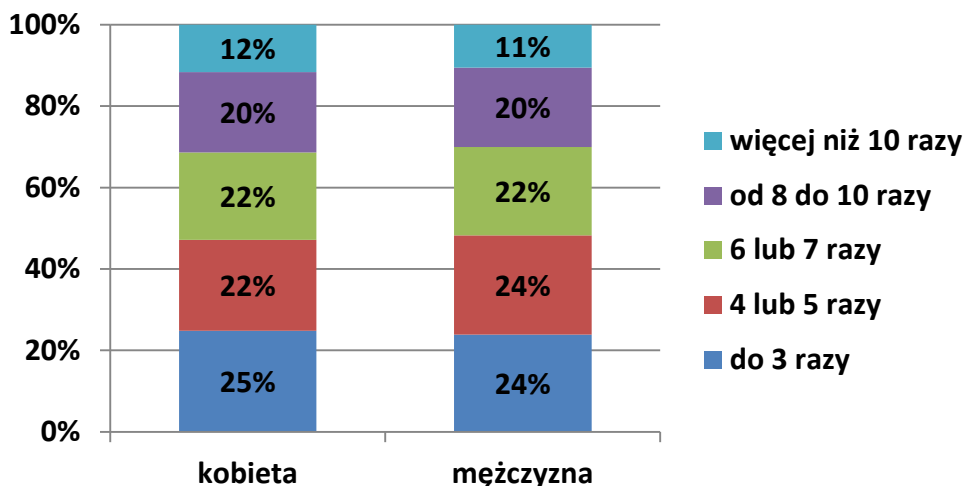

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=944. 56 respondentów odmówiło odpowiedzi na te pytanie.

6.1.2. Wyniki szczegółowe według cech respondentów

W badaniu nie zanotowano zróżnicowania pomiędzy liczbą płatności gotówkowych wykonywanych przez kobiety i mężczyzn.

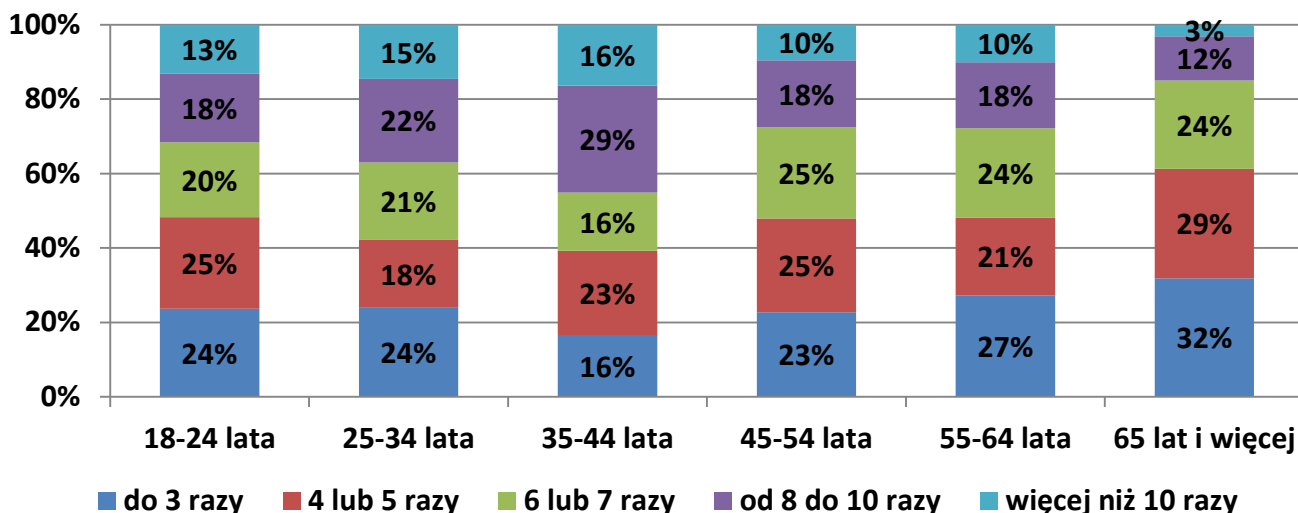
Wykres 108. Liczba płatności gotówką przez Polaków w tygodniu w zależności od płci

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=944. 56 respondentów odmówiło odpowiedzi na te pytanie.

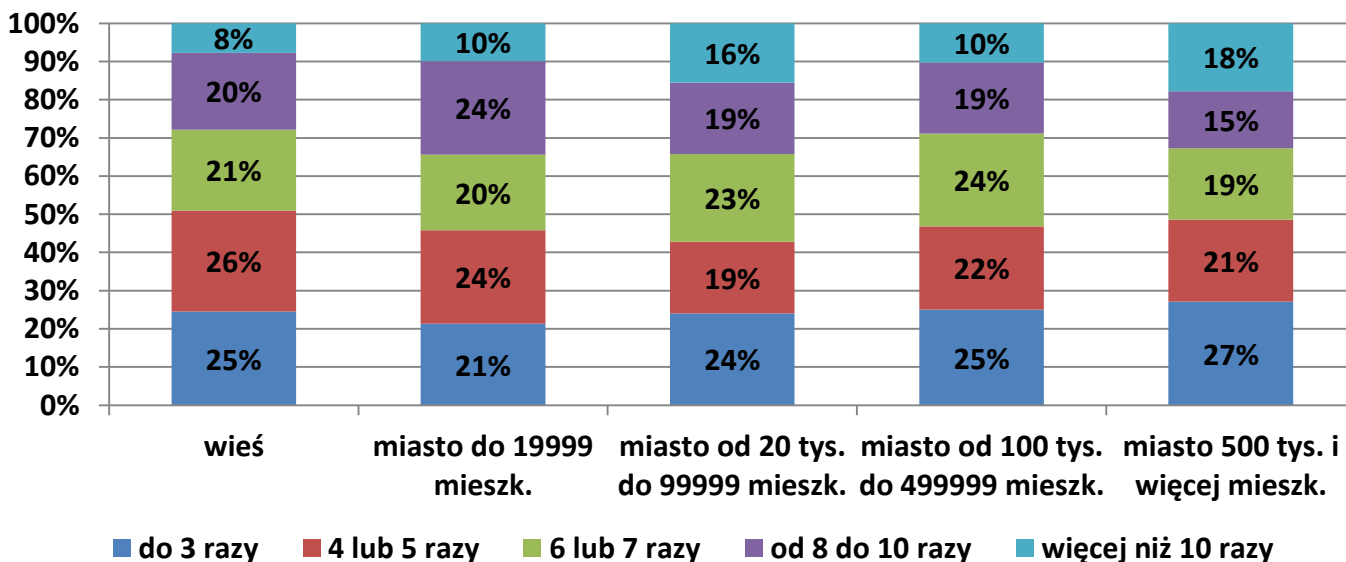
Przeciętnie najczęściej gotówką płacili osoby w wieku 35-44 lat i z większych miast.

Wykres 109. Liczba płatności gotówką przez Polaków w tygodniu w zależności od wieku

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=944. 56 respondentów odmówiło odpowiedzi na te pytanie.

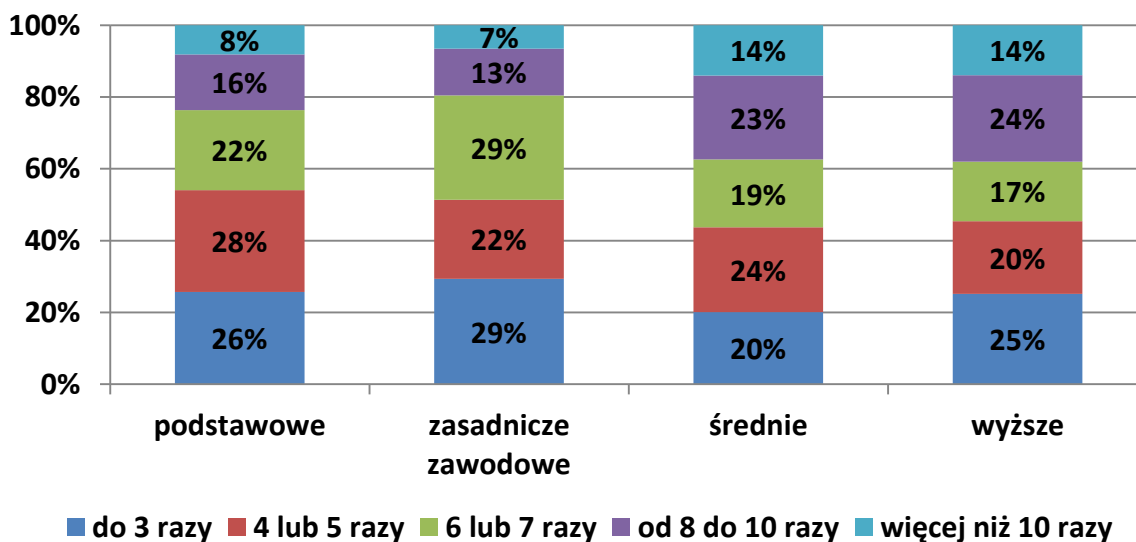
Wykres 110. Liczba płatności gotówką przez Polaków w tygodniu w zależności od wielkości miejsca zamieszkania

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=944. 56 respondentów odmówiło odpowiedzi na te pytanie.

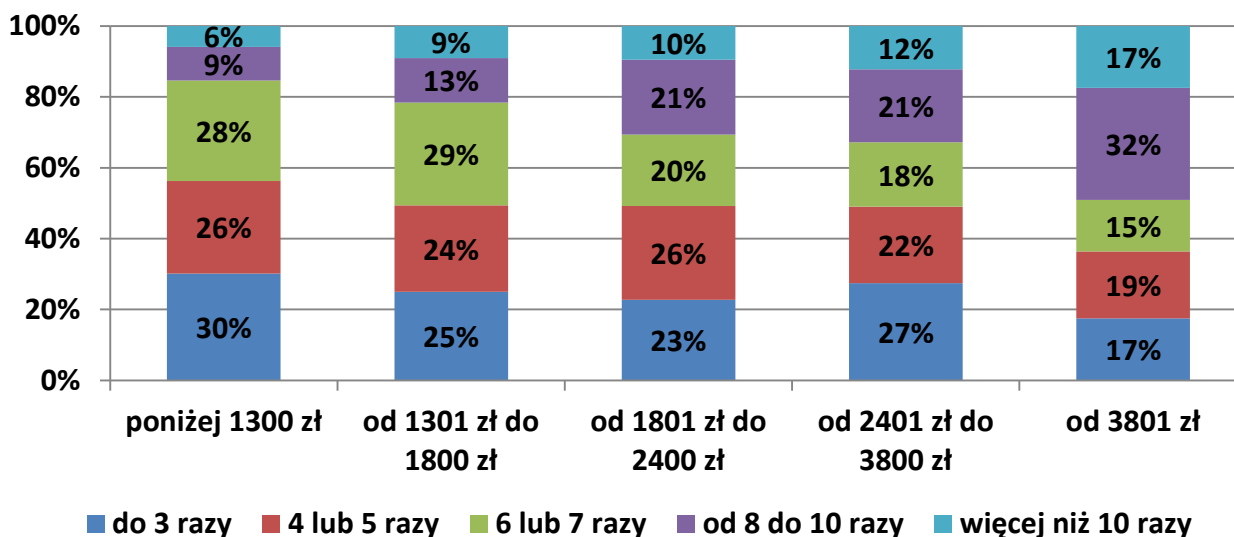
Więcej niż 7 płatności gotówkowych w tygodniu najczęściej wykonywali Polacy z wykształceniem średnim lub wyższym oraz o najwyższych dochodach.

Wykres 111. Liczba płatności gotówką przez Polaków w tygodniu w zależności od wykształcenia

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=944. 56 respondentów odmówiło odpowiedzi na te pytanie.

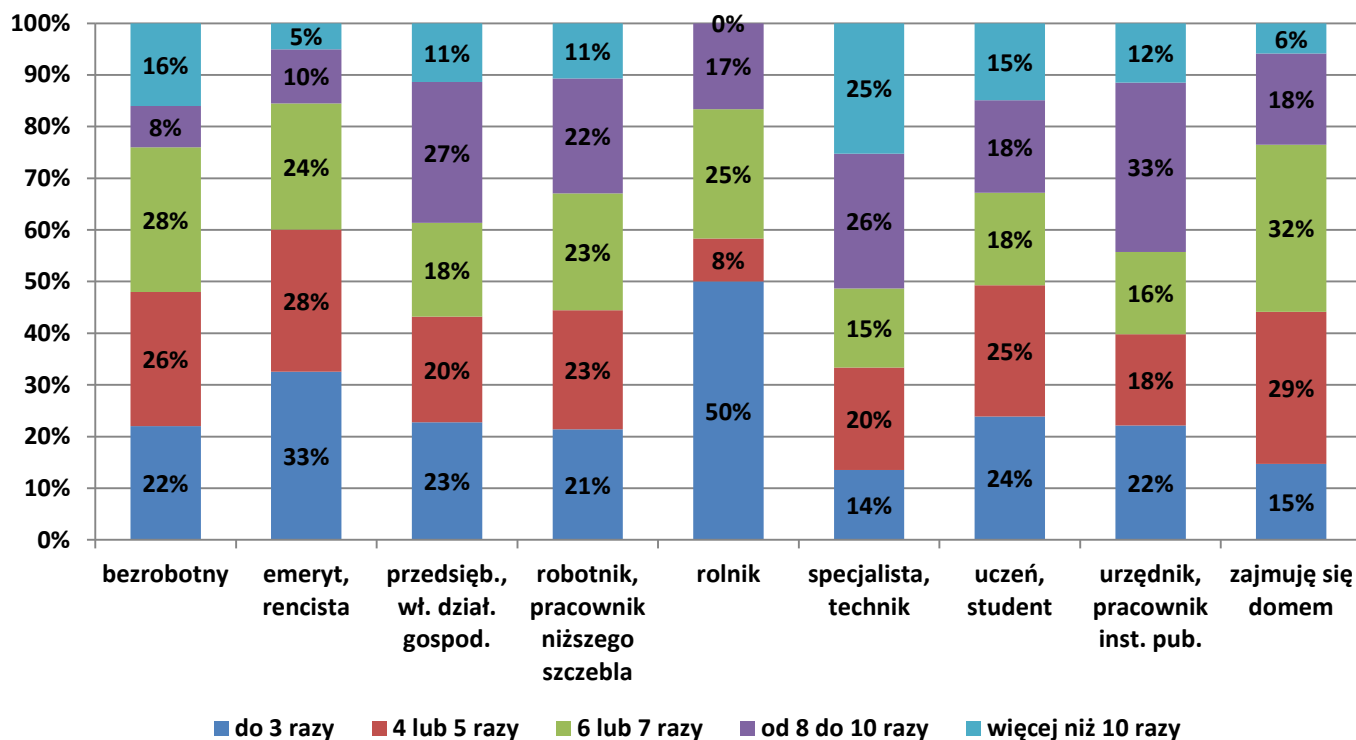
Wykres 112. Liczba płatności gotówką przez Polaków w tygodniu w zależności od dochodów netto gospodarstwa domowego

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=944. 56 respondentów odmówiło odpowiedzi na te pytanie.

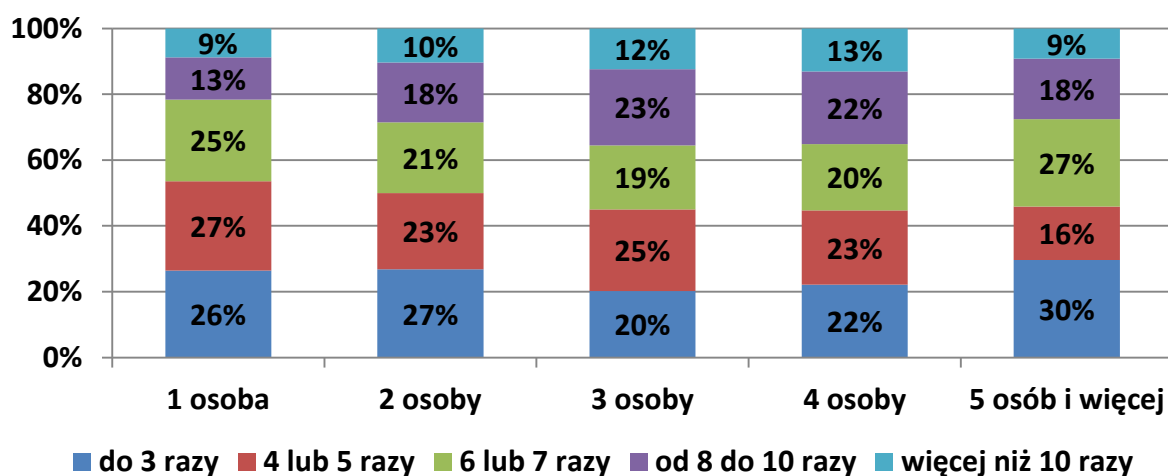
Największą liczbę płatności gotówką w tygodniu wykonywali specjaliści i technicy. Rzadko w tygodniu ogólnie płacą rolnicy, emeryci i renciści.

Wykres 113. Liczba płatności gotówką przez Polaków w tygodniu w zależności od sytuacji społeczno-zawodowej

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=944. 56 respondentów odmówiło odpowiedzi na te pytanie.

Wykres 114. Liczba płatności gotówką przez Polaków w tygodniu w zależności od liczby osób w gospodarstwie domowym

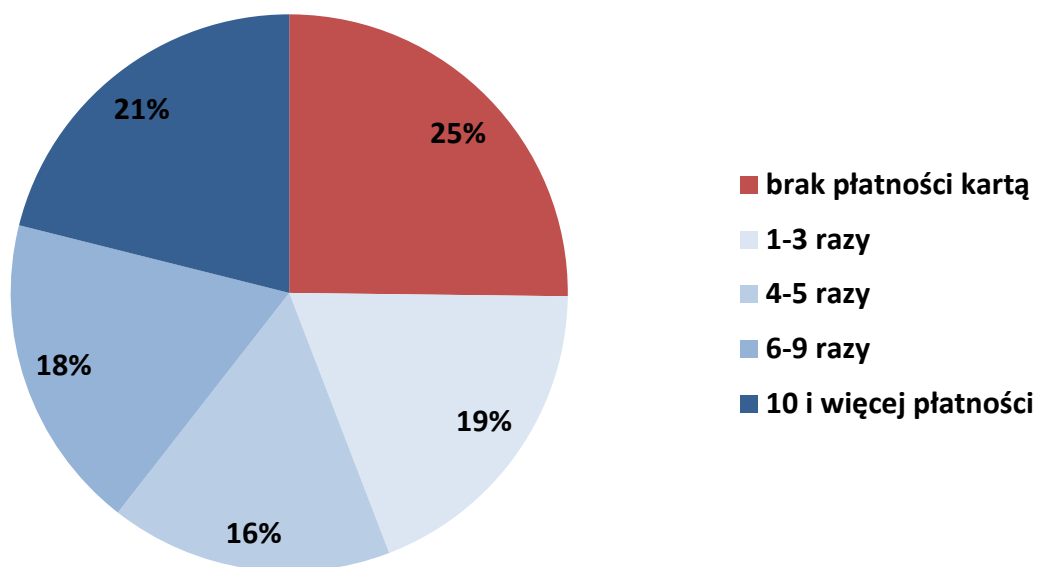
Źródło: badanie i obliczenia własne, n=944. 56 respondentów odmówiło odpowiedzi na te pytanie.

6.2. Liczba płatności kartami przez Polaków w miesiącu

6.2.1. Wyniki ogólne

Jedna czwarta Polaków posiadających kartę płatniczą nie wykonała w ciągu ostatniego miesiąca żadnej płatności kartą płatniczą, ani w punkcie handlowo-usługowym, ani w Internecie. 19% posiadaczy kart płaciło kartą od 1 do 3 razy. 21% posiadaczy kart wykonuje 10 lub więcej płatności kartą miesięcznie.

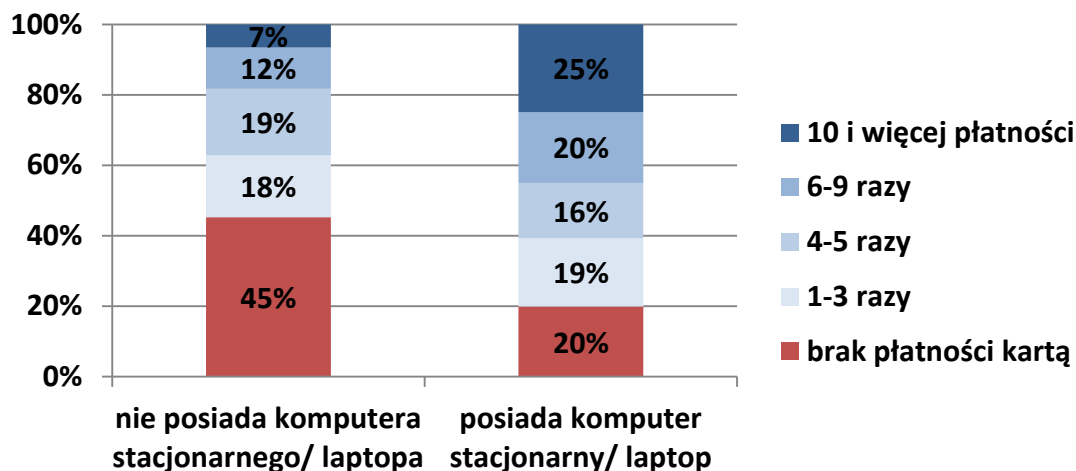
Wykres 115. Liczba płatności kartami w miesiącu przez posiadaczy kart płatniczych

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=659, posiadacze kart płatniczych.

Polacy z komputerem stacjonarnym lub laptopem zdecydowanie częściej płacili kartami w sklepach niż osoby, które nie mają tego typu sprzętu.

Wykres 116. Liczba płatności kartami w miesiącu przez posiadaczy kart płatniczych w zależności od posiadania komputera

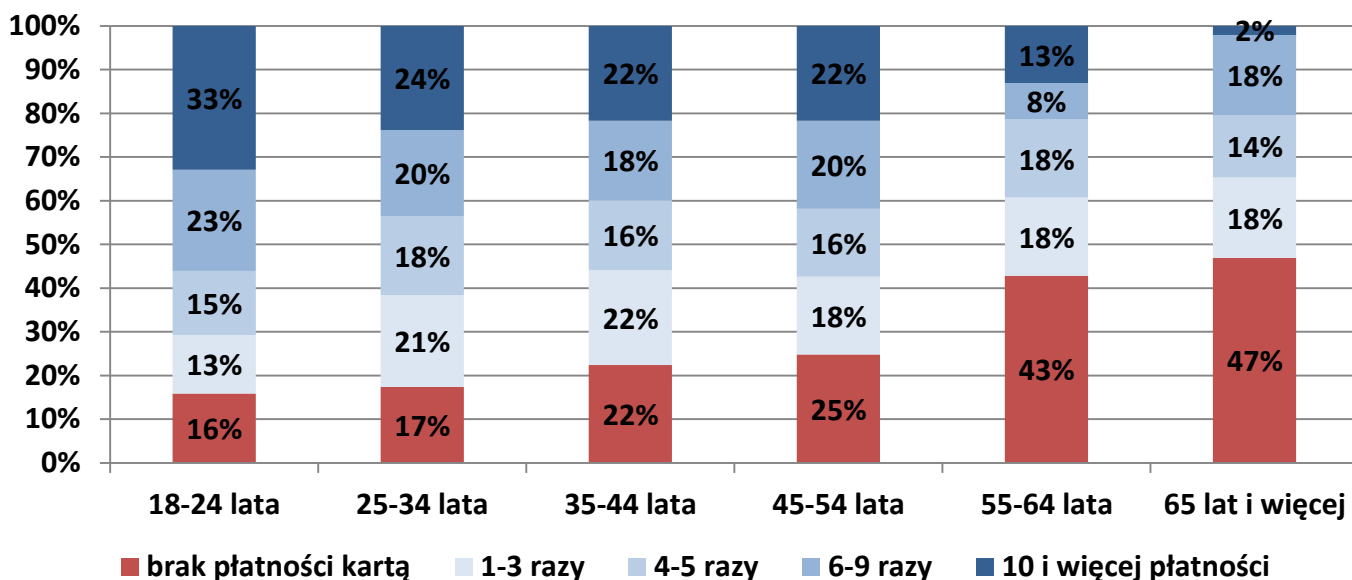

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=659, posiadacze kart płatniczych.

6.2.2. Wyniki szczegółowe według cech posiadaczy kart płatniczych

Najintensywniej z kart korzystają najmłodsi Polacy. Aż 56% osób od 18 do 24 roku życia płaci kartą miesięcznie 6 i więcej razy. Zaledwie 16% osób we wspomnianej grupie wiekowej nie płaciło kartami w porównaniu do 47% wśród osób w wieku 65 lat i więcej.

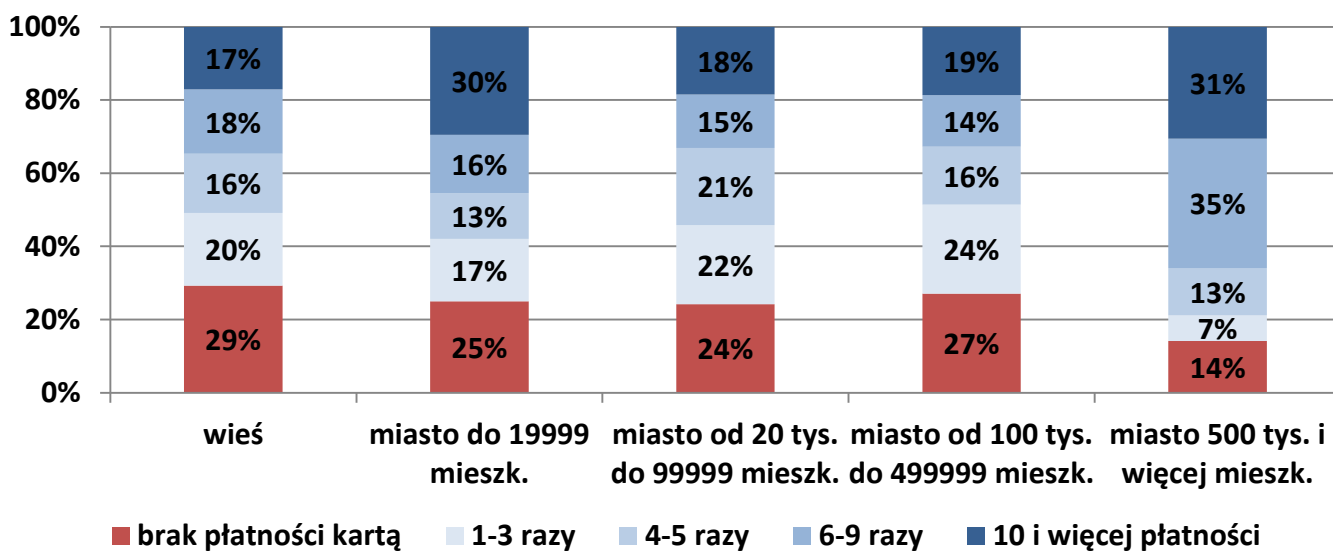
Wykres 117. Liczba płatności kartami w miesiącu w zależności od wieku

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=659, posiadacze kart płatniczych.

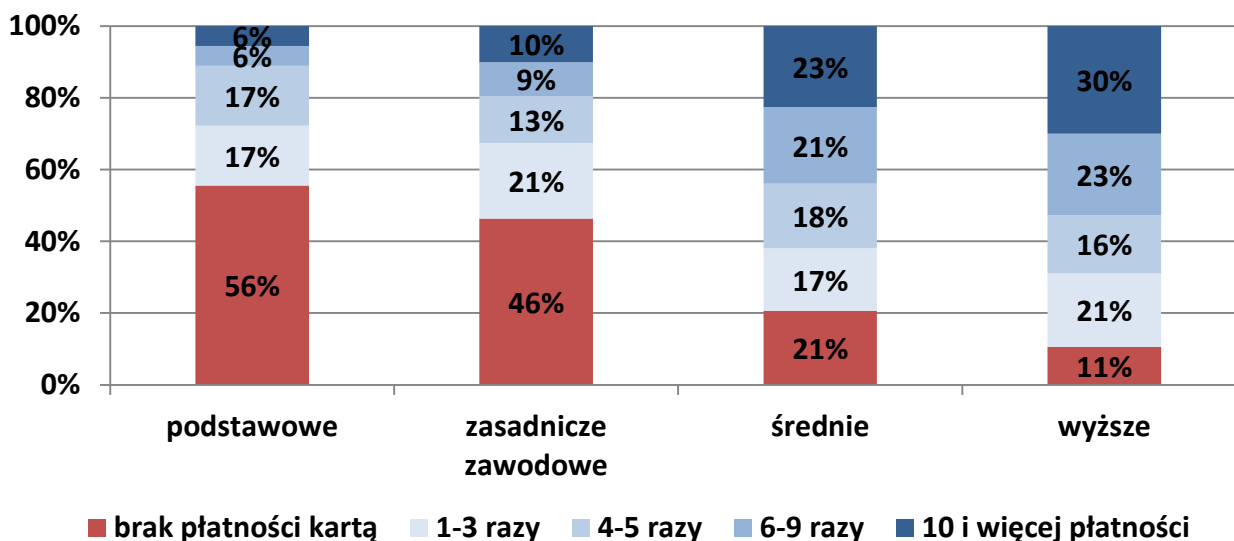
Intensywnie z kart płatniczych korzystają również osoby zamieszkujące miasta od pół miliona mieszkańców oraz z wykształceniem wyższym. Wśród osób z wykształceniem podstawowym, pomimo posiadania kart płatniczych, aż 56% respondentów nie płaciło kartą w ostatnim miesiącu.

Wykres 118. Liczba płatności kartami w miesiącu w zależności od miejsca zamieszkania

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=659, posiadacze kart płatniczych.

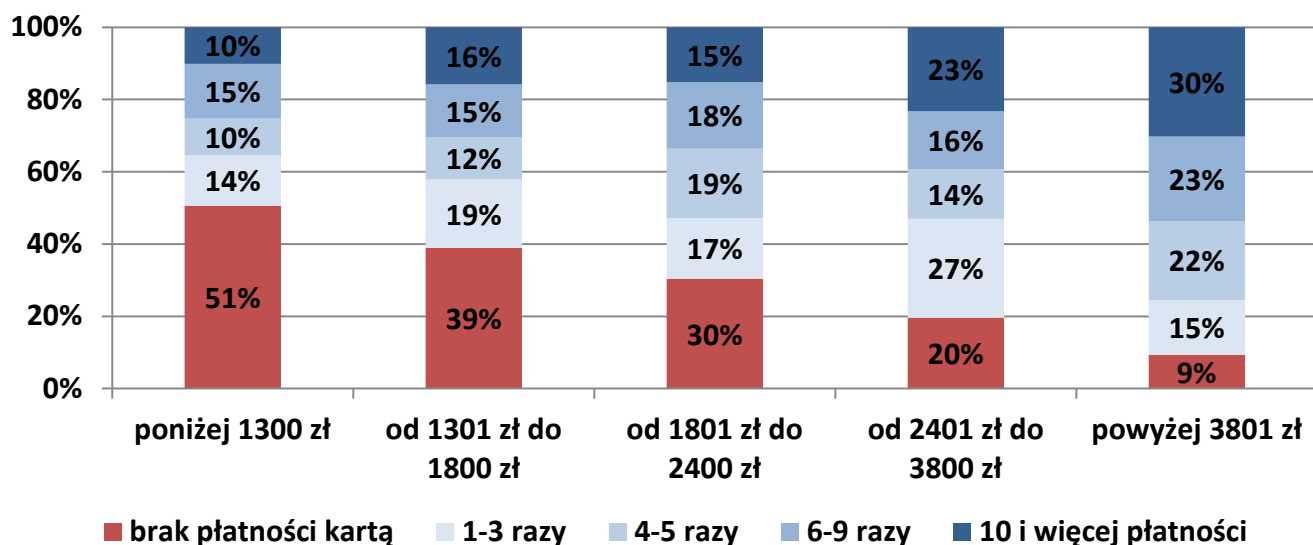
Wykres 119. Liczba płatności kartami w miesiącu w zależności od wykształcenia

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=659, posiadacze kart płatniczych.

Kart nie używa również połowa osób z grupy Polaków o najniższych dochodach. Wysokie dochody znacznie wpływają na wyższą częstotliwość korzystania z kart płatniczych.

Wykres 120. Liczba płatności kartami w miesiącu w zależności od dochodów netto w gospodarstwie domowym

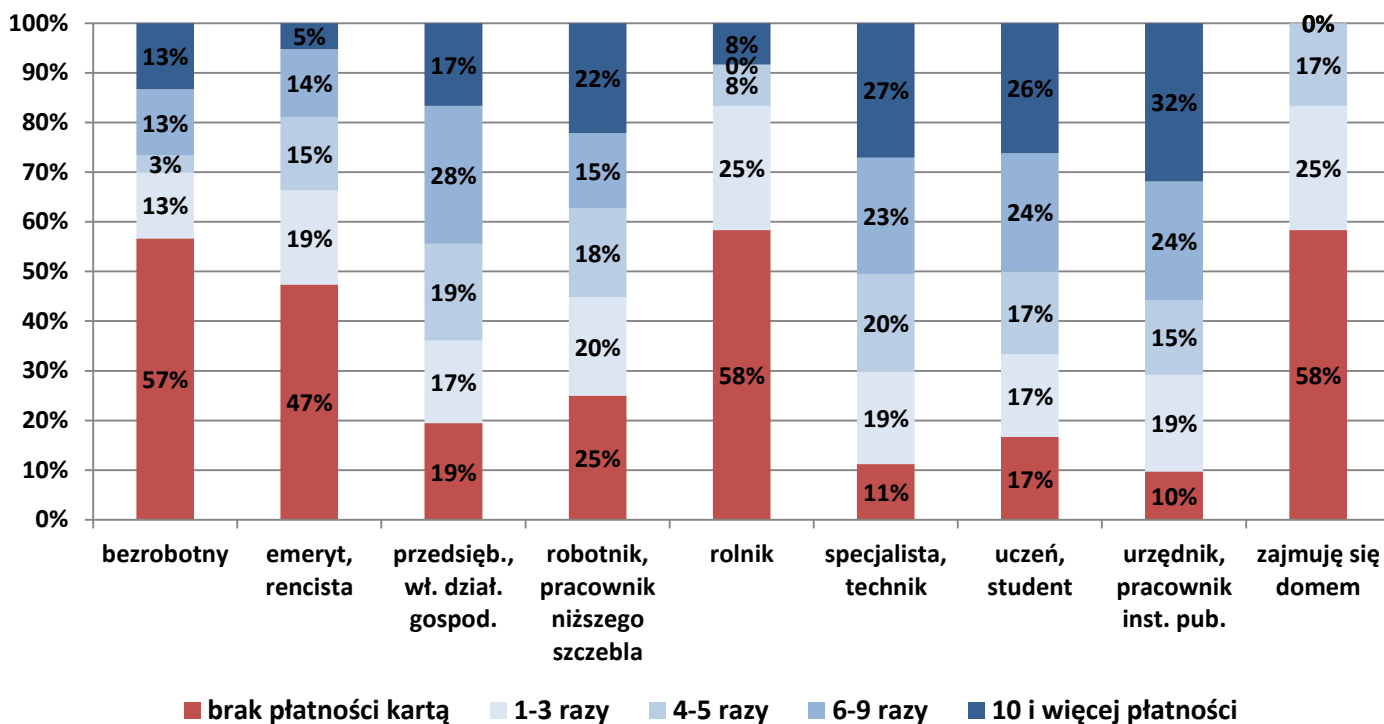

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=659, posiadacze kart płatniczych.

Najintensywniej z kart płatniczych korzystali urzędnicy, pracownicy instytucji publicznych, specjaliści i technicy oraz uczniowie i studenci, najmniej zaś osoby zajmujące się domem oraz rolnicy.

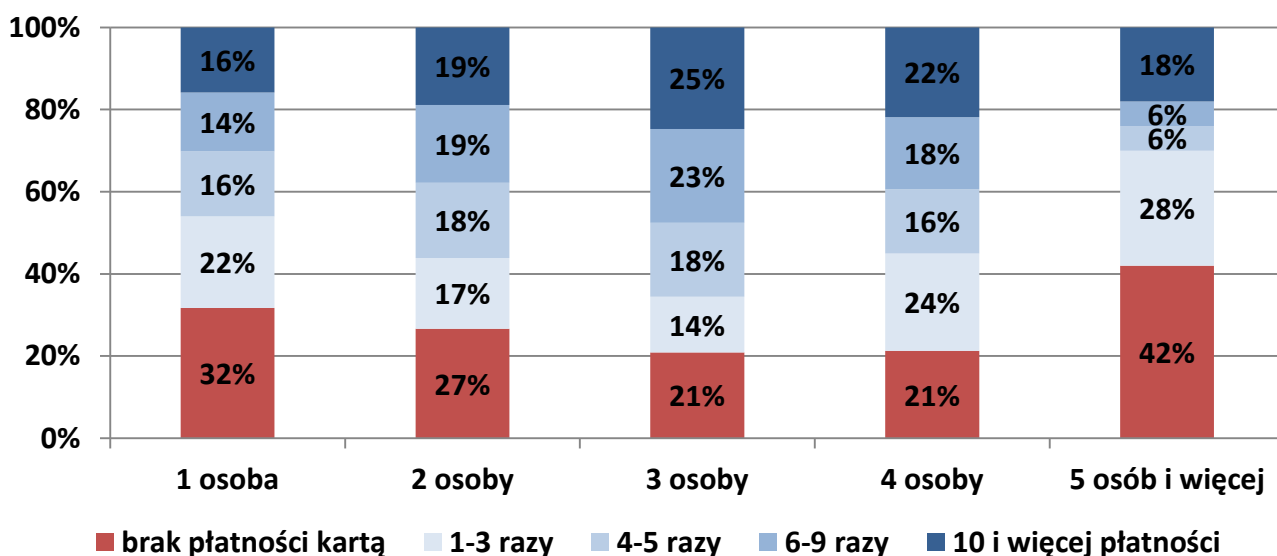
Najintensywniej z kart korzystały osoby będące członkami trzyosobowych gospodarstw domowych.

Wykres 121. Liczba płatności kartami w miesiącu w zależności od dochodów netto w zależności od sytuacji społeczno-zawodowej

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=659, posiadacze kart płatniczych.

Wykres 122. Liczba płatności kartami w miesiącu w zależności od liczby osób w gospodarstwie domowym

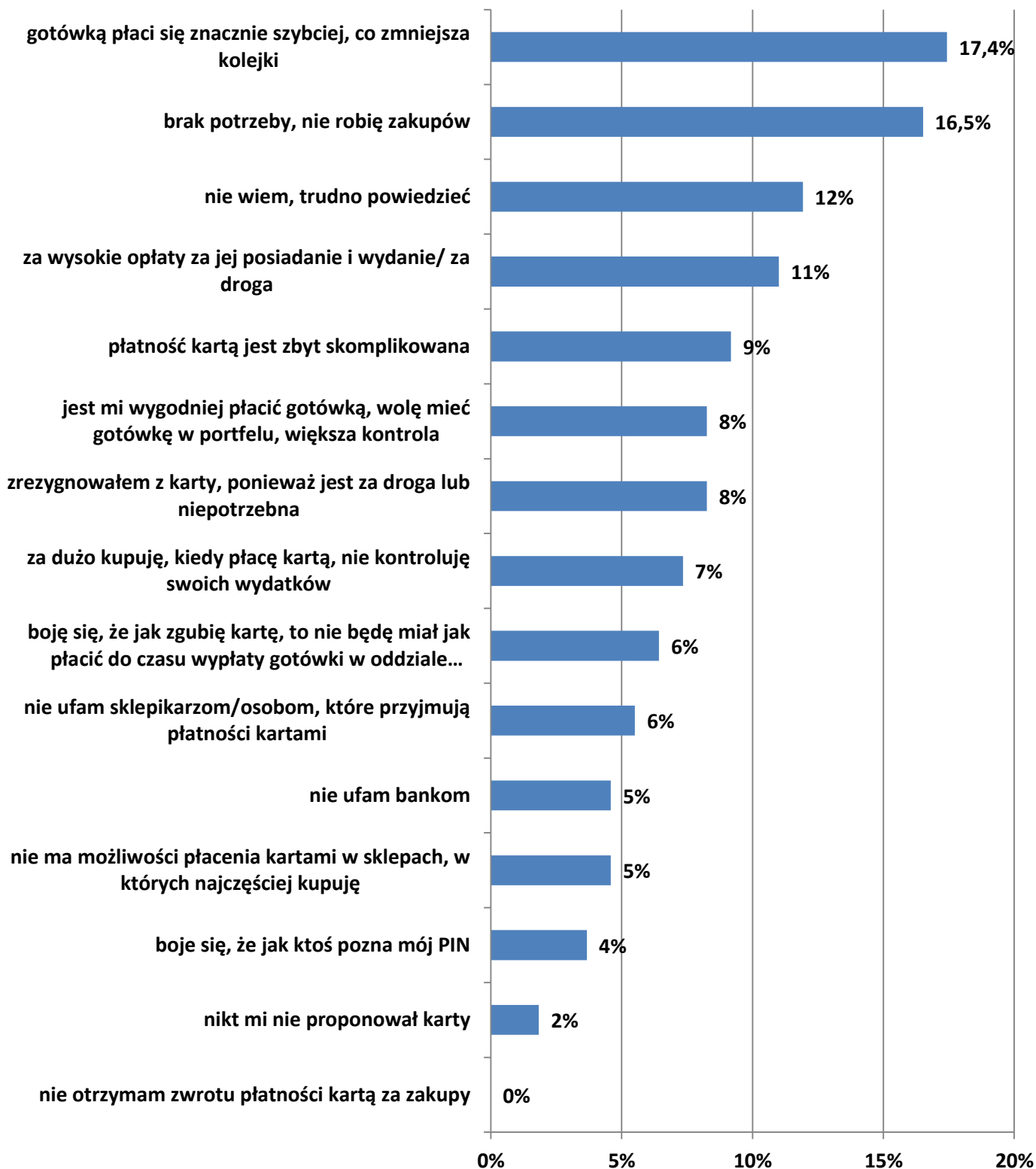
Źródło: badanie i obliczenia własne, n=659, posiadacze kart płatniczych.

7. Przyczyny nieposiadania i niepłacenia kartami płatniczymi oraz stymulanty płacenia kartami płatniczymi przez Polaków

Jako najważniejsze przyczyny nieposiadania kart płatniczych, Polacy, którzy równocześnie posiadali konto osobiste/ROR, wskazali, że gotówką płaci się znacznie szybciej, co zmniejsza kolejki (17%) oraz że nie mają potrzeby posiadania karty płatniczej lub nie robią zakupów (17%). Kolejne przyczyny to za wysokie opłaty za posiadanie i wydanie karty (11%) oraz wskazanie, że płatność kartą jest zbyt skomplikowana (9%).

Zaledwie 5% osób posiadających rachunek oszczędnościowo - rozliczeniowy wskazało, że nie posiada karty płatniczej, ponieważ nie ma możliwości płacenia kartami w sklepach, w których najczęściej kupują.

Wykres 123. Przyczyny nieposiadania karty płatniczej wśród posiadaczy kont osobistych/ ROR

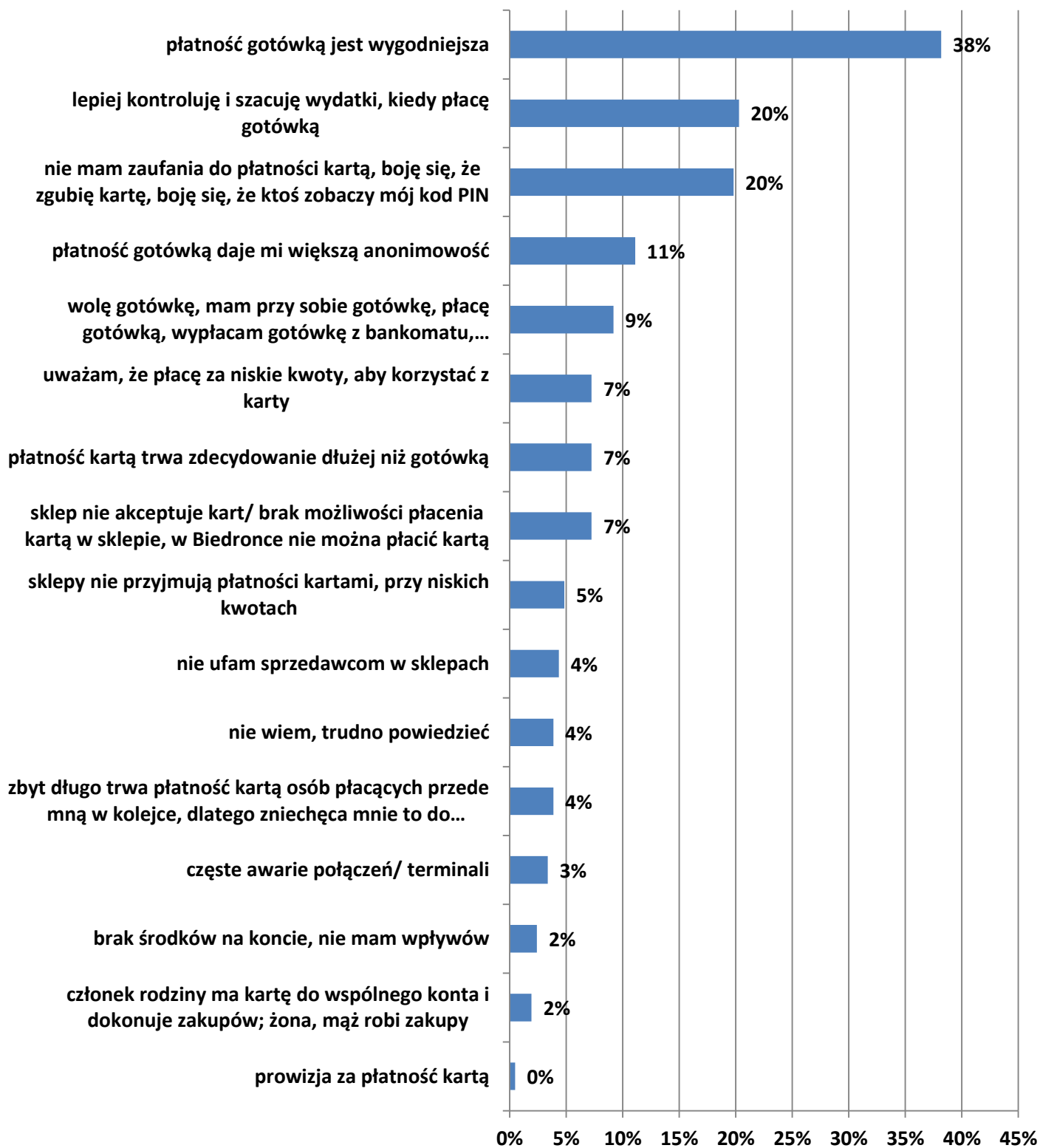

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=109. Odpowiedzi osób posiadających konto osobiste/ ROR, ale nieposiadające karty płatniczej. Podawanie jednej odpowiedzi, ale niektórzy respondenci podawali dwie.

Na kolejnym wykresie przedstawiono przyczyny niepłatania kartą przez posiadaczy kart płatniczych. Wśród osób, które posiadają kartę płatniczą, ale nią nie płacą, pięć najczęstszych przyczyn niepłatania kartą to: płatność gotówką jest wygodniejsza (38% wskazań), lepsza kontrola i szacowanie wydatków przy zapłacie gotówką (20%), brak zaufania do płatności kartą oraz obawa, że karta zostanie zgubiona lub że ktoś pozna kod PIN (20%), twierdzenie, że płatność gotówką daje większą anonimowość (11%) i preferencja dla gotówki (9%).

Zaledwie 7% Polaków, którzy mają karty płatnicze, ale nimi nie płacą, wskazała, że przyczyną jest brak akceptacji kart płatniczych w sklepach. Część respondentów wskazała również na nazwę największej sieci handlowej w Polsce, w której nie można płacić kartą.

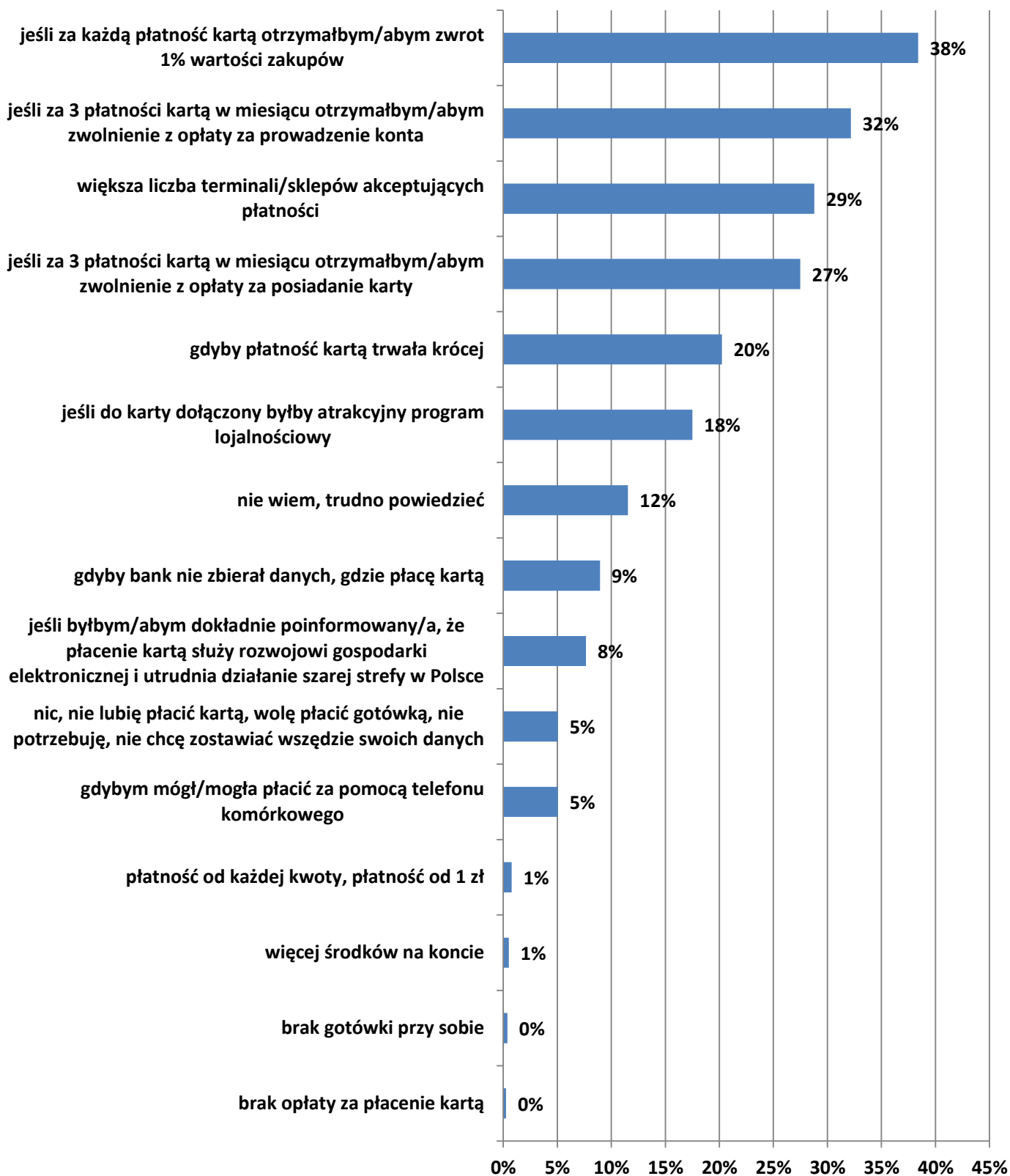
Wykres 124. Przyczyny niepłatności kartą przez posiadaczy kart płatniczych, którzy nie płacą kartami

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=207, wielokrotny wybór. Możliwych kilka odpowiedzi.

Dla posiadaczy kont osobistych najważniejszymi stymulantami płacenia lub częstszego płacenia kartami płatniczymi są: możliwość zwrotu 1% zakupów za każdą płatność kartą (wskazanie przez 38% odpowiedniej grupy respondentów w wielokrotnym wyborze), zwolnienie z opłaty za prowadzenie konta za 3 płatności kartą w miesiącu (32%), większa liczba terminali i sklepów akceptujących karty (29%) i zwolnienie z opłaty za posiadanie karty za 3 płatności kartą w miesiącu (27%). Dla 20% respondentów do płacenia lub częstszego płacenia kartą skłoniłoby przyspieszenie płatności kartą płatniczą.

Wykres 125. Najważniejsze stymulatory płacenia lub częstszego płacenia kartami płatniczymi wśród posiadaczy kont osobistych

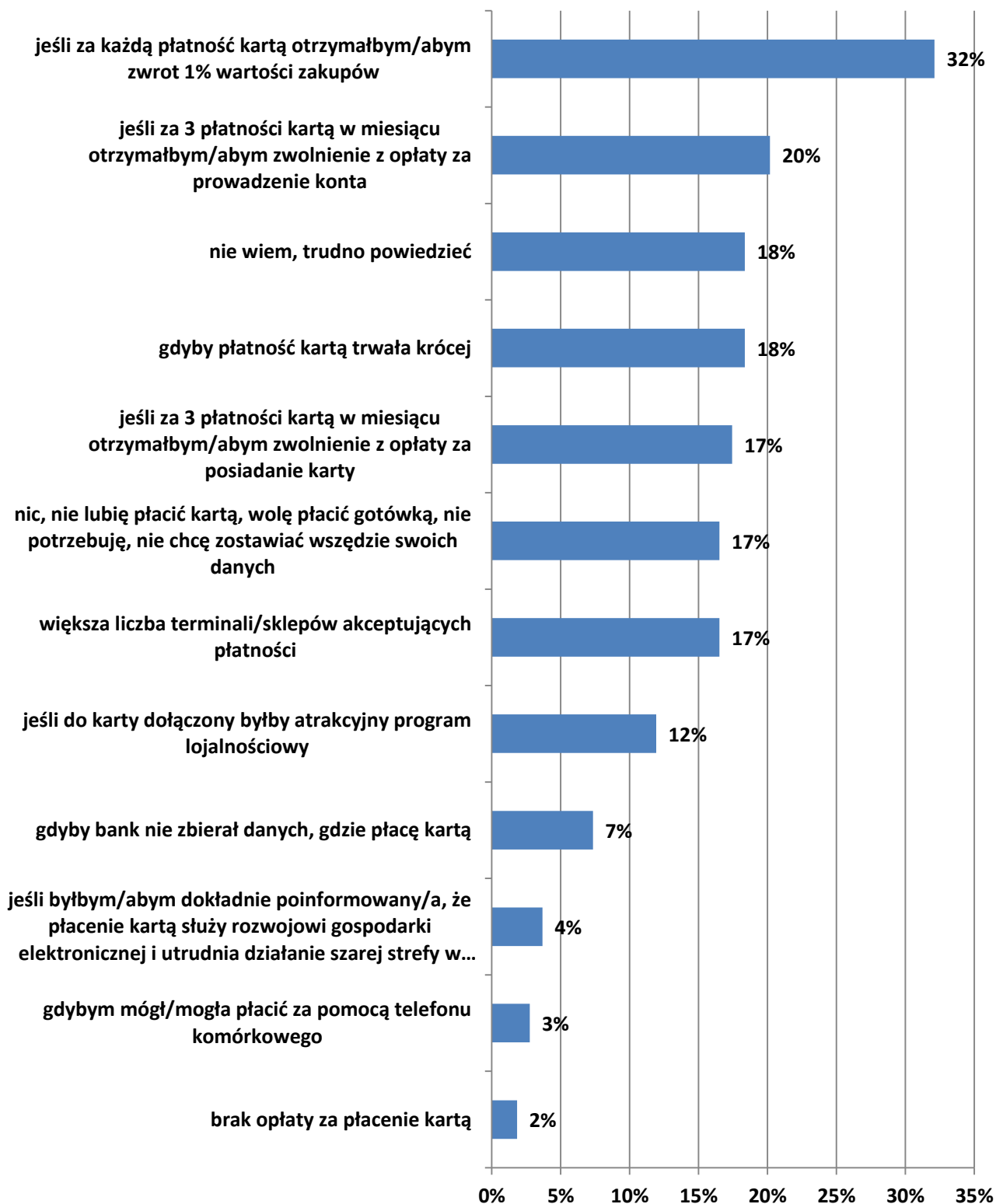
Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771, wielokrotny wybór. Maksymalnie 3 odpowiedzi.

Na dwóch kolejnych wykresach zaprezentowano odpowiedzi odpowiednio określonych grup Polaków posiadających rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy.

Dla osób mających konto osobiste, ale nieposiadających karty płatniczej, tj. dla 14% respondentów, najważniejszymi stymulantami płacenia kartami płatniczymi są możliwość zwrotu 1% wartości zakupów za każdą płatność kartą (dla 32% odpowiadających przy wielokrotnym wyborze), zwolnienie z opłat za prowadzenie konta lub posiadanie karty płatniczej za wykonanie trzech płatności kartą (odpowiednio 20 i 17%) oraz szybsza płatność kartą (18%).

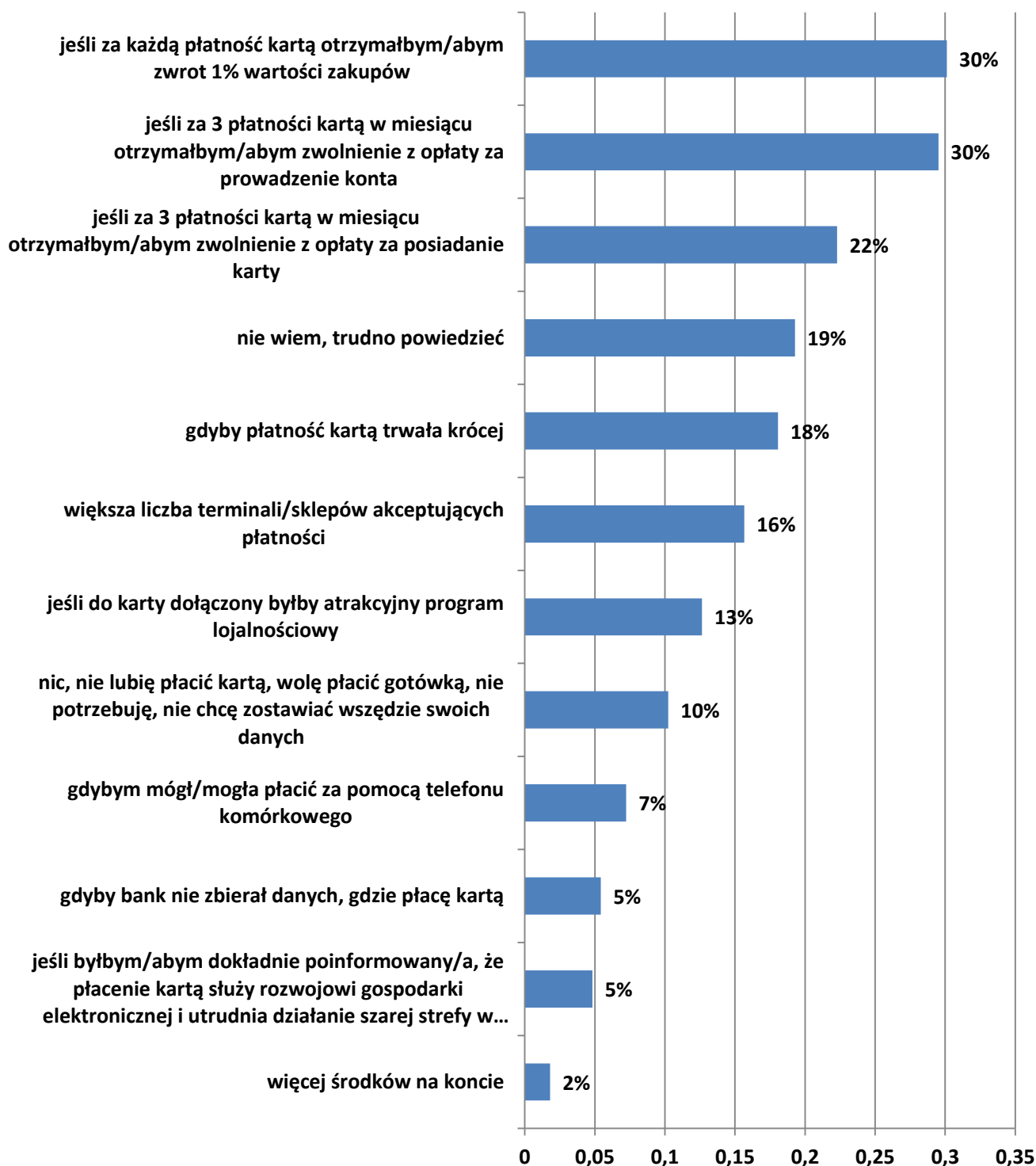
Wśród osób mających konto osobiste lub kartę płatniczą, ale niepłacących kartą w ostatnim miesiącu, najważniejszymi stymulantami płacenia lub częstszego płacenia kartami są: możliwość zwrotu 1% wartości zakupów (dla 30% respondentów przy wielokrotnym wyborze) i zwolnienie z opłaty za konto lub kartę za wykonanie 3 płatności kartą (odpowiednio 30% i 22%).

Wykres 126. Najważniejsze stymulanty płacenia kartami płatniczymi wśród osób mających konto osobiste i nieposiadających karty płatniczej

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=109, wielokrotny wybór. Maksymalnie 3 odpowiedzi.

Wykres 127. Najważniejsze stymulanty płacenia lub częstszego płacenia kartami płatniczymi wśród osób mających konto osobiste i kartę płatniczą, ale niepłacących kartą w ostatnim miesiącu

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=166, wielokrotny wybór. Maksymalnie 3 odpowiedzi.

8. Struktura sposobów płatności Polaków

8.1. Ogólna struktura sposobów płatności Polaków

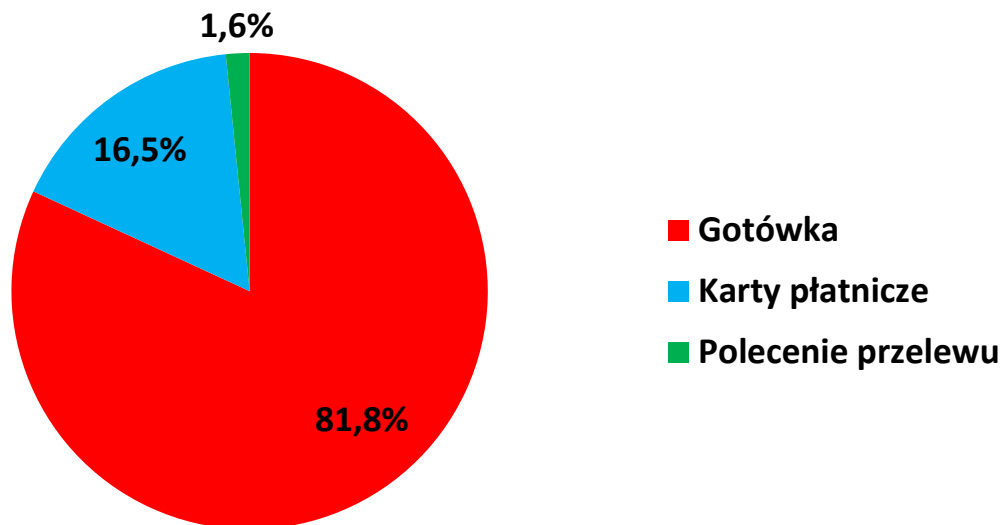
W 81,8% przypadków Polacy dokonywali płatności gotówką za wszelkie płatności detaliczne. Ponadto, 16,6% transakcji wykonywanych było kartami płatniczymi, natomiast 1,6% poleceniem przelewu.

W badaniu ujmowane jest polecenie przelewy, ponieważ jest to najczęstszy sposób płatności w sklepach internetowych i na aukcjach internetowych. Handel elektroniczny, według różnych szacunków, stanowi również do paru procent handlu detalicznego. Przelewy są również akceptowane przez tradycyjne sklepy, które prowadzą także działalność sprzedaży przez internet. Przelewy są także używane w płatnościach pomiędzy osobami fizycznymi. Dzienniczek płatności nie ujmował płatności masowych, czyli płatności na przykład za energię, wodę, telefon, internet.

Tabela 3. Szczegółowa ilościowa struktura sposobów płatności Polaków (w %)

Sposób zapłaty	Udział		
Gotówka	81,8%	Płatność kartami	Udział
Płatność/ karta zbliżeniowa	0,5%	Płatność/ k. zbliże.	3%
Karta debetowa	15,0%	Karta debetowa	91%
Karta kredytowa	1,0%	Karta kredytowa	6%
Przelew	1,6%	Razem	100%
Telefon komórkowy	0,0%		
Kredyt ratalny	0,0%		
Razem	100%		

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060 transakcji. W badaniu, jeśli respondent dokładnie nie wiedział, jakiego typu ma kartę płatniczą, to zazwyczaj deklarował, że jest to karta debetowa do rachunku bankowego.

Wykres 128. Ilościowa struktura sposobów płatności Polaków (w %)

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060 płatności.

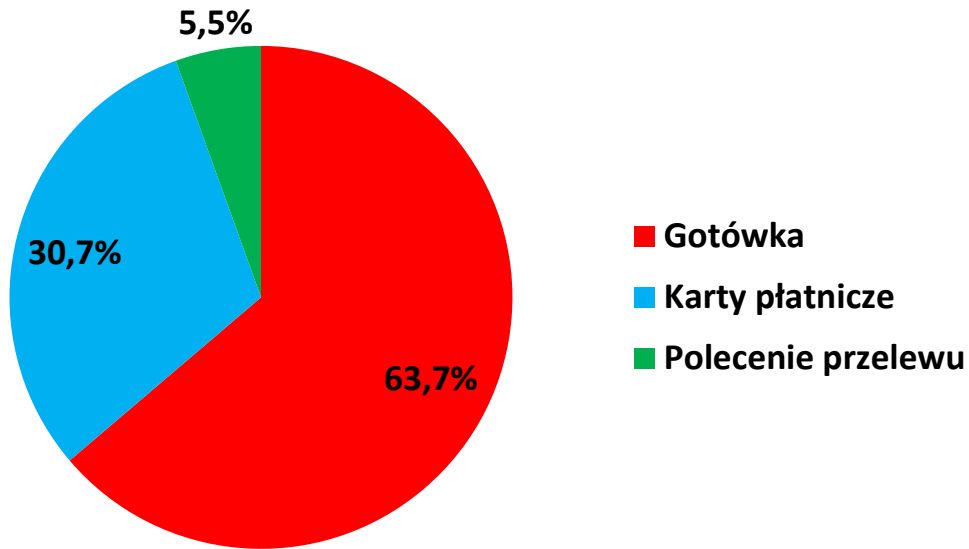
W ujęciu wartościowym udział gotówki wynosił prawie 64%, kartami prawie 31%, a poleceniem przelewu 5,5%. Udział pozostałych instrumentów płatniczych, podobnie jak w ujęciu ilościowym, był marginalny.

Tabela 4. Szczegółowa wartościowa struktura sposobów płatności Polaków (w %)

Sposób zapłaty	Udział	Płatność kartami	Udział
Gotówka	63,7%	Płatność/ k. zbliże.	1%
Płatność/ karta zbliżeniowa	0,2%	Karta debetowa	91%
Karta debetowa	28,0%	Karta kredytowa	8%
Karta kredytowa	2,5%	Razem	100%
Przelew	5,5%		
Telefon komórkowy	0,0%		
Kredyt ratalny	0,1%		
Razem	100%		

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060 płatności.

Wykres 129. Wartościowa struktura sposobów płatności Polaków (w %)

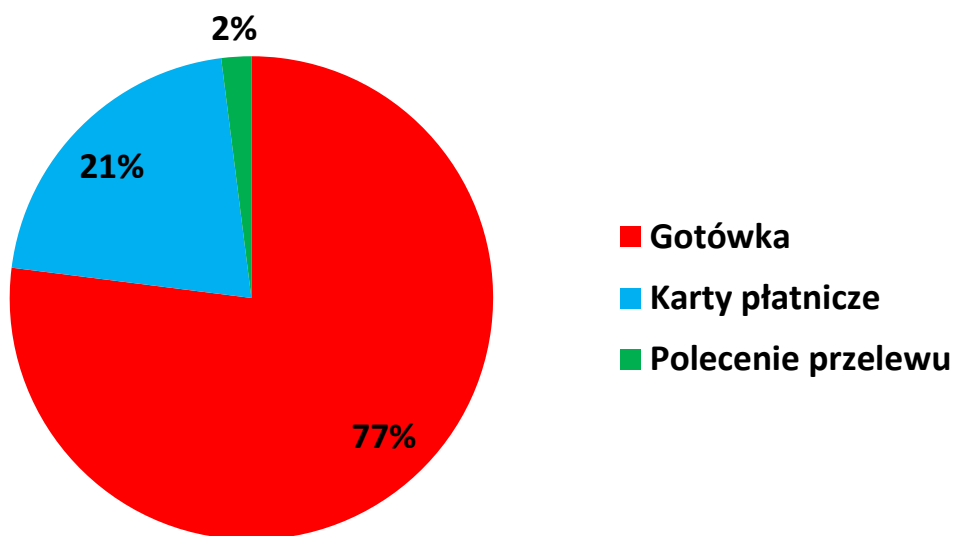

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060 płatności.

8.2. Struktura sposobów płatności Polaków posiadających konto osobiste

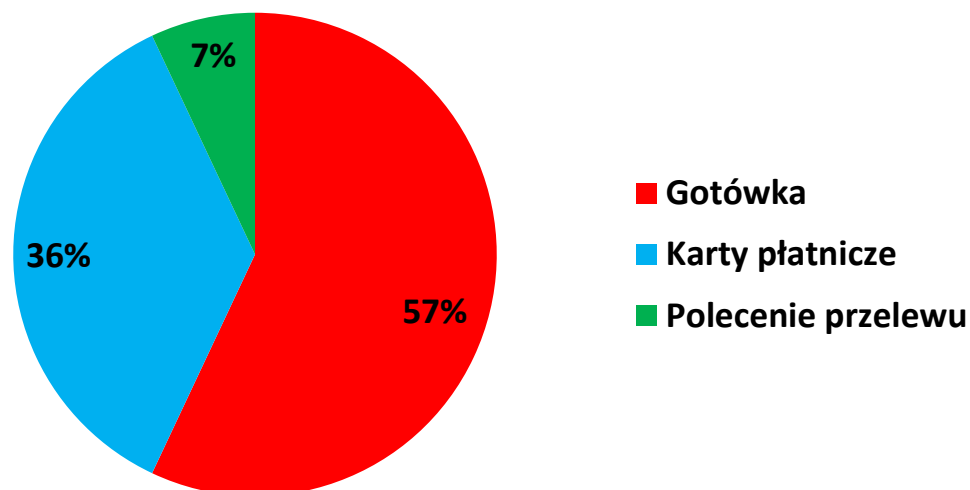
Posiadanie rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego istotnie wpływa na zwyczaję płatnicze Polaków. Bez względu na to, czy korzysta się z konta osobistego, czy też nie, oraz bez względu na to, czy ktoś ma kartę płatniczą, czy też nie, to wzrasta udział płatności bezgotówkowych. Polacy, którzy posiadają kartę płatniczą, 21% transakcji wykonują kartami, a 2% przelewem. Wartościowo udział płatności bezgotówkowych wynosi 43%.

Wykres 130. Ilościowa struktura sposobów płatności Polaków posiadających rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=4052 płatności.

Wykres 131. Wartościowa struktura sposobów płatności Polaków posiadających rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy

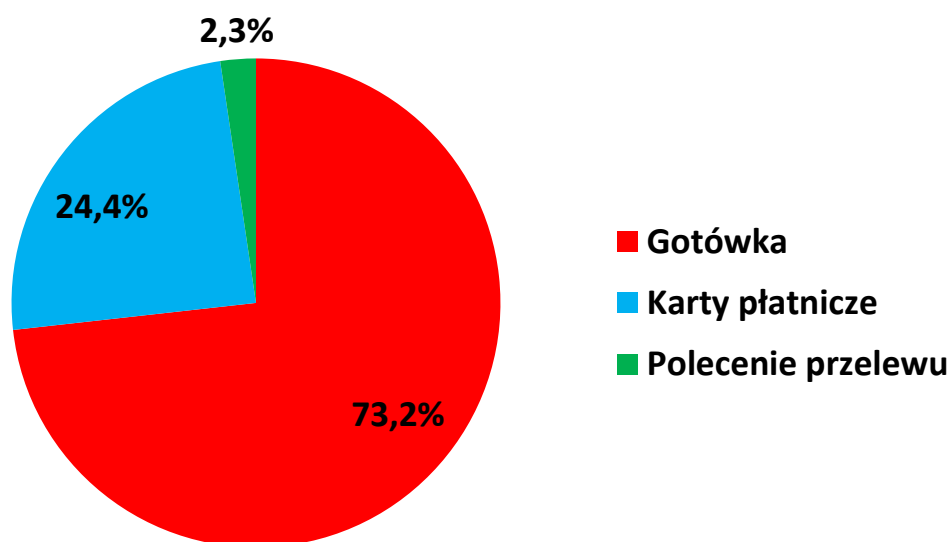

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=4052 płatności.

8.3. Struktura sposobów płatności Polaków korzystających z kart

Struktura sposobów płatności Polaków istotnie zmienia się, jeśli weźmiemy pod uwagę jedynie osoby, które korzystają z kart płatniczych. W przypadku ilościowej struktury udział kart płatniczych rośnie do 24%, polecenia przelewu wynosi 2%, natomiast udział transakcji gotówkowych spada do 73%.

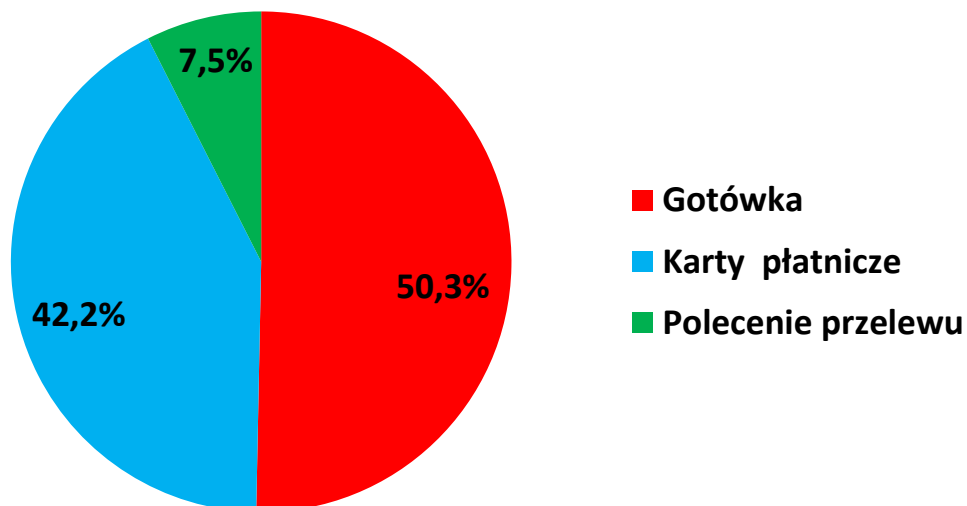
Wykres 132. Ilościowa struktura sposobów płatności Polaków korzystających z kart płatniczych

Źródło: badanie i obliczenia własne. N=3415 płatności.

W przypadku wartościowej struktury płatności wykonywanych przez respondentów korzystających z kart udział gotówki wynosi 50%. Znacznie natomiast rośnie udział płatności kartami (do 42%) i poleceniami przelewu (do 7,5%).

Wykres 133. Wartościowa struktura sposobów płatności Polaków korzystających z kart płatniczych

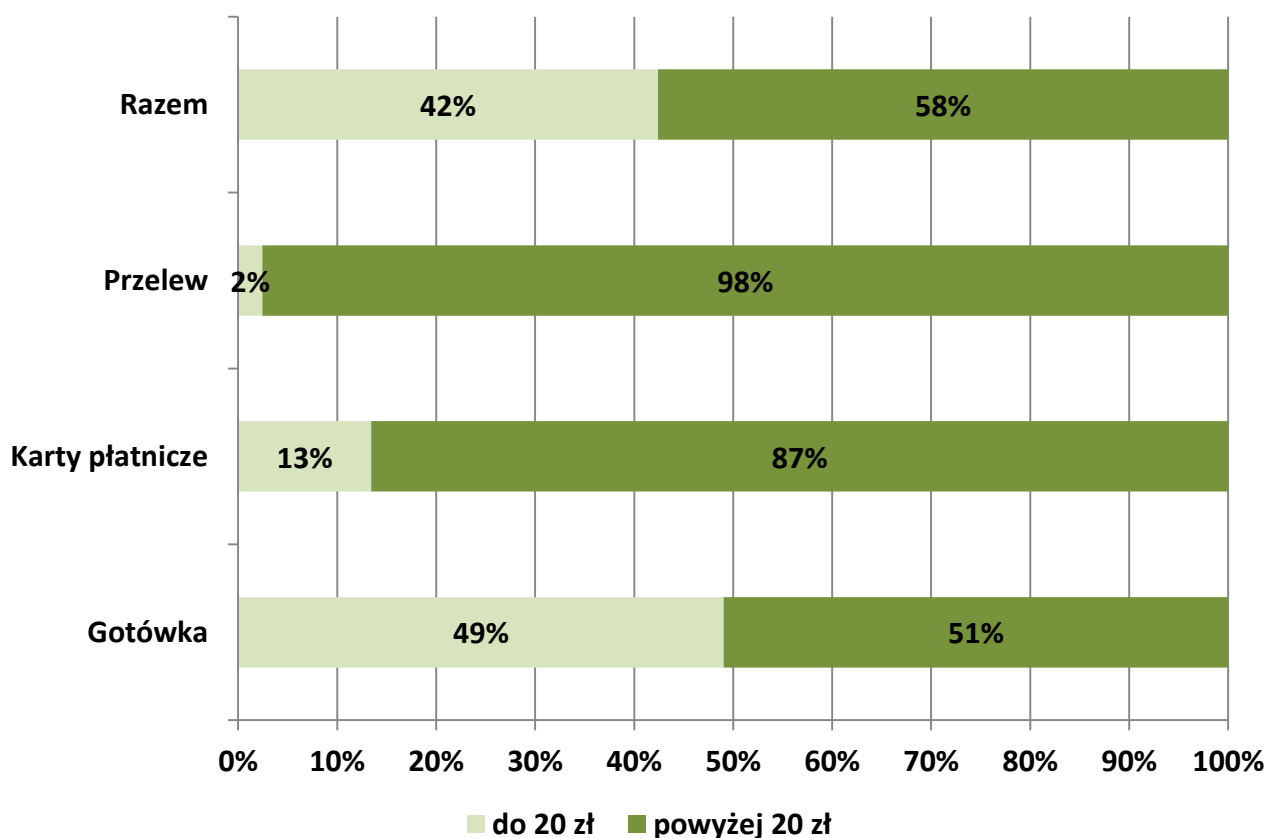
Źródło: badanie i obliczenia własne. N=3415 płatności.

8.4. Szczegółowa struktura płatności Polaków z progiem 20 zł i 200 zł

8.4.1. Struktura płatności z progiem 20 zł

Mikropłatności, czyli płatności do 20 zł, stanowią 42% liczby wszystkich płatności detalicznych Polaków. W przypadku gotówki niemal połowa płatności detalicznych jest o wartości do 20 zł. Tylko 13% transakcji kartami płatniczymi jest o wartości do 20 zł. Prawie wszystkie płatności poleceniem przelewu mają wartość większą niż 20 zł.

Wykres 134. Struktura ilościowa sposobów płatności Polaków w zależności od sposobu płatności i wartości płatności do 20 zł lub powyżej tej kwoty

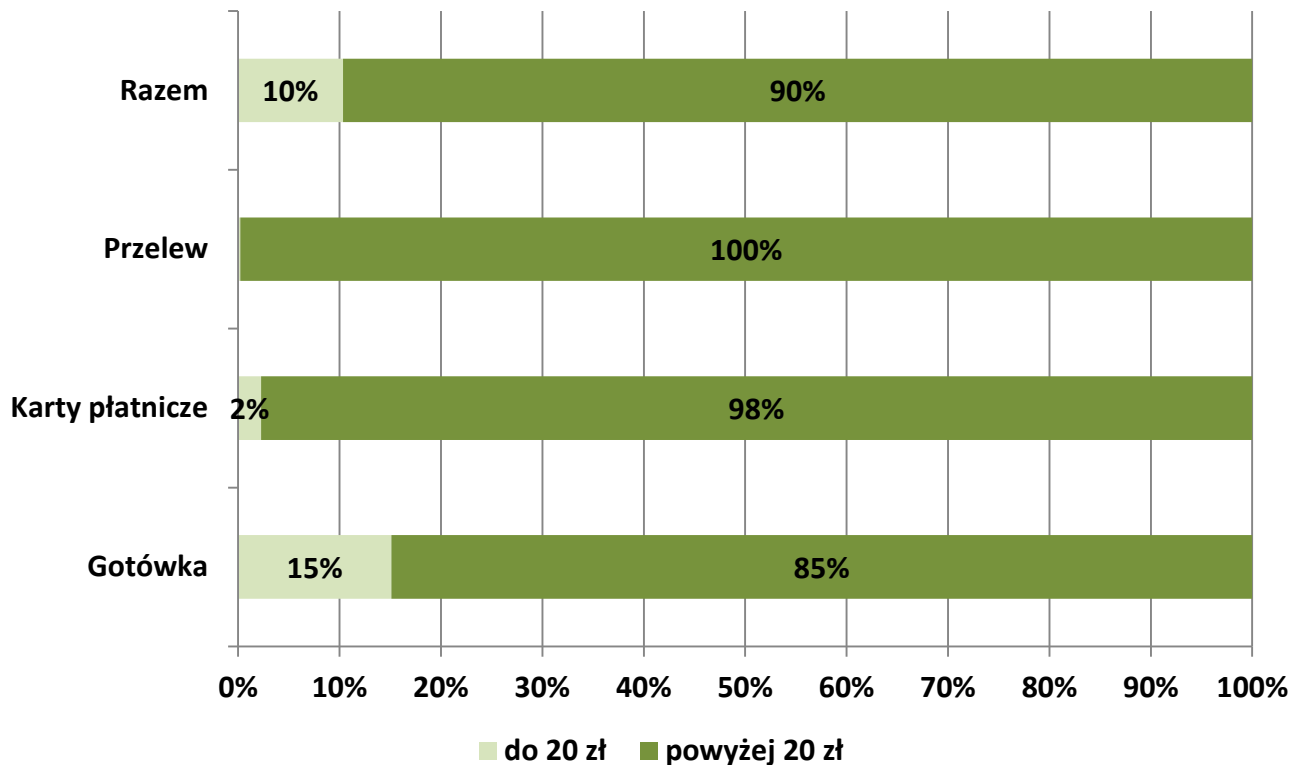

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060.

W strukturze wartościowej mikropłatności mają czterokrotnie niższy udział niż w strukturze ilościowej, gdyż odpowiadają za zaledwie 10% wartości wszystkich płatności detalicznych Polaków. Płatności gotówką do 20 zł mają 15% udział pod względem wartości.

Płatności do 20 zł kartami płatniczymi i przelewem są pod względem wartości minimalne lub niemal zerowe.

Wykres 135. Struktura wartościowa sposobów płatności Polaków w zależności od sposobu płatności i wartości płatności do 20 zł lub powyżej tej kwoty

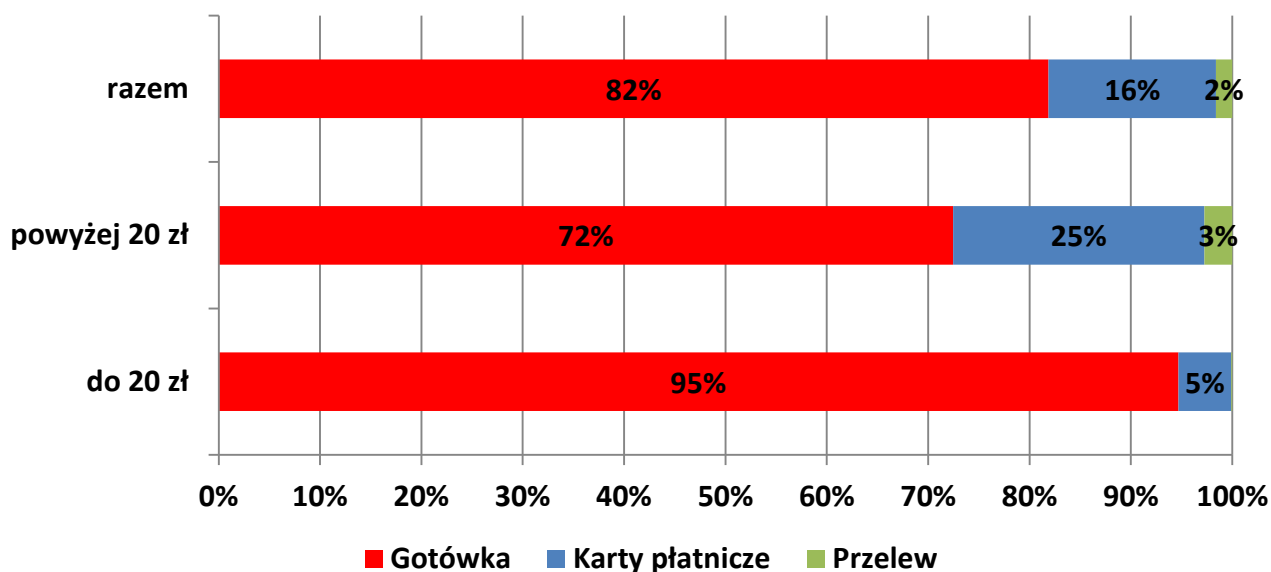

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060.

95% liczby płatności detalicznych Polaków do 20 zł jest dokonywana gotówką, natomiast w strukturze płatności powyżej 20 zł gotówką jest regulowane 72% płatności. Karty płatnicze używane są w zaledwie 5% transakcji do 20 zł oraz w 25% płatności powyżej 20 zł.

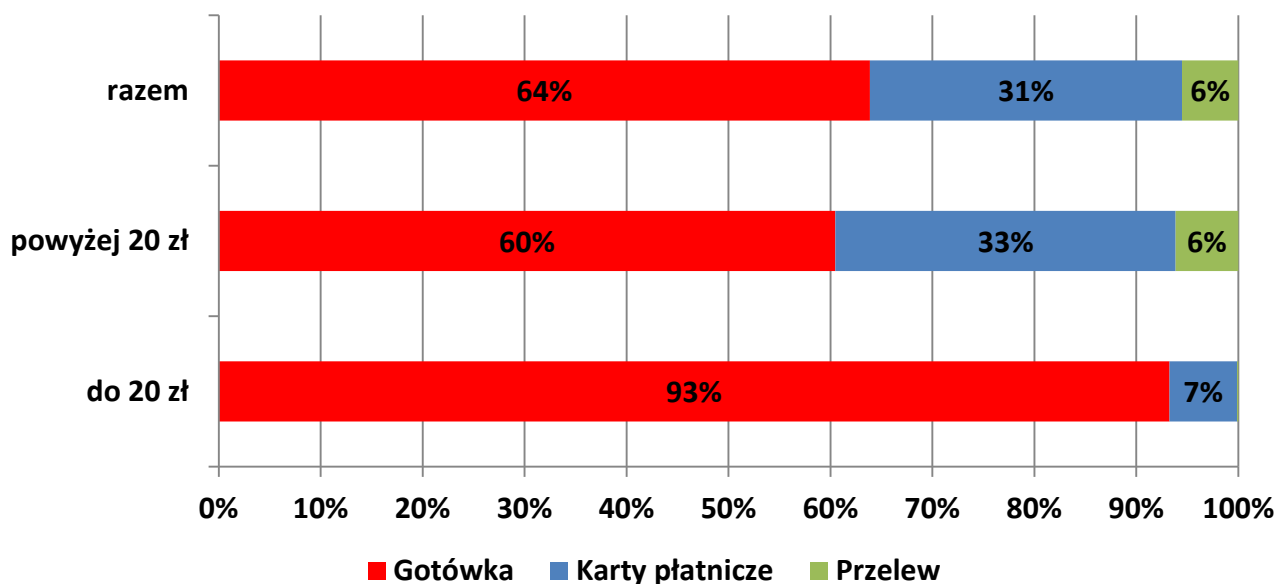
W ujęciu wartościowym 93% płatności do 20 zł jest wykonywana gotówką. W płatnościach powyżej 20 zł na gotówkę przypada 60%. Na karty płatnicze przypada z kolei tylko 7% płatności do 20 zł.

Wykres 136. Struktura ilościowa sposobów płatności Polaków w zależności od wartości płatności do lub powyżej 20 zł

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060.

Wykres 137. Struktura wartościowa sposobów płatności Polaków w zależności od wartości płatności do lub powyżej 20 zł

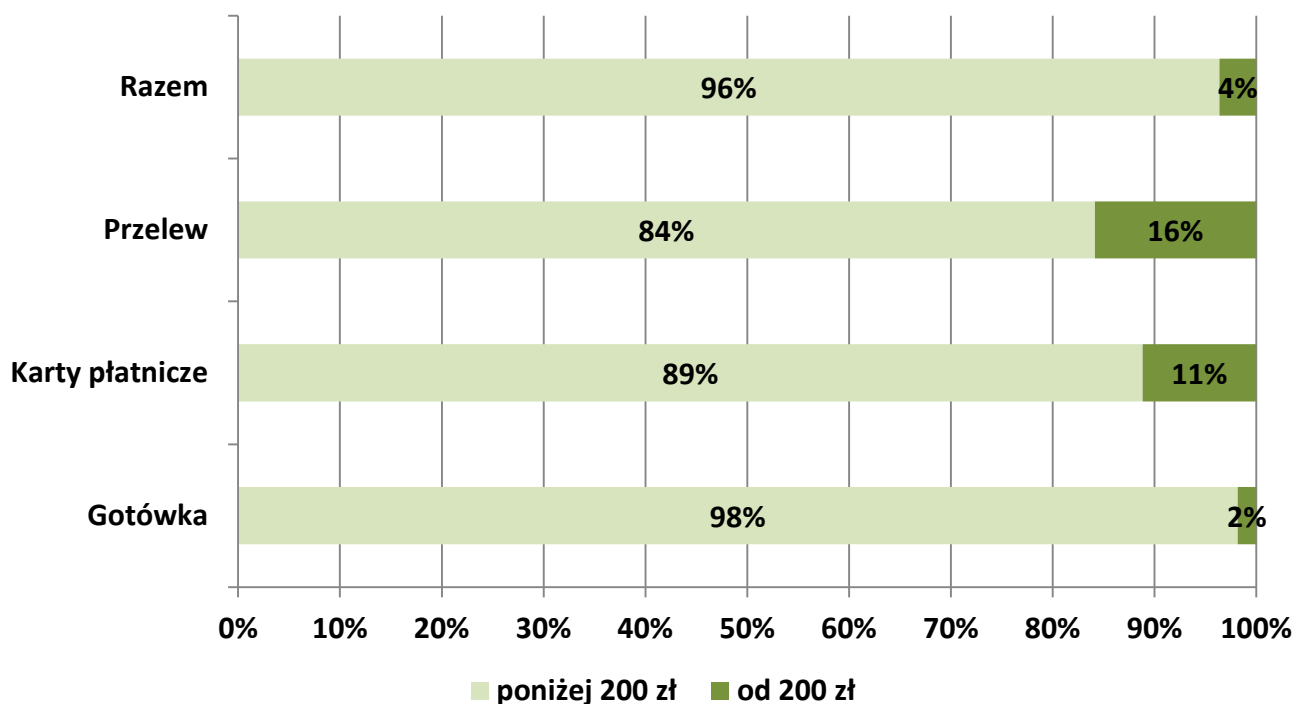
Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060.

8.4.2. Struktura płatności z progiem 200 zł

Dla potrzeb niniejszego badania wśród płatności detalicznych, obok mikropłatności, czyli płatności do 20 zł, przeanalizowano również płatności o wyższych kwotach, tj. powyżej 200 zł.

Rozpatrując wszystkie płatności detaliczne Polaków, 96% transakcji przypada na płatności poniżej 200 zł. Spośród wszystkich płatności gotówkowych na transakcje poniżej 200 zł przypada 98% liczby płatności. W przypadku przelewów udział płatności powyżej 200 zł wynosi 16%.

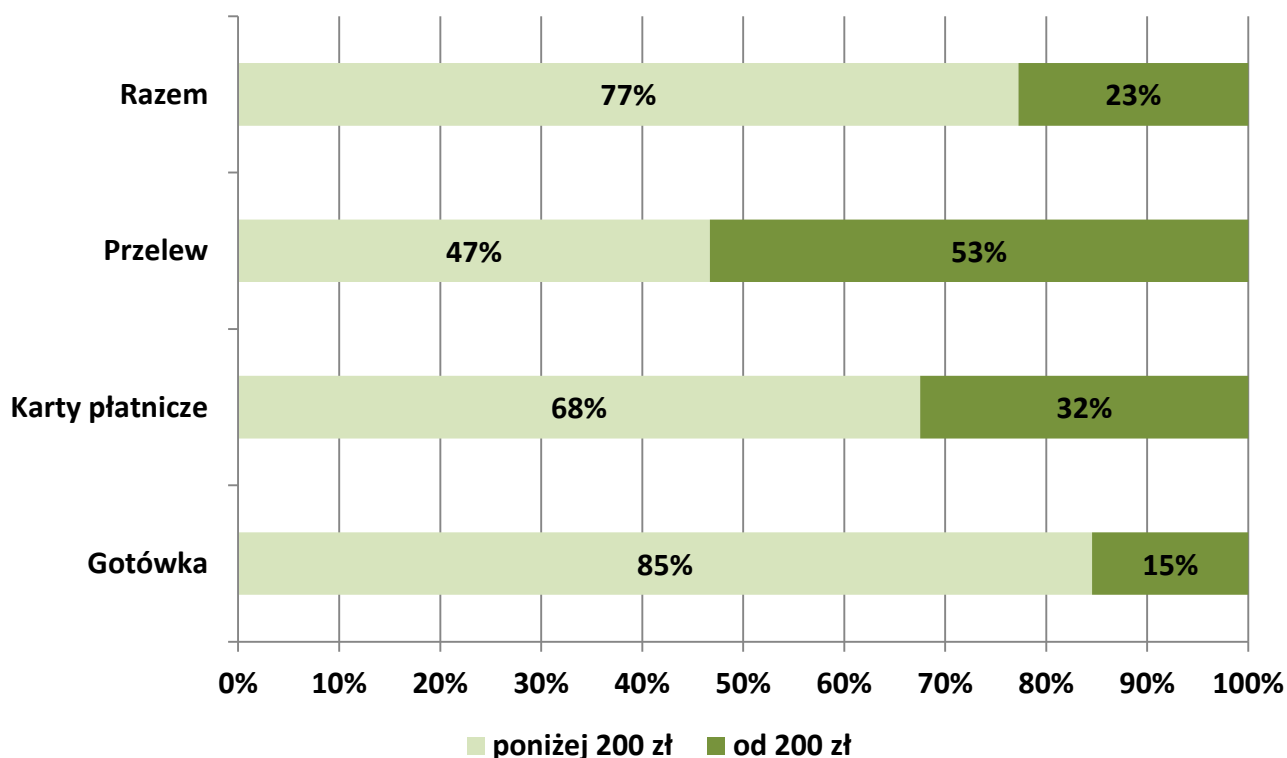
Wykres 138. Struktura ilościowa sposobów płatności Polaków w zależności od sposobu płatności i wartości płatności poniżej lub od 200 zł

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060.

W ujęciu wartościowym płatności poniżej 200 zł stanowią 77% ogółu. W ujęciu wartościowym jedynie przelewy od 200 zł generują większość płatności (53%).

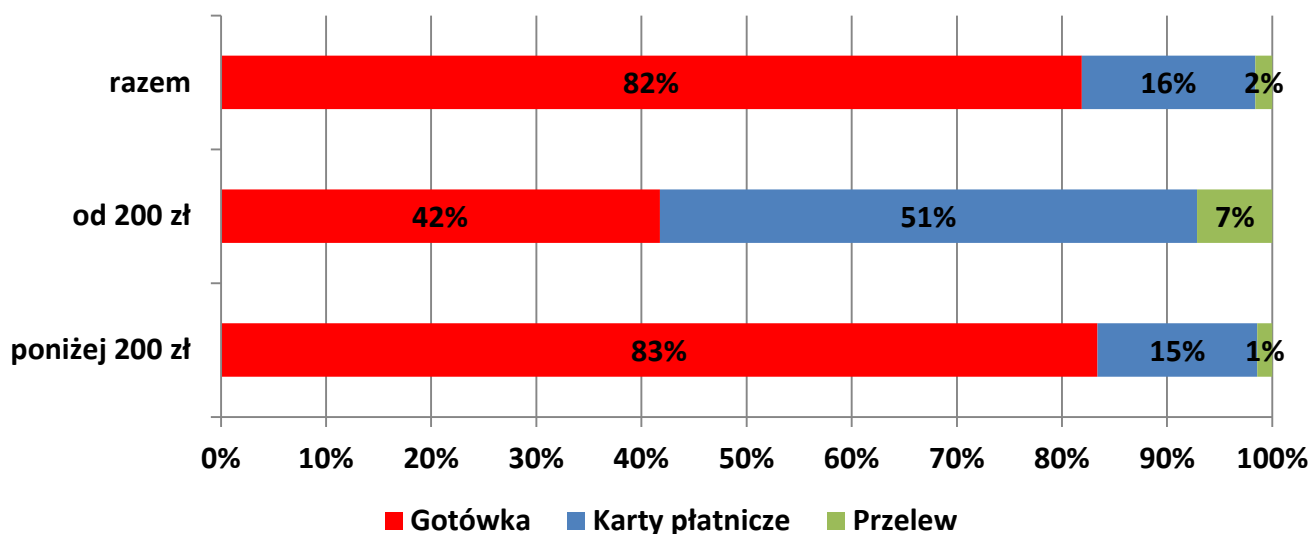
Wykres 139. Struktura wartościowa sposobów płatności Polaków w zależności od sposobu płatności i wartości płatności poniżej lub od 200 zł

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060.

W przypadku płatności o wartości poniżej 200 zł, w 83% transakcji płatności dokonywano gotówką, w 15% płatności były realizowane kartami płatniczymi, a w 1% poleceniem przelewu. W przypadku płatności detalicznych Polaków od 200 zł większość, bo 51%, płatności wykonywana była kartami płatniczymi, na gotówkę zaś przypadało 42% płatności.

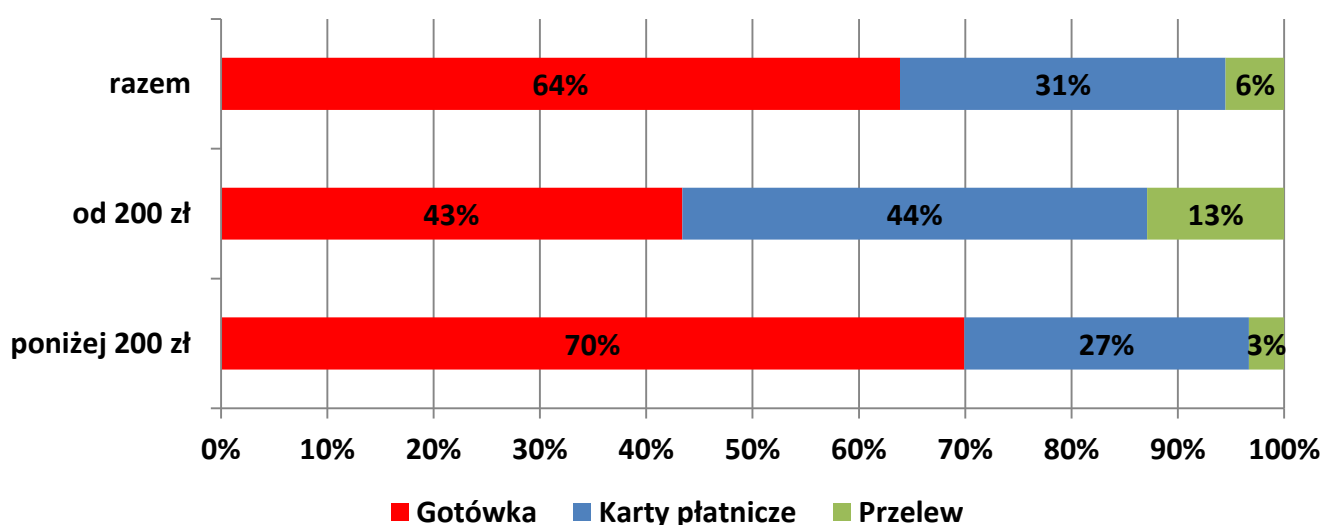
Wykres 140. Struktura ilościowa sposobów płatności Polaków w zależności od wartości płatności poniżej lub od 200 zł

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060.

W wartościowym ujęciu w płatnościach poniżej 200 zł udział płatności gotówkowych wynosi 70%, a płatności kartami 27%. W transakcjach od 200 zł gotówkowo płacono w 43% przypadków, a kartami płatniczymi w 44% przypadków.

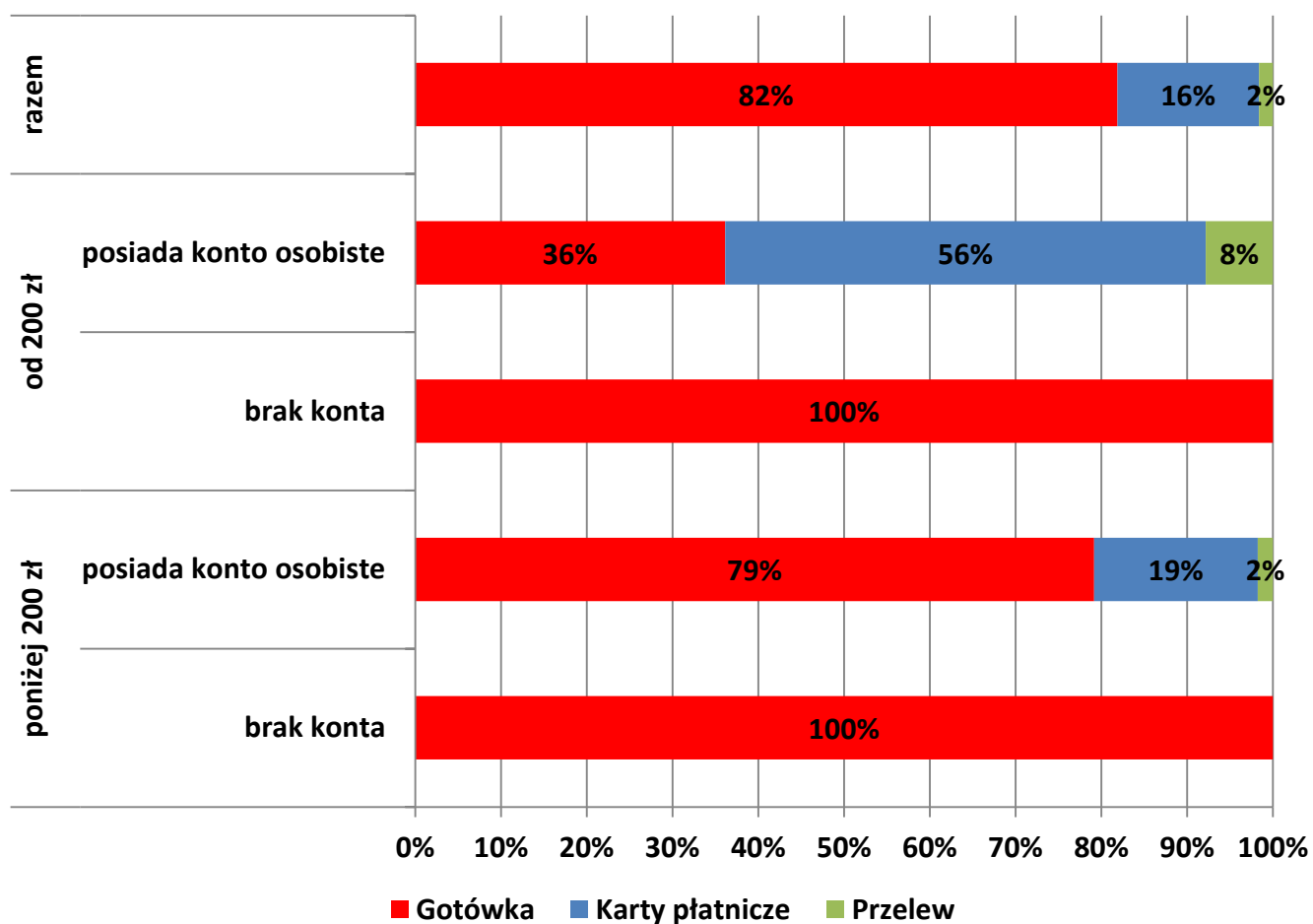
Wykres 141. Struktura wartościowa sposobów płatności Polaków w zależności od wartości płatności poniżej lub od 200 zł

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060.

W transakcjach poniżej 200 zł osoby posiadające konto osobiste płacą gotówką w 79% płatności, zaś na karty płatnicze przypada 19% płatności. W płatnościach od 200 zł Polacy posiadający konto osobiste płacili gotówką w 36% przypadków, na karty płatnicze przypada aż 56% transakcji, a na polecenie przelewu 8%.

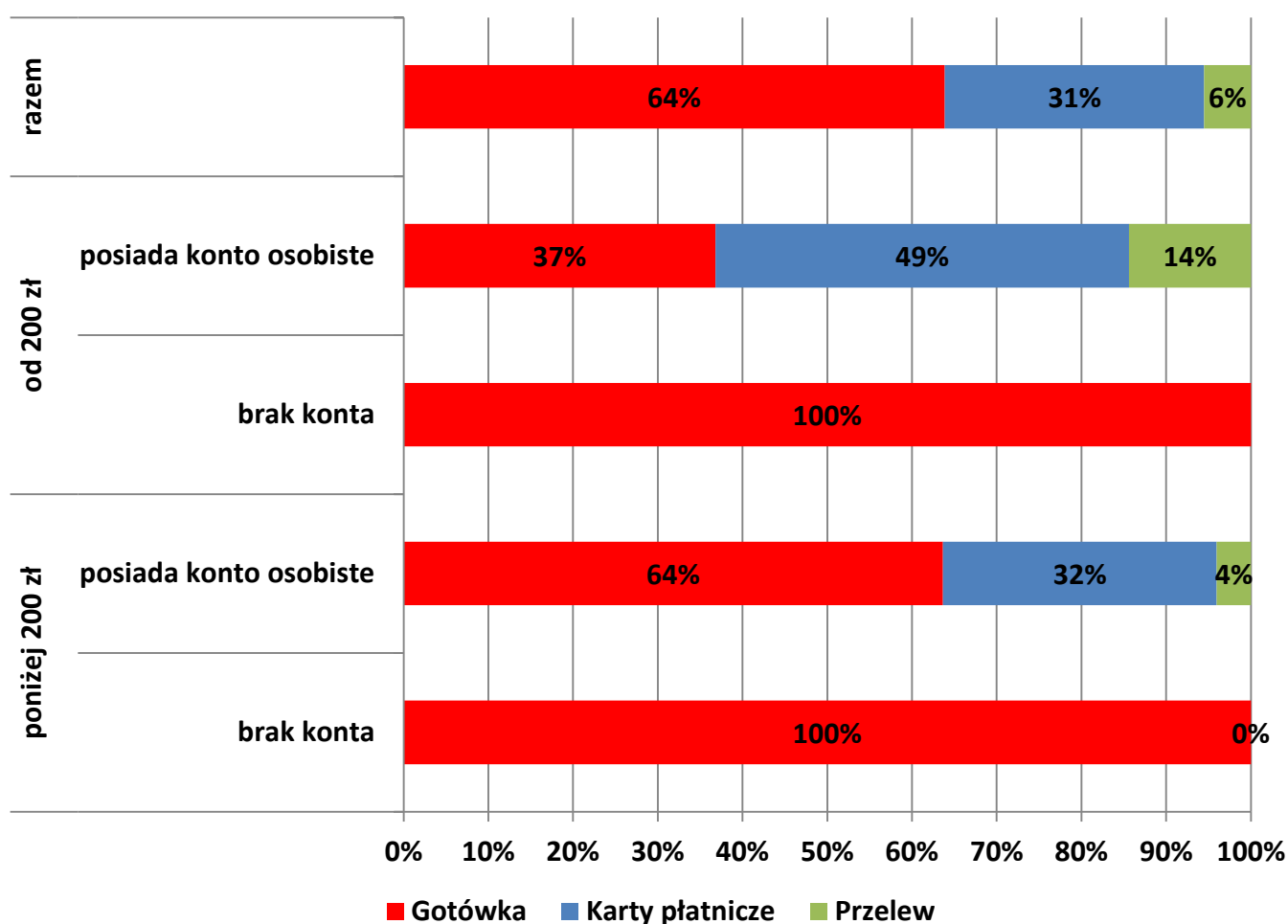
Wykres 142. Struktura ilościowa sposobów płatności Polaków w zależności od wartości płatności poniżej lub od 200 zł i posiadania konta osobistego

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060.

Wartościowo Polacy, którzy posiadają konta osobiste, płatności poniżej 200 zł wykonywali więcej gotówką (64%) niż kartami płatniczymi (32%). Wartościowy udział płatności gotówką w płatnościach powyżej 200 zł wynosił dla posiadaczy kont 37%, natomiast na karty płatnicze przypadało u tych osób 49%, a na polecenie przelewu 14% płatności.

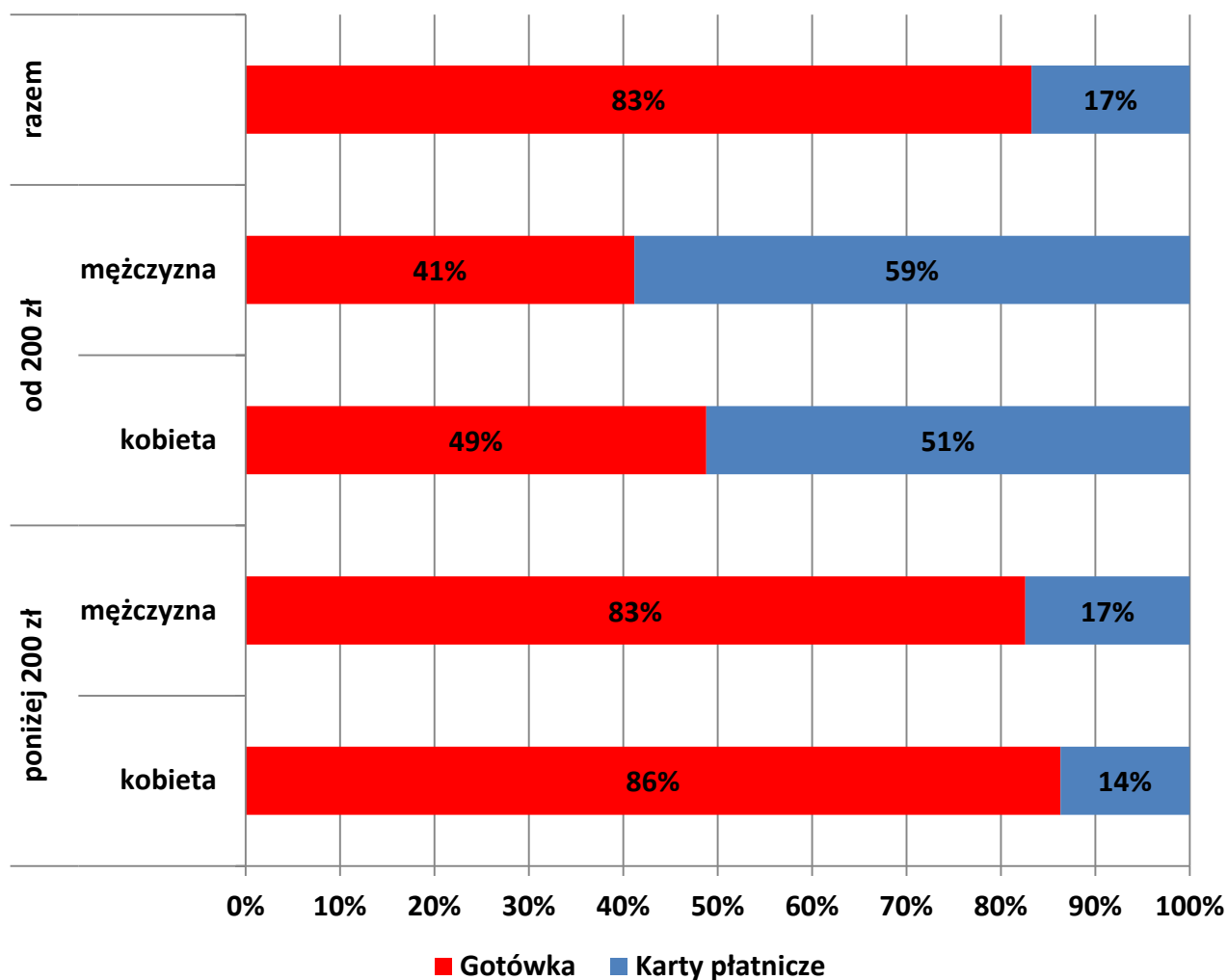
Wykres 143. Struktura wartościowa sposobów płatności Polaków w zależności od wartości płatności poniżej lub od 200 zł i posiadania konta osobistego

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060.

Generalnie mężczyźni nieco częściej płacili kartą niż kobiety, bez względu na wartość kwoty transakcji. W transakcjach do 200 zł 17% płatności wykonanych przez mężczyzn była regulowana kartami płatniczymi, zaś w płatnościach od 200 zł udział ten wynosił 59%.

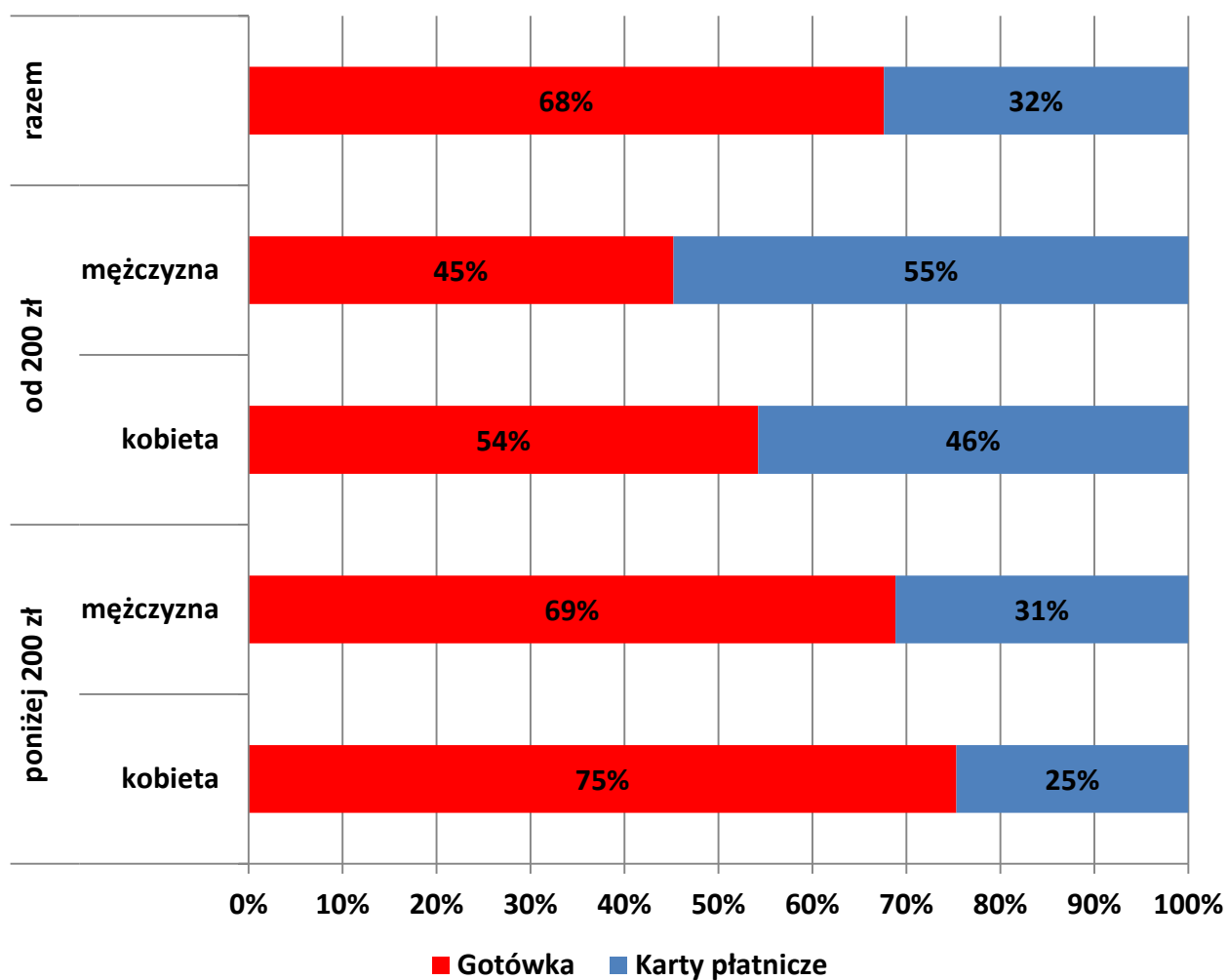
Wykres 144. Struktura ilościowa sposobów płatności Polaków w zależności od wartości płatności poniżej lub od 200 zł i płci

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060.

Także w ujęciu wartościowym mężczyźni dokonywali kartami więcej płatności o wyższej wartości niż kobiety.

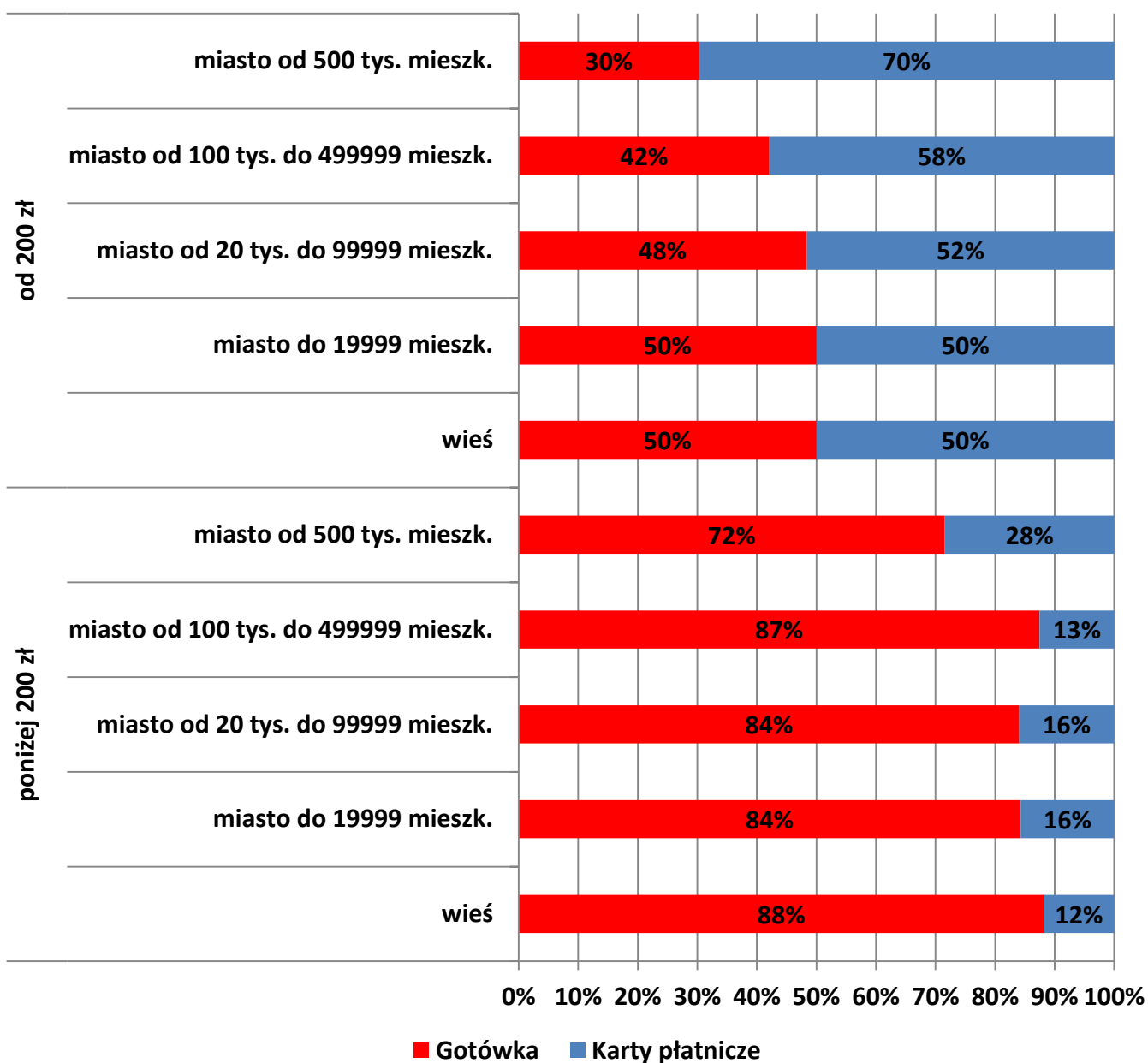
Wykres 145. Struktura wartościowa sposobów płatności Polaków w zależności od wartości płatności poniżej lub od 200 zł i płci

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060.

Im większe miasto, tym większy udział płatności kartami. W największych miastach, w płatnościach poniżej 200 zł, kartami płatniczymi wykonuje się 28% płatności. W transakcjach od 200 zł udział kart rośnie do 70%. Na wsi zaledwie 12% płatności jest dokonywana kartami płatniczymi, natomiast w przypadku płatności powyżej 200 zł udział ten rośnie do 50%.

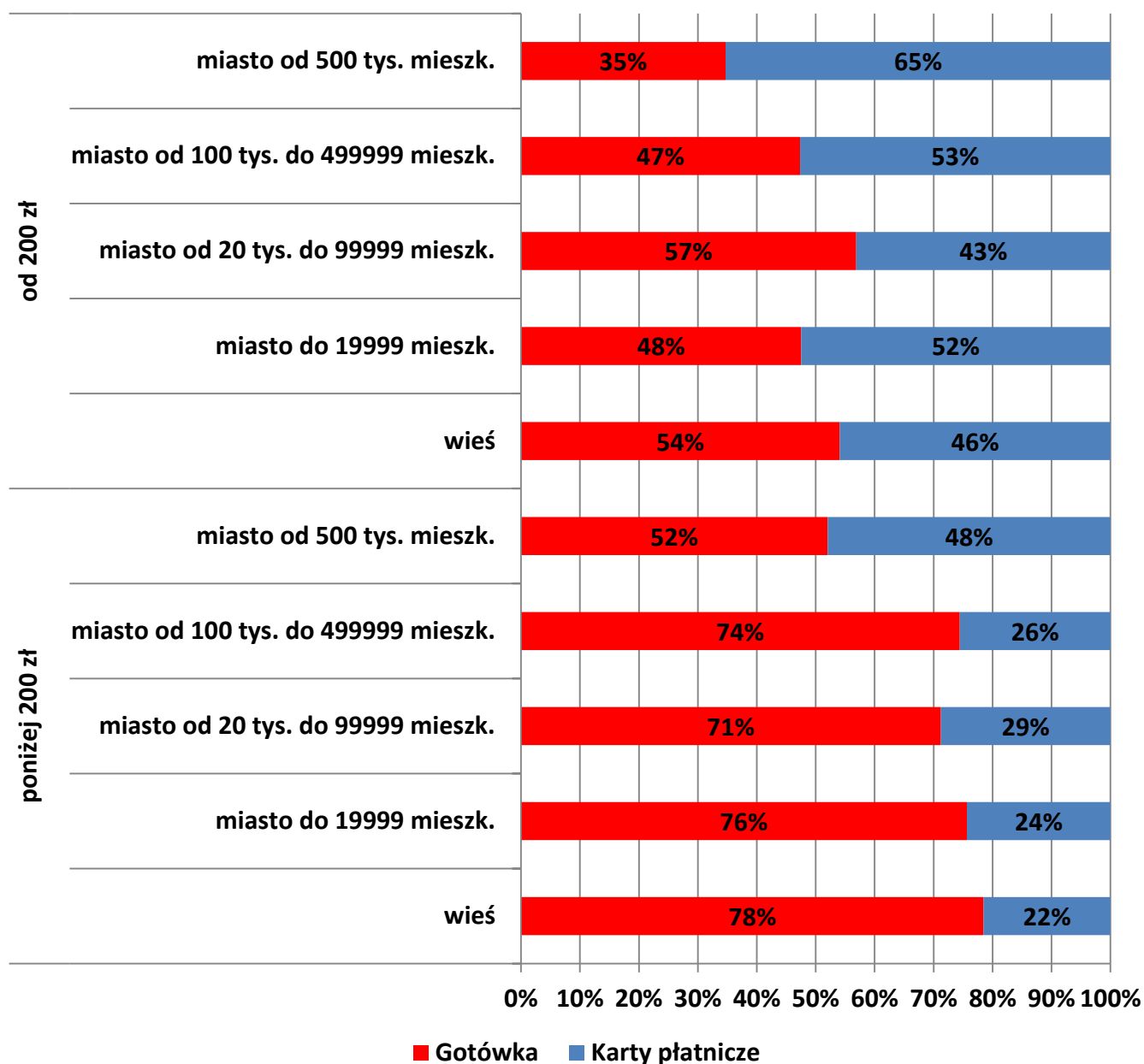
Wykres 146. Struktura ilościowa sposobów płatności Polaków w zależności od wartości płatności poniżej lub od 200 zł i miejsca zamieszkania

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060.

W transakcjach poniżej 200 zł najmniejszy, pod względem wartości płatności, udział płatności kartami płatniczymi jest na wsi - 22%. W płatnościach od 200 zł udział płatności kartami na wsi (46%) jest zazwyczaj niewiele mniejszy niż w miastach, poza największymi aglomeracjami.

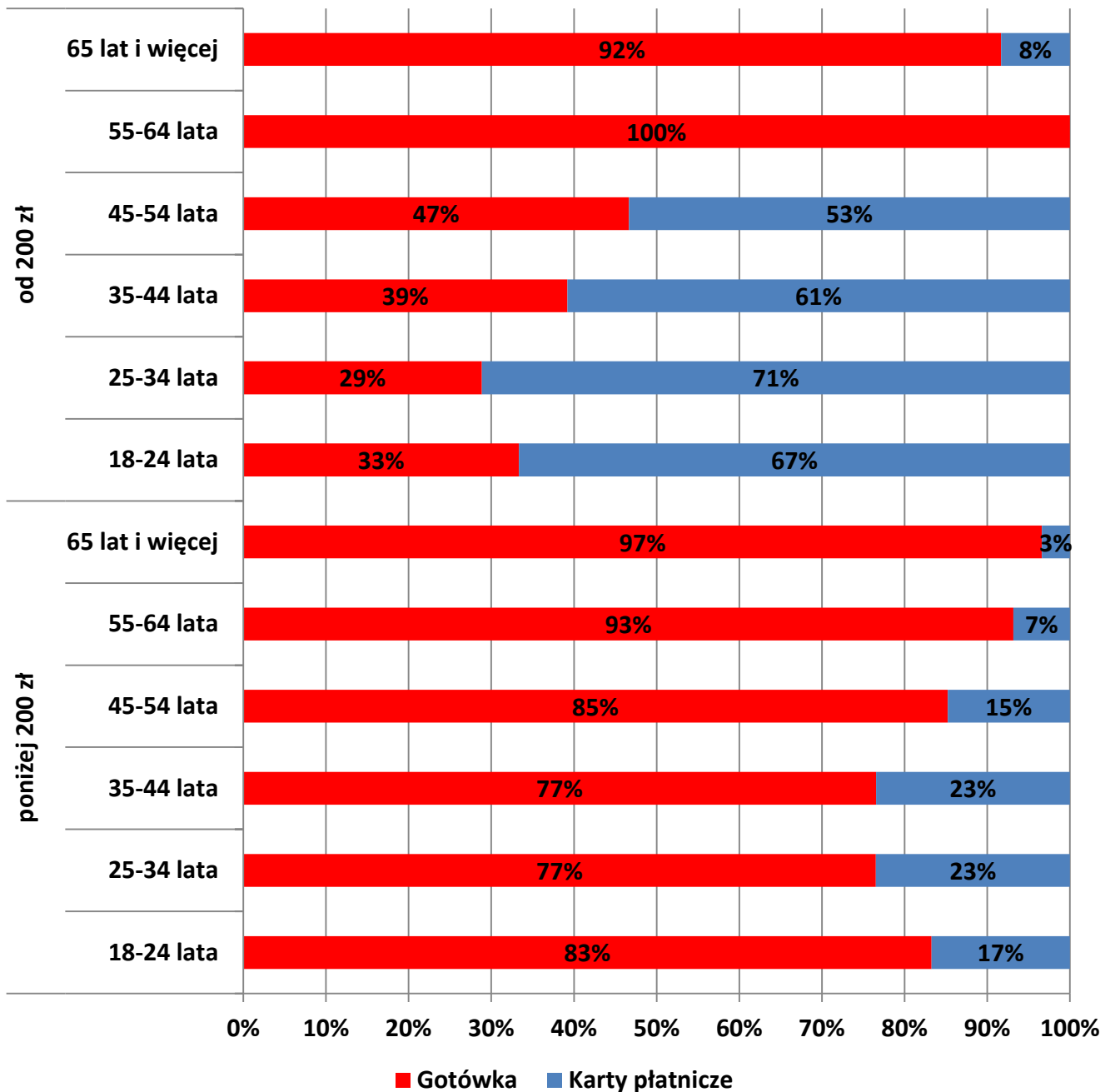
Wykres 147. Struktura wartościowa sposobów płatności Polaków w zależności od wartości płatności poniżej lub od 200 zł i miejsca zamieszkania

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060.

Osoby w wieku od 55 lat prawie zawsze płacą gotówką niezależnie od kwoty płatności. W przypadku płatności poniżej 200 zł najwyższy udział płatności kartami jest wśród osób w wieku 25-44 lata - 23%.

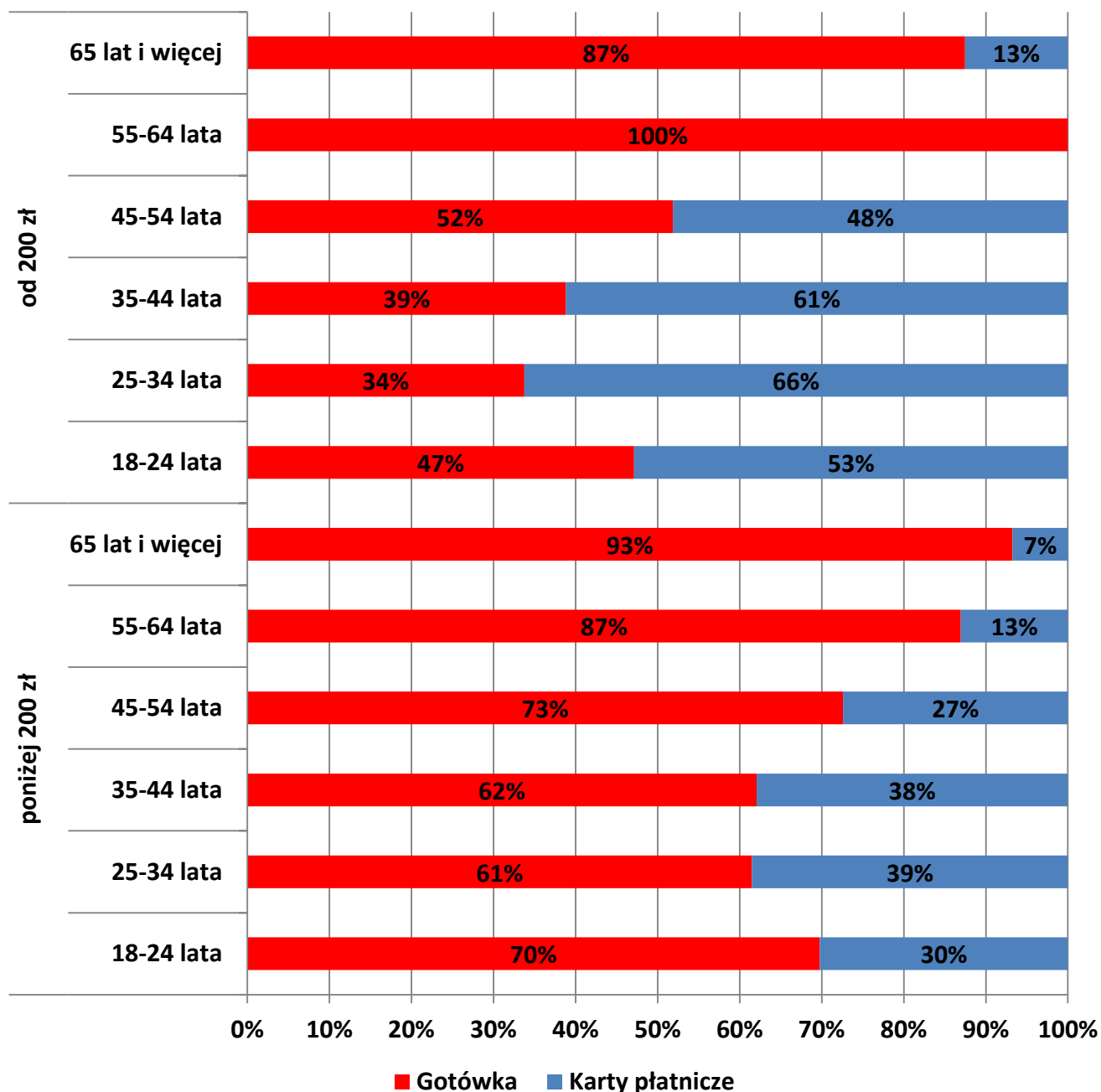
Wykres 148. Struktura ilościowa sposobów płatności Polaków w zależności od wartości płatności poniżej lub od 200 zł i wieku

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060.

W ujęciu wartościowym, udział płatności bezgotówkowych z reguły rośnie, ale nadal największy ich udział jest wśród osób w wieku 25-44 lata.

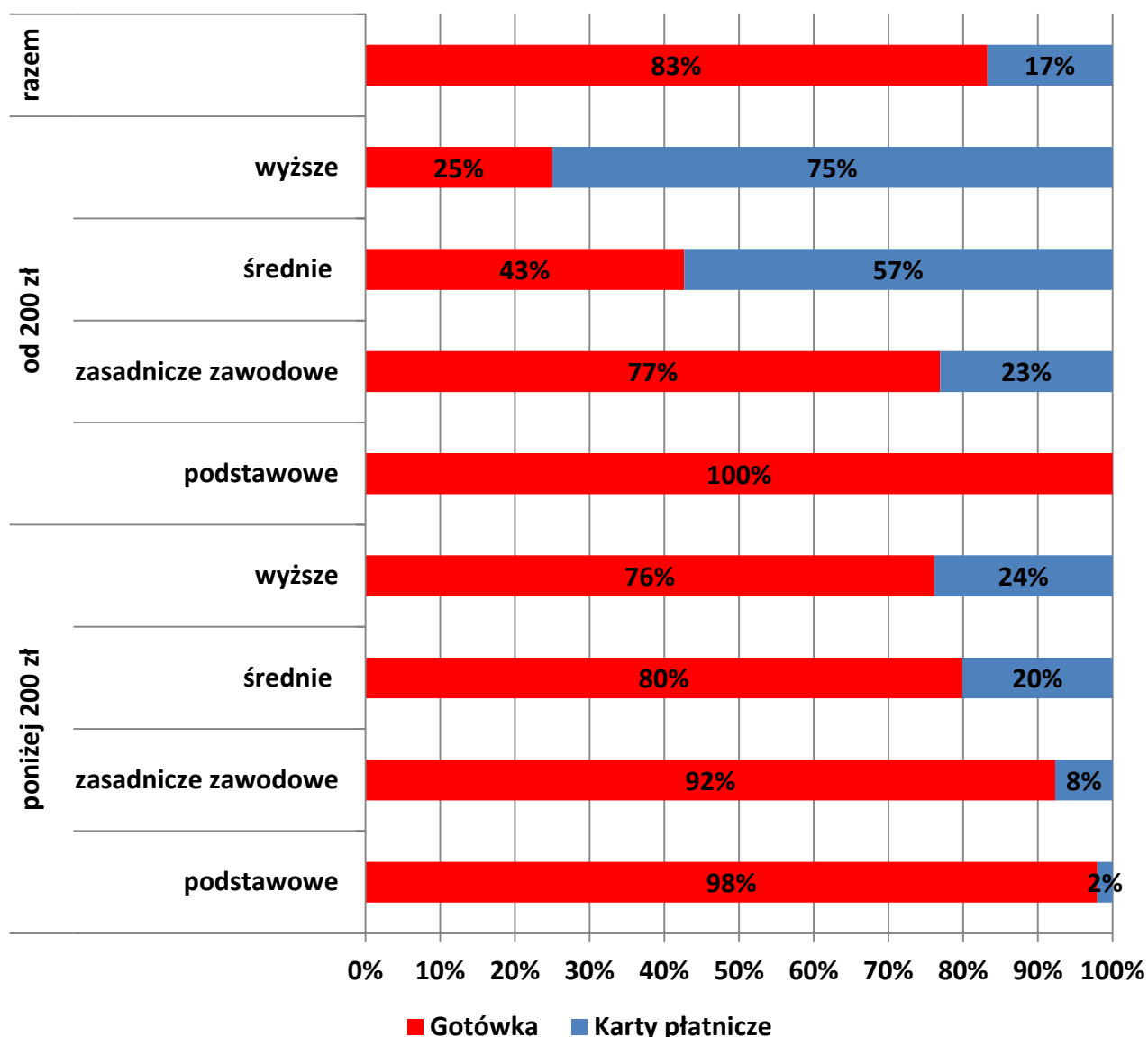
Wykres 149. Struktura wartościowa sposobów płatności Polaków w zależności od wartości płatności poniżej lub od 200 zł i wieku

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060.

W transakcjach poniżej 200 zł najczęściej (z udziałem 24%) kartami płacą osoby z wykształceniem wyższym. Osoby z wykształceniem podstawowym prawie zawsze płacą gotówką. W przypadku transakcji od 200 zł osoby z wykształceniem wyższym wykonują aż 75% płatności kartami.

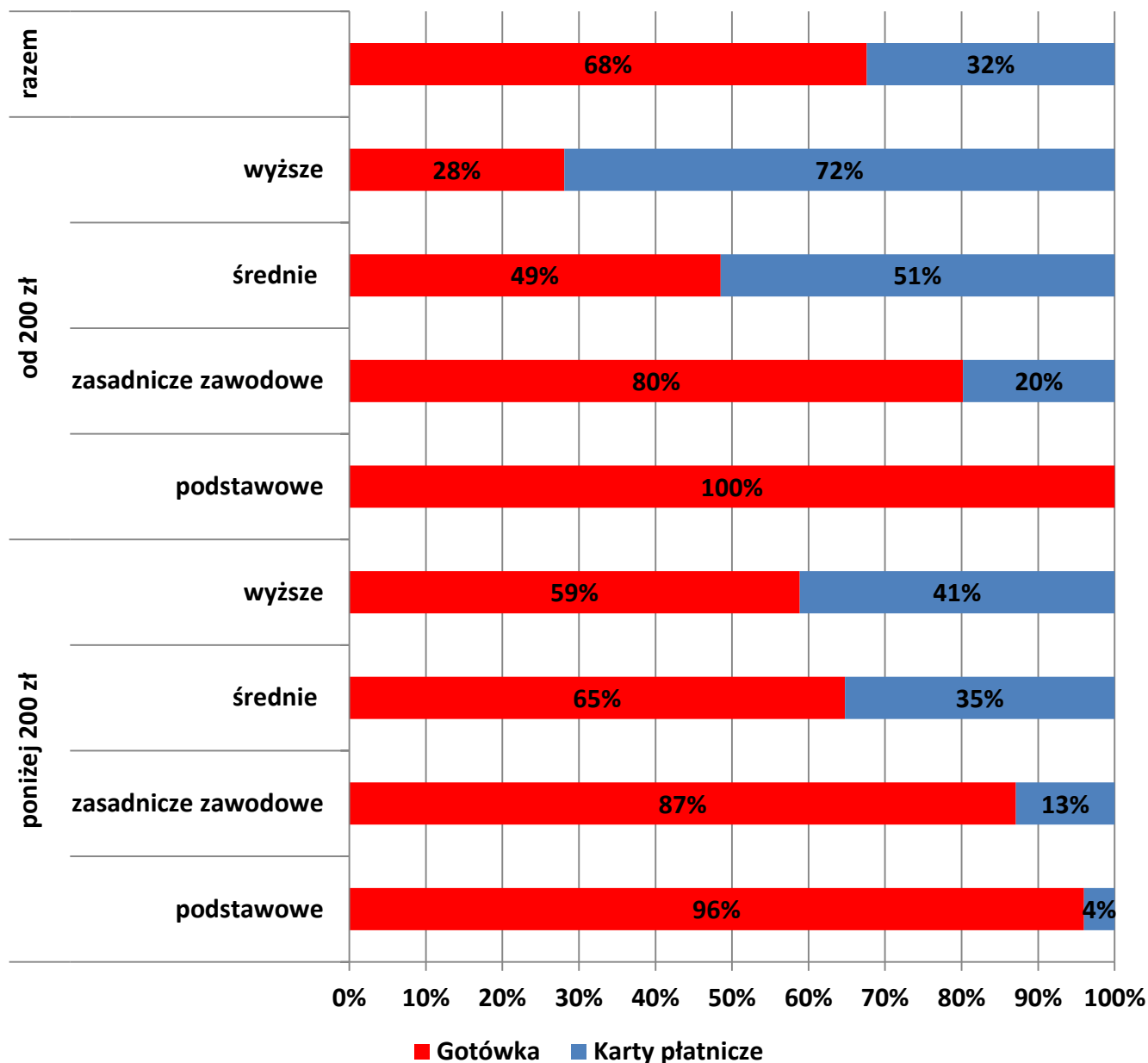
Wykres 150. Struktura ilościowa sposobów płatności Polaków w zależności od wartości płatności poniżej lub od 200 zł i wykształcenia

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060.

Pod względem wartości płatności osoby z wykształceniem podstawowym prawie zawsze płacą gotówką, natomiast osoby z wykształceniem wyższym w większości przypadków posługują się kartami dla płatności powyżej 200 zł.

Wykres 151. Struktura ilościowa sposobów płatności Polaków w zależności od wartości płatności poniżej lub od 200 zł i wykształcenia

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060.

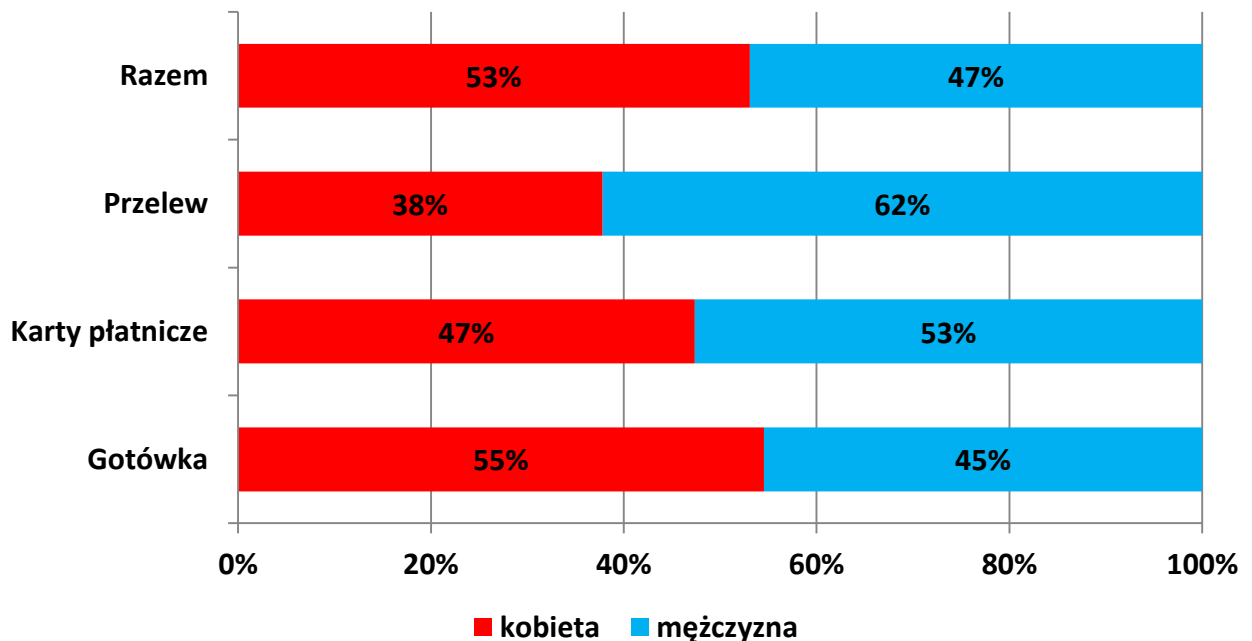
8.5. Ogólna struktura sposobów płatności w zależności od cech Polaków

8.5.1. Płeć

Statystycznie kobiety wykonywały niewiele częściej płatności wszelkiego typu (53%), niż mężczyźni (47%). Wynika to też z tego, że w próbie udział kobiet wynosił 52%.

Rozpatrując wszystkie płatności gotówkowe, to 55% przypadało na kobiety, a 45% na mężczyzn. Na kobiety przypadało 47% płatności kartami, a na mężczyzn 53%. Mężczyźni zauważalnie więcej wykonywali przelewów (62%) niż kobiety.

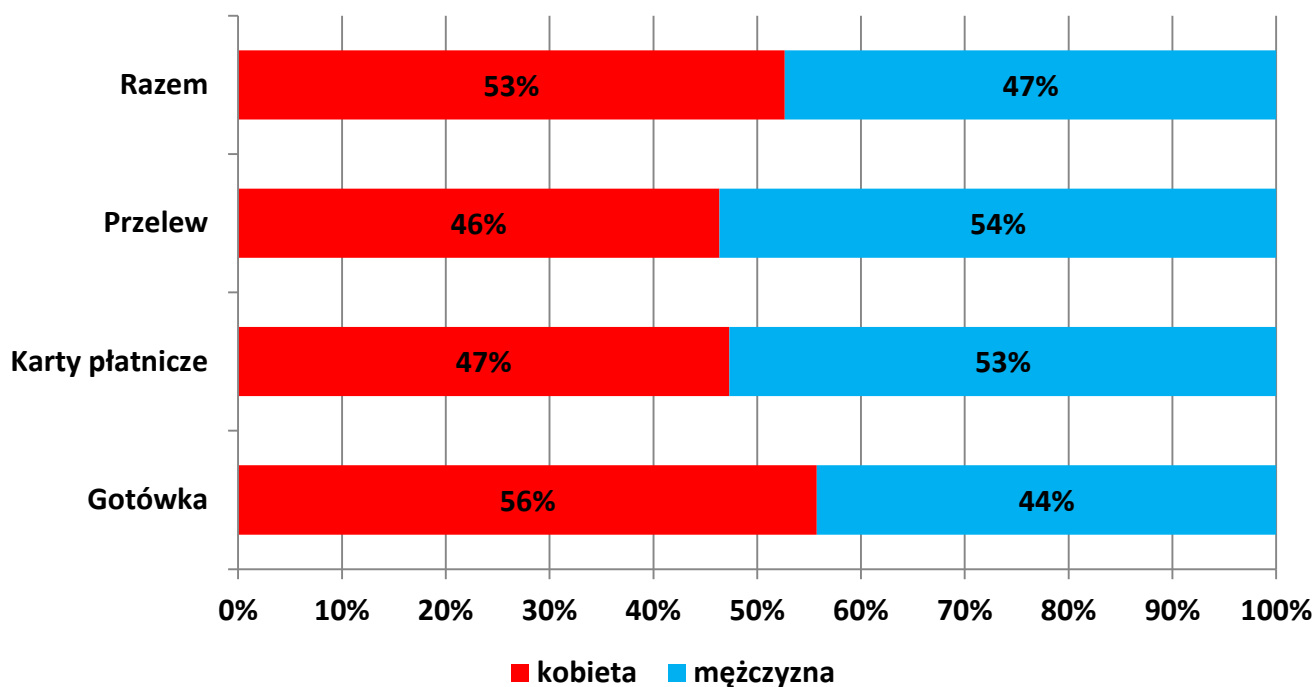
Wykres 152. Struktura ilościowa sposobów płatności Polaków w zależności od instrumentu płatniczego i płci

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060 płatności.

Pod względem wartości przeprowadzanych transakcji udział płatności detalicznych kobiet jest podobny do tego, jaki wynika z liczby przeprowadzanych transakcji. Zauważalnie wzrósł jedynie udział kobiet w płatnościach poleceniem przelewu, w porównaniu z udziałem ilościowym.

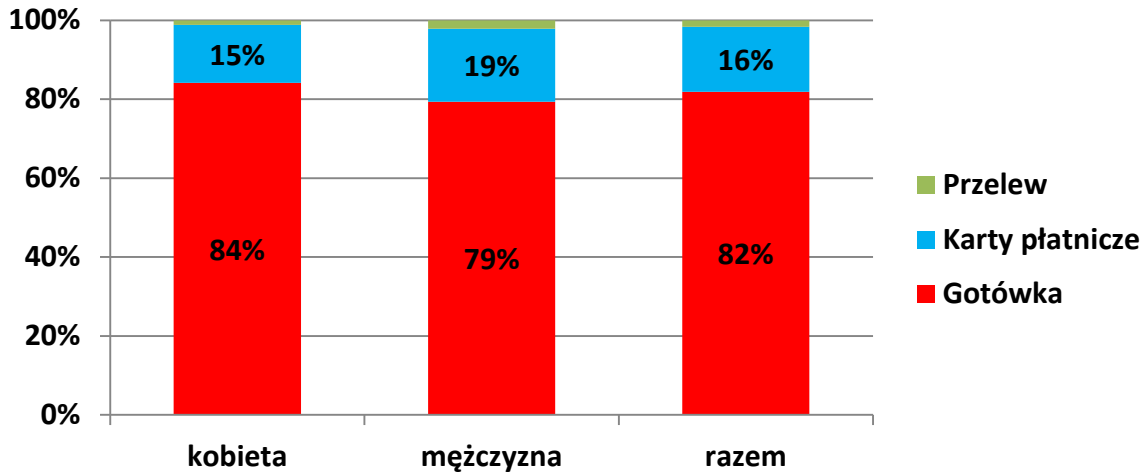
Wykres 153. Struktura wartościowa sposobów płatności Polaków w zależności od instrumentu płatniczego i płci

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060 płatności.

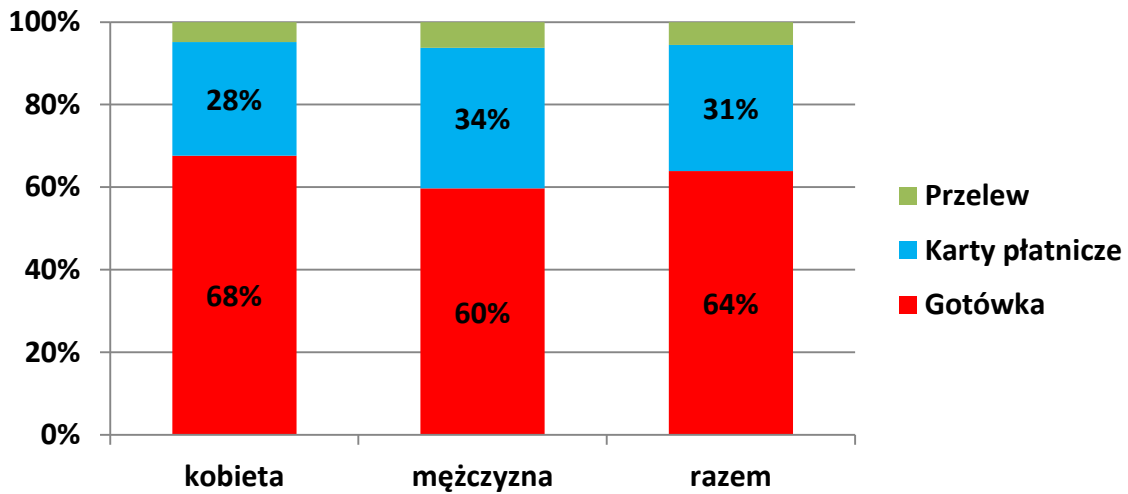
Ogólnie kobiety częściej płacą gotówką niż mężczyźni. W ujęciu wartościowym kobiety również więcej płacą gotówką niż mężczyźni.

Wykres 154. Struktura ilościowa sposobów płatności Polaków w zależności od płci

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060 płatności.

Wykres 155. Struktura wartościowa sposobów płatności Polaków w zależności od płci

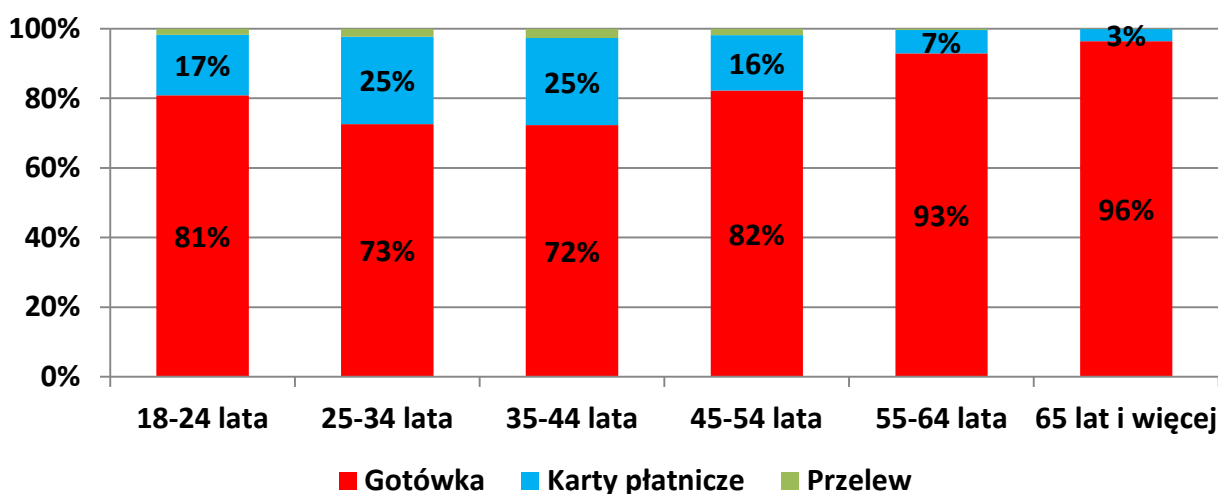
Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060 płatności.

8.5.2. Wiek

Kartami płatniczymi najczęściej płacą osoby w wieku 25-44 lat (25% transakcji). Najrzadziej kartami płatniczymi, z 3% udziałem, posługują się osoby w wieku 65 lat i więcej.

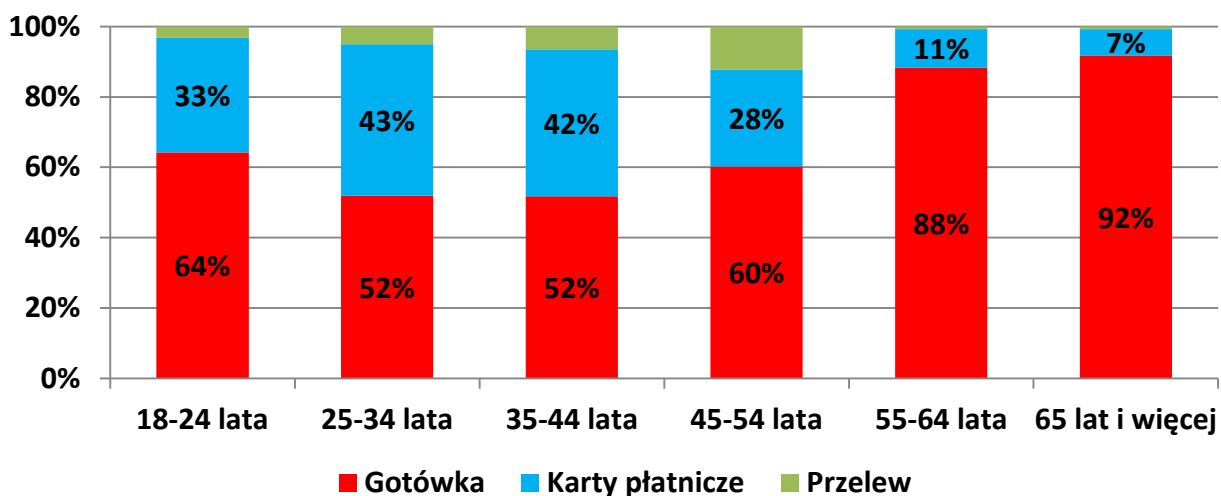
Pod względem wartości płatności, osoby w wieku 25-44 lat bezgotówkowo kupują za prawie połowę (48%) swoich wydatków. Najmniejszy udział płatności kartami lub przelewem (8%) mają osoby najstarsze.

Wykres 156. Struktura ilościowa sposobów płatności Polaków w zależności od wieku

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060 płatności.

Wykres 157. Struktura wartościowa sposobów płatności Polaków w zależności od wieku

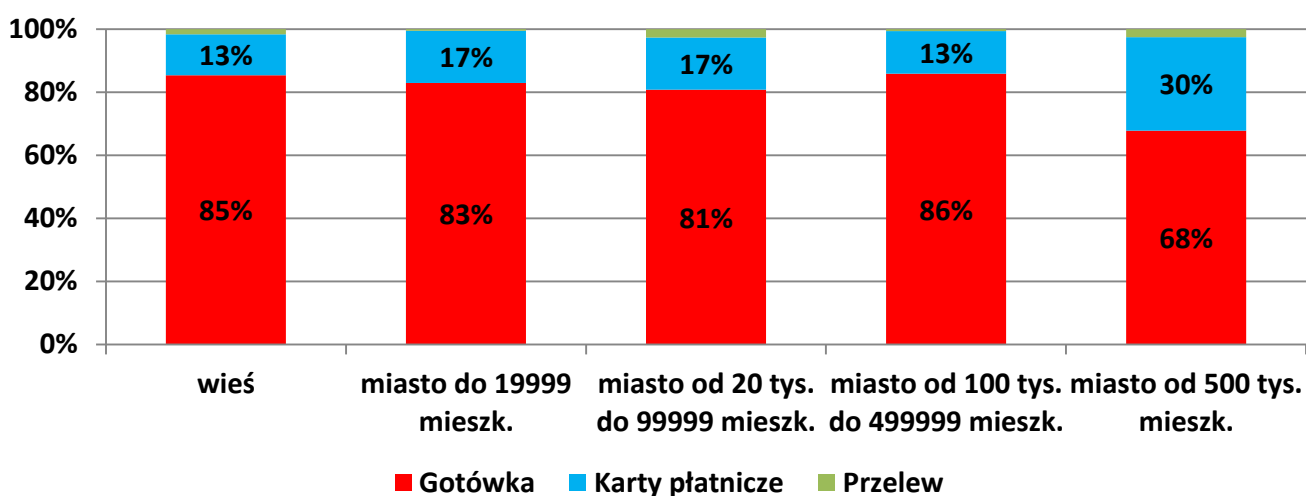
Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060 płatności.

8.5.3. Miejsce zamieszkania

Największy udział płatności kartami (30%) mają Polacy mieszkających w miastach od 500 tysięcy mieszkańców. W pozostałych miastach i na wsi sytuacja jest zbliżona.

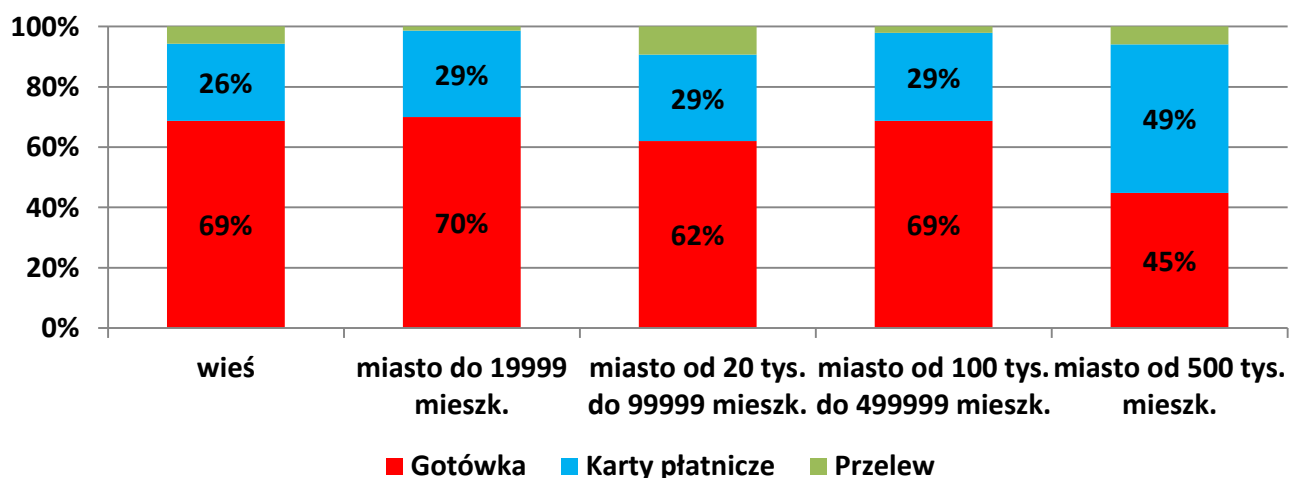
Pod względem wartości płatności respondenci z miast od 500 tysięcy mieszkańców więcej płacą kartami (49%) niż gotówką (45%).

Wykres 158. Struktura ilościowa sposobów płatności Polaków w zależności od miejsca zamieszkania

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060 płatności.

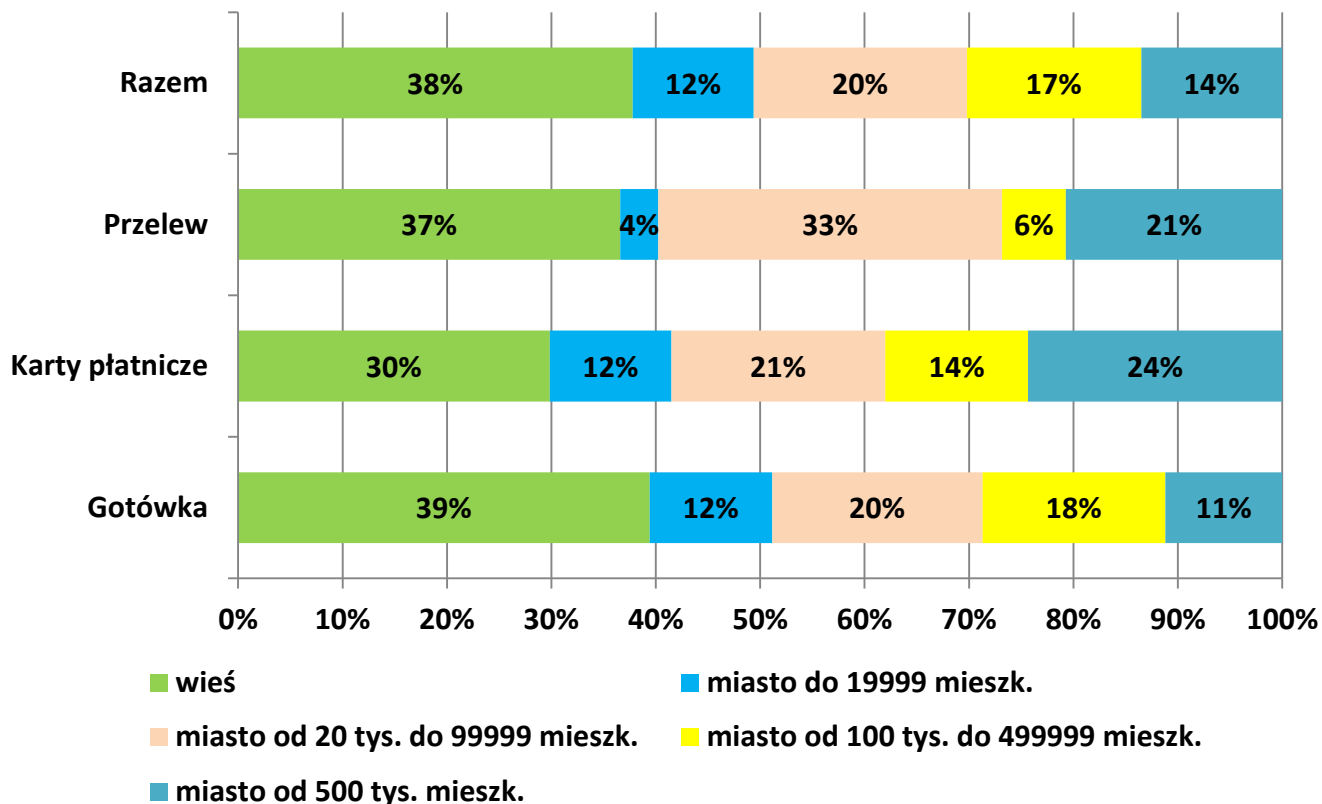
Wykres 159. Struktura wartościowa sposobów płatności Polaków w zależności od miejsca zamieszkania

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060 płatności.

Ogólnie 39% wszystkich płatności gotówkowych i 30% płatności kartami wykonują osoby mieszkające na wsi.

Wykres 160. Struktura ilościowa sposobów płatności Polaków w zależności od instrumentu płatniczego i miejsca zamieszkania

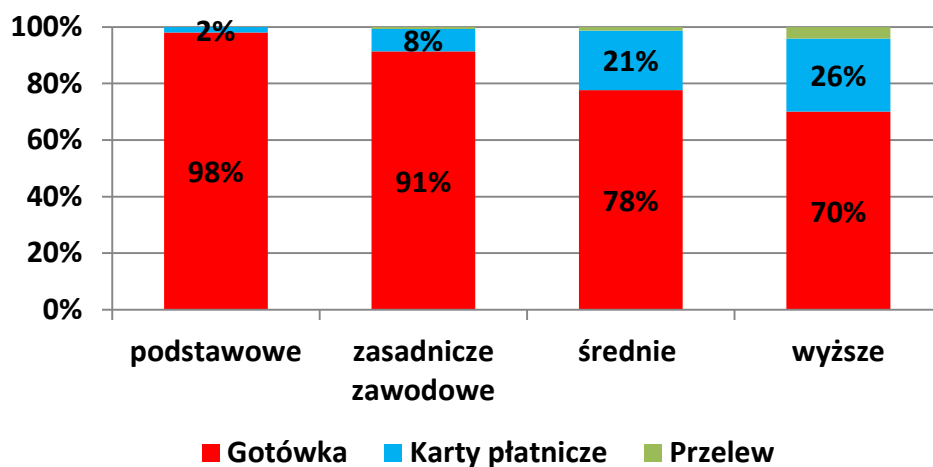

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060 płatności.

8.5.4. Wykształcenie

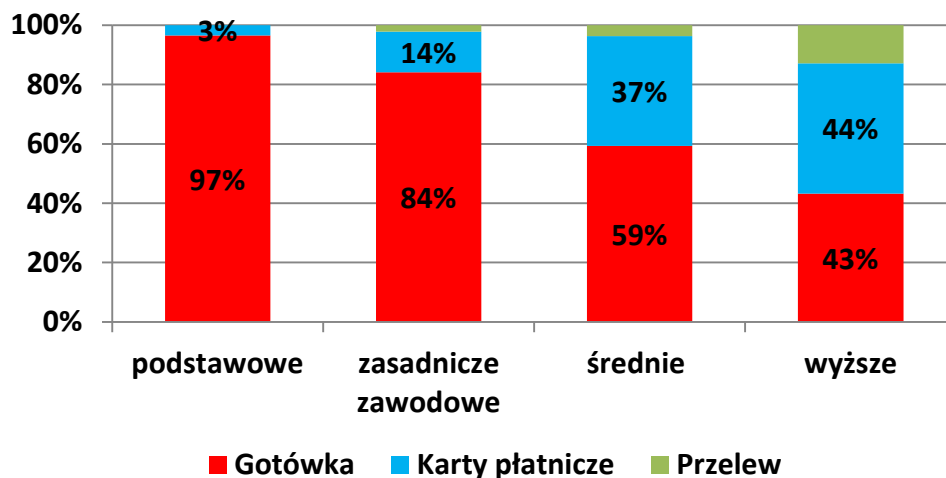
Największy udział płatności kartami, pod względem liczby i wartości płatności, jest wśród Polaków z wykształceniem wyższym (odpowiednio 26% i 44%).

Wykres 161. Struktura ilościowa sposobów płatności Polaków w zależności od wykształcenia

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060 płatności.

Wykres 162. Struktura wartościowa sposobów płatności Polaków w zależności od wykształcenia

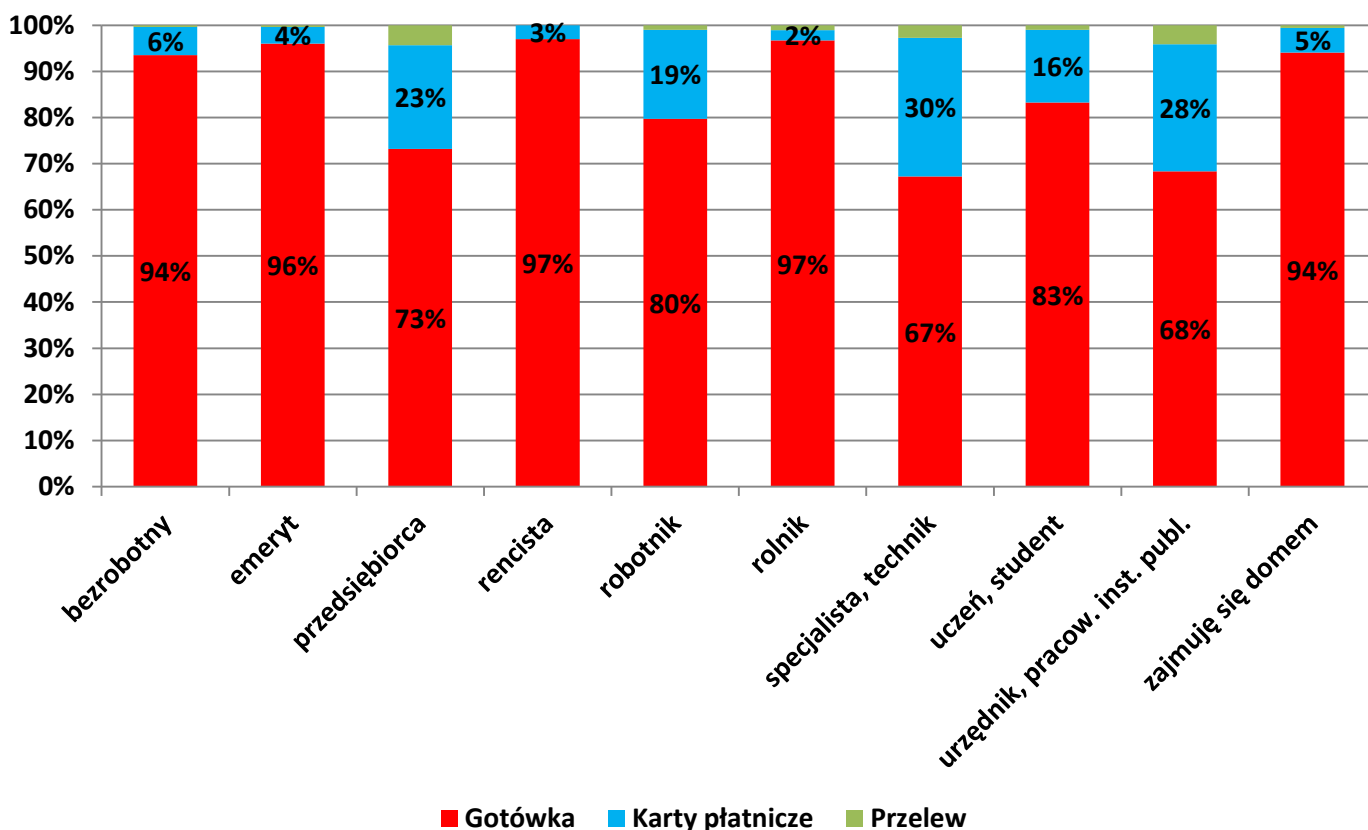

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060 płatności.

8.5.5. Sytuacja społeczno – zawodowa

Największy udział płatności kartami, pod względem liczby płatności, jest wśród specjalistów i techników (30% to płatności kartami) oraz urzędników i pracowników instytucji publicznych (28%). Najmniej kartami płacą rolnicy (2%), renciści (3%), emeryci (4%), osoby zajmujące się domem (5%) i bezrobotni (6%).

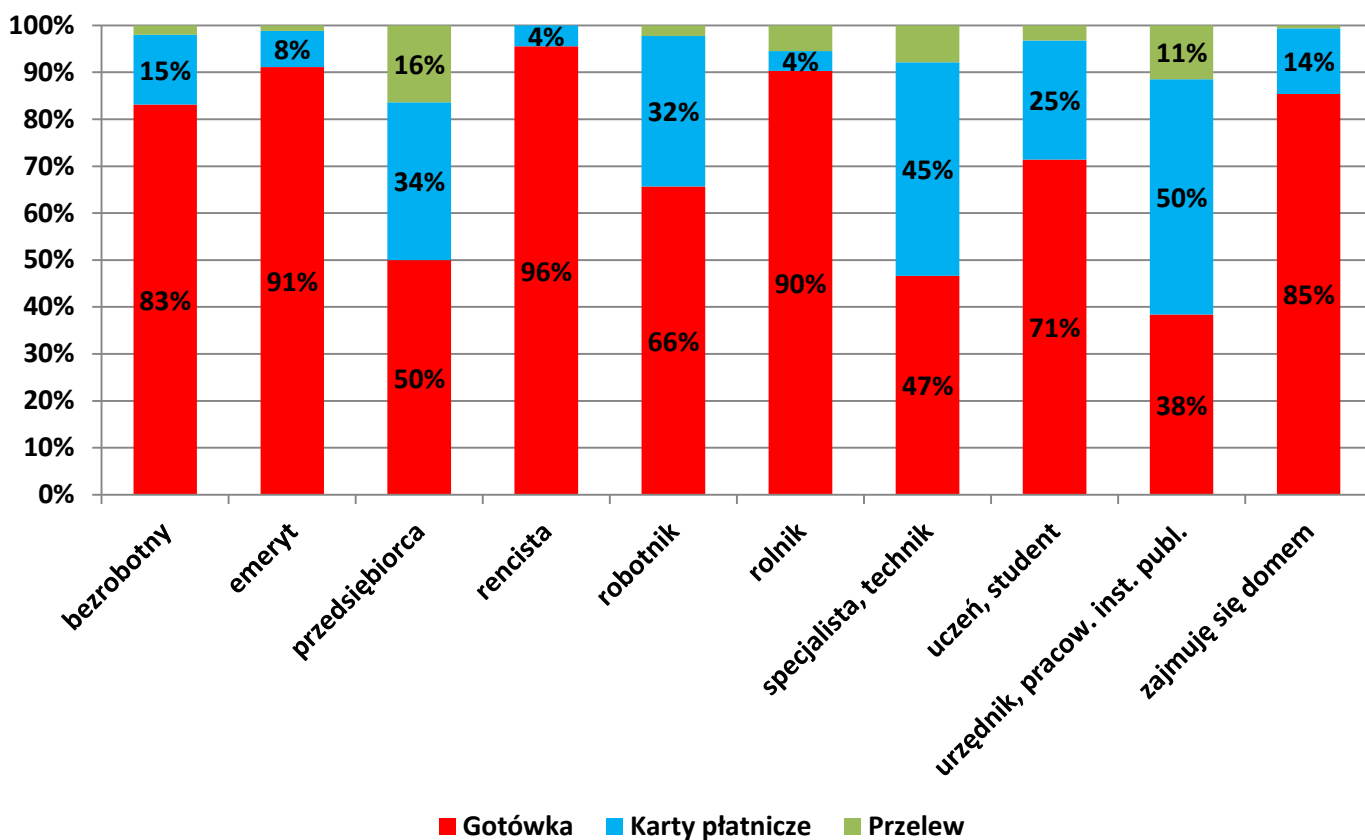
Wykres 163. Struktura ilościowa sposobów płatności Polaków w zależności od sytuacji społeczno-zawodowej

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060 płatności.

Największy udział płatności kartami, pod względem wartości transakcji, jest wśród urzędników i pracowników administracji publicznej (50%) oraz specjalistów i techników (45%). Najmniej kartami płacą, spośród wszystkich swoich płatności, rolnicy (4%), renciści (4%) i emeryci (8%).

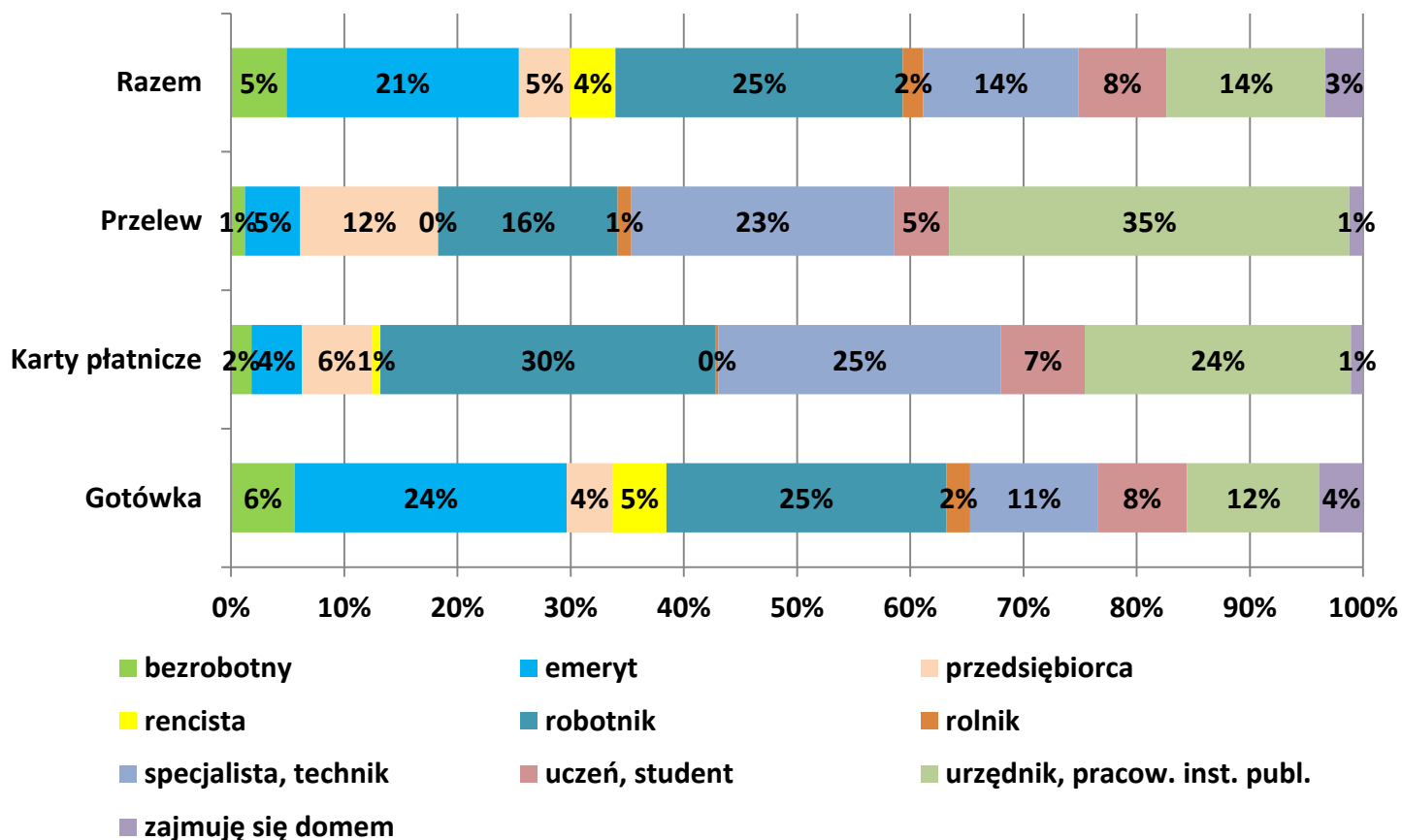
Wykres 164. Struktura wartościowa sposobów płatności Polaków w zależności od sytuacji społeczno-zawodowej

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060 płatności.

Ogólnie najwięcej płatności wykonują robotnicy (25%) i emeryci (21%, 25% razem z rencistami). Najwięcej płatności gotówkowych, spośród wszystkich przeprowadzonych, wykonują również robotnicy i emeryci. Natomiast największy udział w płatnościach kartami mają robotnicy (30%), specjaliści i technicy (25%) oraz urzędnicy i pracownicy instytucji publicznych (24%).

Wykres 165. Struktura ilościowa sposobów płatności Polaków w zależności od instrumentu płatniczego i sytuacji społeczno-zawodowej

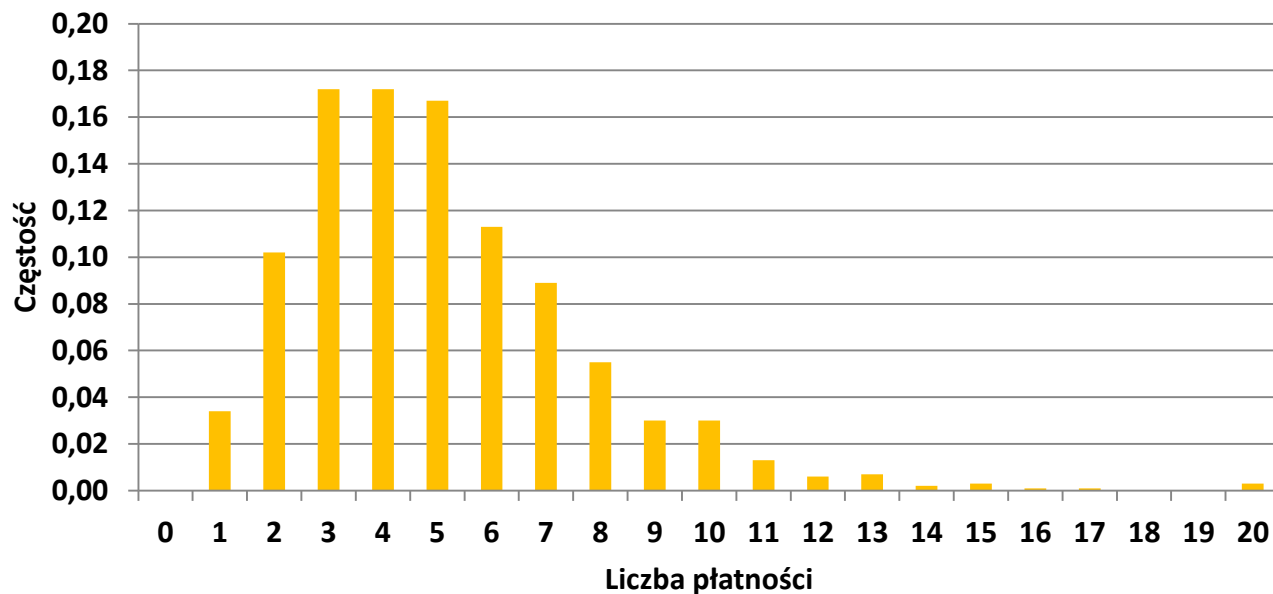
Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060 płatności.

8.6. Szczegółowy rozkład liczby płatności Polaków

Według dzienniczka płatności Polacy najczęściej wykonują 3, 4 lub 5 płatności detalicznych w ciągu trzech kolejnych dni. Są jednak Polacy, którzy wykonują aż 20 płatności w takim okresie. Nie zdarzyła się natomiast osoba, która nie wykonała żadnej transakcji w okresie przeprowadzania badania, czyli trzech kolejnych dni.

Przeciętnie Polacy wykonywali 5 płatności przez trzy kolejne dni badani, z czego w zaokrągleniu 4 płatności gotówkowe i jedną bezgotówkową.

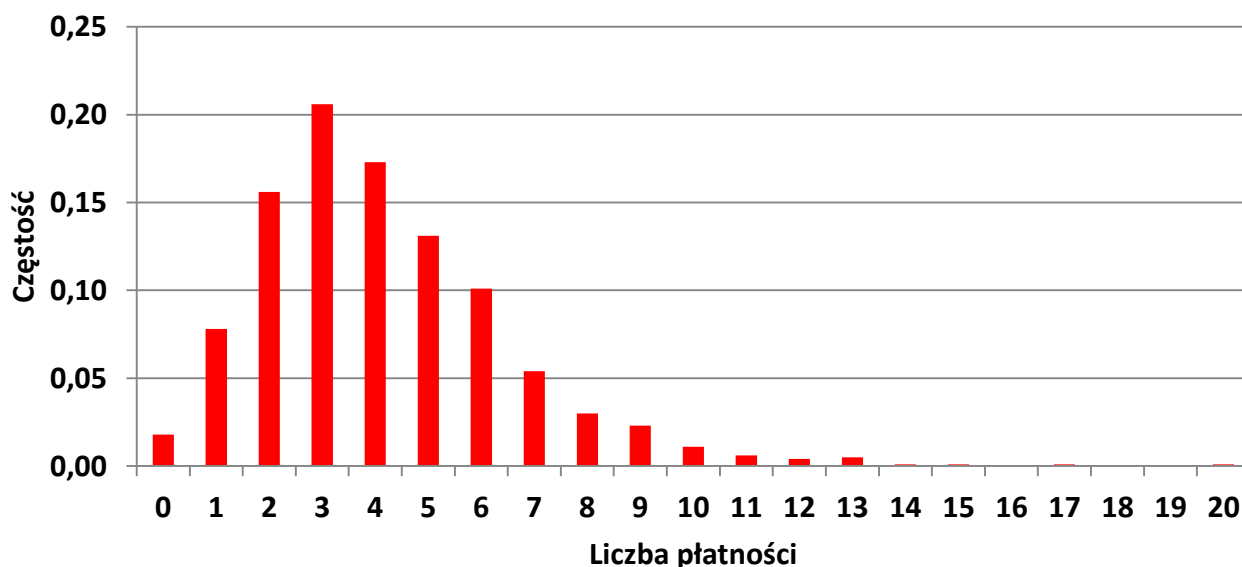
Wykres 166. Rozkład Polaków według liczby płatności przez 3 kolejne dni

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000 respondentów, którzy wykonali 5060 płatności.

Polacy najczęściej wykonywali trzy płatności gotówką w okresie trzech kolejnych dni. Występowały także nieliczne osoby, które ani razu nie płaciły gotówką i było ich 2% ogółu.

Wykres 167. Rozkład Polaków według liczby płatności gotówką przez 3 kolejne dni

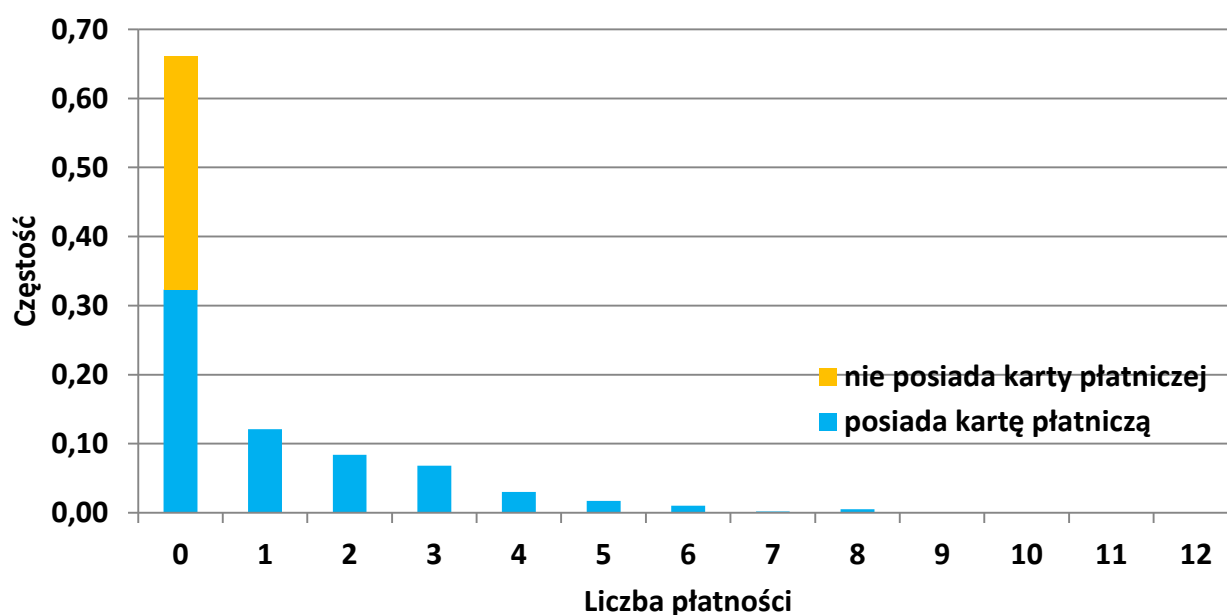

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000 respondentów, którzy wykonali 4141 płatności gotówką.

Najwięcej respondentów w czasie trwania badania nie wykonało żadnej płatności kartami, ponieważ nie mieli karty lub z niej nie korzystali. Najczęściej Polacy wykonywali jedną płatność kartą w ciągu trzech kolejnych dni.

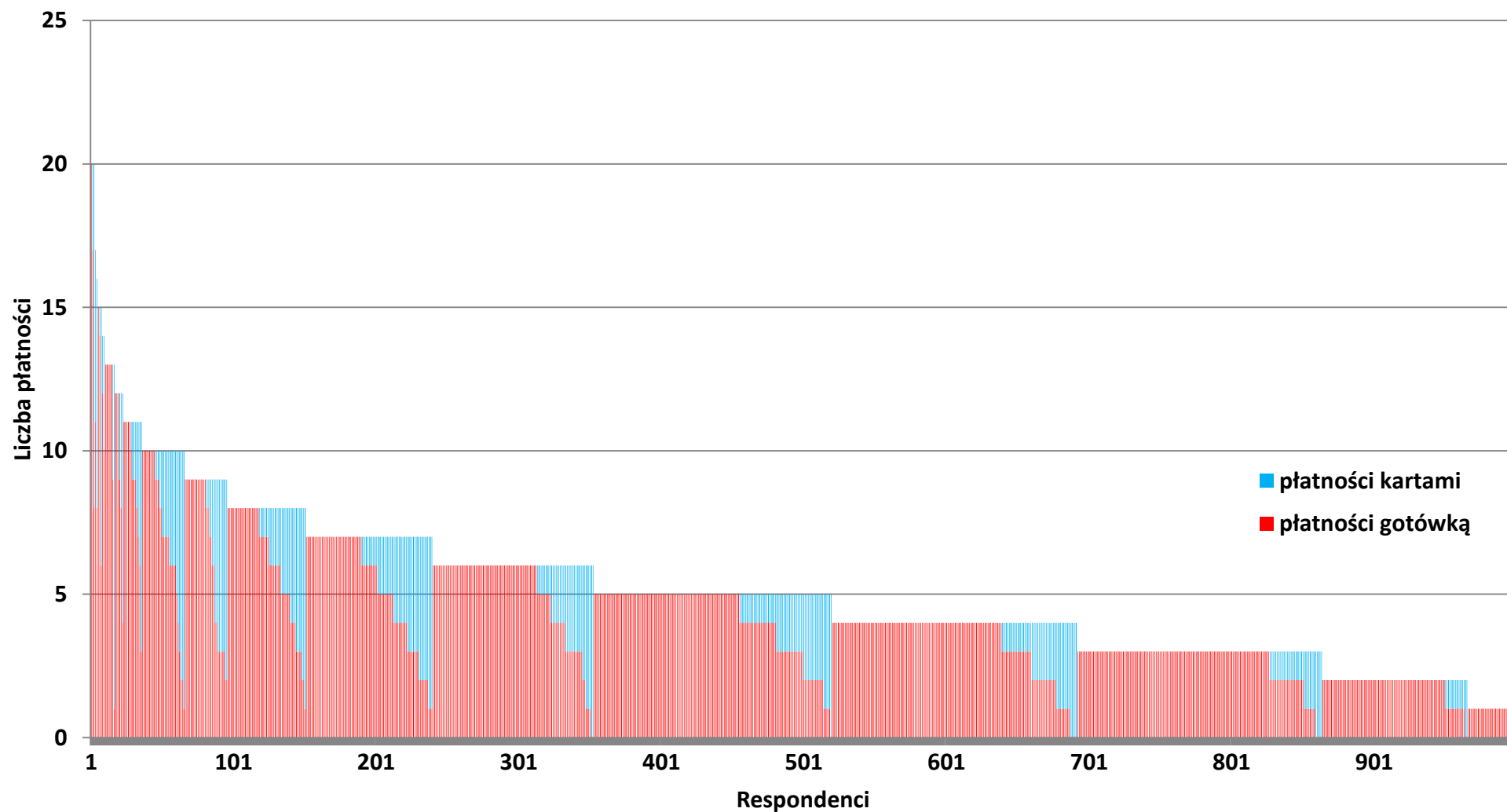
Na kolejnym wykresie przedstawiono szczegółowo rozkład liczby płatności respondentów przez trzy kolejne dni, uporządkowany malejąco.

Wykres 168. Rozkład liczby płatności kartami płatniczymi Polaków przez 3 kolejne dni

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000 respondentów, którzy wykonali 834 płatności kartami.

Wykres 169. Liczba płatności respondentów przez trzy kolejne dni uporządkowana malejąco

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000 respondentów.

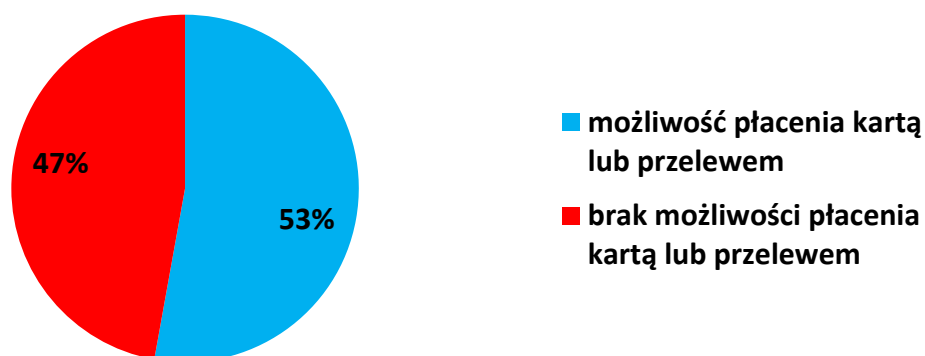
9. Wpływ akceptacji kart płatniczych na strukturę płatności Polaków

9.1. Akceptacja kart płatniczych w płatnościach detalicznych

W badaniu wyliczono szczegółowe wyniki na temat płatności w miejscach, w których można było płacić kartami płatniczymi lub przelewem. Badaniem objęto wszystkie miejsca detalicznych płatności Polaków, czyli punkty handlowo-usługowe, zakupy w Internecie, płatności innej osobie, kieszonkowe dla dzieci oraz usługi wykonywane przez fachowców w domu.

W 53% transakcji, w których płacili respondenci, można było płacić kartą lub przelewem. Płatności w Internecie, płatności innym osobom, kieszonkowe dla dzieci oraz usługi w domu miały niewielki udział.

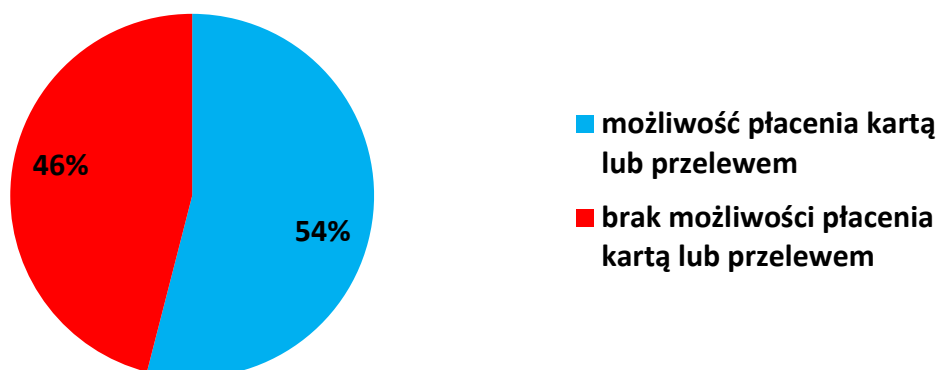
Wykres 170. Możliwość płacenia kartą lub przelewem we wszystkich płatnościach Polaków

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060 płatności. Obejmuje punkty handlowo-usługowe, zakupy w Internecie, usługi wykonywane przez fachowców w domu, płatności innej osobie oraz kieszonkowe dla dzieci.

W przypadku uwzględnienia tylko punktów handlowo-usługowych, tj. bez internetu i usług w domu, procent płatności, w których można było płacić bezgotówkowo, wynosił 54%.

Wykres 171. Możliwość płacenia kartą lub przelewem w płatnościach Polaków w punktach handlowo-usługowych

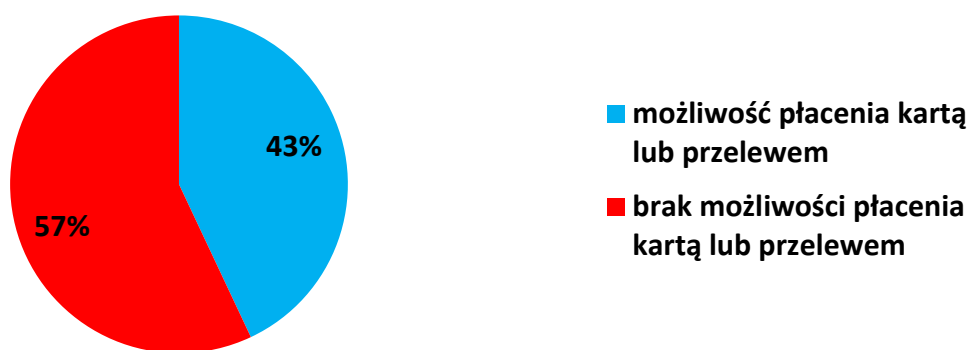

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=4886 płatności. Obejmuje punkty handlowo-usługowe bez sklepów internetowych oraz usług wykonywanych przez fachowców w domu.

9.2. Akceptacja kart płatniczych w płatnościach gotówkowych według miejsc

W 43 procentach przypadków, w których Polacy płacili gotówką, można było płacić kartą lub przelewem. Wynika z tego, że faktycznie w wielu transakcjach gotówkowych (57%) nie można było płacić kartami płatniczymi, nawet jeśli konsument chciał się nią posługiwać.

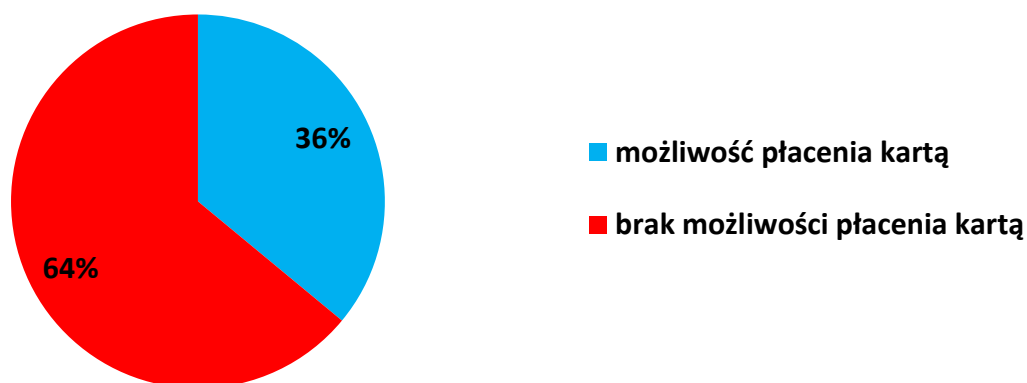
Wykres 172. Możliwość płacenia kartą lub przelewem w płatnościach gotówkowych Polaków we wszystkich miejscach

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=4141 płatności gotówkowych we wszystkich miejscach. Obejmuje punkty handlowo-usługowe, zakupy w Internecie, różne usługi wykonywane przez fachowców w domu, płatności innej osobie oraz kieszonkowe dla dzieci.

Spośród wszystkich płatności gotówkowych przeprowadzonych w małych sklepach spożywczych i sklepach osiedlowych w 36 procentach przypadków Polacy mogli płacić kartami płatniczymi, bo sklepy je akceptowały, ale nie płacili z innych powodów.

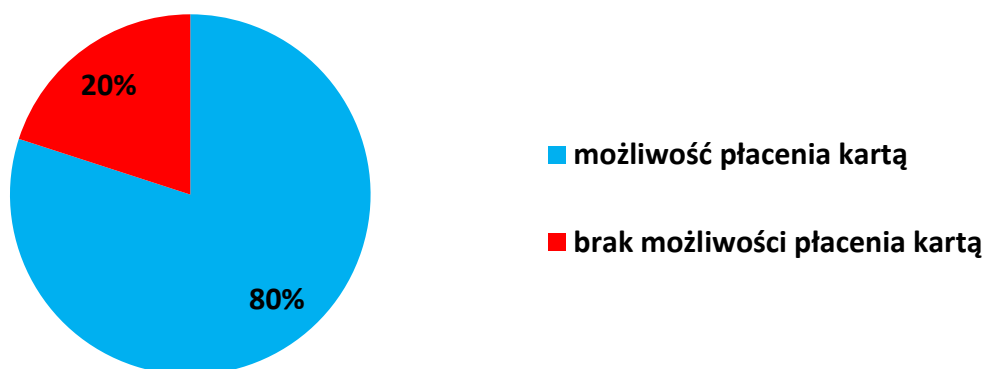
Wykres 173. Możliwość płacenia kartą w płatnościach gotówkowych Polaków w małych sklepach spożywczych i sklepach osiedlowych

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1802 płatności gotówkowych w małych sklepach spożywczych i sklepach osiedlowych.

W supermarketach i hipermarketach spożywczych w 80% płatności gotówkowych można było płacić kartami płatniczymi, ponieważ sklep akceptował karty.

Wykres 174. Możliwość płacenia kartą w płatnościach gotówkowych Polaków w supermarketach i hipermarketach spożywczych

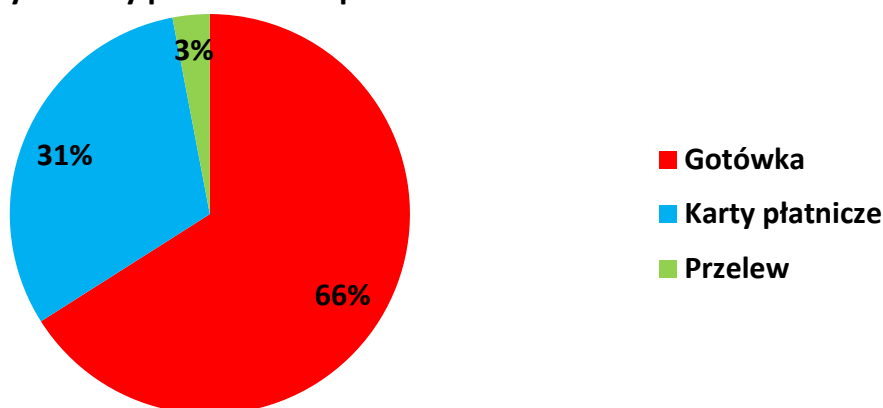

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=593 płatności gotówkowych w supermarketach i hipermarketach spożywczych.

9.3. Struktura płatności Polaków w miejscach akceptujących karty

Uzyskane w badaniu dane przedstawiają codzienny obraz zwyczajów płatniczych Polaków w miejscach, w których rzeczywiście mogą dokonywać płatności bezgotówkowych. W miejscach akceptujących płatności bezgotówkowe udział ilościowy płatności kartami jest niemal dwukrotnie wyższy (31%) niż w strukturze wszystkich płatności (16,5%).

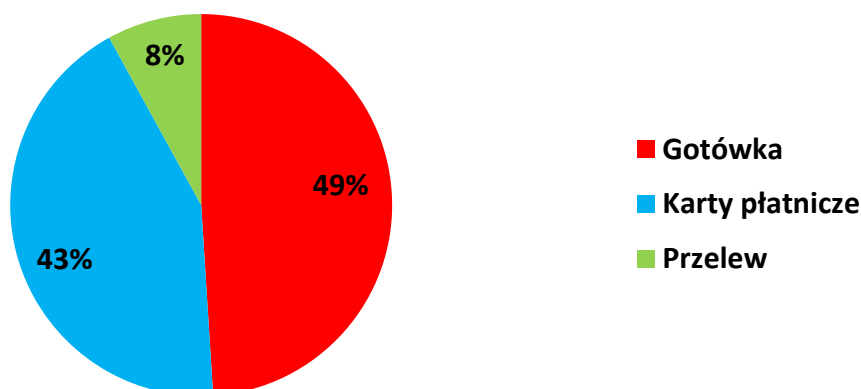
Wykres 175. Ilościowa struktura sposobów płatności Polaków w miejscach akceptujących karty płatnicze lub przelew

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=2672 płatności w miejscach akceptujących karty płatnicze lub przelew.

W wartościowym ujęciu sposobów płatności Polaków w miejscach akceptujących płatności bezgotówkowe udział płatności kartami płatniczymi (43%) i poleceniem przelewu (8%) był większy niż płatności gotówkowe (49%).

Wykres 176. Wartościowa struktura sposobów płatności Polaków w miejscach akceptujących karty płatnicze lub przelew

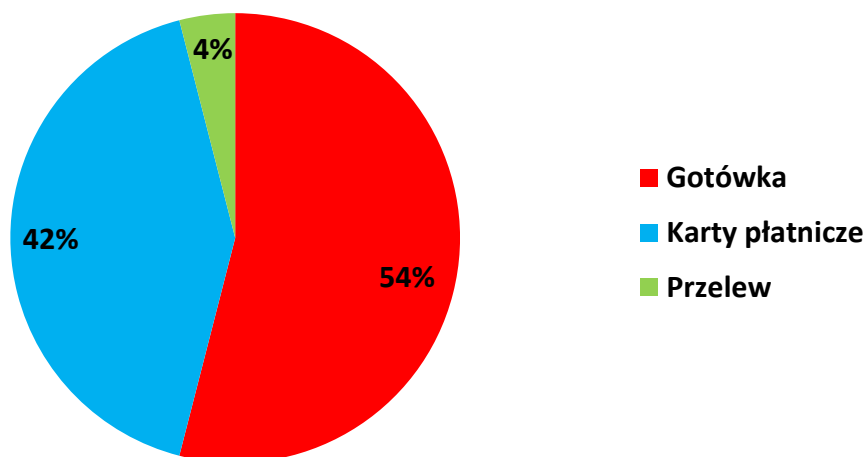
Źródło: badanie i obliczenia własne, n=2672 płatności w miejscach akceptujących karty płatnicze lub przelew.

9.4. Struktura płatności osób korzystających z kart w miejscach akceptujących karty

Wyliczenia ograniczono do grupy Polaków korzystających z kart płatniczych. Jednocześnie uwzględniono tylko takie miejsca, w których można było akceptować płatności bezgotówkowe. W prawie wszystkich przypadkach można było płacić kartami płatniczymi, ponieważ obrót w punktach handlowo-usługowych zdecydowanie dominuje w porównaniu z płatnościami w Internecie lub w stosunku do płatności wykonywanych pomiędzy osobami fizycznymi. W sklepach internetowych w wielu przypadkach można także płacić kartami.

W tak określonej grupie Polaków ilościowy udział płatności kartami wynosi 42%, a poleceniem przelewu 4%.

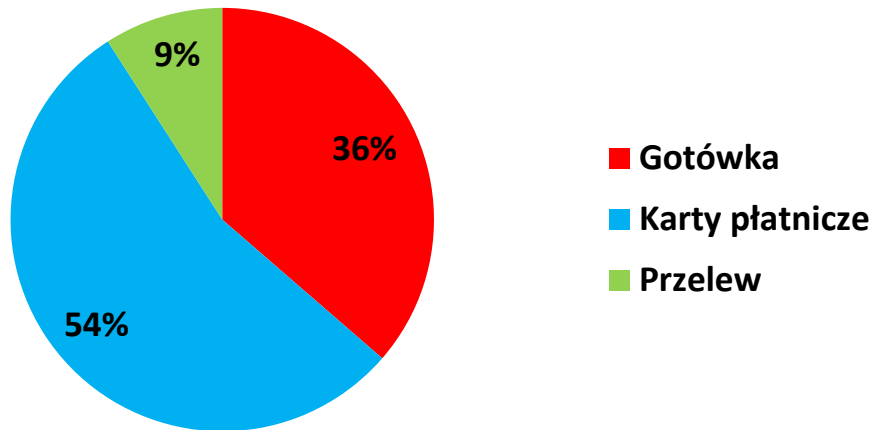
Wykres 177. Ilościowa struktura sposobów płatności Polaków korzystających z kart płatniczych w miejscach akceptujących karty

Źródło: badanie i obliczenia własne.

W przypadku wartościowej struktury udział płatności kartami wynosi 54%, na płatności przelewem przypada 9%, a na płatności gotówką 9%.

Wykres 178. Wartościowa struktura sposobów płatności Polaków korzystających z kart płatniczych w miejscach akceptujących karty

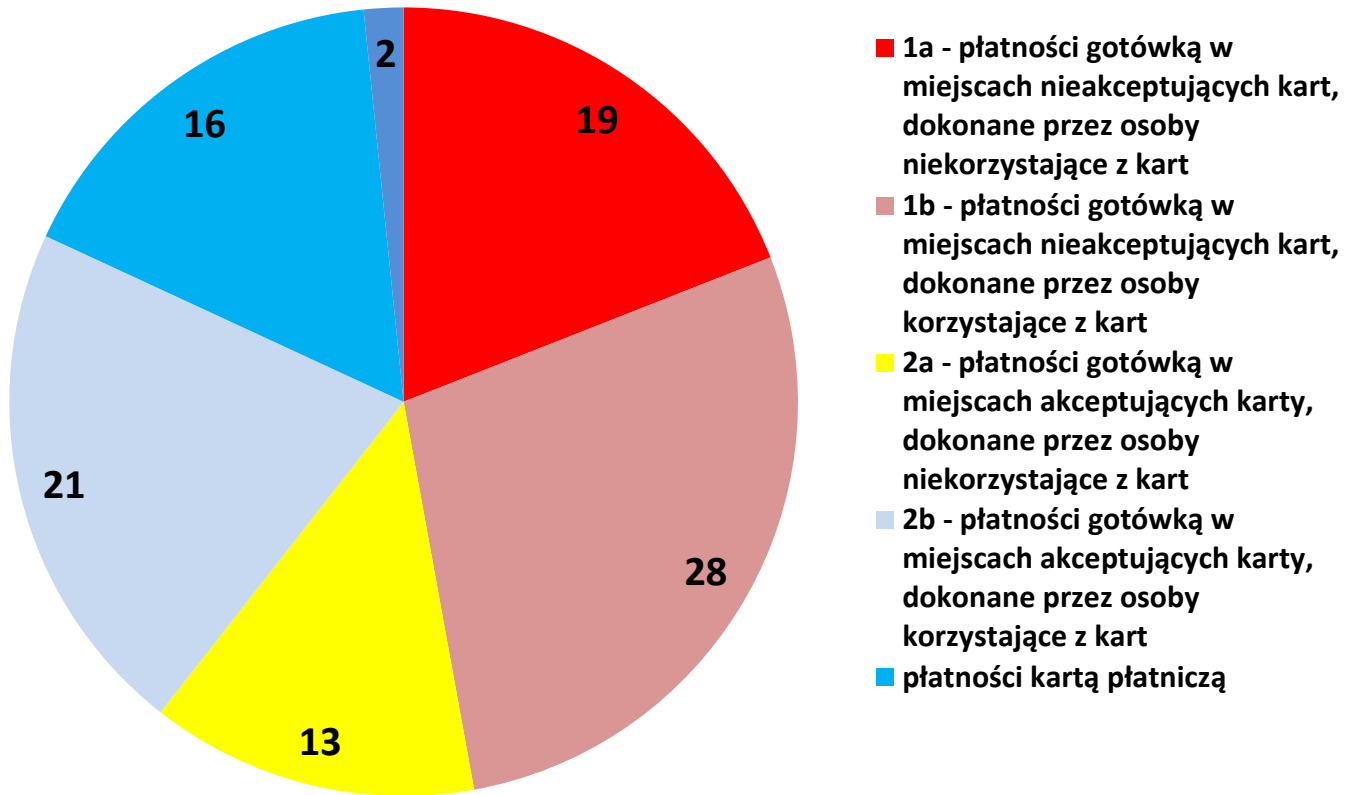

Źródło: badanie i obliczenia własne.

Na podstawie wcześniej zaprezentowanych wyników wyliczyć można ogólną strukturę płatności Polaków z wyszczególnieniem korzystania z kart płatniczych oraz miejsc, w których można płacić bezgotówkowo.

W 47% ogółu płatności nie były akceptowane w punktach handlowo-usługowych karty płatnicze lub przelewy (28%+19%). W 13% przypadków można było płacić kartą, ale zapłaty dokonywały osoby, które nie korzystały z kart płatniczych. W 21% płatności można było płacić kartami, ale osoby korzystające z kart płatniczych tego nie robiły. W tej grupie istnieją największe możliwości wzrostu obrotu bezgotówkowego w Polsce. Potencjalnie najłatwiej zaktywizować Polaków, którzy korzystają z kart i płacą w miejscach, gdzie są one akceptowane (21%), ale płacą tam gotówką.

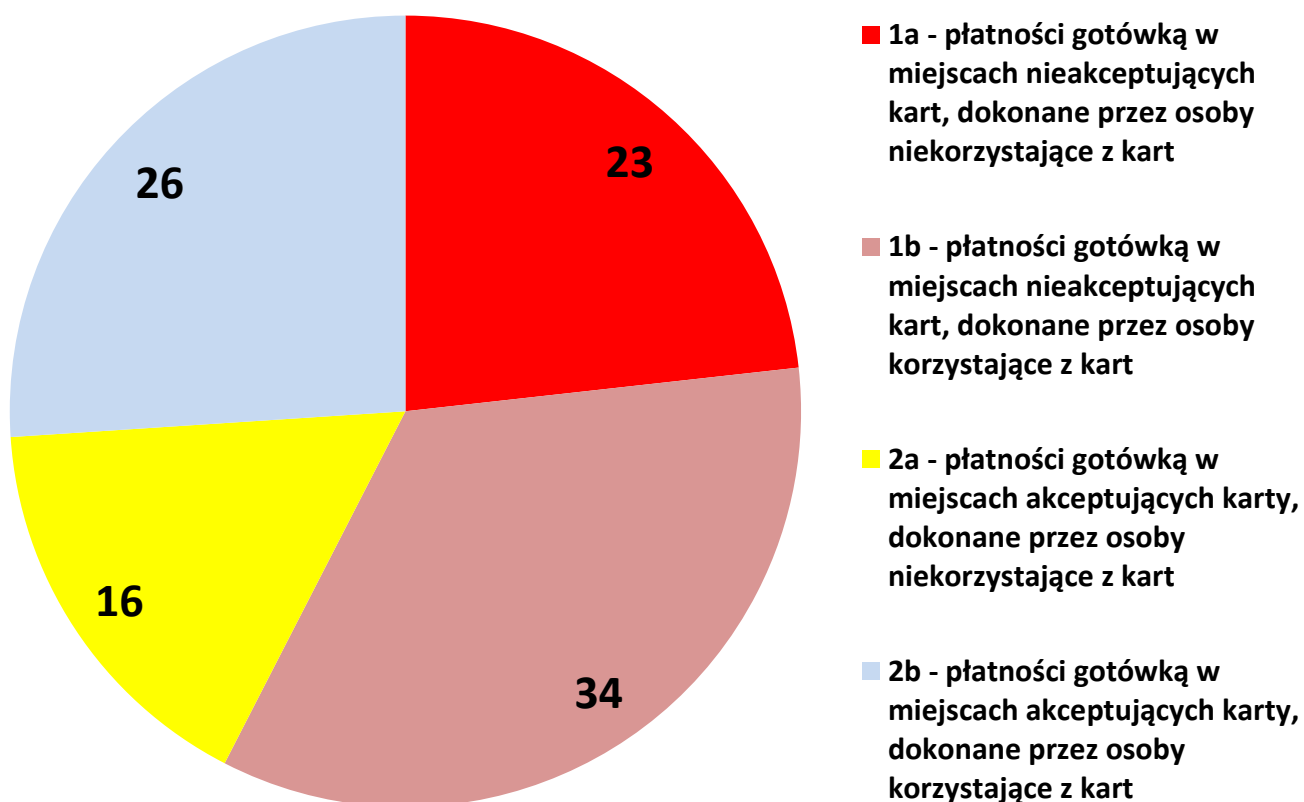
Wykres 179. Struktura płatności Polaków z wyszczególnieniem osób korzystających z kart płatniczych oraz transakcji, w których można płacić bezgotówkowo

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060 płatności.

Wcześniejszą strukturę wszystkich płatności ograniczyć można dla celów dalszej analizy wyłącznie do płatności gotówkowych Polaków. W takiej strukturze około 26% płatności gotówkowych Polaków można teoretycznie prawie natychmiast przetransformować na płatności bezgotówkowe, ponieważ można płacić kartami w danych miejscach oraz osoby płacące posługują się kartami.

Wykres 180. Struktura płatności gotówkowych Polaków z wyszczególnieniem osób korzystających z kart płatniczych oraz miejsc, w których można płacić bezgotówkowo

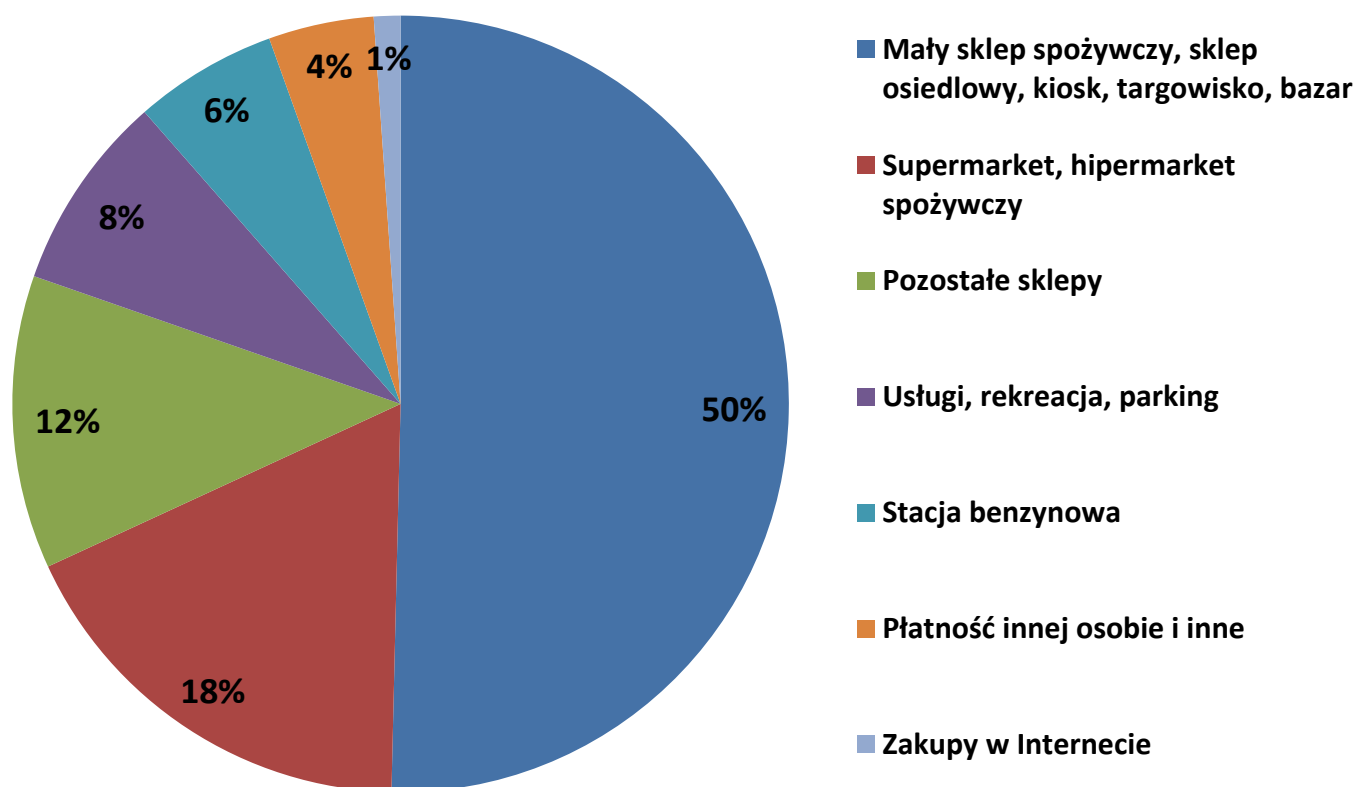
Źródło: badanie i obliczenia własne, n=4141 płatności gotówkowych.

10. Struktura płatności Polaków według miejsc płatności

10.1. Ogólna struktura płatności według miejsc płatności

Połowę płatności Polacy wykonują w małych sklepach spożywczych, sklepach osiedlowych, kioskach, bazarach i targowiskach. Ponadto, 18% transakcji przypada na supermarkety i hipermarkety spożywcze, 12% na pozostałe sklepy, a 8% na wszelkiego typu usługi i rekreację. 6% płatności Polacy wykonywali na stacjach benzynowych. Płatności w sklepach internetowych objęły 1% wszystkich badanych płatności.

Wykres 181. Struktura miejsc płatności Polaków

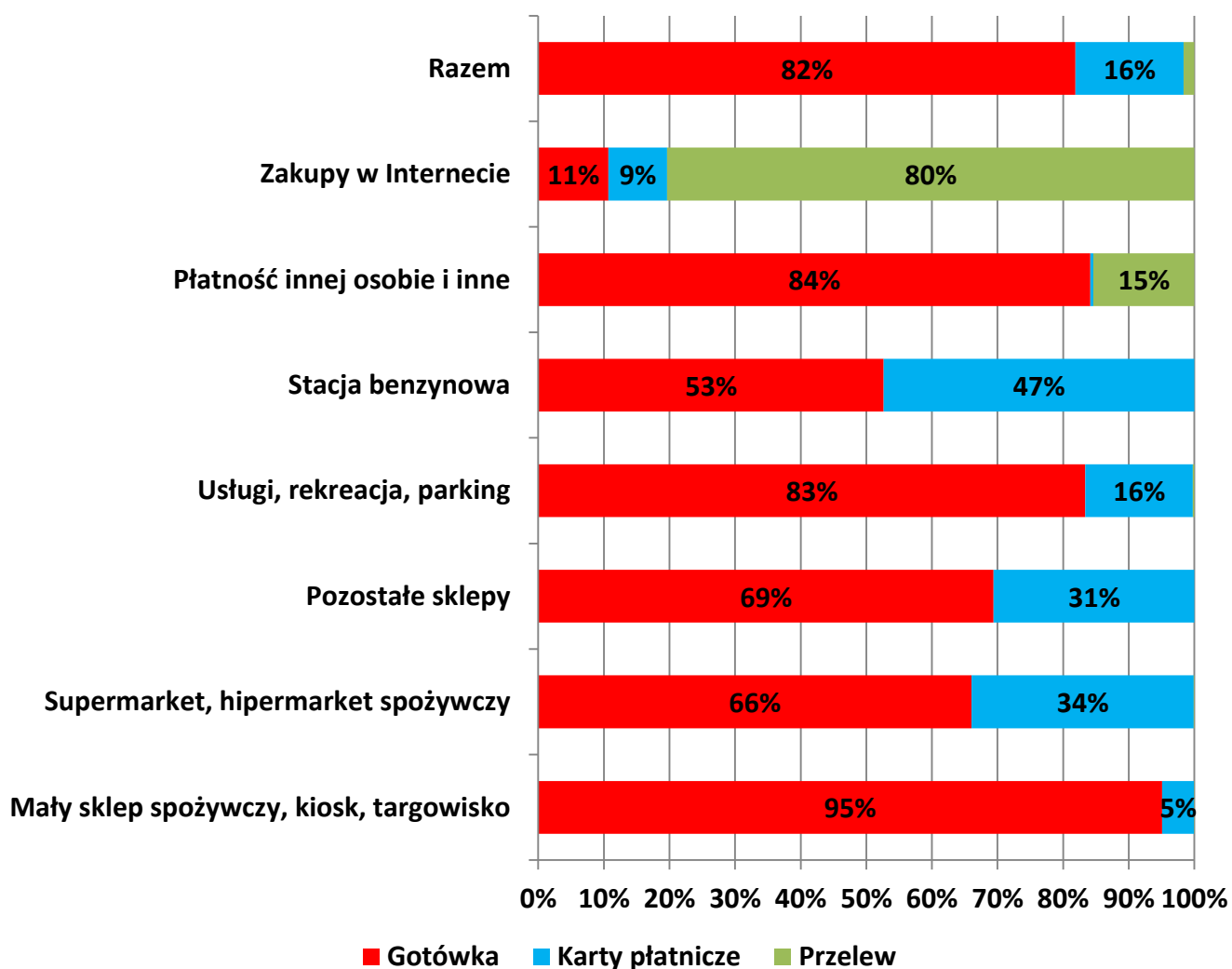
Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060 płatności.

10.2. Szczegółowa struktura sposobów płatności według miejsc płatności

Udział płatności kartami największy jest na stacjach benzynowych (47%), supermarketach i hipermarketach spożywczych (34%) i w pozostałych sklepach (31%). Najmniejszy udział płatności kartami jest w małych sklepach spożywczych, sklepach osiedlowych kioskach i targowiskach.

Według dzienniczków płatności największy udział płatności bezgotówkowych jest w internecie, gdzie 80% płatności reguluje się przelewem.

Wykres 182. Struktura ilościowa sposobów płatności Polaków w zależności od miejsca płatności

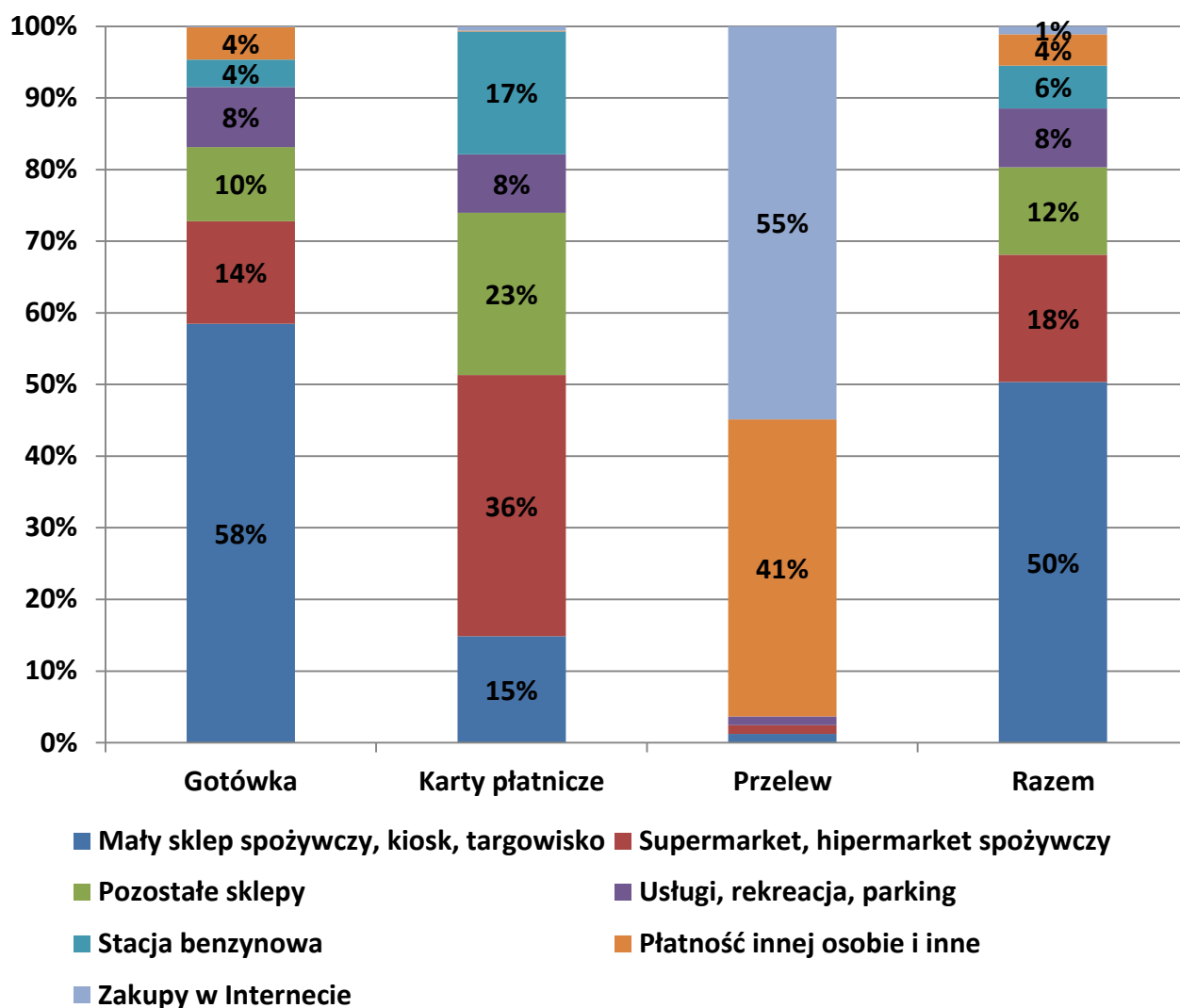
Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060 płatności.

Płatności gotówkowe najczęściej są wykonywane w małych sklepach spożywczych, kioskach i targowiskach (58%). Mniej płatności gotówkowych jest wykonywanych w supermarketach i hipermarketach spożywczych (14%) i innych sklepach (10%).

Transakcje kartami płatniczymi najczęściej są wykonywane w supermarketach i hipermarketach spożywczych (36%), w pozostałych sklepach (23%) oraz na stacjach benzynowych (17%).

Prawie wszystkie przelewy wykonywane są w internecie (55%) oraz w płatnościach na rzecz innych osób i innych płatnościach (41%).

Wykres 183. Struktura ilościowa płatności Polaków gotówką, kartami płatniczymi i przelewem w zależności od miejsca płatności

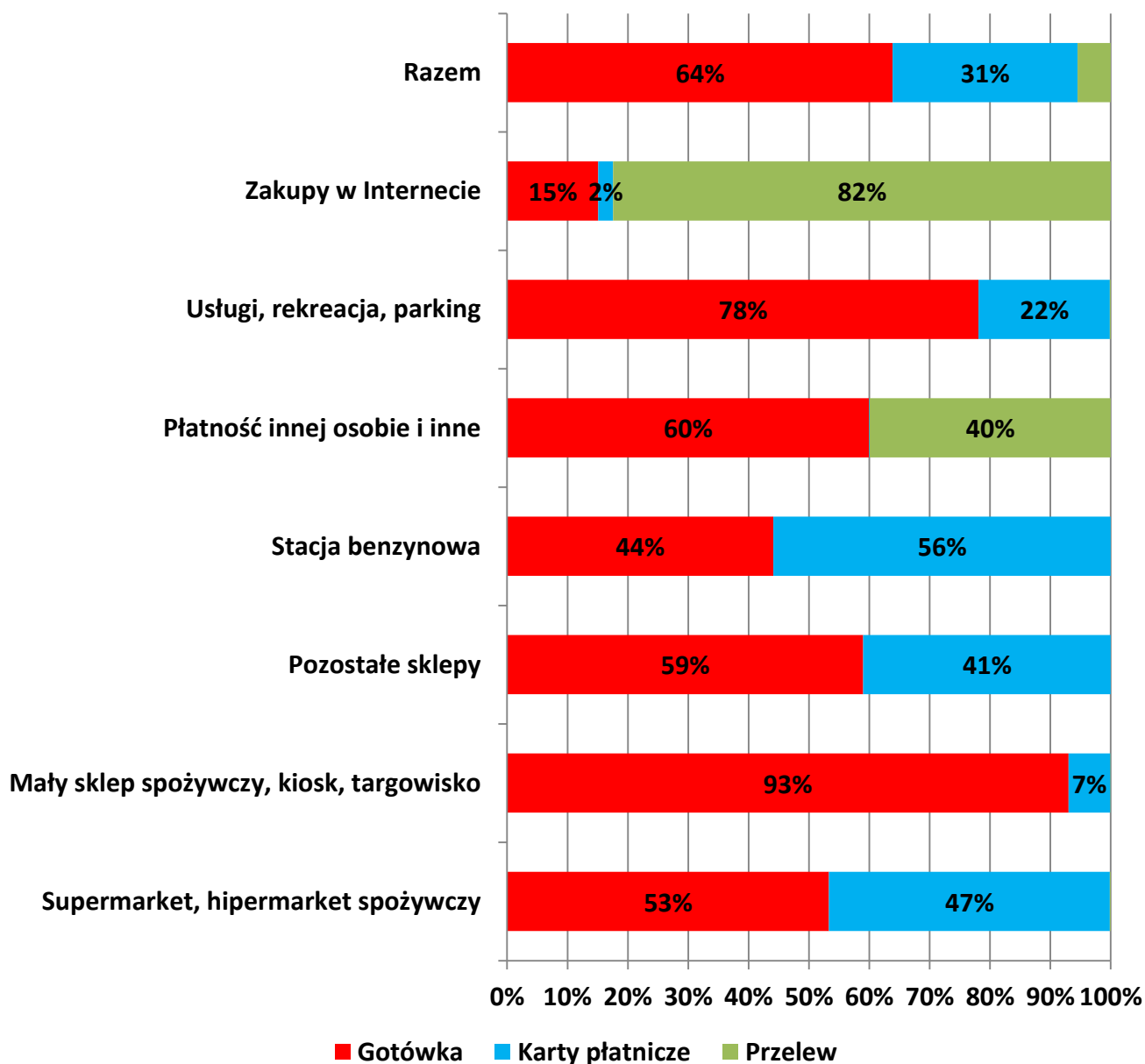

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060 płatności.

Pod względem wartości płatności największy udział płatności bezgotówkowych miało miejsce przy zakupach w internecie (84%), następnie na stacjach benzynowych (56%) oraz w supermarketach i hipermarketach spożywczych (47%).

Najczęściej gotówką płaci się w małych sklepach spożywczych, kioskach i targowiskach (93%) oraz za usługi, rekreację i parkingi (78%).

Wykres 184. Struktura wartościowa sposobów płatności Polaków w zależności od miejsca płatności

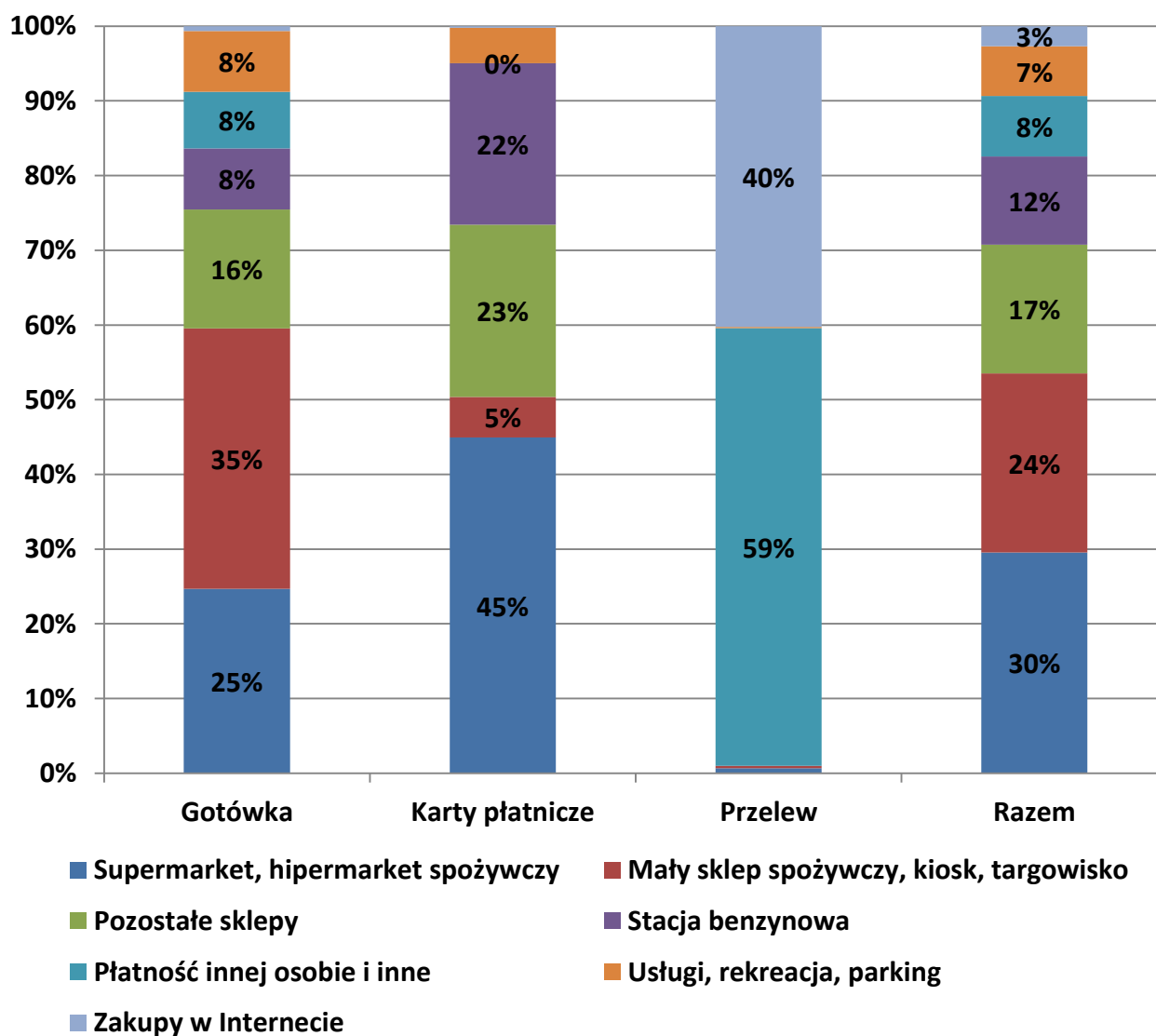
Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060 płatności.

Polacy płatności gotówką najwięcej, pod względem wartości, wykonują w małych sklepach spożywczych, kioskach i targowiskach (35%), supermarketach i hipermarketach spożywczych (25%) oraz w pozostałych sklepach (16%).

Kartą płatniczą Polacy najczęściej płacą w supermarketach i hipermarketach spożywczych (45%), pozostałych sklepach (23%) oraz na stacjach benzynowych (22%).

Pod względem wartości przelewy używane są niemal wyłącznie w płatnościach innej osobie oraz w zakupach w internecie.

Wykres 185. Struktura wartościowa płatności Polaków gotówką, kartami płatniczymi i przelewem w zależności od miejsca płatności

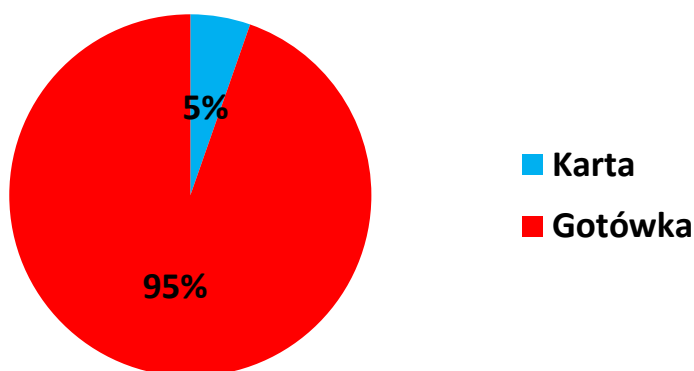
Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060 płatności.

10.3. Struktura płatności w miejscach, w których najczęściej płacą Polacy

10.3.1. Małe sklepy spożywcze i sklepy osiedlowe

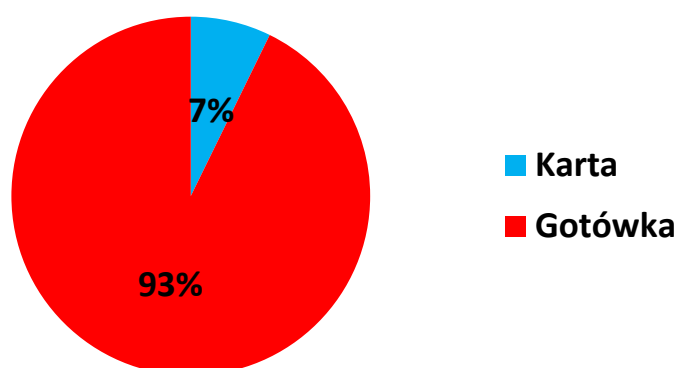
Miejsce, w którym najczęściej płacą Polacy, to małe sklepy spożywcze i sklepy osiedlowe. W 95% przypadków Polacy płacą tam gotówką, a resztę kartami płatniczymi. W ujęciu wartościowym udział gotówki wynosi 93%.

Wykres 186. Struktura ilościowa sposobów płatności w małych sklepach spożywczych

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1904 transakcji.

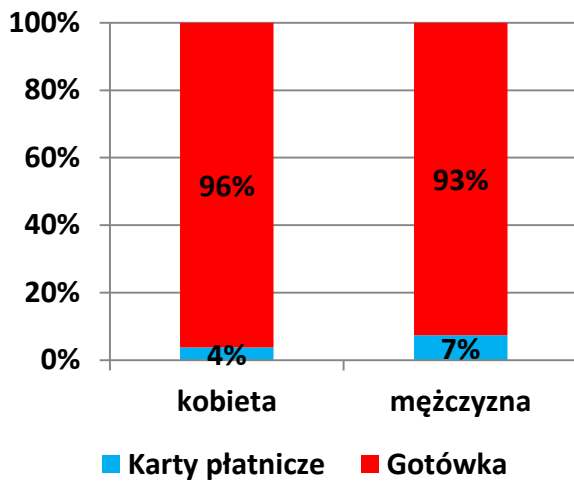
Wykres 187. Struktura wartościowa sposobów płatności w małych sklepach spożywczych

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1904 transakcji.

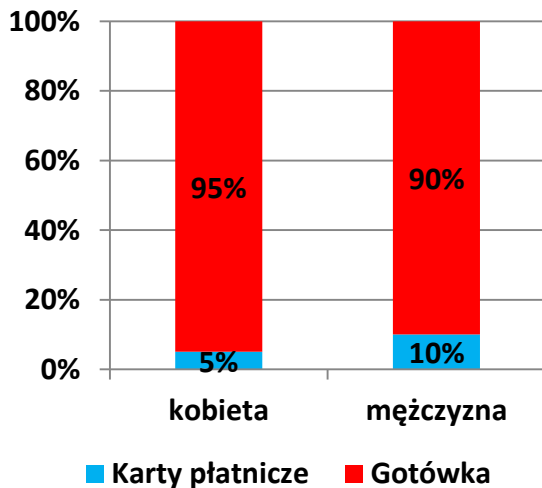
W małych sklepach spożywczych i sklepach osiedlowych kartami nieco częściej płacili mężczyźni niż kobiety.

Wykres 188. Struktura ilościowa sposobów płatności w małych sklepach spożywczych w zależności od płci

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1904 transakcji.

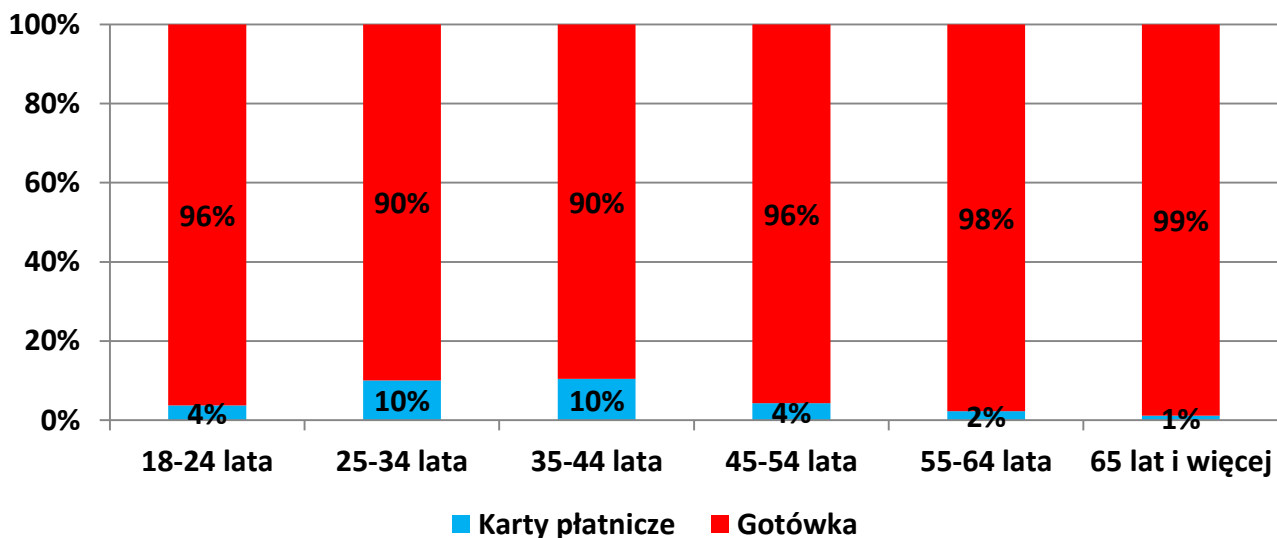
Wykres 189. Struktura wartościowa sposobów płatności w małych sklepach spożywczych w zależności od płci

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1904 transakcji.

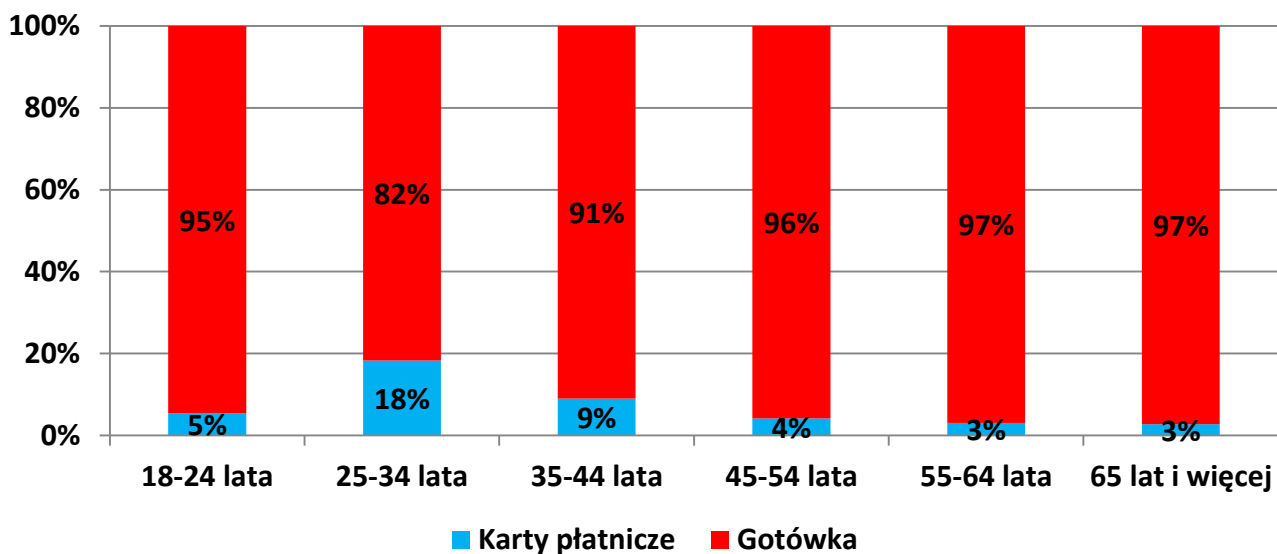
Najczęściej kartą w sklepach spożywczych płaciły osoby w wieku 25-44 lat, najrzadziej osoby najstarsze.

Wykres 190. Struktura ilościowa sposobów płatności w małych sklepach spożywczych w zależności od wieku

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1904 transakcji.

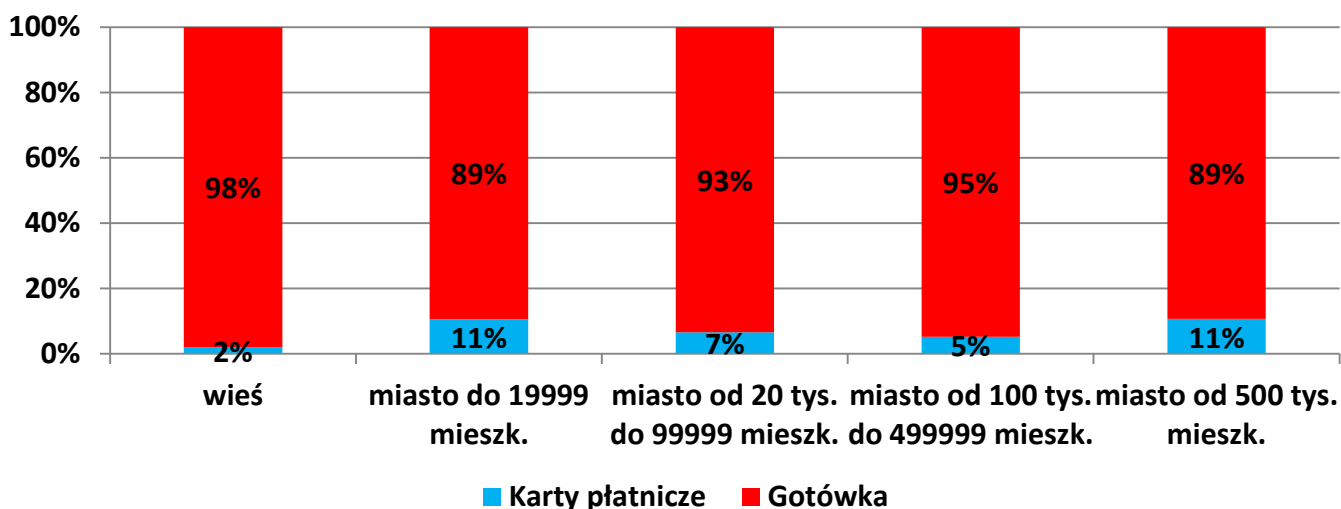
Wykres 191. Struktura wartościowa sposobów płatności w małych sklepach spożywczych w zależności od wieku

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1904 transakcji.

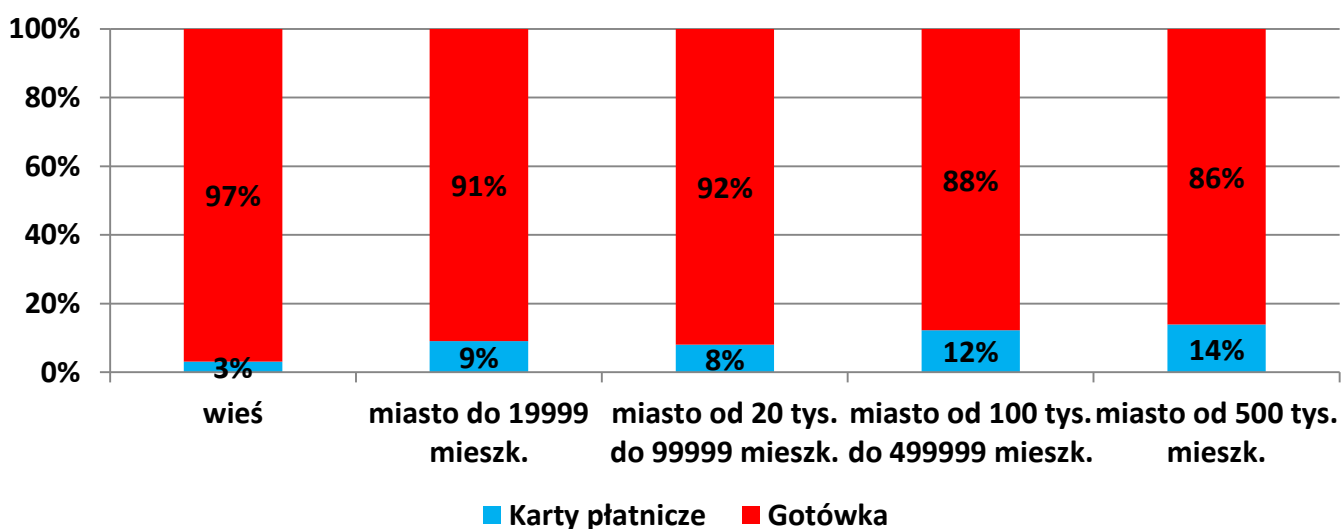
Według liczby transakcji sytuacja dotycząca płacenia kartami w małych sklepach spożywczych pod względem miejsca zamieszkania respondenta jest zróżnicowana. Wartościowo natomiast udział płatności bezgotówkowych generalnie rośnie wraz z urbanizacją.

Wykres 192. Struktura ilościowa sposobów płatności w małych sklepach spożywczych w zależności od miejsca zamieszkania

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1904.

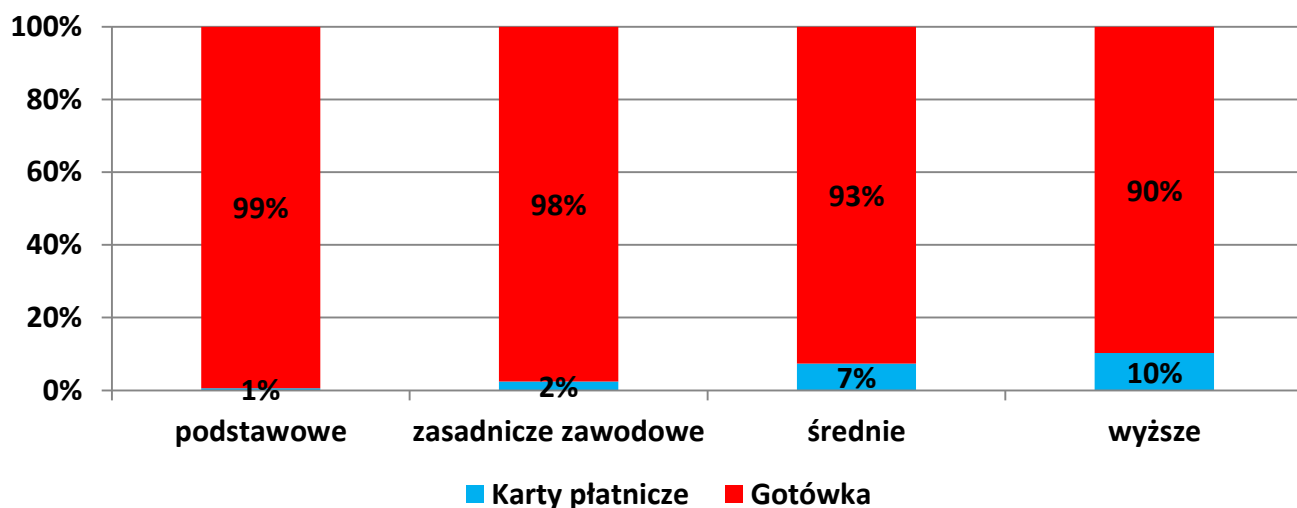
Wykres 193. Struktura wartościowa sposobów płatności w małych sklepach spożywczych w zależności od miejsca zamieszkania

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1904.

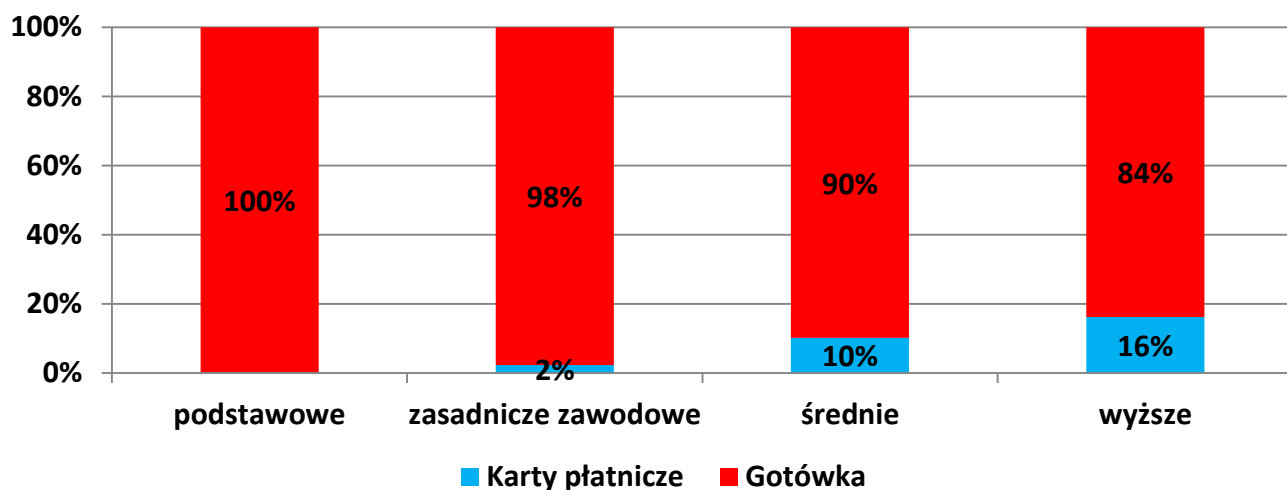
Najczęściej kartami płaćły osoby z wykształceniem wyższym (1%). Wartościowo udział płatności kartami w małych sklepach spożywczych przez takie osoby wynosił 16%.

Wykres 194. Struktura ilościowa sposobów płatności w małych sklepach spożywczych w zależności od wykształcenia

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1904 transakcji.

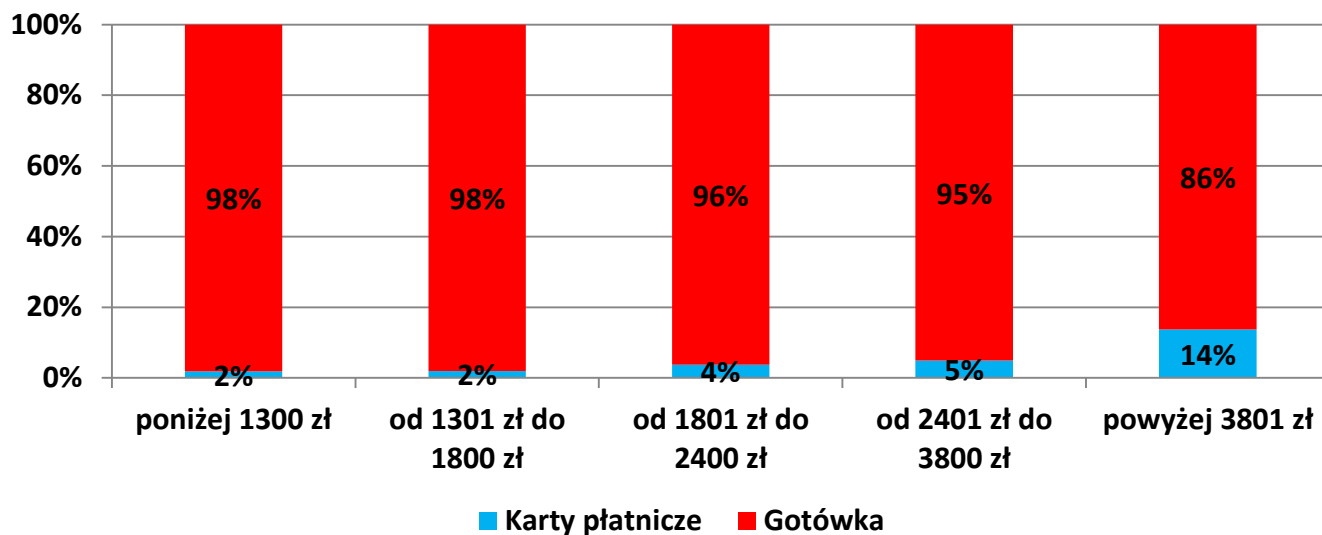
Wykres 195. Struktura wartościowa sposobów płatności w małych sklepach spożywczych w zależności od wykształcenia

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1904 transakcji.

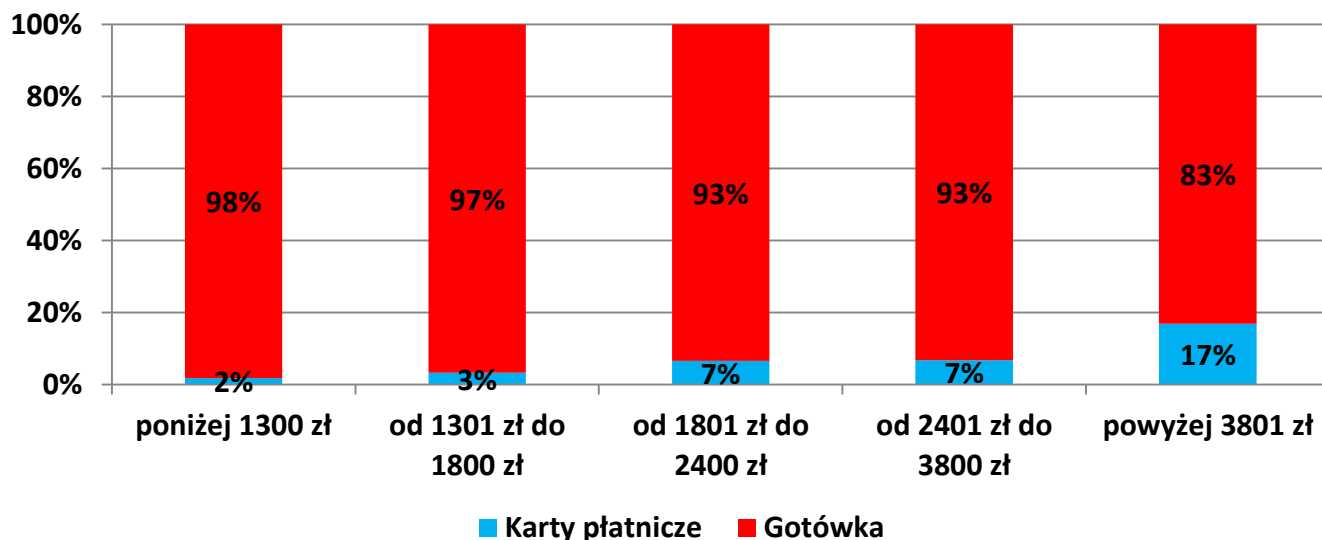
Najmniej kartami płaciły osoby o najniższych dochodach.

Wykres 196. Struktura ilościowa sposobów płatności w małych sklepach spożywczych w zależności od dochodów

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1904 transakcji.

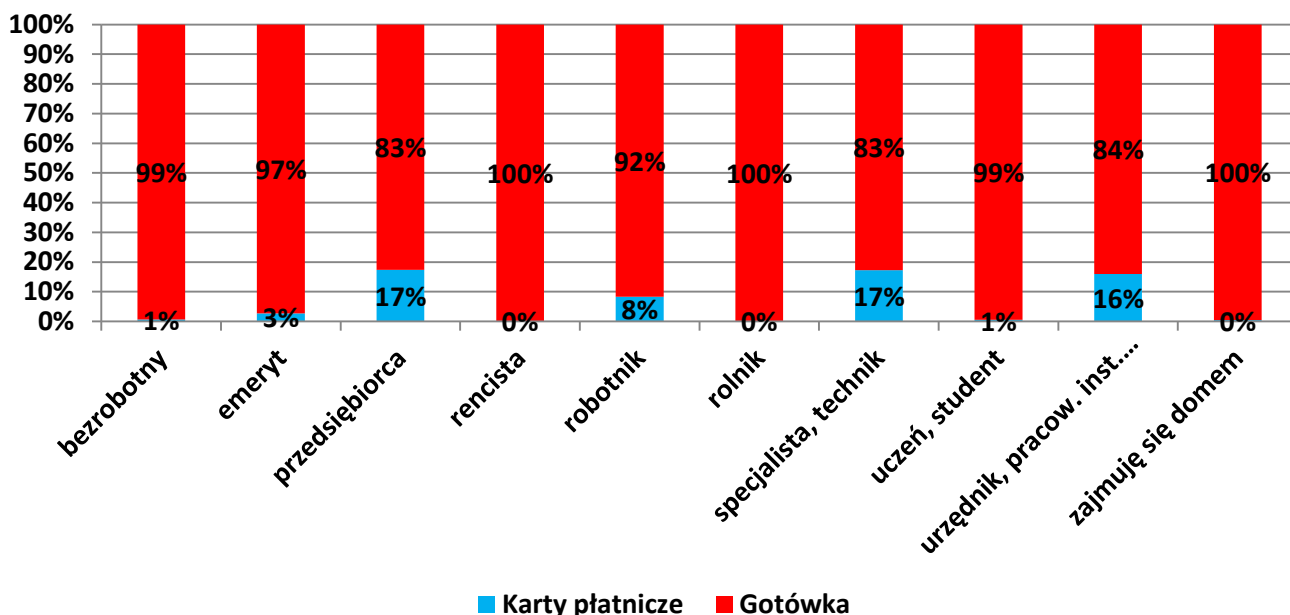
Wykres 197. Struktura wartościowa sposobów płatności w małych sklepach spożywczych w zależności od dochodów

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1904 transakcji.

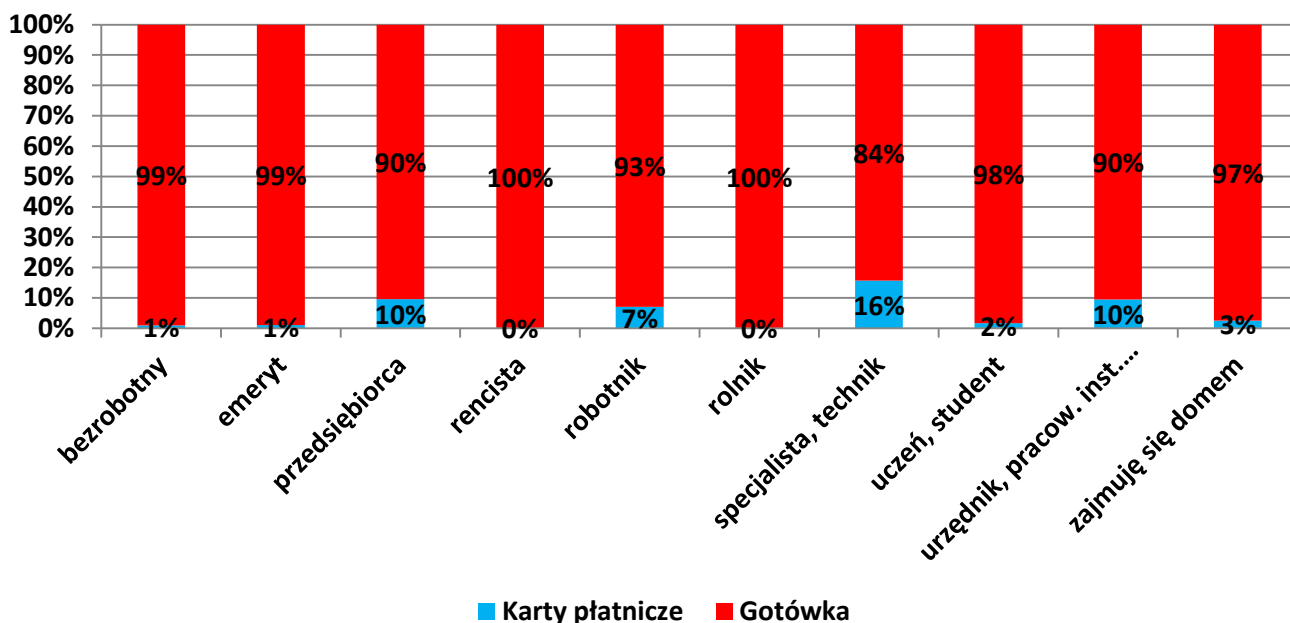
W małych sklepach spożywczych i osiedlowych kartami najczęściej płacili specjaliści, technicy, przedsiębiorcy oraz urzędnicy i pracownicy instytucji publicznych.

Wykres 198. Struktura ilościowa sposobów płatności w małych sklepach spożywczych w zależności od sytuacji społeczno-zawodowej

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1904 transakcji.

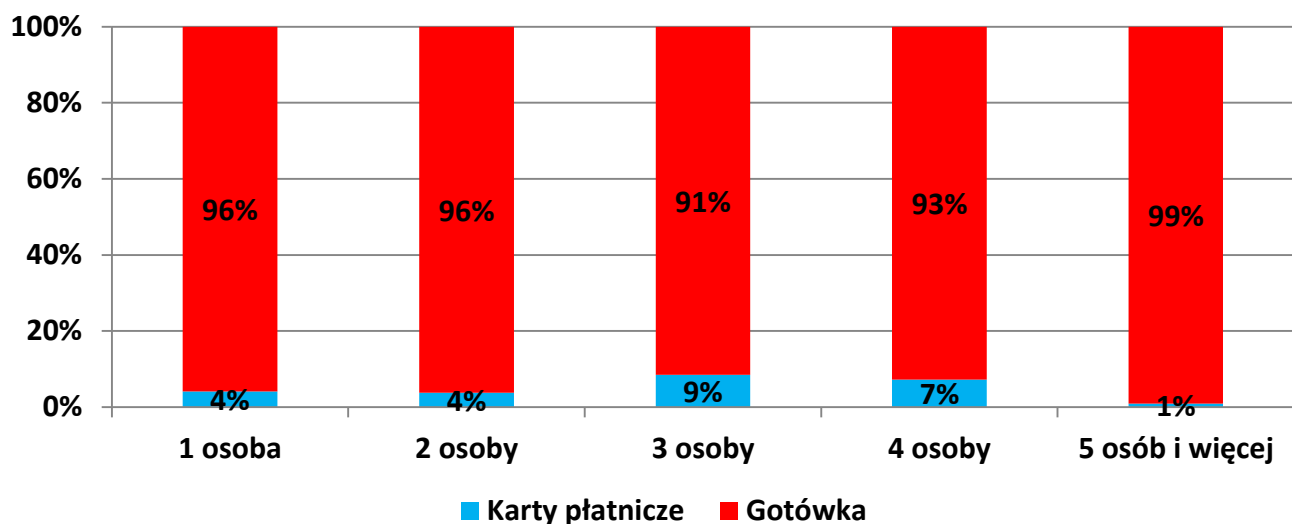
Wykres 199. Struktura wartościowa sposobów płatności w małych sklepach spożywczych w zależności od sytuacji społeczno-zawodowej

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1904 transakcji.

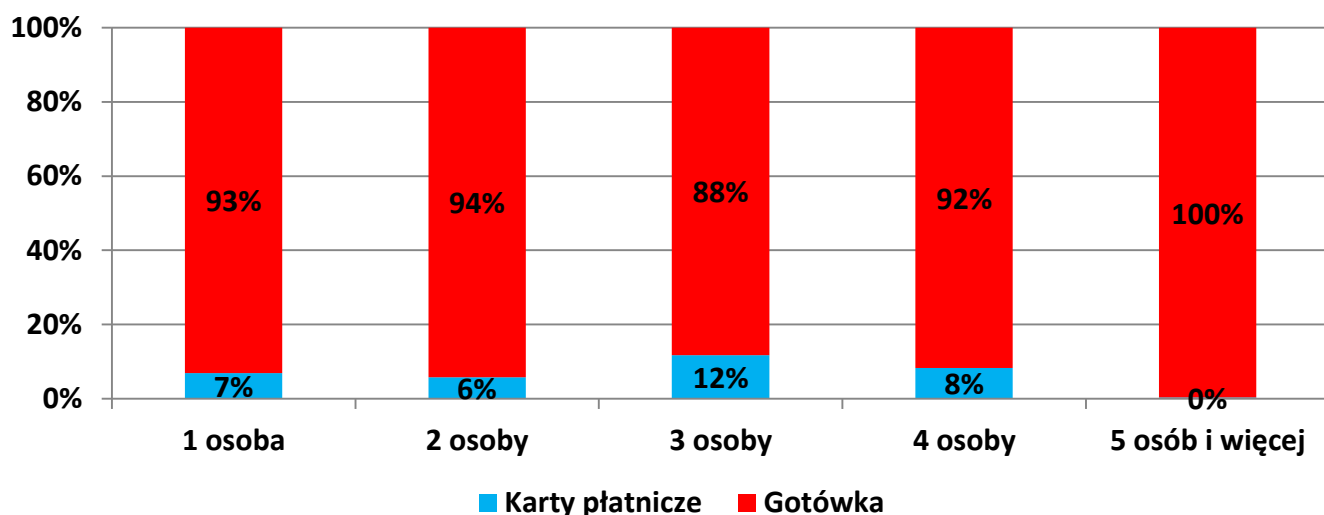
Osoby z 5-osobowych gospodarstw domowych i większych prawie w ogóle nie płacą kartami w małych sklepach spożywczych.

Wykres 200. Struktura ilościowa sposobów płatności w małych sklepach spożywczych w zależności od liczby osób w gospodarstwie domowym

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1904 transakcji.

Wykres 201. Struktura wartościowa sposobów płatności w małych sklepach spożywczych w zależności od liczby osób w gospodarstwie domowym

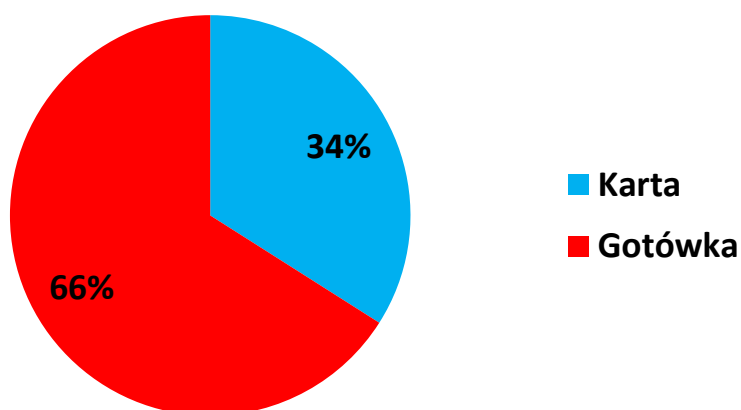

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1904 transakcji.

10.3.2. Supermarkety i hipermarkety spożywcze

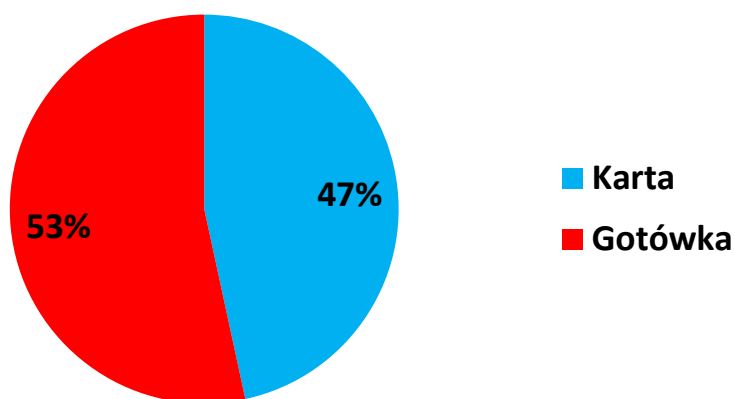
W supermarketach i hipermarketach spożywczych Polacy w 66% płacą gotówką. Wartościowo udział płatności kartami prawie zrównał się z udziałem gotówki.

Wykres 202. Struktura ilościowa sposobów płatności w supermarketach i hipermarketach spożywczych

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=897 płatności.

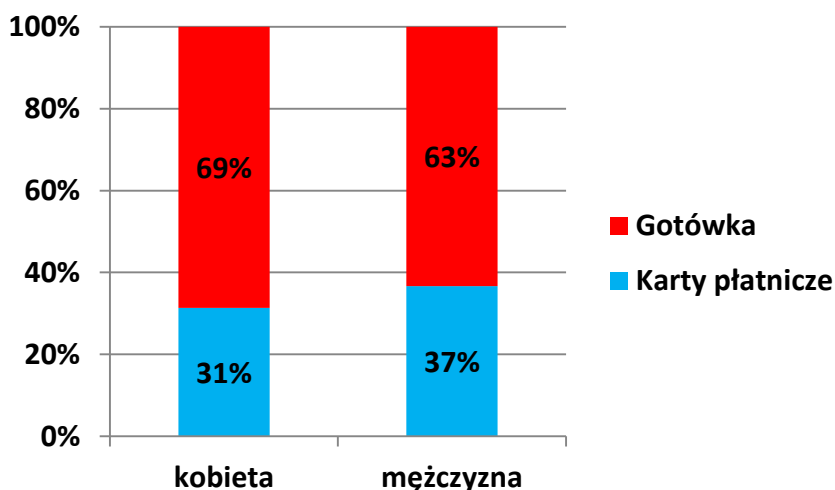
Wykres 203. Struktura wartościowa sposobów płatności w supermarketach i hipermarketach spożywczych

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=897 płatności.

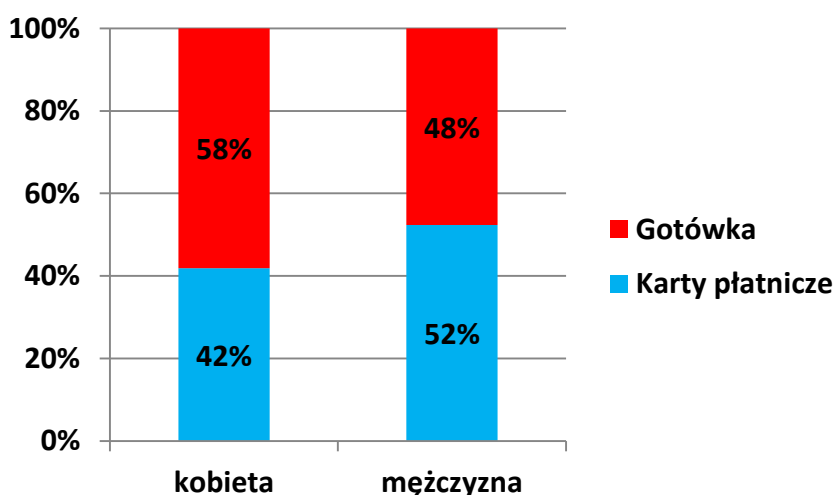
Mężczyźni płacą przeciętnie częściej niż kobiety kartami płatniczymi w supermarketach i hipermarketach spożywczych.

Wykres 204. Struktura ilościowa sposobów płatności w supermarketach i hipermarketach spożywczych w zależności od płci

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=897 płatności.

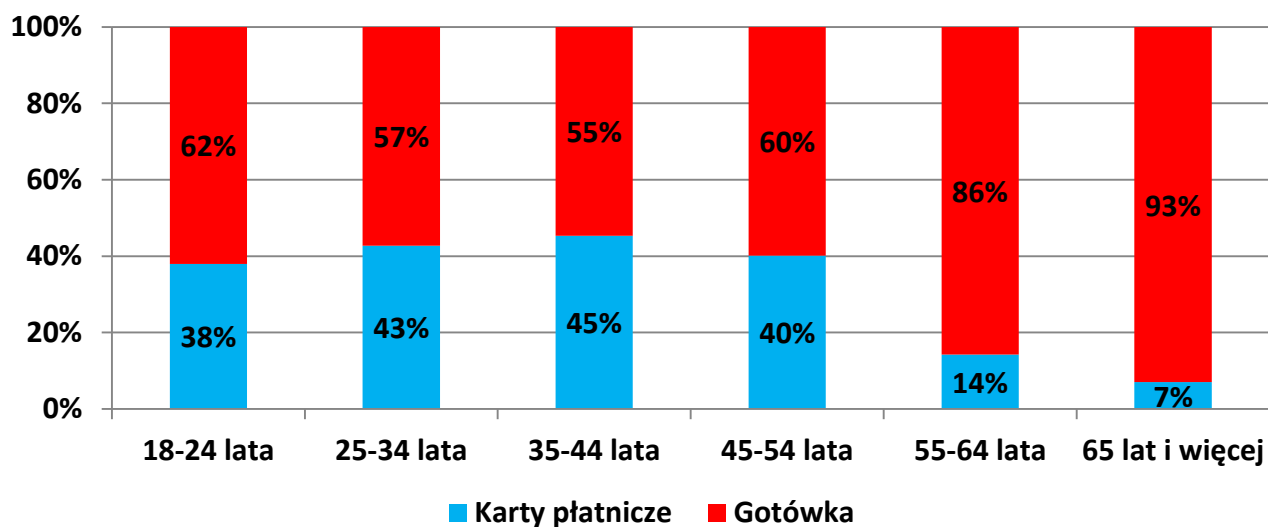
Wykres 205. Struktura wartościowa sposobów płatności w supermarketach i hipermarketach spożywczych w zależności od płci

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=897 płatności.

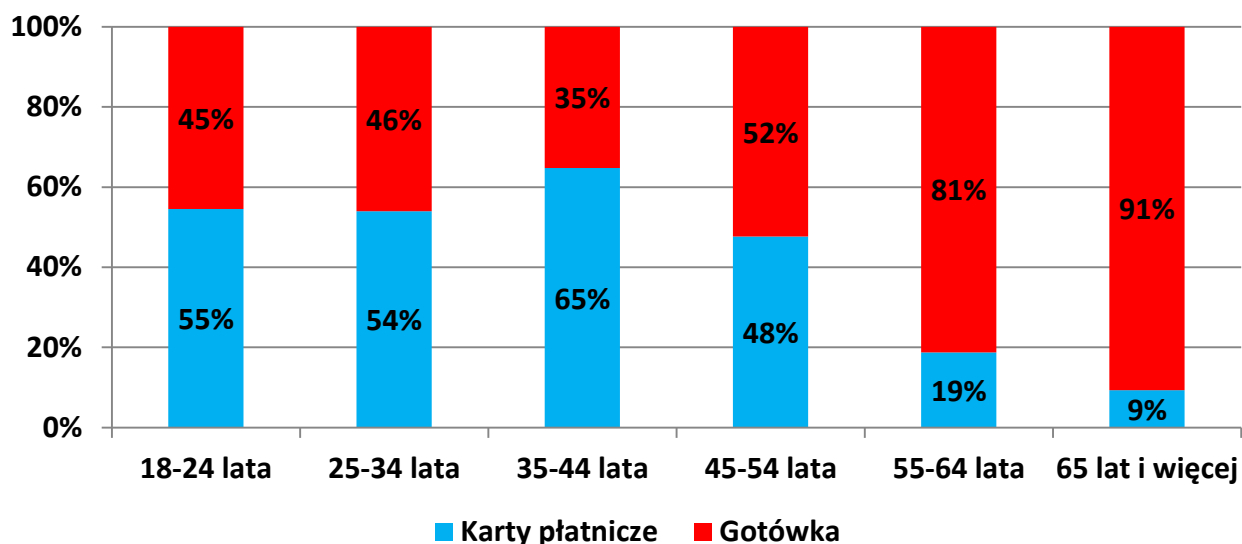
Najczęściej w supermarketach i hipermarketach spożywczych kartami płacą osoby w wieku 25-44 lata. W ujęciu wartościowym osoby te dokonują kartami znacznie więcej niż połowę swoich wydatków. Najmniej kartami posługują się osoby w wieku 65 i więcej lat.

Wykres 206. Struktura ilościowa sposobów płatności w supermarketach i hipermarketach spożywczych w zależności od wieku

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=897 płatności.

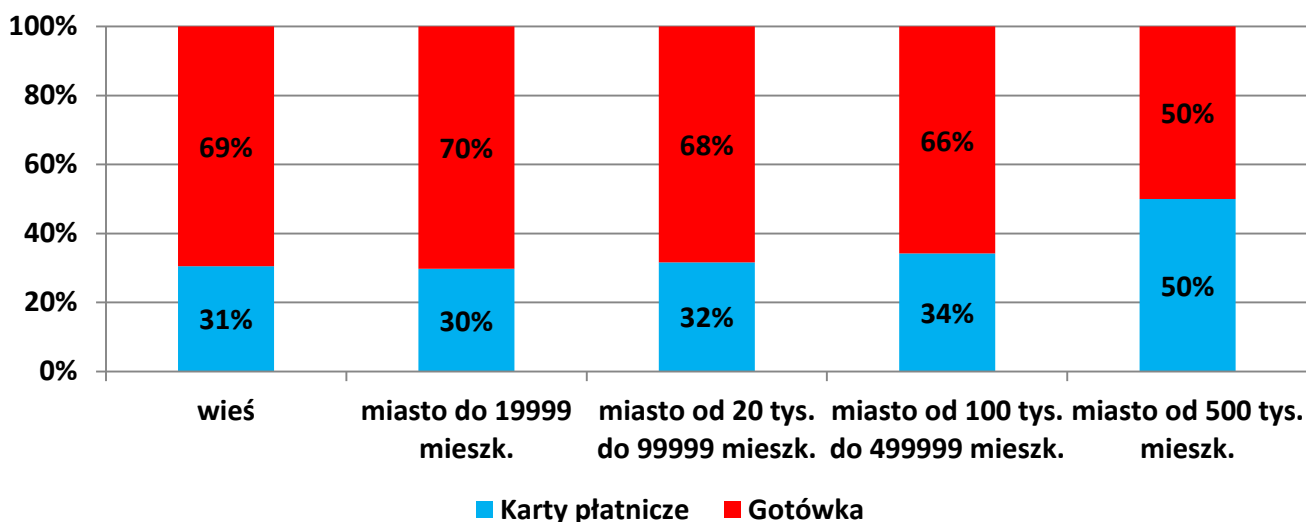
Wykres 207. Struktura wartościowa sposobów płatności w supermarketach i hipermarketach spożywczych w zależności od wieku

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=897 płatności.

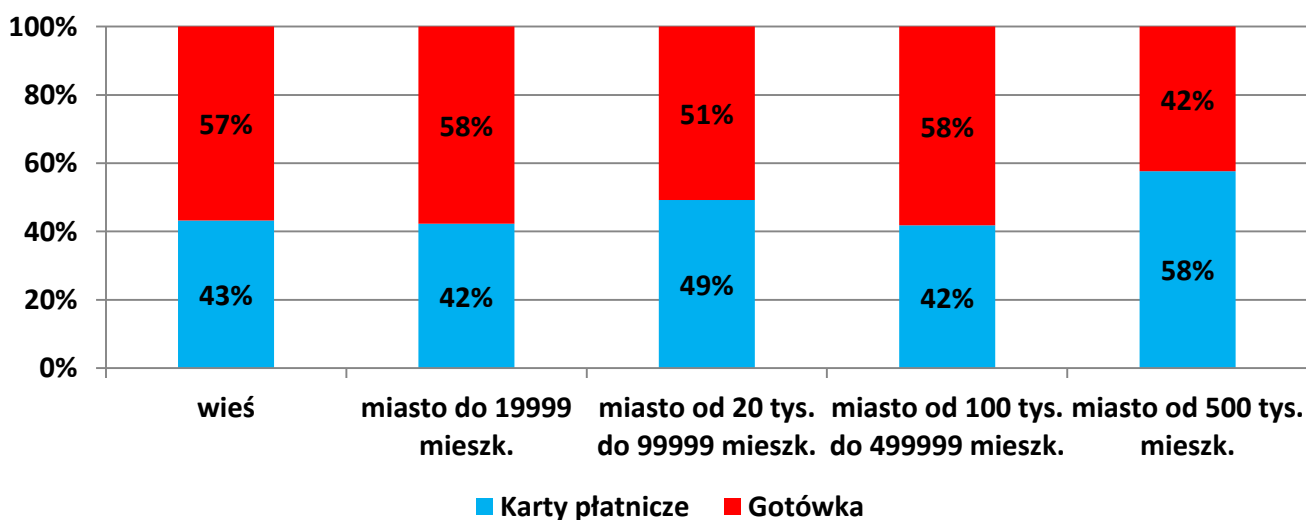
W miastach mających 500 tysięcy i więcej mieszkańców połowę płatności w supermarketach i hipermarketach spożywczych wykonuje się kartami, a pod względem wartości transakcji udział płatności kartowych wynosi 58%.

Wykres 208. Struktura ilościowa sposobów płatności w supermarketach i hipermarketach spożywczych w zależności od miejsca zamieszkania

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=897 płatności.

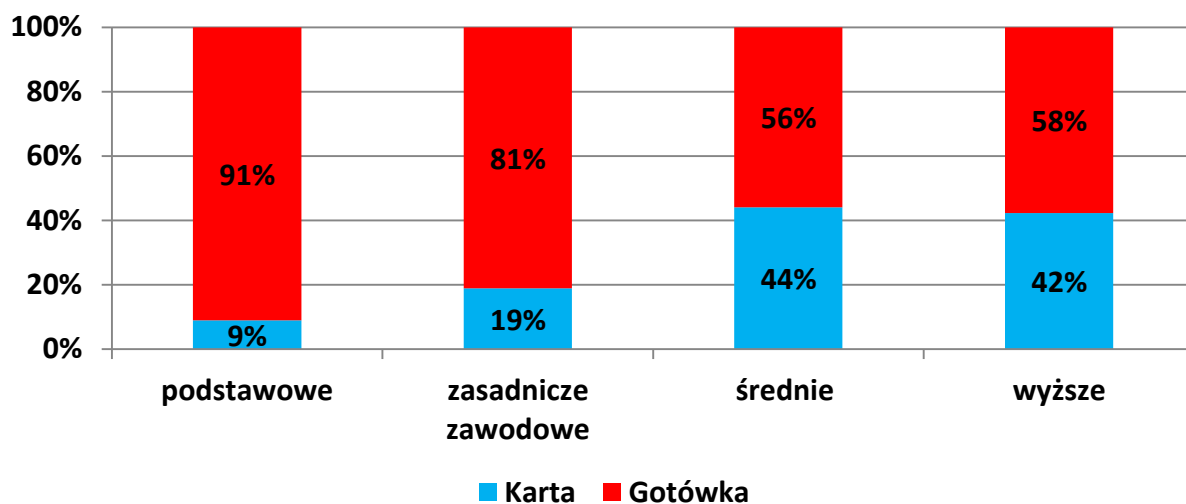
Wykres 209. Struktura wartościowa sposobów płatności w supermarketach i hipermarketach spożywczych w zależności od miejsca zamieszkania

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=897 płatności.

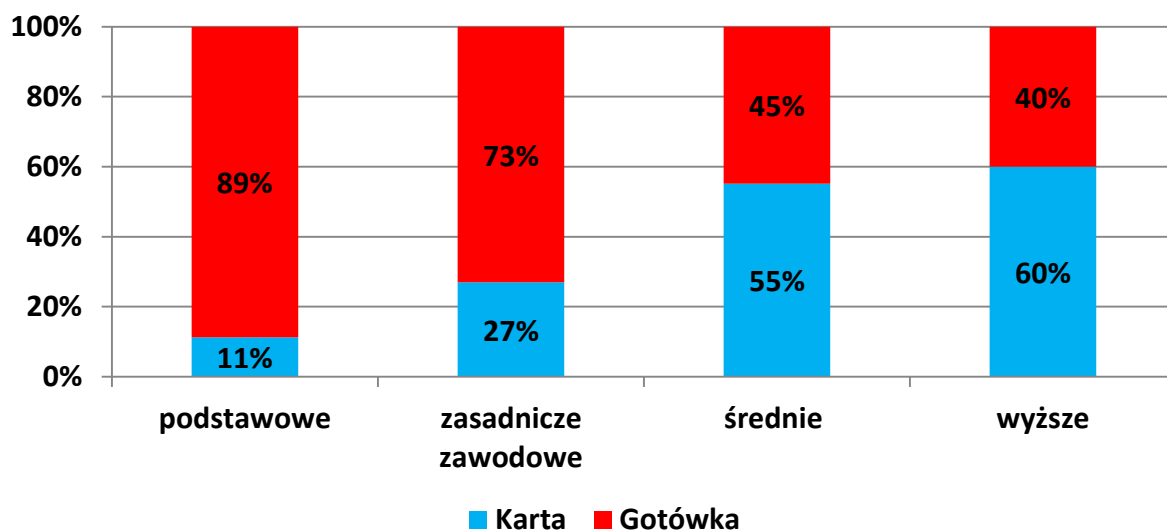
Osoby z wykształceniem średnim i wyższym płacą w 42-44% przypadków kartami w supermarketach i hipermarketach spożywczych, natomiast najrzadziej kartami płacą osoby z wykształceniem podstawowym.

Wykres 210. Struktura ilościowa sposobów płatności w supermarketach i hipermarketach spożywczych w zależności od wykształcenia

Źródło: obliczenia własne, n=897 płatności.

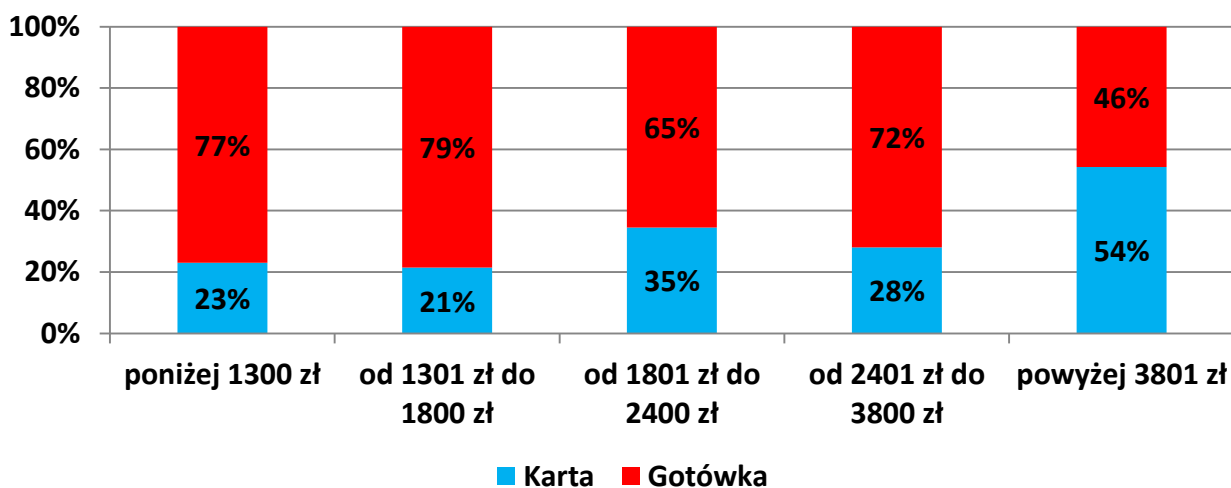
Wykres 211. Struktura wartościowa sposobów płatności w supermarketach i hipermarketach spożywczych w zależności od wykształcenia

Źródło: obliczenia własne, n=897 płatności.

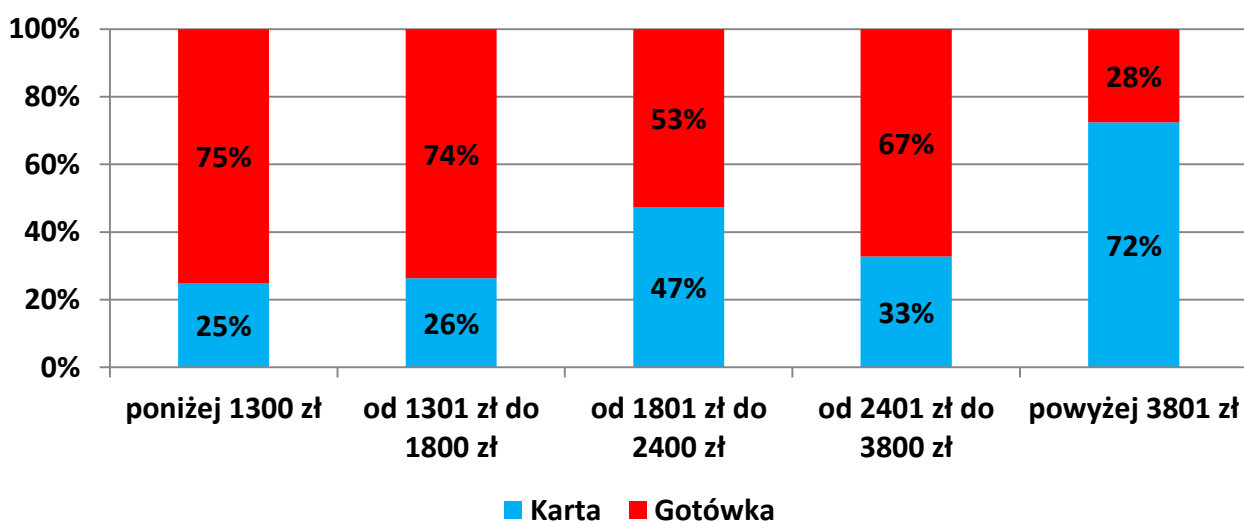
Osoby o najwyższych miesięcznych dochodach netto w gospodarstwie domowym płacą w supermarketach i hipermarketach więcej kartami niż gotówką.

Wykres 212. Struktura ilościowa sposobów płatności w supermarketach i hipermarketach spożywczych w zależności od dochodów

Źródło: obliczenia własne, n=897 płatności.

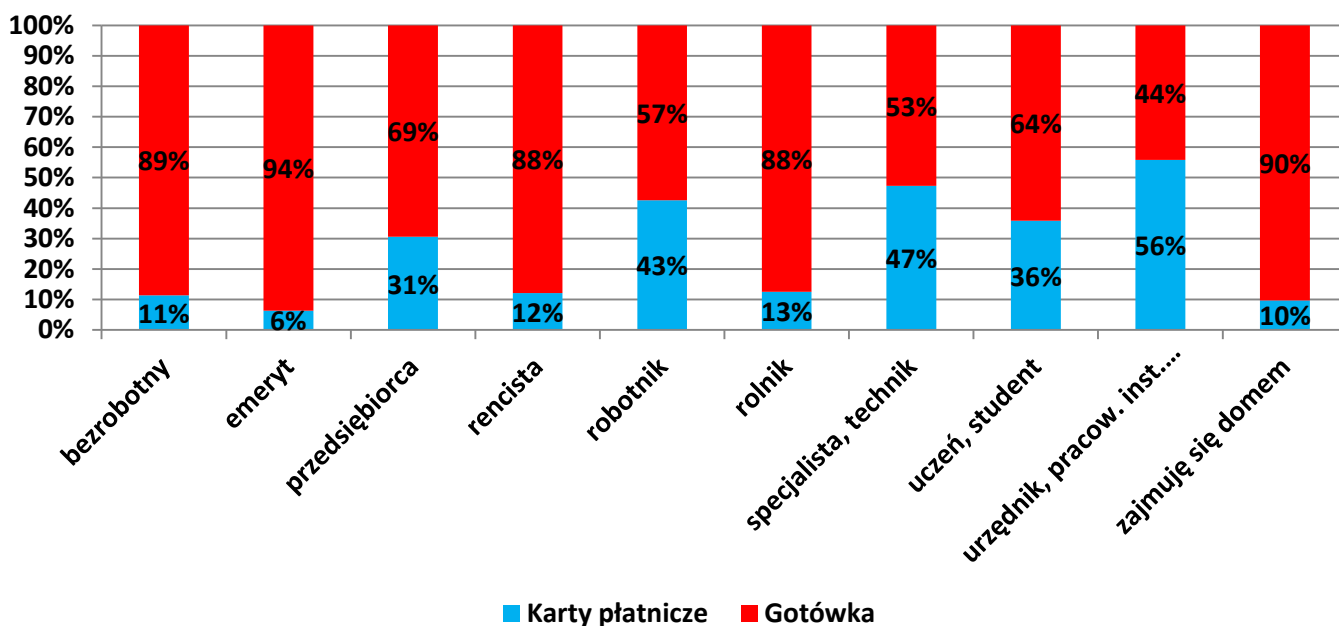
Wykres 213. Struktura wartościowa sposobów płatności w supermarketach i hipermarketach spożywczych w zależności od dochodów

Źródło: obliczenia własne, n=897 płatności.

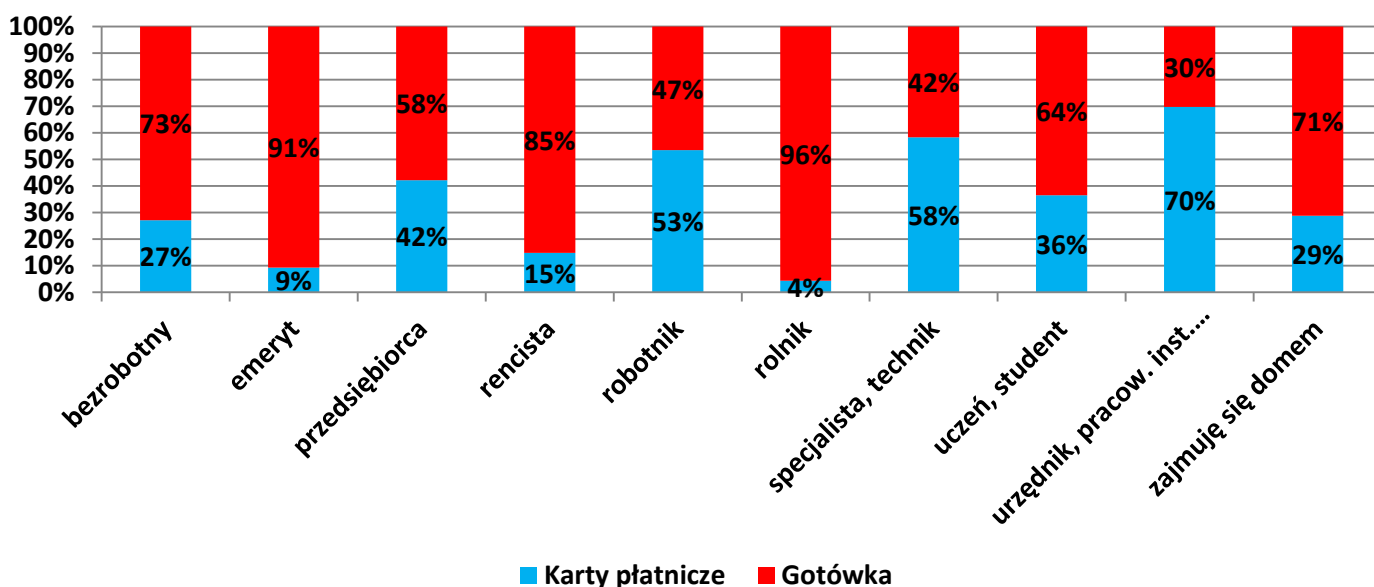
Najczęściej kartami płatniczymi w supermarketach i hipermarketach spożywczych posługują się urzędnicy i pracownicy instytucji publicznych (56% płatności), specjaliści, technicy i robotnicy. Najrzadziej kartami posługują się emeryci i osoby zajmujące się domem.

Wykres 214. Struktura ilościowa sposobów płatności w supermarketach i hipermarketach spożywczych w zależności od sytuacji społeczno-zawodowej

Źródło: obliczenia własne, n=897 płatności.

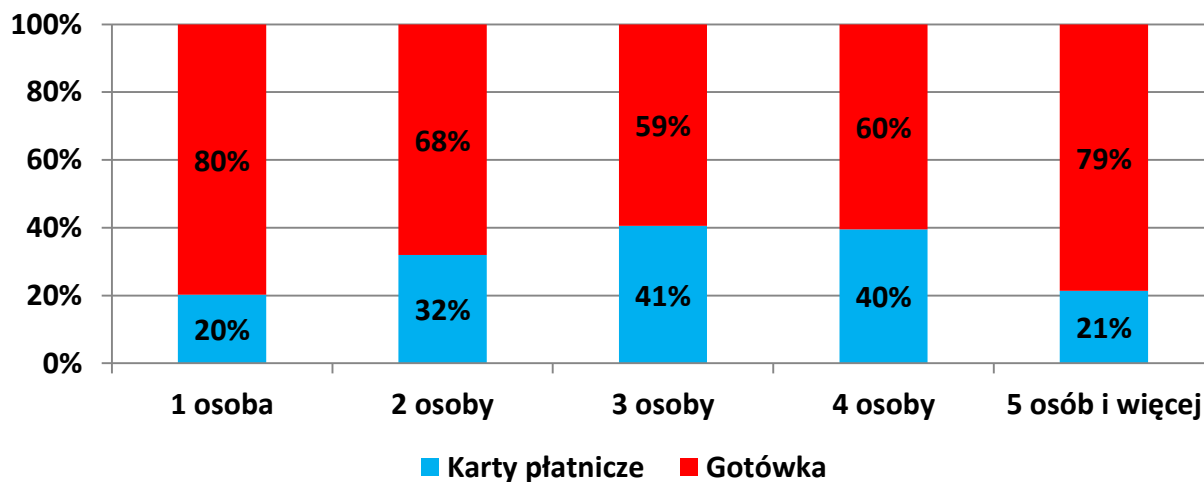
Wykres 215. Struktura wartościowa sposobów płatności w supermarketach i hipermarketach spożywczych w zależności od sytuacji społeczno-zawodowej

Źródło: obliczenia własne, n=897 płatności.

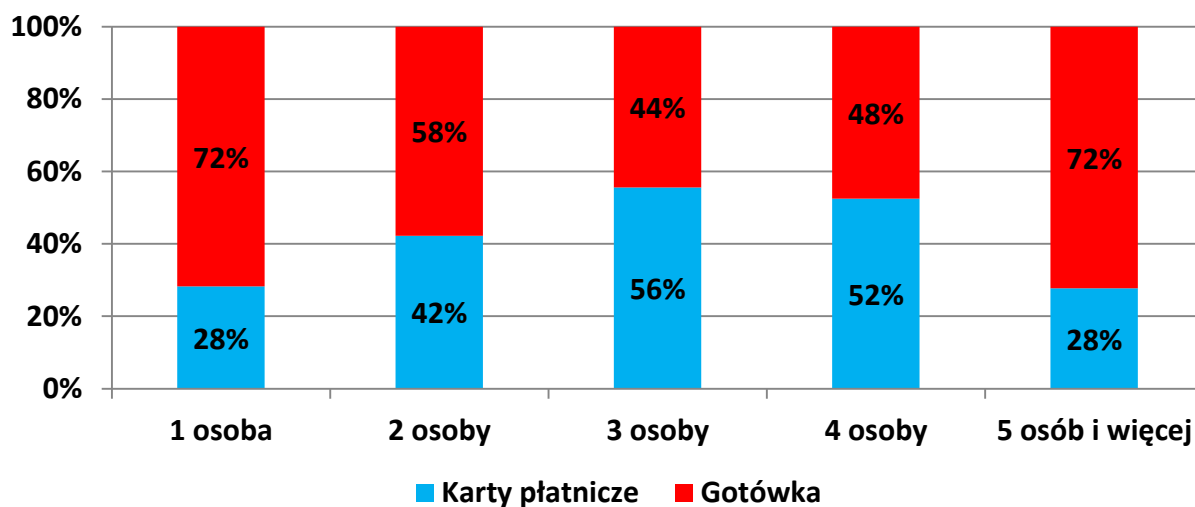
Kartami najczęściej płacą osoby z trzy- i cztero-osobowych gospodarstw domowych, najrzadziej z jedno- i pięcio- osobowych lub większych.

Wykres 216. Struktura ilościowa sposobów płatności w supermarketach i hipermarketach spożywczych w zależności od liczby osób w gospodarstwie domowym

Źródło: obliczenia własne, n=897 płatności.

Wykres 217. Struktura wartościowa sposobów płatności w supermarketach i hipermarketach spożywczych w zależności od liczby osób w gospodarstwie domowym

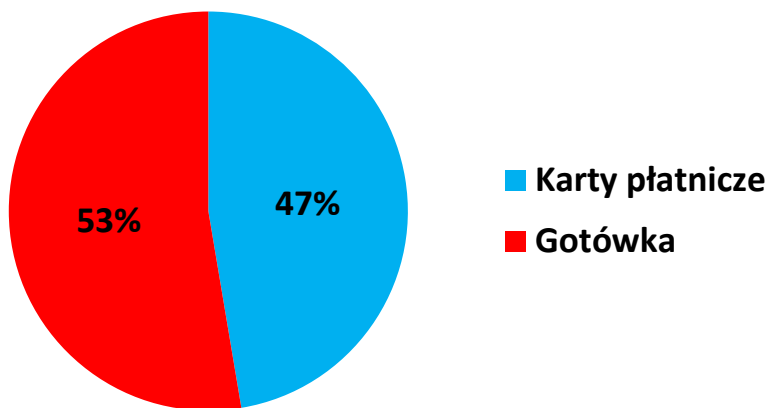

Źródło: obliczenia własne, n=897 płatności.

10.3.3. Stacje benzynowe

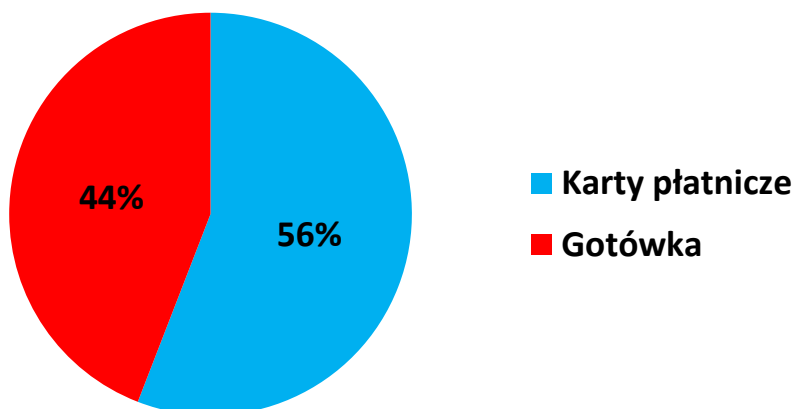
Stacje benzynowe są miejscem, w którym Polacy w prawie połowie przypadków (47%) płacą kartami. W ujęciu wartościowym udział płatności kartami wynosił już 56%.

Wykres 218. Struktura ilościowa sposobów płatności na stacjach benzynowych

Źródło: obliczenia własne, n=302 płatności.

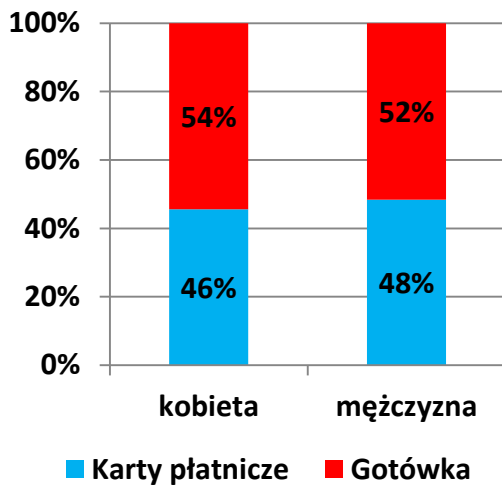
Wykres 219. Struktura wartościowa sposobów płatności na stacjach benzynowych

Źródło: obliczenia własne, n=302 płatności.

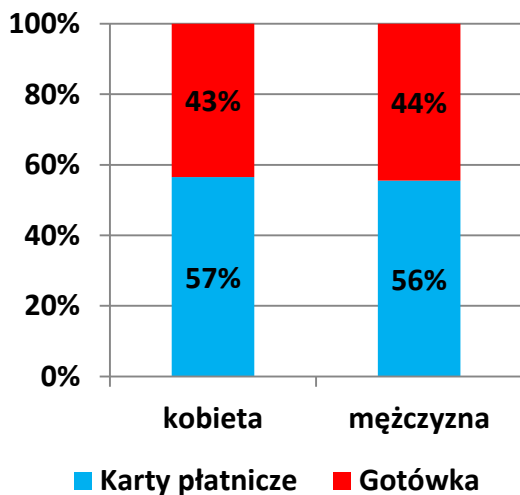
Udział płatności kartami na stacjach benzynowych jest prawie taki sam dla kobiet i mężczyzn.

Wykres 220. Struktura ilościowa sposobów płatności na stacjach benzynowych w zależności od płci

Źródło: obliczenia własne, n=302 płatności.

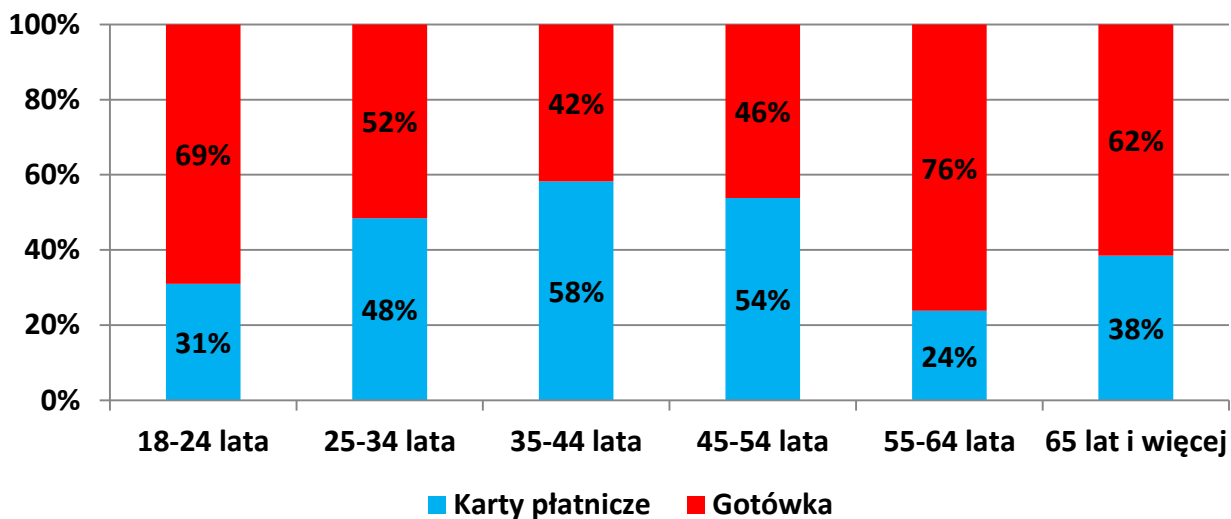
Wykres 221. Struktura wartościowa sposobów płatności na stacjach benzynowych w zależności od płci

Źródło: obliczenia własne, n=302 płatności.

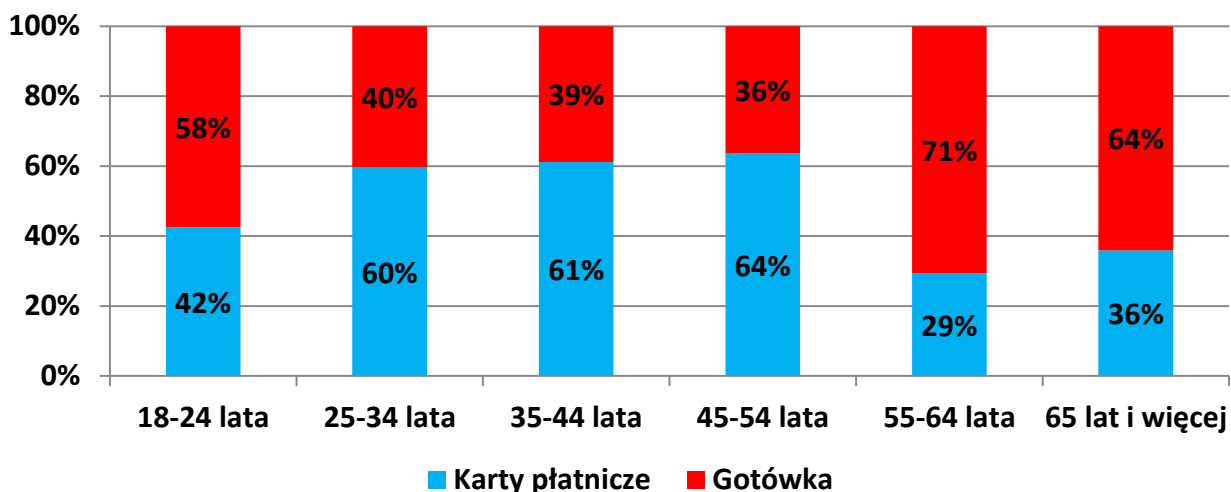
Osoby w wieku 35-54 lat w 54-58% przypadków płacą kartami na stacjach benzynowych, co daje 61-64% wartościowy udział.

Wykres 222. Struktura ilościowa sposobów płatności na stacjach benzynowych w zależności od wieku

Źródło: obliczenia własne, n=302 płatności.

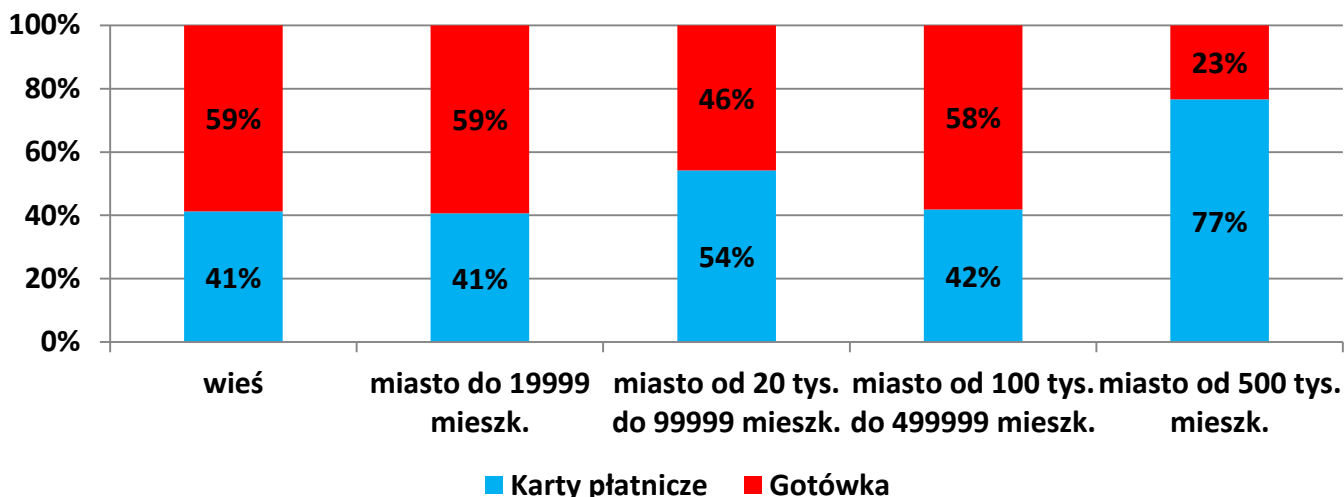
Wykres 223. Struktura wartościowa sposobów płatności na stacjach benzynowych w zależności od wieku

Źródło: obliczenia własne, n=302 płatności.

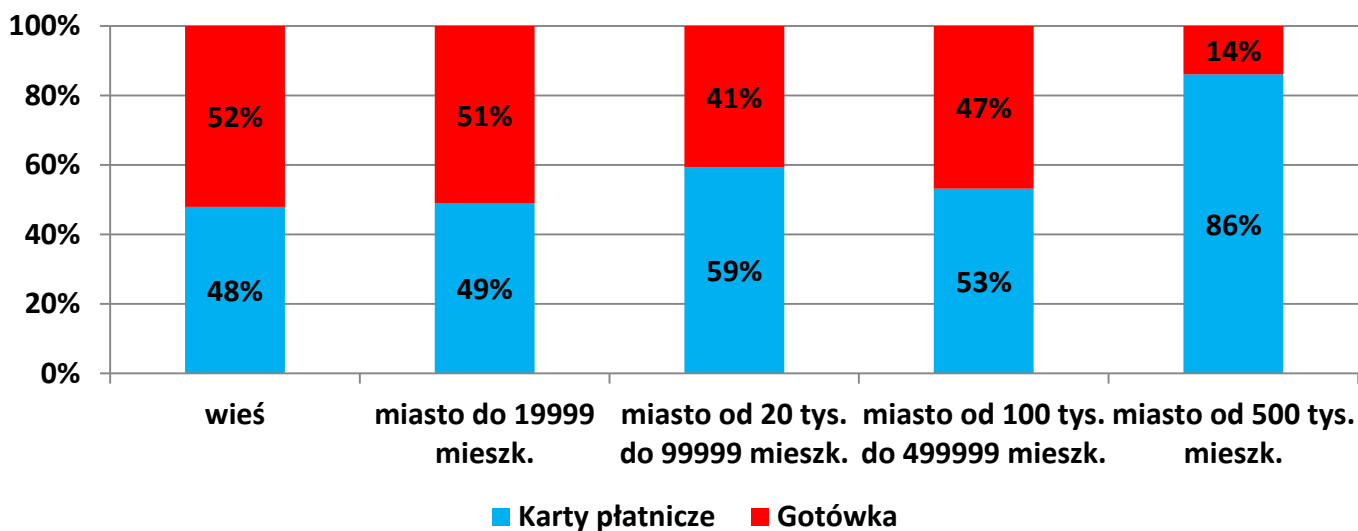
Na stacjach benzynowych kartami płatniczymi płacą najwięcej osoby mieszkające w miastach, które mają 500 tysięcy i więcej mieszkańców. Wartościowo udział płatności kartami w tej grupie rośnie aż do 86%.

Wykres 224. Struktura ilościowa sposobów płatności na stacjach benzynowych w zależności od miejsca zamieszkania

Źródło: obliczenia własne, n=302 płatności.

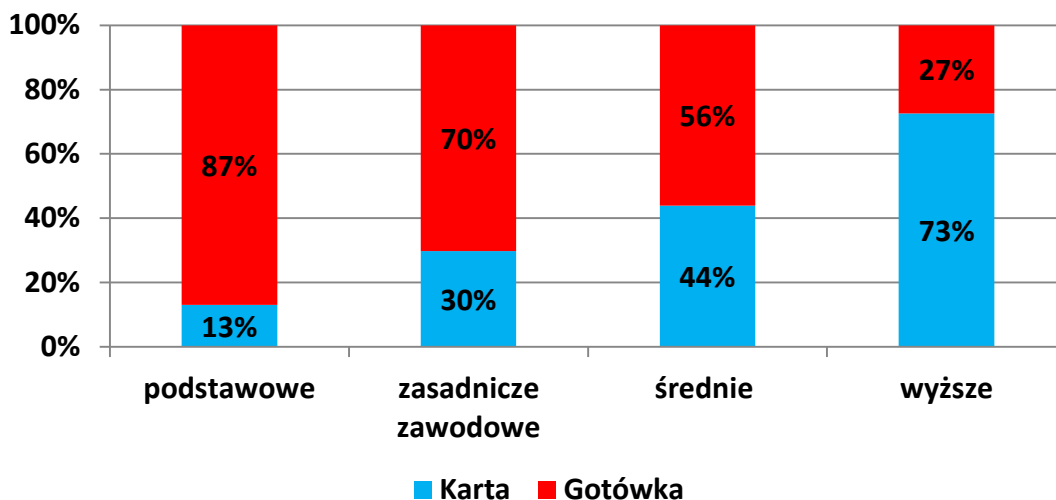
Wykres 225. Struktura wartościowa sposobów płatności na stacjach benzynowych w zależności od miejsca zamieszkania

Źródło: obliczenia własne, n=302 płatności.

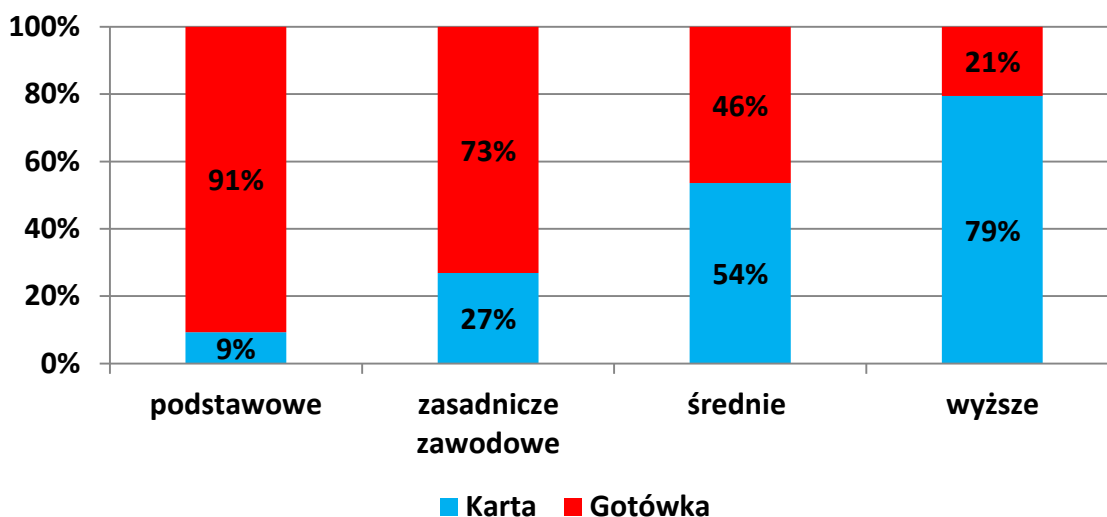
Osoby z wykształceniem wyższym aż w 73% przypadków płacą kartami, a wartościowy udział rośnie do prawie 80%. Osoby z wykształceniem podstawowym tylko w 13% przypadków płacą kartami.

Wykres 226. Struktura ilościowa sposobów płatności na stacjach benzynowych w zależności od wykształcenia

Źródło: obliczenia własne, n=302 płatności.

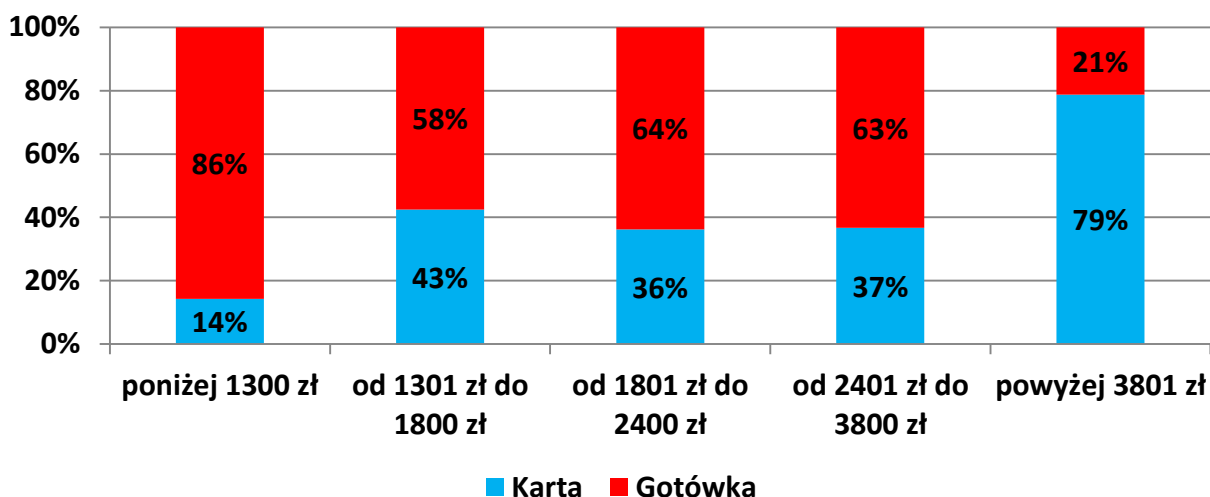
Wykres 227. Struktura wartościowa sposobów płatności na stacjach benzynowych w zależności od wykształcenia

Źródło: obliczenia własne, n=302 płatności.

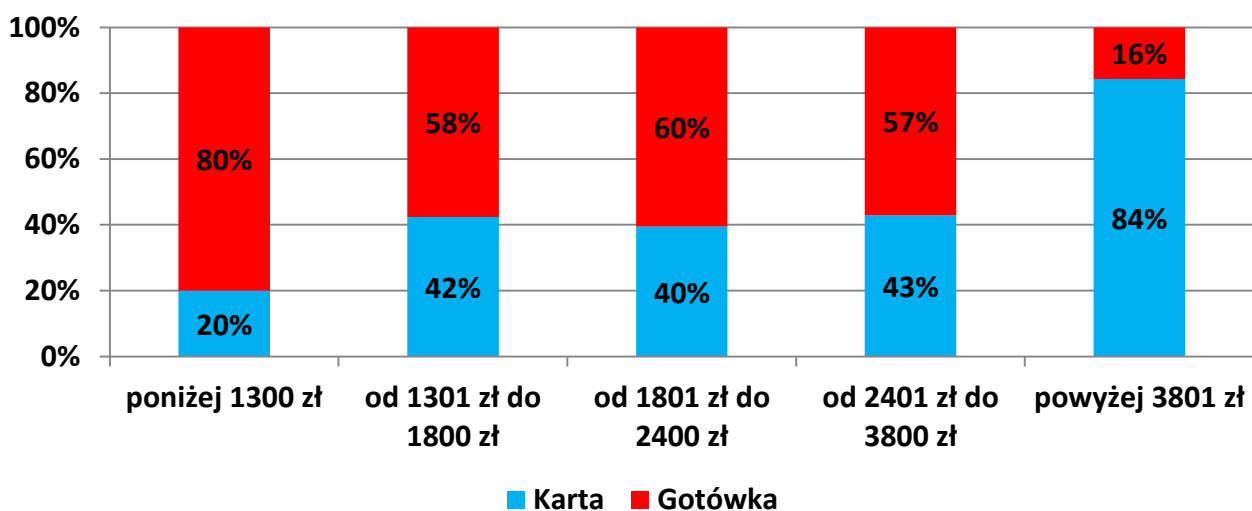
W przypadku osób o najwyższych dochodach w gospodarstwie domowym udział ilościowy i wartościowy płatności kartami wynosi odpowiednio 79% i 84%. W wielu grupach Polaków popularność płacenia kartami na stacjach benzynowych jest już bardzo duża.

Wykres 228. Struktura ilościowa sposobów płatności na stacjach benzynowych w zależności od dochodów

Źródło: obliczenia własne, n=302 płatności.

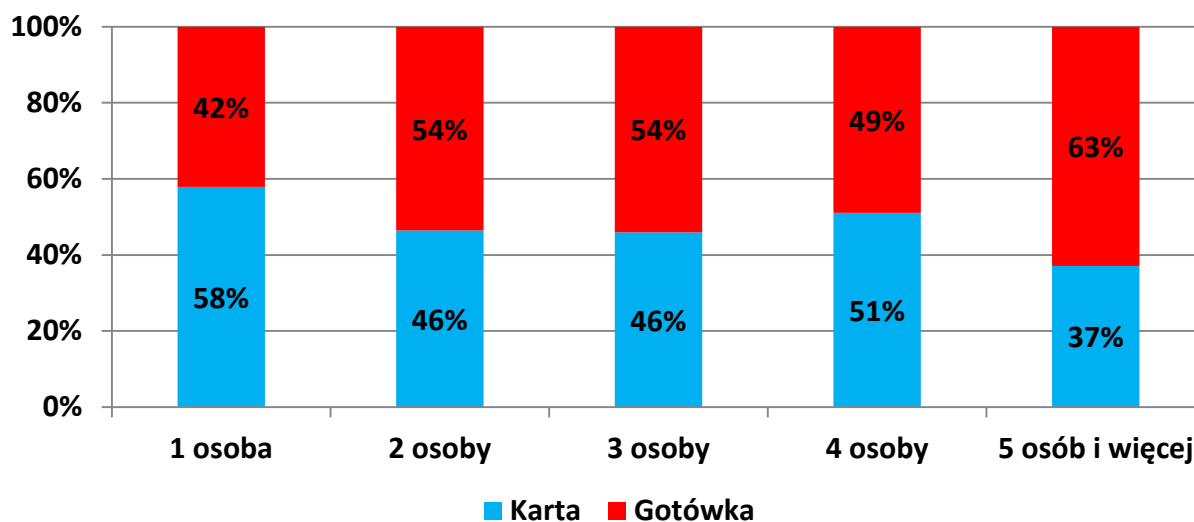
Wykres 229. Struktura wartościowa sposobów płatności na stacjach benzynowych w zależności od dochodów

Źródło: obliczenia własne, n=302 płatności.

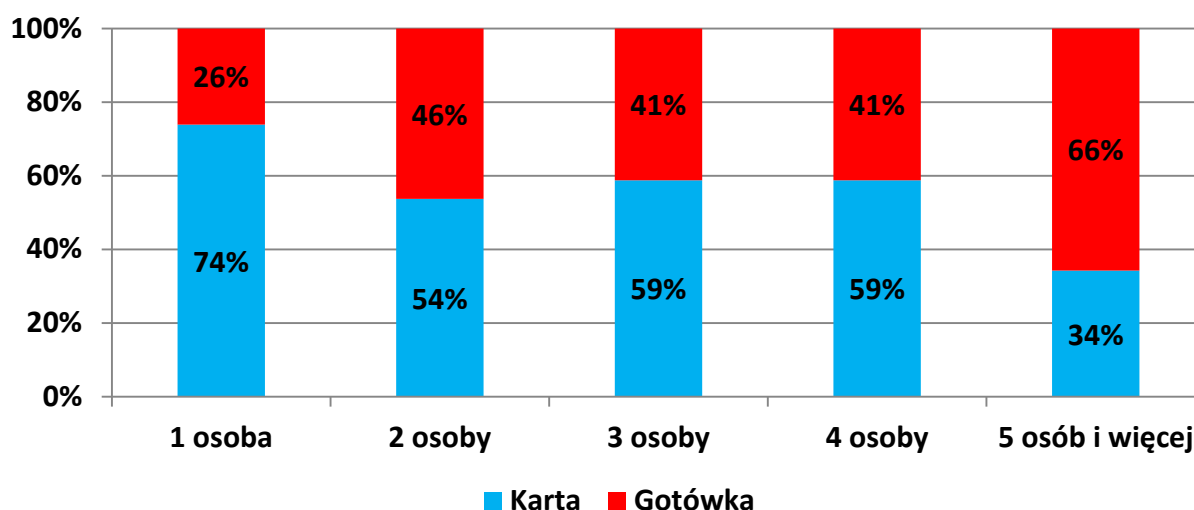
Im więcej osób w gospodarstwie domowym, tym generalnie rzadziej płaci się kartami na stacjach benzynowych.

Wykres 230. Struktura ilościowa sposobów płatności na stacjach benzynowych w zależności od liczby osób w gospodarstwie domowym

Źródło: obliczenia własne, n=302 płatności.

Wykres 231. Struktura wartościowa sposobów płatności na stacjach benzynowych w zależności od liczby osób w gospodarstwie domowym

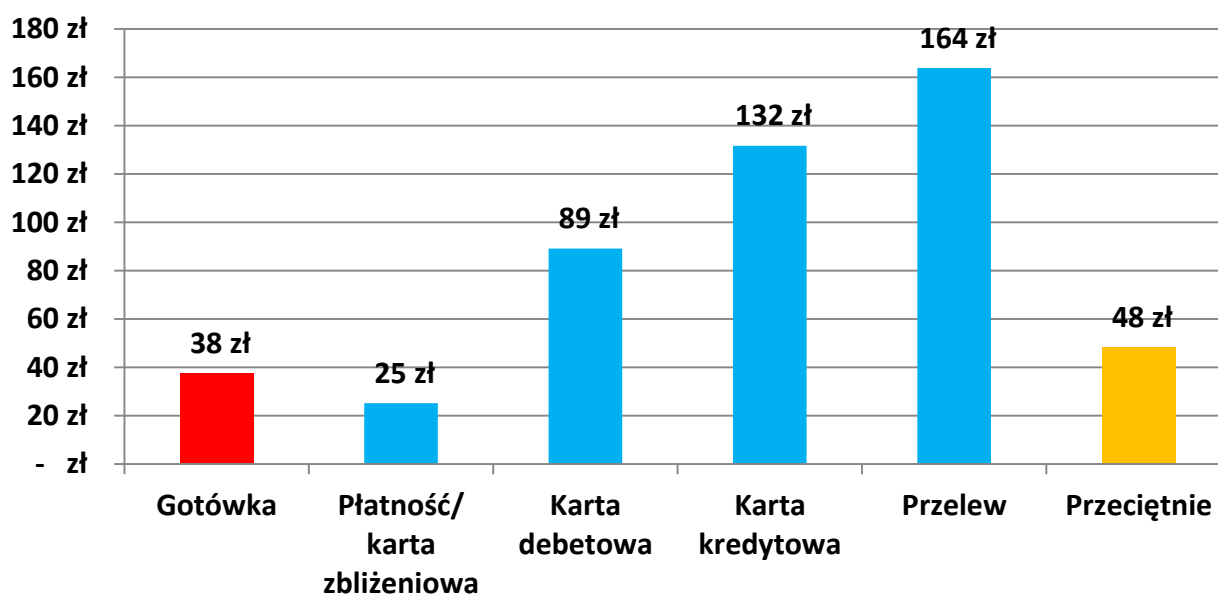
Źródło: obliczenia własne, n=302 płatności.

11. Przeciętna wartość płatności detalicznych Polaków

11.1. Przeciętna wartość płatności w zależności od sposobu płatności

Przeciętna wartość płatności wynosi 48 zł. Najwyższe przeciętne płatności detaliczne są wykonywane przez Polaków instrumentami bezgotówkowymi, w tym poleceniem przelewu - aż 164 zł, kartą kredytową - 132 zł, kartą debetową - 89 zł, a płatność kartą zbliżeniową jest wykonywana średnio na 25 zł. Średnia wartość płatności dla wszystkich kart płatniczych wynosi 90 zł. Polacy płacą gotówką średnio za 38 zł.

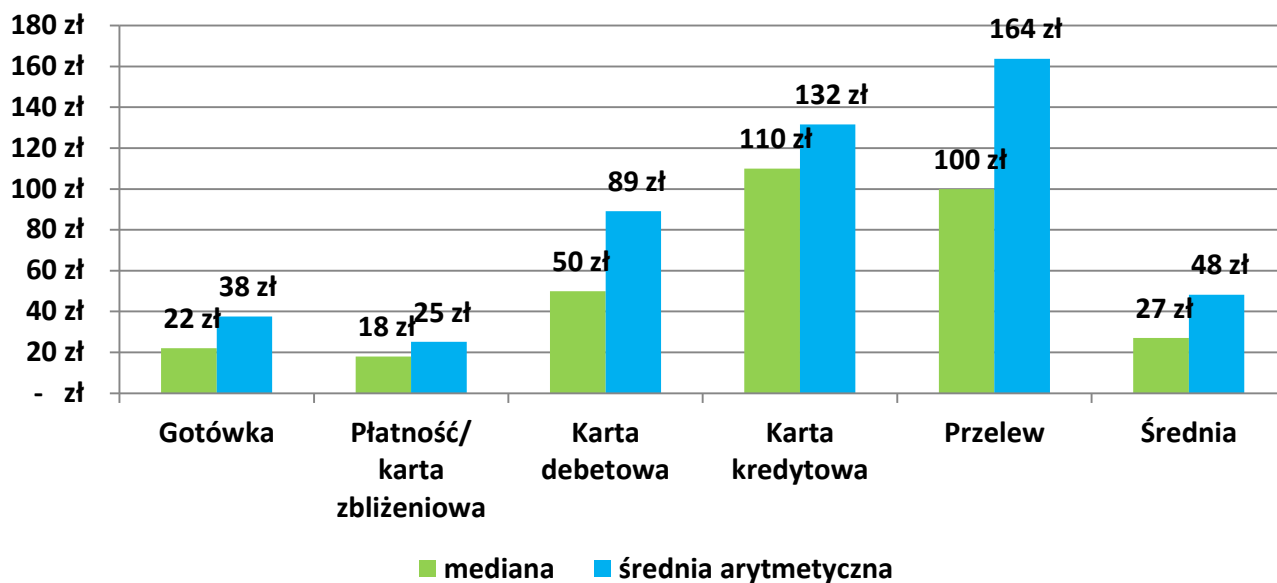
Wykres 232. Przeciętna wartość płatności w zależności od sposobu płatności (w zł)

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5057 płatności.

Mediana wartości płatności dla różnych sposobów płatności zawsze jest znacznie niższa niż średnia arytmetyczna. Dla płatności gotówką mediana wartości płatności wynosi 22 zł i jest znacznie niższa niż przeciętna wartość płatności - 38 zł.

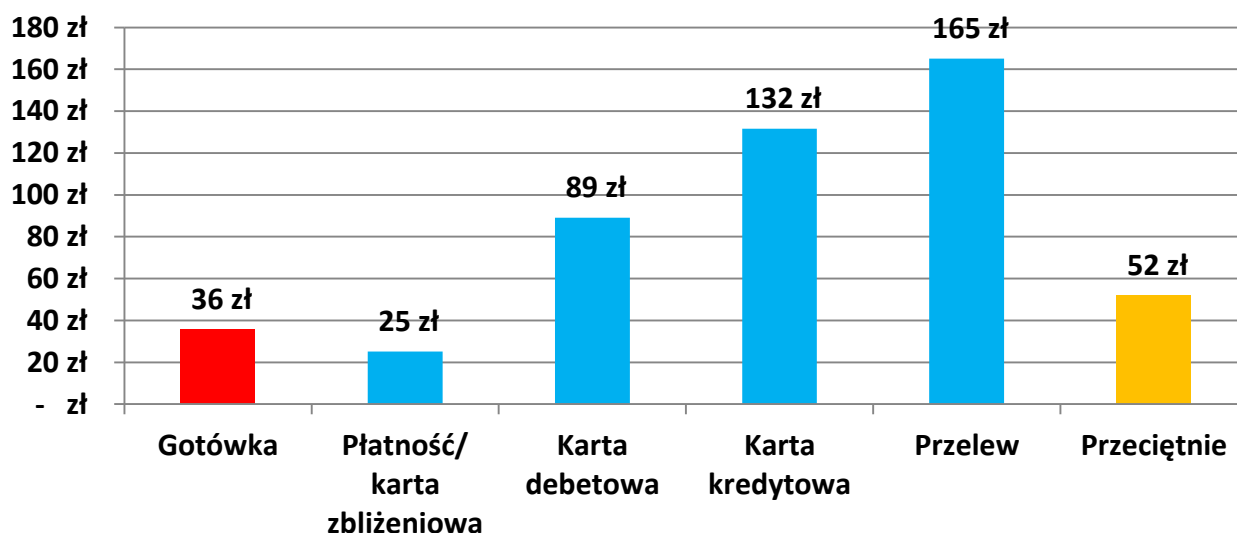
Wykres 233. Średnia arytmetyczna i mediana wartości płatności w zależności od sposobów płatności (w zł)

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5057 płatności.

Wyliczając przeciętną wartość płatności dla sposobów płatności wśród osób korzystających z kart płatniczych, uzyskuje się bardzo zbliżone wyniki do tych, jakie są dla wszystkich respondentów.

Wykres 234. Przeciętna wartość płatności w zależności od sposobu płatności wśród osób korzystających z kart płatniczych (w zł)

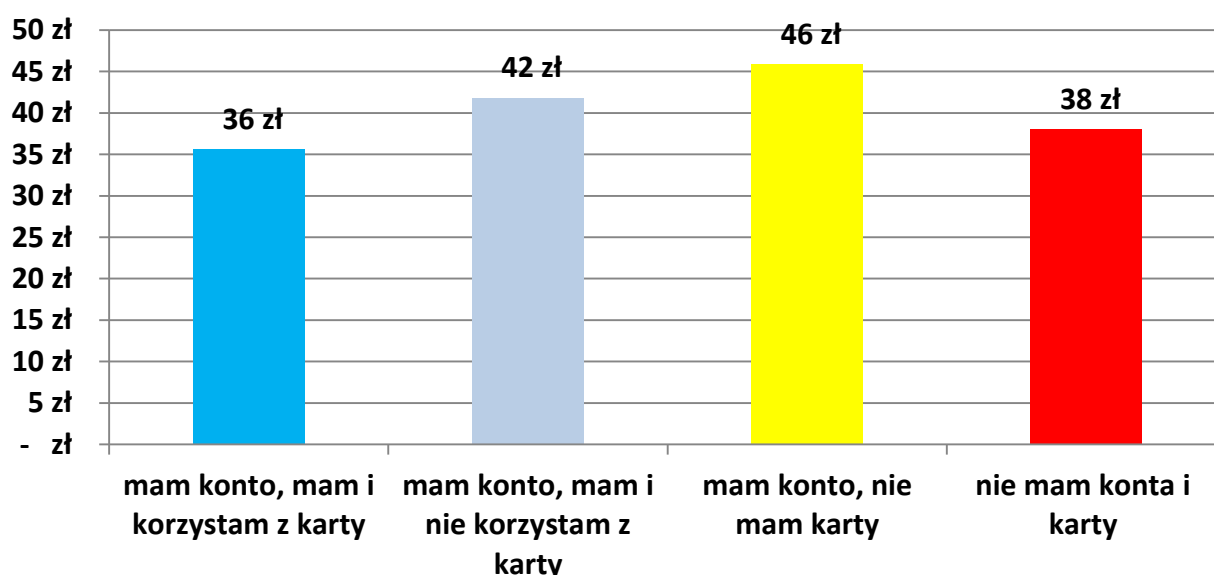

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=3415 płatności.

11.2. Przeciętna wartość płatności gotówką

Przeciętnie Polacy wykonują płatność gotówką za 38 zł i ta wartość jest mniej więcej taka sama, jaką mają osoby, które nie mają karty i konta. Polacy, którzy posiadają konto osobiste oraz mają i korzystają z karty, wykonują przeciętnie płatności gotówką za 36 zł. Transakcje o wyższej wartości wykonują natomiast przede wszystkim kartami. Osoby, które mają kartę, ale z niej nie korzystają, płacą gotówką za średnio 42 zł. Płatności gotówką o najwyższej wartości wykonują respondenci, którzy mają konto, ale nie mają karty.

Wykres 235. Przeciętna wartość płatności gotówką w zależności od posiadania i korzystania z karty płatniczej i konta osobistego (w zł)

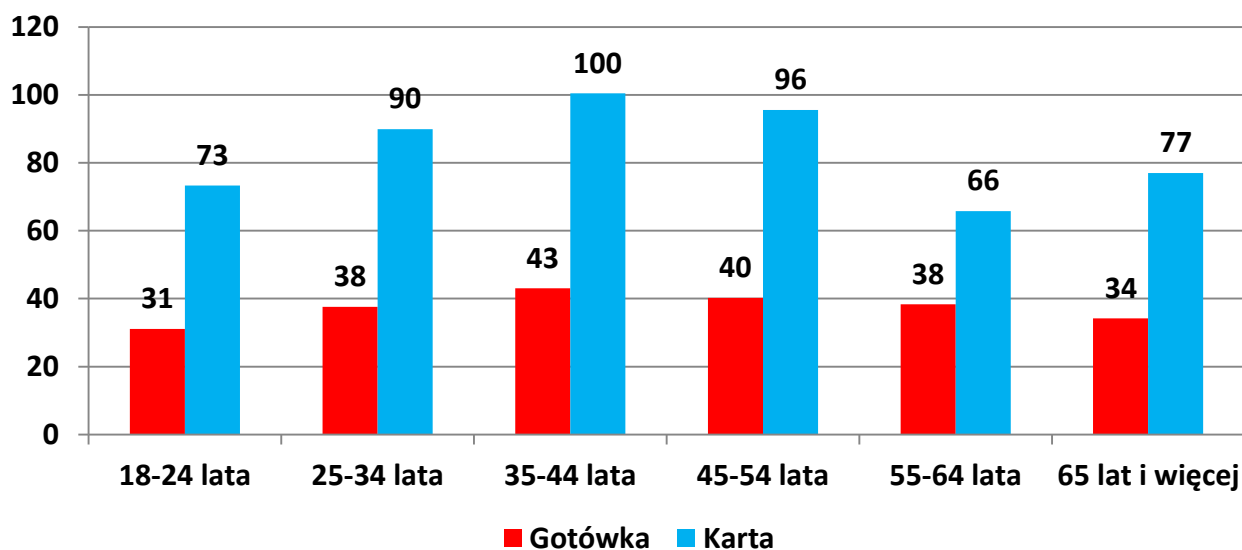

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=4141 płatności gotówkowych.

11.3. Przeciętna wartość płatności w zależności od cech Polaków

Płatności o najwyższej przeciętnej wartości dokonują osoby w wieku 35-44 lata. Płatności o najniższej wartości wykonują osoby od 55 lat i najmłodsze (18-24 lata).

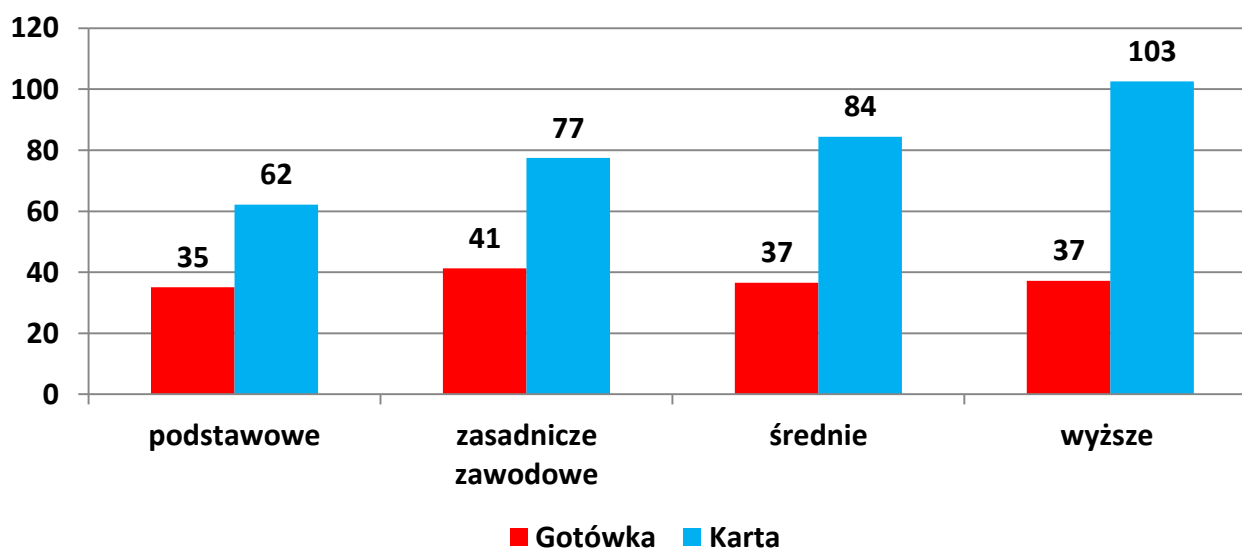
Wykres 236. Przeciętna wartość płatności w zależności od sposobu płatności i wieku (w zł)

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=4975 płatności gotówką i kartami.

Wraz z wykształceniem znacznie rośnie przeciętna wartość płatności kartami, natomiast średnia wartość płatności gotówką się nie zmienia.

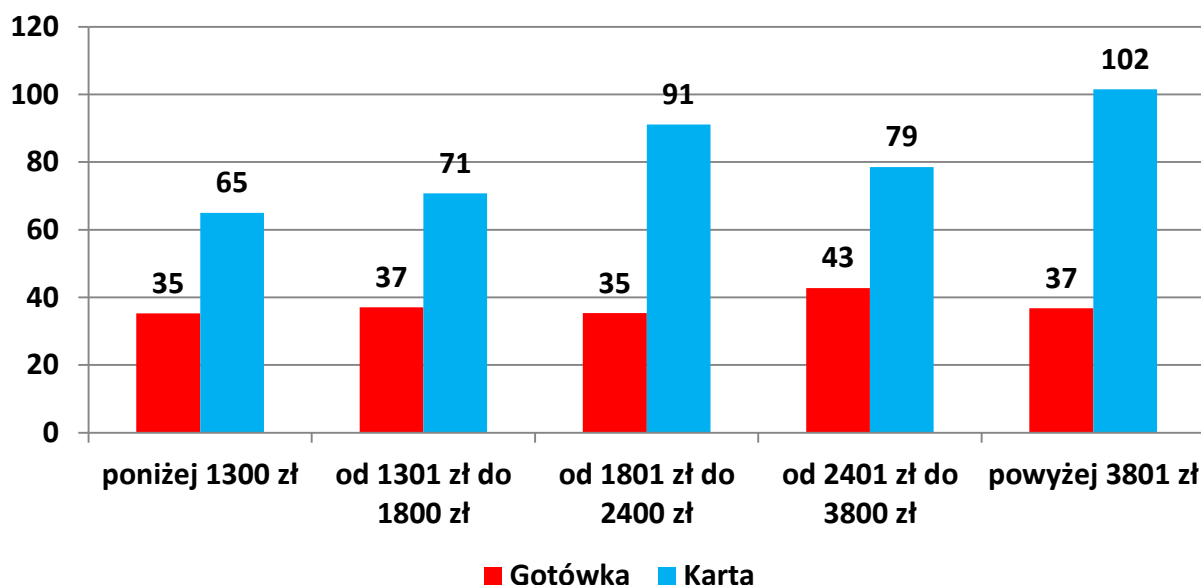
Wykres 237. Przeciętna wartość płatności w zależności od wykształcenia (w zł)

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=4975 płatności gotówką i kartami.

Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku badania zależności przeciętnej wartości płatności w zależności od miesięcznych dochodów netto gospodarstw domowych.

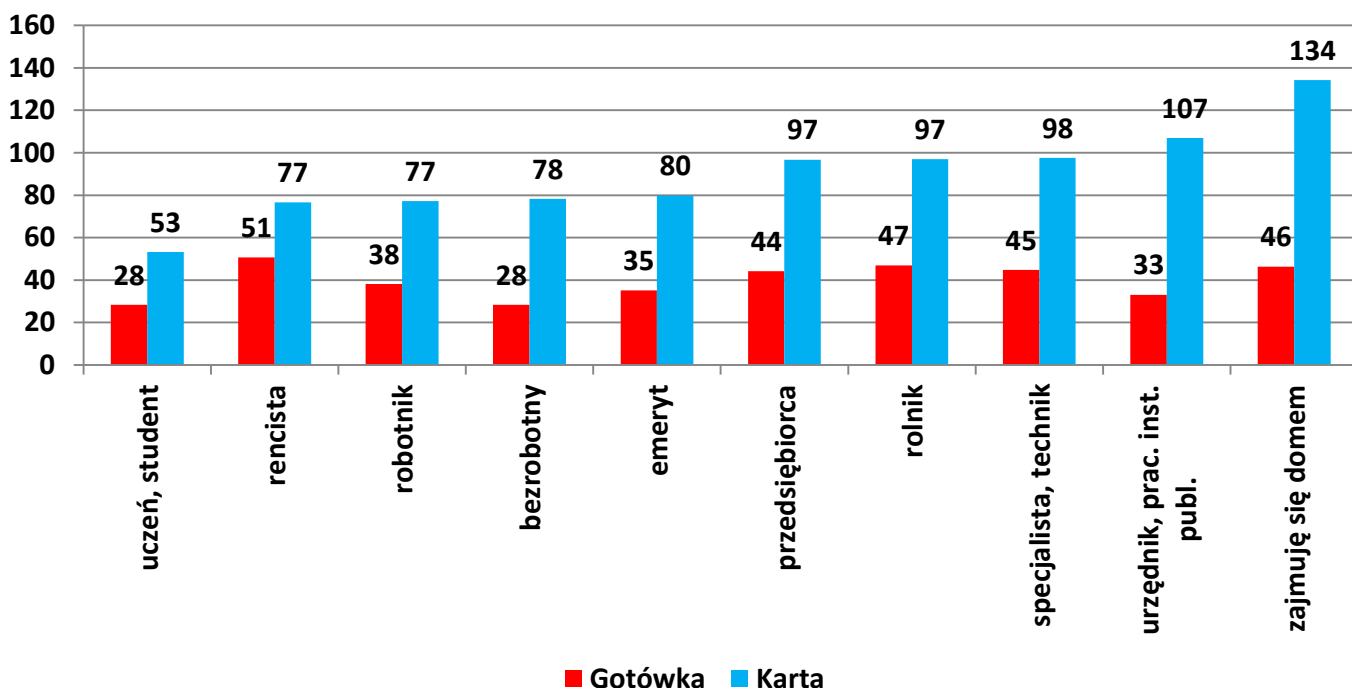
Wykres 238. Przeciętna wartość płatności w zależności od dochodów (w zł)

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=4975 płatności gotówką i kartami.

Przeciętna wartość płatności gotówką lub kartą znacznie różni się w zależności od sytuacji społeczno-zawodowej. Płatności na najniższe wartości dokonują studenci i uczniowie, gotówką na 28 zł, a kartami na 53 zł. Płatności gotówką o niskiej wartości wykonują również bezrobotni i urzędnicy. Płatności kartą za najwyższe kwoty dokonują przeciętnie osoby, które zajmują się domem (134 zł) oraz urzędnicy i pracownicy instytucji państwowych i samorządowych (107 zł).

Wykres 239. Przeciętna wartość płatności w zależności od sposobu płatności oraz grupy społeczno-zawodowej (w zł)

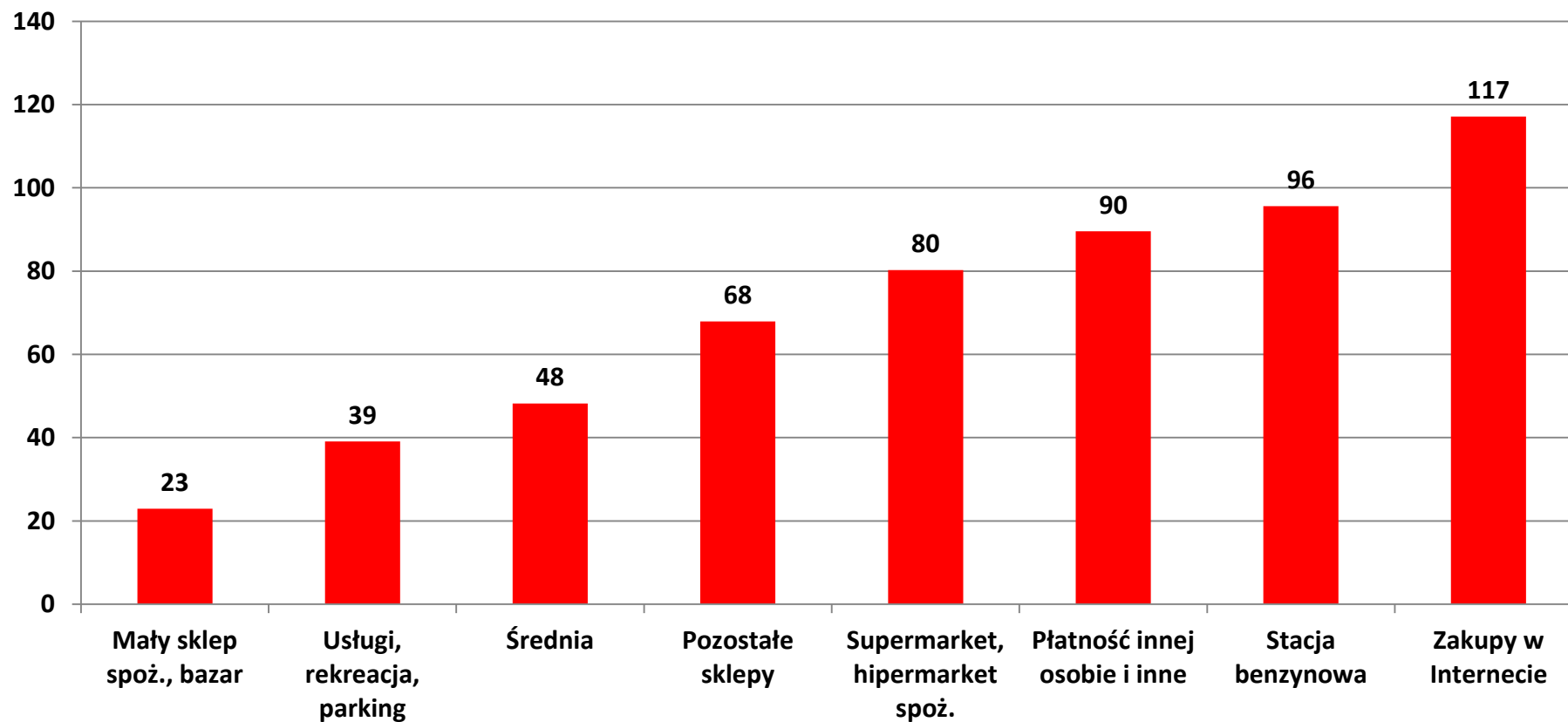
Źródło: badanie i obliczenia własne, n=4975 płatności.

11.4. Przeciętna wartość płatności w zależności od miejsca płatności

Polacy wykonują płatności o największej wartości w internecie (117 zł) i na stacjach benzynowych (96 zł). Średnia wartość płatności innej osobie wynosi 90 zł. Płatności o najniższej wartości przeprowadza się w małych sklepach spożywczych i na bazarach.

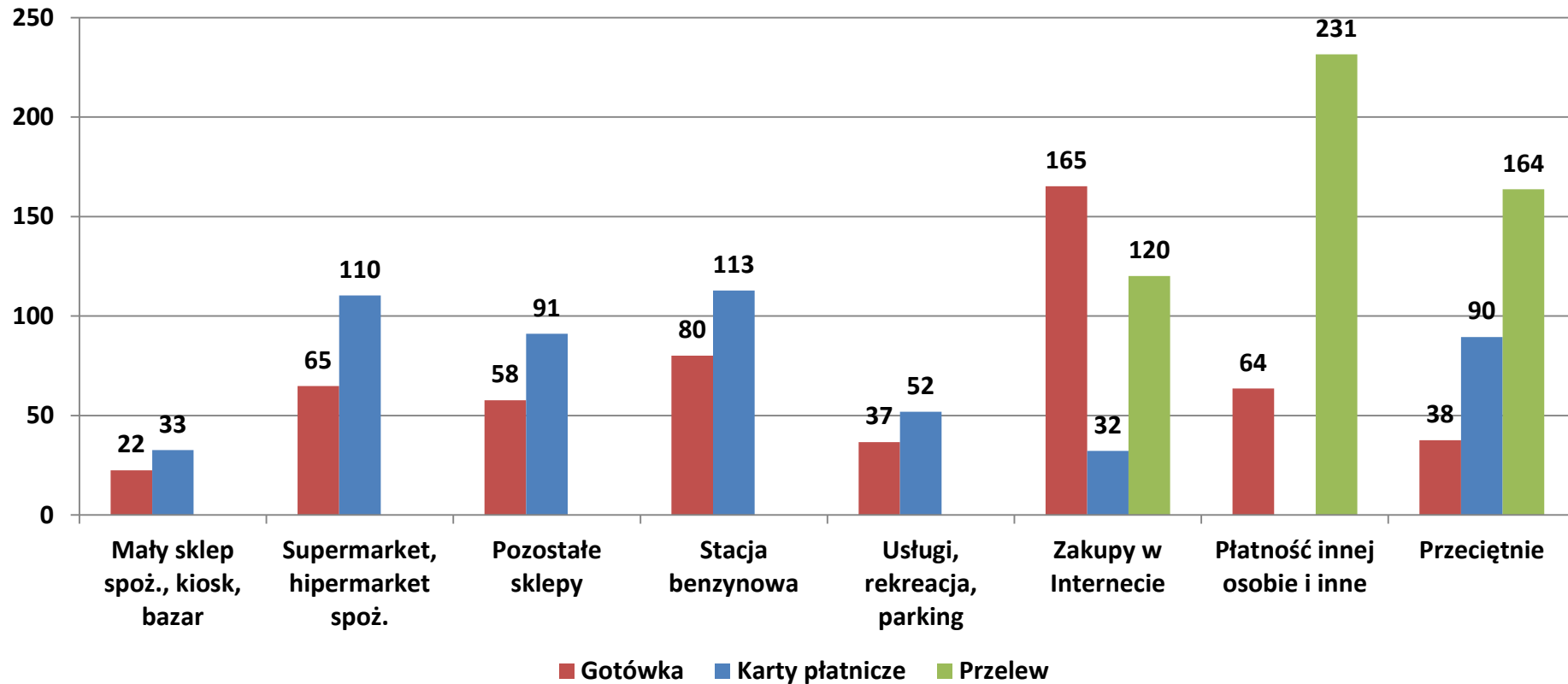
Zauważyć można duże różnice pomiędzy średnią wartością płatności gotówką i kartami w poszczególnych miejscach płatności. Przykładowo średnia wartość płatności gotówką w supermarketach i hipermarketach spożywczych wynosi 65 zł, a kartami 110 zł. Na stacji benzynowej przeciętna wartość gotówką wynosi 80 zł, a kartami 113 zł. Płatności innej osobie i innego typu nieokreślone płatności wykonywane są gotówką przeciętnie na kwotę 64 zł, a przelewem na 231 zł.

Wykres 240. Przeciętna wartość płatności Polaków w zależności od miejsca płatności (w zł)

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060.

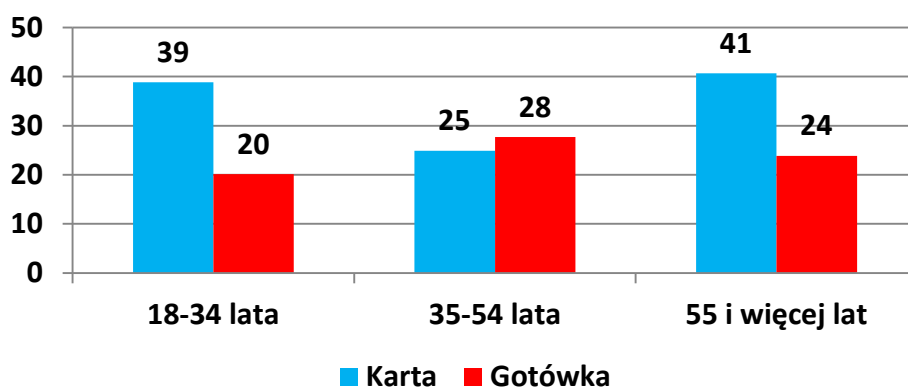
Wykres 241. Przeciętna wartość płatności Polaków gotówką, kartami i przelewem w zależności od miejsca płatności (w zł)

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5057. Nie wyliczono średnich wartości płatności poszczególnymi instrumentami, dla których było tylko kilka danych. Na płatności gotówką i kartami w internecie przypada zaledwie po kilka płatności, natomiast na przelewy przypada zdecydowana większość płatności w internecie.

W małych sklepach spożywczych i osiedlowych osoby najmłodsze i najstarsze płacą kartami przeciętnie za 39-41 zł, natomiast osoby w wieku 35-54 lat płacą kartami przeciętnie tylko za 25 zł. Wśród osób w średnim wieku średnia wartość płatności gotówką jest wyższa niż płatność kartami.

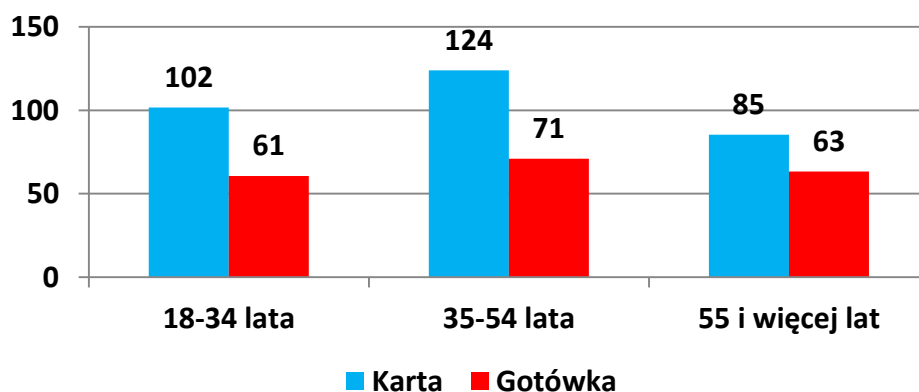
Wykres 242. Przeciętna wartość płatności w małych sklepach spożywczych w zależności od wieku (w zł)

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1904 płatności.

W supermarketach i hipermarketach spożywczych występuje sytuacja odwrotna do powyżej przedstawionej, ponieważ transakcje o najwyższej wartości dokonują osoby w wieku 35-54 lat.

Wykres 243. Przeciętna wartość płatności w supermarketach i hipermarketach spożywczych w zależności od wieku (w zł)

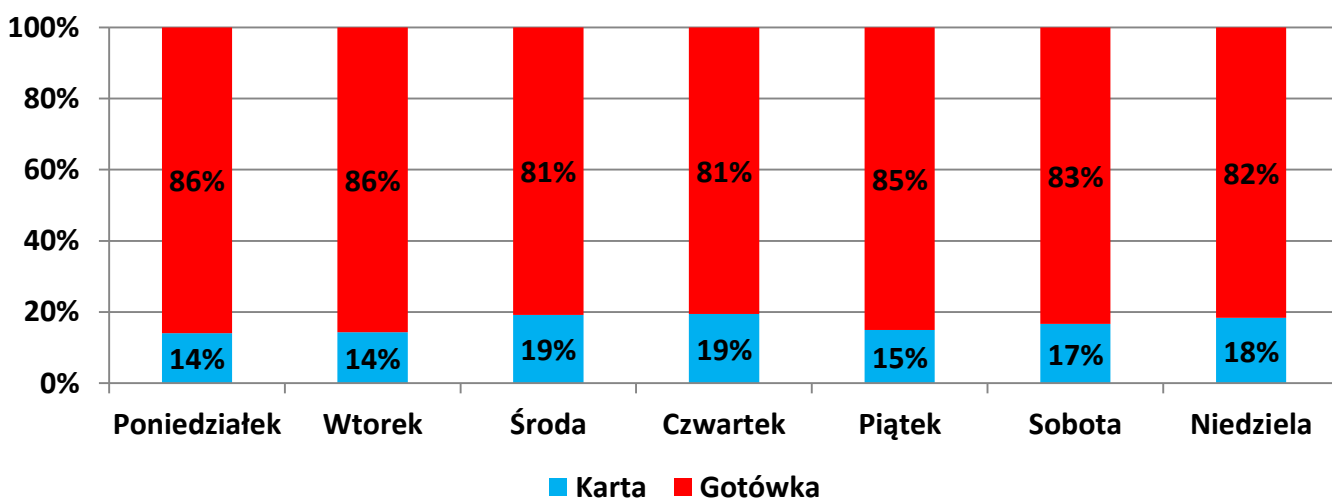
Źródło: badanie i obliczenia własne, n=897 płatności.

12. Struktura płatności Polaków według dni tygodnia

12.1. Ogólna struktura sposobów płatności Polaków według dni tygodnia

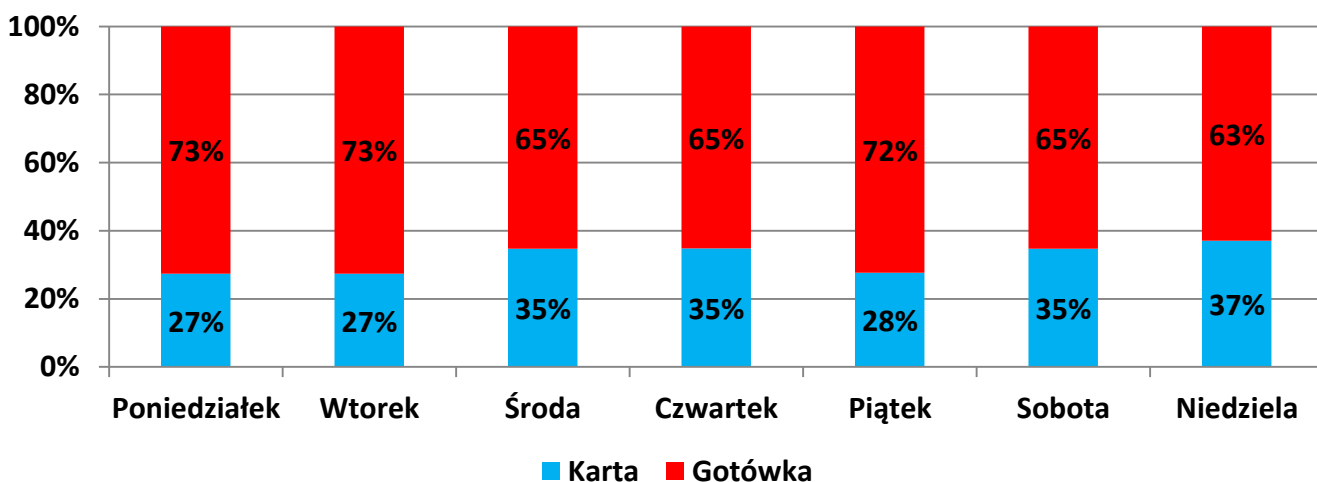
Statystycznie nie ma dużego zróżnicowania w strukturze płacenia kartą i gotówką w poszczególnych dniach tygodnia. W czasie badania respondenci wykonali trochę więcej płatności kartami niż gotówką w środę, czwartek, sobotę i niedzielę.

Wykres 244. Struktura ilościowa sposobów płatności Polaków w zależności od dnia tygodnia

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=4975 płatności.

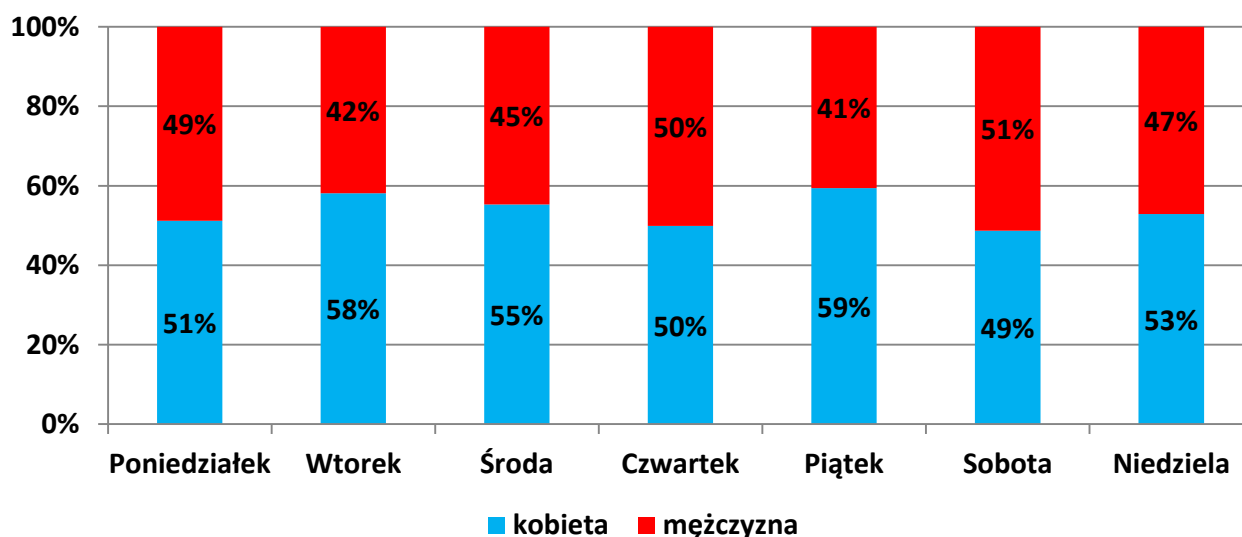
Wykres 245. Struktura wartościowa sposobów płatności Polaków w zależności od dnia tygodnia

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=4975 płatności.

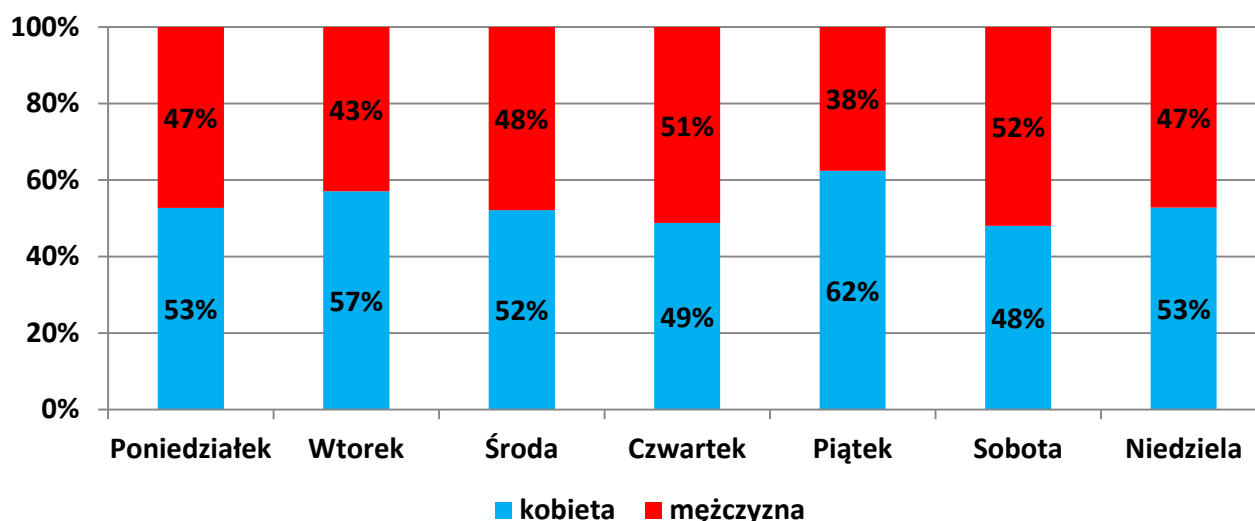
Kobiety wykonują statystycznie trochę więcej płatności niż mężczyźni w prawie wszystkie dni tygodnia. Sytuacja taka najwyraźniej występuje w piątek i we wtorek, zarówno pod względem ilościowym, jak i wartościowym.

Wykres 246. Struktura liczby transakcji według dni tygodnia i płci osoby płacącej

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060.

Wykres 247. Struktura liczby transakcji według dni tygodnia i płci osoby płacącej

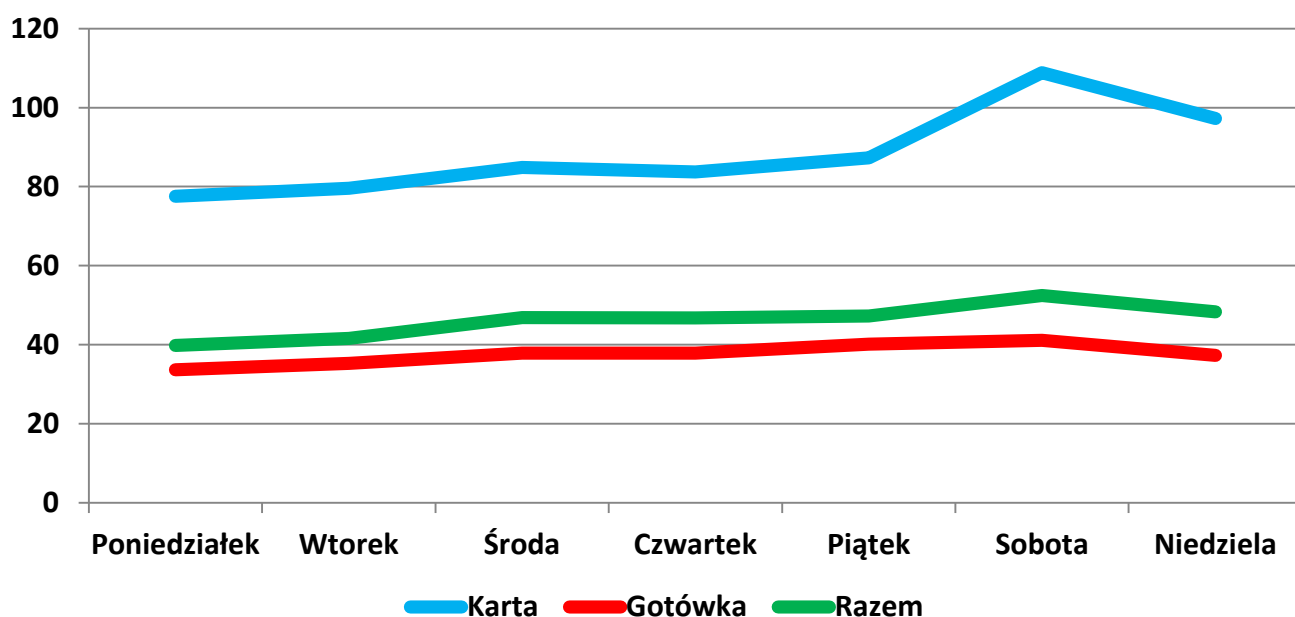

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060.

12.2. Przeciętna wartość płatności w zależności od dni tygodnia

Przeciętna wartość płatności gotówką i kartami rośnie w ciągu tygodnia, osiągając największą wartość - 52 zł w sobotę. Szczególnie duży wzrost w sobotę występuje w przypadku kart płatniczych - 109 zł.

Wykres 248. Przeciętna wartość płatności kartami, gotówką i ogółem w zależności od dnia tygodnia (w zł)

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=4975 płatności.

Tabela 5. Przeciętna wartość płatności kartami, gotówką i ogółem w zależności od dnia tygodnia (w zł)

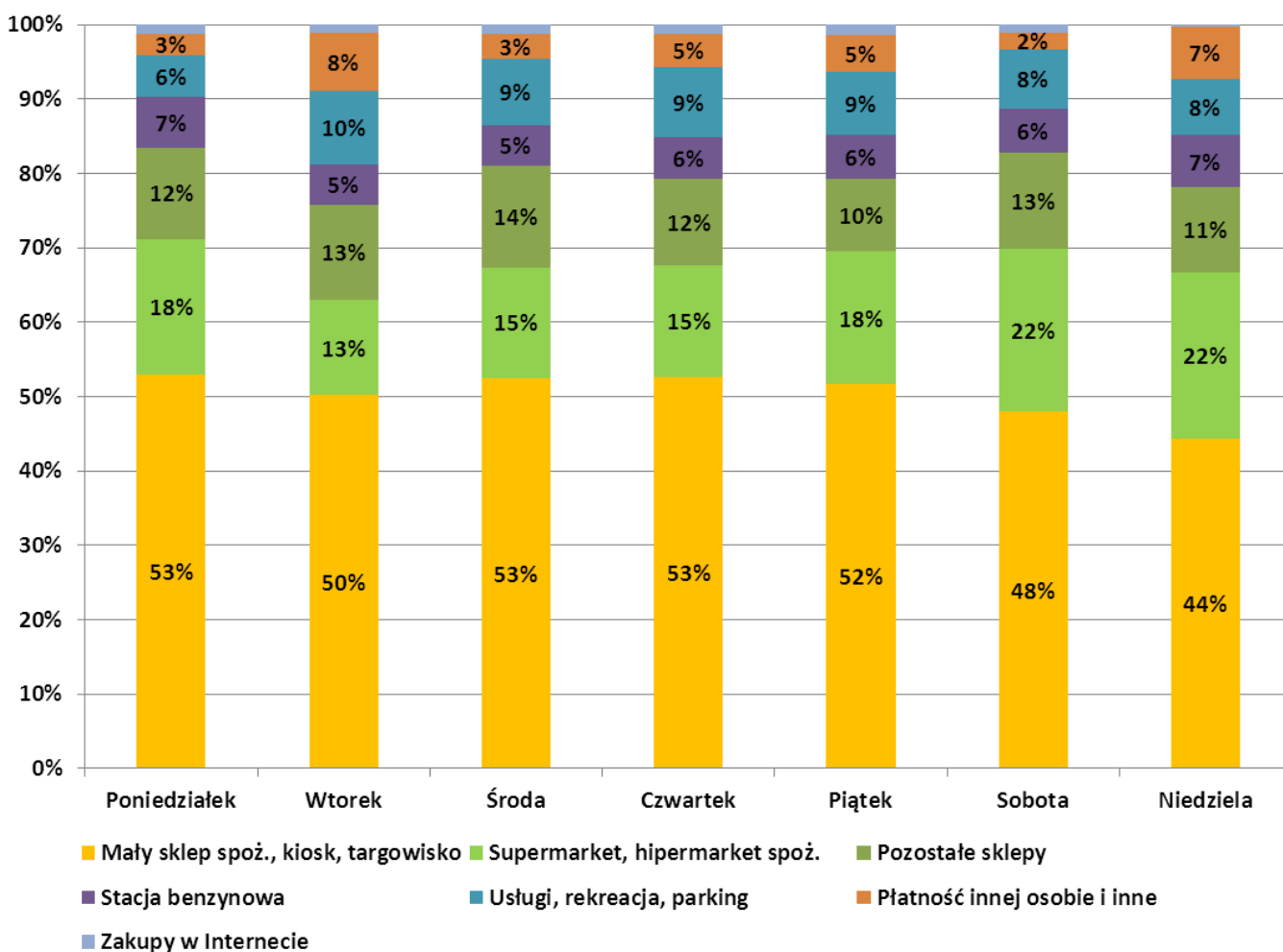
wyszczególnienie	Poniedziałek	Wtorek	Środa	Czwartek	Piątek	Sobota	Niedziela
Karty płatnicze	78	80	85	84	87	109	97
Gotówka	34	35	38	38	40	41	37
Razem	40	42	47	47	47	52	48

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=4975 płatności.

12.3. Szczegółowa struktura sposobów płatności Polaków według miejsc płatności i dni tygodnia

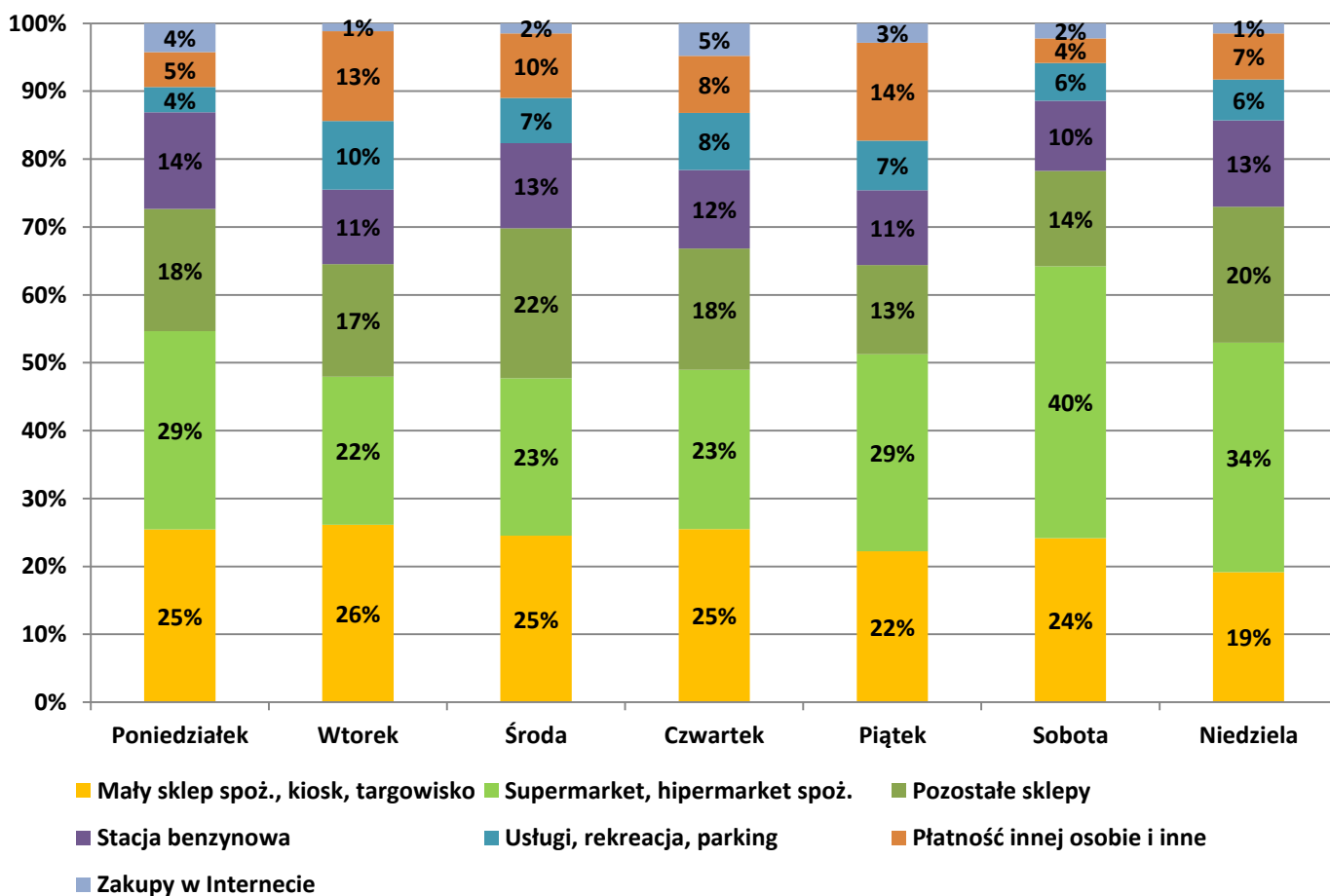
Struktura płatności Polaków pod względem miejsc płatności utrzymuje się mniej więcej na tym samym poziomie, jednakże w sobotę i w niedzielę dokonuje się więcej płatności w supermarketach i hipermarketach spożywczych, a mniej płatności w małych sklepach spożywczych, sklepach osiedlowych, bazarach, targowiskach i kioskach.

Wykres 249. Struktura ilościowa transakcji według dni tygodnia i miejsc płatności

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060 płatności.

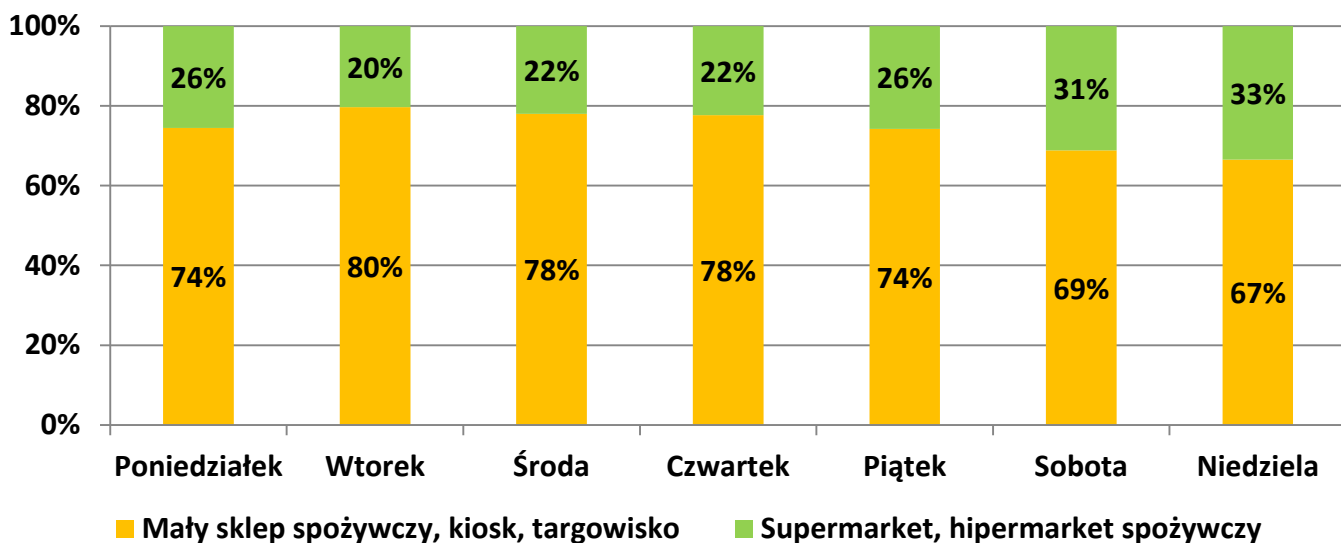
Wykres 250. Struktura wartościowa transakcji według dni tygodnia i miejsc płatności

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060.

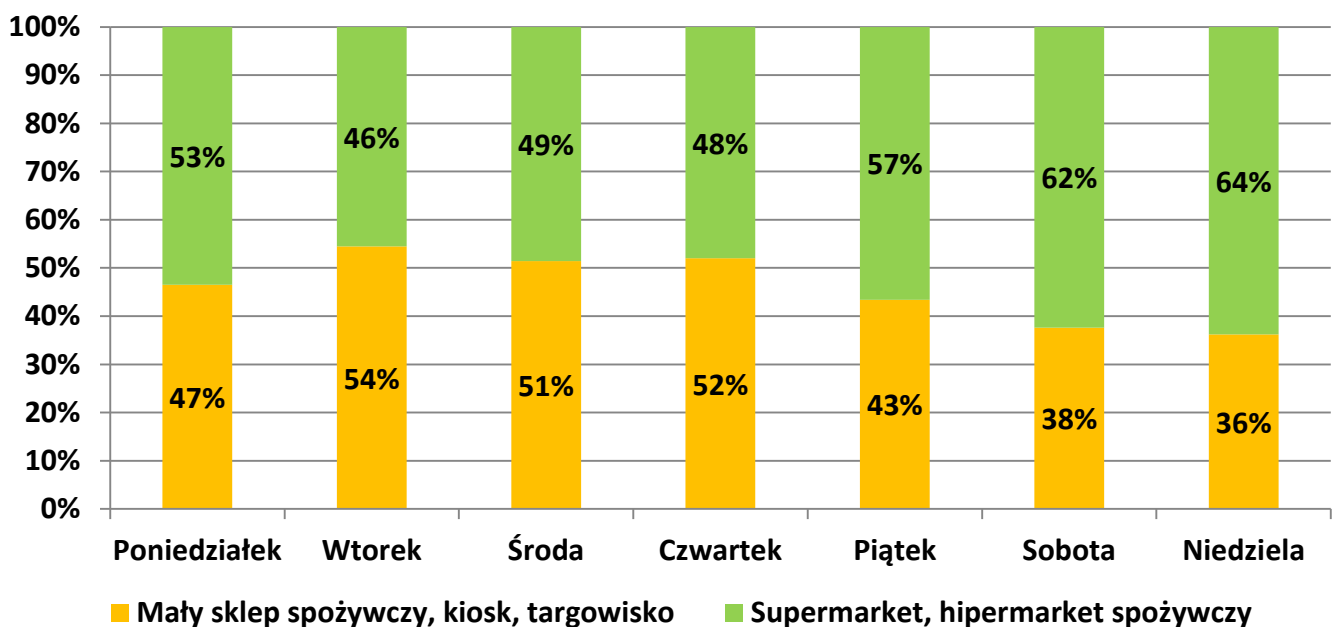
Wcześniejszy wniosek o wzroście udziału płatności dokonywanych w supermarketach i hipermarketach spożywczych w stosunku do liczby płatności w małych sklepach spożywczych, sklepach osiedlowych, bazarach, kioskach i targowiskach w sobotę i niedzielę potwierdzają kolejne wyliczenia.

Wykres 251. Relacja liczby płatności Polaków w małych sklepach spożywczych, sklepach osiedlowych, targowiskach w stosunku do liczby płatności w supermarketach i hipermarketach spożywczych

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=3447 płatności.

Wykres 252. Relacja wartości płatności Polaków w małych sklepach spożywczych, sklepach osiedlowych, targowiskach w stosunku do liczby płatności w supermarketach i hipermarketach spożywczych

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=3447 płatności.

13. Sposoby płatności Polaków za zakupy i aukcje internetowe

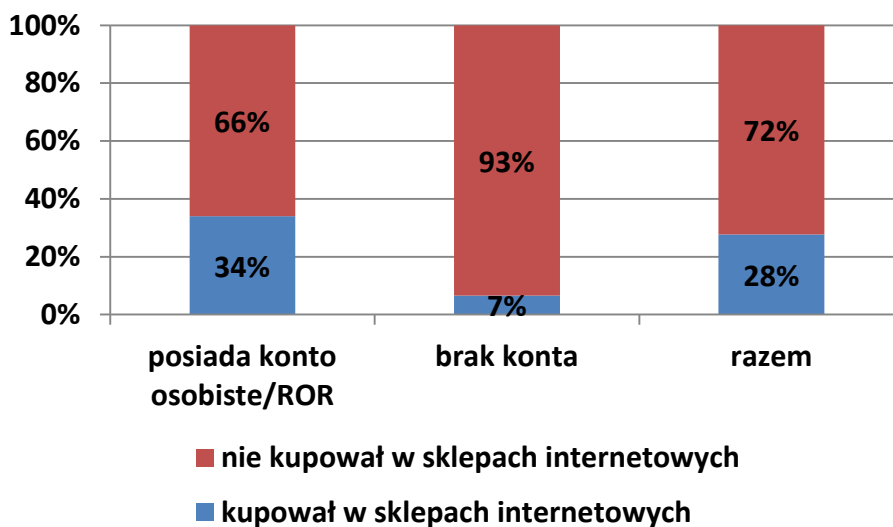
Ogólnie 28% Polaków kupowało w sklepach internetowych. Procent ten wzrasta do 34% dla osób, które posiadają rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy. Niewiele osób, które nie posiadają konta osobistego, kupuje w sklepach internetowych.

Tabela 6. Kupowanie przez Polaków w sklepach internetowych w zależności od posiadania konta osobistego/ROR

wyszczególnienie	posiada konto osobiste/ROR	brak konta	przeciętnie
kupował w sklepach internetowych	34%	7%	28%
nie kupował w sklepach internetowych	66%	93%	72%

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000.

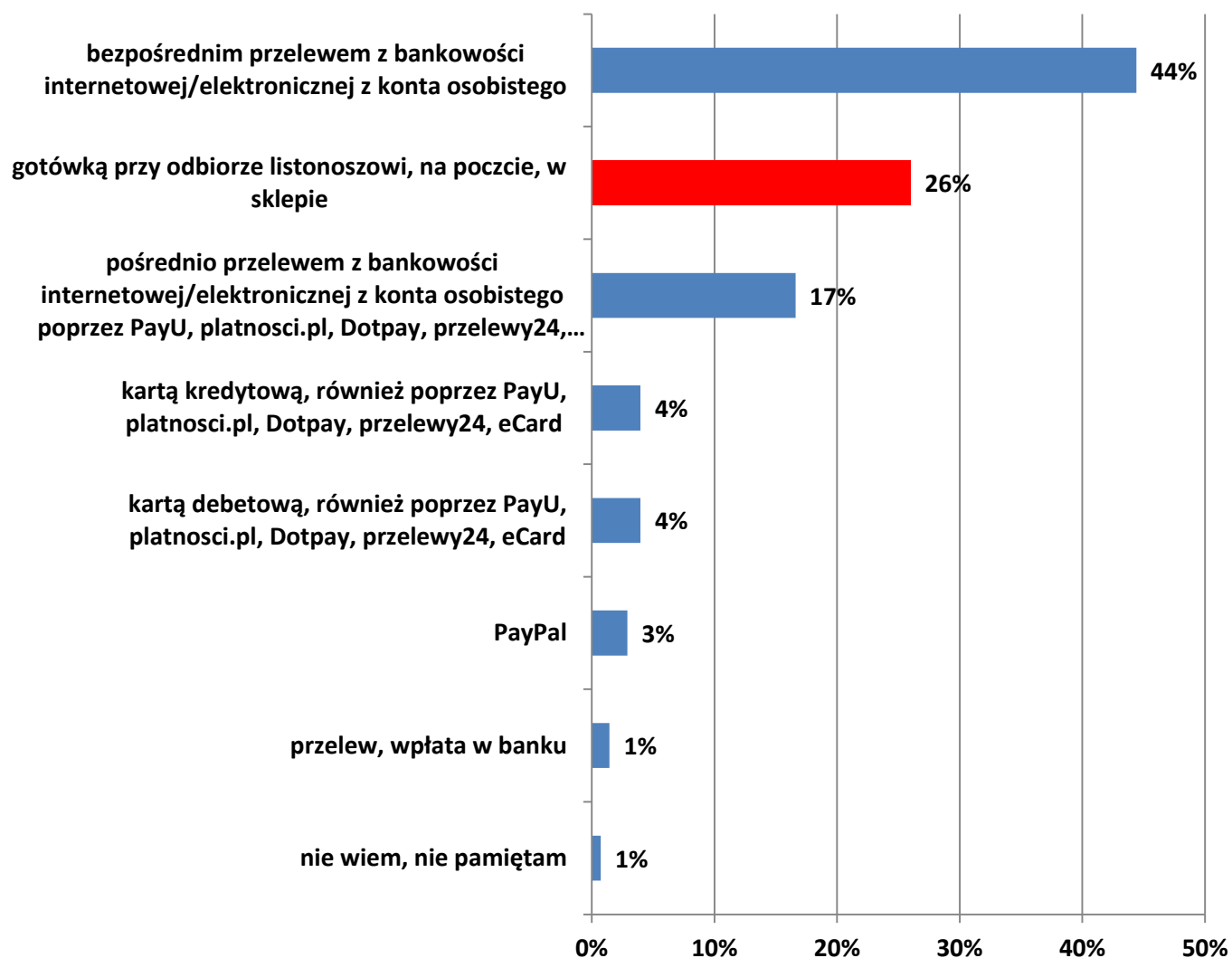
Wykres 253. Kupowanie przez Polaków w sklepach internetowych w zależności od posiadania konta osobistego/ROR

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000.

Za zakupy w Internecie w 74% przypadków Polacy płacili bezgotówkowo, najczęściej przelewem z bankowości internetowej (44%) lub przelewem z bankowości internetowej (e-przelew) za pośrednictwem agregatorów płatności (17%). Gotówką przy odbiorze płaciło 26% Polaków, a kartami płatniczymi 8%.

Wykres 254. Struktura sposobów płatności Polaków za zakupy w sklepach internetowych

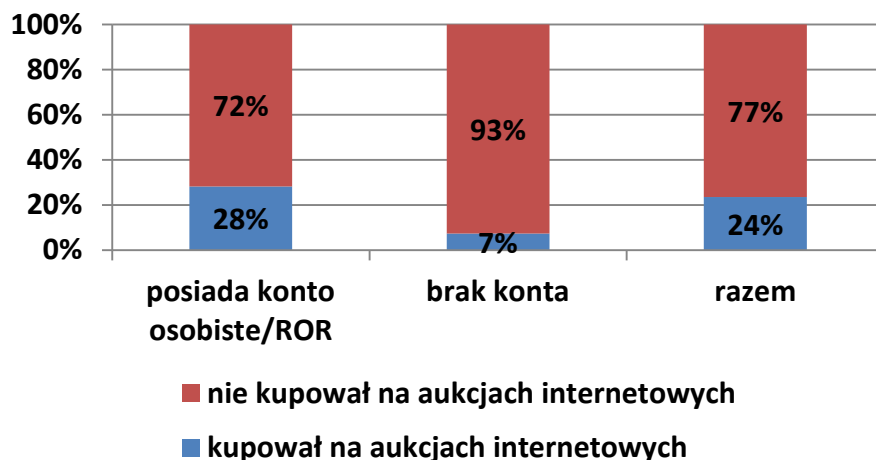

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=277.

Na aukcjach internetowych kupuje ogółem 24% Polaków. Wśród osób posiadających konto osobiste wskaźnik ten rośnie do 28%, natomiast wśród osób, które nie mają ROR, wynosi 7%.

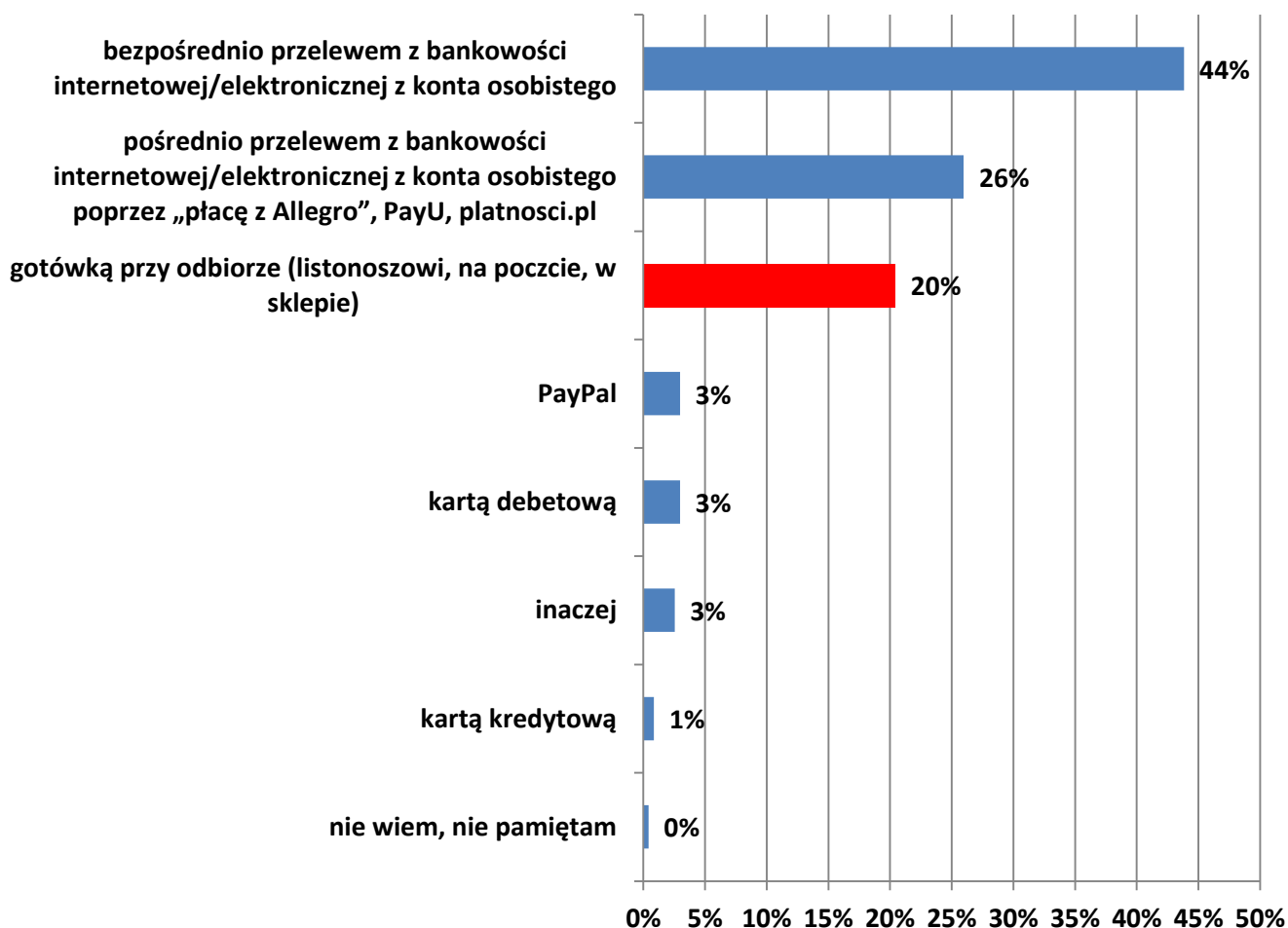
W przypadku płatności za aukcje internetowe również najpopularniejszym sposobem płatności są przelewy z bankowości internetowej z konta osobistego oraz przelewy z bankowości internetowej za pomocą agregatorów płatności (łącznie 70% płatności). Na płatności gotówką przypada 20%, a na płatności kartami 4%.

Wykres 255. Kupowanie przez Polaków na aukcjach internetowych w zależności od posiadania konta osobistego/ROR

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000.

Wykres 256. Struktura sposobów płatności Polaków za zakupy na aukcjach internetowych

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=235.

14. Opłaty za posiadanie konta osobistego i karty płatniczej

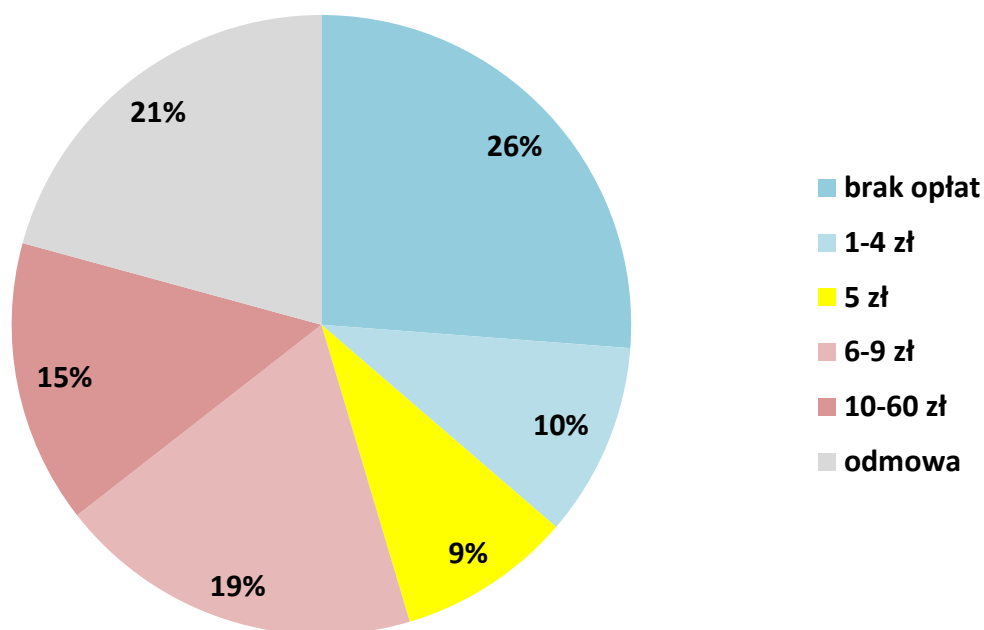
14.1. Opłaty za posiadanie konta osobistego

14.1.1. Wyniki ogólne

Blisko 80% posiadaczy rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych odpowiedziało na pytanie, czy płacą co miesiąc opłatę za prowadzenie konta osobistego. Najliczniejszą grupę spośród nich stanowią osoby, które płacą od 6 do 9 zł.

Średnia wartość miesięcznej opłaty za posiadanie rachunku oszczędnościowo - rozliczeniowego w Polsce wynosi 5,1 zł.

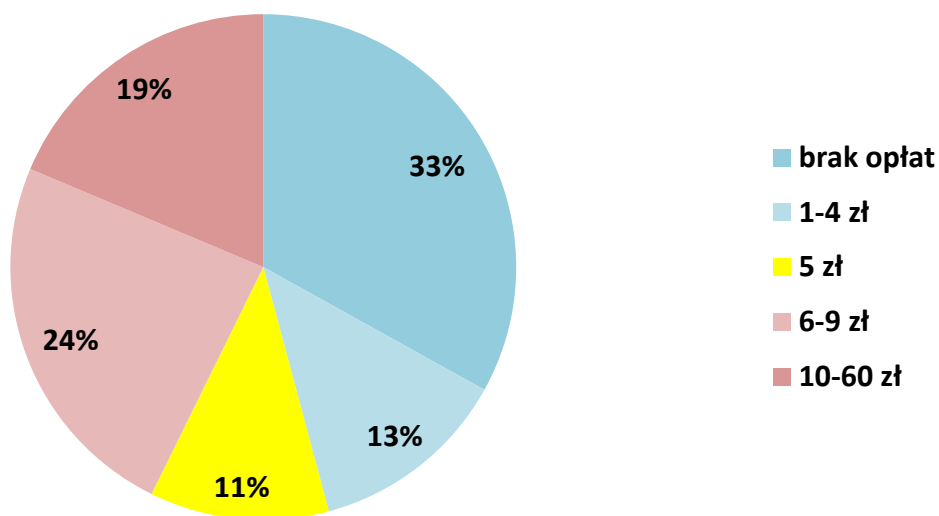
Wykres 257. Wartość miesięcznej opłaty za posiadanie konta osobistego

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=771. Odpowiedzi wszystkich posiadaczy rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych.

Spośród osób, które podały, ile płacą miesięcznie za posiadanie konta osobistego, jedna trzecia ma darmowe rachunki bankowe, zaś 24% Polaków płaci do 5 zł.

Wykres 258. Wartość miesięcznej opłaty za posiadanie konta osobistego

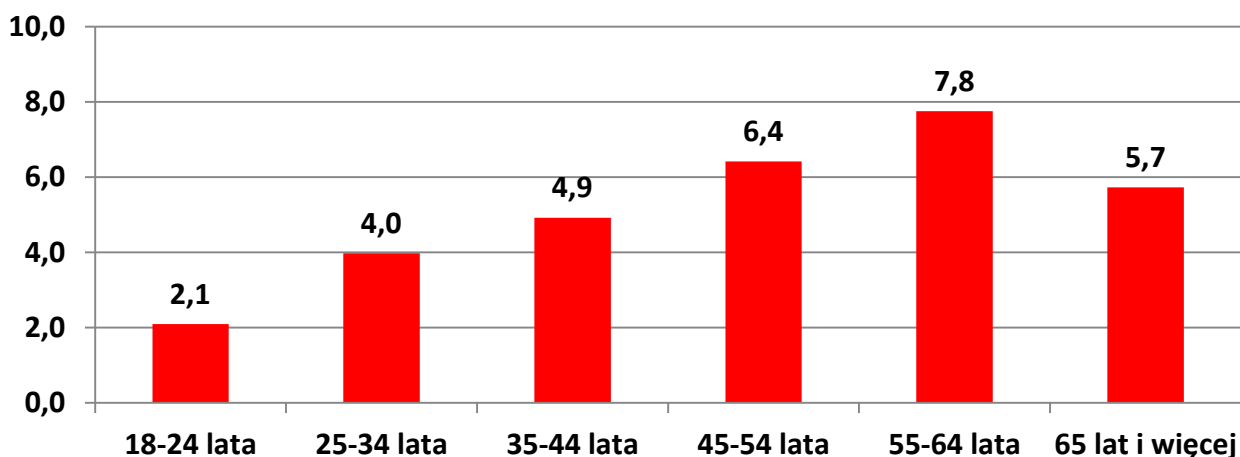

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=611. Odpowiedzi wszystkich posiadaczy rachunków oszczędnościowo - rozliczeniowych, którzy podali ile płacą miesięcznie za prowadzenie ROR.

14.1.2. Wyniki szczegółowe według wybranych cech respondentów

Najwięcej za posiadanie konta osobistego miesięcznie płacą osoby w wieku 55-64 lat - 7,8 zł. Najmniejsze miesięczne opłaty płacą natomiast osoby najmłodsze - 2,1 zł.

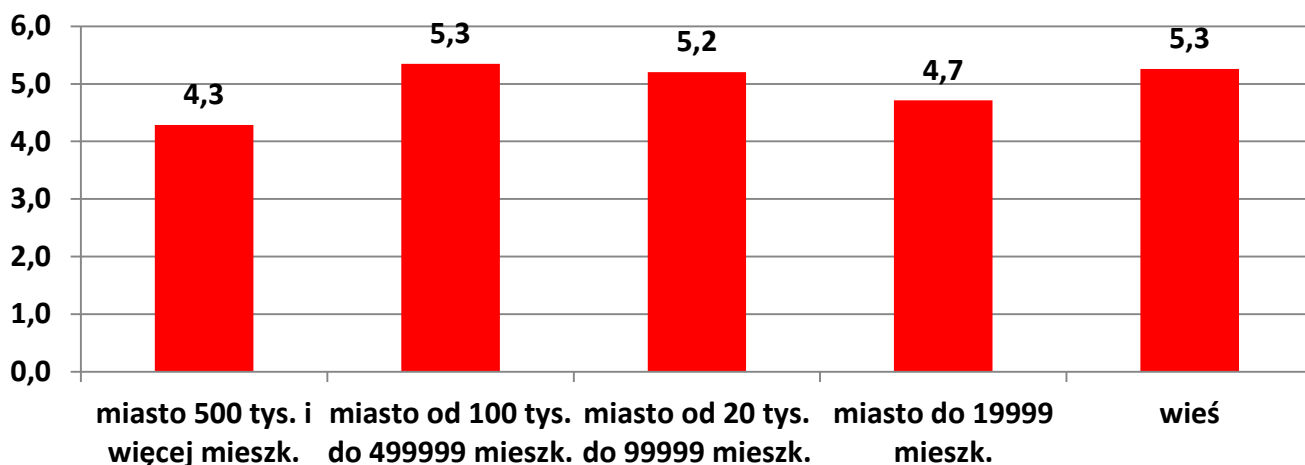
Wykres 259. Średnia wartość miesięcznej opłaty za posiadanie konta osobistego w zależności od wieku (w zł)

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=611. Odpowiedzi wszystkich posiadaczy rachunków oszczędnościowo - rozliczeniowych, którzy podali ile płacą miesięcznie za prowadzenie ROR.

Najniższe miesięczne opłaty (4,3 zł) za prowadzenie konta osobistego płacą mieszkańcy największych miast. Polacy mieszkający na wsi i w średnich miastach płacą o około 23% więcej (5,2 - 5,3 zł).

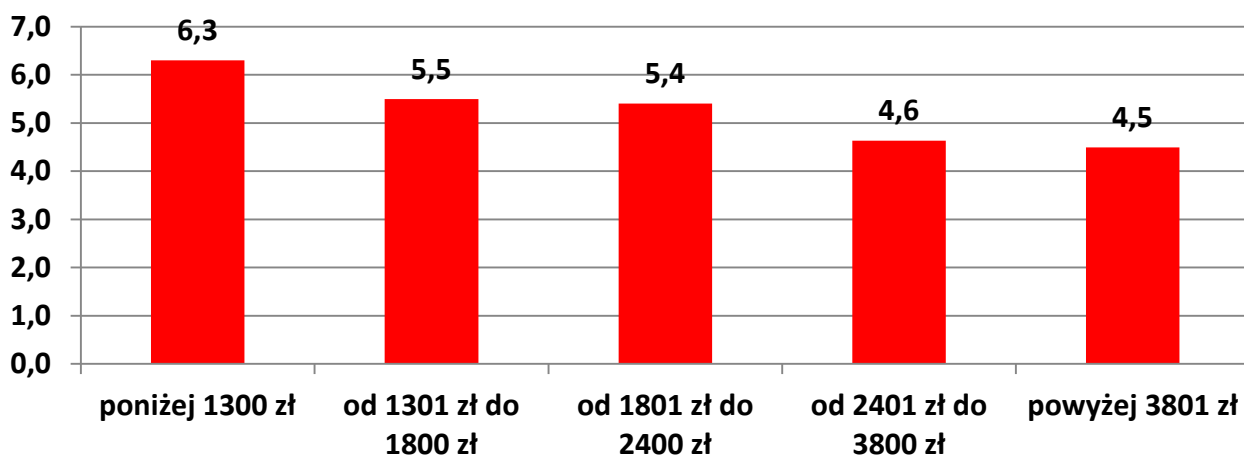
Wykres 260. Średnia wartość miesięcznej opłaty za posiadanie konta osobistego w zależności od miejsca zamieszkania (w zł)

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=611. Odpowiedzi wszystkich posiadaczy rachunków oszczędnościowo - rozliczeniowych, którzy podali ile płacą miesięcznie za prowadzenie ROR.

Polscy o najniższych dochodach płacą najwyższe opłaty miesięczne za posiadanie konta osobistego - 6,3 zł, w porównaniu z 4,5 zł, jakie płacą osoby o najwyższych dochodach.

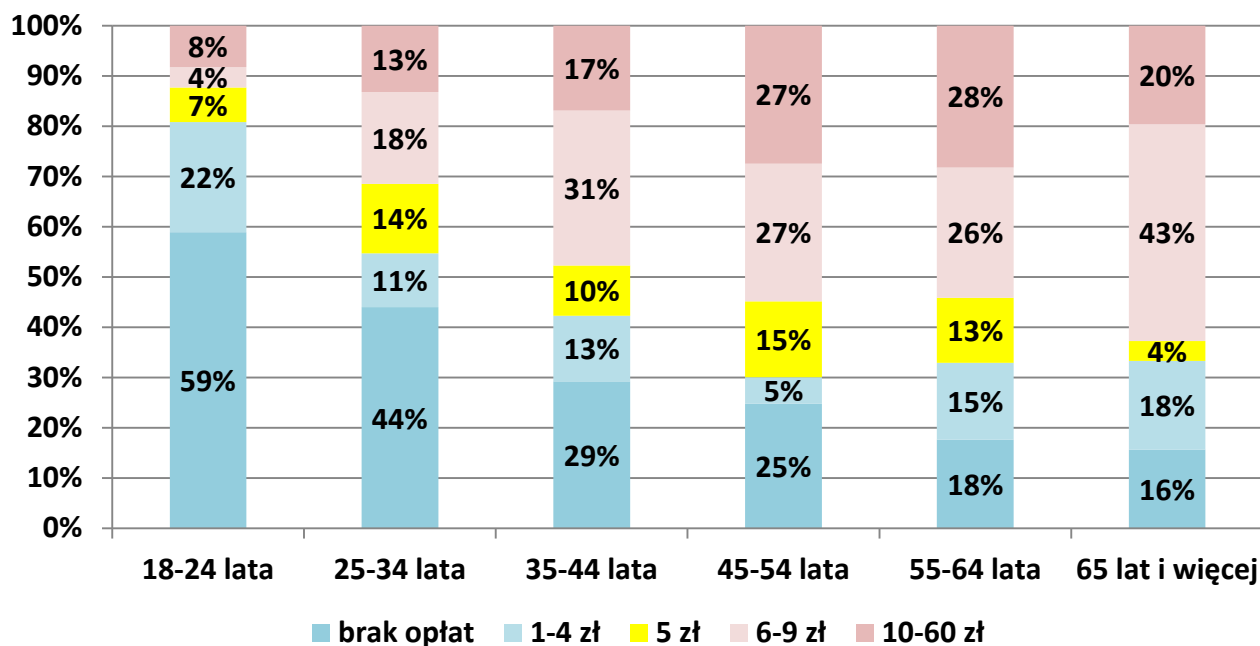
Wykres 261. Średnia wartość miesięcznej opłaty za posiadanie konta osobistego w zależności od dochodów (w zł)

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=611. Odpowiedzi wszystkich posiadaczy rachunków oszczędnościowo - rozliczeniowych, którzy podali ile płacą miesięcznie za prowadzenie ROR.

Polacy w wieku od 18 do 24 lat w 59% przypadków nie płacą za konto osobiste. Natomiast osoby w wieku 55 lub więcej lat tylko w 16-18% przypadków nie płacą miesięcznej opłaty za konto osobiste.

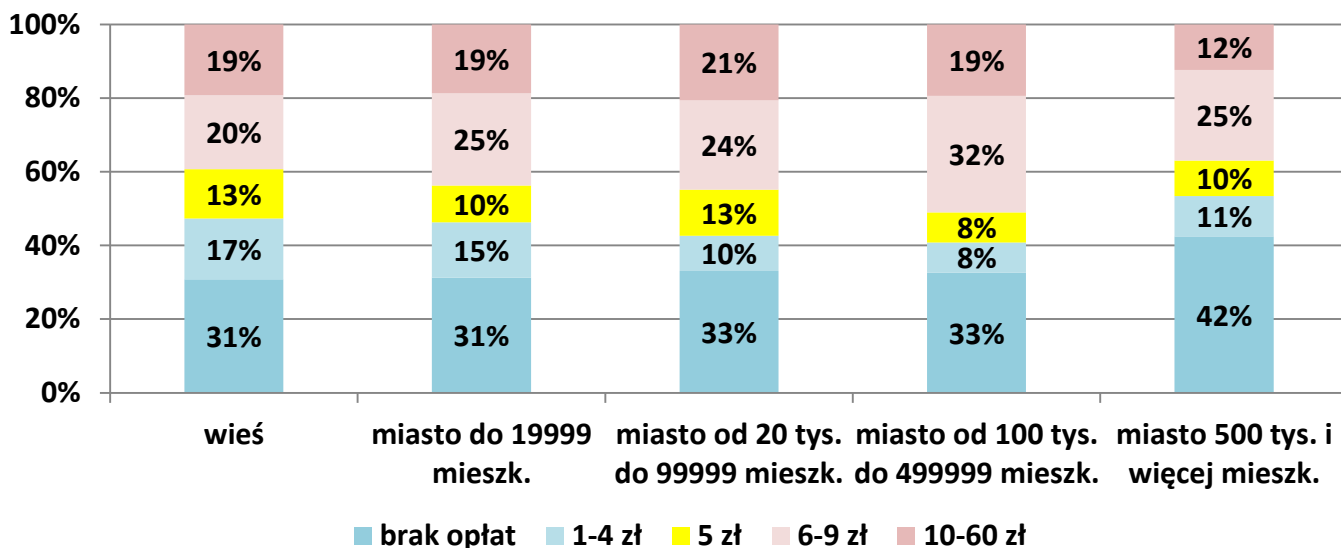
Wykres 262. Struktura wartości miesięcznej opłaty za posiadanie konta osobistego w zależności od wieku (w %)

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=611. Odpowiedzi wszystkich posiadaczy rachunków oszczędnościowo - rozliczeniowych, którzy podali ile płacą miesięcznie za prowadzenie ROR.

Za konta osobiste najczęściej nie płacą Polacy mieszkający w miastach mających od 500 tysięcy mieszkańców (42%), a najrzadziej mieszkańcy wsi i najmniejszych miast (31%).

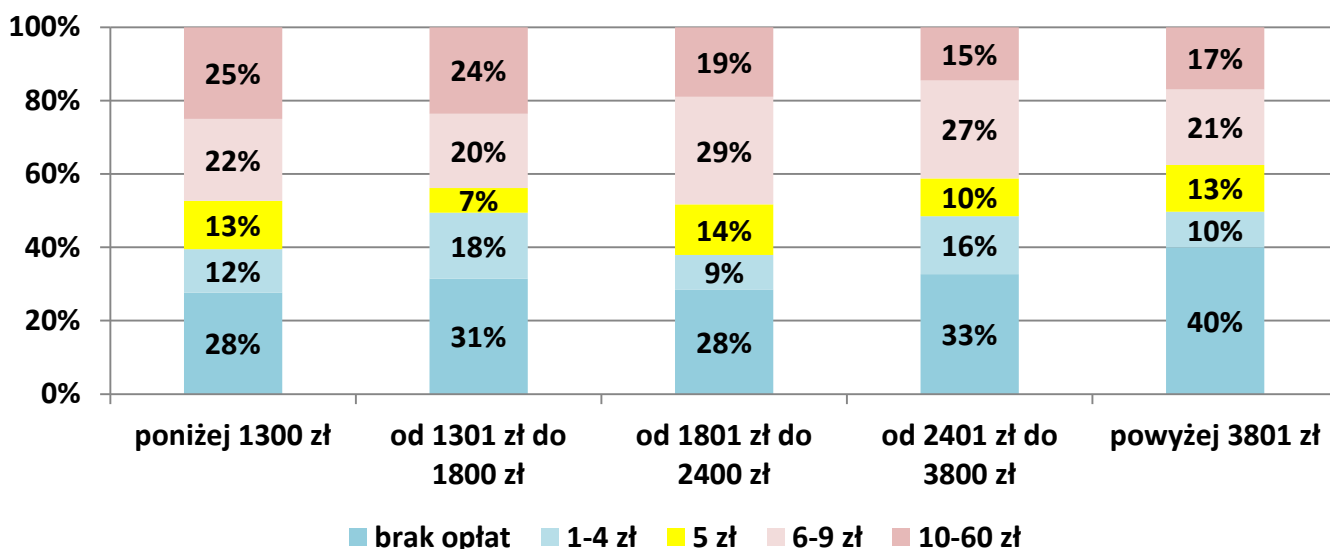
Wykres 263. Struktura wysokości miesięcznej opłaty za posiadanie konta osobistego w zależności od miejsca zamieszkania (w %)

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=611. Odpowiedzi wszystkich posiadaczy rachunków oszczędnościowo - rozliczeniowych, którzy podali ile płacą miesięcznie za prowadzenie ROR.

40% osób o najwyższych dochodach nie płaci co miesiąc za prowadzenie konta osobistego, w porównaniu z 28% Polaków o najniższych dochodach. Osoby o najniższych dochodach najczęściej płacą także 10 i więcej złotych za prowadzenie rachunku bankowego.

Wykres 264. Struktura wysokości miesięcznej opłaty za posiadanie konta osobistego w zależności od dochodów (w %)

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=611. Odpowiedzi wszystkich posiadaczy rachunków oszczędnościowo - rozliczeniowych, którzy podali ile płacą miesięcznie za prowadzenie ROR.

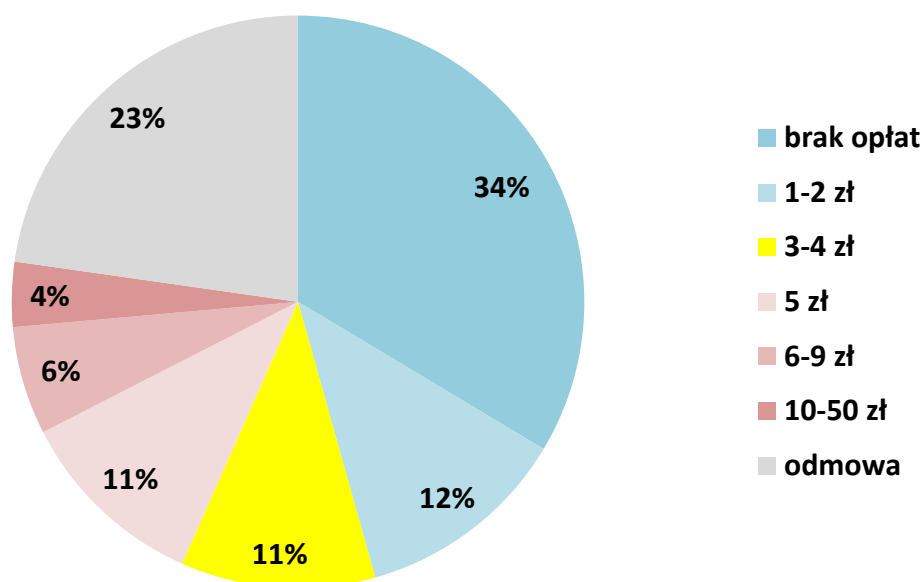
14.2. Miesięczne opłaty za posiadanie karty płatniczej

14.2.1. Wyniki ogólne

Większość Polaków, posiadających kartę płatniczą, ponosi jakąś opłatę za posiadanie podstawowej karty płatniczej, którą najczęściej jest karta debetowa. Aż 23% osób posiadających kartę płatniczą, odmówiła podania, ile kosztuje ich posiadanie karty płatniczej.

Średnia wartość miesięcznej opłaty za podstawową kartę płatniczą wynosi 2,8 zł.

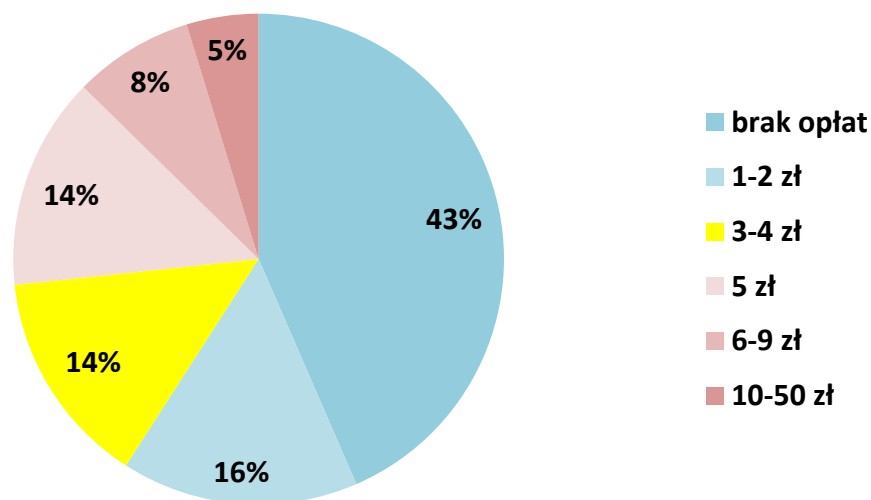
Wykres 265. Wartość miesięcznej opłaty za posiadanie karty płatniczej (w %)

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=662. Odpowiedzi respondentów posiadających karty płatnicze.

Spośród respondentów, którzy podali, ile płacą miesięcznie za posiadanie podstawowej karty płatniczej, 43% nie ponosiła żadnej opłaty. 16% Polaków posiadających kartę płaci miesięcznie za nią od 1 do 2 zł, 14% płaci od 3 do 4 zł, a 14% osób płaci 5 zł. 13% Polaków deklarowało, że płaci 6 lub więcej złotych za kartę płatniczą.

Wykres 266. Wartość miesięcznej opłaty za posiadanie karty płatniczej Polaków, którzy podali, ile płacą za kartę płatniczą (w %)

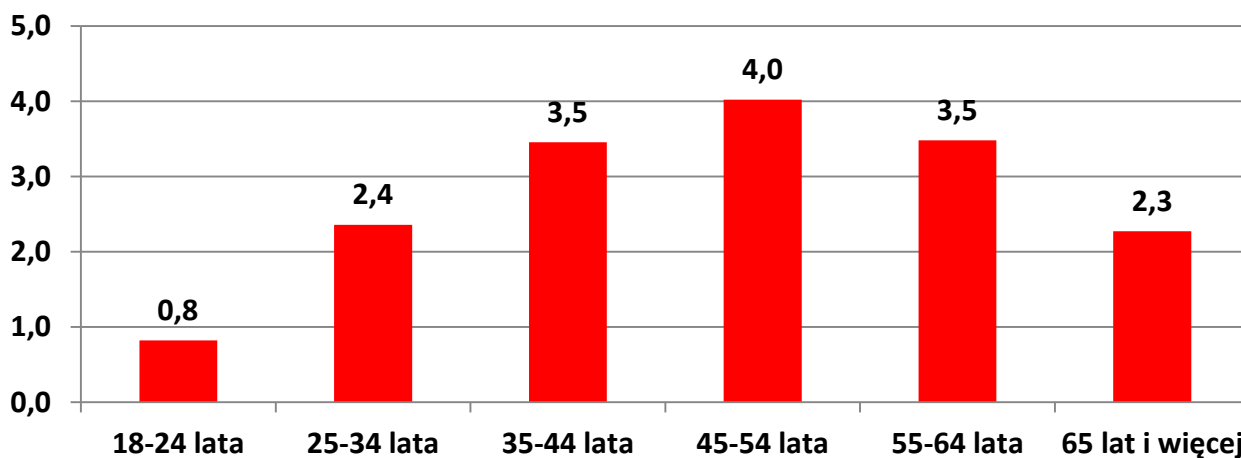

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=506. Odpowiedzi respondentów posiadających karty płatnicze, którzy podali ile płacą za prowadzenie karty płatniczej.

14.2.2. Wyniki szczegółowe według wybranych cech respondentów

Najmniej za karty płatnicze płacą Polacy w wieku 18-24 lata, tylko 0,8 zł co miesiąc. Najwięcej za posiadanie karty płatniczej płacą natomiast Polacy w wieku 45-54 lata (4 zł).

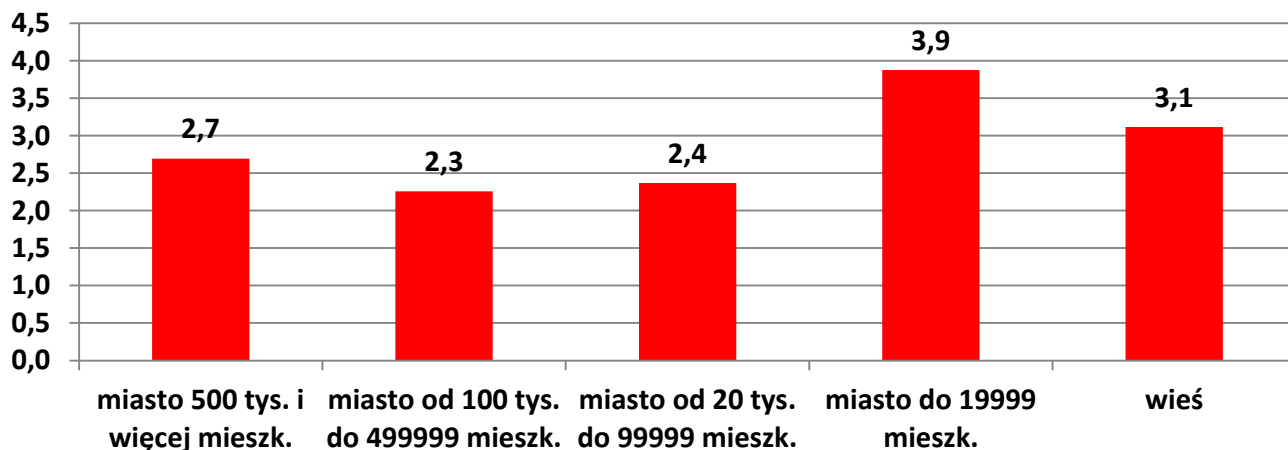
Wykres 267. Średnia wartość miesięcznej opłaty za posiadanie karty płatniczej w zależności od wieku (w %)

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=506. Odpowiedzi respondentów posiadających karty płatnicze, którzy podali ile płacą za prowadzenie karty płatniczej.

Najmniej za kartę płatniczą płać osoby z miast średniej wielkości, najwięcej zaś mieszkańcy miast do 20 tysięcy mieszkańców - 3,9 zł.

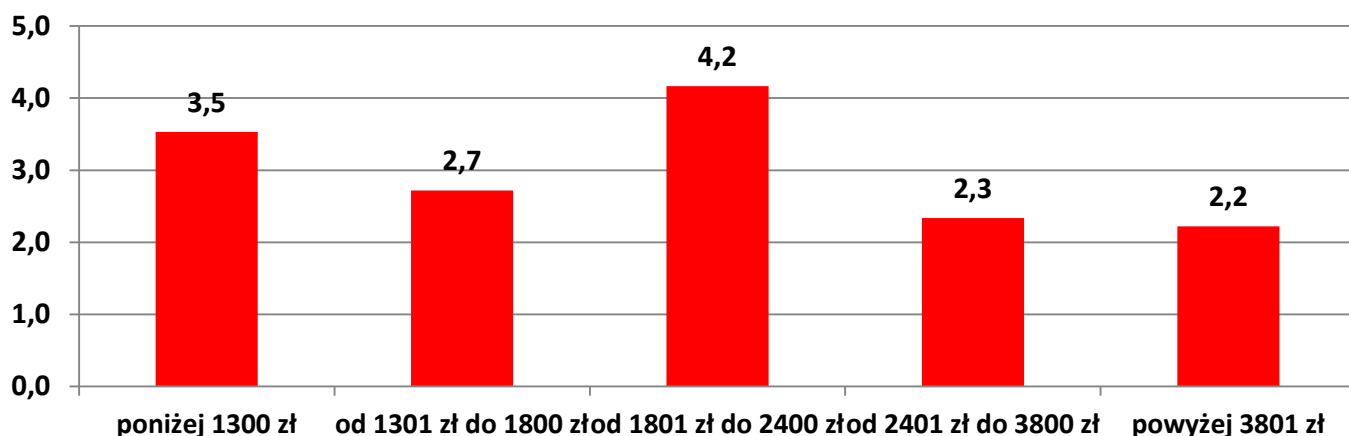
Wykres 268. Średnia wartość miesięcznej opłaty za posiadanie karty płatniczej w zależności od miejsca zamieszkania (w %)

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=506. Odpowiedzi respondentów posiadających karty płatnicze, którzy podali ile płać za prowadzenie karty płatniczej.

Najwięcej za posiadanie karty płatniczej płać osoby o dochodzie poniżej 1300 zł (3,5 zł) oraz od 1801 do 2400 zł (4,2 zł). Najmniej za podstawową kartę płatniczą płać Polacy o najwyższych dochodach - 2,2 zł.

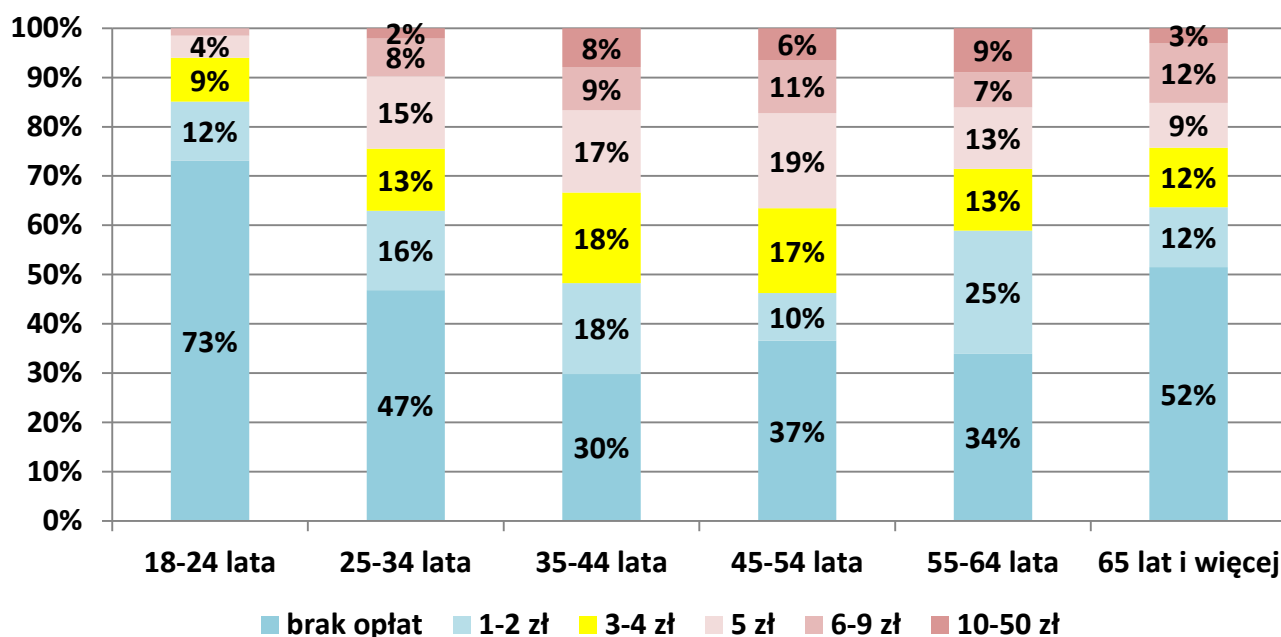
Wykres 269. Średnia wartość miesięcznej opłaty za posiadanie karty płatniczej w zależności od dochodów (w %)

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=506. Odpowiedzi respondentów posiadających karty płatnicze, którzy podali ile płać za prowadzenie karty płatniczej.

Polacy w wieku od 18 do 24 lat w aż 73% przypadków nie płacą miesięcznie za posiadanie karty płatniczej. Ponad połowa osób w wieku 65 i więcej lat także nie płaci miesięcznie za posiadanie podstawowej karty płatniczej. Osoby w wieku 35-44 lat najrzadziej nie płacą za posiadanie karty.

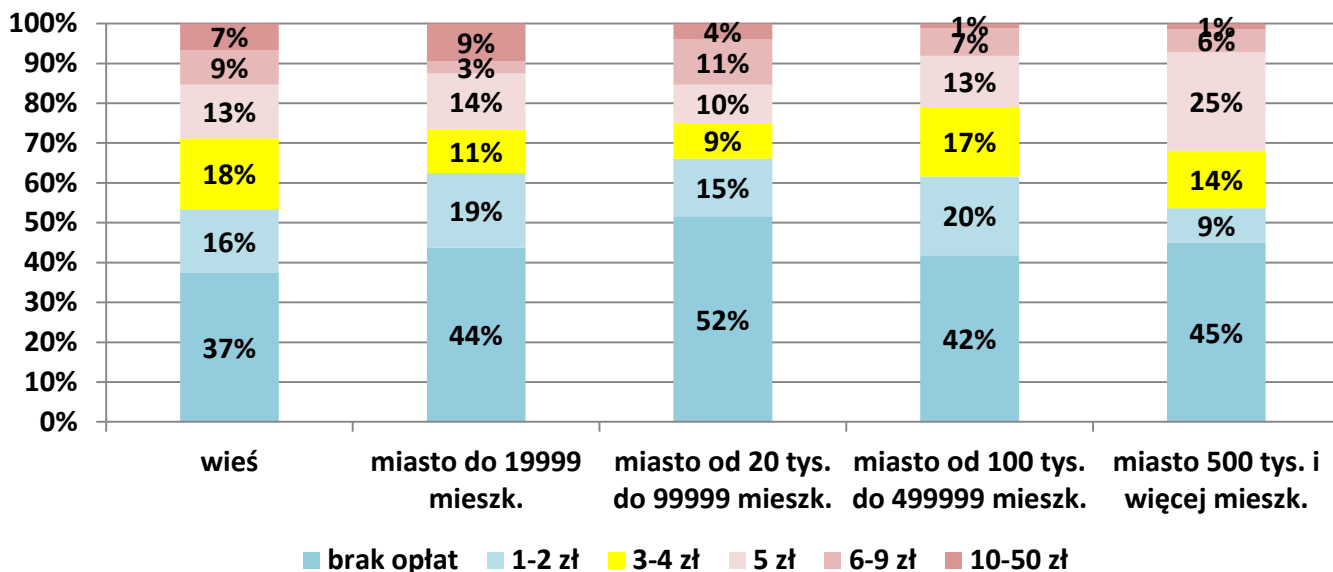
Wykres 270. Struktura wartości miesięcznej opłaty za posiadanie podstawowej karty płatniczej w zależności od wieku (w %)

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=506. Odpowiedzi respondentów posiadających karty płatnicze, którzy podali ile płacą za prowadzenie karty płatniczej.

Najczęściej za podstawową kartę płatniczą nie płacą mieszkańcy miast od 20 do mniej niż 100 tysięcy mieszkańców. Z drugiej strony mieszkańcy wsi najczęściej ponosili miesięczną opłatę za kartę płatniczą (37%).

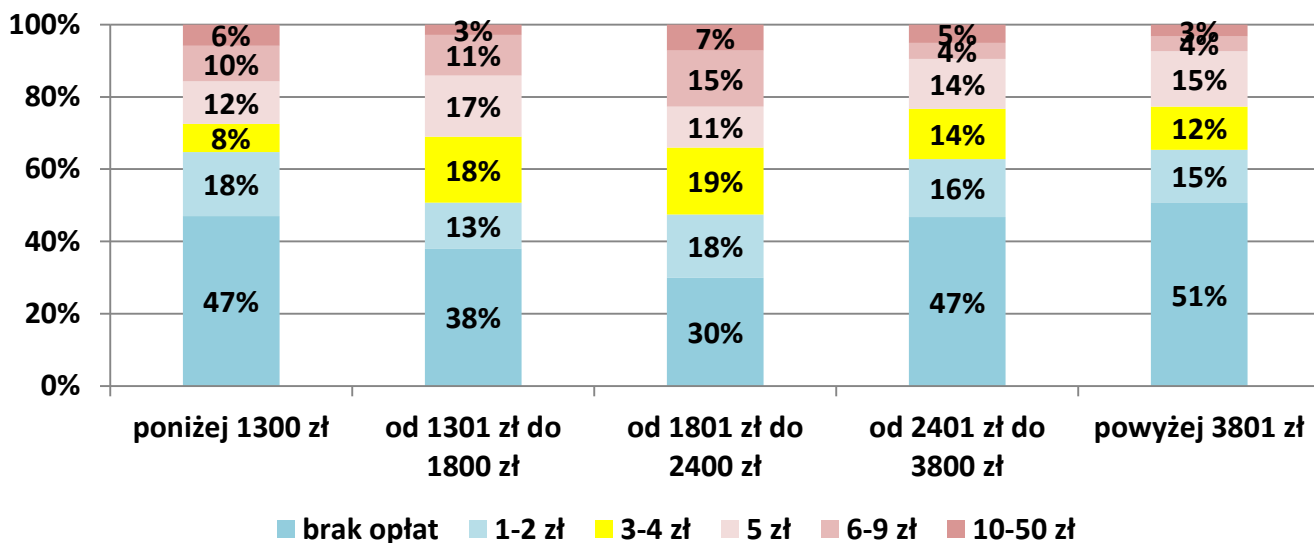
Wykres 271. Struktura wartości miesięcznej opłaty za posiadanie podstawowej karty płatniczej w zależności od miejsca zamieszkania (w %)

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=506. Odpowiedzi respondentów posiadających karty płatnicze, którzy podali ile płać za prowadzenie karty płatniczej.

Polacy należący do najbogatszych gospodarstw domowych w 51% przypadków mieli bezpłatną kartę płatniczą. Najczęściej miesięczną opłatę za podstawową kartę płatniczą ponosiły osoby należące do średniozamożnych gospodarstw domowych.

Wykres 272. Struktura wartości miesięcznej opłaty za posiadanie podstawowej karty płatniczej w zależności od dochodów w gospodarstwie domowym (w %)

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=506. Odpowiedzi respondentów posiadających karty płatnicze, którzy podali ile płać za prowadzenie karty płatniczej.

15. Postawy Polaków wobec wprowadzenia opłat za korzystanie z kart

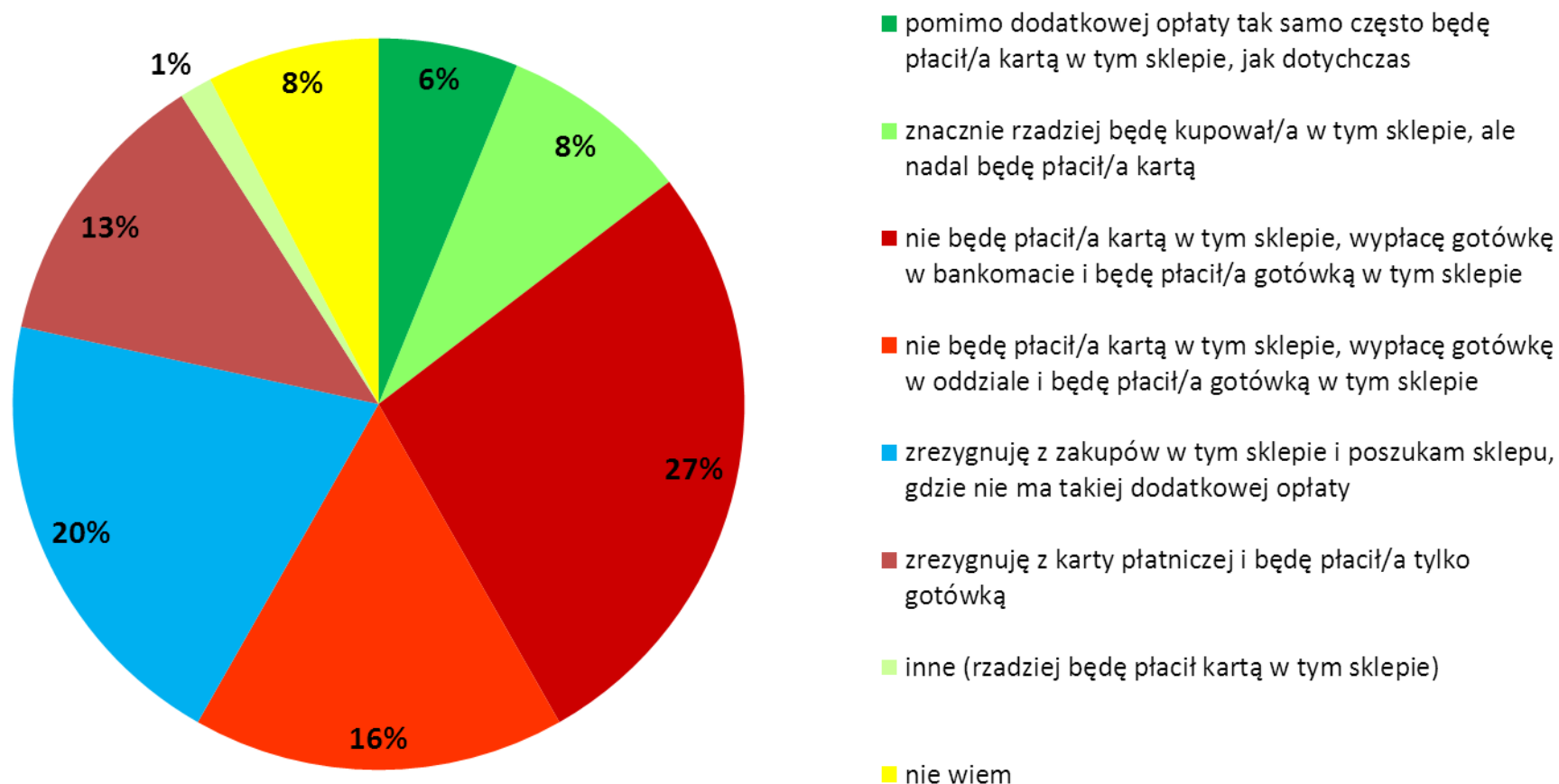
15.1. Wprowadzenie opłaty za płatność kartami w sklepach

Badanie zwyczajów płatniczych Polaków pokazało również, jakie byłyby możliwe postawy Polaków w przypadku wprowadzenia opłaty w wysokości 1,5% wartości zakupów za płatność kartą w sklepach. W takiej sytuacji 27% Polaków aktywnie korzystających z kart płatniczych zadeklarowało, że wypłaci gotówkę w bankomacie, 16% wypłaci gotówkę w oddziale bankowym, aby zapłacić nią w danym sklepie. Natomiast 20% Polaków będzie szukało sklepu bez takich opłat, a 13% Polaków zrezygnuje z karty płatniczej.

Wprowadzenie opłaty dodatkowej w wysokości 1,5% za płatność kartą nie będzie miało wpływu tylko na 6% Polaków, którzy będą tak samo często płacić kartami w sklepach, jak bez tego typu opłaty. Niewiele więcej, bo 8% Polaków, będzie rzadziej kupowała w danym sklepie, ale będzie nadal płaciła kartą.

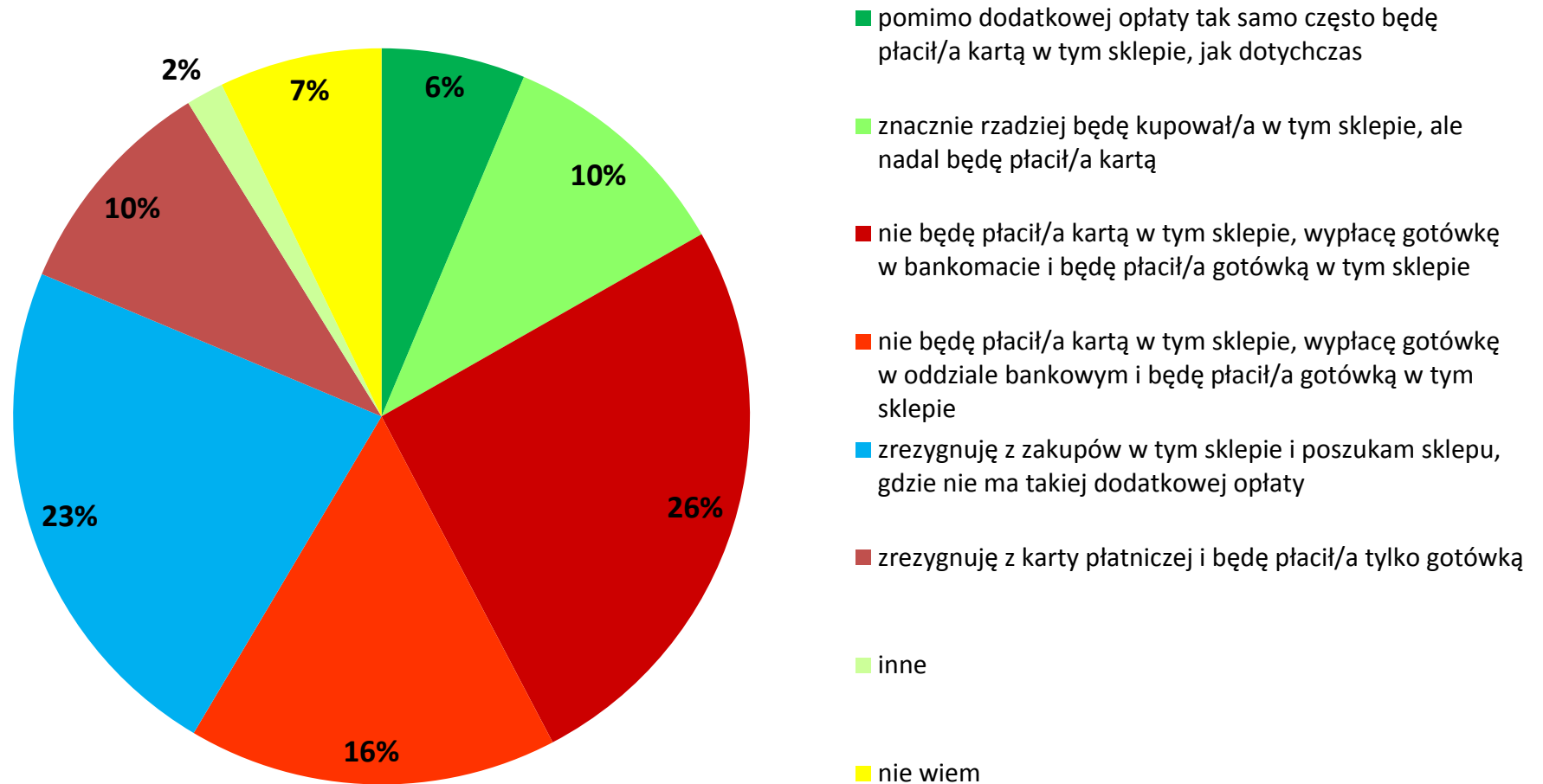
Zbliżone odpowiedzi uzyskano w przypadku respondentów, którzy często płacą kartami. W takim przypadku udział osób, które zrezygnują z zakupów w danym sklepie i będą szukały sklepu, gdzie nie ma takiej dodatkowej opłaty, wyniósł 23%. Spadł też udział osób, które deklarowały, że zrezygnują z karty płatniczej i będą płaciły tylko gotówką (z 13% do 10%).

Wykres 273. Postawy Polaków płacących kartą płatniczą w ostatnim miesiącu wobec wprowadzenia opłaty dodatkowej w wysokości 1,5% wartości zakupów za płatność kartą

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=486. Respondenci, którzy wykonali przynajmniej jedną płatność kartą w ostatnim miesiącu.

Wykres 274. Postawy Polaków zawsze lub często płacących kartami płatniczymi wobec wprowadzenia opłaty dodatkowej w wysokości 1,5% wartości zakupów za płatność kartą

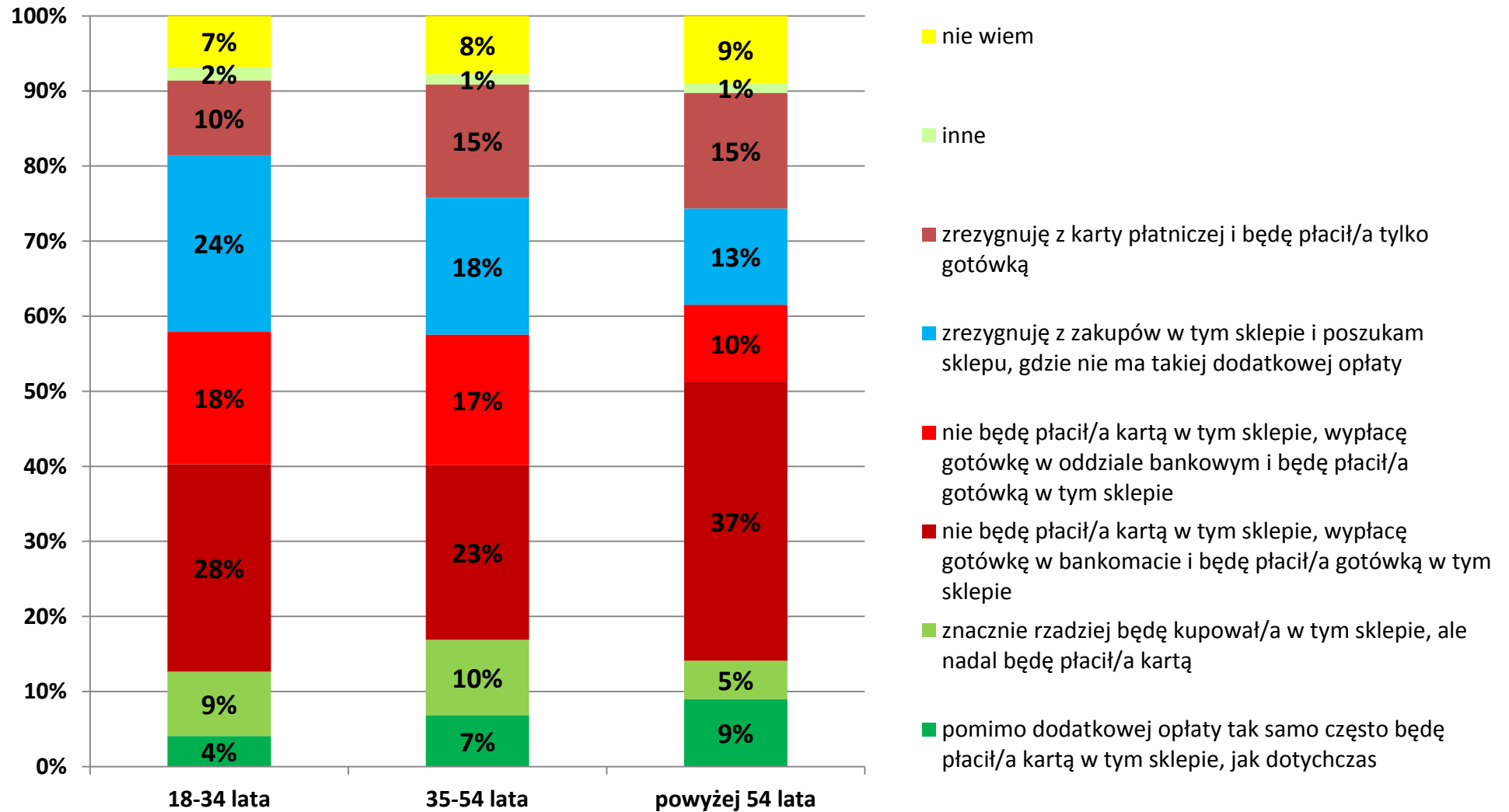

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=364. Respondenci, którzy często płacą kartami.

Wiek zauważalnie różnicuje postawę Polaków wobec wprowadzenia 1,5% opłaty dodatkowej za płatność kartą w sklepie. Aż 24% osób w wieku od 18 do 34 lat będzie szukała sklepu, w którym nie ma tego typu opłat. Osoby od 35 roku życia aż w 15% przypadków zrezygnują z kart płatniczych i będą płaciły tylko gotówką w punktach handlowo-usługowych. W przypadku Polaków w wieku 55 i więcej lat wprowadzenie tego typu opłaty spowoduje znaczny wzrost liczby osób, które będą wypłacały gotówkę w bankomatach i następnie płaciły nią w sklepach lub za usługi (37%). Oprócz tego w grupie osób najstarszych znacznie niższa jest skłonność do szukania sklepów, w których nie ma tego typu opłaty dodatkowej.

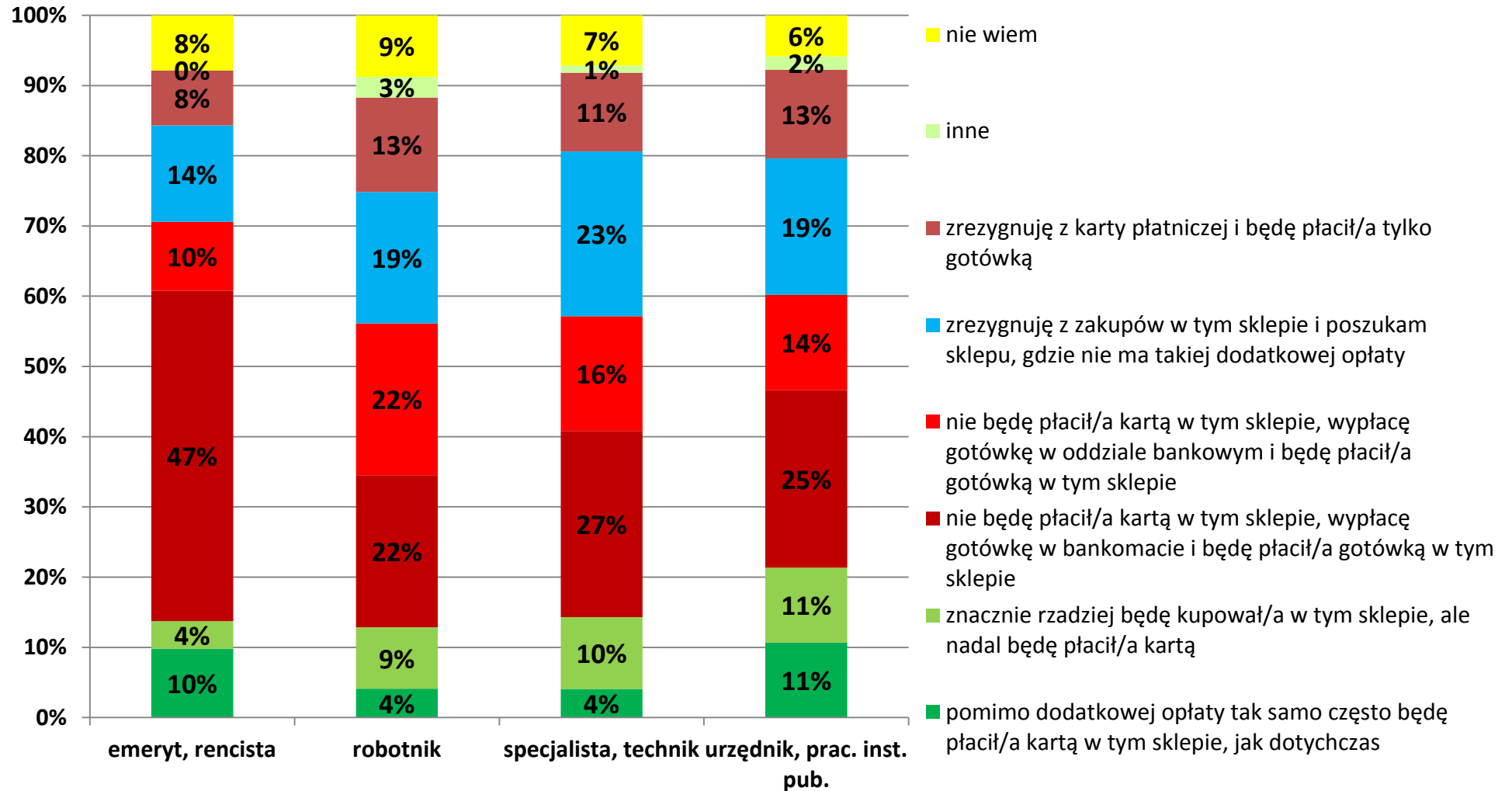
Emeryci i renciści aż w 57% przypadków będą wypłacać gotówkę z bankomatów i oddziałów bankowych i zaledwie 14% z nich będzie szukała sklepu, gdzie nie ma tego typu opłat za płacenie kartą. Najbardziej odporni na wprowadzenie tego typu opłat są urzędnicy i pracownicy instytucji publicznych - 22% tak samo często lub rzadziej będzie płaciła kartami w danym sklepie, pomimo dodatkowej opłaty w wysokości 1,5% wartości transakcji. W 23% przypadków specjaliści i technicy będą natomiast szukali sklepów, w których nie ma tego typu opłat.

Wykres 275. Postawy Polaków płacących kartami płatniczymi wobec wprowadzenia opłaty dodatkowej w wysokości 1,5% wartości zakupów za płatność kartą w zależności od wieku

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=518. Respondenci płacący kartami.

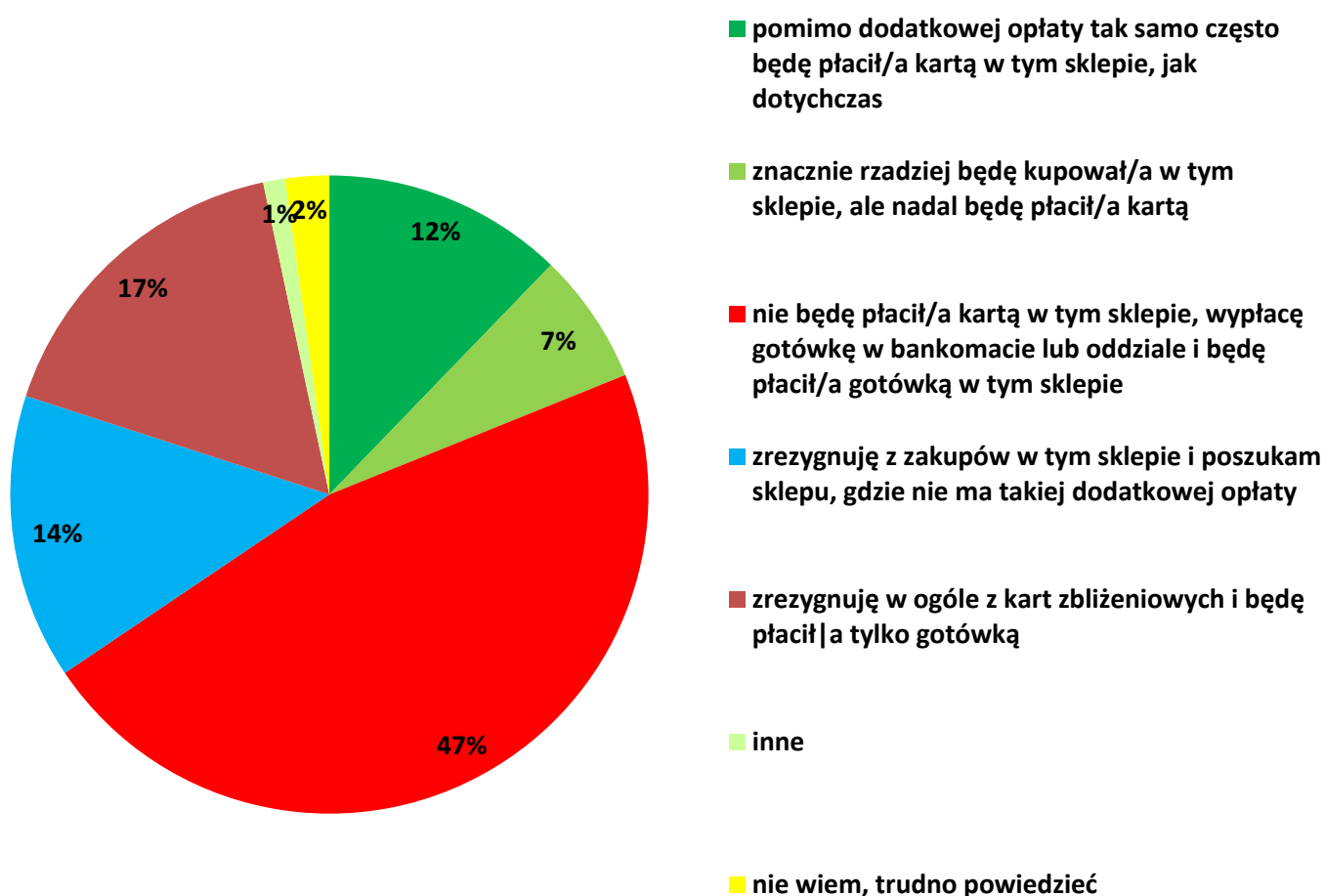
Wykres 276. Postawy Polaków wobec wprowadzenia opłaty dodatkowej w wysokości 1,5% wartości zakupów za płatność kartą w zależności od wieku

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=423. Respondenci płacący kartami i z odpowiednich grup zawodowych.

W przypadku osób, które posiadają kartę zblizeniową, po wprowadzeniu tego typu opłaty dodatkowej wzrosnie udział osób, które wypłacą gotówkę w bankomacie lub oddziale i będą nią płacić w sklepach (do 47%). Spadnie natomiast procent osób, które będą szukały sklepów, w których nie będzie tego typu dodatkowych opłat (do 14%). Aż 17% osób zrezygnuje w ogóle z kart płatniczych. Dla 12% osób tego typu opłata nie będzie miała wpływu.

Wykres 277. Postawy Polaków posiadających kartę z funkcją płatności zblizeniowych wobec wprowadzenia opłaty dodatkowej w wysokości 1,5% wartości zakupów za płatność kartą zblizeniową

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=90. Odpowiedzi osób posiadających karty z funkcją płatności zblizeniowych.

15.2. Wprowadzenie opłaty za wypłatę gotówki z obcych bankomatów

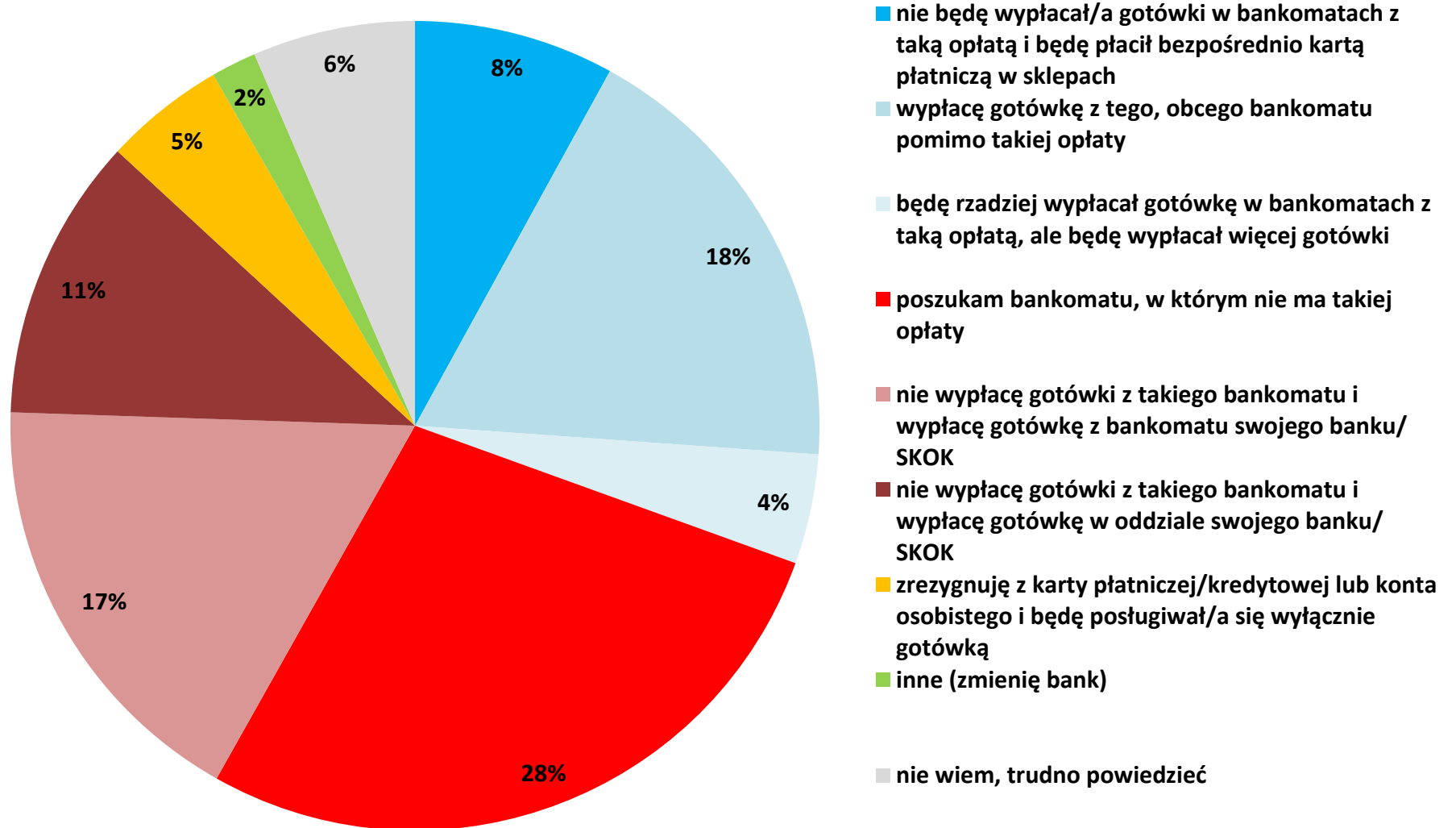
W przypadku wprowadzenia w Polsce opłaty w wysokości 1 zł za wypłatę gotówki z obcych bankomatów najwięcej Polaków posiadających kartę płatniczą (28%) zacznie szukać bankomatów, w których nie ma tego typu opłat (w zależności od typu posiadanego konta osobistego zazwyczaj są to bankomaty własne banków, w których respondenci mają rachunek, lub sieci bankomatów, z którymi te banki podpisały odpowiednią umowę). Dodatkowo 17% takich respondentów wskazało, że wypłaci gotówkę z bankomatu banku, w którym ma konto osobiste (z reguły bez dodatkowych opłat), a 11% wypłaci gotówkę z oddziału swojego banku. Łącznie zatem 56% Polaków będzie wypłacało gotówkę z bankomatów, w których nie ma tego typu opłat, lub w oddziałach swojego banku. Wprowadzenie tego typu opłat zwiększy zatem liczbę osób korzystających z oddziałów bankowych.

Wprowadzenie opłaty 1 zł za wypłatę gotówki z obcego bankomatu nie ma wpływu dla 18% respondentów posiadających. Dodatkowo 4% osób będzie rzadziej, ale za to więcej, wypłacało gotówkę z tego typu bankomatów.

Wprowadzenie tego typu opłaty, zgodnie z deklaracjami Polaków, posiadających kartę płatniczą, może spowodować również pozytywny efekt, ponieważ 8% takich respondentów przejdzie od razu do obrotu bezgotówkowego i nie będzie wypłacało gotówki z bankomatów, tylko bezpośrednio będzie płaciło bezgotówkowo kartami w sklepach. Do takiego zachowania najbardziej skłonne są osoby w wieku 35-54 lat (10%).

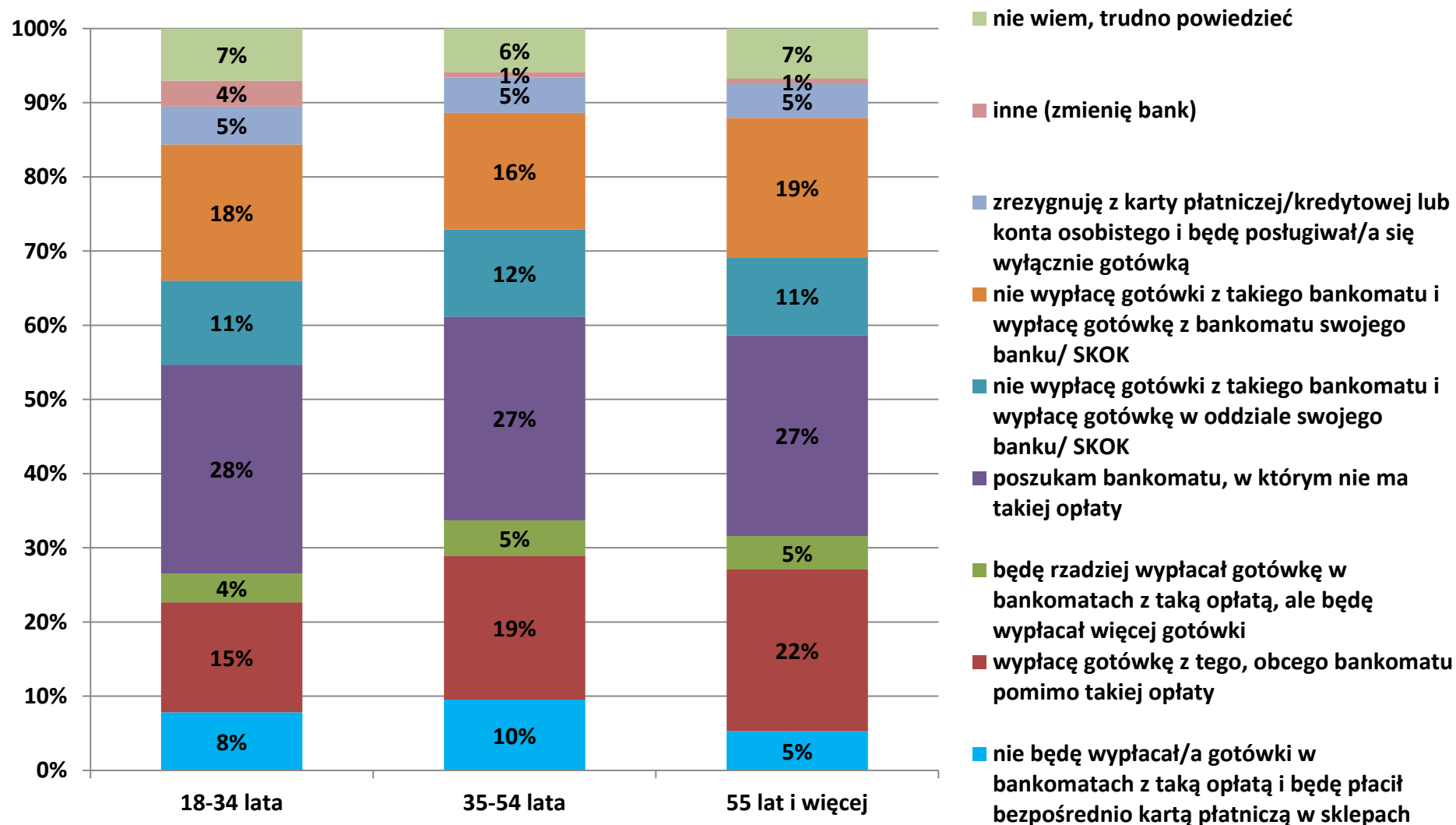
Podsumowując, po wprowadzeniu powszechnie tego typu opłat w bankomatach (bo jeśli opłata tego typu będzie wprowadzona w nielicznych bankomatach, to klienci szybko zidentyfikują, które bankomaty w okolicy nie będą miały tego typu opłat i będą z nich korzystać), zmniejszy się liczba transakcji gotówkowych w bankomatach, a wzrośnie liczba wypłat gotówki w oddziałach bankowych i SKOK.

Wykres 278. Postawy Polaków posiadających kartę płatniczą po wprowadzeniu opłaty 1 zł za wypłatę gotówki z obcego bankomatu

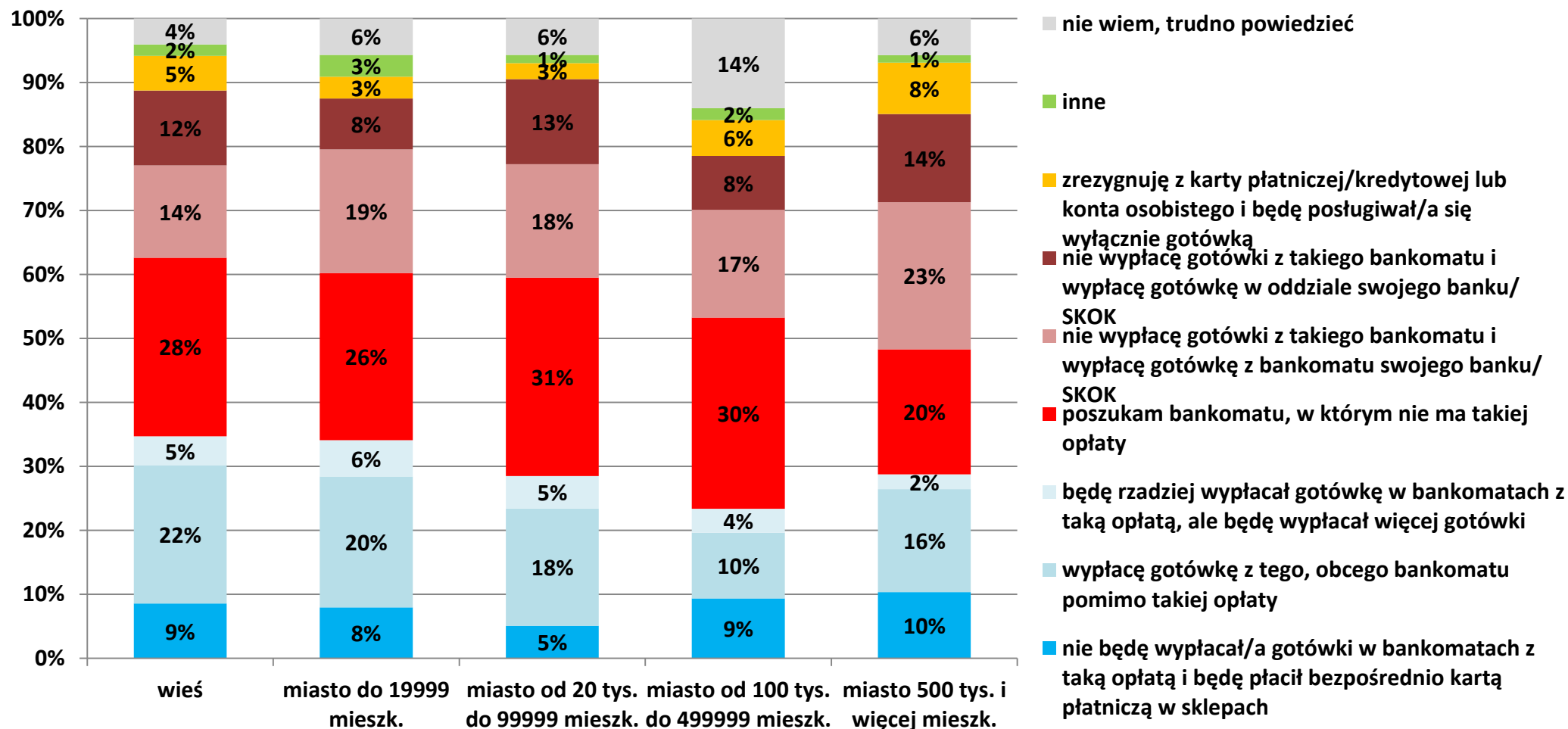
Źródło: badanie i obliczenia własne, n=662. Respondenci posiadający kartę płatniczą.

Wykres 279. Postawa Polaków posiadających kartę płatniczą po wprowadzeniu opłaty 1 zł za wypłatę gotówki z obcego bankomatu w zależności od wieku

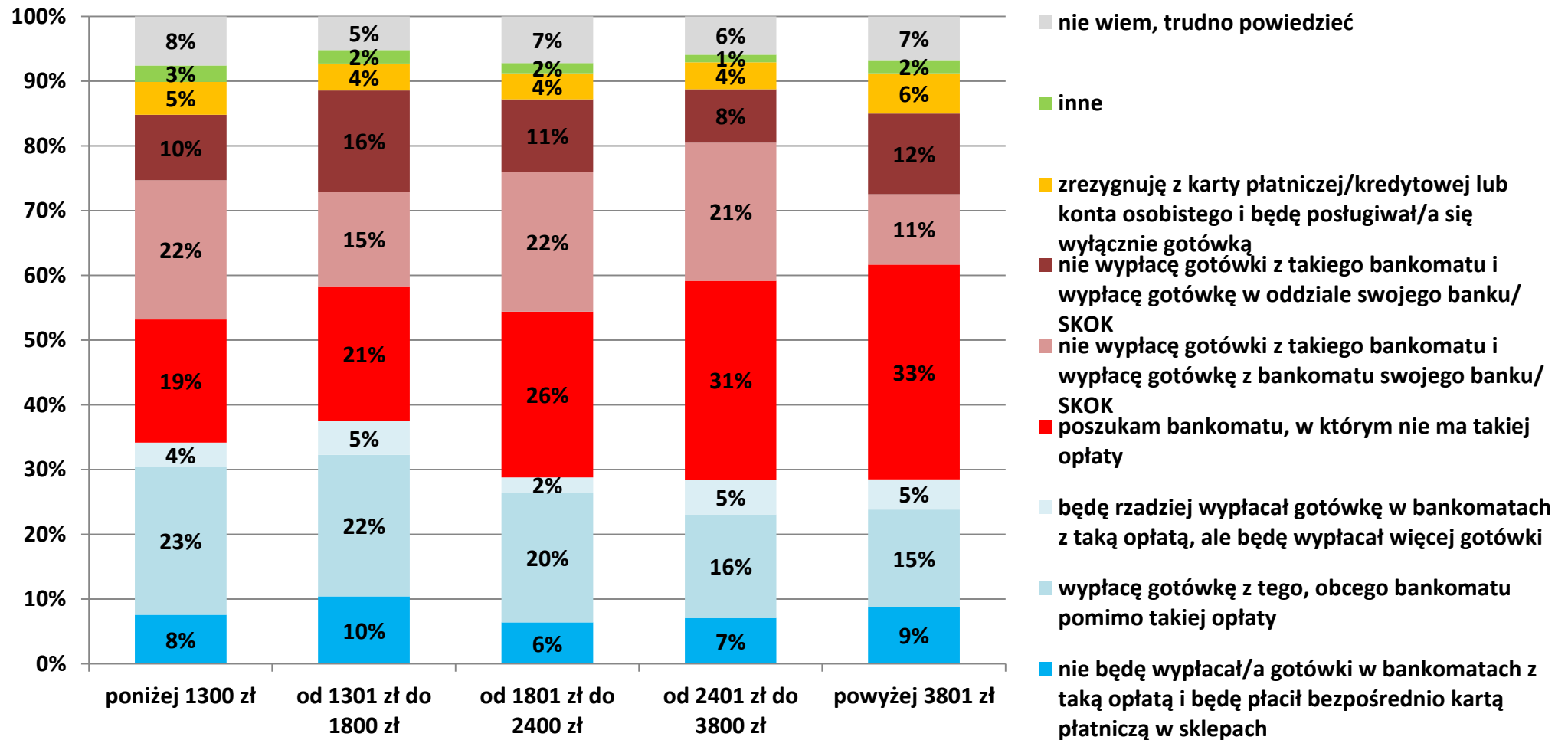
Źródło: badanie i obliczenia własne, n=662. Respondenci posiadający kartę płatniczą.

Wykres 280. Postawa Polaków posiadających kartę płatniczą po wprowadzeniu opłaty 1 zł za wypłatę gotówki z obcego bankomatu w zależności od miejsca zamieszkania

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=662. Respondenci posiadający kartę płatniczą.

Wykres 281. Postawa Polaków posiadających kartę płatniczą po wprowadzeniu opłaty 1 zł za wypłatę gotówki z obcego bankomatu w zależności od dochodów

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=662. Respondenci posiadający kartę płatniczą.

16. Sposoby otrzymywania wynagrodzeń przez Polaków

Spośród wszystkich dorosłych respondentów biorących udział w badaniu wynagrodzenie za pracę lub dochód z własnej działalności gospodarczej lub rolniczej otrzymywało 65% osób, przy czym 3% osób odmówiło odpowiedzi na te pytanie.

Wśród osób, które posiadają rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy, wynagrodzenie lub dochody otrzymuje 80% badanych, z czego w zdecydowanej większości (70%) przelewem na konto osobiste.

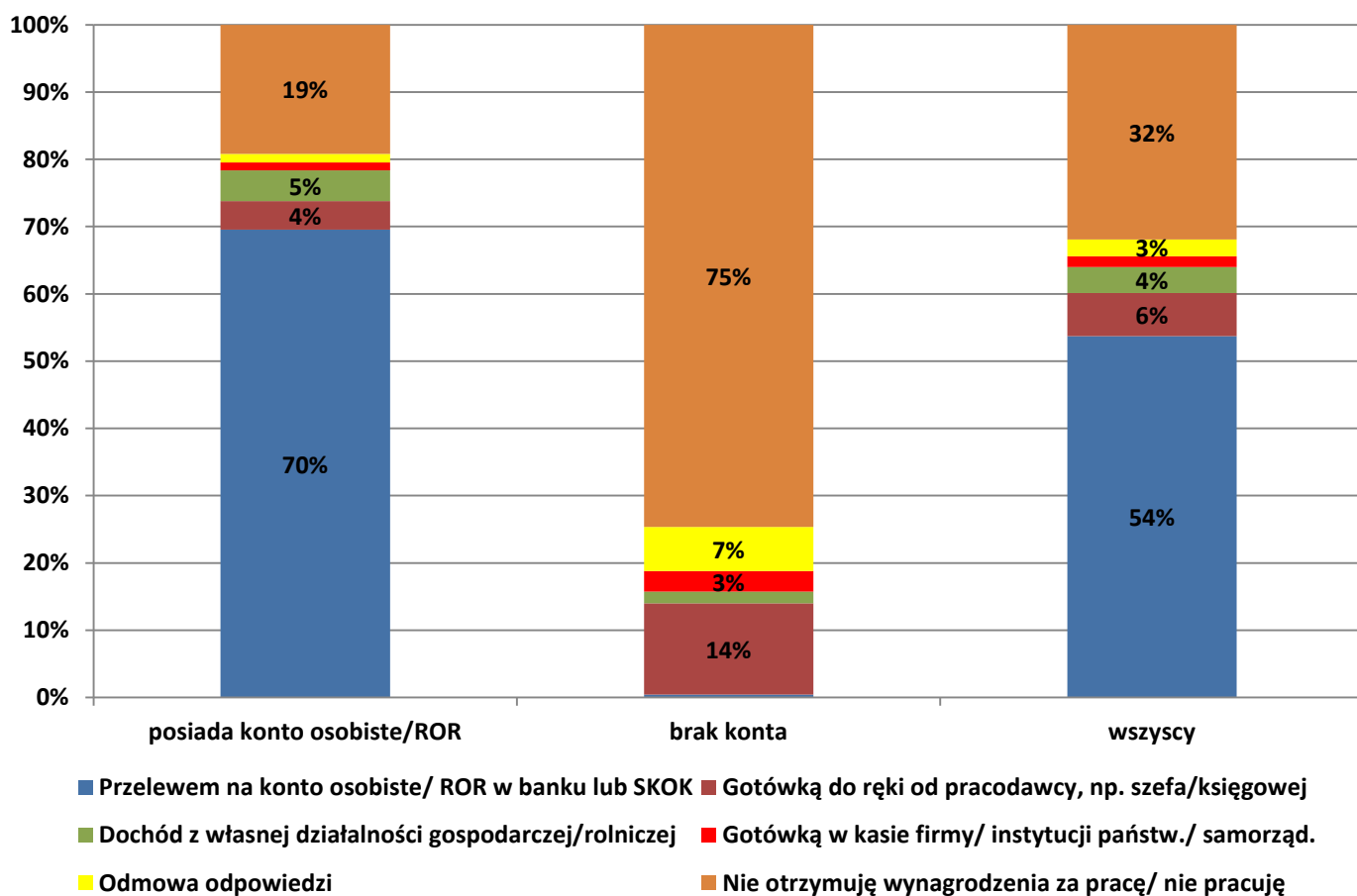
Zauważyć można, że osoby, które nie mają konta osobistego, nie mają w aż 75% przypadków wynagrodzenia lub dochodów.

Tabela 7. Sposoby otrzymywania wynagrodzeń przez dorosłych Polaków za pracę stałą i tymczasową (1)

Wyszczególnienie	posiada konto osobiste/ROR	brak konta	wszyscy
Przelewem na konto osobiste/ ROR w banku lub SKOK	70%	0%	54%
Gotówką do ręki od pracodawcy, np. szefa/ księgowej	4%	14%	6%
Dochód z własnej działalności gospodarczej/ rolniczej	5%	2%	4%
Gotówką w kasie firmy/ instytucji państw./ samorząd.	1%	3%	2%
Odmowa odpowiedzi	1%	7%	3%
Nie otrzymuję wynagrodzenia za pracę/ nie pracuję	19%	75%	32%

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000. Nie obejmuje rent, emerytur i zasiłków. Dotyczy podstawowego (najwyższego) wynagrodzenia.

Wykres 282. Sposoby otrzymywania wynagrodzeń przez dorosłych Polaków za pracę stałą i tymczasową (1)

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000. Nie obejmuje rent, emerytur i zasiłków. Dotyczy podstawowego (najwyższego) wynagrodzenia.

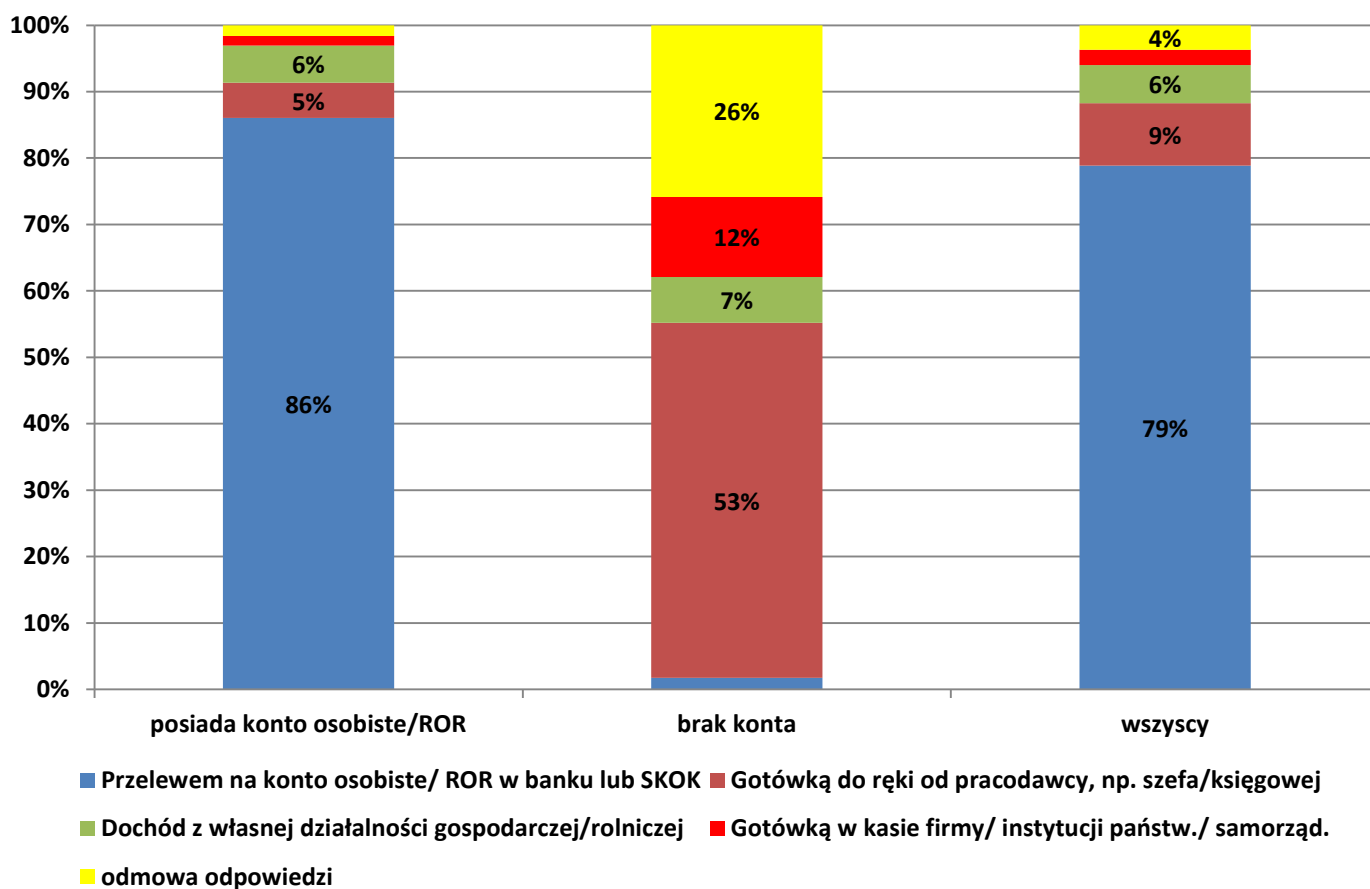
Analizując osoby otrzymujące wynagrodzenie za pracę stałą lub czasową bądź posiadające dochody z własnej działalności gospodarczej, wśród osób, które nie mają konta osobistego, aż 26% osób odmówiło odpowiedzi na omawiane pytanie. Wśród osób mających rachunek bankowy wskaźnik odmów był znikomy.

Tabela 8. Sposoby otrzymywania wynagrodzeń przez Polaków za pracę stałą i tymczasową (osoby, które otrzymują wynagrodzenie oraz które odmówiły odpowiedzi) (2)

Wyszczególnienie	posiada konto osobiste/ROR	brak konta	wszyscy
Przelewem na konto osobiste/ ROR w banku lub SKOK	86%	2%	79%
Gotówką do ręki od pracodawcy, np. szefa/księgowej	5%	53%	9%
Dochód z własnej działalności gospodarczej/rolniczej	6%	7%	6%
Gotówką w kasie firmy/ instytucji państw./ samorząd.	1%	12%	2%
Odmowa odpowiedzi	2%	26%	4%

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=681. Nie obejmuje rent, emerytur i zasiłków. Dotyczy podstawowego (najwyższego) wynagrodzenia.

Wykres 283. Sposoby otrzymywania wynagrodzeń przez Polaków za pracę stałą i tymczasową (osoby, które otrzymują wynagrodzenie oraz które odmówiły odpowiedzi) (2)

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=681. Nie obejmuje rent, emerytur i zasiłków. Dotyczy podstawowego (najwyższego) wynagrodzenia.

Rozpatrując ogółem respondentów, którzy podali, w jaki sposób otrzymują wynagrodzenie za pracę stałą lub czasową oraz mają dochody z własnej działalności gospodarczej lub rolniczej, aż 82% Polaków otrzymuje je przelewem na rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy.

Spośród osób, które mają konto osobiste, procent ten rośnie do 87%. W rzeczywistości procent ten jest jeszcze wyższy, ponieważ wiele osób prowadzących własną działalność gospodarczą lub rolniczą otrzymuje także dochody w sposób bezgotówkowy (część z 6%).

Tabela 9. Sposoby otrzymywania wynagrodzeń przez Polaków za pracę stałą i tymczasową (osoby, które otrzymują wynagrodzenie lub dochody z własnej działalności gospodarczej lub rolniczej) (3)

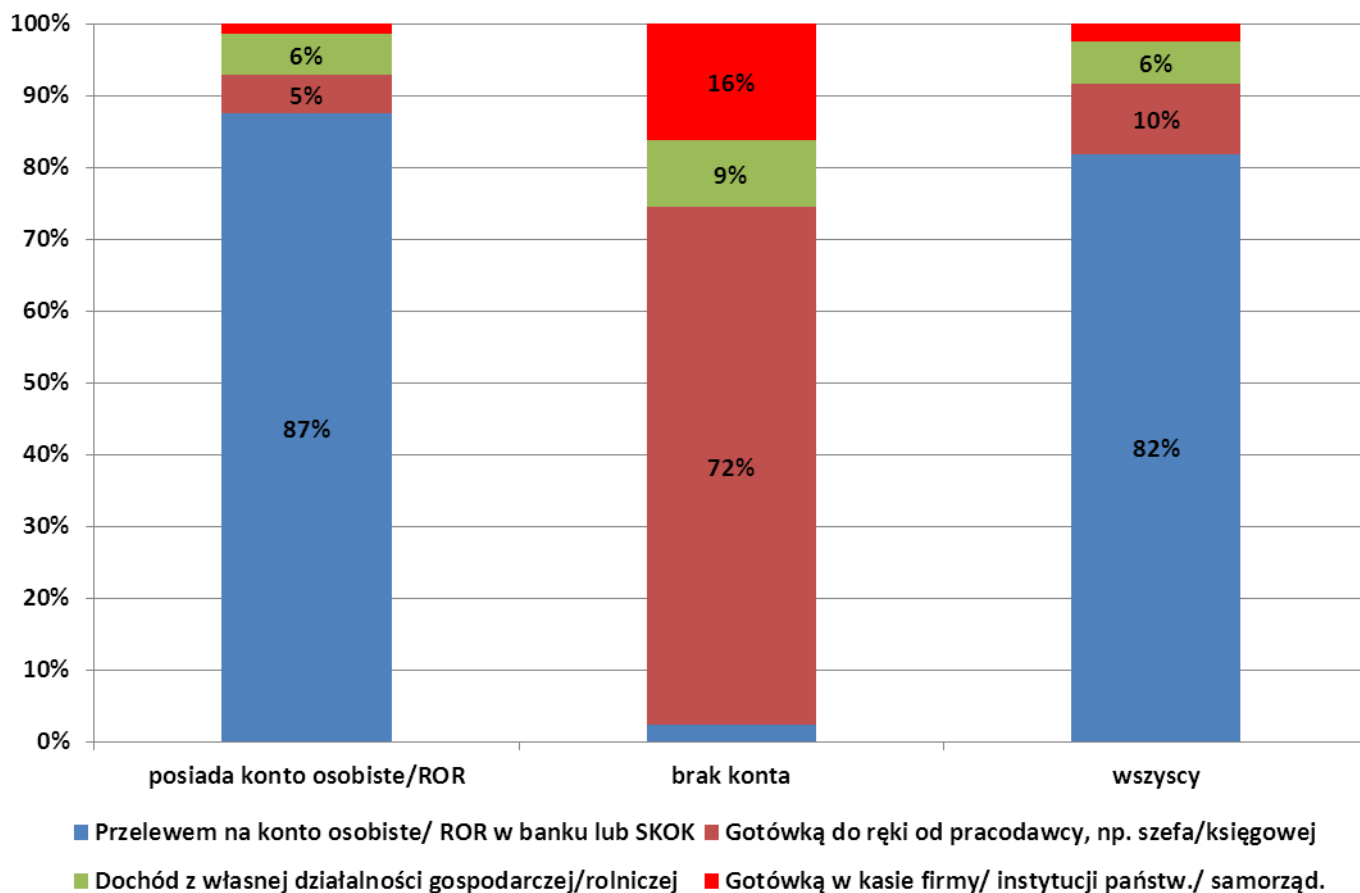
Wyszczególnienie	posiada konto osobiste/ROR	brak konta	wszyscy
Przelewem na konto osobiste/ ROR w banku lub SKOK	87%	2%	82%
Gotówką do ręki od pracodawcy, np. szefa/księgowej	5%	72%	10%
Dochód z własnej działalności gospodarczej/rolniczej	6%	9%	6%
Gotówką w kasie firmy/ instytucji państw./ samorząd.	1%	16%	2%

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=656. Nie obejmuje rent, emerytur i zasiłków. Dotyczy podstawowego (najwyższego) wynagrodzenia.

W 2009 roku 70% wszystkich Polaków deklarowało, że otrzymuje wynagrodzenie za pracę przelewem na konto osobiste. Wśród osób posiadających konto osobiste oraz wykonujących stałą pracę wskaźnik ten wynosił 80%¹³.

¹³ Tomasz Koźliński, *Raport z ogólnopolskiego badania reprezentatywnego nt. ubankowienia Polaków, form otrzymywania dochodów i zasiłków oraz sposobów płatności za podatki i opłaty w 2009 roku*, Narodowy Bank Polski, Departament Systemu Płatniczego, Warszawa wrzesień 2009 r., s. 20-33.

Wykres 284. Sposoby otrzymywania wynagrodzeń przez Polaków za pracę stałą i tymczasową (osoby, które otrzymują wynagrodzenie lub dochody z własnej działalności gospodarczej lub rolniczej) (3)

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=656. Nie obejmuje rent, emerytur i zasiłków. Dotyczy podstawowego (najwyższego) wynagrodzenia.

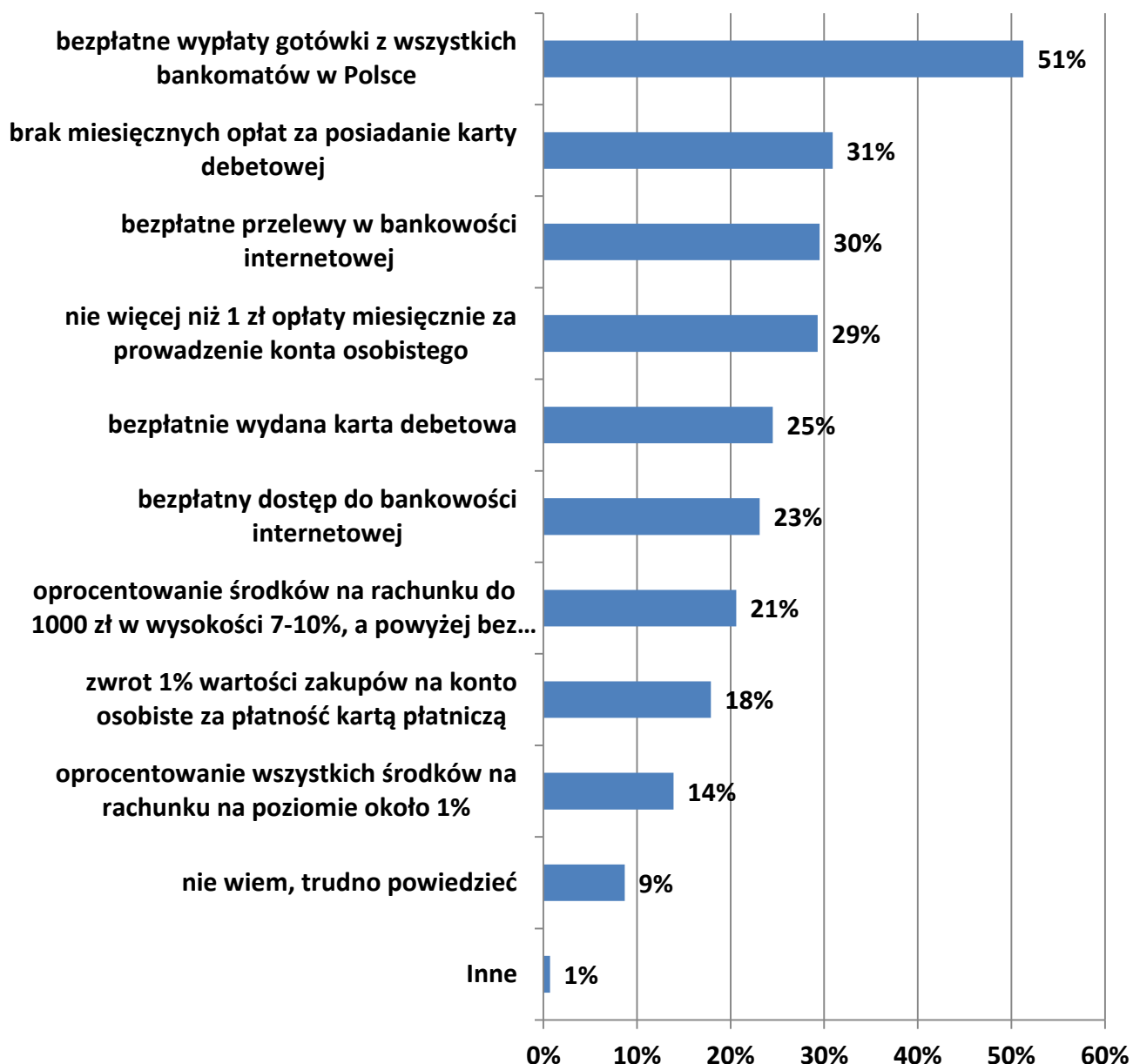
17. Cechy konta podstawowego oraz akceptowane koszty usług bankowych

17.1. Oczekiwane funkcje podstawowego konta osobistego

Najważniejszą funkcją, jaką powinno mieć tzw. podstawowe konto osobiste (konto osobiste dla każdego), to bezpłatne wypłaty gotówki ze wszystkich bankomatów w Polsce, na co wskazała aż połowa respondentów. Kolejne trzy pożądane funkcje, na które wskazało po około 30% osób, to brak miesięcznych opłat za posiadanie karty debetowej,

bezpłatne przelewy w bankowości internetowej i nie więcej niż 1 zł opłaty miesięcznie za prowadzenie konta osobistego. Polacy raczej wolą mieć bezpłatną wypłatę gotówki z wszystkich bankomatów i bezpłatne korzystanie z karty debetowej i bankowości internetowej niż mieć oprocentowane środki pieniężne na koncie osobistym (14-21%) lub 1% zwrotu wartości zakupów na konto osobiste za płacenie kartą (18% wskazań).

Wykres 285. Oczekiwane funkcje podstawowego konta osobistego przez Polaków

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000. Respondenci wskazali 2504 odpowiedzi. Każdy respondent mógł wskazać do trzech funkcji.

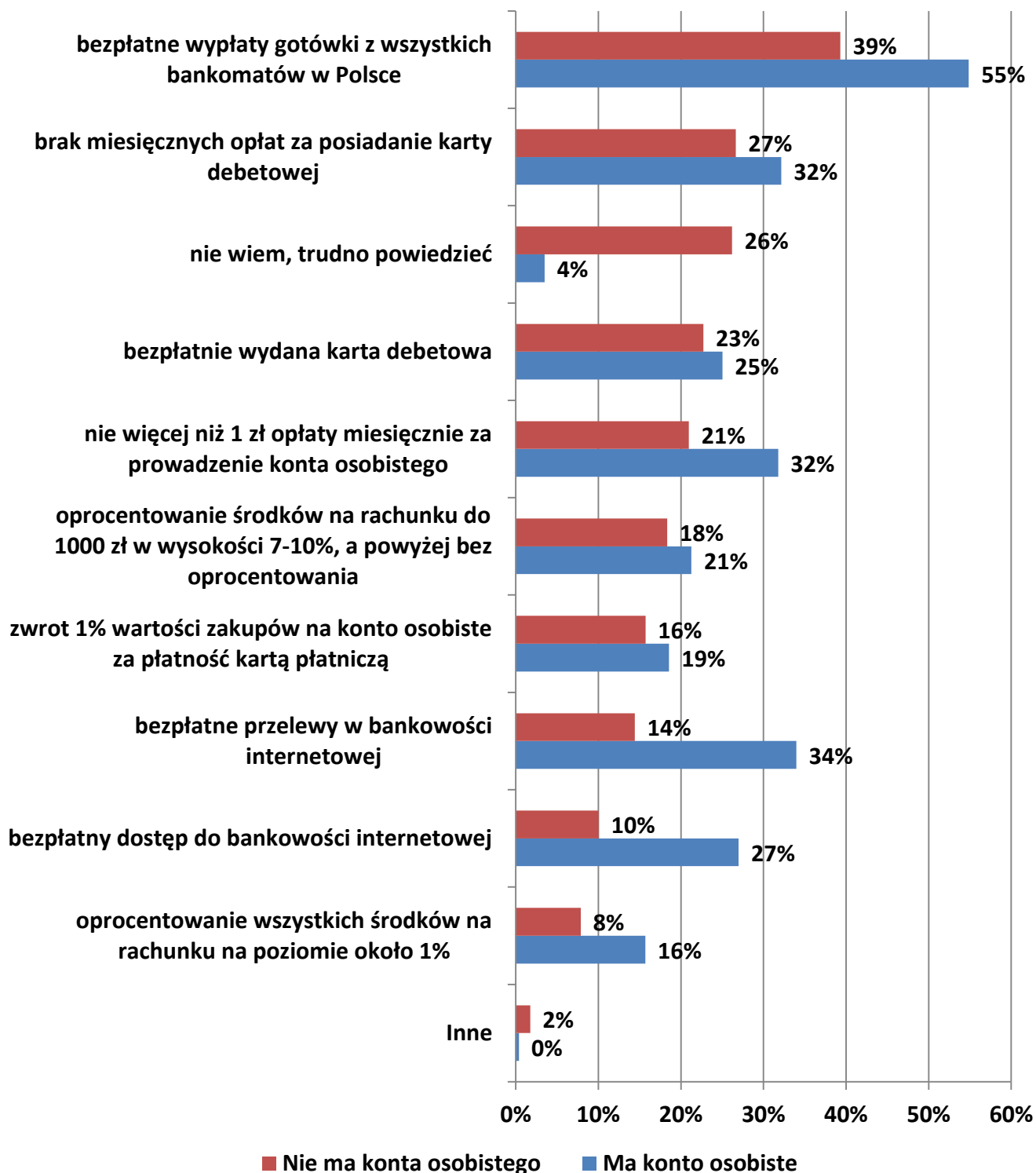
Zaobserwować można znaczne zróżnicowanie odpowiedzi osób posiadających konto osobiste i niemających takiego rachunku bankowego, odnośnie oczekiwanych funkcji podstawowego konta osobistego.

Respondenci, mający konto osobiste, w 55% przypadków wskazywali na to, że chcą, aby z rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego można było bezpłatnie wypłacać gotówkę z wszystkich bankomatów w Polsce. Na taką możliwość wskazało natomiast 39% osób spośród tych, które nie posiadają konta osobistego.

Polacy, którzy są niebankowieni, znacząco częściej niż posiadacze kont nie wiedzą także, czego mogą oczekiwać z posiadania konta osobistego, albo co dla nich będzie najkorzystniejsze.

Posiadacze kont osobistych wskazywali również częściej, w porównaniu do osób niebankowionych, na to, aby prowadzenie konta osobistego nie kosztowało więcej niż 1 zł miesięcznie oraz żeby korzystanie z bankowości internetowej było bezpłatne.

Wykres 286. Oczekiwane funkcje podstawowego konta osobistego w zależności od posiadania i nieposiadania konta osobistego (w %)

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000. Respondenci wskazali 2504 odpowiedzi. Każdy respondent mógł wskazać do trzech funkcji.

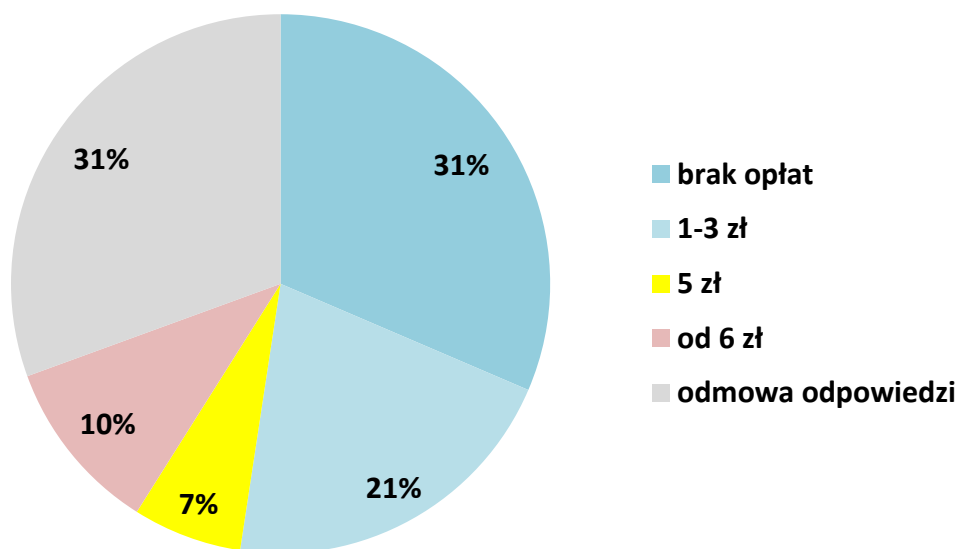
17.2. Akceptowane opłaty za usługi bankowe przez niebankowionych

17.2.1. Wyniki ogólne

Niebankowieni Polacy deklarują, że są w stanie zapłacić miesięcznie za konto osobiste, bankowość internetową i kartę debetową 3,5 zł. Po usunięciu kilku najbardziej ekstremalnych odpowiedzi (9 odpowiedzi z kwotą opłaty od 20 do 50 zł), wspomniana średnia obniża się do 2 zł.

Blisko jedna trzecia niebankowionych osób odmówiła podania, ile powinny wynosić razem miesięczne opłaty za prowadzenie konta osobistego, bankowość internetową i kartę debetową.

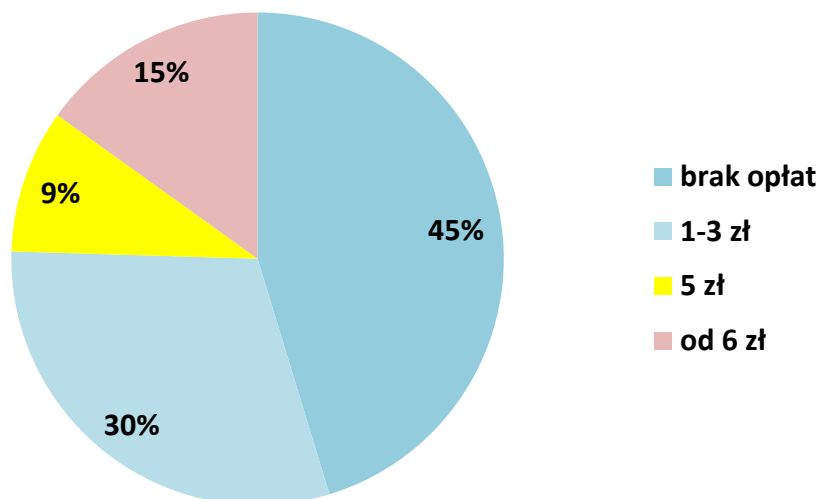
Wykres 287. Struktura osób nieposiadających konta osobistego, którzy podali wysokość akceptowanych miesięcznych opłat za posiadanie konta osobistego, bankowość internetową i kartę debetową (1)

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=229. Odpowiedzi wszystkich osób nieposiadających konta osobistego.

Spośród osób, które podały wysokość akceptowanych opłat, w 45% przypadków wskazywany był brak opłat, a w 30% opłaty do 3 zł.

Wykres 288. Struktura osób nieposiadających konta osobistego, którzy podali wysokość akceptowanych miesięcznych opłat za posiadanie konta osobistego, bankowość internetową i kartę debetową (2)

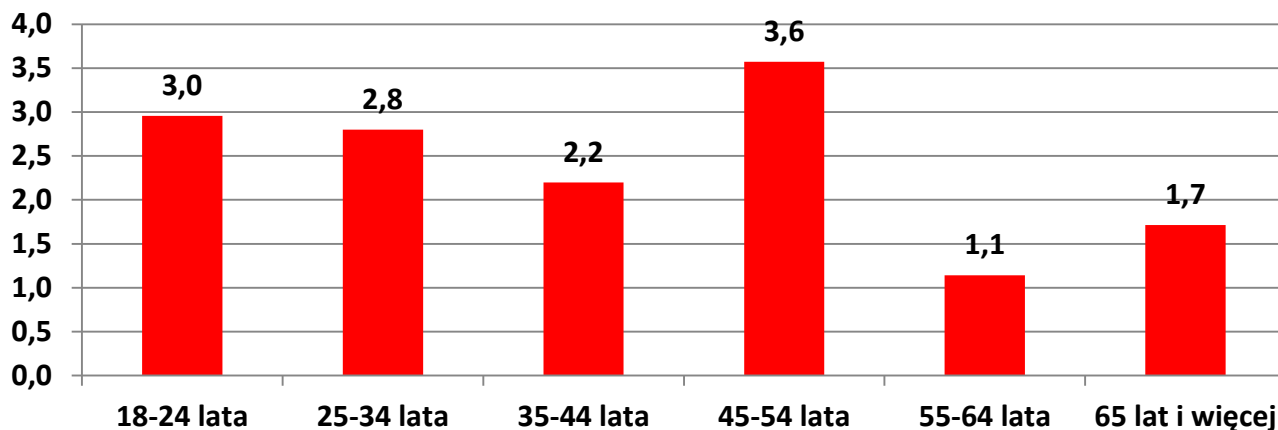

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=159. Odpowiedzi osób nieposiadających konta osobistego, które podały, jakiej wysokości opłaty są w stanie zaakceptować za kont osobiste, bankowość internetową i kartę debetową.

17.2.2. Wyniki szczegółowe według wybranych cech Polaków

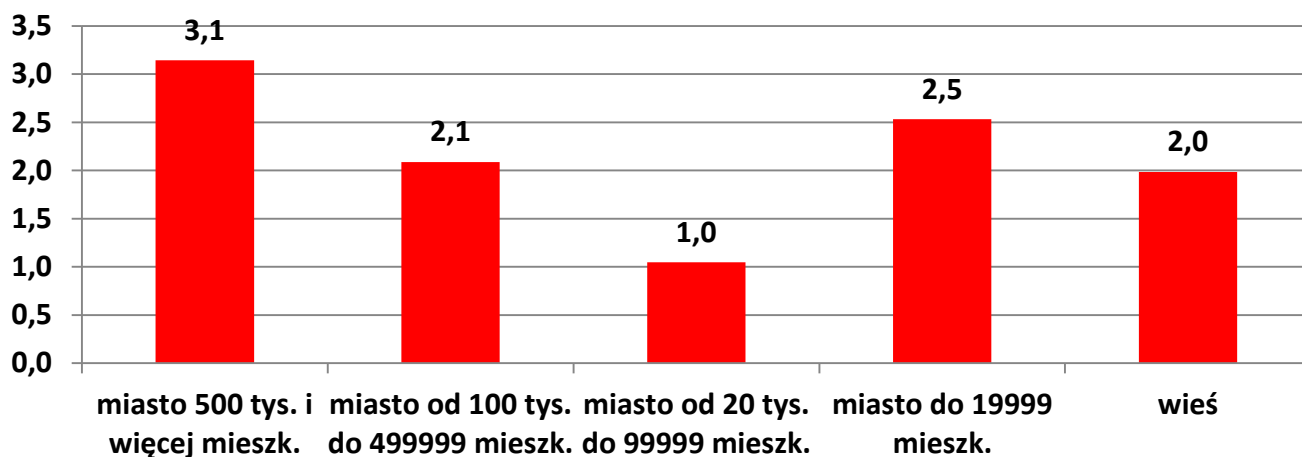
Osoby nieubankowione w wieku od 55 roku życia są skłonne zapłacić od 1,1 do 1,7 zł miesięcznie za prowadzenie konta osobistego, kartę debetową i bankowość internetową. Najmniej za podstawowe usługi finansowe chcą płacić osoby bez konta z miast od 20 do 100 tysięcy mieszkańców. Osoby nieubankowione o najwyższych dochodach chcą płacić za konto, kartę i bankowość internetową tyle samo, co osoby o najniższych dochodach w Polsce.

Wykres 289. Wysokość akceptowanych miesięcznych opłat za posiadanie konta osobistego, bankowość internetową i kartę debetową przez osoby nieposiadające konta osobistego w zależności od wieku (w zł)

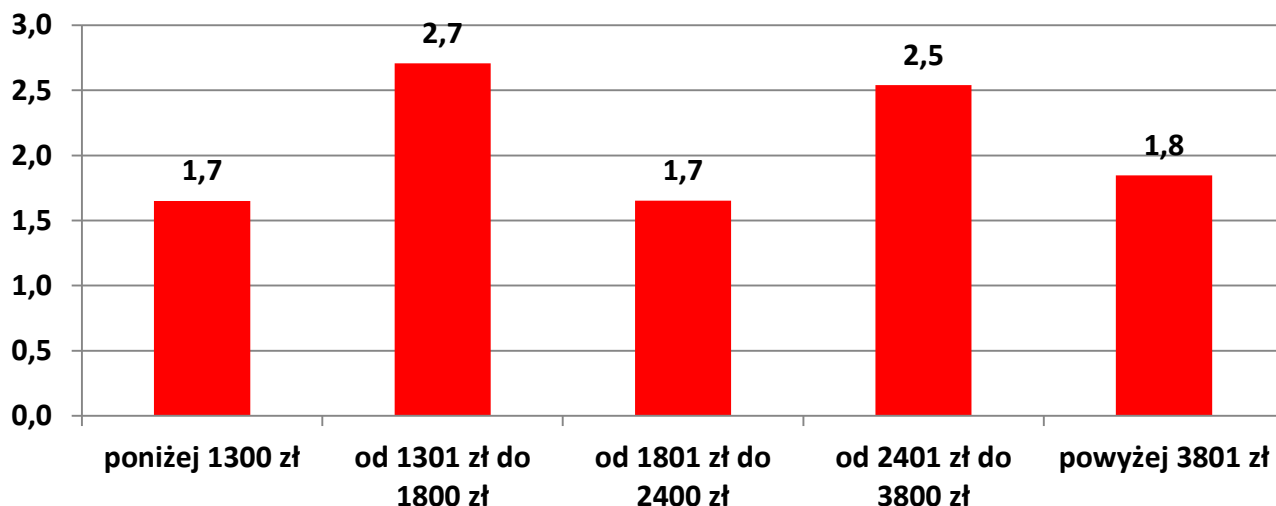
Źródło: badanie i obliczenia własne, n=150. Odpowiedzi osób nieposiadających konta osobistego, które podały, jakiej wysokości opłaty są w stanie zaakceptować za kont osobiste, bankowość internetową i kartę debetową. Usunięto 9 odpowiedzi od 20 do 50 zł.

Wykres 290. Wysokość akceptowanych miesięcznych opłat za posiadanie konta osobistego, bankowość internetową i kartę debetową przez osoby nieposiadające konta osobistego w zależności od miejsca zamieszkania (w zł)

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=150. Usunięto 9 odpowiedzi od 20 do 50 zł. Odpowiedzi osób nieposiadających konta osobistego, które podały, jakiej wysokości opłaty są w stanie zaakceptować za kont osobiste, bankowość internetową i kartę debetową.

Wykres 291. Wysokość akceptowanych miesięcznych opłat za posiadanie konta osobistego, bankowość internetową i kartę debetową przez osoby nieposiadające konta osobistego w zależności od dochodów (w zł)

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=150. Usunięto 9 odpowiedzi od 20 do 50 zł. Odpowiedzi osób nieposiadających konta osobistego, które podały, jakiej wysokości opłaty są w stanie zaakceptować za kont osobiste, bankowość internetową i kartę debetową.

18. Poziomy rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce

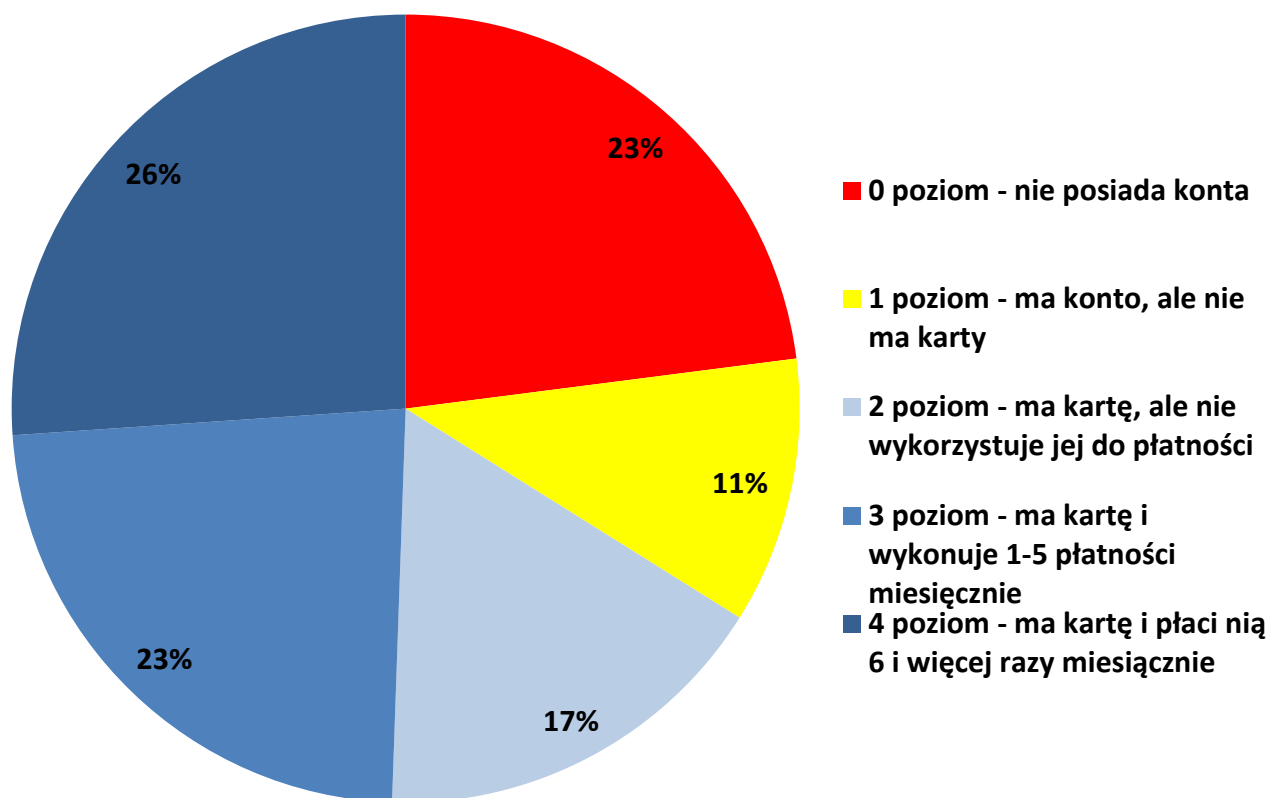
18.1. Poziomy rozwoju obrotu bezgotówkowego według Polaków

Na podstawie wyników badania skonstruować można podstawowe poziomy rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce, które na kolejnych poziomach pokazują wzrost aktywności płacenia kartami przez Polaków:

- poziom 0 oznacza Polaków, którzy nie mają rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego (23%),
- poziom 1 obejmuje Polaków, którzy mają konto osobiste, ale nie mają żadnej karty płatniczej (11%),
- poziom 2 obejmuje Polaków, którzy mają konto osobiste i kartę płatniczą, ale nie wykorzystywali karty płatniczej do płatności w ostatnim miesiącu (17%),
- Poziom 3 oznacza Polaków, którzy mają konto osobiste i kartę płatniczą, ale wykorzystują ją raczej rzadko, tj. wykonują od 1 do 5 płatności kartą miesięcznie (23%),

- Poziom 4 oznacza Polaków, którzy mają konto osobiste i kartę płatniczą, ale wykorzystują ją często, tj. wykonują od 6 płatności kartą miesięcznie (26%).

Wykres 292. Poziomy obrotu bezgotówkowego Polaków

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=1000.

Powyższy wynik oznacza, że grupa osób posiadających konto osobiste/ ROR (77% Polaków) nie jest jednolita, ale składa się z co najmniej 4 podgrup. Z podgrup tych kolejne charakteryzują się coraz większym poziomem zaawansowania bezgotówkowego: od braku posiadania karty płatniczej lub niekorzystania z niej do małego i dużego stopnia jej używania.

18.2. Poziomy rozwoju obrotu bezgotówkowego według płatności Polaków

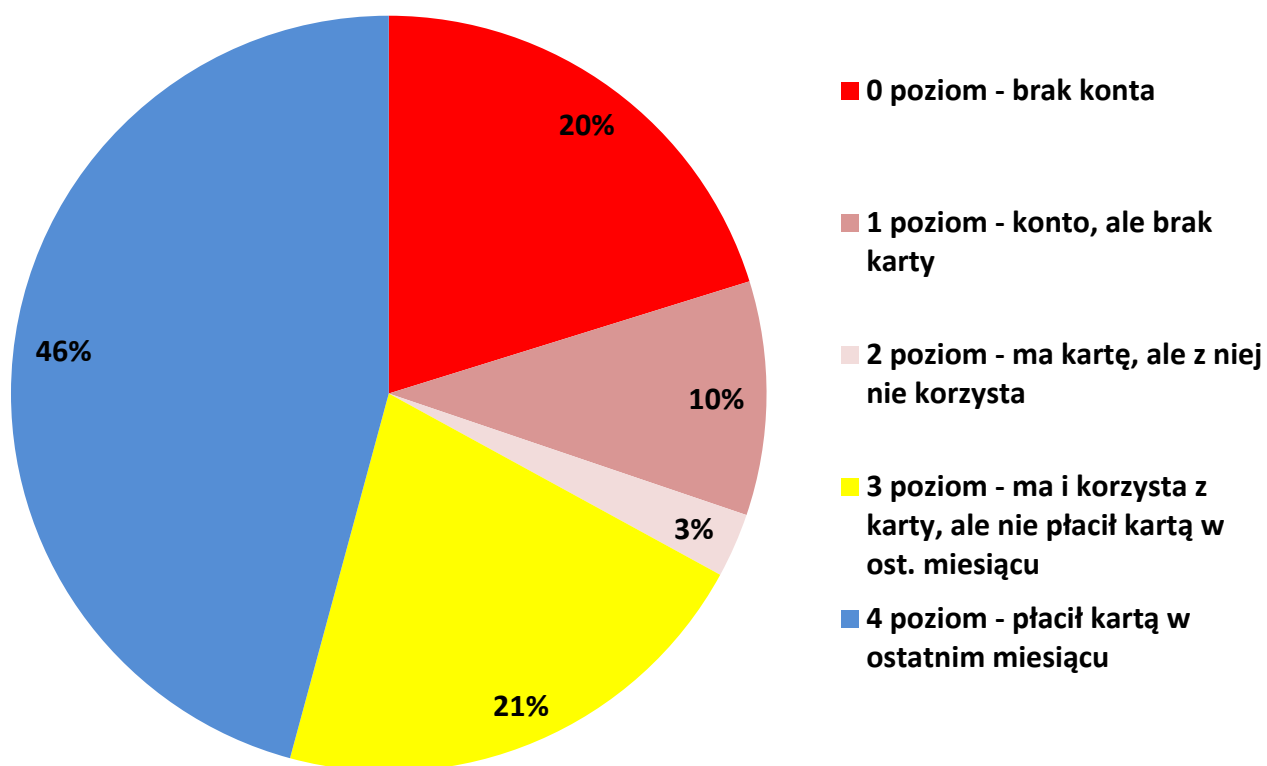
Korzystając ze szczegółowych danych na temat płatności, skonstruować można stopnie rozwoju obrotu bezgotówkowego, według podejścia od strony płatności. Wśród Polaków rozróżnić można pięć poziomów rozwoju obrotu bezgotówkowego, charakteryzujących się rosnącym zaawansowaniem korzystania z płatności kartami:

- poziom 0, płatności Polaków niemających rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego i karty płatniczej,
- poziom 1, płatności Polaków mających rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy, ale niemających karty płatniczej,
- poziom 2, płatności Polaków posiadających konto osobiste i kartę płatniczą, ale respondenci w ogóle nie korzystają z karty płatniczej,
- poziom 3, płatności Polaków posiadających konto osobiste i kartę płatniczą, ale którzy nie płacili kartą w ostatnim miesiącu,
- poziom 4, płatności Polaków posiadających konto osobiste i kartę płatniczą, którzy płacili kartą w ostatnim miesiącu.

Osoby niebankowione odpowiadają aż za 20% wszystkich płatności, które są wyłącznie płatnościami gotówkowymi. Polacy posiadający rachunek oszczędnościowo - rozliczeniowy, ale nieposiadający karty płatniczej, wykonują 10% wszystkich płatności.

Najwięcej płatności, bo 67%, przypada na osoby, które deklarują, że korzystają z kart płatniczych. Najwięcej płatności detalicznych przypada na Polaków, którzy regularnie korzystają z kart płatniczych - 46%. 21% płatności przypada na osoby, które mają karty płatnicze i deklarują, że z nich korzystają, ale w ostatnim miesiącu nimi nie płacili.

Wykres 293. Poziomy obrotu bezgotówkowego według liczby płatności Polaków, w zależności od płacenia lub niepłacenia kartą w ostatnim miesiącu

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=5060 płatności.

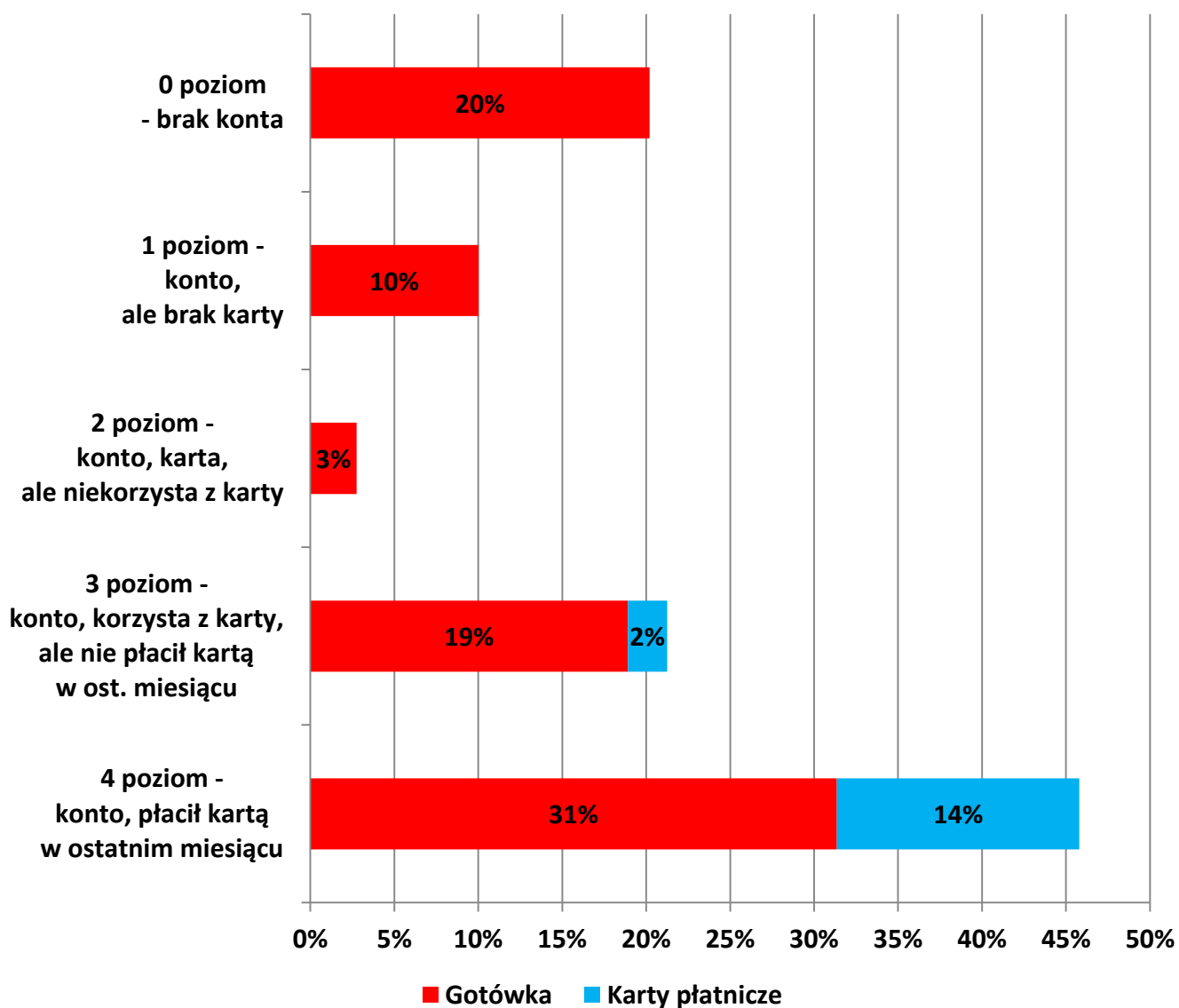
Korzystając z wcześniej określonych poziomów obrotu bezgotówkowego, rozróżnić można, jakie płatności były wykonywane gotówką, a jakie kartami płatniczymi. Płatności przelewem nie mają znacznego udziału i są dokonywane przede wszystkim przez osoby, które aktywnie korzystają z kart płatniczych.

Osoby, które nie miały rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego, wykonały 20% ogółu płatności, z czego wszystkie to oczywiście płatności gotówką. Osoby, które miały konto osobiste, ale nie miały karty płatniczej, również posługiwały się tylko gotówką. Respondenci, którzy mieli kartę płatniczą, ale z niej nie korzystali także płacili gotówką.

Na osoby, które mają kartę płatniczą i z niej korzystają, ale nie wykonały w ostatnim miesiącu żadnej płatności kartą, przypadało 21% wszelkiego typu płatności detalicznych. Według informacji z dzienniczka płatności tego typu osoby wykonały jednak niewiele płatności kartami w ciągu trzech kolejnych dni.

Najwięcej płatności w ogóle przypada na Polaków, którzy płacili kartą w ostatnim miesiącu - 45%. Spośród tych płatności prawie jedna trzecia to płatności kartami płatniczymi (14% transakcji ogółem). Polacy zaklasyfikowani do tej grupy mają również największy udział płatności gotówką (31% spośród wszystkich płatności).

Wykres 294. Poziomy rozwoju obrotu bezgotówkowego według liczby płatności Polaków w zależności od płatności gotówką lub kartami oraz od płacenia lub niepłacenia kartą w ostatnim miesiącu

Źródło: badanie i obliczenia własne.

19. Całkowita roczna liczba płatności detalicznych Polaków

Na podstawie badania oraz danych statystycznych oszacować można całkowitą liczbę płatności detalicznych wykonywanych przez Polaków, szczególnie płatności gotówkowych, która to liczba nie była dotychczas znana. Przeprowadzono wyliczenia w kilku wariantach. Wariant I i II dają te same wyniki. W wariacie I max liczbę przelewów i płatności gotówkowych zwiększono dodatkowo o około 10% z tego względu, że w badaniu dzienniczkowym, pomimo jego szczegółowości i dokładności, niewielka część płatności gotówkowych mogła zostać pominięta. Wydaje się, że taka sytuacja mogła mieć miejsce w przypadku drobnych płatności gotówkowych, w których nie drukuje się lub nie otrzymano papierowego rachunku. W takim wariacie szacować można ogólną liczbę płatności Polaków w 2011 r. na co najmniej 7400 milionów, z czego 1120 milionów przypadało na płatności kartami, a 6160 milionów na płatności gotówkowe. Korzystając z wyników badania, oszacować można liczbę płatności wykonywanych w małych sklepach spożywczych, osiedlowych, kioskach i bazarach na około 3,7 miliarda, z czego prawie wszystkie to płatności gotówkowe.

Do szacunków tych doliczyć można płatności masowe, czyli płatności za energię, wodę, gaz, telefon, internet, itd. W obliczeniach wykorzystano średnią z prognoz na 2012 rok, na podstawie danych z 2009 roku¹⁴. Płatności masowe, które w ogromnej większości są regulowane przelewami, zwiększają roczną liczbę płatności bezgotówkowych o około 600 mln i płatności gotówkowych o 760 mln. Uwzględnienie płatności cyklicznych zostało zaprezentowane w wariacie I max masowe. Ogólnie liczba płatności wzrosła do 8760 milionów.

W III wariacie okresem bazowym jest 2011 r., ale zbieranie danych w badaniu dotyczyło IV kwartału 2011 roku i I kwartału 2012 roku, stąd warianty I i II są lepsze.

¹⁴ T. Koźliński, *Płatności masowe w Polsce - wyniki ogólnopolskiego badania reprezentatywnego przeprowadzonego w 2009 r. i ich porównanie z wynikami analogicznego badania przeprowadzonego w 2006 r.*, Narodowy Bank Polski, Warszawa czerwiec 2010 r., s. 52-53.

Tabela 10. Liczba detalicznych płatności gotówkowych, kartami i przelewem w 2011 i 2012 r. (roczna liczba całkowita i przeciętna na dorosłego Polaka)

Roczna liczba płatności detalicznych wykonanych przez dorosłych Polaków (w mln)						
Wariant	Okres bazowy	Karty płatnicze	Przelewy	Gotówka	Razem płatności	szacunek na rok
I	2011 IV	1120	110	5570	6800	2011
I max	2011 IV	1120	120	6160	7400	2011
I max masowe	2011 IV	1120	720	6920	8760	2011
II	2012 I	1120	110	5570	6800	2011
III	2011	1026	102	5082	6210	2011
IV	2012	1216	120	6044	7380	2012
IV max	2012	1216	130	6654	8000	2012
IV max masowe	2012	1216	730	7414	9360	2012
płatności masowe	prog z 2009	niewiele	600	760	1360	2012
Roczna przeciętna liczba płatności wykonanych przez dorosłego Polaka						
Wariant	Okres bazowy	Karty płatnicze	Przelewy	Gotówka	Razem płatności	szacunek na rok
I	2011 IV	36	4	179	219	2011
I max	2011 IV	36	4	198	238	2011
I max masowe	2011 IV	36	23	223	282	2011
II	2012 I	36	4	179	219	2011
III	2011	33	3	164	200	2011
IV	2012	39	4	195	238	2012
IV max	2012	39	4	214	258	2012
IV max masowe	2012	39	24	239	301	2012
płatności masowe	prog z 2009	niewiele	19	24	44	2012

Źródło: obliczenia własne na podstawie wyników badań własnych oraz danych statystycznych.

W wariantcie IV, który obejmuje część okresu badania, zakłada się, że w 2012 roku nie zmienił się udział płatności kartami w całkowitej liczbie płatności. W takim przypadku ogólną liczbę płatności szacować można na 7380 milionów. Wariant IV max uwzględnia dodatkowe drobne płatności gotówkowe, które mogły zostać pominięte. Daje to 8 miliardów płatności, z czego 4 miliardy przypada na małe sklepy spożywcze, sklepy osiedlowe, kioski i targowiska. W omawianej wersji dorosły Polak przeciętnie wykonuje prawie 260 płatności detalicznych rocznie, z czego 214 płatności gotówką, 39 kartami i 4 przelewem. Wariant IV max masowe zawiera również płatności masowe, co powoduje

wzrost przeciętnej rocznej liczby płatności wykonywanych przez dorosłego Polaka do ponad 300, z czego około 240 to płatności gotówkowe.

20. Podsumowanie

Przeprowadzone badanie dotyczy ważnej tematyki z uwagi na powszechność korzystania z gotówki i bezgotówkowych instrumentów płatniczych oraz konieczność kształtowania odpowiedniej polityki systemu płatniczego przez Narodowy Bank Polski oraz inne podmioty publiczne i komercyjne zaangażowane w działania na rzecz rozwoju systemu płatniczego.

Brak było w Polsce jak dotąd tak dokładnego i wiarygodnego pomiaru rzeczywistej skali detalicznych płatności gotówkowych i bezgotówkowych, gdyż z jednej strony dane statystyczne dotyczące płatności bezgotówkowych, jakie zbiera bank centralny, nie uwzględniają nasycenia poszczególnych wielkości i nie wskazują przyczyn istniejącego stanu rozwoju płatności bezgotówkowych, a z drugiej strony dotychczasowe badania empiryczne w tym zakresie nie mogły być tak precyzyjne.

Po raz pierwszy przeprowadzono w Polsce tak złożone i dokładne badanie na temat płatności codziennych wykonywanych przez Polaków. W omawianym zakresie zastosowano dzienniczek płatności, będący bardziej precyzyjnym sposobem przeprowadzania badań w porównaniu do innych metod, bo uwzględniający nawet najmniejsze płatności, o których się często zapomina, co bardzo znacząco wpłynęło na dokładność wyników i jego wysoką jakość. Dotychczas w Polsce w zakresie badania zwyczajów płatniczych Polaków nie zastosowano badania dzienniczkowego. Przeprowadzone badanie obejmuje wiele dotąd niezbadanych obszarów obrotu bezgotówkowego i gotówkowego Polaków oraz jest znacznie bardziej rozbudowane niż inne badania dzienniczków płatności na świecie. Zatem badanie to wpisuje się w światowy nurt badań naukowych nad zwyczajami płatniczymi społeczeństw.

Wyniki badania stanowią dokładną i wiarygodną bazę wyjściową do porównań dla innych badań na temat płatności i włączenia finansowego Polaków.

Poniżej przedstawiono wybrane najważniejsze wyniki z badania:

1. Przeprowadzone badanie potwierdziło wyniki większości badań empirycznych, wykonanych w ostatnich latach przez różne firmy badawcze i instytucje, dotyczących kwestii ubankowienia Polaków. Wskaźnik ten wyniósł w analizowanym badaniu 77%. Najczęściej konto osobiste mają osoby w wieku 25-54 lata (93-96%), z wykształceniem wyższym (99%), należące do najbogatszej grupy Polaków (91%), urzędnicy (99%), specjaliści i technicy (98%), przedsiębiorcy (93%), robotnicy (90%) i osoby należące do czteroosobowych gospodarstw domowych (89%).
2. Zdecydowana większość respondentów posiadających konto, bo 90%, posiada jedno konto osobiste. Dwa konta ma 8%, natomiast trzy lub więcej kont posiada 2% respondentów posiadających konta.
3. 23% osób, które mają rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy, mają konta osobiste wspólne. Najczęściej konta wspólne mają osoby od 65 roku życia (31%), z wykształceniem zasadniczym zawodowym (29%), o dochodach od 1801 zł do 2400 zł (33%), osoby zajmujące się domem (65% osób), rolnicy (55% osób) oraz osoby z 5-osobowych i większych gospodarstw domowych (31%).
4. Polacy, którzy nie mają kont osobistych, deklarują, że ich nie potrzebują (lub nie wiedzą, do czego mogą je potrzebować) (50%), wolą trzymać pieniądze w gotówce (25%) lub nie mają co oszczędzać (23%).
5. Bankomaty są głównym sposobem pobierania gotówki przez Polaków posiadających rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe (55%). Nieubankowieni Polacy najczęściej pobierają gotówkę na pocztę (60%).

6. Polacy przeciętnie trzymają w domu i w portfelu 320 zł, ale wartość ta znacznie zmienia się w zależności od charakterystyk respondentów. Polacy, którzy mają konto osobiste, deklarowali, że posiadają w domu i portfelu przeciętnie 326 zł w porównaniu do 300 zł u osób, które nie mają konta osobistego.
7. Karty płatnicze posiada 66% Polaków i prawie wszyscy z nich deklarują, że z nich korzystają. Spośród osób posiadających rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe karty płatnicze najczęściej posiadają mężczyźni (90%), osoby w wieku 18-24 lat (93%), mieszkające w miastach od 20 tysięcy do 99999 mieszkańców (93%) i miastach od 500 tysięcy mieszkańców (92%), osoby wykształcone (93%), z dochodami miesięcznymi powyżej 3801 zł netto w gospodarstwie domowym (95%), specjaliści i technicy (96%), urzędnicy i pracownicy instytucji publicznych (93%) oraz uczniowie i studenci (93%).
8. Polacy najczęściej posiadają jedną kartę płatniczą (74%). Dwie karty posiada 21% Polaków, a trzy i więcej 5% Polaków, posiadających karty.
9. Karty debetowe ma 83% posiadaczy kont osobistych, karty kredytowe 22%, a posiadanie kart z funkcją płatności zbliżeniowych deklarowało 13% osób posiadających konto osobiste.
10. Karty zbliżeniowe najczęściej posiadają osoby w wieku 18-24 lat (19%), mieszkające w miastach od 500 tysięcy mieszkańców (18%), z wykształceniem wyższym (19%), o miesięcznych dochodach netto od 3801 zł (20%).
11. Dostęp do bankowości internetowej posiada 51% dorosłych Polaków. Spośród osób, które mają konto osobiste, dostęp do bankowości internetowej ma 66% Polaków. Charakterystyka respondentów, którzy mają dostęp do bankowości internetowej jest podobna do osób, którzy posiadają kartę płatniczą, ale jest o kilka - kilkanaście punktów procentowych niższa.
12. 47% Polaków wykonuje przeciętnie do 5 płatności gotówką w ciągu tygodnia.

13. Aż 25% posiadaczy kart płatniczych nie wykonało żadnej płatności kartami w ostatnim miesiącu. Natomiast 21% osób posiadających kartę płatniczą wykonało 10 lub więcej płatności kartami płatniczymi w miesiącu.
14. Najwięcej płatności kartami w miesiącu wykonują osoby w wieku 18-24 lata, mieszkające w największych aglomeracjach, z wykształceniem wyższym, o najwyższych dochodach, urzędnicy, pracownicy instytucji publicznych, specjaliści, technicy, uczniowie i studenci oraz osoby należące do trzyosobowych gospodarstw domowych.
15. Wyniki dotyczące posiadania kont osobistych, kart płatniczych, poziomu korzystania z kart płatniczych oraz dostępu do bankowości internetowej bardzo często pokrywają się w tych samych grupach Polaków i wykazują podobne tendencje.
16. Najważniejsze przyczyny nieposiadania kart płatniczych to przekonanie, że gotówką płaci się znacznie szybciej (17%), brak potrzeby posiadania karty płatniczej (17%) oraz za wysokie opłaty za jej posiadanie i wydanie (11%).
17. Najważniejsze przyczyny niepłacenia kartami przez posiadaczy kart płatniczych, to: płatność gotówką jest wygodniejsza (38%), gotówka pozwala na lepsze kontrolowanie i szacowanie wydatków przez respondentów (20%) oraz brak zaufania do płacenia kartą (20%).
18. Do płacenia kartami najbardziej motywują posiadaczy kont osobistych wymierne korzyści ekonomiczne typu zwrot części wydatków za zakupy płacone kartą (38%), zwolnienie z opłaty za prowadzenie konta za trzy płatności kartą w miesiącu (32%), większa liczba terminali i sklepów akceptujących płatności (29%) oraz zwolnienie z opłaty za posiadanie karty za trzy płatności kartą w miesiącu (27%).
19. Najważniejsze stymulanty płacenia kartami przez osoby, które je posiadają, ale nimi nie płaciły w ostatnim miesiącu, to: zwrot 1% wartości zakupów opłaconych kartą (30%) oraz zwolnienie z opłaty za prowadzenie konta za 3 płatności kartą w miesiącu (30%).

20. Gotówka jest dominującym sposobem detalicznych płatności Polaków i ma 82% udział w ogólnej liczbie płatności detalicznych. Na karty płatnicze, w ogromnej większości karty debetowe, przypada 16,5% transakcji, a na polecenie przelewu - 1,6%. Wartościowo udział płatności gotówkowych spada do 64%, kartami płatniczymi rośnie do 30,6%, a gotówki do 5,5%.
21. Udział innych sposobów płatności w ogóle płatności detalicznych Polaków jest znikomy.
22. Wśród osób korzystających z kart płatniczych udział płatności kartami w ogólnej liczbie płatności wynosi 24,4%, poleceniem przelewu - 2,3%, a gotówką 73,4%. Według wartości płatności udział płatności gotówką wynosi 50,3%, a płatności kartami 42,2%.
23. W 53% punktów handlowo-usługowych, w Internecie oraz pomiędzy osobami można płacić kartami płatniczymi lub przelewem. Możliwość akceptowania kart płatniczych w sklepach powoduje, że wzrasta ilościowy udział kart płatniczych w ogólnej liczbie płatności detalicznych Polaków do 31%, a polecenia przelewu do 3%. Wartościowo udział płatności kartami płatniczymi rośnie aż do 43%, a polecenia przelewu do 8%.
24. 47% ogółu wszystkich płatności detalicznych Polaków było realizowanych w gotówce w miejscach, gdzie nie były akceptowane karty płatnicze lub przelewy. W 13% przypadków można było płacić kartami, ale zapłaty dokonywały osoby, które nie korzystały z kart płatniczych. W 21% płatności można było płacić kartami, ale osoby korzystające z kart płatniczych nie robiły tego z różnych powodów. Istnieją zatem ogromne potencjalne możliwości wzrostu obrotu bezgotówkowego w Polsce. Teoretycznie i praktycznie najłatwiej zaktywizować właśnie grupę Polaków, która korzysta z kart i dokonuje zakupów w punktach handlowo-usługowych, gdzie są akceptowane karty (transakcje te odpowiadają za 21% ogółu płatności).

25. 43 procent płatności gotówkowych było realizowanych w miejscach, gdzie można było płacić kartą lub przelewem. Spośród wszystkich płatności gotówkowych przeprowadzonych w małych sklepach spożywczych i sklepach osiedlowych w 36 procentach przypadków Polacy mogli płacić kartami płatniczymi, ale nie płacili. W supermarketach i hipermarketach spożywczych w 80% płatności gotówkowych wykonywanych przez Polaków można było płacić kartami płatniczymi, bo sklepy je akceptowały, ale Polacy nimi nie płacili. Powyższe oznacza, że posiadacze kart płatniczych nie wykorzystywali ich z innych powodów niż akceptacja kart.
26. 50% płatności detalicznych Polacy przeprowadzają w małych sklepach spożywczych, sklepach osiedlowych, kioskach, bazarach i targowiskach. 18% płatności Polacy wykonują w supermarketach i hipermarketach spożywczych, 12% w pozostałych sklepach, 8% dotyczy usług i rekreacji, 6% przeprowadzana jest na stacjach benzynowych, zaś płatności na rzecz innej osoby oraz inne transakcje stanowią 4%, a płatności w internecie 1%.
27. W małych sklepach spożywczych Polacy płacą kartami w 5% płatności, w supermarketach i hipermarketach spożywczych w 34%, a na stacjach benzynowych w 47%. W wielu grupach respondentów udział płatności kartami w supermarketach i hipermarketach spożywczych oraz na stacjach benzynowych jest bardzo duży i przekracza 50%.
28. Przeciętna wartość płatności kartą debetową wynosi 89 zł (mediana 50 zł), kartą kredytową 132 zł (mediana 110 zł), płatność zbliżeniowa jest średnio w wysokości 25 zł (mediana 18 zł), płatność gotówką 38 zł (mediana 22 zł), a polecenie przelewu 164 zł (mediana 100 zł). Średnia wartość płatności dla kart płatniczych wynosi 90 zł. Polacy wykonują przeciętną płatność za około 48 zł.
29. Zaobserwować można znaczne różnice w przeciętnej wartości transakcji gotówką i kartami w zależności od wyodrębnionych grup społeczeństwa. Przeciętna wartość płatności gotówką lub kartą znacznie różni się w zależności od sytuacji społeczno-zawodowej. Przeciętna wartość kartami rośnie wraz ze wzrostem wykształcenia i dochodów. Płatności kartami o najwyższej wartości wykonują osoby zajmujące się

domem (134 zł) oraz urzędnicy i pracownicy administracji państwowej i samorządowej (107 zł). Zakupy kartami na najniższą kwotę wykonują zaś studenci i uczniowie (53 zł). Płatności o dużej wartości są częściej wykonywane bezgotówkowo.

30. Płatności o najwyższej średniej wartości wykonują Polacy w Internecie (aż 117 zł) i na stacjach benzynowych (96 zł), natomiast o najniższej wartości w małych sklepach spożywczych i kioskach (23 zł). W supermarketach i hipermarketach spożywczych płaci się średnio 80 zł.
31. Przeciętna wartość płatności rośnie w ciągu tygodnia, osiągając najwyższą wartość w sobotę - 52 zł (109 zł dla kart płatniczych i 41 zł dla gotówki).
32. Kobiety wykonują statystycznie trochę więcej płatności niż mężczyźni w prawie wszystkie dni tygodnia.
33. Udział transakcji w supermarketach i hipermarketach spożywczych w relacji do liczby transakcji w małych sklepach spożywczych, sklepach osiedlowych, kioskach, bazarach i targowiskach rośnie w ciągu tygodnia z 20-26% do 31-33% w niedzielę. Wartościowo udział płatności w supermarketach i hipermarketach spożywczych w sobotę i niedzielę jest jeszcze większy.
34. Ogólnie 28% dorosłych Polaków kupowało w sklepach internetowych (34% wśród posiadaczy kont osobistych). Najczęściej płacono bezpośrednio przelewem z bankowości internetowej, z konta osobistego (44%), gotówką przy odbiorze listonoszowi lub na poczcie (26%) oraz przelewem z bankowości internetowej za pośrednictwem agentów rozliczeniowych (17%). Na karty płatnicze przypada tylko 8% płatności w sklepach internetowych.
35. 24% Polaków kupuje na aukcjach internetowych (28% wśród osób posiadających konto osobiste). Najczęściej Polacy płacą bezpośrednio przelewem z bankowości internetowej (44%), przelewem z ROR poprzez agregatora płatności (26%) i gotówką przy odbiorze od listonosza lub na poczcie (20%).

36. W przypadku wprowadzenia opłaty w wysokości 1,5% wartości zakupów za płatność kartą w sklepach 27% Polaków aktywnie korzystających z kart płatniczych zadeklarowało, że wypłaci gotówkę w bankomacie, 16% wypłaci gotówkę w oddziale bankowym, aby zapłacić nią w danym sklepie, 20% będzie szukała sklepu bez takich opłat, 13% zrezygnuje z karty płatniczej, a 8% będzie rzadziej kupowała w danym sklepie, ale nadal będzie płaciła kartą.
37. W przypadku wprowadzenia w Polsce opłaty w wysokości 1 zł za wypłatę gotówki z obcych bankomatów 28% Polaków poszuka bankomatu, w którym nie ma tego typu opłat, 17% wypłaci gotówkę z bankomatu swojego banku, a 11% wypłaci gotówkę z oddziału swojego banku. Wprowadzenie opłaty 1 zł nie ma wpływu na 18% respondentów, 4% będzie rzadziej, ale więcej, wypłacało z bankomatów. 8% Polaków przejdzie od razu do bezgotówkowego obrotu, ponieważ nie będzie wypłacało gotówki z bankomatów, tylko będzie bezpośrednio płaciło kartami w sklepach.
38. 82% Polaków, którzy podali, w jaki sposób otrzymują wynagrodzenie za pracę lub dochody z własnej działalności gospodarczej lub rolniczej, otrzymuje je przelewem na rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy. Spośród osób, które mają rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy, procent ten rośnie do 87%.
39. W badaniu wyodrębniono pięć poziomów rozwoju obrotu bezgotówkowego:
- poziom 0 oznacza Polaków, którzy nie mają rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego (23%),
 - poziom 1 obejmuje Polaków, którzy mają konto osobiste, ale nie mają żadnej karty płatniczej (11%),
 - poziom 2 obejmuje Polaków, którzy mają konto osobiste i kartę płatniczą, ale nie wykorzystują karty płatniczej do płatności (17%),
 - poziom 3 oznacza Polaków, którzy mają konto osobiste i kartę płatniczą, ale wykorzystują ją raczej rzadko, tj. wykonują od 1 do 5 płatności kartą miesięcznie (23%),

- poziom 4 oznacza Polaków, którzy mają konto osobiste i kartę płatniczą oraz wykorzystują ją często, tj. wykonują od 6 płatności kartą miesięcznie (26%).

40. Polacy w 2012 roku wykonali szacunkowo około 8 miliardów płatności detalicznych, z czego 6650 milionów gotówką, 1213 milionów kartami i 130 milionów przelewem. 4 miliardy płatności, z czego około 3,8 miliarda gotówką, przypada na małe sklepy spożywcze, sklepy osiedlowe, kioski i targowiska. Dorosły Polak wykonał w 2012 r. prawie 260 płatności detalicznych, z czego 214 płatności gotówką, 39 kartami i 4 przelewem. Po uwzględnieniu płatności masowych (np. za energię, gaz, telefon) całkowita liczba płatności dokonanych przez Polaków w 2012 r. wzrosła do około 9400 milionów, z czego około 7400 milionów przypada na gotówkę. Uwzględnienie płatności masowych powoduje wzrost przeciętnej liczby płatności wykonywanych przez dorosłego Polaka w 2012 r. do ponad 300, z czego około 240 to płatności gotówkowe, 39 kartą i 24 przelewem. Skala płatności gotówkowych w Polsce jest więc ogromna.

21. Najważniejsze wnioski z badania

- 1. Wyniki badania mogą zostać wykorzystane w bieżących i strategicznych działaniach Narodowego Banku Polskiego w zakresie systemu płatniczego, w szczególności w zakresie dalszego programowania rozwoju obrotu bezgotówkowego, oraz przez podmioty, które działają w zakresie usług płatniczych oraz innych podmiotów zaangażowanych w obszarze systemu płatniczego.**
- 2. Zwiększenie wygody płacenia bezgotówkowymi instrumentami oraz wprowadzenie różnych bodźców ekonomicznych dla klientów (zwrot 1% płatności oraz zwolnienie z opłat za posiadanie konta osobistego lub karty) jest najważniejszą przesłanką, która zachęci Polaków do korzystania lub częstszego korzystania z kart płatniczych. Polacy posiadający konta osobiste wskazywali również często na zwiększenie liczby sklepów akceptujących karty płatnicze.**
- 3. Aby instrumenty bezgotówkowe były rozwijane, powinny być zdecydowanie wygodniejsze i szybsze w porównaniu z gotówką. Postulat ten spełniają płatności bezstykowe, które często są szybsze i wygodniejsze niż gotówka.**
Nowe innowacyjne metody płatności, które są szybsze i wygodniejsze niż dotychczasowe instrumenty płatnicze, mogą znacznie zmienić w przyszłości strukturę sposobów płatności Polaków, co już jest widoczne w przypadku płatności zbliżeniowych.
Nowe sposoby płatności, szczególnie w internecie, zaczynają być wprowadzane w Polsce przez krajowe i europejskie instytucje płatnicze. Bazują one na dotychczasowych instrumentach płatniczych lub tworzą nowe, często innowacyjne, metody płatności, na przykład elektroniczna portmonetka.

4. Poziom ubankowienia według różnych badań empirycznych i danych statystycznych nie rośnie już w ostatnich paru latach. Obecna sytuacja nie zmieni się znacznie w najbliższych latach, dlatego nie należy spodziewać się dużego przyrostu nowych osób posiadających rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe. Polacy, którzy chcieli lub byli skłonni, pod pewnymi warunkami, założyć konto osobiste, raczej je otworzyli. Pozostałą nieubankowaną grupę osób prawdopodobnie trudniej będzie można przekonać lub zachęcić do otwarcia rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego niż wcześniej nieubankowane osoby. Do powrotu do tendencji wzrostowej potrzeba odpowiedniej i silnej zmiany czynników kształtujących poziom ubankowienia w Polsce.

5. W 43 procentach transakcji, w których Polacy zapłacili gotówką, można było płacić kartą lub przelewem, bo akceptowały je punkty handlowo-usługowe. Duża część z nich (około 26%) jest wykonywana przez osoby korzystające z kart płatniczych, które mogą płacić kartami, ale nie chcą. W tym przypadku należy zatem podjąć działania edukacyjno-promocyjne oraz ekonomiczne mające na celu przekonanie posiadaczy kart płatniczych do ich aktywniejszego korzystania. Wynika z tego, że jeszcze w około 57% płatności gotówkowych nie można było płacić kartami płatniczymi w punktach handlowo-usługowych, nawet jeśli konsument posiadał kartę płatniczą i chciał się nią posługiwać. Faktycznie zatem w wielu punktach handlowo-usługowych nie są akceptowane karty płatnicze. Aby zwiększyć udział płatności bezgotówkowych, należy podjąć działania mające na celu zachęcenie nowych akceptantów do przyjmowania kart płatniczych, w tym odpowiednio zmniejszyć opłaty akceptanta, których głównym elementem jest opłata *interchange*.

6. W 53% ogółu transakcji Polacy mogli płacić kartami w punktach handlowo-usługowych. Procent ten uwzględnia wszelkiego typu miejsca płatności oraz rzeczywistą częstotliwość płatności Polaków w danych punktach, co jest nieosiągalne w innym podejściu lub niegromadzone przez oficjalne statystyki.

Uzyskano zatem faktyczny obraz możliwości akceptacji kart płatniczych w sklepach w Polsce. Skala akceptacji kart w sklepach z badania dzienniczkowego jest znacznie bardziej korzystna dla sektora bankowego, niż szacunki dokonane w oparciu o dane statystyczne, w których szacuje się, że od 19 do 38% punktów handlowo-usługowych w Polsce akceptuje karty (jednakże szacunki te zawierają również sklepy, które nie prowadzą rzeczywistej działalności handlowej lub prowadzą ją w marginalnej skali, co znacznie zniekształca rzeczywistą skalę akceptacji w Polsce).

7. Problemy z przyjmowaniem kart płatniczych są największe w najmniejszych sklepach. W małych sklepach spożywczych i osiedlowych jedynie w 36% wszystkich płatności gotówkowych można było płacić kartami, ale nie płacono. W znacznym stopniu implikuje to, że 95% transakcji płaci się tutaj gotówką. Dodatkowo aż połowa wszystkich płatności jest wykonywana w tych miejscach. Akceptacja kart w supermarketach i hipermarketach spożywczych jest już prawie wszędzie obecna, dlatego dalszy rozwój sieci akceptacji powinien koncentrować się na małych sklepach spożywczych, sklepach osiedlowych, kioskach i bazarach. Wymienione małe punkty są potencjalnymi dobrymi obszarami na rozwój biznesu przez banki i agentów rozliczeniowych. Instytucje zainteresowane rozwojem obrotu bezgotówkowego powinny być nakierowane na zidentyfikowanie barier akceptacji kart w tych miejscach, po to, by je następnie zmniejszyć lub wyeliminować. Postulaty od małych i średniej wielkości akceptantów powinny być szczególnie brane pod uwagę. Małe podmioty handlowe często wskazują, że koszty obsługi kart płatniczych są dla nich nawet parę razy wyższe niż koszty gotówki. Na pieniężny koszt przyjmowania kart płatniczych składają się przede wszystkim opłaty ponoszone przez akceptantów (MSC), z czego największą część, bo około 85%, stanowi opłata *interchange* (IF). Obniżenie kosztów pieniężnych związanych z przyjmowaniem płatności kartami przez małe punkty handlowe może zachęcić ich do przyjmowania płatności kartami, a tym samym zwiększyć obrót bezgotówkowy w tych miejscach i ogółem. Kwestia odpowiedniego obniżenia opłat ponoszonych przez sklepy za

przyjmowanie płatności kartami była poruszana przez NBP w różnych działaniach i programach.

Obecną sytuację może również zmienić wzrost konkurencji poprzez, np. wprowadzenie nowych sposobów płatności przez banki lub instytucje płatnicze. Na przykład PKO Bank Polski S.A. wprowadził nowy sposób płatności z użyciem aplikacji na telefon komórkowy IKO ze stawkami ponoszonymi przez akceptantów w wysokości około 0,65%, czyli ponad 50% mniej niż aktualnie stosowane, tj. po około 25% obniżce w styczniu 2013 roku, stawki w czterostronnych modelach płatności kartami Visa i MasterCard. Nad nowym systemem płatności pracuje również największa sieć handlowa w kraju - Biedronka. Na rynku pojawiły się również innowacyjne sposoby akceptacji kart za pomocą tabletów lub telefonów komórkowych, które nie stosują miesięcznych opłat stałych ponoszonych przez sklepy za przyjmowanie płatności, a procentową opłatę (około 2-3% wartości płatności plus niewielka stała opłata od każdej transakcji), która jest wyższą niż te, jakie obecnie stosują Visa i MasterCard. Te ostatnie rozwiązania są jednak skierowane przede wszystkim do małych punktów handlowo-usługowych oraz sklepów o okresowych przychodach.

Wprowadzenie nowych sposobów płatności, a tym bardziej ich szybki wzrost i popularność, spowoduje rynkowe obniżenie stawek stosowanych w systemach czterostronnych, co wpłynie na zachęcenie sklepów do większego akceptowania kart płatniczych.

8. 42% liczby płatności ogółem jest o wartości do 20 zł. W przypadku płatności gotówkowych ten udział rośnie do 49%. Pod względem wartości, płatności do 20 zł stanowią tylko 10% ogółu oraz 15% wszystkich płatności gotówkowych. Dalszy rozwój obrotu bezgotówkowego powinien koncentrować się na małych sklepach spożywczych, sklepach osiedlowych, kioskach itp. Najbardziej promowane lub rozwijane powinny być znane i nowe sposoby płatności dedykowane dla mikropłatności. Tego typu rozwiązaniem mogą być płatności zbliżeniowe z użyciem kart, telefonów NFC, telefonów komórkowych z aplikacją karty na

przenośnej pamięci lub płatności z użyciem aplikacji płatniczej na telefonie komórkowym.

Paradoksalnie nasuwać się może również wniosek, że w Polsce rozwiązań dedykowanych dla mikropłatności jest może zbyt wiele (co najmniej 20 różnych systemów i metod płatności) i funkcjonują one często w zawężonym obszarze życia gospodarczego lub lokalnie (transport, parkingi, płatności w internecie, płatności w wybranych sieciach sklepów, rozwiązania samodzielnie oferowane przez banki lub we współpracy z operatorami telefonii komórkowej albo innymi agentami rozliczeniowymi, koncepcje podmiotów niebankowych krajowych i zagranicznych, płatność z użyciem specjalnych aplikacji, telefonów NFC lub dodatków do telefonów itd.). Wspomniane metody płatności czasami są nieinteroperacyjne między sobą lub potrzebują szczególnych wymagań technicznych do działania. Bardzo trudne jest również upowszechnienie jednego lub paru sposobów płatności. Wymienione bariery utrudniają osiągnięcie odpowiedniej skali działania, co często wpływa na nieopłacalność i zanikanie niektórych koncepcji płatności. Konsumenci mogą też nie mieć czasu na zapoznanie się ze specyfiką działania każdego rozwiązania.

9. Ogólnie kartami najrzadziej płacą rolnicy, emeryci i renciści, osoby zajmujące się domem, osoby z wykształceniem podstawowym, mieszkające na wsi i mające 65 lat i więcej. Działania z upowszechnieniem obrotu bezgotówkowego powinny być nakierowane na wspomniane grupy osób. ZUS we współpracy z wybranymi bankami promuje wśród emerytów i rencistów otwieranie rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych i przelewanie na nie świadczeń. Departament Systemu Płatniczego NBP przeprowadził natomiast badanie postaw i zachowań finansowych Polaków powyżej 55 roku życia, które obejmowało również wielu emerytów i rencistów.
10. 21% płatności Polaków, pomimo tego że jest wykonywana gotówkowo, łatwo może być wykonywana bezgotówkowo, ponieważ dokonują je osoby korzystające z kart w miejscach akceptujących karty. Spełnione są dwa

podstawowe warunki techniczne do płacenia kartami: posiadanie karty przez osoby i akceptacja kart w sklepach. Udział płatności kartami w ogólnej strukturze płatności może zatem teoretycznie wzrosnąć do 37%, co jednocześnie znacznie zwiększyłoby transparentność przeprowadzania transakcji handlowych oraz utrudniłoby działanie w szarej strefie. Pomimo spełnienia wystarczających warunków do płatności kartami, Polacy tego nie robią, ponieważ płatność gotówką jest m.in. dla nich wygodniejsza (38% wskazań Polaków). Obecnie używane bezgotówkowe instrumenty płatnicze, karty debetowe i kredytowe, nie są zatem wystarczająco wygodne dla klientów. Konieczne jest wymyślenie i wprowadzenie nowych, znacznie wygodniejszych sposobów płatności. Pewnego rodzaju rozwiązaniem kwestii wygody są płatności zbliżeniowe. Inne czynniki, jakie mogą wpłynąć na aktywizację Polaków, wykonujących wspomniane 21% płatności gotówkowych, do płacenia kartami, to edukacja w dziedzinie lepszego zarządzania swoimi środkami finansowymi i edukacja na czym polega płatność kartą, szczególnie kredytową, ponieważ 20% respondentów obawia się, że kartą będzie więcej wydawać. Podobna grupa Polaków nie ma zaufania do płacenia kartą, dlatego wskazana jest edukacja klientów banków na temat bezpiecznego użytkowania instrumentów bezgotówkowych.

11. Badanie wykazało, że Polacy wciąż uważają gotówkę za szybszy środek płatności niż karty. Prawie 60 % Polaków twierdzi, że gotówką płaci się raczej lub zdecydowanie szybciej. Dla około 26% płatność kartą i gotówką trwa tyle samo. 13% osób powiedziało, że płatność kartą jest szybsza. Nowe sposoby płatności muszą być zdecydowanie szybsze niż płatność gotówką, niemal natychmiastowe. Nawet bardzo innowacyjnym sposobom płatności bardzo trudno osiągnąć wyższą szybkość niż płacenie gotówką. Funkcjonujące już metody płatności jak NFC czy karta zbliżeniowa nie zawsze są szybsze niż gotówka. Płatność gotówką stale będzie popularna, chociaż nie wyklucza to tego, że ogromny postęp w obszarze płatności, szczególnie biometrii, może zmienić sytuację w przyszłości. Znaczne przyśpieszenie płatności kartami można osiągnąć poprzez integrację terminala płatniczego z kasą fiskalną.

12. Najważniejszą funkcją, jaką powinno mieć tzw. podstawowe konto osobiste (konto osobiste dla każdego), to bezpłatne wypłaty gotówki ze wszystkich bankomatów w Polsce, na co wskazała połowa respondentów. Bezpłatny dostęp do wypłaty gotówki z bankomatów jeszcze bardziej jest oczekiwany przez osoby już posiadające konto osobiste, ponieważ w 55% przypadków wskazywały one, aby z rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego można było bezpłatnie wypłacać gotówkę ze wszystkich bankomatów w Polsce. Na taką funkcję wskazało natomiast 39% osób, które nie posiadają konta osobistego. Wprowadzenie opłaty dodatkowej, tzw. *surcharge*, w bankomatach nie spotka się z aprobatą Polaków.

Kolejne trzy pożądane funkcje tzw. konta podstawowego, na które wskazało po około 30% osób, to brak miesięcznych opłat za posiadanie karty debetowej, bezpłatne przelewy w bankowości internetowej i nie więcej niż 1 zł opłaty miesięcznie za prowadzenie konta osobistego. Wielu Polaków oczekuje bezpłatnych lub niskokosztowych usług bankowych. Respondenci chcieliby darmowych kart debetowych i przelewów w bankowości internetowej.

Przelewy w bankowości internetowej w większości banków są darmowe. Dodatkowo zauważyć można, że cechy „konto dla każdego” pokrywają się z ofertą niektórych istniejących na rynku rachunków bankowych, szczególnie kont internetowych. W kilku bankach w przypadku przelewania wynagrodzenia na konto osobiste klienci są zwalniani z miesięcznej opłaty za prowadzenie ROR. Niektóre instytucje finansowe znoszą lub obniżają miesięczną opłatę za kartę płatniczą pod warunkiem wykonania określonej liczby płatności kartą lub dokonania płatności kartą w sklepach na określoną kwotę.

13. Średnia wartość miesięcznej opłaty ponoszonej przez Polaków za prowadzenie rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego w Polsce wynosi 5,1 zł. Polacy o najniższych dochodach płacą najwyższe opłaty miesięczne za prowadzenie konta osobistego - 6,3 zł, w porównaniu z 4,5 zł, jakie płacą osoby o najwyższych

dochodach. Najwięcej za prowadzenie konta osobistego miesięcznie płacą osoby w wieku 55-64 lat - 7,8 zł, zaś najmniej - 2,1 zł, płacą osoby najmłodsze.

Średnia wartość miesięcznej opłaty za podstawową kartę płatniczą wynosi 2,8 zł. Najwięcej za posiadanie karty płatniczej płacą osoby o dochodzie poniżej 1300 zł (3,5 zł) oraz o dochodzie od 1801 do 2400 zł (4,2 zł). Najmniej za podstawową kartę płatniczą płacą Polacy o najwyższych dochodach - 2,2 zł. Najmniej za posiadanie karty płatniczej miesięcznie płacą Polacy w wieku 18-24 lata - 0,8 zł, zaś najwięcej osoby w wieku 45-54 lata - 4 zł.

Przeważnie najwyższe opłaty za konto osobiste i kartę płatniczą ponoszą osoby najbiedniejsze i najstarsze, najmniej zaś osoby najbogatsze i najmłodsze.

Nieubankowieni Polacy deklarują, że są w stanie zapłacić miesięcznie za konto osobiste, bankowość internetową i kartę debetową 2 zł. Spośród osób nieubankowionych, które odniosły się do wysokości akceptowanych opłat, w 45% przypadków wskazywały, że oczekują bezpłatnego konta osobistego i karty płatniczej. 30% osób akceptuje łączne opłaty do 3 zł.

Zauważyć można 4-krotną rozbieżność pomiędzy oczekiwaną wysokością miesięcznych opłat za podstawowe usługi bankowe deklarowaną przez osoby nieubankowione - 2 zł, a sumą obecnie występujących średnich opłat za ROR - ok. 5 zł i kartę debetową - ok. 3 zł, tj. łącznie 8 zł. Występujące kosztowe niedopasowanie może utrudniać zwiększanie wskaźnika ubankowienia w Polsce. Istnieją jednak w Polsce konta osobiste, szczególnie internetowe, które są prowadzone bezpłatnie, a miesięczna płatność za kartę debetową często nie jest pobierana po wykonaniu 3 płatności kartą lub wykonaniu płatności kartą za określoną kwotę (od 100 do 300 zł).

14. Obecnie upowszechnienie płatności innowacyjnych jest stosunkowo marginalne w Polsce. Realne zastąpienie dotychczasowych sposobów płatności w punktach handlowo-usługowych przez innowacyjne sposoby płatności w krótkim czasie nie jest wysoce prawdopodobne. Rozwój obrotu bezgotówkowego w najbliższej przyszłości dalej więc będzie zależna przede wszystkim od obecnie znanych podstawowych elektronicznych instrumentów płatniczych.

15. Generalnie 62% Polaków posiadających bankowość internetową korzysta z niej bardzo często lub często. Z bankowości internetowej w ogóle nie korzysta 18% Polaków, posiadających do niej dostęp. Najwięcej osób tak nieaktywnych jest wśród respondentów niemających karty.

Najważniejsza przyczyna niekorzystania z bankowości internetowej to brak komputera, brak internetu lub brak umiejętności korzystania z internetu, na co wskazało 35% osób, które mają konto osobiste, a nie korzystają z bankowości internetowej. Kolejną przyczyną jest brak umiejętności korzystania z bankowości internetowej (24%). Bariery te są zależne od rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce, dostępności infrastruktury po akceptowalnym koszcie oraz edukacji informatycznej. Zmiany we wspomnianych obszarach mogą wpłynąć na upowszechnienie bankowości internetowej.

Najważniejsze ekonomiczne zachęty, które skłoniłyby Polaków do korzystania z elektronicznej faktury i jej płatania w bankowości internetowej, to: upust za płatność rachunkiem w wysokości od 1 do 3%, brak opłat za otrzymywanie elektronicznej faktury i płatności oraz uproszczenie dokonywania pojedynczej płatności. Elektroniczna prezentacja i opłacanie rachunków nie jest popularna wśród Polaków, pomimo tego że została wprowadzona w prawie wszystkich dużych bankach w Polsce i z reguły jest bezpłatna. Systemy EBPP, np. invoobill oferowany KIR S.A., funkcjonują w Polsce od co najmniej kilku lat, ale nie są masowo używane. Prawdopodobnie pozytywna zmiana w omawianym obszarze może nastąpić po wprowadzeniu atrakcyjnych dodatkowych bodźców ekonomicznych dla konsumentów.

16. Większość osób posiadających konto osobiste raczej nie jest zainteresowana płaceniem kartą zbliżeniową za drobne zakupy. Zadeklarowanymi przeciwnikami jest aż 26% takich osób, zdecydowani zwolennicy to tylko 9% osób posiadających konto. Nastawienie do kart zbliżeniowych zmienia się wraz ze wzrostem znajomości kart płatniczych i kart zbliżeniowych. 60% Polaków korzystających z kart zbliżeniowych jest zdecydowanie zainteresowana lub raczej jest

zainteresowana płaceniem kartami zbliżeniowymi. Przeciwnicy płacenia kartami zbliżeniowymi to 22% osób. Jeszcze większe upowszechnienie kart zbliżeniowych spowoduje, że opinia na ich temat w społeczeństwie będzie bardziej pozytywna.

Ogólnie 64% Polaków uważa, że karty zbliżeniowe to przyszłościowy sposób płatności. Zdecydowanie nie zgadza się z tym stwierdzeniem zaledwie 7% Polaków. Ogromna większość pytaných osób twierdzi zatem, że karty zbliżeniowe będą coraz powszechniej stosowane.

Generalnie 62% Polaków posiadających konto zdecydowanie lub raczej zgadza się z tezą, że karty zbliżeniowe są niebezpieczne. Zaledwie 6% Polaków zdecydowanie nie zgadza się z tą tezą. Pomimo znacznego zainteresowania kartami zbliżeniowymi wielu Polaków uważa, że są one niebezpieczne, jednakże można przypuszczać, że wynika to przede wszystkim z nieznamomości działania płacenia zbliżeniowo i zachowawczej ostrożnej postawy na ten temat. Największy procent osób, które nie zgadzają się z twierdzeniem, że karty zbliżeniowe są niebezpieczne, jest wśród osób, które posiadają tego typu karty (51%). Znamomość w praktyce działania płacenia zbliżeniowego bardzo pozytywnie wpływa na opinię o nim.

Właściwym działaniem w celu rozwoju kart zbliżeniowych jest zarówno zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa posiadania i płacenia kartami, jak i odpowiednia edukacja konsumentów odnośnie zalet kart z funkcją zbliżeniową. Ważna jest również odpowiednia edukacja klientów jak posługiwać się kartami zbliżeniowymi.

17. Osoby posiadające karty płatnicze, najczęściej mają jedną kartę płatniczą, są już ubankowane, zatem nie są im obce zagadnienia związane z usługami bankowymi lub płatnościami bezgotówkowymi. Jednakże aż 25% osób, które posiadają kartę płatniczą, nie wykonało nią żadnej płatności w ostatnim miesiącu. Jest to bardzo duża grupa osób, dlatego powinna być ona zachęcana korzyściami ekonomicznymi przez sektor bankowy do aktywnego korzystania z płatności kartami. Zmiana taka jest przede wszystkim w interesie banków, ze względu na długoterminowe przyszłe korzyści finansowe. Wzrost obrotu bezgotówkowego

poprzez uaktywnianie osób już płacących kartami jest również korzystny dla finansów publicznych państwa, ponieważ utrudnia działanie w szarej strefie, co może prowadzić do zwiększenia wpływów podatkowych.

Przypuszczać można, że pracownikom banków będzie znacznie łatwiej i przede wszystkim ekonomiczniej uaktywniać tę grupę osób, niż wprowadzać do początkowego etapu obrotu bezgotówkowego osoby nieubankowione.

18. 14% właścicieli rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych nie ma karty płatniczej. W celu dalszego upowszechnienia posiadania i następnie korzystania z kart płatniczych przez tę grupę osób należy, najlepiej nieodpłatnie, wydać takim klientom karty płatnicze na przykład na rok, aby osoby te mogły poznać, na czym polega płatność kartą płatniczą. Jeszcze lepszą ofertą jest wprowadzenie dla takiej grupy atrakcyjnego programu polegającego na zwrocie części wartości zakupów opłaconych kartami płatniczymi.

19. Zauważyć można bardzo silną zależność pomiędzy poszczególnymi stopniami zaawansowania korzystania z obrotu bezgotówkowego. Te grupy Polaków, które są najbardziej ubankowione, zwykle najczęściej posiadają karty płatnicze, najintensywniej z nich korzystają i mają dostęp do bankowości internetowej.

20. Wprowadzenie opłat dodatkowych za płacenie kartami płatniczymi w punktach handlowo-usługowych (tzw. *surcharge* w punktach handlowo-usługowych) spowoduje spadek obrotu bezgotówkowego, wzrost liczby wypłat gotówki w bankomatach i oddziałach bankowych oraz wzrost liczby płatności gotówką w sklepach i za usługi.

Teoretycznie powszechne, choć w praktyce raczej ograniczone stosowanie *surcharge* przez poszczególne sklepy, wprowadzenie dodatkowych opłat za posługiwanie się kartami w sklepach zmniejszy obrót kartami, co jednocześnie zwiększy obrót gotówkowy. Sytuacja taka będzie ograniczała efekty rozwoju obrotu bezgotówkowego oraz dotychczasowe działania podejmowane m.in. przez NBP.

Z drugiej strony wprowadzenie tego typu opłat zwiększyłoby znacznie siłę przetargową akceptantów w stosunku do agentów rozliczeniowych i mogłoby doprowadzić do obniżenia opłat za przyjmowanie płatności kartami przez akceptantów (MSC). Wprowadzenie *surcharge* w sklepach za płatność kartą zwiększyłoby też transparentność kosztów z tym związanych.

Wprowadzenie opłaty za płacenie kartą w sklepach nie będzie powszechne, ponieważ:

- jest dobrowolne,
- wprowadzenie tego typu opłat może zniechęcić obecnych i przyszłych klientów do robienia zakupów w danym sklepie, co spowoduje utratę przychodów sklepu (20% Polaków będzie szukała sklepów, w których nie ma tego typu opłat),
- w nieznaney liczbie sklepów obecne opłaty za przyjmowanie płatności kartami są raczej akceptowane,
- przyjmowanie płatności kartami dla sklepów jest też korzystne dla sklepów i wliczone w koszty prowadzenia biznesu,
- w krajach, które umożliwiły wprowadzenie opłat dodatkowych za płatność kartą w sklepie, opłata miała ograniczony zasięg. W Holandii *surcharge* na karty debetowe w 2007 r. stosowało 20% sklepów akceptujących karty debetowe, na transakcje do 10,1 EUR (70% sklepów ogółem akceptowało karty debetowe, stała opłata wynosiła przeciętnie 0,24 EUR). *Surcharge* na karty kredytowe stosowało 13% sklepów przyjmujących płatności kartami kredytowymi (ogólnie 28% sklepów akceptowała karty kredytowe). *Surcharge* na karty debetowe najczęściej występował w handlu spożywczym, stosowało go 44% sklepów (76% sklepów ogółem akceptowało karty debetowe). Opłaty dodatkowe za płatność kartami debetowymi i kredytowymi wprowadzały najczęściej małe sklepy. W Australii w 2007 r. około 23% dużych akceptantów i 10% małych sklepów stosowała opłaty dodatkowe za płatność kartami.

Stosowanie opłat dodatkowych za płatność kartą w sklepach (*surcharge*) będzie miało więc w praktyce raczej ograniczony zasięg.

Wprowadzenie opłat za płacenie kartami kredytowymi w sklepach zwiększyłoby konkurencyjność kart debetowych.

21. W przypadku wprowadzenia w Polsce opłaty w wysokości 1 zł za wypłatę gotówki z obcych bankomatów 45% Polaków będzie szukała bankomatu, w którym nie ma tego typu opłat, a 11% wypłaci gotówkę z oddziału swojego banku. Wprowadzenie opłaty 1 zł nie ma negatywnego wpływu na około 26% respondentów. 8% Polaków przejdzie od razu do obrotu bezgotówkowego, ponieważ nie będzie wypłacało gotówki z bankomatów, tylko będzie bezpośrednio płaciło kartami w sklepach. 18% Polaków będzie wypłacała gotówkę z takiego obcego bankomatu i płaciła 1 zł opłaty. Niewiele, bo 5% Polaków, zrezygnuje z karty płatniczej lub konta osobistego.

Wprowadzenie tego typu opłaty ma generalnie negatywny wpływ na klientów, ponieważ będą tracić czas na szukanie bezpłatnych bankomatów i płacić za tego typu wypłatę gotówki z obcych bankomatów. Negatywny wpływ będzie też na banki, ponieważ wzrośnie im liczba wypłat gotówki w kasach oddziałów bankowych. Niewielu Polaków przewiduje też, że zrezygnuje z karty płatniczej lub konta osobistego i całkowicie przejdzie do obrotu gotówkowego.

Z drugiej strony tego typu opłaty za wypłatę gotówki z obcych bankomatów mogą mieć również pozytywny wpływ na banki, ponieważ spadnie im liczba wypłat gotówki w bankomatach obcych (będą mniej płaciły opłaty *interchange* za wypłatę gotówki) oraz wzrośnie liczba osób płacących bezpośrednio kartami, a nie jak dotychczas gotówką, w punktach handlowo usługowych (wzrosną im przychody z tytułu opłaty *interchane* za płatności kartami w sklepach).

W przypadku operatorów bankomatów można przewidywać negatywny dla nich skutek powszechnego wprowadzenia tego typu opłaty w bankomatach, ponieważ klienci będą unikać tych bankomatów, jeśli będą z ich perspektywy obcymi bankomatami (utrata przychodów operatora bankomatów z opłaty *interchange* za wypłatę gotówki), na rzecz bankomatów banku, w którym mają konto osobiste, lub operatora bankomatów, z którym taki bank ma umowę o bezprowizyjnej wypłacie gotówki dla klienta. Część osób zrezygnuje z wypłat gotówki w obcych bankomatach, ponieważ będzie płaciła bezpośrednio kartami w sklepach (utrata przez operatora bankomatów wpływów z opłaty *interchange*

za wypłatę gotówki). Część Polaków także zrezygnuje z korzystania z obcych bankomatów i będzie wypłacała gotówkę z oddziałów bankowych.

Po wprowadzeniu takiej opłaty popularność obcych bankomatów z dodatkowymi opłatami za wypłatę gotówki zauważalnie spadnie wśród klientów, co spowoduje jeszcze mniejsze wpływy dla właściciela bankomatu i jednocześnie pogorszenie dochodowości tego bankomatu. Wystąpi zatem sytuacja odwrotna od oczekiwanej przez właścicieli bankomatów. Dalsze utrzymanie bankomatu będzie jedynie ekonomicznie uzasadnione po podwyższeniu opłaty za wypłatę, która to jeszcze bardziej odstraszy klientów i spowoduje dalszy spadek przychodów z danego bankomatu. Występować będzie pewnego rodzaju bezpośrednio powiązanie zachowań, które to bardzo trudno będzie zmienić lub odwrócić w przyszłości. Konsumenci zniechęceni przez opłaty do danego miejsca lub bankomatu raczej nie będą do niego wracać.

22. Poziom otrzymywania wynagrodzenia przelewem na konto osobiste zbliża się do poziomu nasycenia, ponieważ wynosi ponad 82%. Do tego dochodzą osoby prowadzące działalność gospodarczą oraz rolniczą, gdyż mają i korzystają z rachunków bankowych. Wśród osób posiadających konto osobiste udział ten rośnie do ponad 87%. Do dalszych pozytywnych zmian w tym zakresie nie jest konieczne wprowadzenie regulacji nakazujących otrzymywanie wynagrodzenia na rachunek bankowy, ale wskazane byłoby zrównanie pod względem prawnym gotówkowego i bezgotówkowego sposobu otrzymywania wynagrodzenia.

23. Banki zdominowały sposoby zapłaty za zakupy w sklepach internetowych i na aukcjach internetowych w Polsce poprzez przelew w bankowości internetowej. Podobnie jest tylko w nielicznych krajach na świecie: Holandii, Niemczech i Austrii. Jest to sytuacja odwrotna do tej, jaka najczęściej występuje na świecie, gdzie dominują płatności kartami płatniczymi. Wynika to przede wszystkim z wprowadzenia przez banki e-przelewów oraz ich agregacji przez niebankowych agentów rozliczeniowych działających w internecie. Nie jest natomiast wiadomo, jak długo taki *status quo* utrzyma się. Powstawanie krajowych instytucji płatniczych, wchodzenie zagranicznych instytucji płatniczych do Polski oraz

rozwój innowacyjnych sposobów płatności w internecie, oferowanych przez podmioty niebankowe, może w niedługiej przyszłości stanowić bardzo dużą konkurencję dla banków.

24. Wskazane jest dalsze prowadzenie akcji edukacyjnych dla osób nieposiadających konta osobistego i kart płatniczych. Edukacja potrzebna jest również osobom już korzystającym z kart płatniczych i bankowości internetowej, ponieważ istnieje bardzo duża przestrzeń do zintensyfikowania płatności kartami, internetowymi przelewami i korzystania z elektronicznego przedstawiania i płacenia rachunków (EBPP). Ogromne możliwości są również w zintensyfikowaniu zwykłych płatności kartowych w POS-ach, zwłaszcza mikropłatności, które nadal są wykonywane, również przez posiadaczy kart, w gotówce.